

Ján Florián Gajniak

ZÁKLADY PRÁVA PRE POSUDKOVÚ ČINNOSŤ

Ján Florián Gajniak

**ZÁKLADY PRÁVA
PRE POSUDKOVÚ ČINNOSŤ**

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť textu nesmie byť použitá na ďalšie šírenie akoukoľvek formou bez predchádzajúceho súhlasu autorov alebo nakladateľstva.

© JUDr. Ján Florián Gajniak

Recenzenti: doc. Ing. Milan Nič, PhD.
JUDr. Oľga Kopšová

ISBN 978-80-227-4311-2

JUDr. Ján Florián Gajniak

ZÁKLADY PRÁVA PRE POSUDKOVÚ ČINNOSŤ

Vydala Slovenská technická univerzita v Bratislave v Nakladateľstve STU, Bratislava,
Vazovova 5, v roku 2014.

Edícia skrípt

Rozsah 443 strán, 27,457AH, 28,011 VH, 1. vydanie,
edičné číslo 5825, vydané v elektronickej forme;
umiestnenie na <http://www.svf.stuba.sk>

Schválila Edičná rada Stavebnej fakulty STU v Bratislave.

85 – 273 – 2014

ISBN 978-80-227-4311-2

OBSAH

OBSAH.....	3
-------------------	----------

ÚVOD.....	18
------------------	-----------

I VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA ŠTÁTNE PRÁVO ..19

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 460/1992 Z. z. Ústavy Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Preambula	19
2 Základné ustanovenia.....	19
3 Štátne symboly.....	20
4 Hlavné mesto Slovenskej republiky.....	20
5 Základné práva a slobody	21
6 Základné ľudské práva a slobody	21
7 Ďalšie práva uvedené v Ústave SR	23
8 Hospodárstvo Slovenskej republiky	24
9 Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky	24
10 Územná samospráva	25
11 Zákonodarná moc.....	26
12 Výkonná moc	30
13 Súdna moc.....	32
14 Prokuratúra.....	34

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Základné zásady.....	36
2 Správne usporiadanie	36

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov

1 Postavenie obcí	39
2 Orgány obce	43
3 Obecný úrad.....	46
4 Hlavný kontrolór a obecná polícia.....	46
5 Spolupráca obcí.....	47
6 Mestá.....	48

7 Poslanci	49
8 Použitie zákona o správnom konaní	51
D Vybrané právne inštitúty zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.....	51
1 Predmet zákona a pôsobnosť súdov	51
2 Základné zásady činnosti súdov.....	52
3 Sústava súdov a ich pôsobnosť	53
4 Organizácia súdov	54
5 Sudcovská samospráva	55
6 Riadenie súdov	58
7 Podnety	59
8 Správa súdov	59
9 Centrálny informačný systém	60
10 Zverejňovanie a sprístupňovanie súdnych rozhodnutí, zverejňovanie štatistických údajov.....	61
11 Rozpočet súdov	61

II. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBČIANSKE PRÁVO

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov	63
1 Občianskoprávne vzťahy a ich ochrana	63
2 Účastníci občianskoprávných vzťahov	63
2.1 Fyzické osoby	63
2.2 Právnické osoby	64
2.2.1 Záujmové združenia právnických osôb	65
2.2.2 Zmluva o združení	66
3 Zastupovanie	67
3.1 Zákonné zastupovanie.....	67
3.2 Zmluvné zastupovanie	67
4 Zmluvy	68
4.1 Návrh na uzavretie zmluvy	69
4.2 Prijatie návrhu	70
5 Veci a práva	72
6 Vecné práva, vlastnícke právo	72
7 Susedské práva.....	73
8 Držba.....	73
9 Nadobúdanie vlastníctva	74
10 Vydržanie	74
11 Spoluvlastníctvo.....	75
11.1 Podielové spoluvlastníctvo	75

11.2	Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov	76
12	Práva k cudzím veciam	78
12.1	Záložné právo.....	78
12.2	Vecné bremená.....	80
13	Závazkový právny vzťah	81
13.1	Vznik a zánik záväzkov	81
13.1.1	Záložná zmluva	82
13.1.2	Zabezpečovací prevod práva.....	82
14	Kúpna zmluva	83
15	Predkupné právo	84
16	Zámenná zmluva.....	84
17	Darovacia zmluva	84

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), v znení neskorších predpisov85

1	Predmet úpravy a pôsobnosť zákona	85
2	Vymedzenie niektorých pojmov	86
3	Autor	89
4	Dielo.....	89
4.1	Predmet autorského práva.....	89
4.2	Dielo spoluautorov	90
4.3	Spojené diela	90
4.4	Spoločné dielo.....	90
4.5	Spracovanie a preklad diela	90
4.6	Anonymné a pseudonymné dielo	90
4.7	Zverejnenie a vydanie diela	91
4.8	Krajina pôvodu diela.....	91
5	Vznik autorského práva na dielo.....	91
6	Obsah autorského práva.....	91
6.1	Osobnostné práva.....	91
6.2	Majetkové práva.....	92
7	Právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia.....	93
8	Vzťah autorského práva k vecným právam	93
9	Trvanie majetkových práv	94
10	Verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny po prvom predaji.....	95
11	Obmedzenia majetkových práv.....	95
11.1	Vyhotovenie rozmnoženiny zverejneného diela.....	95
11.2	Citácia diela	96
11.3	Propagácia výstavy umeleckých diel alebo dražby umeleckých diel	96
11.4	Použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve	96
11.5	Použitie diela na vyučovacie účely	96
11.6	Použitie diela pre potreby zdravotne postihnutých.....	97
11.7	Použitie diela v rámci občianskych a náboženských obradov, v rámci školských predstavení a použitie školského diela.....	97

11.8 Použitie diela knižnicou alebo archívom	97
11.9 Dočasné alebo náhodné vyhotovenie rozmnoženiny diela	98
11.10 Použitie diela na informačné účely	98
11.11 Použitie súborného diela	98
11.12 Rozmnožovanie a úprava počítačového programu	99
11.13 Spätný preklad počítačového programu zo strojového kódu do zdrojového jazyka počítačového programu	99
11.14 Verejné vystavenie diela	100
12 Autorské zmluvy	100
12.1 Zmluva o vytvorení diela	100
12.2 Licenčná zmluva	101
12.2.1 Spôsob použitia diela	101
12.2.2 Rozsah licencie	101
12.2.3 Výhradná licencia a nevýhradná licencia	101
12.2.4 Nakladanie s licenciou	102
12.2.5 Odmena	102
12.2.6 Prechod licencie a zánik licencie	103
13 Zamestnanecké dielo	103
14 Školské dielo	104
15 Práva k predtým nezverejnenému dielu	104
16 Voľné dielo	104
17 Predpoklad autorstva	104
18 Ochrana autorského práva	105
19 Práva k databáze	107
19.1 Osobitné právo zhotoviteľa databázy	107
19.2 Práva a povinnosti používateľa databázy	107
19.3 Obmedzenie osobitného práva k databáze	108
19.4 Trvanie osobitného práva zhotoviteľa databázy	108
20 Kolektívna správa práv	108
20.1 Účel kolektívnej spravy práv	108
20.2 Organizácia kolektívnej spravy	109

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov	110
1 Pojmové znaky vynálezu a formy právnej ochrany	110
2 Zákonné podmienky pre uznanie technických riešení za vynález	111
3 Pôvodca vynálezu	112
4 Platnosť patentu a jeho zánik	113
5 Dodatkové ochranné osvedčenie na liečivá	113

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov	114
1 Pojmové znaky úžitkového vzoru a jeho registrácia	114

2 Doba platnosti úžitkového vzoru a jej zánik.....	116
E Vybrané právne inštitúty zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov.....	117
1 Charakterizujte dizajn a postup pri jeho registrácii	117
2 Platnosť zapísaného dizajnu a jej zánik	119
F Vybrané právne inštitúty zákona č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov.....	119
1 Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov	119
2 Pôvodca, doba platnosti ochrany a jej zánik.....	120
G Vybrané právne inštitúty zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov	122
1 Právna úprava zlepšovacieho návrhu	122
2 Podnikový zlepšovací návrh	122
H Vybrané právne inštitúty zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov	122
1 Právna úprava označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov	122
2 Doba platnosti právnej ochrany, jej vznik a zánik.....	125
CH Vybrané právne inštitúty zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov	126
1 Právna ochrana ochrannej známky	126
2 Prihláška ochrannej známky	128
3 Doba platnosti ochrannej známky a jej zánik	129
I Vybrané právne inštitúty zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov	130
1 Vymedzenie právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku.....	130
2 Právomoc súdov v občianskom súdnom konaní.....	130
3 Príslušnosť súdov v občianskom súdnom konaní.....	130
4 Postavenie účastníkov v občianskom súdnom konaní.....	131
5 Samosudca a senát	131
6 Formy podaní v občianskom súdnom konaní	131
7 Predvedenie účastníka konania k znalcovi	132
8 Počítanie lehôt v občianskom súdnom konaní.....	132
9 Predbežné opatrenie	132
10 Nariadenie predbežného opatrenia v občianskom súdnom konaní.....	133
11 Návrh v občianskom súdnom konaní.....	133
12 Podanie návrhu na začatie konania	133
13 Účastníci v občianskom súdnom konaní.....	134

14	Predvolanie účastníkov na pojednávanie – lehota na prípravu.....	134
15	Skutočnosti, ktoré netreba dokazovať.....	134
16	Druhy dôkazov v občianskom súdnom konaní.....	134
17	Ustanovenie znalca a jeho výsluch v občianskom súdnom konaní.....	135
18	Znalecké a ostatné náhrady znalca v občianskom súdnom konaní.....	135
19	Formy rozhodnutia v občianskom súdnom konaní.....	135
20	Platobný rozkaz.....	136
21	Drobný spor.....	136
22	Opravné prostriedky a lehoty na ich uplatnenie v občianskom súdnom konaní.....	136
23	Činnosť súdov v správnom súdnictve.....	138
24	Výkon rozhodnutia v občianskom súdnom konaní.....	138

III. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA OBCHODNÉ PRÁVO 140

A	Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, v znení neskorších predpisov	140
1	Rozsah pôsobnosti Obchodného zákonníka.....	140
2	Podnikanie.....	140
3	Konanie podnikateľa.....	141
4	Prokúra.....	142
5	Obchodný register.....	142
6	Obchodné spoločnosti.....	143
7	Verejná obchodná spoločnosť.....	143
8	Komanditná spoločnosť.....	144
9	Spoločnosť s ručením obmedzeným.....	144
10	Akciová spoločnosť.....	145
11	Družstvo.....	145
12	Obchodno-závazkové vzťahy.....	146
13	Rokovanie o uzavretí zmluvy.....	147
14	Zmluva o dielo.....	149
14.1	Predmet zmluvy.....	149
14.2	Vykonanie diela.....	149
14.3	Veci určené na vykonanie diela.....	150
14.4	Vlastnícke právo k zhotovovanej veci a nebezpečenstvo škody na nej.....	150
14.5	Cena za dielo.....	151
14.6	Spôsob vykonávania diela.....	152
14.7	Vykonanie diela.....	154
14.8	Vady diela.....	155
14.8.1	Nároky z vád tovaru podľa kúpnej zmluvy, ktoré sa aplikujú na zmluvu o dielo.....	156

B Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov 159

1 Živnosť.....	159
2 Osoby oprávnené prevádzkovať živnosť	159
2.1 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti.....	159
2.2 Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti	159
3 Prekážky prevádzkovania živnosti.....	160
4 Druhy živností.....	160
4.1 Remeselné živnosti	160
4.2 Viazané živnosti.....	160
4.3 Voľné živnosti.....	160
5 Druhy živnosti podľa predmetu podnikania	161
6 Ohlásenie živnosti	162
7 Zánik živnostenského oprávnenia.....	162
8 Živnostenský register	162
9 Výpis z registra a prehľad zapísaných údajov	163
10 Neoprávnené podnikanie	163
11 Živnostenské úrady	163
11.1 Pôsobnosť obvodného úradu.....	163
11.2 Pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky	164
12 Konanie vo veciach upravených zákonom	164

C Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, znení neskorších predpisov..... 165

1 Právna úprava konkurzu a reštrukturalizácie	165
2 Návrh na vyhlásenie konkurzu.....	165
3 Funkcia predbežného správcu a správcu konkurznej podstaty.....	166
4 Malý konkurz	166
5 Reštrukturalizácia	167

IV. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA SPRÁVNEHO A FINANČNÉHO PRÁVA 168

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov..... 168

1 Vláda Slovenskej republiky	168
2 Ministerstvá.....	169
3 Ostatné ústredné orgány štátnej správy.....	170
4 Spoločné ustanovenia.....	171
5 Platové náležitosti	172

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, v znení neskorších predpisov 173

1 Predmet a pôsobnosť zákona	173
2 Vymedzenie pojmov	174
3 Práva, povinnosti a zodpovednosť pri spracúvaní osobných údajov	177
4 Úrad.....	185

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov..... 191

1 Kataster nehnuteľností	191
2 Vymedzenie niektorých pojmov	191
3 Zápis práv k nehnuteľnostiam.....	193
4 Predmet a obsah katastra.....	193
4.1 Predmet katastra.....	193
4.2 Obsah katastra.....	194
5 Katastrálny operát	195
6 Druhy pozemkov.....	196
7 Vydanie časti katastrálneho operátu	197
8 Orgány štátnej správy na úseku katastra.....	197
9 Katastrálne konanie.....	197
10 Zápis práv k nehnuteľnostiam.....	198
10.1 Vklad.....	198
10.1.1 Prerušenie konania o návrhu na vklad	200
10.1.2 Zastavenie konania o návrhu na vklad.....	200
10.1.3 Spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad	201
10.2 Záznam.....	201
10.3 Poznámka.....	202
11 Spoločné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam	203
11.1 Spôsob zápisu práv k nehnuteľnostiam	203
11.2 Spôsobilosť zmlúv, verejných listín a iných listín na zápis do katastra	203
11.3 Lehoty na vykonanie zápisu.....	204
11.4 Plomba o zmene práva k nehnuteľnosti	204
12 Verejnosť katastrálneho operátu	206
12.1 Poskytovanie údajov katastra.....	206
12.2 Hodnovernosť a záväznosť údajov katastra.....	207
12.3 Používanie záväzných údajov katastra.....	207
13 Poplatky a sankcie.....	207
14 Náhrada trov katastrálneho konania.....	208

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výroby a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov 208

1 Pôsobnosť zákona	208
--------------------------	-----

2	Technické predpisy a technické normy.....	210
2.1	Technické predpisy	210
2.2	Technické normy	210
2.3	Zhoda so slovenskými technickými normami	211
3	Určené výrobky.....	211
4	Autorizácia a posudzovanie zhody určených výrobkov	211
4.1	Autorizácia.....	211
4.2	Posudzovanie zhody.....	212
4.3	Vyhlásenie o zhode	212
5	Certifikácia.....	213
6	Značky zhody a označenia	213
6.1	Značky zhody.....	213
7	Slovenská značka zhody určeného výrobku	213
8	Označenie CE.....	214
9	Uznávanie zahraničných dokladov a značiek	214

E Vybrané právne inštitúty zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov **215**

1	Predmet právnej úpravy a posudzovanie vplyvov činnosti na životné prostredie	215
2	Základné pojmy zákona	215
3	Povinnosti pri ochrane životného prostredia.....	216
4	Informácie o životnom prostredí.....	216
5	Zodpovednosť za porušenie povinnosti pri ochrane životného prostredia a sankcie za poškodzovanie životného prostredia.....	217

F Vybrané právne inštitúty zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov **218**

1	Rozsah pôsobnosti zákona	218
2	Základné pravidlá konania.....	218
3	Správne orgány, účastníci konania a zúčastnené osoby.....	219
3.1	Príslušnosť	219
3.2	Účastník konania a zúčastnená osoba	220
3.3	Zastupovanie	221
3.4	Začatie konania	221
3.5	Lehoty	221
3.6	Prerušenie konania	222
3.7	Zastavenie konania.....	222
3.8	Trovy konania	223
3.9	Zisťovanie podkladov pre rozhodnutie	223
3.10	Dokazovanie	224
3.11	Predbežné otázky	224
3.12	Zabezpečenie priebehu a účelu konania	224
3.13	Poriadkové opatrenia	225
3.14	Rozhodnutie	225

3.14.1	Lehota pre rozhodnutie	225
3.14.2	Oznámenie rozhodnutia	225
3.14.3	Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia.....	226
4	Preskúvanie rozhodnutí.....	226
4.1	Odvolacie konanie	226
4.2	Obnova konania	228
4.3	Preskúvanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania	229
4.4	Konanie o proteste prokurátora.....	229
4.5	Preskúvanie rozhodnutí správnych orgánov súdom.....	230
5	Výkon rozhodnutí	230
5.1	Vymáhanie peňažných plnení	231
5.2	Vymáhanie nepeňažných plnení	232

G Vybrané právne inštitúty zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, v znení neskorších predpisov.....232

1	Predmet úpravy	232
2	Účtovné systavy, účtovné doklady, účtovné zápisy a účtovné knihy	238
3	Účtovná závierka	242
4	Register	252
5	Spôsoby oceňovania.....	254
6	Inventarizácia	260
7	Účtovná dokumentácia.....	260
8	Správne delikty účtovných jednotiek.....	263

H Vybrané právne inštitúty zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov

1	Predmet úpravy	265
2	Daň fyzických osôb.....	268
2.1	Príjmy zo závislej činnosti	268
2.2	Príjmy z podnikania z inej samostatne zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu.....	269
2.3	Príjmy z kapitálového majetku	271
2.4	Ostatné príjmy.....	272
2.5	Príjmy oslobodené od dane	273
3	Daň právnickej osoby	275
4	Sadzba dane	277
5	Vyberanie a platenie dane.....	284
5.1	Daň fyzických osôb.....	284
5.2	Daň právnických osôb.....	288
5.3	Minimálna výška dane	291
5.4	Lehoty na podávanie daňového priznania, prehľadu a hlásenia	291
5.5	Registračná povinnosť a oznamovacia povinnosť	291

V. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA TRESTNÉ PRÁVO
.....292

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona, v znení neskorších predpisov292

1 Predmet zákona	292
2 Základy trestnej zodpovednosti	292
3 Sankcie a druhy trestov	295
4 Výklad niektorých pojmov	296
5 Osobitná časť Trestného zákona	299
5.1 Trestné činy proti životu a zdraviu	299
5.2 Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti	300
5.3 Trestné činy proti rodine a mládeži	301
5.4 Trestné činy proti majetku	301
5.5 Trestné činy hospodárske	302
5.6 Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu	302
5.7 Trestné činy proti republike	302
5.8 Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach	302
5.9 Trestné činy proti iným právam a slobodám	303
5.10 Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe proti službe	303
5.11 Trestné činy vojenské	303
5.12 Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu extrémizmu a trestné činy vojnové.	303

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku, v znení neskorších predpisov303

1 Základné ustanovenia zákona	303
1.1 Súd a osoby zúčastnené na konaní	308
1.2 Obvinený	309
1.3 Obhajca	309
1.4 Poškodený	309
1.5 Väzba	309
1.6 Zadržanie	310
1.7 Dokazovanie	310
1.8 Odborná činnosť a znalecká činnosť	311
1.9 Rozhodnutia	314
1.9.1 Rozsudok	314
1.9.2 Uznesenie	316
1.9.3 Príkaz	317
1.10 Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutí	317
2 Predsúdne konanie	318
2.1 Postup pred začatím trestného stíhania	318
2.2 Prípravné konanie	318

2.3	Vyšetrovanie	319
2.4	Skrátené vyšetrovanie	319
2.5	Rozhodnutia v prípravnom konaní.....	319
2.6	Obžaloba	320
3	Súdne konanie.....	320
3.1	Vybrané inštitúty hlavného pojednávania.....	321
3.2	Dokazovanie	323
3.3	Odvolaie a konanie o ňom	323
3.4	Osobitné spôsoby konania	326
3.4.1	Dohoda o vine a treste.....	326
3.4.2	Trestný rozkaz.....	328
3.5	Mimoriadne opravné prostriedky.....	330
3.5.1	Zrušenie právoplatného rozhodnutia prokurátora alebo policajta	330
3.5.2	Dovolanie	331
3.5.3	Obnova konania	337
4	Niektoré inštitúty vykonávacieho konania.....	341
4.1	Výkon trestov	341
4.1.1	Výkon trestu odňatia slobody	341
4.1.2	Výkon trest povinnej práce	342
4.1.3	Výkon trestu prepadnutia majetku	342
4.1.4	Výkon trestu prepadnutia vecí	342
4.1.5	Výkon peňažného trestu.....	342
4.1.6	Výkon trestu zákazu pobytu.....	343
4.1.7	Výkon trestu domáceho väzenia	343
4.1.8	Výkon trestu zákazu činnosti	344
4.1.9	Výkon trestu straty čestných titulov a vyznamení	345
4.1.10	Výkon trestu staty vojenskej a inej hodnosti	345
4.1.11	Výkon trestu vyhostenia	345
4.2	Výkon ochranných opatrení	345
4.2.1	Výkon ochranného liečenia.....	345
4.2.2	Výkon ochrannej výchovy	345
4.2.3	Výkon ochranného dohľadu.....	346
4.2.4	Výkon zhabania vecí.....	346
4.2.5	Výkon zhabania peňažnej čiastky	346
4.2.6	Výkon zhabania majetku.....	347
4.2.7	Výkon detencie	347
4.3	Výkon niektorých iných rozhodnutí	348
4.4	Zahladenie odsúdenia.....	348
4.5	Udelenie milosti a použitie amnestie	349

VI. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA PRACOVNÉ PRÁVO A PRÁVO SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA350

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce, v znení neskorších predpisov350

1 Vymedzenie právnej úpravy Zákonníka práce	350
2 Vymedzenie zásad Zákonníka práce.....	351
3 Vznik pracovného pomeru – náležitosti pracovnej zmluvy.....	353
3.1 Vzor pracovnej zmluvy.....	354
4 Zmeny pracovných podmienok.....	355
5 Skončenie pracovného pomeru – spôsoby a ich charakteristika.....	356
5.1 Dohoda.....	357
5.2 Výpoveď	357
5.3 Okamžité skončenie	358
5.4 Skúšobná doba	359
6 Lehota pre uplatnenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru na súde	359
7 Pracovný čas a prestávka na odpočinok a jedenie	361
8 Dĺžka dovolenky a jej druhy	362
8.1 Dovolenka za kalendárny rok alebo jej pomernú časť.....	362
8.2 Dovolenka za odpracované dni.....	362
8.3 Dodatočná dovolenka	363
9 Osobitná zodpovednosť za škodu zamestnanca – druhy a prezumcia viny.....	365
9.1 Zodpovednosť za schodok na hodnotách, ktoré je povinný zamestnanec	365
9.2 Zodpovednosť zamestnanca za stratu zverených predmetov.....	366
10 Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer	367
10.1 Dohoda o vykonaní práce	367
10.2 Dohoda o brigádnickej práci študentov	367
10.3 Dohoda o pracovnej činnosti	368

B VYBRANÉ PRÁVNE INŠTITÚTY ZÁKONA Č. 461/2003 Z. Z. O SOCIÁLNOM POISTENÍ, V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

1 Základné ustanovenia.....	369
1.1 Nemocenské dávky	371
1.1.1 Nemocenské.....	372
1.1.2 Ošetrovné	373
1.1.3 Vyrovňavacia dávka.....	374
1.1.4 Materské.....	375
1.2 Dôchodkové dávky	377
1.2.1 Obdobie dôchodkového poistenia.....	377
1.2.2 Starobný dôchodok	378
1.2.3 Predčasný starobný dôchodok.....	380

1.2.4 Invalidný dôchodok	381
1.2.5 Vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok	382
1.2.6 Sirotský dôchodok	383
1.3 Úrazové dávky	384
1.3.1 Úrazová renta	385
1.3.2 Jednorázové vyrovnanie.....	386
1.3.3 Pozostalostná úrazová renta	386
1.3.4 Jednorázové odškodnenie	387
1.3.5 Pracovná rehabilitácia	387
1.3.6 Rehabilitačné.....	388
1.3.7 Rekvalifikácia	389
1.3.8 Rekvalifikačné	389
1.3.9 Náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia.....	389
1.3.10 Náhrada nákladov spojených s liečením.....	389
1.4 Dávka garančného poistenia	390
1.5 Dávky v nezamestnanosti	392
1.6 Spoločné ustanovenia k bodu 1.1 až 1.5	392
2 Výkon sociálneho poistenia a orgány Sociálnej poisťovne	394
3 Konanie vo veciach sociálneho poistenia	405
4 Práva a povinnosti, zodpovednosť, pokuty a penále v sociálnom poistení a v starobnom dôchodkovom sporení.....	408
5 Kontrolná činnosť sociálnej poisťovne.....	414
6 Dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia	415

VII. VYBRANÉ PRÁVNE PREDPISY Z PRÁVNEHO ODVETVIA MEDZINÁRODNÉ PRÁVO..... 417

A Vybrané medzinárodné zmluvy týkajúce sa práv duševného vlastníctva 417

B Vybrané právne inštitúty vyhlášky č. 69/1975 Zb. Dohovoru o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov..... 417

1 Zriadenie organizácie.....	417
2 Pojmy	417
3 Cieľ organizácie	418
4 Členstvo	418
5 Orgány.....	419
5.1 Valné zhromaždenie.....	419
5.2 Konferencia.....	419
5.3 Koordinačný výbor	419
5.4 Medzinárodný úrad	419
6 Sídlo	420

7 Ďalšie ustanovenia	420
C Vybrané právne inštitúty Oznámenia č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve	421
1 Predmet právnej úpravy	421
2 Vzťah k Bernskému dohovoru	421
3 Rozsah autorskoprávnej ochrany	421
3.1 Aplikácia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru	422
3.2 Počítačové programy	422
3.3 Kompilácie dát (databázy)	422
3.4 Právo rozširovania	422
3.5 Trvanie ochrany fotografických diel.....	422
3.6 Obmedzenia a výnimky	422
3.7 Povinnosti týkajúce sa technologických opatrení.....	423
3.8 Povinnosti týkajúce sa informácií na správu práv	423
4 Aplikácia v čase	423
5 Ustanovenia o presadzovaní práv	423
6 Zhromaždenie	424
7 Medzinárodný úrad	424
8 Spôsobilosť stať sa zmluvnou stranou tejto zmluvy.....	424
9 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy	424
10 Podpis zmluvy.....	425
11 Nadobudnutie platnosti tejto zmluvy	425
12 Deň, odkedy sa zmluva stáva účinnou pre zmluvné strany	425
12.1 Výhrady k zmluve.....	425
12.2 Vypovedanie zmluvy	425
13 Jazyky zmluvy	425
14 Depozitár.....	426
D Vybrané právne inštitúty zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov.....	426
1 Účel zákona.....	426
2 Kolízne normy	426
3 Právne postavenie cudzincov	431
4 Spoločné právne normy	431
5 Medzinárodne právo procesné	431
LITERATÚRA.....	442

ÚVOD

Učebná pomôcka – skriptá s názvom Základy práva pre znalcov je rozšírený súbor právnych predpisov určený pre znalcov v stavebníctve, ale aj v iných odboroch, rovnako pre študentov STU v Bratislave.

Tieto skriptá majú výlučne pedagogický charakter so zámerom predložiť prehľad právnych predpisov a z nich najdôležitejšie právne inštitúty. Podľa vedomosti autora je to prvý prípad takéhoto prehľadu na technickej univerzite s cieľom pomôcť študentom pochopiť rozdelenie právnych odvetví a oboznámiť ich so základnými právnymi predpismi jednotlivých právnych odvetví.

Obsah skríp je rozdelený do siedmich častí, v ktorých sú uvedené najdôležitejšie právne predpisy, aby vytvárali komplexný výber právnych inštitútov.

Uvedené právne inštitúty je potrebné ešte v rámci pedagogického procesu vysvetliť a doplniť príkladmi z praxe, nakoľko tieto v učebnej pomôcke chýbajú.

Prezentovaná právna úprava vybraných právnych predpisov je aktuálna k 31.03.2013, pričom posledné novely právnych predpisov nie sú vo všetkých prípadoch úplne uvedené, nakoľko sa týkali iba niektorých častí zákonov, preto nemôžu byť vo vybraných právnych inštitútoch zahrnuté.

Autor konštatuje, že je potrebné v rámci pedagogického procesu sledovať aktuálnosť stavu právnej úpravy, nakoľko v legislatívnom procese sa právne inštitúty dopĺňajú a menia.

Ďakujem recenzentom doc. Ing. Milanovi Ničovi, PhD. a JUDr. Olge Košpovej za cenné pripomienky pri tvorbe učebnej pomôcky.

V Bratislave, dňa 12.04.2013

JUDr. Ján Florián Gajniak

I Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Štátne právo

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 460/1992 Z. z. Ústavy Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Preambula

My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročnú skúsenosť zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my, občania Slovenskej republiky, uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave.

2 Základné ustanovenia

Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné. Hranice Slovenskej republiky sa môžu meniť len ústavným zákonom.

Nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky sú vo vlastníctve Slovenskej republiky.

Nadobúdanie a stratu štátneho občianstva Slovenskej republiky ustanoví zákon. Nikomu nemožno odňať štátne občianstvo Slovenskej republiky proti jeho vôli.

Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk. Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon.

Slovenská republika môže na základe slobodného rozhodnutia vstúpiť do štátneho zväzku s inými štátmi. O vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku sa rozhodne ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa ústavy.

Slovenská republika sa môže s cieľom zachovať mier, bezpečnosť a demokratický poriadok za podmienok ustanovených medzinárodnou zmluvou zaradiť do organizácie vzájomnej kolektívnej bezpečnosti.

Na platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, medzinárodných hospodárskych zmlúv všeobecnej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, sa vyžaduje pred ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.

Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi. Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.

3 Štátne symboly

Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú štátny znak, štátna vlajka, štátna pečať a štátna hymna.

4 Hlavné mesto Slovenskej republiky

Hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava. Postavenie Bratislavy ako hlavného mesta Slovenskej republiky ustanoví zákon.

5 Základné práva a slobody

Ludia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Každý má právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti. Zakazuje sa akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodňovaniu.

Nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

6 Základné ľudské práva a slobody

Každý má spôsobilosť na práva. Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Nikto nesmie byť pozbavený života. Trest smrti sa neprípúšťa. Nie je porušením práv, ak bol niekto pozbavený života v súvislosti s konaním, ktoré podľa zákona nie je trestné.

Nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Osobná sloboda sa zaručuje.

Nikoho nemožno poslať na nútené práce alebo nútené služby. To sa však nevzťahuje na:

- a) práce ukladané podľa zákona osobám vo výkone trestu odňatia slobody alebo osobám vykonávajúcim iný trest, nahrádzajúci trest odňatia slobody,
- b) vojenskú službu alebo inú službu ustanovenú zákonom namiesto povinnej vojenskej služby,
- c) službu vyžadovanú na základe zákona v prípade živelných pohrôm, nehôd alebo iného nebezpečenstva, ktoré ohrozuje životy, zdravie alebo značné majetkové hodnoty,
- d) konanie uložené zákonom na ochranu života, zdravia alebo práv iných,
- e) menšie obecné služby na základe zákona.

Každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v ústave, je nevyhnutný na zabezpečovanie potrieb spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu, môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb. Zákon tiež môže ustanoviť, že určité veci môžu byť iba vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb so sídlom v Slovenskej republike.

Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so všeobecnými záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Iné zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, mravnosti alebo práv a slobôd iných. Podmienky ustanoví zákon.

Obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva. Domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.

Iné zásahy do nedotknuteľnosti obydlia možno zákonom dovoliť iba vtedy, keď je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku osôb, na ochranu práv a slobôd iných alebo na odvrátenie závažného ohrozenia verejného poriadku. Ak sa obydlie používa aj na podnikanie alebo vykonávanie inej hospodárskej činnosti, takéto zásahy môžu byť zákonom dovolené aj vtedy, keď je to nevyhnutné na plnenie úloh verejnej správy.

Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou

sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

Sloboda pohybu a pobytu sa zaručuje.

Každý, kto sa oprávnenne zdržiava na území Slovenskej republiky, má právo toto územie slobodne opustiť.

Vyššie uvedené slobody môžu byť obmedzené zákonom, ak je to nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, udržanie verejného poriadku, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobôd iných a na vymedzených územiach aj v záujme ochrany prírody.

Každý občan má právo na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky. Občana nemožno nútiť, aby opustil vlasť a nemožno ho vyhostiť.

Cudzinca možno vyhostiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

Cirkvy a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti sami, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.

Podmienky výkonu vyššie uvedených práv možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.

Obrana Slovenskej republiky je povinnosťou a vecou cti občanov. Zákon ustanoví rozsah brannej povinnosti.

Nikoho nemožno nútiť, aby vykonával vojenskú službu, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním. Podrobnosti ustanoví zákon.

7 Ďalšie práva uvedené v Ústave SR

Okrem základných ľudských práv a slobôd Ústava SR vymenúva:

- a) politické práva,
- b) práva národnostných menšín a etnických skupín,
- c) hospodárske, sociálne a kultúrne práva,
- d) právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva,
- e) právo na súdnu a inú právnu ochranu.

8 Hospodárstvo Slovenskej republiky

Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.

Slovenská republika chráni a podporuje hospodársku súťaž. Podrobnosti ustanoví zákon.

Národná banka Slovenska je nezávislá centrálna banka Slovenskej republiky. Národná banka Slovenska môže v rámci svojej pôsobnosti vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak je na to splnomocnená zákonom.

Najvyšším riadiacim orgánom Národnej banky Slovenska je Banková rada Národnej banky Slovenska.

Podrobnosti orgánoch Národnej banky Slovenska ustanoví zákon.

Slovenská republika je colným územím.

Finančné hospodárenie Slovenskej republiky sa spravuje jej štátnym rozpočtom. Štátny rozpočet sa prijíma zákonom.

Príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia, vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov ustanoví zákon.

Štátne účelové fondy zapojené na štátny rozpočet Slovenskej republiky sa zriaďujú zákonom.

Dane a poplatky sú štátne a miestne. Dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona.

9 Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky je nezávislý orgán kontroly hospodárenia s:

- a) prostriedkami rozpočtov, ktoré podľa zákona schvaľuje Národná rada Slovenskej republiky alebo vláda,
- b) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, záväzkami a pohľadávkami štátu, verejnoprávnych inštitúcií, Fondu národného majetku Slovenskej republiky, obcí, vyšších územných celkov, právnických osôb s majetkovou účasťou štátu, právnických osôb s majetkovou účasťou verejnoprávnych inštitúcií, právnických osôb s majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky, právnických osôb s majetkovou účasťou obcí, právnických osôb s majetkovou účasťou vyšších územných celkov, právnických osôb založených obcami alebo právnických osôb založených vyššími územnými celkami,

- c) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami a pohľadávkami, ktoré sa poskytli Slovenskej republike, právnickým osobám alebo fyzickým osobám v rámci rozvojových programov alebo z iných obdobných dôvodov zo zahraničia,
- d) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami, za ktoré Slovenská republika prevzala záruku,
- e) majetkom, majetkovými právami, finančnými prostriedkami, pohľadávkami a záväzkami právnických osôb vykonávajúcich činnosti vo verejnom záujme.

Kontrolná pôsobnosť najvyššieho kontrolného úradu sa vzťahuje v rozsahu vyššie uvedenom na:

- a) vládu Slovenskej republiky, ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky a na orgány im podriadené,
- b) štátne orgány, ako aj právnické osoby, u ktorých vykonávajú funkciu zakladateľa alebo zriaďovateľa ústredné orgány štátnej správy alebo iné štátne orgány,
- c) obce a vyššie územné celky, právnické osoby zriadené obcami, právnické osoby zriadené vyššími územnými celkami, na právnické osoby s majetkovou účasťou obcí a právnické osoby s majetkovou účasťou vyšších územných celkov,
- d) štátne účelové fondy, verejnoprávne inštitúcie zriadené zákonom, právnické osoby, v ktorých majú majetkovú účasť verejnoprávne inštitúcie, na právnické osoby s majetkovou účasťou štátu,
- e) Fond národného majetku Slovenskej republiky, právnické osoby s určenou majetkovou účasťou Fondu národného majetku Slovenskej republiky,
- f) fyzické osoby a právnické osoby.

10 Územná samospráva

Základom územnej samosprávy je obec. Územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok. Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt. Podrobnosti ustanoví zákon. Obec a vyšší územný celok sú právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami.

Obec a vyšší územný celok financujú svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií. Zákon ustanoví, ktoré dane a poplatky sú príjmom obce a ktoré dane a poplatky sú príjmom vyššieho územného celku. Štátnych dotácií sa možno domáhať len v medziach zákona.

Obec má právo združovať sa s inými obcami na zabezpečenie vecí spoločného záujmu; rovnaké právo združovať sa s inými vyššími územnými celkami má aj vyšší územný celok. Podmienky ustanoví zákon.

Zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce upraví zákon.

Územná samospráva sa uskutočňuje na zhromaždeniach obyvateľov obce, miestnym referendom, referendom na území vyššieho územného celku, orgánmi obce alebo orgánmi vyššieho územného celku. Spôsob vykonania miestneho referenda a referenda na území vyššieho územného celku ustanoví zákon.

Povinnosti a obmedzenia pri výkone územnej samosprávy možno obci a vyššiemu územnému celku ukladať zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy podľa ústavy.

Štát môže zasahovať do činnosti obce a vyššieho územného celku len spôsobom ustanoveným zákonom.

Vo veciach územnej samosprávy a na zabezpečenie úloh vyplývajúcich pre samosprávu zo zákona môže obec a vyšší územný celok vydávať všeobecne záväzné nariadenia.

Orgánmi obce sú:

- a) obecné zastupiteľstvo,
- b) starosta obce.

Orgány vyššieho územného celku sú:

- a) zastupiteľstvo vyššieho územného celku,
- b) predseda vyššieho územného celku.

Zákon ustanoví predpoklady a spôsob vyhlásenia obce za mesto; upraví aj názvy orgánov mesta.

Na obec a vyšší územný celok možno zákonom preniesť výkon určených úloh miestnej štátnej správy. Náklady takto preneseného výkonu štátnej správy uhrádza štát.

Pri výkone štátnej správy môže obec a vyšší územný celok vydávať v rámci svojej územnej pôsobnosti na základe splnomocnenia v zákone a v jeho medziach všeobecne záväzné nariadenia. Výkon štátnej správy prenesený na obec alebo na vyšší územný celok zákonom riadi a kontroluje vláda. Podrobnosti ustanoví zákon.

11 Zákonodarná moc

Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky má 150 poslancov, ktorí sú volení na štyri roky.

Poslanci sú zástupcovia občanov. Mandát vykonávajú osobne podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie sú viazaní príkazmi. Poslanci sú volení vo všeobecných, rovných, priamych voľbách s tajným hlasovaním.

Za poslanca možno zvoliť občana, ktorý má volebné právo, dosiahol vek 21 rokov a má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.

Podrobnosti o voľbách poslancov ustanoví zákon. Platnosť voľby poslancov overuje Národná rada Slovenskej republiky.

Funkcia poslanca je nezlučiteľná s výkonom funkcie sudcu, prokurátora, verejného ochrancu práv, príslušníka ozbrojených síl, príslušníka ozbrojeného zboru a poslanca Európskeho parlamentu.

Ak bol poslanec vymenovaný za člena vlády Slovenskej republiky, jeho mandát poslanca počas výkonu tejto funkcie nezaniká, iba sa neuplatňuje.

Za hlasovanie v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej výboroch nemožno poslanca stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu.

Za výroky pri výkone funkcie poslanca prednesené v Národnej rade Slovenskej republiky alebo v jej orgáne nemožno poslanca trestne stíhať, a to ani po zániku jeho mandátu. Poslanec podlieha disciplinárnej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky.

Poslanca nemožno vziať do väzby bez súhlasu Národnej rady Slovenskej republiky.

Ak bol poslanec pristihnutý a zadržaný pri trestnom čine, príslušný orgán je povinný to ihneď oznámiť predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a predsedovi Mandátového a imunitného výboru Národnej rady Slovenskej republiky. Ak mandátový a imunitný výbor Národnej rady Slovenskej republiky následný súhlas na zadržanie nedá, poslanec musí byť ihneď prepustený.

Ak je poslanec vo výkone väzby, jeho mandát nezaniká, iba sa neuplatňuje.

Poslanec môže odprieť svedectvo vo veciach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj keď prestal byť poslancom.

Národná rada Slovenskej republiky zasadá stále.

Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky zvoláva jej predseda.

Predseda Národnej rady Slovenskej republiky zvolá schôdzu Národnej rady Slovenskej republiky aj vtedy, ak o to požiada najmenej pätina jej poslancov. V takomto prípade zvolá schôdzu do siedmich dní.

Schôdze Národnej rady Slovenskej republiky sú verejné.

Neverejné schôdze sa môžu konať len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon, alebo v prípade, že sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov.

Národná rada Slovenskej republiky je schopná uznávať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých jej poslancov.

Na platné uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak ústava neustanovuje inak.

Na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa ústavy a na prijatie zákona vráteného prezidentom Slovenskej republiky podľa ústavy je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.

Na prijatie ústavy, zmenu ústavy, ústavného zákona, na vyslovenie súhlasu s medzinárodnou zmluvou podľa ústavy, na prijatie uznesenia o ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, na podanie obžaloby na prezidenta a na vypovedanie vojny inému štátu je potrebný súhlas aspoň trojpätinovej väčšiny všetkých poslancov.

Do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí najmä:

- a) uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch a kontrolovať, ako sa dodržiavajú,
- b) ústavným zákonom schvaľovať zmluvu o vstupe do štátneho zväzku Slovenskej republiky s inými štátmi a o vypovedaní takejto zmluvy,
- c) rozhodovať o návrhu na vyhlásenie referenda,
- d) pred ratifikáciou vyslovovať súhlas s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, s medzinárodnými politickými zmluvami, s medzinárodnými zmluvami vojenskej povahy, s medzinárodnými zmluvami, z ktorých vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodných organizáciách, s medzinárodnými hospodárskymi zmluvami všeobecnej povahy, s medzinárodnými zmluvami, na ktorých vykonanie je potrebný zákon, ako aj s medzinárodnými zmluvami, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a zároveň rozhodovať o tom, či ide o medzinárodné zmluvy podľa ústavy,
- e) zriaďovať zákonom ministerstvá a ostatné orgány štátnej správy,
- f) rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom,
- g) schvaľovať štátny rozpočet, preverovať jeho plnenie a schvaľovať štátny záverečný účet,
- h) rokovať o základných otázkach vnútornej, medzinárodnej, hospodárskej, sociálnej a inej politiky,
- i) voliť a odvolávať predsedu a podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,
- j) uznávať sa o vypovedaní vojny, ak je Slovenská republika napadnutá alebo ak to vyplýva zo záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu a po skončení vojny o uzavretí mieru,

k) vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak nejde o prípad uvedený v ústave,

l) vysloviť súhlas s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky.

Činnosť Národnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje predseda a podpredsedovia.

Národná rada Slovenskej republiky zriaďuje z poslancov výbory ako svoje iniciatívne a kontrolné orgány; ich predsedov volí tajným hlasovaním.

Rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky a jej výborov ustanoví zákon.

Referendom sa potvrdí ústavný zákon o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi alebo o vystúpení z tohto zväzku.

Referendom sa môže rozhodnúť aj o iných dôležitých otázkach verejného záujmu.

Predmetom referenda nemôžu byť základné práva a slobody, dane, odvody a štátny rozpočet.

Každý občan Slovenskej republiky, ktorý má právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, má právo sa zúčastniť na referende.

Do časti zákonodarná moc je zaradený aj právny inštitút referenda.

Referendum vyhlasuje prezident Slovenskej republiky, ak o to petíciou požiada aspoň 350 000 občanov, alebo ak sa na tom uznesie Národná rada Slovenskej republiky, a to do 30 dní od prijatia petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.

Prezident Slovenskej republiky môže pred vyhlásením referenda podať na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom. Ak prezident Slovenskej republiky podá na Ústavný súd Slovenskej republiky návrh na rozhodnutie, či predmet referenda, ktoré sa má vyhlásiť na základe petície občanov alebo uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky, je v súlade s ústavou alebo s ústavným zákonom, od podania návrhu prezidenta Slovenskej republiky do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky lehota neplynie.

Návrh na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení referenda môžu podávať poslanci Národnej rady Slovenskej republiky alebo vláda Slovenskej republiky. Referendum sa vykoná do 90 dní od jeho vyhlásenia prezidentom Slovenskej republiky. Referendum sa nemôže konať v období kratšom ako 90 dní pred voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky.

Referendum sa môže konať v deň volieb do Národnej rady Slovenskej republiky.

Výsledky referenda sú platné, ak sa na ňom zúčastnila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov a ak bolo rozhodnutie prijaté nadpolovičnou väčšinou účastníkov referenda.

Návrhy prijaté v referende vyhlási Národná rada Slovenskej republiky rovnako ako zákon.

Výsledok referenda môže Národná rada Slovenskej republiky zmeniť alebo zrušiť svojím ústavným zákonom po uplynutí troch rokov od jeho účinnosti.

Referendum v tej istej veci možno opakovať najskôr po uplynutí troch rokov od jeho vykonania. Spôsob vykonania referenda ustanoví zákon.

12 Výkonná moc

Hlavou Slovenskej republiky je prezident. Prezident reprezentuje Slovenskú republiku navonok i dovnútra a svojím rozhodovaním zabezpečuje riadny chod ústavných orgánov. Prezident vykonáva svoj úrad podľa svojho svedomia a presvedčenia a nie je viazaný príkazmi. Podrobnosti o voľbe prezidenta ustanovuje samostatný zákon. Právomoci prezidenta upravuje ústava. Podrobnosti o odvolaní prezidenta ustanovuje samostatný zákon.

Vláda Slovenskej republiky je vrcholným orgánom výkonnej moci. Vláda sa skladá z predsedu, podpredsedov a ministrov.

Výkon funkcie člena vlády je nezlučiteľný s výkonom poslaneckého mandátu, s výkonom funkcie v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, alebo s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

Predsedu vlády vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky.

Vláda je za výkon svojej funkcie zodpovedná Národnej rade Slovenskej republiky.

Národná rada Slovenskej republiky jej môže kedykoľvek vysloviť nedôveru.

Vláda je schopná uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov. Na prijatie uznesenia vlády je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov vlády.

Vláda rozhoduje v zbore:

- a) o návrhoch zákonov,
- b) o nariadeniach vlády,
- c) o programe vlády a o jeho plnení,
- d) o zásadných opatreniach na zabezpečenie hospodárskej a sociálnej politiky Slovenskej republiky,
- e) o návrhoch štátneho rozpočtu a štátneho záverečného účtu,
- f) o medzinárodných zmluvách Slovenskej republiky, ktorých dojednávanie preniesol na vládu prezident Slovenskej republiky,

- g) o súhlase s prenesením dojednávania medzinárodných zmlúv podľa ústavy na jej jednotlivých členov,
- h) o podaní návrhu na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby rozhodol o súlade dojednanej medzinárodnej zmluvy, na ktorú je potrebný súhlas Národnej rady Slovenskej republiky, s ústavou a s ústavným zákonom,
- i) o zásadných otázkach vnútornej a zahraničnej politiky,
- j) o podaní návrhu zákona alebo iného závažného opatrenia na verejnú diskusiu,
- k) o tom, že požiada o vyslovenie dôvery,
- l) o udelení amnestie vo veciach priestupkov,
- m) o vymenúvaní a odvolávaní ďalších štátnych funkcionárov v prípadoch ustanovených zákonom a troch členov Súdnej rady Slovenskej republiky,
- n) o návrhu na vyhlásenie vojnového stavu, o návrhu na nariadenie mobilizácie ozbrojených síl, o návrhu na vyhlásenie výnimočného stavu a o návrhu na ich skončenie, o vyhlásení a skončení núdzového stavu,
- o) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky na účel humanitárnej pomoci, vojenských cvičení alebo mierových pozorovateľských misií, o súhlase s prechodom zahraničných ozbrojených síl cez územie Slovenskej republiky,
- p) o vyslaní ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky, ak ide o plnenie záväzkov z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane proti napadnutiu, a to najdlhšie na čas 60 dní; toto rozhodnutie vláda bezodkladne oznámi Národnej rade Slovenskej republiky,
- r) o ďalších otázkach, ak to ustanoví zákon.

Na vykonanie zákona a v jeho medziach môže vláda vydávať nariadenia. Ak tak ustanoví zákon, vláda je oprávnená vydávať nariadenia aj na vykonanie Európskej dohody o pridružení uzatvorenej medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej a na vykonanie medzinárodných zmlúv podľa ústavy.

Nariadenie vlády podpisuje predseda vlády.

Nariadenie vlády sa musí vyhlásiť spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Vláda má právo udeľovať amnestiu vo veciach priestupkov. Podrobnosti ustanoví zákon.

Ústredné orgány štátnej správy a miestne orgány štátnej správy sa zriaďujú zákonom. Ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

13 Súdna moc

V tejto časti ústavy je právna úprava inštitútu Ústavného súdu Slovenskej republiky a súdov Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o veciach ktoré sú v ústave taxatívne stanovené.

Ústavný súd začne konanie, ak podá návrh:

- a) najmenej pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- b) prezident Slovenskej republiky,
- c) vláda Slovenskej republiky
- d) súd,
- e) generálny prokurátor,
- f) verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa ústavy, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom,
- g) Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v ústave,
- h) každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených v ústave,
- i) každý, kto namieta kontrolnú pôsobnosť Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky v prípade ustanovenom v ústave.

Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

Ústavný súd sa skladá z trinástich sudcov.

Sudcov ústavného súdu vymenúva na návrh Národnej rady Slovenskej republiky na dvanásť rokov prezident Slovenskej republiky. Národná rada Slovenskej republiky navrhuje dvojnásobný počet kandidátov na sudcov, ktorých má prezident Slovenskej republiky vymenovať.

Za sudcu ústavného súdu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 40 rokov, má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 15 rokov činný v právnickom povolaní. Tá istá osoba nemôže byť opakovane vymenovaná za sudcu ústavného súdu

Na čele ústavného súdu je jeho predseda, ktorého zastupuje podpredseda. Predsedu a podpredsedu vymenúva zo sudcov ústavného súdu prezident Slovenskej republiky.

Súhlas na trestné stíhanie sudcu ústavného súdu alebo na jeho vzatie do väzby dáva ústavný súd.

Ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora. Ústavný súd vykonáva disciplinárne konanie voči predsedovi

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podpredsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a generálnemu prokurátorovi.

Ak ústavný súd súhlas odoprie, trestné stíhanie alebo vzatie do väzby je počas trvania funkcie sudcu ústavného súdu, funkcie sudcu alebo funkcie generálneho prokurátora vylúčené.

Ak je vymenovaný sudca ústavného súdu členom politickej strany alebo politického hnutia, je povinný vzdať sa členstva v nich ešte pred zložením sľubu

Sudcovia ústavného súdu vykonávajú funkciu ako svoje povolanie. Výkon tejto funkcie je nezlučiteľný s funkciou v inom orgáne verejnej moci, so štátnozamestnaneckým pomerom, s pracovným pomerom, s obdobným pracovným vzťahom, s podnikateľskou činnosťou, s členstvom v riadiacom alebo kontrolnom orgáne právnickej osoby, ktorá vykonáva podnikateľskú činnosť, ani s inou hospodárskou alebo zárobkovou činnosťou okrem správy vlastného majetku a vedeckej, pedagogickej, literárnej alebo umeleckej činnosti.

Dňom, keď sa sudca ujíma svojej funkcie, zaniká jeho poslanecký mandát a členstvo vo vláde Slovenskej republiky.

Sudca ústavného súdu sa môže svojej funkcie vzdať písomným oznámením predsedovi ústavného súdu. Jeho funkcia v takom prípade zaniká uplynutím kalendárneho mesiaca, v ktorom bolo písomné oznámenie o vzdaní sa funkcie doručené.

Prezident Slovenskej republiky sudcu ústavného súdu odvolá:

- a) na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin, alebo ak bol právoplatne odsúdený za trestný čin a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienčnom odložení výkonu trestu odňatia slobody,
- b) na základe disciplinárneho rozhodnutia ústavného súdu za čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu ústavného súdu,
- c) ak ústavný súd oznámil, že sudca sa nezúčastňuje na konaní ústavného súdu dlhšie ako jeden rok,
- d) ak zanikla jeho voliteľnosť do Národnej rady Slovenskej republiky.

Ak sa sudca ústavného súdu vzdá svojej funkcie sudcu ústavného súdu alebo ak je odvolaný, prezident Slovenskej republiky vymenuje iného sudcu na nové funkčné obdobie z dvoch osôb navrhnutých Národnou radou Slovenskej republiky.

Podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

Súdnictvo sa vykonáva na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov.

Podrobnosti o spôsobe ustanovenia členov Súdnej rady Slovenskej republiky, o jej pôsobnosti, o organizácii a o vzťahoch k orgánom správy súdnictva a k orgánom sudcovskej samosprávy ustanoví zákon.

Súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca. Zákon ustanoví, kedy sa na rozhodovaní senátu zúčastňujú aj prísediaci sudcovia z radov občanov a v ktorých veciach môže rozhodnúť aj zamestnanec súdu poverený sudcom. Proti rozhodnutiu zamestnanca súdu povereného sudcom je prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca.

Rozsudky sa vyhlasujú v mene Slovenskej republiky a vždy verejne.

Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy.

Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon.

V rozsahu ustanovenom zákonom sa na riadení a správe súdov podieľajú aj orgány sudcovskej samosprávy.

Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa ústavy a zákonom.

Sudcov vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky; vymenúva ich bez časového obmedzenia.

Za sudcu môže byť vymenovaný občan Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný do Národnej rady Slovenskej republiky, dosiahol vek 30 rokov a má vysokoškolské právnické vzdelanie. Ďalšie predpoklady na vymenovanie za sudcu a jeho funkčný postup, ako aj rozsah imunity sudcov ustanoví zákon.

Sudcu možno preložiť na iný súd len s jeho súhlasom alebo na základe rozhodnutia disciplinárneho senátu.

Dôvody prerušenia výkonu sudcovskej funkcie a podmienky na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu alebo na dočasné pridelenie sudcu ustanoví zákon. Spôsob ustanovenia prísediacich sudcov ustanoví zákon.

14 Prokuratúra

V tejto časti ústavy je právna úprava inštitútu Prokuratúry a Verejného ochrancu práv.

Prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu. Na čele prokuratúry je generálny prokurátor, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh Národnej rady Slovenskej republiky.

Podrobnosti o vymenúvaní a odvolávaní, právach a povinnostiach prokurátorov a organizácií prokuratúry ustanoví zákon.

Verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.

Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania podľa ústavy, ak všeobecne záväzný právny predpis porušuje základné právo alebo slobodu priznanú fyzickej osobe alebo právnickej osobe.

Verejného ochrancu práv volí Národná rada Slovenskej republiky na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Za verejného ochrancu práv možno zvoliť občana Slovenskej republiky, ktorý je voliteľný za poslanca Národnej rady Slovenskej republiky a v deň voľby dosiahol vek 35 rokov. Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia.

Funkcia verejného ochrancu práv zaniká dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, ktorým bol verejný ochranca práv odsúdený za úmyselný trestný čin alebo ktorým bol odsúdený za trestný čin, a súd nerozhodol v jeho prípade o podmienčnom odložení výkonu trestu odňatia slobody, alebo stratou voliteľnosti.

Národná rada Slovenskej republiky môže verejného ochrancu práv odvolať, ak mu zdravotný stav dlhodobo, najmenej však počas troch mesiacov, nedovoľuje riadne vykonávať povinnosti vyplývajúce z jeho funkcie.

Podrobnosti o voľbe a odvolávaní verejného ochrancu práv, o jeho pôsobnosti, o podmienkach výkonu jeho funkcie, o spôsobe právnej ochrany, o predkladaní návrhov na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky podľa ústavy a o uplatňovaní práv fyzických osôb a právnických osôb ustanoví zákon.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov

1 Základné zásady

Územie Slovenskej republiky je jednotné a nedeliteľné. Na výkon správy sa vytvárajú územné celky a správne celky.

Samosprávnymi územnými celkami Slovenskej republiky sú obce a vyššie územné celky.

Územný obvod vyššieho územného celku je zhodný len s územným obvodom kraja; postavenie, pôsobnosť a orgány samosprávy vyššieho územného celku ustanoví osobitný zákon.

Vojenský obvod zriadený podľa osobitného zákona nie je súčasťou obce ani vyššieho územného celku.

2 Správne usporiadanie

Správnymi celkami Slovenskej republiky sú kraje a okresy. Kraje sa členia na okresy. Územný obvod kraja a územný obvod okresu sú územnými obvody na výkon pôsobnosti orgánov štátu, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Správnymi celkami sú obce a vojenské obvody, ak podľa osobitných zákonov vykonávajú štátnu správu.

Zriaďujú sa tieto kraje:

- a) Bratislavský kraj,
- b) Trnavský kraj,
- c) Trenčiansky kraj,
- d) Nitriansky kraj,
- e) Žilinský kraj,
- f) Banskobystrický kraj,
- g) Prešovský kraj,
- h) Košický kraj.

Mesto, podľa ktorého je kraj pomenovaný, je sídlom orgánov štátu, ktoré pôsobia v územnom obvode kraja, ak osobitný zákon neustanoví inak.

Vláda vydá osvedčenie o určení mesta za sídlo kraja.

V Bratislavskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Bratislava I,
- b) okres Bratislava II,

- c) okres Bratislava III,
- d) okres Bratislava IV,
- e) okres Bratislava V,
- f) okres Malacky,
- g) okres Pezinok,
- h) okres Senec.

V Trnavskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Trnava,
- b) okres Dunajská Streda,
- c) okres Galanta,
- d) okres Hlohovec,
- e) okres Piešťany,
- f) okres Senica,
- g) okres Skalica.

V Trenčianskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Trenčín,
- b) okres Bánovce nad Bebravou,
- c) okres Ilava,
- d) okres Myjava,
- e) okres Nové Mesto nad Váhom,
- f) okres Partizánske,
- g) okres Považská Bystrica,
- h) okres Prievidza,
- ch) okres Púchov.

V Nitrianskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Nitra,
- b) okres Komárno,
- c) okres Levice,
- d) okres Nové Zámky,
- e) okres Šaľa,
- f) okres Topoľčany,
- g) okres Zlaté Moravce.

V Žilinskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Žilina,
- b) okres Bytča,
- c) okres Čadca,

- d) okres Dolný Kubín,
- e) okres Kysucké Nové Mesto,
- f) okres Liptovský Mikuláš,
- g) okres Martin,
- h) okres Námestovo,
- ch) okres Ružomberok,
- i) okres Turčianske Teplice,
- j) okres Tvrdošín.

V Banskobystrickom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Banská Bystrica,
- b) okres Banská Štiavnica,
- c) okres Brezno,
- d) okres Detva,
- e) okres Krupina,
- f) okres Lučenec,
- g) okres Poltár,
- h) okres Revúca,
- ch) okres Rimavská Sobota,
- i) okres Veľký Krtíš,
- j) okres Zvolen,
- k) okres Žarnovica,
- l) okres Žiar nad Hronom.

V Prešovskom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Prešov,
- b) okres Bardejov,
- c) okres Humenné,
- d) okres Kežmarok,
- e) okres Levoča,
- f) okres Medzilaborce,
- g) okres Poprad,
- h) okres Sabinov,
- ch) okres Snina,
- i) okres Stará Ľubovňa,
- j) okres Stropkov,
- k) okres Svidník,
- l) okres Vranov nad Topľou.

V Košickom kraji sa zriaďujú tieto okresy:

- a) okres Košice I,
- b) okres Košice II,
- c) okres Košice III,
- d) okres Košice IV,
- e) okres Košice okolie,
- f) okres Gelnica,
- g) okres Michalovce,
- h) okres Rožňava,
- ch) okres Sobrance,
- i) okres Spišská Nová Ves,
- j) okres Trebišov.

Mesto, podľa ktorého je okres pomenovaný, je sídlom orgánov štátu, ktoré pôsobia v jeho územnom obvode, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Vláda vydá osvedčenie o určení mesta za sídlo okresu.

Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy ustanoví vláda nariadením vlády.

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov

1 Postavenie obcí

Obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami.

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Obci pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy.

Obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Obec a jej časť má svoj názov. Názov obce a jej časti sa uvádza v štátnom jazyku.

Označovanie obce v inom jazyku upravuje osobitný zákon.

Názov obce určuje alebo mení vláda Slovenskej republiky nariadením: názov obce možno zmeniť iba so súhlasom obce. Názvy častí obcí určuje a mení Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na návrh obce.

Obec má právo na vlastné symboly. Obec, ktorá má vlastné symboly, je povinná ich používať pri výkone samosprávy. Symboly obce sú erb obce, vlajka obce, pečať obce, prípadne aj znelka obce. Právnické osoby zriadené alebo založené obcou, iné právnické osoby a fyzické osoby môžu používať symboly obce len so súhlasom obce.

Právo na vlastné symboly má aj časť obce. Ustanovenia tohto zákona o používaní symbolov obce sa rovnako vzťahujú aj na časť obce, ktorá vykonáva územnú samosprávu.

Obec označuje erbom obce a vlajkou obce budovu, ktorá je sídlom orgánov obce, zasadaciu miestnosť obecného zastupiteľstva a úradnú miestnosť starostu obce.

Obec používa odtlačok úradnej pečiatky s erbom obce a názvom obce na rozhodnutia, oprávnenia a osvedčenia skutočností vydaných pri výkone samosprávy.

Obec predkladá ministerstvu návrh na zápis symbolov obce do Heraldického registra Slovenskej republiky.

Územie obce je územný celok, ktorý tvorí jedno katastrálne územie alebo viac katastrálnych území.

Územie obce sa môže členiť na časti obce. Časť obce má vlastný názov; časť obce nemusí mať vlastné katastrálne územie.

Obec zriaďuje, zrušuje, rozdeľuje alebo obce zlučuje vláda nariadením. Rozhodnúť o tom možno iba so súhlasom obce a na základe stanoviska obvodného úradu v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa obec nachádza.

Obec určuje a mení nariadením názvy ulíc a iných verejných priestranstiev.

V obci, v ktorej je viac ulíc alebo iných verejných priestranstiev, má každá ulica alebo iné verejné priestranstvo svoj názov.

Názvy ulíc a iných verejných priestranstiev sa určujú s prihliadnutím na históriu obce, na významné nežijúce osobnosti, na veci a pod. Nepripustné sú názvy po žijúcich osobách, názvy dlhé, duplicitné, urážajúce mravnosť, náboženské alebo národnostné cítenie, jazykovo nesprávne a názvy nepriliehavé vzhľadom na históriu obce.

Označenie ulíc a iných verejných priestranstiev v jazyku národnostnej menšiny upravuje osobitný zákon.

Označovanie ulíc a iných verejných priestranstiev názvami zabezpečuje obec na vlastné náklady.

Obec určuje stavbám súpisné číslo a orientačné číslo, vedie evidenciu súpisných čísiel a evidenciu orientačných čísiel a udržiava ju v súlade so skutočným stavom.

Na označovanie stavieb súpisnými číslami obstaráva obec na vlastné náklady tabuľky rovnakého vzoru. Obec môže rozhodnúť o označovaní stavieb orientačnými číslami na tabuľkách rovnakého vzoru.

Na účely prevodu vlastníctva k stavbe a poistenia stavby môže obec určiť stavebníkovi súpisné číslo a orientačné číslo aj bez kolaudačného rozhodnutia.

Obyvateľom obce je osoba, ktorá má na území obce trvalý pobyt.

Obyvateľ obce sa zúčastňuje na samospráve obce.

Obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnu pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.

Samosprávu obce vykonávajú obyvatelia obce:

- a) orgánmi obce,
- b) miestnym referendom,
- c) zhromaždením obyvateľov obce.

Na obec možno zákonom preniesť niektoré úlohy štátnej správy, ak je ich plnenie týmto spôsobom racionálnejšie a efektívnejšie. S prenesením úloh na obec štát poskytne obci potrebné finančné a iné materiálne prostriedky.

Výkon štátnej správy prenesený na obec zákonom riadi a kontroluje vláda. Obec pri rozhodovaní o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb vo veciach preneseného výkonu štátnej správy koná podľa zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov; v ostatných prípadoch sa riadi aj uzneseniami vlády a internými normatívnymi aktmi ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy.

Ak obec dlhodobo, najmenej šesť mesiacov nevykonáva svoju pôsobnosť pri prenesenom výkone štátnej správy a neurobila v tomto čase žiadne opatrenie na zabezpečenie jej výkonu, obvodný úrad v sídle kraja ju písomne vyzve na nápravu a určí jej na to lehotu.

Ak obec v určenej lehote nezabezpečila nápravu, príslušný na konanie je orgán miestnej štátnej správy oprávnený konať podľa osobitného predpisu.

Obec je povinná uhradiť orgánu miestnej štátnej správy finančné prostriedky za prenesený výkon štátnej správy, ktorý uskutočnil z dôvodu jej nečinnosti.

Orgány štátnej správy prerokúvajú s obcami alebo s ich združeniami opatrenia týkajúce sa obcí pred ich prijatím a s prijatými opatreniami ich oboznamujú

Obce podliehajú dozoru štátu v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi.

V záujme plnenia úloh obec spolupracuje s orgánmi štátu. Orgány štátu poskytujú obciam pomoc v odborných veciach a potrebné údaje z jednotlivých evidencií vedených orgánmi štátu a podieľajú sa na odbornej príprave zamestnancov obcí a poslancov obecných

zastupiteľstiev. Obce poskytujú orgánom štátu potrebné údaje pre jednotlivé evidencie vedené orgánmi štátu alebo pre úradné konania v rozsahu vymedzenom osobitnými zákonmi.

Obec poskytuje súčinnosť pri zabezpečovaní kancelárskych priestorov a iných nebytových priestorov pre štátny orgán, ktorý má na jej území sídlo alebo pracovisko.

Spor z verejnoprávnej zmluvy medzi štátom a obcou, ako aj medzi obcami, rozhoduje súd.

Obec môže vo veciach územnej samosprávy vydávať nariadenia; nariadenie nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Nariadenia musia byť každému prístupné na obecnom úrade obce, ktorá ich vydala.

Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov.

Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu.

Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajinami a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva obce.

Majetok obce slúži na plnenie úloh obce.

Majetok obce sa má zveľaďovať a zhodnocovať a vo svojej celkovej hodnote zásadne nezmenšený zachovať. Darovanie nehnuteľného majetku obce je neprípustné, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Majetok obce možno použiť najmä na verejné účely, na podnikateľskú činnosť a na výkon samosprávy obce.

Majetok obce, ktorý slúži na verejné účely (najmä pre miestne komunikácie a iné verejné priestranstvá), je verejne prístupný a možno ho obvyklým spôsobom používať, ak jeho používanie obec neobmedzila.

Majetok obce a nakladanie s ním upravuje osobitný zákon.

Základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka.

Obec vedie účtovníctvo podľa osobitného zákona. Ročnú účtovnú závierku obce overuje audítor. Audítor overuje aj ďalšie skutočnosti ustanovené osobitným zákonom.

Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovňovania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon.

2 Orgány obce

Orgánmi obce sú:

- a) obecné zastupiteľstvo,
- b) starosta obce.

Obecné zastupiteľstvo môže zriadiť a zrušiť podľa potreby stále alebo dočasné výkonné, kontrolné a poradné orgány, najmä obecnú radu, komisie a určuje im náplň práce; môže zriadiť a zrušiť aj ďalšie svoje orgány a útvary, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Funkčné obdobie obecného zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného obecného zastupiteľstva.

Obecné zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života obce, najmä je mu vyhradené:

- a) určovať zásady hospodárenia a nakladania s majetkom obce a s majetkom štátu, ktorý užíva, schvaľovať najdôležitejšie úkony týkajúce sa tohto majetku a kontrolovať hospodárenie s ním,
- b) schvaľovať rozpočet obce a jeho zmeny, kontrolovať jeho čerpanie a schvaľovať záverečný účet obce, schvaľovať emisiu komunálnych dlhopisov, schvaľovať zmluvu uzavretú podľa zákona, rozhodovať o prijatí úveru alebo pôžičky, o prevzatí záruky za poskytnutie návratnej finančnej výpomoci zo štátneho rozpočtu; v rozsahu určenom zastupiteľstvom môže zmeny rozpočtu vykonávať starosta,
- c) schvaľovať územný plán obce alebo jej časti a koncepcie rozvoja jednotlivých oblastí života obce,
- d) rozhodovať o zavedení a zrušení miestnej dane a ukladať miestny poplatok,
- e) určovať náležitosti miestnej dane alebo miestneho poplatku a verejnej dávky a rozhodovať o prijatí úveru alebo pôžičky,

- f) vyhlasovať miestne referendum o najdôležitejších otázkach života a rozvoja obce a zvolávať zhromaždenie obyvateľov obce,
- g) uznávať sa na nariadeniach,
- h) schvaľovať dohody o medzinárodnej spolupráci a členstvo obce v medzinárodnom združení,
- i) určiť plat starostu podľa osobitného zákona a určiť najneskôr 90 dní pred voľbami na celé funkčné obdobie rozsah výkonu funkcie starostu; zmeniť počas funkčného obdobia na návrh starostu rozsah výkonu jeho funkcie,
- j) voliť a odvolávať hlavného kontrolóra obce, určiť rozsah výkonu funkcie hlavného kontrolóra a jeho plat, schvaľovať odmenu hlavnému kontrolórovi,
- k) schvaľovať štatút obce, rokovací poriadok obecného zastupiteľstva a zásady odmeňovania poslancov,
- l) zriaďovať, zrušovať a kontrolovať rozpočtové a príspevkové organizácie obce a na návrh starostu vymenúvať a odvolávať ich vedúcich (riaditeľov), zakladať a zrušovať obchodné spoločnosti a iné právnické osoby a schvaľovať zástupcov obce do ich štatutárnych a kontrolných orgánov, ako aj schvaľovať majetkovú účasť obce v právnickej osobe,
- m) schvaľovať združovanie obecných prostriedkov a činností a účasť v združeniach, ako aj zriadenie spoločného regionálneho alebo záujmového fondu,
- n) zriaďovať a zrušovať orgány potrebné na samosprávu obce a určovať náplň ich práce,
- o) udeľovať čestné občianstvo obce, obecné vyznamenania a ceny,
- p) ustanoviť erb obce, vlajku obce, pečat' obce, prípadne znelku obce.

Na prerokovanie obecných vecí môže obecné zastupiteľstvo zvolať zhromaždenie obyvateľov obce alebo jej časti.

Obecné zastupiteľstvo zasadá podľa potreby, najmenej však raz za tri mesiace. Ak požiada o zvolanie zasadnutia obecného zastupiteľstva aspoň tretina poslancov, starosta zvolá zasadnutie obecného zastupiteľstva tak, aby sa uskutočnilo do 15 dní od doručenia žiadosti na jeho konanie. Ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva zvolá starosta zvolený v predchádzajúcom volebnom období tak, aby sa uskutočnilo do 30 dní od vykonania volieb

Obecné zastupiteľstvo zasadá v obci, v ktorej bolo zvolené.

Podrobné pravidlá o rokovaní obecného zastupiteľstva upraví rokovací poriadok obecného zastupiteľstva.

Predstaviteľom obce a najvyšším výkonným orgánom obce je starosta. Funkcia starostu je verejná funkcia. Funkčné obdobie starostu sa skončí zložením sľubu novozvoleného starostu. Spôsob voľby starostu upravuje osobitný zákon.

Starosta:

- a) zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady, ak tento zákon neustanovuje inak, a podpisuje ich uznesenia,
- b) vykonáva obecnú správu,
- c) zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám,
- d) vydáva pracovný poriadok, organizačný poriadok obecného úradu a poriadok odmeňovania zamestnancov obce; informuje obecné zastupiteľstvo o vydaní a zmenách organizačného poriadku obecného úradu,
- e) rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu.

Starosta je štatutárnym orgánom obce. Starosta môže rozhodovaním o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy písomne poveriť zamestnanca obce. Poverený zamestnanec obce rozhoduje v mene obce v rozsahu vymedzenom v písomnom poverení.

Starostu zastupuje zástupca starostu, ktorého spravidla na celé funkčné obdobie poverí zastupovaním starosta do 60 dní od zloženia sľubu starostu; ak tak neurobí, zástupcu starostu zvolí obecné zastupiteľstvo. Zástupca starostu môže byť len poslanec. Ak obec má viac ako 20 000 obyvateľov, starosta môže poveriť zastupovaním dvoch zástupcov starostu, pričom určí ich poradie. Starosta môže zástupcu starostu kedykoľvek odvolať. Ak starosta odvolá zástupcu starostu, poverí zastupovaním ďalšieho poslanca do 60 dní od odvolania zástupcu starostu.

Ak je v obci zriadená obecná rada, zástupca starostu je jej členom

Zástupca starostu zastupuje starostu v rozsahu určenom starostom v písomnom poverení. Obecné zastupiteľstvo môže zriadiť obecnú radu. Obecná rada je zložená z poslancov, ktorých volí obecné zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Obecnú radu a jej členov môže obecné zastupiteľstvo kedykoľvek odvolať. Spôsob volieb upravuje rokovací poriadok obecného zastupiteľstva.

Počet členov obecnej rady tvorí najviac tretinu počtu poslancov. V zložení obecnej rady sa prihliada na zastúpenie politických strán, politických hnutí a nezávislých poslancov v obecnom zastupiteľstve.

Obecná rada je iniciatívny, výkonný a kontrolný orgánom obecného zastupiteľstva. Plní úlohy podľa rozhodnutia obecného zastupiteľstva. Zároveň plní funkciu poradného orgánu starostu.

Obecná rada sa schádza podľa potreby, najmenej raz za tri mesiace. Jej zasadnutie zvoláva a vedie starosta alebo zástupca starostu, ak tak neurobí starosta.

Obecná rada je spôsobilá rokovať, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov rady. Na prijatie uznesenia obecnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.

Obecné zastupiteľstvo môže zriaďovať komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány.

Komisie sú zložené z poslancov a z ďalších osôb zvolených obecným zastupiteľstvom. Zloženie a úlohy komisií vymedzuje obecné zastupiteľstvo.

3 Obecný úrad

Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Obecný úrad najmä:

- a) zabezpečuje písomnú agendu orgánov obce a orgánov obecného zastupiteľstva a je podateľňou a výpravňou písomností obce,
- b) zabezpečuje odborné podklady a iné písomnosti na rokovanie obecného zastupiteľstva obecnej rady a komisií,
- c) vypracúva písomné vyhotovenia rozhodnutí obce,
- d) vykonáva nariadenia, uznesenia obecného zastupiteľstva a rozhodnutia obce.

Prácu obecného úradu riadi starosta.

V obciach s väčším počtom zamestnancov môže byť zriadená funkcia prednostu obecného úradu.

Organizáciu obecného úradu, počet zamestnancov a ich pracovné činnosti ustanovuje organizačný poriadok obecného úradu.

Ak je v obci zriadená funkcia prednostu obecného úradu, obecný úrad vedie a jeho prácu organizuje prednosta. Prednosta vymenúva a odvoláva starosta.

Prednosta obecného úradu je zamestnancom obce, ktorý zodpovedá za svoju činnosť starostovi. Spolu s ním podpisuje zápisnice zo zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Prednosta obecného úradu sa zúčastňuje zasadnutí obecného zastupiteľstva a obecnej rady s hlasom poradným.

4 Hlavný kontrolór a obecná polícia

Hlavného kontrolóra volí a odvoláva obecné zastupiteľstvo. Hlavný kontrolór je zamestnancom obce a ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na neho všetky práva a povinnosti ostatného vedúceho zamestnanca podľa osobitného predpisu. Hlavný kontrolór nesmie bez súhlasu obecného zastupiteľstva podnikáť alebo vykonávať inú zárobkovú

činnosť a byť členom riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánov právnických osôb, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na vedeckú činnosť, pedagogickú činnosť, lektorskú činnosť, prednášateľskú činnosť, prekladateľskú činnosť, publicistickú činnosť, literárnu alebo umeleckú činnosť a na správu vlastného majetku alebo správu majetku svojich maloletých detí. Kontrolnú činnosť vykonáva nezávisle a nestranne v súlade so základnými pravidlami kontrolnej činnosti.

Funkcia hlavného kontrolóra je nezlučiteľná s funkciou:

- a) poslanca,
- b) starostu,
- c) člena orgánu právnickej osoby, ktorej zriaďovateľom alebo zakladateľom je obec,
- d) iného zamestnanca obce,
- e) podľa osobitného zákona.

Predpoklady na výkon funkcie, voľbu a skončenie výkonu funkcie právne upravuje tento zákon. Zriadenie, postavenie a úlohy obecnej polície upravuje osobitný zákon.

5 Spolupráca obcí

Obce môžu spolupracovať na základe zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, zriadením alebo založením právnickej osoby podľa osobitného zákona.

Spolupráca obcí sa riadi zásadami zákonnosti, vzájomnej výhodnosti a súladu s potrebami obyvateľov obcí. Obce majú pri vzájomnej spolupráci rovnaké postavenie. Zmluva uzavretá na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti sa uzatvára na určitý čas alebo na neurčitý čas. Jej predmetom nemôže byť vznik právnickej osoby. Zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná a musí obsahovať náležitosti stanovené v zákone.

Obce môžu zriaďovať združenia obcí. Združenie obcí je právnická osoba. Združenie obcí vzniká dňom registrácie v registri združení obcí obvodným úradom v sídle kraja.

Predmetom činnosti združenia obcí je najmä oblasť sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie (predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzanie a čistenie odpadových vôd), miestna doprava, oblasť školstva, kultúry a miestny cestovný ruch; svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku.

Na platnosť zmluvy o zriadení združenia obcí je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov obce, ktorá je účastníkom zmluvy. Súčasťou zmluvy o zriadení združenia obcí sú jeho stanovy.

Návrh na registráciu združenia obcí sa podáva obvodnému úradu v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa nachádza sídlo združenia.

Združenie obcí sa zrušuje:

- a) dobrovoľným rozpustením alebo zlúčením s iným združením obcí,
- b) právoplatným rozhodnutím obvodného úradu v sídle kraja o jeho rozpustení.

Združenie obcí zaniká dňom jeho výmazu z registra združení obcí obvodným úradom v sídle kraja.

Obec môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi miestne funkcie. Má právo stať sa členom medzinárodného združenia územných celkov alebo územných orgánov.

Dohoda alebo členstvo v medzinárodnom združení nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, so zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, alebo s verejným záujmom.

6 Mestá

Národná rada Slovenskej republiky môže vždy k 1. januáru na návrh vlády vyhlásiť za mesto obec, ktorá:

- a) je hospodárskym, administratívnym a kultúrnym centrom alebo centrom cestovného ruchu, alebo kúpeľným miestom,
- b) zabezpečuje služby aj pre obyvateľov okolitých obcí,
- c) má zabezpečené dopravné spojenie s okolitými obcami,
- d) má aspoň v časti územia mestský charakter zástavby,
- e) má najmenej 5000 obyvateľov.

Obec možno vyhlásiť za mesto, aj keď nespĺňa podmienku počtu obyvateľov, ak je to opodstatnené vzhľadom na splnenie ostatných predpokladov uvedených v zákone.

Návrh na vyhlásenie obce za mesto podáva vláda Národnej rade Slovenskej republiky na základe žiadosti obce.

Obec podáva žiadosť o vyhlásenie obce za mesto prostredníctvom obvodného úradu v sídle kraja; k žiadosti priloží územný plán obce a ďalšiu dokumentáciu o tom, že spĺňa predpoklady uvedené v zákone. Obvodný úrad v sídle kraja postúpi žiadosť obce spolu so svojím stanoviskom ministerstvu.

Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky o vyhlásení obce za mesto sa uverejňuje v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Na základe uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky vláda vydá osvedčenie o vyhlásení obce za mesto.

Po rozdelení obce vyhlásenej za mesto Národná rada Slovenskej republiky na návrh vlády uznesením odníme štatút mesta tej z nových obcí, ktorá prestala spĺňať predpoklady uvedené v zákone.

Mestá spolu s názvom používajú označenie „mesto“.

Právne postavenie, územné usporiadanie a orgány samosprávy miest s počtom obyvateľov nad 200 000 upravuje osobitný zákon.

Osobitné postavenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, štruktúru a postavenie jeho orgánov upravuje osobitný zákon.

Mesto môže zriaďovať v mestských častiach s vlastným spravidla katastrálnym územím výbory. Členmi výborov sú všetci poslanci mestského zastupiteľstva zvolení v mestskej časti. Na čele výboru je predseda, ktorým je člen výboru zvolený výborom.

Výbory v mestských častiach reprezentujú obyvateľov mestskej časti a podieľajú sa na samospráve mesta.

Oprávnenia a povinnosti výboru pri samospráve mesta, vzťahy výboru a mestského zastupiteľstva, štruktúru výboru a ďalšie potrebné veci upraví štatút mesta.

Mestské zastupiteľstvo je orgánom samosprávy mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o obecnom zastupiteľstve. Okrem toho mestské zastupiteľstvo najmä:

- a) rozhoduje o zriadení výborov v mestských častiach a o vymedzení ich oprávnení,
- b) ustanovuje erb mesta, vlajku mesta, pečať mesta, prípadne znelku mesta,
- c) schvaľuje štatút mesta.

Predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom je primátor mesta. Na jeho postavenie sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o starostovi.

Okrem toho primátor:

- a) uchováva vlajku mesta a pečať mesta,
- b) používa mestské insígnie.

Úlohy obecnej rady a obecného úradu plní v mestách mestská rada a mestský úrad.

7 Poslanci

Poslanec je povinný najmä:

- a) zložiť sľub na prvom zasadnutí obecného zastupiteľstva, ktorého sa zúčastní,
- b) zúčastňovať sa zasadnutí obecného zastupiteľstva a jeho orgánov, do ktorých bol zvolený,
- c) dodržiavať štatút obce, rokovací poriadok obecného zastupiteľstva a zásady odmeňovania poslancov,
- d) obhajovať záujmy obce a jej obyvateľov.

Mandát poslanca zaniká:

- a) odmietnutím sľubu alebo zložením sľubu s výhradou,
- b) uplynutím funkčného obdobia,
- c) vzdaním sa mandátu,

- d) právoplatným odsúdením za úmyselný trestný čin alebo právoplatným odsúdením za trestný čin, ak výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený,
- e) pozbavením spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzením spôsobilosti na právne úkony,
- f) zmenou trvalého pobytu mimo územia obce; v mestách so samosprávou mestských častí aj v prípade zmeny trvalého pobytu mimo územia mestskej časti, v ktorej vykonáva funkciu,
- g) ak počas jedného roka sa nezúčastní ani raz na zasadnutiach obecného zastupiteľstva,
- h) v prípadoch podľa zákona,
- i) zrušením obce,
- j) smrťou.

Mandát poslanca zanikne vzdaním sa len vtedy, ak vzdanie sa bolo urobené ústne do zápisnice alebo písomne; pri písomnom vzdaní sa mandátu jeho účinky nastávajú doručením obecnému úradu. Vzdanie sa mandátu nemožno vziať späť.

Funkcia poslanca sa zásadne vykonáva bez prerušenia pracovného alebo obdobného pomeru. Za jej výkon však môže obec poskytnúť odmenu. Poslancovi patrí náhrada skutočných výdavkov, ktoré mu v súvislosti s výkonom funkcie poslanca vznikli, podľa osobitných predpisov platných pre zamestnancov v pracovnom pomere.

Poslanec nesmie byť pre výkon svojej funkcie ukrátený na právach ani nárokoch vyplývajúcich z pracovného alebo obdobného pomeru. Zamestnávateľia umožňujú poslancom výkon funkcie podľa osobitných predpisov; to platí aj o členoch komisií, ktorí nie sú poslancami. Obec uhrádza zamestnávateľom na požiadanie náhradu za vyplatenú náhradu mzdy alebo inej odmeny za prácu. Poslancom, ktorí nie sú v pracovnom alebo obdobnom pomere, obec poskytuje náhradu ušlého zárobku.

Poslanec je povinný na požiadanie informovať voličov o svojej činnosti a činnosti obecného zastupiteľstva.

Poslancovi, ktorý je na výkon funkcie zástupcu starostu dlhodobo plne uvoľnený zo zamestnania, patrí namiesto mzdy alebo inej odmeny v zamestnaní primeraný plat od obce. Jeho pracovný vzťah v doterajšom zamestnaní zostáva zachovaný za podmienok podľa osobitných predpisov.

Poslancovi možno poskytnúť odmenu najmä vzhľadom na úlohy a časovú náročnosť výkonu funkcie podľa zásad odmeňovania poslancov.

Na konanie, v ktorom o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhoduje pri prenesenom výkone štátnej správy obec, sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní

8 Použitie zákona o správnom konaní

Na konanie, v ktorom o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhoduje pri výkone samosprávy obec, sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní; o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu obce rozhoduje súd, ak osobitný predpis¹ neustanovuje inak.

Ak Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlási voľby do orgánu územnej samosprávy za neplatné alebo zruší ich výsledok, úkony orgánu územnej samosprávy, ktorého sa rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky týka, a ktoré vykonal do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa považujú za úkony vykonané oprávneným orgánom.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona a pôsobnosť súdov

Zákon upravuje:

- a) základné zásady činnosti súdov,
- b) sústavu súdov a pôsobnosť súdov,
- c) vnútornú organizáciu súdov,
- d) riadenie a správu súdov,
- e) sudcovskú samosprávu,
- f) účasť súdov pri tvorbe rozpočtu súdov.

Sídla súdov a obvody súdov upravuje osobitný zákon.

Pri výkone súdnictva súdy v Slovenskej republike:

- a) prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci podľa predpisov o občianskom súdnom konaní (občianskoprávne veci),
- b) prejednávajú a rozhodujú trestné veci podľa predpisov o trestnom konaní (trestnoprávne veci),
- c) konajú a rozhodujú o žalobách alebo o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam, zásahom, iným opatreniam alebo nečinnosti v oblasti verejnej správy, rozhodujú o zákonnosti rozhodnutí a postupu orgánov verejnej moci a o ochrane pred nezákonným zásahom alebo opatrením orgánu verejnej moci, v prípadoch ustanovených zákonom rozhodujú vo volebných veciach, vo veciach referenda a vo veciach politických strán a hnutí, ak tak ustanoví zákon, a v ďalších veciach, ak to ustanovuje zákon (správne veci),

d) rozhodujú v ďalších veciach ustanovených zákonom, právne záväzným aktom Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Súdy vykonávajú aj inú činnosť súvisiacu s ich právomocou, ak tak ustanoví zákon, právne záväzný akt Európskych spoločenstiev a Európskej únie alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Súd rozhoduje o tom, či vec predložená súdu patrí do právomoci súdu. Súd nemôže vysloviť, že vec nepatrí do právomoci súdu, ak ju nemôže postúpiť na konanie a rozhodnutie inému orgánu verejnej moci.

2 Základné zásady činnosti súdov

Účastníci konania a strany v trestnom konaní sú si v konaní pred súdom rovní.

Konanie pred súdom je ústne a verejné, ak osobitný zákon neustanovuje inak. V konaní pred súdom sudca, prokurátor a advokát používajú úradný odev.

Zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Rozsudok sa vyhlasuje v mene Slovenskej republiky a vždy verejne. Predpisy o konaní pred súdmi ustanovia spôsob verejného vyhlásenia rozsudkov.

Súdnicstvo vykonávajú sudcovia a v trestnoprávných veciach spolu so sudcami v senátoch aj prísediaci sudcovia z radov občanov (prísediaci). Pri výkone súdnicstva majú prísediaci rovnaké práva a povinnosti ako sudcovia okrem oprávnenia predsedieť senátu.

Porušenie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov možno namietať sťažnosťou podľa tohto alebo podľa osobitného zákona

Súčasťou práva každého na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom je za podmienok ustanovených zákonom právo na prístup k súdnemu spisu vo svojich veciach.

Člen senátu, ktorý nesúhlasí s rozhodnutím senátu alebo s jeho odôvodnením, má právo, aby sa jeho odlišné stanovisko pripojilo k rozhodnutiu. Odlišné stanovisko sudcu sa doručuje a uverejňuje rovnako ako ostatné časti rozhodnutia. V každom rozhodnutí senátu musí byť uvedený výsledok hlasovania, a to uvedením pomeru hlasov.

Súdy sú povinné používať pri výkone súdnictva, najmä pri prideľovaní a prerozdeľovaní vecí, vedení súdnych registrov a vyhotovovaní rozhodnutí a iných písomností programové a technické prostriedky schválené ministerstvom.

Ochranu poriadku a bezpečnosti v objektoch súdu, nerušený priebeh súdneho konania a ochranu verejného poriadku v blízkosti objektov súdu zabezpečuje Zbor väzenskej a justičnej stráže. Podrobnosti ustanovuje osobitný zákon.

3 Sústava súdov a ich pôsobnosť

Sústavu súdov Slovenskej republiky tvoria:

- a) okresné súdy,
- b) krajské súdy,
- c) Najvyšší súd Slovenskej republiky (najvyšší súd).

Do sústavy súdov Slovenskej republiky patrí aj Špecializovaný trestný súd.

Okresné súdy konajú a rozhodujú ako súdy prvého stupňa v občianskoprávných a v trestnoprávných veciach, ak predpisy o konaní pred súdmi neustanovujú inak.

Okresné súdy konajú a rozhodujú vo volebných veciach, ak to ustanovuje osobitný zákon.

Krajské súdy konajú a rozhodujú ako súdy druhého stupňa v občianskoprávných a v trestnoprávných veciach, v ktorých rozhodovali v prvom stupni okresné súdy.

Predpisy o konaní pred súdmi ustanovujú, v ktorých občianskoprávných a v trestnoprávných veciach konajú a rozhodujú krajské súdy ako súdy prvého stupňa.

Krajské súdy konajú a rozhodujú v správnych veciach v prvom stupni, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Krajské súdy konajú a rozhodujú aj v iných veciach, ak to ustanovia osobitné zákony.

Najvyšší súd koná a rozhoduje:

- a) o riadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam krajských súdov a Špecializovaného trestného súdu, ak tak ustanovujú predpisy o konaní pred súdmi,
- b) o mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam okresných súdov, krajských súdov, Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu, ak tak ustanovujú predpisy o konaní pred súdmi,
- c) spory o vecnej príslušnosti medzi súdmi a orgánmi verejnej správy,
- d) o odňatí a prikázaní veci inému ako príslušnému súdu, ak tak ustanovuje predpis o konaní pred súdmi,
- e) v iných veciach, ak to zákon alebo medzinárodná zmluva ustanovuje.

Najvyšší súd vykonáva prieskum rozhodovacej činnosti súdov v právoplatne skončených veciach.

Najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou a tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Špecializovaný trestný súd koná a rozhoduje v trestnoprávných veciach a v iných veciach, o ktorých to ustanovuje predpis o konaní pred súdmi.

Špecializovaný trestný súd má postavenie krajského súdu.

4 Organizácia súdov

Súdnicstvo na súde vykonávajú sudcovia a v trestnoprávných veciach, ak tak ustanovuje tento zákon, aj prísediaci.

Na výkone súdnicstva sa podieľajú aj súdni úradníci a zamestnanci súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnicstva.

Súdy rozhodujú v senátoch, ak zákon neustanoví, že vo veci rozhoduje jediný sudca (samosudca) alebo predseda senátu.

Osobitný zákon ustanovuje, v ktorých veciach môže konať a rozhodnúť súdny úradník.

Sudcovia príslušného súdu tvoria plénum súdu.

Plénum rozhoduje vo veciach ustanovených zákonom alebo osobitným zákonom.

Plénum zvoláva a vedie predseda súdu. Plénum je uznášaniaschopné, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých sudcov príslušného súdu. Ak tento zákon neustanovuje inak, na prijatie rozhodnutia pléna je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných sudcov.

Predseda súdu je povinný zvolať plénum, ak o to písomne požiada najmenej tretina sudcov alebo nadpolovičná väčšina všetkých členov sudcovskej rady s návrhom programu rokovania.

Ak predseda súdu nezvolá plénum do 10 dní od doručenia písomnej žiadosti podľa zákona, zvolá ho predseda sudcovskej rady alebo podpredseda sudcovskej rady tohto súdu; na súde, kde sudcovská rada nie je zvolená, zvolá v tomto prípade plénum iný sudca, ktorý je funkčne najstarší.

Základný článok vnútornej organizácie súdu je súdne oddelenie.

Súdne oddelenie sa vytvára pre samosudcu alebo senát. Súdne oddelenie možno vytvoriť aj pre vyššieho súdneho úradníka povereného konaním a rozhodovaním alebo vykonávaním iných úkonov súdu podľa osobitného zákona vo veciach, v ktorých nekoná a nerozhoduje sudca alebo senát.

Súdne oddelenie sa skladá zo súdnych úradníkov a z ďalších zamestnancov súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva. Zaradenie súdnych úradníkov a ďalších zamestnancov súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva, do súdneho oddelenia sa určí v rozvrhu práce.

Súdne oddelenie riadi rozvrhom práce určený súdny úradník.

Samosudca, predseda senátu alebo vyšší súdny úradník, pre ktorého je súdne oddelenie vytvorené, ukladá úlohy súdnym úradníkom a ďalším zamestnancom súdu zaradeným do príslušného oddelenia.

Na súdoch sa na výkon súdnictva môžu zriaďovať ďalšie organizačné útvary, ktoré plnia úlohy pre jedno alebo viac súdnych oddelení.

Zákon ďalej ustanovuje organizačnú štruktúru okresného súdu, krajského súdu, najvyššieho súdu a špecializovaného trestného súdu.

Osobitné ustanovenia sa týkajú výkonu súdnictva v trestnoprávných veciach v čase vojny a vojnového stavu.

V ďalšej časti je právna úprava orgánov riadenia a správy súdov.

5 Sudcovská samospráva

Na riadení a správe súdov sa podieľa sudcovská rada ako orgán sudcovskej samosprávy. Sudcovská rada sa zriaďuje na okresnom súde, krajskom súde, najvyššom súde a špecializovanom trestnom súde. Ak nie je sudcovská rada zvolená, pôsobnosť sudcovskej rady vykonáva plénum súdu.

Sudcovská rada má najmenej troch členov a najviac deväť členov. Členov sudcovskej rady volí a odvoláva plénum príslušného súdu spomedzi seba v tajnom hlasovaní. Výkon funkcie predsedu súdu a podpredsedu súdu je nezlučiteľný s členstvom v sudcovskej rade; tým nie je dotknuté právo predsedu súdu a podpredsedu súdu zúčastniť sa hlasovaním na voľbe členov sudcovskej rady. Ak pôsobnosť sudcovskej rady vykonáva plénum, predseda súdu a podpredseda súdu nemajú hlasovacie právo pri rozhodovaní pléna vo veciach, ktoré sú v pôsobnosti sudcovskej rady.

Podrobnosti o rokovaní pléna a o voľbách a odvolávaní členov sudcovskej rady upravuje rokovací poriadok a volebný poriadok pléna schválený plénom. Pri schvaľovaní rokovacieho poriadku a volebného poriadku pléna plénum zároveň určí počet členov sudcovskej rady v súlade so zákonom.

Sudcovská rada si zo svojich členov volí a odvoláva predsedu sudcovskej rady a aspoň jedného podpredsedu sudcovskej rady. Plénum okresného súdu, na ktorom nie je zvolená sudcovská rada, si volí a odvoláva zástupcu pléna súdu, ktorý vykonáva pôsobnosť predsedu sudcovskej rady.

Rokovanie sudcovskej rady zvoláva, navrhuje jeho program a vedie predseda sudcovskej rady alebo ním poverený podpredseda sudcovskej rady. Ak predseda sudcovskej rady alebo podpredsedovia sudcovskej rady nie sú ešte zvolení, zasadanie sudcovskej rady zvoláva prípravný výbor zložený z troch funkčne najstarších členov sudcovskej rady; zasadanie sudcovskej rady vedie funkčne najstarší sudca. Program rokovania schvaľuje sudcovská rada.

Člen sudcovskej rady má právo na zabezpečenie primeraného času na prípravu na zasadnutie sudcovskej rady a na prípravu materiálov na rokovanie sudcovskej rady

Sudcovská rada:

- a) vyjadruje sa k návrhom rozpočtov súdov,
- b) prerokúva správu predsedu súdu o použití rozpočtových prostriedkov,
- c) prerokúva návrh rozvrhu práce súdu a zaujíma k nemu stanovisko,
- d) rozhoduje o námietkach sudcov vo veciach podľa osobitného zákona,
- e) volí členov výberovej komisie podľa zákona,
- f) podáva návrh na začatie disciplinárneho konania v prípadoch ustanovených týmto zákonom,
- g) spolurozhoduje o niektorých platových veciach sudcov podľa osobitného zákona,
- h) schvaľuje rokovací poriadok sudcovskej rady,
- i) na požiadanie predsedu súdu zaujíma stanoviská vo veciach patriacich do pôsobnosti predsedu súdu,
- j) rozhoduje v iných veciach, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Predseda súdu a podpredseda súdu majú právo byť prítomní na rokovaní sudcovskej rady a vyjadrovať sa k prerokúvaným otázkam. Sudcovská rada môže prizvať na rokovanie riaditeľa správy súdu, ak je predmetom rokovania rozpočet súdu, a vedúceho zamestnanca organizačného útvaru ministerstva podľa zákona, ak je predmetom rokovania rozvrh práce; ak sú tieto osoby prizvané na rokovanie sudcovskej rady, predseda sudcovskej rady im na požiadanie udelí slovo. Na rokovanie sudcovskej rady možno prizvať aj iné osoby, ak tak rozhodne sudcovská rada.

Hlasovanie sudcovskej rady je verejné; to neplatí, ak sudcovská rada volí predsedu sudcovskej rady a podpredsedu sudcovskej rady. Člen sudcovskej rady nemá hlasovacie právo pri rozhodovaní o veciach, ktoré sa ho priamo týkajú. Sudcovská rada je uznášaniaschopná, ak sa na jej rokovaní zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých jej členov. Na platnosť uznesenia sudcovskej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných členov.

Podrobnosti o spôsobe rokovania sudcovskej rady, o hlasovaní a o prijímaní uznesení sudcovskej rady upraví ňou schválený rokovací poriadok sudcovskej rady.

Predseda sudcovskej rady vhodným spôsobom zabezpečí zverejnenie informácií o činnosti sudcovskej rady, najmä termín zasadnutia sudcovskej rady, návrh programu, uznesenia sudcovskej rady a zápisnicu zo zasadnutia sudcovskej rady. Predseda súdu je povinný na žiadosť predsedu sudcovskej rady zverejniť informácie o činnosti sudcovskej rady.

Funkčné obdobie sudcovských rád je päťročné. Funkcia člena sudcovskej rady je čestná funkcia.

Člen sudcovskej rady sa môže svojho členstva a funkcie v sudcovskej rade vzdať.

Členstvo v sudcovskej rade zaniká:

- a) preložením člena sudcovskej rady na súd mimo obvodu sudcovskej rady,
- b) zánikom funkcie sudcu,
- c) smrťou alebo vyhlásením za mŕtveho,
- d) uplynutím funkčného obdobia,
- e) odvolaním podľa zákona.

Sudcovi, ktorý vykonáva stáž podľa osobitného zákona, členstvo v sudcovskej rade počas výkonu stáže nezaniká.

Ak v priebehu funkčného obdobia sudcovskej rady zanikne sudcovi členstvo v sudcovskej rade, vykoná plénum doplňovacie voľby potrebného počtu členov sudcovskej rady. Namiesto voľby nového člena sudcovskej rady podľa predchádzajúcej vety môže plénum rozhodnúť o znížení počtu členov sudcovskej rady; to však neplatí, ak by tým počet členov sudcovskej rady bol menší ako traja sudcovia.

Kolégium predsedov sudcovských rád sa zriaďuje na krajskom súde a tvorí ho predseda sudcovskej rady krajského súdu, predsedovia sudcovských rád okresných súdov v obvode tohto krajského súdu a zástupcovia pléna okresných súdov v obvode tohto krajského súdu podľa zákona. Rokovanie kolégia predsedov sudcovských rád zvoláva, navrhuje jeho program a vedie predseda sudcovskej rady krajského súdu alebo ním poverený predseda sudcovskej rady okresného súdu.

Do pôsobnosti kolégia predsedov sudcovských rád patrí:

- a) vyjadrovať sa k návrhu rozpočtu a po pridelení prostriedkov zo štátneho rozpočtu aj k ich navrhovanému rozpisu pre krajský súd a okresné sudy v jeho obvode,
- b) vyjadrovať sa k správe o čerpaní rozpočtu za uplynulý rok,
- c) navrhovať programové priority pre oblasť výkonu súdnictva,
- d) na požiadanie predsedu krajského súdu zaujímať stanoviská vo veciach patriacich do pôsobnosti predsedu súdu,
- e) rozhodovať o ďalších otázkach, ak tak ustanoví osobitný zákon.

6 Riadenie súdov

Predsedovia súdov zabezpečujú riadenie súdov v oblasti výkonu súdnictva najmä:

- a) rozvrhom práce,
- b) výkonom dohľadu nad dodržiavaním dôstojnosti a plynulosti súdneho konania a zásad sudcovskej etiky,
- c) využívaním výsledkov vnútornej revízie,
- d) vybavovaním sťažností.

Z hľadiska záujmov občanov a podnikateľských subjektov je dôležité vybavovanie sťažností. Sťažnosti môže podať účastník konania alebo strana v konaní. Sťažnosť na postup súdu môže smerovať proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Anonymné sťažnosti sa nevybavujú.

Podanie sťažnosti nesmie byť sťažovateľovi na ujmu; to neplatí, ak sa obsahom svojej sťažnosti dopustí trestného činu alebo priestupku.

Sťažnosti vybavuje predseda príslušného súdu, ak osobitný zákon neustanovuje inak

Sťažnosti na predsedu súdu vybavuje predseda súdu vyššieho stupňa. Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní alebo porušené zásady dôstojnosti súdneho konania, a odstránenie zistených nedostatkov.

Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti. Ak je to na riadne vybavenie sťažnosti potrebné, vypočuje sa sťažovateľ a vyjadria sa k nej osoby, proti ktorým sťažnosť smeruje, alebo ďalšie osoby, ktoré môžu pomôcť pri prešetrení sťažnosti.

Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, a ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky. Sťažnosť musí byť vybavená do 30 dní odo dňa jej doručenia orgánu príslušnému na jej vybavenie.

Ak lehotu nemožno dodržať z dôvodu nemožnosti zabezpečenia podkladov na riadne vybavenie sťažnosti alebo v prípadoch náročných na prešetrenie, možno lehotu uvedenú v odseku 1 predĺžiť; sťažnosť však musí byť vybavená najneskôr do troch mesiacov odo dňa jej doručenia orgánu príslušnému na jej vybavenie. O každom predĺžení lehoty na vybavenie sťažnosti a o dôvodoch predĺženia je orgán vybavujúci sťažnosť povinný písomne upovedomiť sťažovateľa bez zbytočného odkladu, v rámci lehoty 30 dní.

O spôsobe vybavenia sťažnosti a prijatých opatreniach na odstránenie zistených nedostatkov musí byť sťažovateľ upovedomený písomne. To neplatí, ak sťažovateľ na

písomnom upovedomení netrvá alebo ak sťažovateľ zomrel, stal sa nezvestným alebo je pre trvalý pobyt v cudzine nedosiahnuteľný.

Ak je sťažovateľ toho názoru, že sťažnosť, ktorú podal na príslušnom orgáne súdu, nebola ním riadne vybavená, môže požiadať do 30 dní od doručenia odpovede, s ktorou nie je spokojný:

- a) predsedu krajského súdu o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom okresného súdu,
- b) ministerstvo o prešetrenie vybavenia sťažnosti predsedom krajského súdu a predsedom Špecializovaného trestného súdu.

Na prešetrenie vybavenia sťažnosti sa primerane použijú ustanovenia tohto zákona o vybavovaní sťažností.

Žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti sa spoplatňuje podľa osobitného zákona. Ak zákon neustanovuje inak, použije sa na vybavovanie sťažností osobitný zákon.

7 Podnety

Podnetom sa rozumie podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorým sa poukazuje najmä na nevhodné správanie sa sudcov, súdnych úradníkov alebo zamestnancov súdu mimo súdneho konania a na iné nedostatky na súdoch, ktoré nesúvisia s konaním a rozhodovaním v prejednávaných veciach.

Účelom vybavovania podnetu je vykonanie potrebných opatrení smerujúcich k odstráneniu zistených nedostatkov a ich príčin.

Podnet vybavuje predseda súdu; podnet týkajúci sa sudcov vybavuje sudcovská rada príslušného súdu. Sudcovská rada môže poveriť jeho vybavovaním jedného alebo viacerých svojich členov.

Podnet týkajúci sa výkonu funkcie predsedu súdu alebo podpredsedu súdu vybavuje ministerstvo; to neplatí, ak sa podnet týka predsedu najvyššieho súdu a podpredsedu najvyššieho súdu.

Podnet musí byť prerokovaný s osobou, voči ktorej smeruje.

Podnet musí byť vybavený do dvoch mesiacov odo dňa jeho doručenia orgánu príslušnému na jeho vybavenie.

Podanie, ktoré bolo doručené súdu, sa posudzuje podľa jeho obsahu.

8 Správa súdov

Zákon ustanovuje kompetencie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a predsedu súdu vo veci vykonávania správy súdov.

Riaditeľ správy súdu je štátny zamestnanec vykonávajúci štátnu službu v štátnozamestnaneckom pomere podľa osobitného zákona.

Riaditeľ správy súdu organizuje a riadi ekonomický a administratívny chod súdu a koná v mene súdu v rozsahu svojej pôsobnosti ustanovenej zákonom alebo v rozsahu určenom predsedom súdu.

Riaditeľ správy krajského súdu vykonáva správu krajského súdu, riaditeľ správy Špecializovaného trestného súdu vykonáva správu Špecializovaného trestného súdu a riaditeľ správy najvyššieho súdu vykonáva správu najvyššieho súdu podľa zákona.

9 Centrálny informačný systém

Ministerstvo a sudy spracúvajú pri plnení svojich úloh informácie, osobné údaje a iné údaje (údaje) týkajúce sa občianskeho súdneho konania a trestného konania, ako aj údaje získané pri plnení svojich úloh vyplývajúcich z osobitných predpisov.

Údaje sú súčasťou centrálného informačného systému. Centrálny informačný systém je informačným systémom verejnej správy.

Prevádzkovateľom a správcom centrálného informačného systému je ministerstvo. Prevádzku, správu a vývoj centrálného informačného systému zabezpečuje ministerstvo v spolupráci so súdmi.

Údaje, ktoré sú súčasťou centrálného informačného systému, sa vedú v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Poskytovanie alebo sprístupňovanie údajov z centrálného informačného systému sa môže uskutočňovať aj v elektronickej podobe.

Údaje z centrálného informačného systému využívajú ministerstvo a sudy pri plnení svojich úloh. Údaje z centrálného informačného systému ministerstvo a sudy poskytujú alebo sprístupňujú subjektom, o ktorých tak ustanovuje zákon alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná (príjemca); pri ich poskytovaní a sprístupňovaní sa postupuje podľa tohto zákona a osobitných predpisov.

Ministerstvo v spolupráci so súdmi aspoň raz ročne preveruje, či sú spracúvané osobné údaje naďalej potrebné na plnenie úloh ministerstva a súdov. Ak ministerstvo preverovaním alebo v priebehu spracúvania osobných údajov zistí, že nie sú potrebné na plnenie úloh ministerstva a súdov, bezodkladne takéto osobné údaje zlikviduje alebo anonymizuje.

Automatizované informačné systémy vrátane databáz v nich obsiahnutých, vytvorené a spravované ministerstvom sú vo vlastníctve štátu. Oprávnenia vyplývajúce z osobitného zákona vykonáva ministerstvo.

Automatizované informačné systémy sú súčasťou štátneho informačného systému Slovenskej republiky.

10 Zverejňovanie a sprístupňovanie súdnych rozhodnutí, zverejňovanie štatistických údajov

Súdy sú povinné zverejňovať právoplatné rozhodnutia vo veci samej, rozhodnutia, ktorými sa končí konanie, rozhodnutia o predbežnom opatrení a rozhodnutia o odklade vykonateľnosti rozhodnutia správneho orgánu, a to do 15 pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia; ak rozhodnutie nebolo vyhotovené ku dňu jeho právoplatnosti, lehota na zverejnenie rozhodnutia začína plynúť dňom vyhotovenia rozhodnutia.

Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej alebo rozhodnutia, ktorým sa končí konanie, súdy v tej istej lehote zverejnia aj všetky rozhodnutia vydané počas tohto súdneho konania, ktoré boli zrušené, potvrdené alebo zmenené súdom vyššieho stupňa a rozhodnutia, ktoré zrušujú rozhodnutie súdu nižšieho stupňa. Ak bolo vydané opravné uznesenie, zverejňuje sa aj toto uznesenie. Nezverejňujú sa súdne rozhodnutia vydané v konaní, v ktorom bola verejnosť vylúčená z pojednávania pre celé pojednávanie alebo pre jeho časť. Najvyšší súd zverejňuje aj právoplatné rozhodnutia disciplinárnych senátov do troch pracovných dní od dňa nadobudnutia právoplatnosti.

Pred zverejnením rozhodnutia sa v nich anonymizujú údaje, ktorých anonymizovaním bude pri zverejňovaní zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov.

Zverejňovanie súdnych rozhodnutí technicky zabezpečuje ministerstvo na svojom webovom sídle.

Súdy sprístupňujú verejnosti na základe žiadosti podľa osobitného zákona všetky súdne rozhodnutia, vrátane neprávoplatných rozhodnutí a rozhodnutí, ktoré nie sú rozhodnutiami vo veci samej. Súdy pritom robia opatrenia na ochranu práv a právom chránených záujmov.

Ministerstvo na svojom webovom sídle zverejňuje štatistické údaje o činnosti súdov, jednotlivých sudcov a senátov.

Štatistické údaje o činnosti súdov zverejňuje ministerstvo každoročne k 28. februáru, a to za predchádzajúci kalendárny rok.

11 Rozpočet súdov

Súdy sú svojimi príjmami a výdavkami zapojené na rozpočet ministerstva, ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Súd zapojený svojimi príjmami a výdavkami na rozpočet ministerstva podľa schváleného rozpočtu súdov samostatne hospodári s rozpočtovými prostriedkami, ktoré mu určí ministerstvo v rámci svojej rozpočtovej kapitoly.

Výdavky štátneho rozpočtu na financovanie systému súdnictva sú rozpočtované v samostatnom programe rozpočtovej kapitoly ministerstva.

Ministerstvo ako správca rozpočtovej kapitoly zostavuje návrh záverečného účtu rozpočtovej kapitoly, ktorý zahŕňa aj návrh záverečného účtu súdov, ktoré sú svojimi príjmami a výdavkami zapojené na rozpočet ministerstva. Návrh záverečného účtu súdov zostavuje ministerstvo v súčinnosti s predsedami krajských súdov.

Záverečný účet rozpočtovej kapitoly predkladá ministerstvo v súlade s osobitným zákonom ministerstvu financií a príslušnému výboru Národnej rady Slovenskej republiky v rozsahu a v termínoch určených ministerstvom financií.

II. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Občianske právo

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov

1 Občianskoprávne vzťahy a ich ochrana

Občiansky zákonník upravuje majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, a vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony. Občiansky zákonník upravuje aj právne vzťahy z duševného vlastníctva, ak tieto vzťahy neupravujú osobitné zákony. Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo z iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája. V občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchylnou od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

Fyzické a právnické osoby, štátne orgány a orgány miestnej samosprávy dbajú o to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu a porušovaniu práv z občianskoprávných vzťahov a aby sa prípadné rozpory medzi účastníkmi odstránili predovšetkým ich dohodou.

Proti tomu, kto právo ohrozí alebo poruší, možno sa domáhať ochrany u orgánu, ktorý je na to povolaný. Ak nie je v zákone ustanovené niečo iné, je týmto orgánom súd.

Ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.

Ak hrozí neoprávnený zásah do práva bezprostredne, môže ten, kto je takto ohrozený, primeraným spôsobom zásah sám odvrátiť.

2 Účastníci občianskoprávných vzťahov

2.1 Fyzické osoby

Spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jej smrť inak. Za mŕtvu súd vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije.

Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou.

Plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku. Pred dosiahnutím tohto veku sa plnoletosť nadobúda len uzavretím manželstva. Takto nadobudnutá plnoletosť sa nestráca ani zánikom manželstva ani vyhlásením manželstva za neplatné.

Maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku.

Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, súd ju pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

2.2 Právnické osoby

Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby.

Právnickými osobami sú:

- a) združenia fyzických alebo právnických osôb,
- b) účelové združenia majetku,
- c) jednotky územnej samosprávy,
- d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon.

Na zriadenie právnickej osoby je potrebná písomná zmluva alebo zakladacia listina, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnické osoby vznikajú dňom, ku ktorému sú zapísané do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje ich vznik inak.

Právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného alebo do iného zákonom určeného registra, môžu nadobúdať práva a povinnosti odo dňa účinnosti zápisu do tohto registra, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnické osoby majú svoj názov, ktorý musí byť určený pri ich zriadení.

Právne úkony právnickej osoby vo všetkých veciach robia tí, ktorí sú na to oprávnení zmluvou o zriadení právnickej osoby, zakladacou listinou alebo zákonom (štatutárne orgány).

Za právnickú osobu môžu robiť právne úkony aj iní jej pracovníci alebo členovia, pokiaľ je to určené vo vnútorných predpisoch právnickej osoby alebo je to vzhľadom na ich pracovné zaradenie obvyklé. Ak tieto osoby prekročia svoje oprávnenie, vznikajú práva a povinnosti právnickej osobe, len pokiaľ sa právny úkon týka predmetu činnosti právnickej osoby a len vtedy, ak ide o prekročenie, o ktorom druhý účastník nemohol vedieť.

Právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

Právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo v inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak.

Pred zánikom právnickej osoby sa vyžaduje jej likvidácia, pokiaľ celé jej imanie nenadobúda právny nástupca alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Ustanovenia Obchodného zákonníka o likvidácii obchodných spoločností sa primerane použijú aj na likvidáciu inej právnickej osoby, pokiaľ z ustanovení upravujúcich tieto právnické osoby nevyplýva niečo iné.

2.2.1 Záujmové združenia právnických osôb

Na ochranu svojich záujmov alebo na dosiahnutie iného účelu môžu právnické osoby vytvárať záujmové združenia právnických osôb.

Na založenie združenia sa vyžaduje písomná zakladateľská zmluva uzavretá zakladateľmi alebo schválenie založenia združenia na ustanovujúcej členskej schôdzi.

O založení združenia na tejto schôdzi sa spíše zápisnica obsahujúca zoznam zakladajúcich členov združenia s uvedením ich mena (názvu) a bydliska (sídla) a podpisy členov. K zmluve alebo zápisnici o ustanovujúcej členskej schôdzi musia byť priložené stanovky a určenie osôb oprávnených konať v mene združenia, ktoré schvália zakladatelia alebo ustanovujúca schôdza.

Stanovky združenia určia názov, sídlo a predmet činnosti združenia, úpravu majetkových pomerov, vznik a zánik členstva, práva a povinnosti členov, orgány združenia a vymedzenie ich pôsobnosti, spôsob zrušenia združenia a naloženie s jeho likvidačným zostatkom. Členstvo v združení možno viazať na určitý členský príspevok.

Stanovky schvaľujú zakladatelia alebo ustanovujúca členská schôdza. Stanovky určia spôsob, ktorým sa stanovky menia a dopĺňajú.

Združenie je právnickou osobou, ktorá zodpovedá svojím majetkom za nesplnenie svojich povinností. Združenie nadobúda právnu spôsobilosť zápisom do registra združení vedeného na obvodnom úrade v sídle kraja, príslušnom podľa sídla združenia. Do registra sa zapisuje názov a sídlo združenia, predmet jeho činnosti, orgány, prostredníctvom ktorých združenie koná, a mená osôb vykonávajúcich ich pôsobnosť.

K návrhu na zápis do registra sa prikladá zakladateľská zmluva alebo zápisnica o ustanovujúcej členskej schôdzi spolu so stanovami. Návrh podáva osoba splnomocnená zakladateľmi alebo ustanovujúcou členskou schôdzou.

Pred zánikom združenia sa vyžaduje likvidácia, ak imanie združenia neprechádza na právneho nástupcu.

Združenie zaniká výmazom z registrácie.

Pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou.

2.2.2 Zmluva o združení

Niekoľko osôb sa môže združiť, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie dojednaného účelu.

Združenia nemajú spôsobilosť na práva a povinnosti. Každý z účastníkov je povinný vyvíjať činnosť na dosiahnutie dojednaného účelu spôsobom určeným v zmluve a zdržať sa akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla znemožniť alebo sťažiť dosiahnutie tohto účelu. Popri pracovnej činnosti môžu byť účastníci združenia podľa zmluvy povinní poskytnúť na účely združenia peniaze alebo iné veci. Ak v zmluve nie je určená výška, predpokladá sa, že účastníci sú povinní poskytnúť rovnaké hodnoty.

Majetkové hodnoty je účastník povinný poskytnúť na účely zmluvy v dobe určenej v zmluve, inak bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy.

Pokiaľ nie je poverený niektorý účastník správou vecí vyššie uvedených, nakladá s nimi za účelom dosiahnutia účelu zmluvy účastník, ktorý ich poskytol; je však povinný oddeliť ich od ostatného svojho majetku dohodnutým spôsobom alebo spôsobom, ktorý oznámi ostatným účastníkom zmluvy o združení.

Poskytnuté peniaze alebo iné veci určené podľa druhu sú v spoluvlastníctve všetkých účastníkov v pomere k ich výške, a to oznámením o ich oddelení od ostatného majetku účastníka alebo odovzdaním poverenému účastníkovi. Veci jednotlivo určené sú v bezplatnom užívaní všetkých účastníkov.

Majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti sa stáva spoluvlastníctvom všetkých účastníkov. Podiely na majetku získanom spoločnou činnosťou sú rovnaké, ak zmluva neurčuje inak. Zo záväzkov voči tretím osobám sú účastníci zaviazaní spoločne a nerozdielne.

Ak nie je v zmluve určené inak, rozhodujú účastníci o obstarávaní spoločných vecí jednomyseľne. Ak má podľa zmluvy rozhodovať väčšina hlasov, patrí každému účastníkovi jeden hlas; veľkosť podielu nerozhoduje. Každý účastník, aj keď nevykonáva správu, má právo sa presvedčiť o hospodárskom stave združenia. Ustanovenia zmluvy, ktoré tomu odporujú, sú neplatné. Každý účastník môže zo združenia vystúpiť, nie však v nevhodnej

dobe a na ujmu ostatných účastníkov združenia. Z vážnych dôvodov však môže zo združenia vystúpiť kedykoľvek, a to aj keď bola dohodnutá výpovedná lehota.

Z vážnych dôvodov možno účastníka zo združenia vylúčiť, a to iba jednomyselným uznesením ostatných účastníkov združenia, ak zmluva neurčuje inak.

Účastníkovi, ktorý vystúpil alebo bol vylúčený, sa veci vnesené do združenia vrátia. Podiel majetku podľa stavu v deň vystúpenia alebo vylúčenia sa mu vyplatí v peniazoch.

Účastník, ktorý vystúpil alebo ktorý bol vylúčený, sa nezbavuje zodpovednosti za záväzky z činnosti združenia, ktoré vznikli do dňa vystúpenia alebo vylúčenia.

Pri rozpustení združenia majú účastníci nárok na vrátenie hodnôt poskytnutých na účel združenia a vyporiadajú sa medzi sebou o majetok získaný výkonom spoločnej činnosti združenia spôsobom určeným v zmluve, inak rovným dielom.

3 Zastupovanie

Zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému.

Zastupovať iného nemôže ten, kto sám nie je spôsobilý na právny úkon, o ktorý ide, ani ten, záujmy ktorého sú v rozpore so záujmami zastúpeného.

Zastúpenie vzniká na základe zákona alebo rozhodnutia štátneho orgánu (zákonné zastúpenie) alebo na základe dohody o plnomocenstve (zmluvné zastupovanie).

3.1 Zákonné zastupovanie

Kto je zákonným zástupcom maloletého dieťaťa, upravuje Zákon o rodine.

Zákonným zástupcom fyzickej osoby, ktorú súd rozhodnutím pozbavil spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony súd rozhodnutím obmedzil, je súdom ustanovený opatrovník.

Súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, pobyť koho nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo ak to vyžaduje verejný záujem. Za tých istých podmienok môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu.

3.2 Zmluvné zastupovanie

Pri právnom úkone sa možno dať zastúpiť fyzickou alebo právnickou osobou.

Splnomocniteľ udelí za týmto účelom plnomocenstvo splnomocnencovi, v ktorom sa musí uviesť rozsah splnomocneného oprávnenia.

Plnomocenstvo možno udeliť aj niekoľkým splnomocnencom spoločne. Ak v plnomocenstve udelenom niekoľkým splnomocnencom nie je určené inak, musia konať všetci spoločne.

Ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne. Písomne sa musí plnomocenstvo udeliť aj vtedy, ak sa netýka len určitého právneho úkonu.

Splnomocnenec je oprávnený udeliť plnomocenstvo inej osobe, aby namiesto neho konala za splnomocniteľa:

- a) ak je výslovne oprávnený podľa plnomocenstva udeliť plnomocenstvo inej osobe,
- b) ak je splnomocnencom právnická osoba.

Plnomocenstvo zanikne:

- a) vykonaním úkonu, na ktorý bolo obmedzené,
- b) ak ho splnomocniteľ odvolal,
- c) ak ho vypovedal splnomocnenec,
- d) ak splnomocnenec zomrie.

Plnomocenstvo zaniká smrťou splnomocniteľa, ak z jeho obsahu nevyplýva niečo iné. Zánikom právnickej osoby, ktorá je splnomocnencom alebo splnomocniteľom, zaniká plnomocenstvo len vtedy, ak jej práva a záväzky neprechádzajú na inú osobu.

Splnomocniteľ sa nemôže platne vzdať práva plnomocenstvo kedykoľvek odvolať.

4 Zmluvy

Zmluvné strany sú povinné dbať, aby sa pri úprave zmluvných vzťahov odstránilo všetko, čo by mohlo viesť k vzniku rozporov. Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine. Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté.

Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Účastník, ktorý uzavrel zmluvu v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, má právo od zmluvy odstúpiť.

Ak zákon ustanovuje povinné zverejnenie zmluvy, zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia.

Účastníci si môžu dohodnúť, že zmluva nadobúda účinnosť neskôr po jej zverejnení.

Zmluva uzavretá na účely odstránenia následkov mimoriadnej udalosti bezprostredne ohrozujúcej život, zdravie, majetok alebo životné prostredie, je účinná bez zverejnenia.

Rovnako je bez zverejnenia účinné aj ustanovenie zmluvy, ktoré obsahuje informáciu, ktorá sa podľa osobitného zákona nesprístupňuje.

Ak sa do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.

Účastníci môžu uzavrieť i takú zmluvu; ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

Spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v zákone a Spotrebiteľská zmluva o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Spotrebiteľská zmluva o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch sa dojednáva medzi spotrebiteľom a dodávateľom práva užívať budovu alebo jej časť na jeden alebo viac určených alebo určiteľných časových období v roku, ktoré nemôžu byť kratšie ako týždeň; budovou alebo jej časťou sa rozumie stavba určená na bývanie alebo stavba určená na účely ubytovania. Zmluva sa uzatvára najmenej na tri roky, v písomnej forme, v slovenskom jazyku a okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať náležitosti podľa zákona.

Najčastejšie používanými typ zmlúv sú: kúpna a zámenná zmluva, darovacia zmluva, zmluva o dielo, zmluva o pôžičke, nájomná zmluva, zmluva o ubytovaní, zmluva o vklade, poisťná zmluva a zmluva o združení. Ostatné typy ako zmluva o výpožičke, príkazná zmluva, zmluva o úschove, zmluva o preprave, sprostredkovateľská zmluva, zmluva o dôchodku, verejná súťaž a verejný sľub sa používajú podľa potreby zmluvných strán v občianskoprávných vzťahoch.

4.1 Návrh na uzavretie zmluvy

Prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy, ktorý je určený jednej alebo viacerým určitým osobám, je návrhom na uzavretie zmluvy, ak je dostatočne určitý a vyplýva z neho vôľa navrhovateľa, aby bol viazaný v prípade jeho prijatia.

Návrh pôsobí od doby, keď dôjde osobe, ktorej je určený. Návrh, aj keď je neodvolateľný, môže navrhovateľ zrušiť, ak dôjde prejav o zrušení osobe, ktorej je určený, skôr alebo aspoň súčasne s návrhom.

Dokiaľ nebola zmluva uzavretá, môže byť návrh odvolaný, ak odvolanie dôjde osobe, ktorej je určené skôr, ako táto osoba odoslala prijatie návrhu.

Návrh nemôže byť odvolaný:

- a) počas lehoty, ktorá je v ňom určená na prijatie, ibaže z jeho obsahu vyplýva právo ho odvolať aj pred uplynutím tejto lehoty, alebo
- b) ak je v ňom vyjadrená neodvolateľnosť.

Návrh, aj keď je neodvolateľný, zaniká:

- a) uplynutím lehoty, ktorá v ňom bola určená na prijatie,
- b) uplynutím primeranej doby s prihliadnutím na povahu navrhovanej zmluvy a na rýchlosť prostriedkov, ktoré navrhovateľ použil pre zaslanie návrhu, alebo
- c) dôjdením prejavu o odmietnutí návrhu navrhovateľovi.

Ústny návrh zaniká, ak sa neprijal ihneď, ibaže z jeho obsahu vyplýva niečo iné. Lehota na prijatie návrhu určená navrhovateľom v telegrame začína plynúť od okamihu, keď je telegram podaný na odoslanie a lehota určená v liste od dátumu v ňom uvedenom, a ak dátum v ňom nie je uvedený, od dátumu uvedeného na obálke. Lehota na prijatie návrhu určená navrhovateľom telefonicky, ďalekopisne alebo inými prostriedkami umožňujúcimi okamžité oznámenie začína plynúť od okamihu, keď návrh dôjde osobe, ktorej je určený.

4.2 Prijatie návrhu

Včasné vyhlásenie urobené osobou, ktorej bol návrh určený, alebo iné jej včasné konanie, z ktorého možno vyvodiť jej súhlas, je prijatím návrhu.

Včasné prijatie návrhu nadobúda účinnosť okamihom, keď vyjadrenie súhlasu s obsahom návrhu dôjde navrhovateľovi. Prijatie možno odvolať, ak odvolanie dôjde navrhovateľovi najneskôr súčasne s prijatím.

Neskoré prijatie má napriek tomu účinky včasného prijatia, ak navrhovateľ o tom bez odkladu upovedomí osobu, ktorej bol návrh urobený, a to ústne alebo odoslaním správy.

Ak z listu alebo inej písomnosti, ktoré vyjadrujú prijatie návrhu, vyplýva, že boli odoslané za takých okolností, že by došli navrhovateľovi včas, keby ich preprava prebiehala obvyklým spôsobom, má neskoré prijatie účinky včasného prijatia, ibaže navrhovateľ bez odkladu upovedomí ústne osobu, ktorej bol návrh určený, že považuje návrh za zaniknutý, alebo jej v tomto zmysle odošle správu.

Zmluva je uzavretá okamihom, keď prijatie návrhu na uzavretie zmluvy nadobúda účinnosť. Mlčanie alebo nečinnosť samy o sebe neznamenajú prijatie návrhu.

Prijatie návrhu, ktorý obsahuje dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné zmeny, je odmietnutím návrhu a považuje sa za nový návrh. Prijatím návrhu je však odpoveď, ktorá vymedzuje obsah navrhovanej zmluvy inými slovami, ak z odpovede nevyplýva zmena obsahu navrhovanej zmluvy.

Ak je návrh určený dvom alebo viacerým osobám a z jeho obsahu vyplýva, že úmyslom navrhovateľa je, aby všetky osoby, ktorým je návrh určený, sa stali stranou zmluvy, je zmluva uzavretá, ak všetky tieto osoby návrh prijímú.

Prejav vôle pôsobí voči neprítomnej osobe od okamihu, keď je jej doručený. Ak prejav vôle dôjde zmenený vplyvom prostriedkov, ktoré navrhovateľ použil, alebo iných okolností, ktoré nastali počas jeho prepravy, posudzuje sa podľa ustanovení o omyle.

Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

Pre uzavretie zmluvy písomnou formou stačí, ak dôjde k písomnému návrhu a k jeho písomnému prijatiu. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie príslušnému orgánu, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Účastník, ktorý uzavrel zmluvu v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, má právo od zmluvy odstúpiť.

Právny úkon je neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a osoba, ktorej bol právny úkon určený, tento omyl vyvolala alebo o ňom musela vedieť. Právny úkon je takisto neplatný, ak omyl táto osoba vyvolala úmyselne. Omyl v pohnútkach nerobí právny úkon neplatným.

Účastníci môžu uzavrieť zmluvu aj v prospech tretej osoby.

Ak nie je v tomto zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, je táto osoba zo zmluvy oprávnená okamihom, keď s ňou prejaví súhlas. Dlžník má proti nej tie isté námietky ako proti tomu, s kým zmluvu uzavrel. Ak sa táto osoba vzdá svojho práva, zanikne dlh, ak nebolo dohodnuté, že v tomto prípade má sa plniť tomu, s kým dlžník zmluvu uzavrel.

Dokiaľ tretia osoba nedá súhlas, platí zmluva len medzi tými, ktorí ju uzavreli; právo na plnenie má účastník, ktorý plnenie v prospech tretej osoby vyhradí, ak nebolo dohodnuté inak. To isté platí, ak tretia osoba súhlas odoprela.

Účastníci sa môžu písomne zaviazať, že do dohodnutej doby uzavrujú zmluvu; musia sa však pritom dohodnúť o jej podstatných náležitostiach.

Ak do dohodnutej doby nedôjde k uzavretiu zmluvy, možno sa do jedného roka domáhať na súde, aby vyhlásenie vôle bolo nahradené súdnym rozhodnutím. Právo na náhradu škody tým nie je dotknuté.

Tento záväzok zaniká, pokiaľ okolnosti, z ktorých účastníci pri vzniku záväzku vychádzali, sa do tej miery zmenili, že nemožno spravodlivo požadovať, aby sa zmluva uzavrela.

Účastníci môžu uzavrieť i takú zmluvu, ktorá nie je osobitne upravená; zmluva však nesmie odporovať obsahu alebo účelu tohto zákona.

5 Veci a práva

Predmetom občianskoprávných vzťahov sú veci, a pokiaľ to ich povaha pripúšťa, práva alebo iné majetkové hodnoty. Predmetom občianskoprávných vzťahov môžu byť tiež byty alebo nebytové priestory.

Veci sú hnutel'né alebo nehnuteľné.

Nehnutel'nosti sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom. Súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa jej povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila.

Stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku.

Príslušenstvom veci sú veci, ktoré patria vlastníkovi hlavnej veci a sú ním určené na to, aby sa s hlavnou vecou trvale užívali.

Príslušenstvom bytu sú vedľajšie miestnosti a priestory určené na to, aby sa s bytom užívali.

Príslušenstvom pohľadávkou sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

6 Vecné práva, vlastnícke právo

Vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytuje sa im rovnaká právna ochrana.

Osobitný zákon upravuje vlastníctvo k bytom a nebytovým priestorom.

Osobitný zákon ustanovuje, ktoré veci môžu byť predmetom vlastníctva iba štátu alebo určených právnických osôb.

Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnene

zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje.

Obdobné právo na ochranu má aj ten, kto je oprávnený mať vec u seba.

7 Susedské práva

Vlastník veci sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Preto najmä nesmie ohroziť susedovu stavbu alebo pozemok úpravami pozemku alebo úpravami stavby na ňom zriadenej bez toho, že by urobil dostatočné opatrenie na upevnenie stavby alebo pozemku, nesmie nad mieru primeranú pomerom obťažovať susedov hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienením a vibráciami, nesmie nechať chované zvieratá vnikáť na susediaci pozemok a nešetrne, prípadne v nevhodnej ročnej dobe odstraňovať zo svojej pôdy korene stromu alebo odstraňovať vetvy stromu presahujúce na jeho pozemok.

Ak je to potrebné a ak to nebráni účelnému využívaniu susediacich pozemkov a stavieb, môže súd po zistení stanoviska príslušného stavebného úradu rozhodnúť, že vlastník pozemku je povinný pozemok oplotiť.

Vlastníci susediacich pozemkov sú povinní umožniť na nevyhnutnú dobu a v nevyhnutnej miere vstup na svoje pozemky, prípadne na stavby na nich stojace, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje údržba a obhospodarovanie susediacich pozemkov a stavieb. Ak tým vznikne škoda na pozemku alebo na stavbe, je ten, kto škodu spôsobil, povinný ju nahradiť; tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť.

Vlastník je povinný strpieť, aby v stave núdze alebo v naliehavom verejnom záujme bola na nevyhnutnú dobu v nevyhnutnej miere a za náhradu použitá jeho vec, ak účel nemožno dosiahnuť inak.

Vo verejnom záujme možno vec vyvlastniť alebo vlastnícke právo obmedziť, ak účel nemožno dosiahnuť inak, a to len na základe zákona, len na tento účel a za náhradu.

8 Držba

Držiteľom je ten, kto s vecou nakladá ako s vlastnou, alebo kto vykonáva právo pre seba. Držať možno veci, ako aj práva, ktoré pripúšťajú trvalý alebo opätovný výkon. Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, je držiteľom oprávneným. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená.

Ak zákon neustanovuje inak, má oprávnený držiteľ rovnaké práva ako vlastník, najmä má tiež právo na plody a úžitky z veci po dobu oprávnenej držby.

Oprávnený držiteľ má voči vlastníkovi nárok na náhradu nákladov, ktoré účelne

vynaložil na vec po dobu oprávnenej držby, a to v rozsahu zodpovedajúcom zhodnoteniu veci ku dňu jej vrátenia. Obvyklé náklady súvisiace s údržbou a prevádzkou sa však nenahrádzajú.

Neoprávnený držiteľ je povinný vždy vydať vec vlastníkovi spolu s jej plodmi a úžitkami a nahradiť škodu, ktorá neoprávnenou držbou vznikla. Môže si odpočítať náklady potrebné pre údržbu a prevádzku veci.

Neoprávnený držiteľ si môže od veci oddeliť to, čím ju na svoje náklady zhodnotil, pokiaľ je to možné bez zhoršenia podstaty veci.

9 Nadobúdanie vlastníctva

Vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

Ak sa vlastníctvo nadobúda rozhodnutím štátneho orgánu, nadobúda sa vlastníctvo dňom v ňom určeným, a ak určený nie je, dňom právoplatnosti rozhodnutia.

Ak sa hnutel'ná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo prevzatím veci, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

10 Vydržanie

Oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť. Takto nemožno nadobudnúť vlastníctvo k veciam, ktoré nemôžu byť predmetom vlastníctva, alebo k veciam, ktoré môžu byť len vo vlastníctve štátu alebo zákonom určených právnických osôb.

Do doby držby sa započíta aj doba, po ktorú mal vec v oprávnenej držbe právny predchodca. Pre začiatok a trvanie doby sa použijú primerane ustanovenia o plynutí premlčacej doby.

Ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto stavbu zriadil. Pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí.

Súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

11 Spoluvlastníctvo

Vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov. Spoluvlastníctvo je podielové alebo bezpodielové. Bezpodielové spoluvlastníctvo môže vzniknúť len medzi manželmi.

11.1 Podielové spoluvlastníctvo

Podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

Ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely všetkých spoluvlastníkov rovnaké.

Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne.

O hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd.

Ak ide o dôležitú zmenu spoločnej veci, môžu prehlasovaní spoluvlastníci žiadať, aby o zmene rozhodol súd. Ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe. Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

Spoluvlastníci sa môžu dohodnúť o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vypořiadaní; ak je predmetom spoluvlastníctva nehnuteľnosť, dohoda musí byť písomná.

Každý zo spoluvlastníkov je povinný vydať ostatným na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vypořiadali, ak nemala už dohoda o zrušení spoluvlastníctva a o vzájomnom vypořiadaní písomnú formu.

Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vypořiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov.

Z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.

Pri zrušení a vypořiadaní spoluvlastníctva rozdelením veci môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Zrušenie a vypořiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva viaznúce na nehnuteľnosti.

11.2 Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

V bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a vecí vydaných v rámci predpisov o reštitúcii majetku jednému z manželov, ktorý mal vydanú vec vo vlastníctve pred uzavretím manželstva alebo ktorému bola vec vydaná ako právnenému nástupcovi pôvodného vlastníka.

Manželia môžu dohodou rozšíriť alebo zúžiť zákonom určený rozsah bezpodielového spoluvlastníctva. Obdobne sa môžu dohodnúť aj o správe spoločného majetku.

Manželia sa môžu dohodnúť, že vyhradia vznik bezpodielového spoluvlastníctva ku dňu zániku manželstva.

Dohoda podľa vyššie uvedených ustanovení vyžaduje formu notárskej zápisnice. Manželia sa môžu voči inej osobe na túto dohodu odvolať len vtedy, ak jej je táto dohoda známa.

Veci v bezpodielovom spoluvlastníctve užívajú obaja manželia spoločne; spoločne uhradzujú aj náklady vynaložené na veci alebo spojené s ich užívaním a udržiavaním.

Bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov.

V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

Ak dôjde medzi manželmi k nezhode o právach a povinnostiach vyplývajúcich z bezpodielového spoluvlastníctva, rozhodne na návrh niektorého z nich súd.

Ak sa z dôvodu fyzického alebo psychického násillia alebo hrozby takého násillia vo vzťahu k manželovi alebo k blízkej osobe, ktorá býva v spoločnom dome alebo byte, stalo ďalšie spolužitie neznesiteľným, môže súd na návrh jedného z manželov obmedziť užívacie právo druhého manžela k domu alebo bytu patriacemu do bezpodielového spoluvlastníctva, prípadne ho z jeho užívania úplne vylúčiť.

Pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. To neplatí, ak ide o pohľadávku veriteľa jedného z manželov, ktorí sa dohodli podľa zákona, pokiaľ táto pohľadávka vznikla pri používaní majetku, ktorý nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov. Zo závažných dôvodov, najmä ak by ďalšie trvanie bezpodielového spoluvlastníctva odporovalo dobrým mravom, môže súd na návrh niektorého z manželov toto spoluvlastníctvo zrušiť i za trvania manželstva.

Na použitie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov potrebuje podnikateľ pri začatí podnikania súhlas druhého manžela. Na ďalšie právne úkony súvisiace s podnikaním už súhlas druhého manžela nepotrebuje.

Súd na návrh zruší bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v prípade, že jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Návrh môže podať ten z manželov, ktorý nezískal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Pokiaľ toto oprávnenie majú obaja manželia, môže návrh podať ktorýkoľvek z nich.

Ak podnikateľskú činnosť po zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov vykonáva podnikateľ spoločne alebo s pomocou manžela, ktorý nie je podnikateľom, rozdelia sa medzi nich príjmy z podnikania v pomere určenom písomnou zmluvou; ak taká zmluva nebola uzavretá, rozdelia sa príjmy rovným dielom.

Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených zákone.

Ak dôjde k vyporiadaniu dohodou, sú manželia povinní vydať si na požiadanie písomné potvrdenie o tom, ako sa vyporiadali. Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

Ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo ak bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo na návrh podaný do troch rokov od jeho zániku vyporiadané rozhodnutím súdu, platí, pokiaľ ide o hnutelné veci, že sa manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastník užíva. O ostatných hnutelných veciach a o nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pre manželov spoločné.

Ak sa po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov rozhodnutím súdu alebo dohodou objaví majetok, ktorý nebol zahrnutý v rámci vyporiadania, platí preň domnienka vyššie uvedená.

Pokiaľ sa dohody medzi manželmi podľa zákona týkajú nehnuteľností, musia mať písomnú formu a nadobúdajú účinnosť vkladom do katastra.

Pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Ak počas trvania manželstva bezpodielové spoluvlastníctvo zaniklo, môže sa obnoviť len rozhodnutím súdu vydaným na návrh jedného z manželov.

12 Práva k cudzím veciam

12.1 Záložné právo

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva (záloh), ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Záložné právo sa zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, alebo zákonom. Zmluva o zriadení záložného práva na hnutel'nú vec sa nemusí uzatvoriť v písomnej forme, ak záložné právo vzniká odovzdaním veci podľa tohto zákona.

V zmluve o zriadení záložného práva sa určí pohľadávka, ktorá sa záložným právom zabezpečuje, a záloh.

V zmluve o zriadení záložného práva sa určí najvyššia hodnota istiny, do ktorej sa pohľadávka zabezpečuje, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje hodnotu zabezpečenej pohľadávky.

Záloh môže byť v zmluve o zriadení záložného práva určený jednotlivito, čo sa týka množstva a druhu alebo iným spôsobom tak, aby kedykoľvek počas trvania záložného práva bolo možné záloh určiť.

Záložným právom možno zabezpečiť peňažnú pohľadávku, ako aj nepeňažnú pohľadávku, ktorej hodnota je určitá alebo kedykoľvek počas trvania záložného práva určitel'ná.

Záložným právom možno zabezpečiť aj pohľadávku, ktorá vznikne v budúcnosti alebo ktorej vznik závisí od splnenia podmienky.

Záložné právo prechádza pri prevode alebo prechode pohľadávky zabezpečenej záložným právom na nadobúdateľa pohľadávky. To platí aj vtedy, ak ide o inú zmenu v osobe oprávnenej zo zabezpečenej pohľadávky.

Záloh môže byť vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor, ktoré sú prevoditel'né, ak zákon neustanovuje inak. Záloh môže byť aj súbor vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, podnik alebo časť podniku, alebo iná hromadná vec.

Záložné právo sa vzťahuje na záloh, jeho súčasti, plody a úžitky a príslušenstvo, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje alebo zákon neustanovuje inak. Na plody a úžitky sa záložné právo vzťahuje až do ich oddelenia od zálohu, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak.

Záložné právo možno zriadiť na vec, byt a na nebytový priestor vo vlastníctve záložcu, alebo na právo a na inú majetkovú hodnotu, ktoré patria záložcovi.

Záložné právo možno zriadiť aj na vec, právo, inú majetkovú hodnotu, byt alebo nebytový priestor, ktorý záložca nadobudne v budúcnosti, a to aj vtedy, ak vec, právo, iná majetková hodnota, byt a nebytový priestor vzniknú v budúcnosti alebo ktorých vznik závisí od splnenia podmienky.

Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložným právom zriadeným na niekoľko samostatných zálohov.

Akákolvek dohoda zakazujúca zriadiť záložné právo je neúčinná voči tretím osobám.

Na vznik záložného práva sa vyžaduje jeho registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv zriadenom podľa osobitného zákona, ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo k nehnuteľnostiam, bytom a nebytovým priestorom vzniká zápisom v katastri nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo k niektorým veciam, právam alebo k iným majetkovým hodnotám ustanoveným osobitným zákonom vzniká jeho registráciou v osobitnom registri, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Záložné právo, ktoré sa zapisuje do katastra nehnuteľností podľa zákona alebo ktoré vzniká registráciou v osobitnom registri, nepodlieha registrácii v registri záložných práv podľa tohto zákona.

Záložca je povinný záloh poistiť, len ak tak určuje zmluva o zriadení záložného práva.

Ak záložca písomne oznámi alebo záložný veriteľ preukáže poisťovateľovi najneskôr do výplaty plnenia z poistnej zmluvy vznik záložného práva, poisťovateľ plní v prípade poistnej udalosti plnenie z poistnej zmluvy záložnému veriteľovi alebo inej osobe určenej záložným veriteľom; na preukázanie vzniku záložného práva stačí výpis z registra záložných práv alebo z osobitného registra, ak sa na vznik záložného práva vyžaduje registrácia v osobitnom registri. Výplatu plnenia z poistnej zmluvy je záložný veriteľ povinný bez zbytočného odkladu písomne oznámiť záložcovi.

Ak poisťovateľ vyplatí plnenie z poistnej zmluvy záložnému veriteľovi, záložný veriteľ je oprávnený prijaté plnenie držať u seba. Ak zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, záložný veriteľ je oprávnený uspokojiť sa z plnenia z poistnej zmluvy, ak zmluva o zriadení záložného práva neurčuje inak.

Ak plnenie z poistnej zmluvy prijaté záložným veriteľom prevyšuje zabezpečenú pohľadávku, záložný veriteľ je povinný vydať záložcovi bez zbytočného odkladu plnenie z poistnej zmluvy prevyšujúce zabezpečenú pohľadávku po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom záložného práva.

Záložné právo zaniká:

- a) zánikom zabezpečenej pohľadávky,
- b) zánikom všetkých vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, na ktoré sa záložné právo vzťahuje,
- c) ak sa záložný veriteľ vzdá záložného práva,
- d) uplynutím času, na ktorý bolo záložné právo zriadené,
- e) vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci,
- f) ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu predmetu podnikania alebo ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom,
- g) ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zaťaženia záložným právom,
- h) iným spôsobom dohodnutým v zmluve o zriadení záložného práva alebo vyplývajúcim z osobitného predpisu,
- i) ak sa vykonalo bez ohľadu na rozsah uspokojenia veriteľa.

Po zániku záložného práva sa vykoná výmaz záložného práva z registra záložných práv alebo z osobitného registra, ak sa na vznik záložného práva vyžaduje podľa zákona registrácia v osobitnom registri; výmaz sa vykoná ku dňu uvedenému v žiadosti na výmaz záložného práva, najskôr však ku dňu zániku záložného práva.

Záložný veriteľ je povinný podať žiadosť o výmaz záložného práva bez zbytočného odkladu po zániku záložného práva; Ak bolo zrušené záložné právo zriadené rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, vykoná sa výmaz na základe rozhodnutia príslušného súdu alebo správneho orgánu, ktorý vydal rozhodnutie o zrušení záložného práva. Žiadosť o výmaz záložného práva je oprávnený podať aj záložca; záložca je povinný žiadosť doložiť písomným potvrdením o splnení záväzku alebo inou listinou preukazujúcou zánik záložného práva vystavenou záložným veriteľom.

Ak je zálohom hnutelná vec a záloh bol podľa zmluvy o zriadení záložného práva odovzdaný záložnému veriteľovi, záložný veriteľ je povinný bez zbytočného odkladu po zániku záložného práva záloh vrátiť záložcovi.

12.2 Vecné bremená

Vecné bremená obmedzujú vlastníka nehnuteľnej veci v prospech niekoho iného tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Práva zodpovedajúce vecným bremenám sú spojené buď s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti, alebo patria určitej osobe.

Vecné bremená spojené s vlastníctvom nehnuteľnosti prechádzajú s vlastníctvom veci na nadobúdateľa.

Pokiaľ sa účastníci nedohodli inak, je ten, kto je na základe práva zodpovedajúceho vecnému bremenu oprávnený užívať cudziu vec, povinný znášať primerane náklady na jej zachovanie a opravy; ak však vec užíva aj jej vlastník, je povinný tieto náklady znášať podľa miery spolužívania.

Vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

Zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám.

Ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

Vecné bremená zanikajú rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. K zániku práva zodpovedajúceho vecnému bremenu zmluvou je treba vklad do katastra nehnuteľností.

Vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti; prechodnou nemožnosťou výkonu práva vecné bremeno nezaniká.

Ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo peňažné plnenie.

Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.

13 Záväzkový právny vzťah

Záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie (pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok.

13.1 Vznik a zánik záväzkov

Záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone. Nižšie uvedené prípady zabezpečenia záväzkov sa týkajú najmä nehnuteľností. Záväzky zanikajú z dôvodov uvedených v zákone.

13.1.1 Záložná zmluva

Pohľadávku možno zabezpečiť aj záložnou zmluvou. Ako sa zabezpečuje pohľadávka zálohom veci alebo práva, je upravené v časti o vecných právach.

13.1.2 Zabezpečovací prevod práva

Splnenie záväzku možno zabezpečiť dočasným prevodom práva dlžníka alebo tretej osoby v prospech veriteľa. Pri zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva sa dočasne prevádza vlastníctvo k prevádzanej veci podľa všeobecných ustanovení o nadobudnutí vlastníctva zmluvou.

Ak je prevádzané právo zapísané v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri, veriteľ je povinný oznámiť dočasnosť prevodu práva v katastri nehnuteľností alebo v inom verejnom registri. Uspokojením zabezpečenej pohľadávky prechádza právo späť na toho, kto ho previedol. Pri zabezpečovacom prevode práva spojeného s cenným papierom sa postupuje primerane podľa osobitného predpisu.

Zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzatvoriť písomne.

Zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať vymedzenie zabezpečeného záväzku a označenie práva, ktoré sa prevádza v prospech veriteľa, práva a povinnosti účastníkov zmluvy k prevedenému právu počas trvania zabezpečovacieho prevodu práva, jeho ocenenie v peniazoch, spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva a najnižšie podanie v prípade dobrovoľnej dražby; ak sa prevádza právo inej osoby ako dlžníka, zmluva o zabezpečovacom prevode práva musí obsahovať aj označenie dlžníka.

Až do zániku zabezpečovacieho prevodu práva veriteľ nie je oprávnený prevedené právo previesť ďalej na inú osobu ani ho inak zaťažiť v prospech inej osoby. Ak je predmetom zmluvy o zabezpečovacom prevode práva nehnuteľnosť, správa katastra túto skutočnosť vyznačí v katastri nehnuteľností.

Ak zabezpečovací prevod práva spočíva v prevode vlastníckeho práva k veci a veriteľ je jej držiteľom, je povinný prevedenú vec chrániť pred poškodením, stratou a zničením. Ak je držiteľom veci dlžník, táto povinnosť platí pre neho obdobne.

Ak zabezpečený záväzok nie je riadne a včas splnený, veriteľ je oprávnený začať výkon zabezpečovacieho prevodu práva a prevedené právo speňažiť spôsobom uvedeným v zmluve alebo dražbou podľa osobitného zákona.

Dohody, ktorých obsahom alebo účelom je uspokojenie veriteľa tým, že si natrvalo ponechá prevedené právo uzavreté pred splatnosťou zabezpečenej pohľadávky, sú neplatné.

Začatie výkonu zabezpečovacieho prevodu práva je veriteľ povinný písomne oznámiť osobe, ktorá zabezpečenie poskytla a dlžníkovi aspoň 30 dní vopred.

Ak je dohodnutý iný spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva ako speňažením na dražbe podľa osobitného predpisu, veriteľ je pri výkone svojho práva povinný postupovať s náležitou starostlivosťou tak, aby právo previedol za cenu, za akú sa rovnaké alebo porovnateľné právo za porovnateľných podmienok zvyčajne prevádza, inak zodpovedá osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, za škodu, ktorú tým spôsobí.

Ak výťažok dosiahnutý vykonaním zabezpečovacieho práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo, veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vydať osobe, ktorá zabezpečenie poskytla, tú časť výťažku, ktorá po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku a jej príslušenstvo.

Zánikom zabezpečeného záväzku právo prechádza späť na osobu, ktorá zabezpečenie poskytla. Veriteľ je bez zbytočného odkladu povinný vec v jeho držbe vydať a ak niet odlišnej dohody, spolu s tým, čo k nej pribudlo.

Veriteľ má právo na náhradu nákladov účelne vynaložených v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva.

14 Kúpna zmluva

Z kúpnej zmluvy vznikne predávajúcemu povinnosť predmet kúpy kupujúcemu odovzdať a kupujúcemu povinnosť predmet kúpy prevziať a zaplatiť zaň predávajúcemu dohodnutú cenu.

Cenu treba dojednať v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, inak je zmluva relaatívne neplatná.

Ak nie je dohodnuté inak ani ak to nie je obvyklé, sú účastníci povinní plniť bez zbytočného odkladu. Predávajúci je oprávnený odovzdať predmet kúpy odoprieť, ak kupujúci nezaplatí cenu včas. Ak sa odosiela predmet kúpy na miesto plnenia alebo určenia, nie je kupujúci povinný zaplatiť cenu, dokiaľ nemá možnosť si predmet kúpy prezrieť.

Písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností. Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, musia byť prejavy účastníkov na tej istej listine.

Ak zákon ustanovuje, že k zmluve je potrebné rozhodnutie príslušného orgánu, je zmluva účinná týmto rozhodnutím.

Ak sa do troch rokov od uzavretia zmluvy nepodal návrh na rozhodnutie podľa zákona, platí, že účastníci od zmluvy odstúpili.

Od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté.

Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

15 Predkupné právo

Kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predať, má predkupné právo. Také právo možno dohodnúť aj pre prípad iného scudzenia veci než predajom. Predkupné právo ukladá povinnosť iba tomu, kto sľúbil vec ponúknuť na predaj.

Predkupné právo možno dohodnúť aj ako vecné právo, ktoré pôsobí aj voči nástupcom kupujúceho. Zmluva sa musí uzavrieť písomne a predkupné právo sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností. Ak predávajúci nekúpil vec ponúknutú kupujúcim, zostáva mu zachované predkupné právo aj voči jeho právnomu nástupcovi.

Ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.

Predkupné právo neprechádza na dediča oprávnenej osoby a nemožno ho previesť na inú osobu.

Ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná.

Kto je oprávnený kúpiť vec, musí zaplatiť cenu ponúknutú niekym iným, ak nie je dohodnuté inak. Ak nemôže vec kúpiť alebo ak nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnat' ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne

16 Zámenná zmluva

Vyššie uvedené pravidlá o kúpnej zmluve sa primerane použijú aj na zmluvu, podľa ktorej si zmluvné strany vymieňajú vec za vec, a to tak, že každá zo strán sa považuje ohľadne veci, ktorú výmenou dáva, za predávajúcu stranu, a ohľadne veci, ktorú výmenou prijíma, za kupujúcu stranu.

17 Darovacia zmluva

Darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma. Darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť, a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní.

Neplatná je darovacia zmluva, podľa ktorej sa má plniť až po darovej smrti.

Darca je povinný pri ponuke daru upozorniť na vady, o ktorých vie. Ak má vec vady, na ktoré darca neupozornil, je obdarovaný oprávnený vec vrátiť.

Darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy a pôsobnosť zákona

Autorský zákon upravuje vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením a použitím literárneho a iného umeleckého diela a vedeckého diela, umeleckého výkonu, s výrobou a použitím zvukového záznamu, zvukovo-obrazového záznamu, s vysielaním a použitím rozhlasového vysielania a televízneho vysielania a v súvislosti so zhotovením a použitím databázy tak, aby boli chránené práva a oprávnené záujmy autora, výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu, výrobcu zvukovo-obrazového záznamu, rozhlasového vysielateľa a televízneho vysielateľa a zhotoviteľa databázy. Zákon ďalej upravuje výkon kolektívnej správy práv podľa zákona.

Ustanovenia zákona sa vzťahujú na dielo:

- a) autora, ktorý je štátnym občanom Slovenskej republiky) alebo má na jej území trvalý pobyt,
- b) zverejnené v Slovenskej republike bez ohľadu na štátne občianstvo alebo trvalý pobyt jeho autora,
- c) na dielo chránené v Slovenskej republike podľa medzinárodných zmlúv alebo dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli vyhlásené spôsobom ustanoveným v osobitnom zákone,
- d) na dielo výtvarného umenia autora, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky, sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o práve na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia, len ak je zaručená vzájomnosť na základe medzinárodných zmlúv alebo dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré boli vyhlásené spôsobom ustanoveným v osobitnom zákone.

Trvanie autorského práva pri diele občana iného štátu nemôže byť dlhšie ako v krajine pôvodu diela.

Ustanovenia zákona sa vzťahujú na umelecký výkon výkonného umelca, ktorý:

- a) je občanom Slovenskej republiky,
- b) nie je občanom Slovenskej republiky, ak
 1. sa umelecký výkon uskutočnil na území Slovenskej republiky,
 2. je umelecký výkon obsiahnutý vo zvukovom zázname chránenom podľa tohto zákona,
 3. umelecký výkon nebol zaznamenaný na zvukový záznam, ale bol verejne prenášaný vysielaním chráneným podľa zákona.

Ustanovenia zákona sa vzťahujú na zvukový záznam a zvukovo-obrazový záznam:

- a) výrobcu zvukového záznamu a výrobcu zvukovo-obrazového záznamu, ktorý je občanom Slovenskej republiky alebo má na jej území trvalý pobyt alebo sídlo,
- b) zaznamenaný v Slovenskej republike,
- c) zverejnený v Slovenskej republike.

Ustanovenia zákona sa vzťahujú na vysielanie:

- a) vysielateľa, ak má trvalý pobyt alebo sídlo na území Slovenskej republiky, alebo
- b) uskutočňované vysielateľom z miesta na území Slovenskej republiky.

Ustanovenia zákona sa vzťahujú:

- a) na vydavateľa predtým nezverejneného diela, ktorý je občanom Slovenskej republiky alebo má na jej území trvalý pobyt alebo sídlo,
- b) na výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu, výrobcu zvukovo-obrazového záznamu, vysielateľa alebo vydavateľa predtým nezverejneného diela, ktorý je chránený podľa medzinárodných zmlúv alebo dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná, a ak ich niet, ak je zaručená vzájomnosť,
- c) na zhotoviteľa databázy, ktorý je občanom Slovenskej republiky alebo má na jej území trvalý pobyt alebo sídlo.

2 Vymedzenie niektorých pojmov

Architektonické dielo je najvšeobecnejšie architektonické zobrazenie tvorivej myšlienky autora, najmä grafické a plastické zobrazenie architektonického riešenia stavby alebo urbanistického usporiadania územia, ako aj dielo záhradnej, interiérovej a scénickej architektúry a dielo stavebného dizajnu.

Audiovizuálne dielo je dielo, ktoré je vnímateľné prostredníctvom technického zariadenia ako rad súvisiacich obrazov, či už sprevádzaných zvukom, alebo nie, ak je určené na uvádzanie na verejnosti; originálom audiovizuálneho diela je prvý zvukovo-obrazový záznam tohto diela určený na uvádzanie na verejnosti. Za spoluautorov tohto diela sa považujú najmä hlavný režisér, autor scenára, autor dialógov a autor hudby, ktorá bola vytvorená osobitne pre toto dielo.

Dielo úžitkového umenia je dielo, ktoré je umeleckým výtvorom s úžitkovými funkciami alebo ktoré je začlenené do úžitkového predmetu bez ohľadu na to, či bolo vyrobené ručne, priemyselne alebo iným technologickým postupom.

Databáza je súbor nezávislých diel, údajov alebo iných materiálov systematicky alebo metodicky usporiadaných a jednotlivo prístupných elektronickými alebo inými prostriedkami. Za databázu sa nepovažuje počítačový program použitý pri zhotovení alebo prevádzke databázy prístupnej elektronickými prostriedkami.

Fotografické dielo je záznam svetla alebo iného žiarenia na nosič, na ktorom sa vytvára obraz bez ohľadu na spôsob, akým sa záznam urobil; obraz z audiovizuálneho diela sa nepovažuje za fotografické dielo, ale sa považuje za časť audiovizuálneho diela.

Káblová retransmisia diela je súčasný, nezmenený a úplný verejný prenos vysielaného diela prostredníctvom káblového alebo mikrovlnného systému uskutočňovaný inou osobou, ako je pôvodný vysielateľ.

Nájom originálu diela alebo jeho rozmnoženiny je dočasné prenechanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny uskutočnené na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Počítačový program je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači. Príkazy a inštrukcie môžu byť napísané alebo vyjadrené v zdrojovom kóde alebo v strojovom kóde. Neoddeliteľnou súčasťou počítačového programu je aj podkladový materiál potrebný na jeho prípravu; ak spĺňa pojmové znaky diela, je chránený ako literárne dielo.

Reprografické alebo iné technické zariadenie je zariadenie, ktoré využíva na zhotovovanie rozmnoženín elektromagnetické žiarenie alebo zhotovuje rozmnoženiny inak. Je to najmä kopírovací prístroj, skener, fax a pevný disk, ktorý je zabudovaný v osobnom počítači.

Rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny je nakladanie s vecou, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené; verejné rozširovanie zahŕňa nájom, vypožičiavanie, predaj alebo inú formu prevodu vlastníckeho práva k originálu diela alebo jeho rozmnoženine.

Sprístupňovanie verejnosti je verejný prenos diela takým spôsobom, aby k nemu mal jednotlivec prístup z miesta a v čase, ktorý si sám zvolí.

Školské dielo je dielo vytvorené žiakom alebo študentom na splnenie školských alebo študijných povinností vyplývajúcich z jeho právneho vzťahu k základnej škole, strednej škole, vysokej škole alebo k záujmovovo-vzdelávaciemu zariadeniu.

Umelecký výkon je predvedenie, prednes alebo iné tvorivé vykonanie umeleckého diela alebo folklórneho diela spevom, hraním, recitáciou, tancom alebo iným spôsobom.

Verejný prenos je šírenie alebo predvedenie diela akýmkoľvek technickými prostriedkami na šírenie zvukov alebo zvukov a obrazov súčasne, alebo ich vyjadrenie po drôte alebo bezdrôtovo tak, že toto dielo môžu vnímať osoby na miestach, kde by ich bez tohto prenosu nemohli vnímať; verejný prenos zahŕňa aj káblovú retransmisiu, vysielanie a sprístupňovanie verejnosti.

Verejné vykonanie je:

a) recitácia, hra, tanec alebo akýkoľvek iný spôsob predvedenia literárneho diela, umeleckého diela alebo folklórneho diela výkonným umelcom na verejnosti,

b) predvedenie obrazov zvukovo-obrazového záznamu po sebe za súčasného predvedenia zvukov sprevádzajúcich tieto obrazy; takéto predvedenie zvukovo-obrazového záznamu sa nepovažuje za verejný prenos.

Verejnú vystavenie je uvedenie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny na verejnosti priamo alebo nepriamo pomocou diapozitívu, televízneho obrazu alebo podobným spôsobom na obrazovke; pri audiovizuálnom diele uvedenie osobitne vyňatého obrazu bez akejkoľvek následnosti na verejnosti.

Vyhotovenie rozmnoženiny diela je prenesenie diela alebo jeho časti na iný hmotný podklad priamo z originálu diela alebo nepriamo z inej rozmnoženiny diela dočasne alebo trvalo, a to akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme; rozmnoženinu diela možno vyhotoviť najmä vo forme tlačenej, fotografickej, zvukovej alebo zvukovo-obrazovej rozmnoženiny, stavbou architektonického diela, alebo vo forme inej trojrozmiernej rozmnoženiny, alebo v elektronickej forme zahŕňajúcej analógové aj digitálne vyjadrenie.

Výkonný umelec je spevák, hudobník, herec, tanečník a iná osoba, ktorá spieva, hrá, predvádza, prednáša alebo inak vykonáva literárne dielo, umelecké dielo alebo folklórne dielo.

Vypožičanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny je dočasné prenechanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny prostredníctvom zariadenia prístupného verejnosti uskutočnené bez získania priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Výrobca zvukovo-obrazového záznamu alebo zvukového záznamu je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá iniciovala alebo zabezpečila jeho konečné vyhotovenie; výrobca originálu audiovizuálneho diela je výrobcom zvukovo-obrazového záznamu tohto diela.

Vysielanie je verejný prenos uskutočňovaný vysielateľom, a to aj v prípade, ak ho technicky zabezpečuje iná osoba pod vedením pôvodného vysielateľa a na jeho zodpovednosť vrátane verejného prenosu pomocou satelitu.

Zamestnanecké dielo je dielo, ktoré autor vytvoril na splnenie svojich povinností vyplývajúcich mu z pracovnoprávneho vzťahu, služobného vzťahu alebo zo štátnozamestnaneckého vzťahu k zamestnávateľovi alebo z pracovnoprávneho vzťahu medzi družstvom a jeho členom.

Zhotoviteľ databázy je fyzická osoba alebo právnická osoba, na ktorej podnet, účet a zodpovednosť bola databáza vytvorená.

Zvukovo-obrazový záznam je záznam zvukov aj obrazov, ktoré sú vnímateľné sluchom aj zrakom bez ohľadu na to, akým spôsobom a na akom nosiči sa tieto zvuky a obrazy zaznamenávajú.

Zvukový záznam je len záznam zvukov vnímateľný sluchom bez ohľadu na to, akým spôsobom a na akom nosiči sa tieto zvuky zaznamenávajú; záznam zvuku, ktorý je obsiahnutý v zázname audiovizuálneho diela, sa za zvukový záznam nepovažuje.

3 Autor

Autor je fyzická osoba, ktorá dielo vytvorila. Autorom súborného diela ako celku je fyzická osoba, ktorá vybrala alebo usporiadala jeho obsah; práva autorov diel takto vybraných alebo usporiadaných v súbornom diele nie sú dotknuté.

4 Dielo

4.1 Predmet autorského práva

Predmetom autorského práva je literárne a iné umelecké dielo a vedecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, najmä:

- a) slovesné dielo a počítačový program,
- b) ústne podané, predvedené alebo inak vykonané slovesné dielo, najmä prejav a prednáška,
- c) divadelné dielo, predovšetkým dramatické dielo, hudobnodramatické dielo, pantomimické dielo a choreografické dielo, ako aj iné dielo vytvorené na zverejnenie,
- d) hudobné dielo s textom alebo bez textu,
- e) audiovizuálne dielo, predovšetkým filmové dielo,
- f) maľba, kresba, náčrt, ilustrácia, socha a iné dielo výtvarného umenia,
- g) fotografické dielo,
- h) architektonické dielo, predovšetkým dielo stavebnej architektúry a urbanizmu, dielo záhradnej a interiérovej architektúry a dielo stavebného dizajnu,
- i) dielo úžitkového umenia,
- j) kartografické dielo v analógovej alebo v inej forme.

Predmetom autorského práva je aj súborné dielo, najmä zborník, časopis, encyklopédia, antológia, pásmo, výstava alebo iná databáza, ak je súborom nezávislých diel alebo iných prvkov, ktorý je spôsobom výberu alebo usporiadaním obsahu výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora.

Ochrana podľa zákona sa nevzťahuje na:

- a) myšlienku, spôsob, systém, metódu, koncept, princíp, objav alebo informáciu, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela,
- b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie, verejnú listinu, verejne prístupný register, úradný spis, slovenskú technickú normu vrátane ich prípravnej dokumentácie a prekladu,

denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných; na súborné vydanie týchto prejavov a na ich zaradenie do zborníka je potrebný súhlas toho, kto ich predniesol.

4.2 Dielo spoluautorov

Dielo spoluautorov je dielo, ktoré vzniklo vlastnou tvorivou duševnou činnosťou dvoch alebo viacerých autorov ako jediné dielo, ku ktorému patria práva všetkým autorom spoločne a nerozdielne.

4.3 Spojené diela

Spojenie dvoch alebo viacerých samostatných diel možno uskutočniť len so súhlasom ich autorov, a to na dohodnutý účel; so spojenými dielami nakladajú autori spoločne. Práva autorov nakladať s dielami, ktoré boli takto spojené iným spôsobom ako v tomto spojení, zostávajú nedotknuté.

4.4 Spoločné dielo

Spoločné dielo je dielo, ktoré vzniklo spoločnou činnosťou dvoch alebo viacerých autorov, ktorí súhlasili s využitím svojej vlastnej tvorivej duševnej činnosti pri vytvorení diela pod vedením fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorá:

- a) iniciovala vytvorenie tohto diela,
- b) usmerňovala a zabezpečovala proces vytvorenia diela.

Na spoločné dielo sa primerane použijú ustanovenia o zamestnaneckom diele; to platí aj vtedy, ak bolo celkom alebo sčasti vytvorené na základe zmluvy o vytvorení diela uzatvorenej medzi autorom a fyzickou osobou alebo právnickou osobou.

4.5 Spracovanie a preklad diela

Predmetom autorského práva je aj nové pôvodné dielo, ktoré vzniklo osobitným tvorivým spracovaním iného diela.

Predmetom autorského práva je aj preklad diela do iného jazyka a adaptácia diela.

4.6 Anonymné a pseudonymné dielo

Anonymné dielo je dielo zverejnené bez uvedenia mena a priezviska (meno) autora; meno autora sa bez jeho súhlasu nesmie prezradiť.

Pseudonymné dielo je dielo zverejnené pod krycím menom; meno autora sa bez jeho súhlasu nesmie prezradiť.

Dokiaľ sa autor verejne nevyhlási, môže autorské právo na dielo uplatniť ten, kto dielo prvý raz oprávnene vydal, a ak vydané nebolo, kto ho zverejnil. Verejné vyhlásenie netreba, ak je pravé meno autora všeobecne známe.

4.7 Zverejnenie a vydanie diela

Dielo je zverejnené v ten deň, keď bolo oprávnene prvý raz verejne vykonané, verejne vystavené, vydané alebo inak uvedené na verejnosti.

Dielo je vydané v deň, keď sa oprávnene začalo s verejným rozširovaním jeho rozmnoženín.

4.8 Krajina pôvodu diela

Za krajinu pôvodu diela sa považuje:

- a) pri nevydanom diele štát, ktorého je autor občanom,
- b) pri vydanom diele štát, v ktorom sa oprávnene uskutočnilo prvé vydanie diela.

Na dielo vydané v inom štáte sa hľadí ako na dielo vydané v Slovenskej republike, ak bolo v Slovenskej republike vydané v lehote 30 dní odo dňa jeho vydania v inom štáte.

5 Vznik autorského práva na dielo

Autorské právo na dielo vzniká okamihom, keď je dielo vyjadrené v podobe vnímateľnej zmyslami bez ohľadu na jeho podobu, obsah, kvalitu, účel alebo formu jeho vyjadrenia.

Autorské právo sa vzťahuje na dokončené dielo, na jeho jednotlivé vývojové fázy a časti vrátane názvu diela a mien postáv, ak spĺňajú pojmové znaky diela.

6 Obsah autorského práva

Autorské právo zahŕňa výhradné osobnostné práva (osobnostné práva) a výhradné majetkové práva (majetkové práva).

6.1 Osobnostné práva

Autor má právo:

- a) označiť svoje dielo menom alebo pseudonymom a žiadať, aby sa jeho meno alebo pseudonym uvádzalo na všetkých rozmnoženinách diela náležitým spôsobom pri každom použití diela na verejnosti, a to podľa spôsobu použitia,
- b) neoznačiť svoje dielo menom alebo pseudonymom,
- c) rozhodnúť o zverejnení svojho diela,

d) na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akoukoľvek nedovolenou zmenou alebo iným nedovoleným zásahom do svojho diela, ako aj pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním so svojím dielom, ktoré by malo za následok narušenie jeho cti a dobrej povesti.

Ak to povaha diela alebo spôsob použitia diela nevyklučuje, autor má právo na autorský dohľad (autorskú korektúru) nad nakladaním so svojím dielom; v prípade architektonického diela je autorským dohľadom dozor nad zhotovením stavby.

Práv podľa zákona sa autor nemôže vzdať; tieto práva sú neprevoditeľné a smrťou autora zanikajú.

Po smrti autora si nikto nesmie prisvojiť jeho autorstvo k dielu; dielo možno použiť len spôsobom neznižujúcim jeho hodnotu a musí sa uviesť meno autora alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo. Ochrany sa môže domáhať ktorákoľvek autorovi blízka osoba, a to aj v prípade, ak zanikli majetkové práva k dielu. Rovnako sa tejto ochrany môže domáhať aj autorský zväz, profesijná komora a príslušná organizácia kolektívnej správy.

6.2 Majetkové práva

Autor má právo použiť svoje dielo.

Autor má právo udeľovať súhlas na každé použitie diela, najmä na:

- a) vyhotovenie rozmnoženiny diela,
- b) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva,
- c) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny nájmom alebo vypožičaním,
- d) spracovanie, preklad a adaptáciu diela,
- e) zaradenie diela do súborného diela,
- f) verejné vystavenie diela,
- g) verejné vykonanie diela,
- h) verejný prenos diela.

Práva podľa zákona udelením súhlasu autora nezanikajú; autor je len povinný strpieť použitie diela inou osobou v rozsahu udeleného súhlasu.

Iná osoba môže bez súhlasu autora použiť dielo len v prípadoch ustanovených zákonom.

Práva podľa zákona sú neprevoditeľné, autor sa ich nemôže vzdať a nemožno ich postihnúť súdnym výkonom rozhodnutia, ani exekúciou vedenou podľa osobitného predpisu; to sa nevzťahuje na pohľadávky vzniknuté z majetkových práv.

Práva podľa zákona sú predmetom dedičstva. Ustanovenia zákona o autorovi sa vzťahujú, ak z ich povahy nevyplýva iné, aj na jeho dedičov. Ak spoluautor nemá dedičov, jeho podiel pripadá ostatným spoluautorom.

Ak autor udelí súhlas na verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny nájmom alebo vypožičaním výrobcovi zvukového záznamu tohto diela alebo výrobcovi originálu audiovizuálneho diela, vzniká mu právo na primeranú odmenu voči osobe, ktorá bude originál diela alebo jeho rozmnoženinu verejne rozširovať nájmom alebo vypožičiavaním; tohto práva sa nemožno vzdať.

Ustanovenie písm. c) sa nevzťahuje na:

- a) architektonické dielo vyjadrené stavbou alebo v podobe záhrady, interiéru či scény,
- b) dielo úžitkového umenia vyjadrené v úžitkovej podobe.

7 Právo na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia

Zákon ďalej upravuje pravidlá na odmenu pri ďalšom predaji originálu diela výtvarného umenia.

Právo na odmenu sa nevzťahuje na architektonické dielo vyjadrené stavbou ani na dielo úžitkového umenia, ak nie sú originálom diela alebo rozmnoženinou, ktorá sa považuje za originál diela; právo sa nevzťahuje na rukopis skladateľa ani na rukopis spisovateľa.

8 Vzťah autorského práva k vecným právam

Nadobudnutím vlastníckeho práva alebo iného vecného práva k veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nie je dotknuté autorské právo, najmä osobnostné právo podľa zákona (na nedotknuteľnosť svojho diela), ak nie je dohodnuté inak alebo ak zo zákona nevyplýva inak.

Vlastnícke právo alebo iné vecné právo k veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nie je dotknuté autorským právom, ak nie je dohodnuté inak alebo ak z osobitného predpisu alebo z tohto zákona nevyplýva inak; vlastník alebo iný užívateľ veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, je povinný zdržať sa takeého užívania tejto veci, ktorým by použil dielo, ak nie je dohodnuté inak alebo ak z osobitného predpisu alebo zo zákona nevyplýva inak.

Vlastník alebo iný užívateľ veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nie je povinný udržiavať a chrániť vec pred zničením, ak nie je dohodnuté inak alebo ak z osobitného predpisu alebo zo zákona nevyplýva inak.

Autorské právo k dielu nezaniká zničením veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené.

Autor má právo požadovať od vlastníka veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, aby mu ju sprístupnil, ak je to nevyhnutné na uplatnenie práva použiť svoje dielo podľa tohto zákona. Uplatnenie tohto práva nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami vlastníka veci; vlastník veci nie je povinný vydať autorovi takúto vec, je však povinný na žiadosť a náklady autora vyhotoviť fotografiu alebo inú rozmnoženinu diela a odovzdať ju autorovi.

Vlastník alebo iný užívateľ stavby, ktorá je vyjadrením architektonického diela, môže vykonávať na stavbe bez súhlasu autora len také stavebné úpravy a udržiavacie práce, ktoré sú nevyhnutné na jej udržanie v dobrom stave a na zachovanie funkčného využívania a ktoré neznižujú hodnotu architektonického diela a nezasahujú do autorských práv.

9 Trvanie majetkových práv

Majetkové práva trvajú, ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, počas autorovho života a 70 rokov po jeho smrti.

Pri diele spoluautorov a pri spojených dielach vytvorených na účel použitia v takomto spojení majetkové práva trvajú počas života posledného z autorov a 70 rokov po jeho smrti.

Pri spoločnom diele majetkové práva trvajú 70 rokov po jeho zverejnení. Ak bolo dielo označené menami autorov, ktorí dielo vytvorili, majetkové práva trvajú počas života posledného z autorov a 70 rokov po jeho smrti.

Pri audiovizuálnom diele majetkové práva trvajú počas života hlavného režiséra, autora scenára, autora dialógov a autora hudby, ktorá bola osobitne vytvorená pre toto dielo, a 70 rokov po smrti posledného z nich; ustanovenia predchádzajúcich odsekov sa nepoužijú.

Pri diele zverejnenom pod pseudonymom alebo pri anonymnom diele majetkové práva trvajú 70 rokov po jeho zverejnení. Ak nie sú pochybnosti o totožnosti autora alebo ak sa autor takéhoto diela stane verejne známym počas lehoty podľa prvej vety, na trvanie majetkových práv sa vzťahuje ustanovenie o trvaní majetkových práv počas autorovho života a 70 rokov po jeho smrti, a ak ide o dielo spoluautorov, ustanovenie o trvaní majetkových práv počas života posledného z autorov a 70 rokov po jeho smrti.

Ak je na trvanie majetkových práv k dielu vydanému vo zväzkoch, po častiach, pokračovaniach alebo epizódach rozhodujúce jeho zverejnenie, majetkové práva trvajú ku každému takémuto zväzku, časti, pokračovaniu alebo epizóde osobitne.

Ak dielo, pri ktorom sa počítanie trvania majetkových práv neviaže na smrť autora alebo autorov, nebolo zverejnené počas 70 rokov po jeho vytvorení, majetkové práva uplynutím tejto lehoty zanikajú.

Trvanie majetkových práv sa počíta od prvého dňa roka nasledujúceho po skutočnosti rozhodujúcej na toto trvanie.

10 Verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny po prvom predaji

Právo autora udeľovať súhlas na verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny podľa zákona zaniká pre územie členského štátu Európskej únie (členský štát) alebo zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore (zmluvný štát) prvým oprávneným predajom alebo iným prevodom vlastníckeho práva k originálu diela alebo k jeho rozmnoženine na území členského štátu alebo zmluvného štátu, a to pre originál diela a všetky jeho rozmnoženiny, ktoré boli predmetom tohto predaja alebo iného prevodu vlastníckeho práva.

Ak ide o architektonické dielo vyjadrené stavbou a dielo úžitkového umenia vyjadrené v úžitkovej podobe, za prvý oprávnený predaj sa považuje oprávnené zhotovenie stavby alebo úžitkovej podoby diela úžitkového umenia

11 Obmedzenia majetkových práv

11.1 Vyhotovenie rozmnoženiny zverejneného diela

Rozmnoženinu zverejneného diela môže fyzická osoba vyhotoviť bez súhlasu autora pre svoju osobnú potrebu a na účel, ktorý nie je priamo ani nepriamo obchodný; za také použitie nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

Rozmnoženinu zverejneného diela prenesením tohto diela na papier alebo na podobný podklad prostredníctvom reprografického zariadenia alebo iného technického zariadenia môže fyzická osoba alebo právnická osoba vyhotoviť bez súhlasu autora; túto rozmnoženinu možno verejne rozširovať predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva. Za tieto použitia nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

Tieto ustanovenia sa nevzťahujú na:

- a) architektonické dielo vo forme projektovej dokumentácie stavby alebo konštrukcie stavby,
- b) celé literárne dielo ani na jeho podstatnú časť,
- c) celé kartografické dielo ani na jeho podstatnú časť,
- d) hudobné dielo zaznamenané v písomnej podobe,
- e) počítačový program, ak nie je ustanovené inak,
- f) databázu v elektronickej forme.

Autor diela, ktorého rozmnoženinu možno vyhotoviť, má právo na náhradu odmeny.

Autor diela, ktorého rozmnoženinu možno vyhotoviť a verejne rozširovať, má právo na náhradu odmeny.

11.2 Citácia diela

Bez súhlasu autora možno použiť krátku časť zverejneného diela vo forme citácie v inom diele len na účel recenzie alebo kritiky tohto zverejneného diela alebo na vyučovacie účely, vedeckovýskumné účely alebo umelecké účely. Takéto použitie musí byť v súlade so zvyklosťami a jeho rozsah nesmie presiahnuť rámec odôvodnený účelom citácie. Pri citácii sa musí uviesť meno autora alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo, alebo meno osoby, pod ktorej menom sa dielo uvádza na verejnosti, ako aj názov diela a prameň. Za takéto použitie nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.3 Propagácia výstavy umeleckých diel alebo dražby umeleckých diel

Na propagáciu výstavy umeleckých diel alebo dražby umeleckých diel možno bez súhlasu autora použiť dielo vyhotovením jeho rozmnoženiny, jej verejným rozširovaním predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva, alebo verejným prenosom, a to v rozsahu potrebnom na takúto propagáciu. Na tieto použitia sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie zákona.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.4 Použitie diela umiestneného na verejnom priestranstve

Bez súhlasu autora možno dielo trvalo umiestnené na verejnom priestranstve vyjadriť kresbou, malbou, grafikou, reliéfnym obrázkom či reliéfnym modelom alebo ho zaznamenať fotografiou či filmom; takto vyjadrené alebo zaznamenané dielo možno bez súhlasu autora diela trvalo umiestneného na verejnom priestranstve použiť vyhotovením jeho rozmnoženiny, jej verejným rozširovaním predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva, alebo verejným prenosom. Na tieto použitia sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie zákona.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.5 Použitie diela na vyučovacie účely

Súhlas autora sa nevyžaduje na vyhotovenie rozmnoženiny krátkej časti zverejneného diela, na jej verejné rozširovanie inou formou prevodu vlastníckeho práva ako predajom, alebo na verejný prenos krátkej časti zverejneného diela, ak takéto použitie nepresahuje rámec odôvodnený vyučovacími účelmi v škole a neuskutočňuje sa na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Súhlas autora sa nevyžaduje na vyhotovenie rozmnoženiny krátkej časti zverejneného diela, zverejneného krátkeho diela alebo zverejneného diela výtvarného umenia jeho prenesením na papier alebo na podobný podklad prostredníctvom reprografického zariadenia, na jej verejné rozširovanie inou formou prevodu vlastníckeho práva ako predajom, ak takéto

použitie nepresahuje rámec odôvodnený vyučovacími účelmi v škole a neuskutočňuje sa na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Na použitie sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie.

Za použitie nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.6 Použitie diela pre potreby zdravotne postihnutých

Súhlas autora sa nevyžaduje na vyhotovenie rozmnoženiny zverejneného diela, na jej verejné rozširovanie inou formou prevodu vlastníckeho práva ako predajom, na jej verejné rozširovanie vypožičaním alebo na verejný prenos, ak sa takéto použitie uskutočňuje výhradne pre potreby zdravotne postihnutých v rozsahu odôvodnenom ich zdravotným postihnutím a neuskutočňuje sa na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Na použitie sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie zákona.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.7 Použitie diela v rámci občianskych a náboženských obradov, v rámci školských predstavení a použitie školského diela

Súhlas autora sa nevyžaduje na použitie

- a) diela pri bezplatných občianskych obradoch alebo bezplatných náboženských obradoch,
- b) diela pri bezplatných školských predstaveniach, v ktorých účinkujú výhradne žiaci, študenti alebo učitelia školy,
- c) školského diela pri bezplatnom plnení úloh patriacich do predmetu činnosti školy.

Na použitie sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie zákona.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.8 Použitie diela knižnicou alebo archívom

Knižnica alebo archív môže bez súhlasu autora vyhotoviť rozmnoženinu

- a) diela z vlastných fondov, ak účelom vyhotovenia rozmnoženiny je uspokojenie požiadavky fyzickej osoby, ktorá ju použije na vzdelávacie účely alebo vedeckovýskumné účely výhradne v priestoroch knižnice alebo archívu,
- b) akéhokoľvek diela z vlastných fondov, ak účelom vyhotovenia rozmnoženiny je nahradenie, archivovanie alebo zabezpečenie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny pre prípad straty, zničenia alebo poškodenia alebo ak ide o stálu zbierku.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.9 Dočasné alebo náhodné vyhotovenie rozmnoženiny diela

Súhlas autora sa nevyžaduje na vyhotovenie rozmnoženiny diela, ktoré je dočasné alebo náhodné a je neoddeliteľnou a podstatnou časťou technologického postupu, ak jeho jediným účelom je oprávnené použitie diela alebo uskutočnenie prenosu diela v komunikačnej sieti medzi tretími osobami sprostredkovateľom, ak nemá samostatnú majetkovú hodnotu.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.10 Použitie diela na informačné účely

Súhlas autora sa nevyžaduje na:

- a) vyhotovenie rozmnoženiny diela zverejneného v novinách alebo v inom informačnom prostriedku o aktuálnych udalostiach alebo témach hospodárskeho, politického alebo iného spoločenského charakteru a na verejný prenos s takýmto obsahom; to neplatí, ak si autor v jednotlivých prípadoch vyhradil právo udeľovať súhlas na rozmnožovanie a na verejný prenos tohto diela,
- b) vyhotovenie rozmnoženiny a verejný prenos krátkej časti diela vnímateľného pri aktuálnych udalostiach, ktoré sú predmetom spravodajstva,
- c) vyhotovenie rozmnoženiny a verejný prenos prednášky, príhovoru alebo iného diela podobnej povahy predneseného na verejnosti,
- d) verejnú rozširovanie rozmnoženiny vyhotovenej podľa písmena a) až c) predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva, ak si autor diela takéto právo nevyhradil

Na použitie sa primerane vzťahuje príslušné ustanovenie zákona.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.11 Použitie súborného diela

Súborné dielo môže bez súhlasu autora tohto diela použiť oprávnený užívateľ jeho rozmnoženiny na účely prístupu k jeho obsahu a na riadne využitie jeho obsahu:

- a) vyhotovením rozmnoženiny,
- b) spracovaním, prekladom, adaptáciou alebo jeho inou zmenou,
- c) verejným rozširovaním originálu tohto diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva,
- d) verejným prenosom,
- e) verejným vystavením,
- f) verejným vykonaním.

Oprávnený užívateľ rozmnoženiny súborného diela môže bez súhlasu autora tohto diela použiť spôsobmi podľa odseku 1 písm. a), c) až f) aj dielo vytvorené spracovaním,

prekladom, adaptáciou alebo inou zmenou tohto súborného diela, ak sa takéto použitie uskutočňuje v rozsahu odôvodnenom účelmi podľa odseku 1 a neuskutočňuje sa na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu.

Za použitie diela nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.12 Rozmnožovanie a úprava počítačového programu

Oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu môže bez súhlasu autora vyhotoviť rozmnoženinu tejto rozmnoženiny počítačového programu alebo vykonať na nej úpravu alebo preklad, ak je takáto rozmnoženina, úprava alebo preklad nevyhnutný na

- a) prepojenie počítačového programu s počítačom na účel a v rozsahu, na ktorý bol nadobudnutý, vrátane opráv chýb v počítačovom programe,
- b) nahradenie oprávnene nadobudnutej rozmnoženiny počítačového programu (záložná rozmnoženina).

Oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu môže bez súhlasu autora preskúmať, preštudovať alebo preskúšať funkčnosť počítačového programu s cieľom určiť myšlienky alebo princípy, ktoré sú základom akejkoľvek časti programu, a to počas nahrávania, zobrazovania, vysielania, overovania funkčnosti a ukladania programu do pamäte, na ktoré bol oprávnený.

Ak sa ďalšie použitie rozmnoženiny počítačového programu stane neoprávneným, každá takáto rozmnoženina, úprava alebo preklad sa musí znehodnotiť.

V týchto prípadoch nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.13 Spätný preklad počítačového programu zo strojového kódu do zdrojového jazyka počítačového programu

Súhlas autora sa nevyžaduje na vyhotovenie rozmnoženiny kódu počítačového programu alebo prekladu jeho formy, ak je to nevyhnutné na získanie informácie potrebnej na dosiahnutie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov s inými počítačovými programami, ak:

- a) túto činnosť vykonáva oprávnený užívateľ rozmnoženiny počítačového programu,
- b) informácia nevyhnutná na dosiahnutie vzájomnej súčinnosti nebola predtým bežne dostupná osobám oprávneným na rozmnožovanie alebo preklad,
- c) sa tieto činnosti dotýkajú iba časti počítačového programu a sú nevyhnutné na dosiahnutie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov.

Informáciu získanú podľa zákona nemožno použiť na:

- a) dosiahnutie iného cieľa, ako je dosiahnutie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov,

- b) poskytnutie iným osobám okrem takého použitia, ktoré je nevyhnutné na zabezpečenie vzájomnej súčinnosti nezávisle vytvorených počítačových programov,
- c) zabezpečenie vývoja, výroby alebo na obchodovanie s počítačovým programom, ktorý je podobný vo svojom vyjadrení,
- d) činnosť, ktorou by sa porušilo právo autora.

Súhlas autora na činnosti podľa zákona sa vyžaduje na vyhotovenie rozmnoženín počítačových programov, ak by takéto vyhotovenie rozmnoženín bolo v rozpore s riadnym využívaním počítačového programu alebo by bezdôvodne zasahovalo do právom chránených záujmov autora počítačového programu.

Vyhotovenie rozmnoženiny strojového kódu počítačového programu alebo preklad jeho formy nemožno zmluvne vylúčiť.

V týchto prípadoch nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

11.14 Verejné vystavenie diela

Súhlas autora na priame verejné vystavenie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny sa nevyžaduje, ak:

- a) ide o verejné vystavenie originálu diela, ktoré bolo predané alebo ku ktorému vlastníctvo bolo prevedené iným spôsobom na fyzickú osobu alebo právnickú osobu, o ktorej autor vedel, že takáto činnosť je časťou jej obvyklých aktivít,
- b) verejné vystavenie nie je v rozpore s riadnym využívaním originálu diela alebo jeho rozmnoženiny a nezasahuje iným spôsobom do práv autora.

V týchto prípadoch nevzniká povinnosť uhradiť autorovi odmenu.

Obmedzenia majetkových práv autora sú dovolené len v osobitných prípadoch ustanovených v ustanoveniach zákone; nakladanie s dielom podľa týchto ustanovení nesmie byť v rozpore s bežným využitím diela a nesmie neodôvodnene zasahovať do právom chránených záujmov autora.

12 Autorské zmluvy

12.1 Zmluva o vytvorení diela

Zmluvou o vytvorení diela sa autor zaväzuje vytvoriť pre objednávateľa dielo.

V zmluve o vytvorení diela môže autor s objednávateľom dohodnúť odmenu za vytvorenie diela.

Autor je povinný vytvoriť dielo osobne.

Ak má dielo nedostatky, objednávateľ môže odstúpiť od zmluvy; ak sú nedostatky odstrániteľné, objednávateľ môže od zmluvy odstúpiť len vtedy, ak ich autor neodstráni v primeranej lehote, ktorú mu objednávateľ poskytol na tento účel.

Odovzdaním veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, prechádza vlastnícke právo k nej na objednávateľa, ak nie je dohodnuté inak.

Zmluvou o vytvorení diela ani odovzdaním veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené, nenadobudne objednávateľ právo použiť toto dielo, ak nie je uvedené inak, len ak súčasne so zmluvou o vytvorení diela alebo po tomto momente uzatvorí s autorom licenčnú zmluvu. Na zmluvu o vytvorení diela sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu.

12.2 Licenčná zmluva

Licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela (licencia).

Licenčná zmluva musí obsahovať spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý autor licenciu udeľuje, alebo spôsob jeho určenia a odmenu alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie.

Licenčná zmluva musí mať písomnú formu, inak je neplatná.

Ak majetkové práva autora vykonáva iná osoba, na udelenie licencie sa primerane použijú ustanovenia o licenčnej zmluve.

12.2.1 Spôsob použitia diela

V licenčnej zmluve autor s nadobúdateľom dohodne, na aký spôsob použitia diela alebo jednotlivé spôsoby použitia diela udeľuje autor licenciu.

Autor nemôže udeliť nadobúdateľovi licenciu na spôsob použitia diela, ktorý nie je v čase uzavretia licenčnej zmluvy známy.

12.2.2 Rozsah licencie

Autor s nadobúdateľom môže v licenčnej zmluve dohodnúť, že udeľuje licenciu v neobmedzenom rozsahu.

Ak sa autor s nadobúdateľom dohodne, že licenciu udeľuje v obmedzenom rozsahu, licenčná zmluva musí obsahovať územné alebo vecné vymedzenie rozsahu licencie.

12.2.3 Výhradná licencia a nevýhradná licencia

Autor môže nadobúdateľovi udeliť výhradnú licenciu alebo nevýhradnú licenciu. Ak nie je v zmluve dohodnuté, že autor udelil výhradnú licenciu, platí, že udelil nevýhradnú licenciu.

Ak autor udelil výhradnú licenciu, nesmie udeliť tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela udelený výhradnou licenciou a je povinný, ak nie je v zmluve dohodnuté inak, sám sa zdržať použitia diela spôsobom, na ktorý udelil výhradnú licenciu.

Ak autor udelil nevýhradnú licenciu, nie je dotknuté právo autora použiť dielo spôsobom, na ktorý nevýhradnú licenciu udelil, a takisto nie je dotknuté právo autora udeliť licenciu tretej osobe.

Nevýhradná licencia, ktorú nadobúdateľ získal pred udelením výhradnej licencie tretej osobe, zostáva zachovaná, ak sa autor s nadobúdateľom takejto nevýhradnej licencie nedohodol inak.

Zmluva, ktorou autor udelí tretej osobe licenciu na spôsob použitia diela udelený výhradnou licenciou, je neplatná, ak nadobúdateľ výhradnej licencie na uzavretie takejto zmluvy neudelil predchádzajúci písomný súhlas.

12.2.4 Nakladanie s licenciou

Nadobúdateľ je oprávnený udeliť tretej osobe súhlas na použitie diela v rozsahu udenej licencie (sublicencia) len so súhlasom autora. Súhlas na udelenie sublicencie môže autor udeliť pri uzatvorení licenčnej zmluvy alebo neskôr.

Nadobúdateľ môže licenciu zmluvou postúpiť len s predchádzajúcim písomným súhlasom autora; o postúpení licencie a o osobe postupníka je povinný informovať autora bez zbytočného odkladu. Ak nie je dohodnuté inak, súhlas autora sa nevyžaduje na predaj podniku, ktorého súčasťou je licencia; to isté platí pre samostatnú organizačnú zložku podniku, ktorej súčasťou je licencia.

12.2.5 Odmena

Dohodnutá odmena musí zodpovedať spôsobu, rozsahu, účelu a času použitia diela.

Ak je odmena dohodnutá v závislosti od výnosov z využitia licencie, nadobúdateľ je povinný umožniť autorovi kontrolu svojej účtovnej evidencie alebo inej dokumentácie potrebnej na zistenie odmeny. Ak v takomto prípade nadobúdateľ poskytne autorovi informácie označené nadobúdateľom ako dôverné, nesmie autor tieto informácie prezradiť tretej osobe ani ich použiť pre seba v rozpore s účelom, na ktorý sa mu poskytli.

Ak je odmena dohodnutá v závislosti od výnosov z využitia licencie, nadobúdateľ je povinný predkladať autorovi najmenej raz ročne informáciu o výnosoch z využitia licencie osobitne za každý spôsob použitia diela a zároveň je povinný poskytnúť autorovi aj vyúčtovanie odmeny, ak sa nedohodli inak.

12.2.6 Prechod licencie a zánik licencie

Zánikom právnickej osoby, ktorej bola udelená licencia, prechádzajú práva a povinnosti z licenčnej zmluvy na jej právneho nástupcu; licenčná zmluva môže takýto prechod práv a povinností na právneho nástupcu vylúčiť.

Smrťou fyzickej osoby, ktorej bola udelená licencia, prechádzajú práva a povinnosti z licenčnej zmluvy na dedičov; zmluva môže takýto prechod práv a povinností na dedičov vylúčiť.

Ak niet právneho nástupcu alebo dedičov podľa zákona, licencia zaniká.

Zákon upravuje aj osobitné ustanovenie o licenčnej zmluve na vydanie diela, hromadnej licenčnej zmluve a kolektívnej licenčnej zmluve.

13 Zamestnanecké dielo

Majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu vykonáva vo svojom mene a na svoj účet zamestnávateľ, ak nie je dohodnuté inak. Zamestnávateľ môže právo výkonu majetkových práv autora postúpiť tretej osobe len so súhlasom autora; to neplatí, ak ide o predaj podniku alebo samostatnej organizačnej zložky podniku.

Smrťou zamestnávateľa alebo zánikom zamestnávateľa oprávneného vykonávať majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, ktorý nemá právneho nástupcu, právo výkonu majetkových práv zamestnávateľa zaniká a majetkové práva k zamestnaneckému dielu vykonáva autor.

Ak zamestnávateľ vykonáva majetkové práva autora k zamestnaneckému dielu, platí, že autor udelil súhlas na zverejnenie tohto diela, ako aj na to, aby zamestnávateľ toto dielo uvádzal na verejnosti pod svojím menom, ak nie je dohodnuté inak; osobnostné práva autora k zamestnaneckému dielu inak nie sú dotknuté.

Počas výkonu majetkových práv autora k zamestnaneckému dielu zamestnávateľom je autor povinný zdržať sa výkonu majetkových práv k tomuto dielu.

Počítačový program, súborné dielo alebo kartografické dielo, ktoré nie je spoločným dielom, sa považuje za zamestnanecké dielo aj vtedy, ak bolo celkom alebo sčasti vytvorené na základe zmluvy o vytvorení diela; v tomto prípade sa objednávateľ považuje za zamestnávateľa. Odstúpením od zmluvy o vytvorení diela zaniká aj právo vykonávať majetkové práva autora.

Skončením pracovnoprávneho vzťahu, služobného vzťahu, štátnozamestnaneckého vzťahu alebo pracovnoprávneho vzťahu medzi družstvom a jeho členom zostávajú práva a povinnosti podľa zákona nedotknuté.

14 Školské dielo

Škola môže uzatvoriť s autorom licenčnú zmluvu o použití školského diela za zvyčajných podmienok; ak autor bez závažného dôvodu odmieta licenčnú zmluvu uzatvoriť, môže sa škola domáhať, aby obsah tejto zmluvy určil súd.

Ak nie je dohodnuté inak, autor školského diela môže použiť svoje dielo alebo poskytnúť licenciu inému, ak to nie je v rozpore s oprávnenými záujmami školy.

Škola môže požadovať, aby jej autor školského diela zo získanej odmeny súvisiacej s použitím diela alebo poskytnutím licencie primerane prispel na úhradu nákladov vynaložených na vytvorenie diela, a to podľa okolností až do ich skutočnej výšky; pritom sa prihliada na odmenu získanú školou v súvislosti s použitím školského diela.

15 Práva k predtým nezverejnenému dielu

Osobe, ktorá po uplynutí trvania majetkových práv vydá predtým nezverejnené dielo, týmto vydaním vzniknú majetkové práva k tomuto dielu v rozsahu, aký by mal autor diela, ak by jeho práva ešte trvali.

Právo trvá 25 rokov od zverejnenia diela.

16 Voľné dielo

Ak autor nemá dedičov alebo ak dedičia odmietnu dedičstvo prijať, dielo sa stane voľným okrem prípadu uvedeného v zákone, a to aj pred uplynutím lehoty podľa zákona.

Ak je dielo voľné, používateľ nie je povinný získať súhlas na použitie diela ani uhradiť odmenu

17 Predpoklad autorstva

Fyzická osoba, ktorej meno je uvedené na diele zvyčajným spôsobom ako meno autora, považuje sa za autora diela, ak nie je preukázané niečo iné. Toto ustanovenie sa použije aj vtedy, keď je dielo označené pseudonymom, ak nie sú nijaké pochybnosti o totožnosti autora.

Ak dielo nie je označené menom alebo pseudonymom alebo takýto spôsob označenia diela nie je možný a ak nie je preukázané niečo iné, za autora sa považuje fyzická osoba, ktorej meno je pri diele uvedené v registri diel príslušnej organizácie kolektívnej správy alebo v registri diel podľa osobitných predpisov.

18 Ochrana autorského práva

Autor, do ktorého práva sa neoprávnene zasiahlo alebo ktorého právu hrozí neoprávnený zásah, môže sa domáhať najmä:

- a) určenia svojho autorstva,
- b) zákazu ohrozenia svojho práva vrátane zákazu opakovania takého ohrozenia, a to aj proti osobe, ktorá sa nepriamo podieľa na ohrození tohto práva,
- c) zákazu neoprávneného zásahu do svojho práva, a to aj proti osobe, ktorá sa nepriamo podieľa na neoprávnenom zásahu do tohto práva vrátane zákazu zásahu podľa zákona,
- d) poskytnutia informácií o pôvode rozmnoženiny diela alebo napodobeniny diela, o spôsobe a rozsahu jej použitia a o službách porušujúcich právo autora vrátane
 1. údajov o vlastníkovi, vydavateľovi, výrobcovi, distributérovi, dodávateľovi alebo predajcovi takej rozmnoženiny diela alebo napodobeniny diela alebo o poskytovateľovi služieb,
 2. údajov o vydanom, vyrobenom, dodanom, poskytnutom, prijatom alebo objednanom množstve alebo cene takej rozmnoženiny diela, napodobeniny diela alebo služby,
- e) odstránenia následkov zásahu do práva na náklady osoby, ktorá neoprávnene zasiahla alebo hrozila neoprávneným zásahom, a to
 1. zničením neoprávnene vyhotovenej rozmnoženiny diela alebo napodobeniny diela, jej stiahnutím z obehu alebo z iného použitia alebo
 2. zničením materiálov, nástrojov a pomôcok podľa zákona použitých pri neoprávnenom zásahu alebo hrozbe neoprávneného zásahu, ich stiahnutím z obehu alebo z iného použitia,
- f) náhrady ujmy podľa osobitného predpisu.

Autor, ktorý pri výkone povinnej kolektívnej správy svojho majetkového práva k dielu nie je zmluvne zastupovaný príslušnou organizáciou kolektívnej správy, môže sa domáhať vydania odmeny alebo primeranej odmeny, ak sa jeho dielo použilo, alebo vydania náhrady odmeny voči príslušnej organizácii kolektívnej správy alebo inej osobe, ktorá je povinná vytvárať rezervný fond podľa tohto zákona na také účely; tým nie sú dotknuté nároky autora z neoprávneného použitia diela.

Informácie podľa vyššie uvedeného písm. d) je povinná poskytnúť aj osoba, ktorá:

- a) má v držbe rozmnoženinu diela alebo napodobeninu diela,
- b) využíva služby porušujúce právo autora,
- c) poskytuje služby využívané pri porušovaní práv autora,
- d) bola označená osobou uvedenou v písmenách a) až c) ako osoba zúčastnená na výrobe, spracovaní alebo distribúcii rozmnoženiny diela, napodobeniny diela alebo na poskytovaní služieb porušujúcich právo autora.

Nárokov podľa zákona sa okrem autora môže domáhať aj nadobúdateľ výhradnej licencie alebo osoba, ktorá má majetkové právo k dielu alebo jej bol zverený výkon majetkových práv autora.

Ak autor alebo osoba, ktorá ma majetkové právo k dielu, udelí inej osobe výhradnú licenciu alebo ak je inej osobe zverený výkon majetkových práv autora na základe zákona, právo domáhať sa nárokov podľa zákona má len táto osoba; právo autora alebo osoby, ktorá má majetkové právo k dielu, domáhať sa ostatných nárokov vrátane nárokov vyplývajúcich z použitia diela nad rozsah udelenej výhradnej licencie zostáva nedotknuté.

Autor môže od colných orgánov požadovať informácie o obsahu a rozsahu dovozu tovaru, ktorý:

- a) je rozmnoženinou jeho diela v akejkoľvek forme,
- b) má slúžiť ako nosič na vyhotovenie takejto rozmnoženiny,
- c) je zariadením alebo prístrojom na vyhotovenie rozmnoženín,
- d) je pomôckou podľa zákona.

Autor môže nahliadať do colných dokladov, aby zistil, či dovoz alebo príjem tohto tovaru na použitie na území Slovenskej republiky je oprávnený podľa tohto zákona, alebo aby zistil údaje rozhodujúce na uplatnenie práv vyplývajúcich zo zákona.

Rovnako vyššie uvedené ustanovenia platia primerane aj pri vývoze.

Rovnako vyššie uvedené ustanovenia platia aj na príslušnú organizáciu kolektívnej správy a na právnickú osobu oprávnenú chrániť záujmy autorov.

Do autorského práva neoprávnene zasahuje aj ten, kto na získanie majetkového prospechu poskytovaním služieb či iným spôsobom vyvíja, vyrába, ponúka na predaj, nájom alebo vypožičanie, dováža, rozširuje alebo využíva pomôcky výlučne alebo čiastočne určené na odstránenie, vyradenie z prevádzky alebo obmedzenie funkčnosti akéhokoľvek technického zariadenia alebo technologického opatrenia na ochranu práv podľa tohto zákona.

Technologické opatrenie je akýkoľvek postup, výrobok alebo súčiastka vložené do postupu, výrobku alebo prístroja, ktoré majú predchádzať, obmedziť alebo zabrániť neoprávnenému zásahu do autorského práva k dielu.

Neoprávnený zásah do autorského práva je aj:

- a) odstránenie alebo zmena akejkoľvek elektronickej informácie na správu práv,
- b) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženín vrátane ich dovozu, ako aj verejný prenos diela, pri ktorých boli elektronickej informácie na správu práv odstránené alebo zmenené bez súhlasu autora.

Informácie na správu práv sú údaje, ktoré identifikujú dielo, autora diela alebo nositeľa akéhokoľvek práva k dielu, informácie o termíne a pod mienkach použitia diela a akékoľvek číslice alebo kódy, ktoré vyjadrujú takéto informácie, ak je ktorákoľvek z týchto

informačných položiek pripojená k rozmnoženine diela alebo ak sa zobrazí v súvislosti s verejným prenosom diela.

Do autorského práva neoprávnene zasahuje aj ten, kto pre svoje dielo použije názov alebo vonkajšie úpravy oprávnené použité už iným autorom pri diele rovnakého druhu, ak by tým mohlo vzniknúť nebezpečenstvo zámény oboch diel, ak z povahy diela alebo z jeho určenia nevyplýva inak.

19 Práva k databáze

Osobitné právo k databáze, ktorá vykazuje kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný vklad do získania, overenia alebo predvedenia jej obsahu, má jej zhotoviteľ bez ohľadu na to, či databáza alebo jej obsah sú chránené autorským právom, alebo inými právami.

19.1 Osobitné právo zhotoviteľa databázy

Zhotoviteľ databázy má právo udeľovať súhlas na extrakciu a reutilizáciu celého obsahu databázy alebo jej kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatnej časti.

Extrakcia je trvalé alebo dočasné prenesenie celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na iný nosič akýmkoľvek prostriedkom alebo akýmkoľvek spôsobom.

Reutilizácia je akýkoľvek spôsob uvedenia celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na verejnosti rozširovaním jej rozmnoženín, nájmom, prepojením (on-line) alebo iným spôsobom prenosu.

Extrakciou ani reutilizáciou podľa zákona nie je vypožičanie originálu alebo rozmnoženiny databázy.

Opakovaná a systematická extrakcia, reutilizácia nepodstatných častí obsahu databázy a iné nakladanie, ktoré nie je zvyčajné alebo primerané a je na ujmu oprávneným záujmom zhotoviteľa databázy, sú zakázané.

Práva zhotoviteľa databázy sú prevoditeľné.

19.2 Práva a povinnosti používateľa databázy

Zhotoviteľ databázy, ktorá je uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom, nesmie používateľovi databázy alebo jej časti zakázať extrakciu, reutilizáciu kvalitatívne alebo kvantitatívne nepodstatnej časti jej obsahu, a to na akýkoľvek účel.

Používateľ databázy, ktorá je uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom, nesmie ju používať inak ako zvyčajne, primerane a bez ujmy oprávnených záujmov zhotoviteľa databázy.

Používateľ databázy, ktorá je uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom, nesmie spôsobiť ujmu autorovi ani inej osobe, ktorej patria práva podľa tohto zákona k dielam alebo iným predmetom ochrany obsiahnutým v databáze.

19.3 Obmedzenie osobitného práva k databáze

Oprávnený používateľ databázy, ktorá je uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom, môže bez súhlasu jej zhotoviteľa vykonať extrakciu, reutilizáciu podstatnej časti jej obsahu, ak ide o:

- a) extrakciu obsahu neelektronickej databázy pre osobnú potrebu,
- b) extrakciu na ilustráciu pri výučbe alebo vedeckom výskume, ak sa uvedie zdroj a ak rozsah extrakcie nie je zameraný na získanie priameho alebo nepriameho majetkového prospechu,
- c) extrakciu a reutilizáciu uskutočnené na ochranu verejnosti a v správnom konaní alebo súdnom konaní.

19.4 Trvanie osobitného práva zhotoviteľa databázy

Osobitné právo zhotoviteľa databázy trvá 15 rokov.

Trvanie osobitného práva zhotoviteľa databázy sa počíta od prvého dňa roka nasledujúceho po roku, v ktorom bola databáza zhotovená. Ak počas tejto lehoty dôjde k zverejneniu databázy, trvanie osobitných práv zhotoviteľa databázy sa počíta od prvého dňa roka nasledujúceho po roku, v ktorom bola databáza zverejnená.

Každý nový, kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný prínos do databázy spočívajúci v doplnení, skrátení alebo v inom upravovaní má za následok vytvorenie novej databázy.

20 Kolektívna správa práv

20.1 Účel kolektívnej správy práv

Účelom kolektívnej správy práv podľa zákona (kolektívna správa) je kolektívne uplatňovanie a kolektívna ochrana majetkových práv autora a majetkových práv výkonného umelca, výrobcu zvukového záznamu, výrobcu zvukovo-obrazového záznamu a vysielateľa a umožnenie uvedenia predmetu týchto práv na verejnosti.

Kolektívna správa je zastupovanie viacerých osôb, ktoré:

- a) majú majetkové práva k dielu, umeleckému výkonu, zvukovému záznamu, zvukovo-obrazovému záznamu alebo k vysielaniu (predmet ochrany),
- b) vykonávajú majetkové práva na základe zákona alebo

c) na základe zmluvy získali výhradnú licenciu na celé trvanie majetkových práv k predmetu ochrany a pre územie Slovenskej republiky s právom udeliť sublicenciu (nositelia práv) na ich spoločný prospech, a to pri výkone ich majetkových práv k zverejneným alebo na zverejnenie ponúknutým predmetom ochrany, ak iný ako kolektívny výkon týchto práv nie je dovolený alebo je neúčelný; za predmet ochrany ponúknutý na zverejnenie sa považuje taký predmet ochrany, ktorý nositeľ práva písomne oznámi príslušnej organizácii kolektívnej správy na účely zaradenia takéhoto predmetu do registra predmetov ochrany.

Kolektívnu správu nie je dočasné zastupovanie nositeľov práv pri výkone ich majetkových práv, ak je dovolený aj iný ako kolektívny výkon týchto práv.

Kolektívna správa sa vykonáva najmä v týchto odboroch:

- a) verejné vykonanie diela,
- b) verejný prenos predvedením predmetu ochrany akýmikoľvek technickými prostriedkami,
- c) vysielanie predmetu ochrany,
- d) káblová retransmisia predmetu ochrany,
- e) verejné rozširovanie originálu predmetu ochrany alebo jeho rozmnoženín nájmom a vypožičiavaním,
- f) vyhotovenie rozmnoženiny predmetu ochrany pre osobnú potrebu,
- g) vyhotovenie rozmnoženiny diela prostredníctvom reprografického zariadenia alebo iného technického zariadenia,
- h) ďalší predaj originálu diela výtvarného umenia,
- i) použitie predmetu ochrany, za ktoré sa uhradza primeraná odmena.

Kolektívnu správu vykonáva organizácia kolektívnej správy, a to sústavne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a ako hlavný predmet činnosti.

20.2 Organizácia kolektívnej správy

Organizácia kolektívnej správy je právnická osoba, ktorej bolo udelené oprávnenie na výkon kolektívnej správy.

Oprávnenie na výkon kolektívnej správy možno udeliť len právnickej osobe, ktorá má sídlo na území Slovenskej republiky a je založená na nepodnikateľský účel podľa osobitného predpisu. Zákon upravuje udelenie a zánik oprávnenia, povinnosti organizácie kolektívnej správy a používateľa predmetu ochrany, dohľad ministerstva, práva a povinnosti používateľa, hospodárenie a majetok organizácie kolektívnej správy.

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov

1 Pojmové znaky vynálezu a formy právnej ochrany

Patentový zákon upravuje právne vzťahy vznikajúce v súvislosti s vytvorením, právnou ochranou a uplatnením vynálezu, ktorý je predmetom patentovej prihlášky, patentu alebo dodatkového ochranného osvedčenia.

Na vynálezy, ktoré spĺňajú podmienky ustanovené zákonom, udeľuje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky patenty.

Patenty sa udeľujú na vynálezy zo všetkých oblastí, najmä z oblasti techniky, ktoré sú nové, zahŕňajú vynálezcovskú činnosť a sú priemyselne využiteľné.

Patenty sa udeľujú i na biotechnologické vynálezy týkajúce sa výrobku pozostávajúceho z biologického materiálu alebo obsahujúceho biologický materiál, alebo spôsobu, ktorého prostredníctvom je biologický materiál vyrobený, spracovaný alebo využitý, a to aj v prípade, ak sa vynález týka:

- a) biologického materiálu, ktorý je izolovaný zo svojho prirodzeného prostredia alebo vyrábaný technickým spôsobom, aj keď sa už v prírode vyskytol,
- b) rastliny alebo zvieratá, ak technická uskutočniteľnosť vynálezu nie je obmedzená na určitú odrodu rastlín alebo určité plemeno zvierat,
- c) mikrobiologického alebo iného technického spôsobu alebo výrobku získaného takýmto spôsobom,
- d) prvku izolovaného z ľudského tela alebo inak vyrobeného technickým spôsobom vrátane sekvencie alebo čiastkovej sekvencie génu i v prípade, ak štruktúra takeho prvku je identická so štruktúrou prirodzene existujúceho prvku.

Za vynálezy sa nepovažujú najmä:

- a) objavy, vedecké teórie a matematické metódy,
- b) estetické výtvary,
- c) plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hier alebo obchodnej činnosti,
- d) programy počítačov,
- e) podávanie informácií.

Predmety alebo činnosti sa vylučujú z patentovateľnosti len v rozsahu, v akom sa prihláška vzťahuje na tieto predmety alebo činnosti.

Patenty sa neudeľujú na:

- a) odrody rastlín a plemená zvierat,

- b) v podstate biologické spôsoby vytvárania rastlín alebo zvierat,
- c) chirurgické alebo terapeutické spôsoby liečenia ľudského tela alebo zvieracieho tela a na diagnostické metódy a metódy prevencie chorôb využívané na ľudskom tele alebo zvieracom tele. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na výrobky, najmä na látky alebo zmesi využiteľné pri niektorom z uvedených spôsobov liečenia, diagnostiky alebo prevencie chorôb,
- d) vynálezy, ktoré sa týkajú ľudského tela v rôznych štádiách vzniku či vývoja, alebo sa týkajú len objavenia niektorého z prvkov ľudského tela vrátane sekvencie alebo čiastkovej sekvencie génu s výnimkou prípadov uvedených v zákone,
- e) vynálezy, ktorých obchodné využívanie by bolo v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi. Samotný zákaz využívania vynálezu zákonom sa nepovažuje za rozpor s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi v zmysle tohto ustanovenia.

Ďalej sa patenty neudeľujú najmä na:

- a) spôsoby klonovania ľudských jedincov,
- b) spôsoby úpravy genetickej identity zárodočnej línie ľudských jedincov,
- c) využitie ľudského embrya na priemyselné alebo obchodné účely,
- d) spôsoby úpravy genetickej identity zvierat, ktoré zvieratám môžu spôsobiť utrpenie, pričom nemajú podstatný medicínsky úžitok pre ľudí alebo zvieratá, alebo pre zvieratá, ktoré sú výsledkom takýchto spôsobov.

2 Záonné podmienky pre uznanie technických riešení za vynález

Vynález sa považuje za nový, ak nie je súčasťou stavu techniky.

Za stav techniky sa považuje všetko, čo bolo kdekoľvek pred dňom, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti, sprístupnené verejnosti akýmkoľvek spôsobom.

Za stav techniky sa považuje aj obsah prihlášok a obsah prihlášok úžitkových vzorov podaných v Slovenskej republike so skorším právom prednosti, ak budú v deň, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti alebo po tomto dni zverejnené vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky. To platí aj pre medzinárodné prihlášky s určením pre Slovenskú republiku, keď za zverejnenie medzinárodnej prihlášky sa považuje zverejnenie vo vestníku, a pre európske patentové prihlášky s určením pre Slovenskú republiku, keď za zverejnenie európskej patentovej prihlášky sa považuje oznámenie vo vestníku. Utajovaná prihláška sa považuje na účely tohto ustanovenia za zverejnenú uplynutím 18 mesiacov odo dňa vzniku práva prednosti.

Vynález sa považuje za výsledok vynálezcovskej činnosti, ak pre odborníka nevyplýva zrejším spôsobom zo stavu techniky.

Pri posudzovaní vynálezcovskej činnosti sa neprihliada na obsah prihlášok, európskych patentových prihlášok a prihlášok úžitkových vzorov, ktoré ku dňu, od ktorého

patrí prihlasovateľovi právo prednosti, neboli zverejnené.

Vynález sa považuje za priemyselne využiteľný, ak sa podľa neho vyrába alebo sa využíva v akomkoľvek odvetví, najmä v odvetví priemyslu a pôdohospodárstva.

3 Pôvodca vynálezu

Právo na riešenie vrátane práva podať prihlášku má pôvodca vynálezu.

Pôvodca je ten, kto vytvoril vynález vlastnou tvorivou činnosťou.

Spolupôvodcovia vynálezu majú právo na riešenie v rozsahu, v akom sa podieľali na vytvorení vynálezu. Ak sa spolupôvodcovia nedohodnú inak alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov na vytvorení vynálezu je rovnaký.

Ak pôvodca vytvoril vynález v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu, obdobného pracovného vzťahu alebo členského vzťahu, právo na riešenie prechádza na zamestnávateľa, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.

Pôvodca, ktorý vytvoril takto vynález je povinný zamestnávateľa o tejto skutočnosti bez odkladu písomne upovedomiť a zároveň mu odovzdať všetky podklady potrebné na posúdenie vynálezu. Pôvodca má právo na primeranú odmenu. Na určenie výšky odmeny je rozhodujúci technický a hospodársky význam vynálezu a prínos dosiahnutý jeho využitím alebo iným uplatnením, pričom sa prihliada na materiálny podiel zamestnávateľa na vytvorení vynálezu, ako aj na rozsah a obsah pracovných úloh pôvodcu. Ak dohodnutá alebo rozhodnutím súdu určená odmena zjavne nezodpovedá prínosu dosiahnutému neskorším využitím alebo iným uplatnením vynálezu, pôvodca má právo na dodatočné vyrovnanie.

Rozsah ochrany vyplývajúcej z patentu je určený obsahom patentových nárokov. Na výklad patentových nárokov sa použije aj opis vynálezu a výkresy.

Majiteľ patentu má výlučné právo využívať vynález, poskytnúť súhlas na využívanie vynálezu, previesť patent na inú osobu alebo zriadiť k patentu záložné právo.

Účinky patentu nastávajú odo dňa oznámenia o udelení patentu vo vestníku.

Bez súhlasu majiteľa patentu nikto nesmie:

- a) vyrábať, využívať, používať, ponúkať alebo uvádzať na trh, alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok, ktorý je predmetom patentu,
- b) využívať výrobný postup, ktorý je predmetom patentu, alebo ponúkať taký chránený spôsob na využívanie inej osobe,
- c) vyrábať, využívať, ponúkať alebo umiestňovať na trhu, alebo na tento účel skladovať či dovážať výrobok priamo získaný chráneným spôsobom,
- d) dodávať alebo ponúkať na dodanie osobe neoprávnenej využívať vynález prostriedky slúžiace na uskutočnenie vynálezu, ak porušovateľ práva vie alebo s ohľadom na okolnosti

má vedieť, že tieto prostriedky sú určené alebo vhodné na uskutočnenie vynálezu; to neplatí, ak sú tieto prostriedky na trhu dostupné a dodávateľ nenavádzal neoprávnenú osobu na konanie v rozpore s písmenami a) až c).

Za majiteľa patentu sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v patentovom registri úradu.

4 Platnosť patentu a jeho zánik

Platnosť patentu je 20 rokov odo dňa podania prihlášky.

Patent zanikne:

- a) uplynutím jeho platnosti,
- b) márnym uplynutím lehoty ustanovenej na zaplatenie správneho poplatku za udržiavanie platnosti patentu ,
- c) odo dňa účinnosti vzdania sa patentu.

5 Dodatočné ochranné osvedčenie na liečivá

Úrad udeľuje dodatočné ochranné osvedčenie na liečivá na akékoľvek liečivo, ktoré je súčasťou lieku podliehajúceho pred uvedením do obehu registrácii podľa osobitného predpisu za predpokladu, ak:

- a) liečivo je chránené základným patentom na území Slovenskej republiky,
- b) liečivo je súčasťou lieku registrovaného podľa osobitného predpisu, pričom ide o prvú registráciu na území Slovenskej republiky
- c) na liečivo nebolo v predchádzajúcom období udelené dodatočné ochranné osvedčenie na liečivá,
- d) základný patent nebol udelený na základe prihlášky vynálezu podľa predchádzajúcej právnej úpravy § 82 zákona č. 527/1990 Zb.

Úrad udeľuje dodatočné ochranné osvedčenie na výrobky na ochranu rastlín na výrobok, ktorý je súčasťou prípravku na ochranu rastlín podliehajúceho pred uvedením do obehu registrácii podľa osobitného predpisu za predpokladu, ak:

- a) výrobok je chránený základným patentom na území Slovenskej republiky,
- b) prípravok na ochranu rastlín je zaregistrovaný podľa osobitného predpisu, pričom ide o prvú registráciu na území Slovenskej republiky,
- c) na výrobok nebolo v predchádzajúcom období udelené dodatočné ochranné osvedčenie na výrobky na ochranu rastlín a
- d) základný patent nebol udelený na základe prihlášky vynálezu podľa predchádzajúcej právnej úpravy § 82 zákona č. 527/1990 Zb.

V rozsahu ochrany poskytovanej základným patentom dodatkové ochranné osvedčenie na liečivá alebo dodatkové ochranné osvedčenie na výrobky na ochranu rastlín (osvedčenie) chráni liečivo alebo výrobok, na ktoré sa vzťahuje registrácia lieku alebo registrácia prípravku na ochranu rastlín podľa osobitných predpisov, ako aj akékoľvek použitie tohto liečiva alebo výrobku povolené pred uplynutím platnosti osvedčenia.

Majiteľ osvedčenia má rovnaké práva a povinnosti a podlieha rovnakým obmedzeniam ako majiteľ základného patentu.

Osvedčenie platí počas doby rovnajúcej sa časovému úseku, ktorý uplynul odo dňa podania prihlášky základného patentu po deň prvej registrácie lieku alebo prípravku na ochranu rastlín podľa osobitných predpisov, skrátenému o päť rokov, najdlhšie však počas piatich rokov odo dňa účinnosti osvedčenia.

Osvedčenie nadobúda účinnosť odo dňa nasledujúceho po uplynutí zákonnej doby platnosti základného patentu

Za udržiavanie platnosti osvedčenia je majiteľ povinný platiť každoročný udržiavací poplatok.

Osvedčenie môže byť udelené na základe žiadosti výlučne majiteľovi základného patentu. Žiadosť o udelenie osvedčenia môže podať i právny nástupca majiteľa základného patentu. Žiadosť o udelenie osvedčenia musí byť podaná do šiestich mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia o registrácii lieku alebo prípravku na ochranu rastlín podľa osobitných predpisov. Ak rozhodnutie o registrácii nadobudlo právoplatnosť pred udelením základného patentu, musí byť žiadosť o udelenie osvedčenia podaná do šiestich mesiacov odo dňa udelenia patentu.

Osvedčenie zaniká:

- a) uplynutím doby jeho platnosti,
- b) odo dňa účinnosti vzdania sa osvedčenia zo strany majiteľa,
- c) márnym uplynutím lehoty ustanovenej na zaplatenie poplatku za udržiavanie platnosti osvedčenia,
- d) odo dňa zrušenia registrácie podľa osobitných predpisov.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1 Pojmové znaky úžitkového vzoru a jeho registrácia

Právna úprava sa nachádza v zákone o úžitkových vzoroch. Technické riešenie je spôsobilé na ochranu úžitkovým vzorom, ak je nové, je výsledkom vynálezcovskej činnosti a je priemyselne využiteľné.

Technickými riešeniami podľa tohto zákona nie sú najmä:

- a) objavy, vedecké teórie a matematické metódy,
- b) estetické výtvyry,
- c) plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti, hier alebo obchodnej činnosti,
- d) programy počítačov,
- e) len uvedenia informácií. Zákon uvádza explicitne prípady, ktoré nemožno chrániť úžitkovými vzormi.

Technické riešenie je nové, ak nie je súčasťou stavu techniky.

Stavom techniky na účely zákona je všetko, čo bolo pred dňom, od ktorého prislúcha prihlasovateľovi úžitkového vzoru právo prednosti, sprístupnené verejnosti akýmkoľvek spôsobom.

Za stav techniky sa považuje aj obsah prihlášok a obsah patentových prihlášok podaných v Slovenskej republike so skorším právom prednosti, ak budú v deň, od ktorého patrí prihlasovateľovi právo prednosti, alebo po tomto dni zverejnené vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Stavom techniky nie je také zverejnenie výsledkov práce prihlasovateľa alebo jeho právneho predchodcu, ku ktorému došlo v posledných šiestich mesiacoch pred podaním prihlášky úžitkového vzoru.

Technické riešenie sa považuje za výsledok vynálezcovskej činnosti, ak pre odborníka nevyplýva zrejším spôsobom zo stavu techniky.

Technické riešenie sa považuje za priemyselne využiteľné, ak sa jeho predmet môže vyrábať alebo sa môže využívať v akomkoľvek odvetví, najmä v odvetví priemyslu a pôdohospodárstva.

O zápis úžitkového vzoru do registra sa žiada prihláškou podanou na úrade.

Predmetom prihlášky môže byť len jedno technické riešenie alebo skupina technických riešení, ktoré sú navzájom spojené tak, že tvoria jedinú technickú myšlienku.

Technické riešenie musí byť v prihláške opísané a vysvetlené tak jasne a úplne, aby ho mohol odborník uskutočniť.

Zákon upravuje náležitosti prihlášky, deň podania prihlášky, právo prednosti a celé konanie pre úradom.

Právo na ochranu úžitkovým vzorom má pôvodca technického riešenia.

Pôvodcom úžitkového vzoru je ten, kto ho vytvoril vlastnou tvorivou prácou.

Spolupôvodcovia technického riešenia majú právo na ochranu úžitkovým vzorom v rozsahu, v akom sa podieľali na vytvorení technického riešenia.

Majiteľ úžitkového vzoru má výlučné právo využívať technické riešenie chránené úžitkovým vzorom, brániť tretím osobám využívať technické riešenie chránené úžitkovým

vzorom bez jeho súhlasu, poskytnúť súhlas na využívanie technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom, previesť úžitkový vzor na inú osobu alebo zriadiť k úžitkovému vzoru záložné právo.

Účinky úžitkového vzoru nastávajú odo dňa oznámenia zápisu úžitkového vzoru do registra vo vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Rozsah ochrany vyplývajúci z úžitkového vzoru je určený znením nárokov na ochranu. V prípade nejasností sa na výklad pojmov použitých v nárokoch na ochranu použije opis technického riešenia, prípadne výkresy.

Rozsah ochrany vyplývajúci z prihlášky je predbežne určený znením nárokov na ochranu zverejnených podľa zákona. Rozsah tejto predbežnej ochrany je so spätnou účinnosťou určený nárokmi na ochranu úžitkového vzoru; to neplatí, ak z úžitkového vzoru vyplýva širšia ochrana než zo zverejnenej prihlášky.

2 Doba platnosti úžitkového vzoru a jej zánik

Úžitkový vzor platí štyri roky od podania prihlášky podľa zákona.

Platnosť úžitkového vzoru predĺži úrad na žiadosť majiteľa úžitkového vzoru alebo záložného veriteľa dvakrát vždy o tri roky až na celkovú dobu ochrany desať rokov odo dňa podania prihlášky.

O predĺženie platnosti úžitkového vzoru možno požiadať najskôr v poslednom roku jeho platnosti. Ak žiadosť o predĺženie platnosti úžitkového vzoru nie je v poslednom roku jeho platnosti podaná najneskôr v deň, ktorý sa označením zhoduje s dňom podania prihlášky, platí, že žiadosť o predĺženie platnosti úžitkového vzoru nebola podaná.

Úžitkový vzor zanikne:

- a) dňom skončenia jeho platnosti,
- b) dňom účinnosti vzdania sa úžitkového vzoru.

Úrad vedie register, do ktorého zaznamenáva rozhodujúce údaje o prihláškach a úžitkových vzoroch. Každý má právo na nazeranie do registra.

Údaje zapísané v registri sa pokladajú za platné, kým nie je rozhodnutím príslušného orgánu určené inak.

Zmenu údajov zapísaných v registri vyplývajúcu z právoplatného a vykonateľného rozhodnutia príslušného orgánu úrad po doručení rozhodnutia opatreného doložkou právoplatnosti bezodkladne vyznačí v registri.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vydáva vestník, v ktorom zverejňuje a oznamuje skutočnosti týkajúce sa prihlášok a úžitkových vzorov, ako aj úradné oznámenia a rozhodnutia zásadnej povahy.

Prihlasovateľ medzinárodnej prihlášky, ktorou sa žiada o zápis úžitkového vzoru do registra v Slovenskej republike, je povinný predložiť túto medzinárodnú prihlášku úradu v lehote 31 mesiacov od vzniku práva prednosti a predložiť jej preklad v štátnom jazyku.

Na žiadosť prihlasovateľa, za predpokladu splnenia podmienok podľa zákona, môže úrad začať konanie o medzinárodnej prihláške aj pred uplynutím lehôt vyššie uvedenej.

E Vybrané právne inštitúty zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov

1 Charakterizujte dizajn a postup pri jeho registrácii

Právna úprava dizajnov sa nachádza v zákone o dizajnoch. Na účely zákona sa rozumie:

- a) dizajnom vonkajšia úprava výrobku alebo jeho časti spočívajúca v znakoch, ktorými sú najmä línie, obrysy, farby, tvar, štruktúra alebo materiál samého výrobku alebo jeho zdobenia,
- b) zapísaným dizajnom dizajn zapísaný do registra dizajnov,
- c) výrobkom akákoľvek priemyselne alebo remeselne zhotovená hmotná vec vrátane obalu, úpravy, grafických symbolov, typografických znakov alebo z častí určených na zostavenie zloženého výrobku s výnimkou počítačových programov,
- d) zloženým výrobkom výrobok, ktorý sa skladá z viacerých častí, ktoré môžu byť vymenené a ktoré umožňujú rozobratie a opätovné zostavenie výrobku.

Dizajn je spôsobilý na ochranu, ak je nový a má osobitý charakter.

Dizajn použitý na výrobku, ktorý predstavuje súčasť zloženého výrobku, alebo dizajn v takom výrobku stelesnený sa považuje za nový a majúci osobitý charakter len vtedy:

- a) ak súčasť zostáva aj po začlenení do zloženého výrobku viditeľná pri bežnom užívaní a
- b) ak viditeľné znaky súčastí spĺňajú samy osebe podmienku novosti a osobitého charakteru.

Bežným užívaním sa rozumie užívanie konečným užívateľom s výnimkou údržbárskych, servisných alebo opravárskych prác.

Dizajn sa považuje za nový, ak nebol zhodný dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti.

Dizajny sa považujú za zhodné, ak sa ich znaky odlišujú iba v nepodstatných detailoch.

Dizajn má osobitý charakter, ak sa celkový dojem, ktorý vyvoláva u informovaného užívateľa, odlišuje od celkového dojmu, ktorý u takého užívateľa vyvoláva dizajn sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti.

Právo prednosti prihlasovateľovi vznikne:

a) dňom podania prihlášky alebo

b) dňom práva prednosti podľa medzinárodného dohovoru.

Pri posudzovaní osobitého charakteru sa prihliada na mieru tvorivej voľnosti, ktorú mal pôvodca dizajnu pri tvorbe dizajnu.

Dizajn sa považuje za sprístupnený verejnosti, ak bol zverejnený po zápise do registra dizajnov alebo vystavený, použitý v obchode, alebo inak sprístupnený verejnosti pred dňom vzniku práva prednosti. To neplatí, ak sa takéto sprístupnenie nemohlo pri bežnom obchodnom styku stať známym špecialistom v príslušnom odvetví pred dňom vzniku práva prednosti.

Dizajn sa nepovažuje za sprístupnený verejnosti, ak bol tretej osobe sprístupnený pod podmienkou dôvernosti

Dizajn, ktorý spĺňa podmienky ochrany podľa tohto zákona, zapisuje Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky do registra. Úrad nezapíše do registra dizajn, ktorý je v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi.

Úrad nezapíše do registra dizajn, ktorý je zhodný s dizajnom, ktorý je predmetom prihlášky dizajnu podanej v Slovenskej republike so skorším právom prednosti za predpokladu jeho zápisu.

Úrad nezapíše do registra dizajn, ak bol už v Slovenskej republike zapísaný zhodný dizajn so skorším právom prednosti.

Pôvodcom dizajnu je fyzická osoba, ktorá vytvorila dizajn vlastnou tvorivou činnosťou.

Právo na dizajn vrátane práva podať prihlášku má pôvodca dizajnu.

Spolupôvodcom dizajnu je ten, kto sa podieľal na jeho vytvorení tvorivou činnosťou.

Ak pôvodca dizajnu vytvoril dizajn v rámci plnenia úloh z pracovnoprávneho vzťahu alebo z obdobného pracovného vzťahu, prechádza právo na dizajn na zamestnávateľa, ak sa účastníci tohto vzťahu nedohodli inak. Právo na pôvodcovstvo tým nie je dotknuté.

Rozsah ochrany je daný vyobrazením dizajnu tak, ako je zapísaný v registri. Do rozsahu ochrany patrí každý dizajn, ktorý u informovaného užívateľa nevyvoláva odlišný celkový dojem.

Pri posudzovaní rozsahu ochrany sa prihliada na mieru tvorivej voľnosti, ktorú mal pôvodca dizajnu pri tvorbe dizajnu.

Majiteľom zapísaného dizajnu je fyzická osoba alebo právnická osoba zapísaná ako majiteľ v registri.

Zapísaný dizajn môže byť v spolumajiteľstve viacerých osôb.

Majiteľ zapísaného dizajnu má výlučné právo využívať zapísaný dizajn, brániť tretím

osobám využívať zapísaný dizajn bez jeho súhlasu, poskytnúť súhlas na využívanie zapísaného dizajnu, previesť zapísaný dizajn na inú osobu alebo zriadiť k zapísanému dizajnu záložné právo.

Využívanie zapísaného dizajnu je najmä výroba, ponuka, uvedenie na trh, dovoz, vývoz alebo používanie výrobku, v ktorom je zapísaný dizajn stelesnený alebo na ktorom je použitý, alebo skladovanie tohto výrobku na takéto účely

Účinky zapísaného dizajnu nastávajú odo dňa jeho zápisu do registra.

2 Platnosť zapísaného dizajnu a jej zánik

Platnosť zapísaného dizajnu je päť rokov odo dňa podania prihlášky.

Platnosť zapísaného dizajnu úrad predĺži na základe žiadosti o predĺženie platnosti zapísaného dizajnu podanej majiteľom zapísaného dizajnu alebo jedným zo spolumajiteľov zapísaného dizajnu opakovane najviac štyrikrát, a to vždy o päť rokov až na celkovú dobu ochrany 25 rokov odo dňa podania prihlášky.

Zapísaný dizajn zanikne:

- a) skončením jeho platnosti,
- b) odo dňa účinnosti vzdania sa zapísaného dizajnu.

F Vybrané právne inštitúty zákona č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov

1 Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov

Právna úprava ochrany topografií polovodičových výrobkov je obsiahnutá v samostatnom zákone. Ochrana podľa zákona sa vzťahuje na topografiu, ktorá je výsledkom tvorivej duševnej činnosti pôvodcu a ktorá nie je v odvetví polovodičových výrobkov bežná.

Ak je topografia vytvorená z prvkov bežných v odvetví polovodičových výrobkov, je chránená iba vtedy, ak kombinácia týchto prvkov ako celok spĺňa podmienky vyššie uvedené.

Ochrana sa nevzťahuje na iné poňatie, systém, postup, techniku či zakódované informácie obsiahnuté v topografii.

Na účely zákona sa rozumie:

- a) topografia séria akokoľvek zafixovaných alebo zakódovaných, vzájomne súvisiacich zobrazení, znázorňujúca trojrozmerné usporiadanie vrstiev, z ktorých sa polovodičový výrobok skladá, pričom každé zobrazenie znázorňuje vzor alebo časť vzoru povrchu polovodičového výrobku v ktoromkoľvek stupni jeho výroby,
- b) polovodičový výrobok mikroelektronický výrobok v konečnej forme alebo vo forme medziproduktu, ktorý je výlučne alebo v spojení s inými funkciami určený na plnenie

elektronickej funkcie; tvorí ho teleso obsahujúce vrstvu polovodičového materiálu a má jednu alebo viac vrstiev zložených z vodivého, izolačného alebo polovodičového materiálu vo vopred danom trojrozmernom usporiadaní,

c) obchodné využívanie topografie alebo polovodičového výrobku obsahujúceho topografiu, predaj, nájom, vývoz, dovoz či iný spôsob obchodovania alebo ich ponuky na území Slovenskej republiky alebo v zahraničí

Na účely zákona sa za obchodné využívanie topografie nepovažuje využívanie za podmienok utajenia, ak topografia alebo polovodičový výrobok obsahujúci topografiu nebol predmetom obchodovania.

2 Pôvodca, doba platnosti ochrany a jej zánik

Pôvodcom je ten, kto vytvoril topografiu vlastnou tvorivou duševnou činnosťou.

Spolupôvodcovia majú právo na ochranu topografie v rozsahu, v akom sa podieľali na jej vytvorení. Ak sa spolupôvodcovia nedohodnú alebo ak inak nerozhodne súd, platí, že podiel spolupôvodcov na vytvorení topografie je rovnaký.

Ak pôvodca vytvoril topografiu v rámci plnenia úloh z pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu alebo vytvoril topografiu v rámci plnenia záväzku z iného zmluvného vzťahu, patrí právo na ochranu topografie zamestnávateľovi alebo osobe oprávnenej z iného zmluvného vzťahu, ak sa účastníci zmluvného vzťahu nedohodli inak.

Právo na ochranu topografie zanikne uplynutím 15 rokov odo dňa jej prvého zafixovania alebo zakódovania, ak sa topografia obchodne nevyužívala alebo ak nebola na Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky podaná prihláška.

Ochrana topografie vzniká dňom:

a) prvého obchodného využitia topografie, ak prihláška bola podaná na úrade najneskôr do dvoch rokov od tohto využitia, alebo

b) dňom podania prihlášky, ak predtým topografia nebola obchodne využitá.

Ochrana topografie sa skončí uplynutím 10 rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom ochrana topografie vznikla.

Za majiteľa topografie sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná v registri topografií.

Majiteľ topografie má výlučné právo topografiu využívať, reprodukovat', previesť práva z topografie na tretiu osobu, poskytnúť súhlas alebo zakázať:

a) reprodukovat' topografiu,

b) vyrábať polovodičový výrobok, ktorý obsahuje topografiu,

c) obchodne využívať alebo na tento účel dovážať topografiu alebo polovodičový výrobok, ktorý obsahuje topografiu.

Výlučné právo sa taktiež vzťahuje na dobu:

- a) od vzniku ochrany do zápisu topografie do registra,
- b) predchádzajúcu vzniku ochrany, ak majiteľ preukáže, že tretia osoba porušila výlučné právo, pričom topografia nebola vytvorená nezávisle od pôvodcu či inej oprávnenej osoby.

Výlučné právo môže majiteľ topografie uplatniť až po zápise topografie do registra.

Ochrana topografie zanikne:

- a) uplynutím doby trvania ochrany topografie,
- b) vzdaním sa práv z topografie.

Úrad vedie register topografií, do ktorého zapisuje rozhodujúce údaje týkajúce sa prihlášok a zapísaných topografií, a to najmä:

- a) číslo zápisu topografie,
- b) dátum zápisu topografie,
- c) dátum zverejnenia zápisu topografie vo vestníku,
- d) názov topografie,
- e) dátum podania prihlášky topografie,
- f) spisovú značku prihlášky topografie,
- g) dátum prvého verejného obchodného využitia topografie, ak je skorší než dátum podania prihlášky,
- h) meno, priezvisko a bydlisko alebo obchodné meno a sídlo prihlasovateľa alebo majiteľa topografie,
- i) meno, priezvisko a bydlisko pôvodcu topografie,
- j) meno, priezvisko a adresu alebo obchodné meno a sídlo zástupcu prihlasovateľa alebo majiteľa topografie, ak udelené plnomocenstvo platí aj po zápise,
- k) prevod a prechod práv z topografie, vznik a zánik licencie, nútenej licencie a záložného práva, začatie a ukončenie súdneho sporu o práva z topografie,
- l) výmaz topografie,
- m) odňatie ochrany a prepis podľa zákona,
- n) zánik ochrany topografie.

Úrad vydáva Vestník Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky, v ktorom zverejňuje skutočnosti týkajúce sa zapísaných topografií a ďalšie údaje týkajúce sa ochrany topografií.

G Vybrané právne inštitúty zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov

1 Právna úprava zlepšovacieho návrhu

Z pôvodného zákona o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhov č.527/1990 Zb. bola zachovaná iba právna úprava zlepšovacích návrhov.

Za zlepšovacie návrhy sa pokladajú technické, výrobné alebo prevádzkové zdokonalenia, ako aj riešenia problémov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a životného prostredia, s ktorými má zlepšovateľ právo nakladať.

Práva zo zlepšovacích návrhov nevzniknú, ak im bránia práva z patentu alebo zo zapísaného priemyselného vzoru.

2 Podnikový zlepšovací návrh

Zlepšovateľ je povinný ponúknuť zlepšovací návrh svojmu zamestnávateľovi, ak sa zlepšovací návrh týka odboru práce alebo činnosti zamestnávateľa.

Zlepšovateľ má právo so zlepšovacím návrhom nakladať bez obmedzenia, ak s ním zamestnávateľ v lehote dvoch mesiacov od ponuky zlepšovacieho návrhu neuzavrel zmluvu o prijatí ponuky zlepšovacieho návrhu a odmene zaň. Právo využívať zlepšovací návrh vzniká uzavretím zmluvy so zlepšovateľom o prijatí ponuky zlepšovacieho návrhu a odmene zaň.

H Vybrané právne inštitúty zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Právna úprava označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov

Samostatný zákon upravuje podmienky získania práva na ochranu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku a podmienky ochrany tohto práva.

Na účely zákona sa rozumie:

a) označením pôvodu výrobku názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak kvalita alebo vlastnosti tohto výrobku sú výlučne alebo podstatne dané zemepisným prostredím s jeho charakteristickými prírodnými a ľudskými faktormi a výroba, spracovanie a príprava tohto výrobku sa uskutočňuje výlučne vo vymedzenom mieste, oblasti alebo krajine,

- b) zemepisným označením výrobku názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak má tento výrobok špecifickú kvalitu, povest' alebo charakteristické vlastnosti, ktoré môžu byť pripísané tomuto miestu, oblasti alebo krajine, a výroba, spracovanie alebo príprava tohto výrobku sa uskutočňuje vo vymedzenom zemepisnom mieste, oblasti alebo krajine,
- c) výrobkom akákoľvek hnutelná vec vyrobená, vyt'azená alebo inak získaná bez ohľadu na stupeň jej spracovania, ktorá je určená spotrebiteľovi
- d) druhovým názvom výrobku všeobecný názov výrobku, ktorý sa stal bežným názvom tohto výrobku napriek tomu, že sa vzťahuje na určité miesto, oblasť alebo krajinu, kde bol tento výrobok pôvodne vyrobený alebo uvedený na trh,
- e) držiteľom osvedčenia o zápise označenia pôvodu výrobku alebo zápise zemepisného označenia výrobku ten, na koho je v registri označení pôvodu a zemepisných označení označenie pôvodu výrobku alebo zemepisné označenie výrobku zapísané,
- f) užívateľom zapísaného označenia pôvodu výrobku alebo zapísaného zemepisného označenia výrobku člen združenia alebo zväzu výrobcov alebo spracovateľov, ktorý zapísané označenie pôvodu výrobku alebo zapísané zemepisné označenie výrobku používa na výrobkoch, na ktoré sa vzťahuje zápis
- g) pravou delokalizačnou doložkou zemepisný údaj, ktorý vymedzuje územie, odkiaľ výrobok pochádza.

Za označenia pôvodu výrobkov sa považujú aj tradičné zemepisné alebo nezemepisné označenia poľnohospodárskych výrobkov alebo potravín pochádzajúcich z vymedzeného miesta, oblasti alebo krajiny, ak tieto poľnohospodárske výrobky alebo potraviny spĺňajú ostatné podmienky podľa zákona.

Označenie pôvodu výrobku a zemepisné označenie výrobku, ktoré spĺňa podmienky ochrany podľa zákona a súvisiacich predpisov, sa zapisuje do registra označení pôvodu a zemepisných označení, ktorý vedie Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Ako označenie pôvodu alebo ako zemepisné označenie sa do registra nezapíše:

- a) označenie, ktorého doslovné znenie síce pravdivo označuje názov miesta, oblasti alebo krajiny, z ktorej výrobok pochádza, napriek tomu je však spôsobilé vyvolať vo verejnosti mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku,
- b) označenie, ktoré je druhovým názvom výrobku, aj keď výrobok pochádza z vymedzeného územia,
- c) označenie zhodné s názvom odrody rastliny alebo plemena zvierat'a, ktoré by v dôsledku zápisu mohlo vo verejnosti vyvolať mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku,
- d) označenie pre rovnaký alebo podobný výrobok, ktoré je zhodné alebo zameniteľné s už

zapísaným označením pôvodu, zemepisným označením, ochrannou známkou alebo nezapísanou všeobecne známou známkou,

e) označenie zhodné alebo zameniteľné so zapísanou všeobecne známou známkou, ak by použitie tohto označenia na akýchkoľvek výrobkoch poukazovalo na spojitosť medzi takto označenými výrobkami a majiteľom zapísanej všeobecne známej známky a záujmy majiteľa zapísanej všeobecne známej známky by mohli byť týmto použitím poškodené.

Do registra môžu byť pri zachovaní zásad poctivého obchodného styku zapísané dve alebo viaceré označenia pôvodu alebo zemepisné označenia na víno alebo liehoviny, ktoré obsahujú rovnako písané alebo rovnako znejúce názvy území, ak osoba, ktorá podala prihlášku označenia pôvodu alebo zemepisného označenia, použitím pravej delokalizačnej doložky zabezpečí taký spôsob používania týchto označení, ktorý nie je spôsobilý vo verejnosti vyvolať mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku.

Zapísané označenie pôvodu je oprávnený používať držiteľ osvedčenia o zápise označenia pôvodu výrobku a užívateľ zapísaného označenia pôvodu výrobku.

Držiteľ osvedčenia o zápise má právo zakázať užívateľovi používanie označenia pôvodu, ak užívateľ označuje výrobok zapísaným označením pôvodu a tento výrobok nemá vlastnosti alebo kvalitatívne znaky dané príslušným zemepisným prostredím alebo nespĺňa požiadavky určené špecifikáciou poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny.

Držiteľ osvedčenia o zápise alebo užívateľ môže na výrobku uviesť, že ide o zapísané označenie pôvodu.

Na zapísané označenie pôvodu nemôže byť licenčnou zmluvou poskytnutý súhlas na jeho používanie.

K zapísanému označeniu pôvodu nemôže byť zriadené záložné právo. Zapísané označenie pôvodu nemôže byť predmetom prevodu.

Zapísané označenie pôvodu je chránené proti akémukoľvek:

a) priamemu alebo nepriamemu obchodnému používaniu na výrobkoch, na ktoré sa toto označenie nevzťahuje, ak sú tieto výrobky rovnaké alebo podobné s výrobkom, ktorý je zapísaný pod týmto označením pôvodu, alebo ak takéto použitie ťaží z dobrej povesti zapísaného označenia pôvodu,

b) zneužívaniu, napodobňovaniu alebo vyvolávaniu mylnej domnienky o pôvode výrobku, aj keď je uvedený jeho skutočný pôvod alebo aj keď je zapísané označenie pôvodu uvedené v preklade alebo sprevádzané výrazom ako napríklad druh, typ, štýl, vyrobený na spôsob, imitácia, podobný alebo iným podobným výrazom,

c) inému klamlivému alebo zavádzajúcemu údaju o pôvode, povahe alebo podstatných vlastnostiach výrobku na jeho vnútornom alebo vonkajšom obale, reklamných materiáloch alebo dokumentoch týkajúcich sa daného výrobku a použitiu prepravných obalov spôsobilých

vyvolať mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku,

d) inému konaniu, ktoré by mohlo vyvolať vo verejnosti mylnú domnienku o skutočnom pôvode výrobku.

Zapísané označenie pôvodu sa nemôže považovať za druhový názov výrobku. Ak je súčasťou samotného zapísaného označenia pôvodu aj všeobecný názov výrobku, ktorý je jeho druhovým názvom, použitie tohto názvu nie je porušením zákona.

2 Doba platnosti právnej ochrany, jej vznik a zánik

Právo na ochranu zapísaného označenia pôvodu vzniká dňom jeho zápisu do registra.

Doba trvania práva na ochranu zapísaného označenia pôvodu nie je časovo obmedzená.

Každý sa môže domáhať, aby bolo zakázané používať zapísané označenie pôvodu na rovnaké alebo podobné výrobky, ktoré nespĺňajú podmienky na jeho používanie, a aby takéto výrobky boli stiahnuté z trhu.

V prípade neoprávneného zásahu do práv chránených týmto zákonom alebo ohrozenia týchto práv môže držiteľ osvedčenia o zápise žiadať, aby mu ten, kto uvádza alebo chce uviesť na trh rovnaký alebo podobný výrobok, predložil údaje o tom, odkiaľ pochádza výrobok, na ktorom je zapísané označenie pôvodu použité, a o okolnostiach jeho uvedenia na trh.

Úrad zapíše označenie pôvodu do registra, ak spĺňa podmienky zápisu do registra a prihláška obsahuje náležitosti podľa tohto zákona. Úrad vydá prihlasovateľovi osvedčenie o zápise označenia pôvodu do registra a zápis oznámi vo Vestníku Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Do registra sa zapisuje:

- a) číslo prihlášky
- b) dátum podania prihlášky,
- c) číslo zápisu označenia pôvodu,
- d) dátum zápisu označenia pôvodu,
- e) znenie označenia pôvodu,
- f) názov výrobku, na ktorý sa označenie pôvodu vzťahuje,
- g) zemepisné vymedzenie územia, na ktorom sa uskutočňuje výroba, spracovanie a príprava výrobku,
- h) priezvisko, meno, adresa trvalého pobytu a štátna príslušnosť prihlasovateľa; ak je prihlasovateľom právnická osoba, jej obchodné meno alebo názov a sídlo,
- i) priezvisko, meno a adresa miesta podnikania oprávneného zástupcu prihlasovateľa, ak nie je totožná s adresou trvalého pobytu, alebo adresa trvalého pobytu, alebo obchodné meno

- alebo názov a sídlo oprávneného zástupcu prihlasovateľa alebo oprávnenej osoby,
- j) názov a sídlo prevádzky alebo prevádzok, v ktorých sa na vymedzenom území vyrába, spracováva a pripravuje výrobok, na ktorý sa označenie pôvodu vzťahuje,
 - k) opis vlastností alebo kvalitatívnych znakov výrobku, ktoré sú dané príslušným zemepisným prostredím, alebo opis poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny vrátane prípadnej suroviny a opis jeho základných fyzikálnych, chemických, mikrobiologických alebo zmyslami vnímateľných vlastností,
 - l) zrušenie zápisu označenia pôvodu a
 - m) ďalšie rozhodujúce údaje.

Osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sídlo, môžu požiadať prostredníctvom úradu o medzinárodný zápis označenia pôvodu podľa medzinárodného dohovoru.

Medzinárodný zápis označenia pôvodu má tie isté účinky ako zápis označenia pôvodu do registra úradom.

Osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sídlo, môžu po odsúhlasení špecifikácie poľnohospodárskeho výrobku alebo potraviny ministerstvom prostredníctvom úradu požiadať o ochranu označenia pôvodu alebo zemepisného označenia pre poľnohospodárske výrobky alebo potraviny podľa nariadenia Rady (EHS), ktoré sú vyrobené, spracované alebo pripravené v Slovenskej republike.

Úrad prihlášku postúpi Komisii v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď bola riadna prihláška doručená úradu vrátane všetkých dopĺňujúcich dokladov vyžiadaných úradom. O tejto skutočnosti bude úrad informovať prihlasovateľa.

O výsledku formálneho preskúmania prihlášky Komisiou úrad informuje prihlasovateľa bez zbytočného odkladu.

Zápis označenia pôvodu alebo zemepisného označenia do registra chránených označení pôvodu a chránených zemepisných označení vedeného Komisiou má v Slovenskej republike tie isté účinky ako zápis označenia pôvodu alebo zemepisného označenia do registra úradom.

CH Vybrané právne inštitúty zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov

1 Právna ochrana ochrannej známky

Ochranná známka je akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar výrobku alebo jeho

obal, prípadne ich vzájomné kombinácie spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby, zapísané do registra ochranných známok.

Kolektívna ochranná známka je označenie, ak je spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby pochádzajúce od členov právnickej osoby založenej na ochranu ich záujmov alebo na iný účel od tovarov alebo služieb iných osôb, zapísané do registra.

Za ochrannú známku nemožno uznať označenie, ktoré:

- a) nespĺňa vyššie uvedené podmienky,
- b) nemá rozlišovaciu spôsobilosť,
- c) tvoria výlučne značky alebo údaje slúžiace v obchode na určenie druhu, akosti, množstva, účelu, hodnoty, zemepisného miesta pôvodu alebo iných vlastností tovarov alebo služieb, prípadne času výroby tovarov či poskytnutia služieb,
- d) pozostáva výlučne zo značiek alebo označení obvyklých v bežne používanom jazyku alebo používaných v obchodných zvyklostiach,
- e) tvorí výlučne tvar výrobku alebo jeho obal, ktorý vyplýva z povahy výrobku alebo je potrebný na dosiahnutie technického výsledku, prípadne dáva výrobku podstatnú hodnotu,
- f) môže klamať verejnosť najmä o povahe, akosti alebo o zemepisnom pôvode tovarov alebo služieb,
- g) je v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi,
- h) používaním by sa dostalo do rozporu so záväzkami vyplývajúcimi pre Slovenskú republiku z medzinárodných dohovorov,
- i) obsahuje znak vysokej symbolickej hodnoty, najmä náboženský symbol
- j) obsahuje zemepisný údaj a je prihlasované pre vína alebo liehoviny, ktoré nemajú taký zemepisný pôvod,
- k) je predmetom prihlášky, ktorá nebola podaná v dobrej viere.

Označenia uvedené písm. b) až d) možno uznať a zapísať do registra, ak fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o zápis žiada, preukáže, že používaním takého označenia na území Slovenskej republiky alebo vo vzťahu k územiu Slovenskej republiky pred podaním prihlášky na zápis označenia ako ochrannej známky do registra také označenie nadobudlo rozlišovaciu spôsobilosť pre tovary alebo služby, pre ktoré sa má zapísať.

Za ochrannú známku nemožno uznať označenie:

- a) zhodné s ochrannou známkou so skorším právom prednosti, ktorá je zapísaná pre iného majiteľa pre rovnaké tovary alebo služby,
- b) zhodné s prihláseným označením iného prihlasovateľa so skorším právom prednosti za predpokladu zápisu tohto označenia ako ochrannej známky pre rovnaké tovary alebo služby,
- c) zhodné s ochrannou známkou zapísanou pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby, ktorá zanikla podľa zákona, ak sa prihláška podala pred uplynutím dvoch rokov od zániku

ochrannej známky; to neplatí, ak o zápis takého označenia požiadal ten, kto bol v čase jej zániku zapísaný ako majiteľ ochrannej známky alebo jeho právny nástupca.

Ak majiteľ ochrannej známky alebo prihlasovateľ zhodného označenia so skorším právom prednosti udelí písomný súhlas na zápis neskôr prihláseného označenia ako ochrannej známky sú zákonné podmienky splnené.

Za zhodné sa považujú označenia alebo ochranné známky, ktoré sú totožné alebo sa líšia len v nepodstatných prvkoch nemeniacich celkový charakter označenia alebo ochrannej známky.

Za zameniteľné sa považujú označenia alebo ochranné známky a za podobné sa považujú tovary alebo služby, ak taká zameniteľnosť alebo podobnosť vyvoláva nebezpečenstvo zámeny označení alebo ochranných známk, alebo tovarov, alebo služieb pochádzajúcich od rôznych osôb, alebo nebezpečenstvo vzniku mylnej predstavy o vzájomnej spojitosti s označením alebo s ochrannou známkou so skorším právom prednosti vo vedomí spotrebiteľskej verejnosti.

2 Prihláška ochrannej známky

Prihlášku na ochrannú známku podáva prihlasovateľ na úrade.

Prihláška sa môže týkať len jedného označenia.

Na účely začatia konania a na účely vzniku práva prednosti sa za deň podania prihlášky považuje deň doručenia podania alebo deň odstránenia nedostatkov podania podľa zákona.

Po zverejnení prihlášky vo vestníku môže osoba dotknutá z dôvodov uvedených v zákone podať v lehote troch mesiacov od tohto zverejnenia úradu námietky proti zápisu označenia do registra obsahujúce právne a skutkové odôvodnenie, ako aj listinné dôkazy alebo označenie listinných alebo iných dôkazov, ktoré namietateľ predloží.

Ak sú splnené podmienky podľa zákona na zápis označenia ako ochrannej známky do registra, úrad prihlásené označenie zapíše do registra.

Zápisom označenia do registra prihlasovateľ nadobudne práva na ochrannú známku a stáva sa majiteľom ochrannej známky; o zápise vydá úrad majiteľovi ochrannej známky osvedčenie.

Zápis ochrannej známky oznámi úrad vo Vestníku.

Za majiteľa ochrannej známky sa považuje právnická osoba alebo fyzická osoba zapísaná ako majiteľ v registri.

3 Doba platnosti ochrannej známky a jej zánik

Ochranná doba zapísanej ochrannej známky je desať rokov odo dňa podania prihlášky úradu.

Na základe žiadosti majiteľa ochrannej známky o obnovu zápisu podanej najskôr v poslednom roku ochrannej doby, nie však neskôr ako šesť mesiacov po jej uplynutí, ochranná doba ochrannej známky sa obnoví vždy o ďalších desať rokov.

Ochranná známka zaniká:

- a) uplynutím ochrannej doby, ak nebola žiadosť o obnovu zápisu podaná včas,
- b) dňom doručenia vyhlásenia majiteľa ochrannej známky úradu, že sa svojho práva na ochrannú známku vzdáva; toto vyhlásenie nemá právne účinky, ak tomu bránia práva tretích osôb,
- c) odo dňa účinnosti výmazu ochrannej známky z registra podľa zákona.

Zánik ochrannej známky zapíše úrad do registra.

Majiteľ ochrannej známky má výlučné právo označovať svoje tovary alebo služby ochrannou známkou, pre ktoré je zapísaná v registri, alebo ju používať v spojení s týmito tovarmi alebo službami.

Majiteľ ochrannej známky je oprávnený používať spolu s ochrannou známkou značku ž.

Bez súhlasu majiteľa ochrannej známky nikto nesmie používať označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou pre rovnaké alebo podobné tovary alebo služby, pre ktoré je ochranná známka zapísaná do registra, ani označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou pre tovary alebo služby, ktoré síce nie sú podobné tým, pre ktoré je ochranná známka zapísaná, ale ide o ochrannú známku, ktorá má v Slovenskej republike dobré meno a jeho používanie by nepoctivo ťažilo z rozlišovacej spôsobilosti alebo dobrého mena ochrannej známky alebo by im bolo na ujmu. Rovnako nemôže používať toto označenie v spojení s týmito tovarmi alebo službami, najmä umiestňovať ho na tovary alebo na ich obaly, ponúkať alebo uvádzať na trh takto označené tovary alebo ich obaly, prípadne ich skladovať na tento účel, dovážať alebo vyvážať tovary alebo obaly s týmto označením alebo používať toto označenie v obchodnom styku, korešpondencii alebo v reklame.

Majiteľ ochrannej známky má právo žiadať od každého, kto uvádza alebo chce uviesť na trh tovary alebo služby, na ktorých je umiestnené označenie zhodné alebo zameniteľné s jeho ochrannou známkou, informáciu o pôvode tovarov alebo dokladov sprevádzajúcich tovary alebo služby. Majiteľ ochrannej známky svoje práva preukáže osvedčením o zápise ochrannej známky do registra, prípadne výpisom z registra.

Majiteľ ochrannej známky je oprávnený požadovať od vydavateľa publikácie, v ktorej

je jeho ochranná známka reprodukována, zverejnenie údajov, že ide o ochrannú známku, vrátane uvedenia čísla zápisu ochrannej známky do registra.

I Vybrané právne inštitúty zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov

1 Vymedzenie právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pri tom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

Súdy túto povinnosť nemajú, ak je účastník v občianskom súdnom konaní zastúpený advokátom.

2 Právomoc súdov v občianskom súdnom konaní

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

V občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

3 Príslušnosť súdov v občianskom súdnom konaní

Na konanie v prvom stupni sú zásadne príslušné okresné súdy.

Krajské sudy rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam okresných súdov.

O odvolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako súdov prvého stupňa rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

O dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov ako odvolacích súdov rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

O dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu rozhoduje iný senát tohto súdu.

O mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky.

O mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako odvolacieho súdu rozhoduje iný senát tohto súdu.

Konanie sa uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania, a trvá až do jeho skončenia.

4 Postavenie účastníkov v občianskom súdnom konaní

Účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Majú právo konať pred súdom vo svojej materčine alebo v jazyku, ktorému rozumejú. Súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Každý môže pred súdom ako účastník samostatne konať (procesná spôsobilosť) v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

5 Samosudca a senát

V konaní pred súdom koná a rozhoduje senát, jediný sudca alebo poverený zamestnanec súdu v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom.

V konaní pred okresným súdom koná a rozhoduje samosudca alebo poverený zamestnanec súdu.

V konaní pred krajským súdom ako súdom prvého stupňa koná a rozhoduje samosudca alebo poverený zamestnanec súdu; v odvolacom konaní koná a rozhoduje senát.

6 Formy podaní v občianskom súdnom konaní

Podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie

predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Každý okresný súd je povinný spísať podanie do zápisnice a postúpiť ho bez priet'ahu príslušnému súdu. Také podanie má tie isté účinky, ako keby sa stalo priamo na príslušnom súde.

7 Predvedenie účastníka konania k znalcovi

V prípade, že sa predvolaný bez ospravedlnenia neustanoví na výsluch alebo k znalcovi, môže ho súd dať predviesť, ak o možnosti predvedenia predvolaného poučil. O predvedení rozhodne súd uznesením, ktoré sa predvolanému doručí pri predvedení.

O predvedenie požiada súd príslušný policajný orgán; ak ide o maloletého, požiada súd tento orgán o predvedenie len vtedy, ak nemožno predvedenie zabezpečiť inak. O predvedenie vojakov v činnej službe a príslušníkov ozbrojených zborov požiada súd ich náčelníka.

Trovy predvedenia uhradzuje ten, kto je predvádzaný.

8 Počítanie lehôt v občianskom súdnom konaní

Do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty.

Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov končia sa uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

9 Predbežné opatrenie

Pred začatím konania môže súd nariadiť predbežné opatrenie, ak je potrebné, aby dočasne boli upravené pomery účastníkov, alebo ak je obava, že by výkon súdneho rozhodnutia bol ohrozený.

Príslušný na nariadenie predbežného opatrenia je súd, ktorý je príslušný na konanie o veci. Predbežné opatrenie nariadi súd na návrh. Návrh nie je potrebný, ak ide o predbežné opatrenie na konanie, ktoré môže súd začať i bez návrhu.

O návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, ktorý má náležitosti podľa zákona, rozhodne súd bezodkladne najneskôr do 30 dní po doručení návrhu, ak nejde o osobitné prípady podľa zákona.

10 Nariadenie predbežného opatrenia v občianskom súdnom konaní

Predbežným opatrením môže súd nariadiť účastníkovi najmä, aby

- a) platil výživné v nevyhnutnej miere;
- b) odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd;
- c) poskytol aspoň časť pracovnej odmeny, ak ide o trvanie pracovného pomeru a navrhovateľ zo závažných dôvodov nepracuje;
- d) zložil peňažnú sumu alebo vec do úschovy na súde;
- e) nenakladal s určitými vecami alebo právami;
- f) niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal.
- g) nevstupoval dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba blízka alebo osoba, ktorá je v jeho starostlivosti alebo vo výchove, vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivý z násilia.
- h) sa zdržal konania, ktorým porušuje alebo ohrozuje právo duševného vlastníctva.

Predbežným opatrením možno nariadiť povinnosť niekomu inému než účastníkovi len vtedy, ak to možno od neho spravodlivo žiadať.

11 Návrh v občianskom súdnom konaní

Konanie sa začína na návrh. Návrh má obsahovať náležitosti podľa zákona. Ak je návrh podaný v sporovej záležitosti medzi dvomi stranami, tak sa nazýva žalobou.

Navrhovateľ je povinný k návrhu pripojiť listinné dôkazy, na ktoré sa odvoláva, okrem tých, ktoré nemôže pripojiť bez svojej viny.

Návrh na začatie konania možno podať aj na tlačive vydanom podľa vzoru, ktorý ustanoví všeobecný záväzný právny predpis vydaný Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky.

Návrh na začatie konania doručí súd ostatným účastníkom do vlastných rúk.

12 Podanie návrhu na začatie konania

Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä:

- a) o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho);

b) o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva;
c) o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Aj bez návrhu môže súd začať konanie vo veciach starostlivosti o maloletých, konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia alebo držania v ústave zdravotníckej starostlivosti, konanie o spôsobilosti na právne úkony, opatrovnícke konanie, konanie o vyhlásenie za mŕtveho, konanie o dedičstve a ďalšie konania, kde to pripúšťa zákon.

13 Účastníci v občianskom súdnom konaní

Účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

Ak je navrhovateľov alebo odporcov v jednej veci niekoľko, koná každý z nich sám za seba.

14 Predvolanie účastníkov na pojednávanie – lehota na prípravu

Súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná.

Predvolanie sa musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať.

V zákonom stanovených prípadoch nie je potrebné nariaďovať pojednávanie (napr. drobné spory).

Pojednávanie je verejné s výnimkou pojednávaní vykonávaných notármi ako súdnymi komisármi.

15 Skutočnosti, ktoré netreba dokazovať

Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

16 Druhy dôkazov v občianskom súdnom konaní

Za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

17 Ustanovenie znalca a jeho výsluch v občianskom súdnom konaní

Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ustanoví súd po vypočutí účastníkov znalca. Súd znalca vyslúchne; znalcovi môže tiež uložiť, aby posudok vypracoval písomne. Ak je ustanovených niekoľko znalcov, môžu podať spoločný posudok. Namiesto výsluchu znalca môže sa súd v odôvodnených prípadoch uspokojiť s písomným posudkom znalca.

Znalecký posudok možno dať preskúmať aj inému znalcovi, vedeckému ústavu alebo inej inštitúcii.

Účastníkovi, prípadne i niekomu inému môže súd uložiť, aby sa ustanovil k znalcovi, predložil mu potrebné predmety, podal mu potrebné vysvetlenia, podrobil sa lekárskemu vyšetreniu, prípadne krvnej skúške, alebo aby niečo vykonal alebo znášal, ak je to na podanie znaleckého posudku potrebné.

Namiesto posudku znalca možno použiť potvrdenie alebo odborné vyjadrenie príslušného orgánu, o správnosti ktorých nemá súd pochybnosti.

18 Znalecké a ostatné náhrady znalca v občianskom súdnom konaní

Ak bol podaný znalecký posudok, vzniká právo na náhradu hotových výdavkov, náhradu za stratu času a na odmenu (znalečné). Osobitný zákon ustanovuje, komu sa znalečné vypláca.

19 Formy rozhodnutia v občianskom súdnom konaní

Rozsudkom rozhoduje súd o veci samej. Zákon ustanovuje, kedy súd rozhoduje vo veci samej uznesením.

Rozsudkom má sa rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Ak je to však účelné, môže súd rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe.

Rozsudok sa vyhlasuje vždy verejne; vyhlasuje ho predseda senátu alebo samosudca v mene Slovenskej republiky. Uvedie pritom výrok rozsudku spolu s odôvodnením a poučením o odvolaní a o možnosti výkonu rozhodnutia.

Len čo súd vyhlási rozsudok, je ním viazaný.

Ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením. Uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach konania, o zastavení alebo prerušení konania, o odmietnutí návrhu na začatie konania, o zmene návrhu, o späťvzatí návrhu, o zmieri, o trovách konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania.

20 Platobný rozkaz

Súd môže aj bez výslovnej žiadosti navrhovateľa a bez vypočutia odporcu vydať platobný rozkaz, ak sa v návrhu uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy vyplývajúce zo skutočností uvedených navrhovateľom. V platobnom rozkaze uloží odporcovi, aby do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatil navrhovateľovi uplatnenú pohľadávku a trovy konania alebo aby v tej istej lehote podal odpor na súde, ktorý platobný rozkaz vydal. Odpor proti platobnému rozkazu sa musí odôvodniť.

Platobný rozkaz, proti ktorému nebol podaný odpor s odôvodnením, má účinky právoplatného rozsudku.

Ak čo len jeden z odporcov podá včas odpor s odôvodnením vo veci samej, zrušuje sa tým platobný rozkaz v plnom rozsahu a súd nariadi pojednávanie. Opravným prostriedkom len proti výroku o trovách konania je odvolanie, o ktorom bez pojednávania rozhodne súd, ktorý vydal platobný rozkaz.

21 Drobný spor

Ak v priebehu konania dosiahne predmet konania sumu 500 eur, od toho okamihu ide o drobný spor.

Za drobné spory sa nepovažujú veci, ktoré sa týkajú:

- a) osobného stavu alebo spôsobilosti na právne úkony,
- b) sociálneho zabezpečenia,
- c) konania o preskúmanie rozhodnutí vydaných v rozhodcovskom konaní,
- d) vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- e) konania o dedičstve,
- f) konania o určenie, zmenu alebo zrušenie vyživovacej povinnosti,
- g) konkurzného konania a reštrukturalizačného konania,
- h) sporov z pracovných vzťahov a obdobných pracovnoprávných vzťahov,
- i) ochrany osobnosti.

Ak je predmetom konania iba príslušenstvo pohľadávky, ktorého hodnota neprevyšuje sumu 500 eur, konanie sa považuje za drobný spor.

22 Opravné prostriedky a lehoty na ich uplatnenie v občianskom súdnom konaní

Účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník.

Odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu

ktorého smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Právoplatný rozsudok môže účastník napadnúť návrhom na obnovu konania, ak:

- a) sú tu skutočnosti, rozhodnutia alebo dôkazy, ktoré bez svojej viny nemohol použiť v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci,
- b) možno vykonať dôkazy, ktoré sa nemohli vykonať v pôvodnom konaní, ak môžu privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie vo veci,
- c) bolo rozhodnuté v jeho neprospech v dôsledku trestného činu sudcu,
- d) Európsky súd pre ľudské práva rozhodol alebo dospel vo svojom rozsudku k záveru, že rozhodnutím súdu alebo konaním, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody účastníka konania a závažné dôsledky tohto porušenia neboli odstránené priznaným primeraným finančným zadost'učinením,
- e) je v rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskych spoločenstiev alebo iného orgánu Európskych spoločenstiev.

Návrhom na obnovu konania môže účastník napadnúť i právoplatné uznesenie, ktorým bol schválený zmier, ak možno dôvody obnovy podľa zákona vzťahovať i na predpoklady, za ktorých sa zmier schvaľoval; to platí obdobne aj pre právoplatný platobný rozkaz, rozkaz na plnenie, zmenkový platobný rozkaz a šekový platobný rozkaz.

Návrh na obnovu konania treba podať v lehote troch mesiacov od toho času, keď ten, kto obnovu navrhuje sa dozvedel o dôvode obnovy, alebo od toho času, keď ho mohol uplatniť, najneskôr však do troch rokov od právoplatnosti rozsudku. Po tejto lehote iba výnimočne podľa osobitných dôvodov uvedených v zákone.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak:

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

V ďalších osobitných prípadoch je dovolanie prípustné podľa zákona.

Účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Ak odvolací súd vydal opravné uznesenie, plynie táto lehota od doručenia opravného uznesenia.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v zákone.

Mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu.

23 Činnosť súdov v správnom súdnictve

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Sudy v správnom súdnictve rozhodujú o návrhoch na uloženie povinnosti orgánom verejnej správy konať o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy a o opatreniach na vynútenie plnenia svojich rozhodnutí postupom uvedených v zákone.

24 Výkon rozhodnutia v občianskom súdnom konaní

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, pri ktorom vznikla poplatková povinnosť zaplatiť súdne poplatky, trovy trestného konania, sumy uložené ochrannými opatreniami v trestnom konaní, pokuty, svedočné, znalečné a iné náklady súdneho konania, sumy uložené ochrannými opatreniami v trestnom konaní, vedie sa výkon rozhodnutia z úradnej moci.

Účastníkmi konania sú pri výkone rozhodnutia oprávnený a povinný.

Nariadiť a uskutočniť výkon rozhodnutia možno len spôsobmi uvedenými v zákone.

Výkon rozhodnutia ukladajúceho zaplataenie peňažnej sumy možno uskutočniť zrážkami zo mzdy, príkázaním pohľadávky, predajom hnutel'ných vecí a nehnuteľností.

III. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Obchodné právo

A Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka, v znení neskorších predpisov

1 Rozsah pôsobnosti Obchodného zákonníka

Zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním.

Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva obchodný zákonník.

2 Podnikanie

Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Podnikateľom podľa zákona je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Sídlom právnickej osoby a miestom podnikania fyzickej osoby je adresa, ktorá je ako sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom. Právnická osoba alebo fyzická osoba musí preukázať, že má k nehnuteľnosti alebo jej časti, ktorej adresa je ako jej sídlo alebo miesto podnikania zapísaná v obchodnom registri alebo v živnostenskom registri, alebo v inej evidencii ustanovenej osobitným zákonom, vlastnícke právo alebo užívacie právo, ktoré užívanie nehnuteľnosti alebo jej časti ako sídla alebo miesta podnikania nevylučuje, alebo súhlas vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti so zápisom nehnuteľnosti alebo jej časti ako

sídla alebo miesta podnikania do obchodného registra, živnostenského registra alebo inej evidencie ustanovenej osobitným zákonom.

Adresou sa rozumie názov obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice.

Bydliskom fyzickej osoby sa rozumie adresa jej trvalého pobytu podľa osobitného predpisu.

Každý podnikateľ je povinný na svojich obchodných listoch a objednávkach vyhotovených v písomnej alebo elektronickej forme uvádzať obchodné meno, sídlo alebo miesto podnikania, právnu formu právnickej osoby a identifikačné číslo, ak je pridelené. Podnikatelia zapísaní v obchodnom registri alebo v inej evidencii podnikateľov uvádzajú aj označenie registra, ktorý podnikateľa zapísal a číslo zápisu. Ak podnikateľ na svojich obchodných dokumentoch uvádza výšku základného imania, musí uviesť aj rozsah jeho splatenia.

Údaje je podnikateľ povinný uvádzať aj v písomnom úradnom styku.

Údaje je podnikateľ povinný uvádzať aj na svojej internetovej stránke, ak ju má zriadenú.

Ustanoveniami zákona sa spravujú aj vzťahy iných osôb než podnikateľov, ak to ustanovuje zákon alebo osobitný zákon.

3 Konanie podnikateľa

Ak je podnikateľ fyzická osoba, koná osobne alebo za neho koná zástupca. Právnická osoba koná štatutárnym orgánom alebo za ňu koná zástupca.

Ustanovenia zákona o jednotlivých obchodných spoločnostiach a o družstve určujú štatutárny orgán, ktorého konanie je konaním podnikateľa.

Podnikateľa zaväzuje konanie osôb vykonávajúcich pôsobnosť štatutárneho orgánu, aj keď prekročili svojím konaním rozsah predmetu jeho podnikania, okrem prípadu, v ktorom sa prekročila pôsobnosť štatutárneho orgánu, ktorú tomuto orgánu zákon zveruje alebo zákon umožňuje zveriť.

Obmedzenie oprávnenia štatutárneho orgánu konať nie je účinné voči tretím osobám ani v prípade, keď bolo zverejnené.

Vedúci organizačnej zložky podniku alebo vedúci podniku zahraničnej osoby, ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto organizačnej zložky alebo podniku.

4 Prokúra

Prokúrou splnomocňuje podnikateľ prokuristu na všetky právne úkony, ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, aj keď sa na ne inak vyžaduje osobitné plnomocenstvo. Prokúru možno udeliť len fyzickej osobe.

V prokúre nie je zahrnuté oprávnenie scudzovať nehnuteľnosti a zaťažovať ich, ibaže je toto oprávnenie výslovne v udelení prokúry uvedené.

Obmedzenie prokúry vnútornými pokynmi nemá právne následky voči tretím osobám. Viacerým osobám možno prokúru udeliť tak, že sú na zastupovanie a podpisovanie oprávnené každá samostatne, alebo tak, že je pritom potrebný súhlasný prejav vôle všetkých prokuristov alebo aspoň dvoch z nich.

Prokurista podpisuje tým spôsobom, že k obchodnému menu podnikateľa, za ktorého koná, pripojí dodatok označujúci prokúru a svoj podpis.

Udelenie prokúry je účinné od zápisu do obchodného registra. Návrh na zápis prokúry do obchodného registra musí obsahovať meno a bydlisko prokuristu a spôsob, akým sa za podnikateľa podpisuje. Ak bola prokúra udelená viacerým osobám, musí návrh obsahovať aj určenie, či každý prokurista môže konať samostatne, prípadne koľko prokuristov musí konať spoločne.

Podnikateľ zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkárni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená.

5 Obchodný register

Obchodný register je verejný zoznam zákonom ustanovených údajov, ktorého súčasťou je zbierka zákonom ustanovených listín.

Do obchodného registra sa zapisujú:

- a) obchodné spoločnosti, družstvá, iné právnické osoby, o ktorých to ustanoví osobitný zákon, právnické osoby založené podľa práva Európskych spoločenstiev, podniky a organizačné zložky podnikov zahraničných osôb,
- b) odštepné závody a iné organizačné zložky podnikov, ak tak ustanoví osobitný zákon,
- c) fyzické osoby s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktoré sú podnikateľmi podľa tohto zákona a ktoré sa do obchodného registra zapisujú na vlastnú žiadosť, alebo ak tak ustanoví osobitný zákon.

Zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia. Obsah listín, ktorých zverejnenie zákon ustanovuje, je účinný voči tretím osobám odo dňa, keď bolo zverejnené oznámenie o uložení listín do zbierky listín. To neplatí, ak zapísaná osoba preukáže, že tretia osoba o týchto údajoch alebo o obsahu listín vedela. Zapísaná osoba sa

však nemôže na tieto údaje alebo obsah listín odvolávať voči tretím osobám do 15 dní odo dňa ich zverejnenia, ak tretie osoby preukážu, že o nich nemohli vedieť.

Od zverejnenia zápisu štatutárneho orgánu alebo jeho členov do obchodného registra sa zapísaná osoba nemôže voči tretím osobám domáhať porušenia právnych predpisov, spoločenskej zmluvy alebo stanov pri voľbe alebo vymenovaní štatutárnych orgánov alebo ich členov okrem prípadu, že sa preukáže, že tretia osoba o ich porušení vedela.

6 Obchodné spoločnosti

Obchodná spoločnosť je právnická osoba založená za účelom podnikania. Spoločnosťami sú verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť. Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje.

Postavenie obdobné postaveniu spoločností majú aj právnické osoby založené podľa práva Európskych spoločenstiev.

Pri obchodných spoločnostiach sa na živnostenské podnikanie vzťahuje zákon o živnostenskom podnikaní, pričom živnosti sa delia na voľné, remeselné a viazané. Ak zákon neustanovuje inak, môžu byť zakladateľmi spoločnosti a zúčastňovať sa na jej podnikaní fyzické i právnické osoby.

Činnosť, ktorú podľa osobitných predpisov môžu vykonávať iba fyzické osoby, môže spoločnosť vykonávať iba pomocou osôb, ktoré sú na to oprávnené podľa osobitných predpisov. Zodpovednosť týchto osôb podľa osobitných predpisov nie je dotknutá.

Po zániku spoločnosti ručia spoločníci za záväzky spoločnosti do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku najmenej však v rozsahu, v ktorom za ne ručili počas trvania spoločnosti. Medzi sebou sa spoločníci vyrovnávajú tým istým spôsobom ako pri ručení počas trvania spoločnosti.

7 Verejná obchodná spoločnosť

Verejná obchodná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej aspoň dve osoby podnikajú pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne všetkým svojím majetkom. Obchodné meno musí obsahovať označenie „verejná obchodná spoločnosť“, ktoré môže byť nahradené skratkou „ver. obch. spol.“ alebo „v. o. s.“. Ak obchodné meno obsahuje priezvisko aspoň jedného zo spoločníkov, postačí dodatok „a spol.“.

Verejná obchodná spoločnosť zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Spoločníci ručia za záväzky spoločnosti všetkým svojím majetkom spoločne a nerozdielne.

Spoločnosť sa zrušuje podľa zákona.

8 Komanditná spoločnosť

Komanditná spoločnosť je spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti) a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom (komplementári).

Pokiaľ nie je ustanovené inak, použijú sa na komanditnú spoločnosť primerane ustanovenia zákona o verejnej obchodnej spoločnosti a na právne postavenie komanditistov ustanovenia o spoločnosti s ručením obmedzeným.

Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej však vo výške 250 eur. Vklad je povinný splatiť v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti, prípadne po vzniku svojej účasti v spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie „komanditná spoločnosť“, postačí však skratka „kom. spol.“ alebo „k. s.“. Ak obchodné meno spoločnosti obsahuje meno komanditistu, ručí tento komanditista za záväzky spoločnosti ako komplementár.

Návrh na zápis komanditnej spoločnosti do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci spoločníci. Spoločnosť sa zrušuje z dôvodov uvedených v zákone.

9 Spoločnosť s ručením obmedzeným

Spoločnosťou s ručením obmedzeným je spoločnosť, ktorej základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov.

Spoločnosť môže založiť jedna osoba. Spoločnosť môže mať najviac 50 spoločníkov.

Spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti. Fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach.

Ak na spoločnosť, ktorá má jedného spoločníka, bol vyhlásený konkurz, môže táto osoba založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí jedného roku od vyporiadania záväzkov, ktoré sa viažu na majetok podliehajúci konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu.

Ak k úpadku alebo k predĺženiu, ktoré je dôvodom na podanie návrhu na vyhlásenie konkurzu, došlo úmyselným konaním preukázaným právoplatným rozhodnutím súdu, ten, kto úmyselné konanie spôsobil, môže založiť ďalšiu spoločnosť najskôr po uplynutí desiatich rokov od vyporiadania záväzkov zaniknutej spoločnosti.

Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Plnenie za spoločnosť poskytnuté z dôvodu ručenia sa započítava na

splatenie vkladu, inak môže spoločník požadovať náhradu od spoločnosti. Ak nemôže dosiahnuť túto náhradu, môže požadovať náhradu od každého z ostatných spoločníkov v rozsahu, v akom sa svojím vkladom podieľa na základnom imaní spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "spoločnosť s ručením obmedzeným", postačí však skratka „spol. s r. o.“ alebo „s. r. o.“. Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5 000 eur. Hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 eur.

Na založení spoločnosti sa môže každý spoločník zúčastniť iba jedným vkladom.

Spoločnosť sa zrušuje z dôvodov uvedených v zákone.

10 Akciová spoločnosť

Akciovou spoločnosťou je spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Akcionár neručí za záväzky spoločnosti.

Obchodné meno spoločnosti musí obsahovať označenie "akciová spoločnosť" alebo skratku "akc. spol." alebo skratku „a. s.“.

Akciová spoločnosť môže byť súkromná akciová spoločnosť alebo verejná akciová spoločnosť. Za verejnú akciovú spoločnosť sa považuje spoločnosť, ktorej všetky akcie alebo časť akcií boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý sa nachádza alebo ktorý sa prevádzkuje v niektorom zo zmluvných štátov Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

O zrušení spoločnosti rozhoduje valné zhromaždenie. Na zrušenie a zánik platí ustanovenie zákona.

11 Družstvo

Družstvo je spoločenstvom neuzavretého počtu osôb založeným za účelom podnikania alebo zabezpečovania hospodárskych, sociálnych alebo iných potrieb svojich členov. Obchodné meno družstva musí obsahovať označenie „družstvo“.

Družstvo musí mať najmenej päť členov; to neplatí, ak sú jeho členmi aspoň dve právnické osoby. Na trvanie družstva nemá vplyv prístupenie ďalších členov alebo zánik členstva doterajších členov, ak družstvo spĺňa podmienky predchádzajúcej vety.

Družstvo je právnická osoba. Za porušenie svojich záväzkov zodpovedá celým svojím majetkom.

Členovia neručia za záväzky družstva. Stanovy môžu určiť, že členovia družstva alebo niektorí z nich majú na základe rozhodnutia členskej schôdze voči družstvu do určitej výšky uhradzovacie povinnosti presahujúce členský vklad na krytie strát družstva.

Základné imanie družstva tvorí súhrn členských vkladov, na ktorých splatenie sa zaviazali členovia družstva.

Družstvo zaniká výmazom z obchodného registra.

Družstvo sa zrušuje podľa zákona.

12 Obchodno-záväzkové vzťahy

Zákon upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé, s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti.

Rovnako sa zákonom spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Zákonom sa spravujú bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkové vzťahy:

- a) medzi zakladateľmi obchodných spoločností, medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou, ako aj medzi spoločníkmi navzájom, pokiaľ ide o vzťahy týkajúce sa účasti na spoločnosti, ako aj vzťahy zo zmlúv, ktorými sa prevádza podiel spoločníka, medzi štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych a dozorných orgánov spoločnosti a obchodnou spoločnosťou, ako aj vzťahy medzi spoločníkom a obchodnou spoločnosťou pri zariaďovaní záležitostí spoločnosti a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a spoločnosťou pri výkone jeho poverenia,
- b) medzi zakladateľmi družstva a medzi členom a družstvom, pokiaľ vyplývajú z členského vzťahu v družstve, ako aj zo zmlúv o prevode členských práv a povinností, záväzkové vzťahy medzi členom štatutárneho orgánu a kontrolným orgánom družstva a záväzkové vzťahy medzi prokuristom a družstvom pri výkone jeho poverenia,
- c) z burzových obchodov a ich sprostredkovania a ďalej z odplatných zmlúv týkajúcich sa cenných papierov,
- d) zo zmluvy o predaji podniku alebo jeho častí, zmluvy o úvere, zmluvy o kontrolnej činnosti, zasielateľskej zmluvy, zmluvy o prevádzke dopravného prostriedku, zmluvy o tichom spoločenstve, zmluvy o otvorení akreditívu, zmluvy o inkase, zmluvy o bankovom uložení veci, zmluvy o bežnom účte a zmluvy o vkladovom účte,
- e) z bankovej záruky, z cestovného šeku a sľubu odškodnenia.

Zákonom sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, ktoré sa spravujú touto časťou zákona podľa predchádzajúcich odsekov, ako aj záložné právo k nehnuteľnostiam pri zabezpečení práv spojených s dlhopismi a záložné právo k cenným papierom v rozsahu ustanovenom osobitným zákonom.

Zmluvy medzi osobami vyššie uvedenými, ktoré nie sú upravené v zákone a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a zákonom.

Strany si môžu dohodnúť, že ich záväzkový vzťah, ktorý nespadá pod vzťahy vyššie uvedené, sa spravuje týmto zákonom.

Dohoda vyžaduje písomnú formu.

Zákonom sa spravujú aj vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení záväzkov zo zmlúv, pre ktoré si strany zvolili použitie tohto zákona, ak osoba poskytujúca zabezpečenie s tým prejaví súhlas alebo v čase vzniku zabezpečenia vie, že zabezpečovaný záväzok sa spravuje zákonom.

Strany sa môžu odchýliť od vyššie uvedených ustanovení alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť s výnimkou ustanovení, ktoré sú taxatívne uvedené v zákone (pozri § 263 zákona).

Strany sa nemôžu odchýliť od základných ustanovení uvedených pre jednotlivé zmluvné typy v zákone a od ustanovení, ktoré ustanovujú povinnú písomnú formu právneho úkonu.

Pri určení práv a povinností zo záväzkového vzťahu sa prihliada aj na obchodné zvyklosti zachovávané všeobecne v príslušnom obchodnom odvetví, pokiaľ nie sú v rozpore s obsahom zmluvy alebo so zákonom.

Obchodné zvyklosti, na ktoré sa má prihliadať podľa zmluvy, sa použijú pred tými ustanoveniami zákona, ktoré nemajú donucovaciu povahu.

Výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu.

13 Rokovanie o uzavretí zmluvy

Ustanovenia zákona pre jednotlivé typy zmlúv sa použijú len na zmluvy, ktorých obsah dohodnutý stranami zahŕňa podstatné časti zmluvy ustanovené v základnom ustanovení pre každú z týchto zmlúv.

Účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.

Dohoda o určitej časti zmluvy sa môže nahradiť dohodou strán o spôsobe umožňujúcom dodatočne určenie obsahu záväzku, ak tento spôsob nezávisí len od vôle jednej strany. Ak má chýbajúcu časť zmluvy určiť súd alebo určitá osoba, vyžaduje sa, aby dohoda mala písomnú formu.

Dohoda pri uzavieraní zmluvy, že určitá nepodstatná časť zmluvy sa medzi stranami dohodne dodatočne po jej uzavretí, sa považuje za podmienku platnosti dohodnutej časti

zmluvy, ibaže strany dali pred jej uzavretím nepochybne najavo, že nedosiahnutie dodatočnej dohody o doplnení obsahu zmluvy nemá mať vplyv na platnosť uzavretej zmluvy. Pri pochybnostiach má podmienka odkladacie účinky.

Ak sa strany písomne dohodnú, že chýbajúci obsah zmluvy má určiť súd alebo osoba určená v dohode, platí ustanovenie zákona (pozri § 291 zákona). Dohodnutá časť zmluvy nenadobudne účinnosť, dokiaľ nie je dohodnutý alebo určený chýbajúci obsah zmluvy a jej platnosť zaniká zánikom záväzku dohodnúť chýbajúci obsah zmluv, ibaže sa strany dohodli, že dojednaná časť zmluvy má zostať v platnosti.

Ak si strany pri rokovaní o uzavretí zmluvy navzájom poskytnú informácie označené ako dôverné, nesmie strana, ktorej sa tieto informácie poskytli, prezradiť ich tretej osobe a ani ich použiť v rozpore s ich účelom pre svoje potreby, a to bez ohľadu na to, či dôjde k uzavretiu zmluvy, alebo nie. Kto poruší túto povinnosť, je povinný na náhradu škody.

Zmluva vyžaduje pre platnosť písomnú formu iba v prípadoch ustanovených v zákone, alebo keď aspoň jedna strana pri rokovaní o uzavretí zmluvy prejaví vôľu, aby sa zmluva uzavrela v písomnej forme.

Ak písomne uzavretá zmluva obsahuje ustanovenie, že sa môže meniť alebo zrušiť iba dohodou strán v písomnej forme, môže sa zmluva meniť alebo zrušiť iba písomne.

Časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe alebo k návrhu priložené.

Odchylné dojednania v zmluve majú prednosť pred znením v dohodnutých obchodných podmienkach.

Na uzavretie zmluvy možno použiť zmluvné formuláre používané v obchodnom styku.

Ak strany použijú v zmluve niektorú z doložiek upravených v používaných vykladacích pravidlách, predpokladá sa, že strany zamýšľali dosiahnuť touto doložkou právne účinky určené vykladacími pravidlami, na ktoré sa strany v zmluve odvolali, inak vykladacími pravidlami, ktoré s prihliadnutím na povahu zmluvy sa obvykle používajú.

Ak sú uzavreté viaceré zmluvy pri tom istom rokovaní alebo zahrnuté do jednej listiny, posudzuje sa každá z týchto zmlúv samostatne.

Ak však z povahy alebo stranám známeho účelu zmlúv pri ich uzavretí zrejme vyplýva, že tieto zmluvy sú od seba vzájomne závislé, vznik každej z týchto zmlúv je podmienkou vzniku ostatných zmlúv. Zánik jednej z týchto zmlúv iným spôsobom než splnením alebo spôsobom nahrádzajúcim splnenie spôsobuje zánik ostatných závislých zmlúv, a to s obdobnými právnymi účinkami.

Ustanovenie sa použije obdobne, ak z povahy alebo účelu zmlúv vyplýva, že iba jedna alebo viaceré tieto zmluvy závisia od jednej alebo viacerých iných zmlúv.

S prihliadnutím na obsah návrhu na uzavretie zmluvy alebo v dôsledku praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, alebo s prihliadnutím na zvyklosti rozhodné podľa tohto zákona, môže osoba, ktorej je návrh určený, vyjadriť súhlas s návrhom vykonaním určitého úkonu (napr. odoslaním tovaru alebo zaplatením kúpnej ceny) bez upovedomenia navrhovateľa. V tomto prípade je prijatie návrhu účinné v okamihu, keď sa tento úkon urobil, ak došlo k nemu pred uplynutím lehoty rozhodnej na prijatie návrhu.

Ďalšie dve formy uzatvárania zmlúv, a to verejný návrh a obchodná verejná súťaž sú v praxi menej používané.

14 Zmluva o dielo

14.1 Predmet zmluvy

Zmluvou o dielo sa zaväzuje zhotoviteľ vykonať určité dielo a objednávateľ sa zaväzuje zaplatiť cenu za jeho vykonanie.

Dielom sa rozumie zhotovenie určitej veci, pokiaľ nespadá pod kúpnu zmluvu, montáž určitej veci, jej údržba, vykonanie dohodnutej opravy alebo úpravy určitej veci alebo hmotne zachytený výsledok inej činnosti. Dielom sa rozumie vždy zhotovenie, montáž, údržba, oprava alebo úprava stavby alebo jej časti.

Cena musí byť v zmluve dohodnutá alebo v nej musí byť aspoň určený spôsob jej určenia, ibaže strany v zmluve prejavia vôľu uzavrieť zmluvu aj bez tohto určenia.

14.2 Vykonanie diela

Zhotoviteľ je povinný vykonať dielo na svoje náklady a na svoje nebezpečenstvo v dojednanom čase, inak v čase primeranom s prihliadnutím na povahu diela. Ak zo zmluvy alebo z povahy diela nevyplýva niečo iné, môže zhotoviteľ vykonať dielo ešte pred dojednaným časom.

Objednávateľ je povinný vykonané dielo prevziať.

Pri vykonávaní diela postupuje zhotoviteľ samostatne a nie je pri určení spôsobu vykonania diela viazaný pokynmi objednávateľa, ibaže sa výslovne zaviazal plniť ich.

Zhotoviteľ diela môže poveriť jeho vykonaním inú osobu, ak zo zmluvy alebo z povahy diela nevyplýva nič iné. Pri vykonávaní diela inou osobou má zhotoviteľ zodpovednosť, akoby dielo vykonával sám.

14.3 Veci určené na vykonanie diela

Veci, ktoré má objednávateľ podľa zmluvy obstarat' na vykonanie diela, je povinný odovzdať zhotoviteľovi v čase určenom v zmluve, inak bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že o cenu týchto vecí sa neznižuje cena za vykonanie diela.

Ak veci neobstará objednávateľ včas, môže mu na to zhotoviteľ poskytnúť primeranú lehotu a po jej márnom uplynutí môže sám po predchádzajúcom upozornení obstarat' veci na účet objednávateľa. Objednávateľ je povinný uhradiť ich cenu a účelné náklady s tým spojené bez zbytočného odkladu po tom, čo ho o to zhotoviteľ požiada.

Veci, ktoré sú potrebné na vykonanie diela a na ktorých obstaranie nie je podľa zmluvy zaviazaný objednávateľ, je povinný obstarat' zhotoviteľ.

Objednávateľ znáša nebezpečenstvo škody na veciach, ktoré obstaral na vykonanie diela, a zostáva ich vlastníkom až do doby, keď sa spracovaním stanú súčasťou predmetu diela. Za vec prevzatú od objednávateľa do opatrovania za účelom jej spracovania pri vykonávaní diela alebo za účelom jej opravy alebo úpravy zodpovedá zhotoviteľ ako skladovateľ.

Po dokončení diela alebo po zániku záväzku dielo vykonať je zhotoviteľ povinný bez zbytočného odkladu vrátiť objednávateľovi veci od neho prevzaté, ktoré sa nespracovali pri vykonávaní diela.

Ohľadne vecí, ktoré zhotoviteľ obstaral na vykonanie diela, má postavenie predávajúceho, pokiaľ z ustanovení upravujúcich zmluvu o dielo nevyplýva niečo iné. Pri pochybnostiach sa predpokladá, že kúpna cena týchto vecí je zahrnutá v cene za vykonanie diela.

14.4 Vlastnícke právo k zhotovovanej veci a nebezpečenstvo škody na nej

Ak zhotoviteľ zhotovuje vec u objednávateľa, na jeho pozemku alebo na pozemku, ktorý objednávateľ obstaral, objednávateľ znáša nebezpečenstvo škody na zhotovovanej veci a je jej vlastníkom, ak zmluva neurčuje niečo iné.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje vyššie uvedený odsek, znáša zhotoviteľ nebezpečenstvo škody na zhotovovanej veci a je jej vlastníkom. Na určenie prechodu nebezpečenstva škody na zhotovovanej veci zo zhotoviteľa na objednávateľa sa použijú obdobne ustanovenia o prechode nebezpečenstva škody na tovare z predávajúceho na kupujúceho.

Na zhotoviteľa neprechádza nebezpečenstvo škody na veci, ktorá je predmetom údržby, opravy alebo úpravy, ani vlastnícke právo k nej.

Ak má k zhotovenej veci vlastnícke právo zhotoviteľ a záväzok vykonať dielo zanikne z dôvodu, za ktorý nezodpovedá objednávateľ, je objednávateľ oprávnený požadovať zaplatenie ceny vecí prevzatých od neho zhotoviteľom, ktoré zhotoviteľ spracoval pri vykonaní diela alebo ktoré nemožno vrátiť. Nárok objednávateľa na náhradu škody tým nie je dotknutý.

Ak zanikol záväzok vykonať dielo z dôvodu, za ktorý zodpovedá objednávateľ, je objednávateľ oprávnený požadovať úhradu toho, o čo sa zhotoviteľ obohatil.

Ak má k zhotovovanej veci vlastnícke právo objednávateľ a vec nemožno vzhľadom na jej povahu vrátiť alebo odovzdať zhotoviteľovi, je objednávateľ povinný uhradiť zhotoviteľovi to, o čo sa objednávateľ zhotovovaním veci obohatil, ak záväzok zanikol z dôvodu, za ktorý objednávateľ nezodpovedá.

Ak záväzok zanikol z dôvodov, za ktoré zodpovedá objednávateľ, môže zhotoviteľ požadovať úhradu ceny vecí, ktoré účelne obstaral a ktoré sa spracovaním stali súčasťou zhotovovanej veci, pokiaľ cena týchto vecí nie je zahrnutá v nároku zhotoviteľa podľa zákona.

Vyššie uvedené ustanovenia platia obdobne v prípadoch, keď predmetom diela je montáž, údržba, oprava alebo úprava vecí.

14.5 Cena za dielo

Objednávateľ je povinný zhotoviteľovi zaplatiť cenu dohodnutú v zmluve alebo určenú spôsobom určeným v zmluve. Ak nie je cena takto dohodnutá alebo určiteľná a zmluva je napriek tomu platná, je objednávateľ povinný zaplatiť cenu, ktorá sa obvykle platí za porovnateľné dielo v čase uzavretia zmluvy za obdobných obchodných podmienok.

Dojednanie a poskytnutie preddavkov na cenu za dielo sa nedotýka účinkov podľa zákona.

Na výšku ceny nemá vplyv to, že cena bola určená na základe rozpočtu, ktorý je súčasťou zmluvy alebo ho objednávateľovi oznámil zhotoviteľ do uzavretia zmluvy.

Ak však bola cena určená na základe rozpočtu, ohľadne ktorého zo zmluvy vyplýva, že sa nezaručuje jeho úplnosť, môže sa zhotoviteľ domáhať primeraného zvýšenia ceny, ak sa pri vykonávaní diela objaví potreba činností nezahrnutých do rozpočtu, pokiaľ tieto činnosti neboli predvídateľné v čase uzavretia zmluvy.

Ak cena bola určená na základe rozpočtu, ktorý sa podľa zmluvy považuje za nezáväzný, môže sa zhotoviteľ domáhať, aby sa určilo zvýšenie ceny o sumu, o ktorú nevyhnutne prevýši náklady účelne vynaložené zhotoviteľom, náklady zahrnuté do rozpočtu.

Ak objednávateľ nesúhlasí so zvýšením ceny, určí jej zvýšenie súd na návrh zhotoviteľa.

Objednávateľ môže bez zbytočného odkladu odstúpiť od zmluvy, ak zhotoviteľ požaduje zvýšenie ceny o sumu, ktorá presahuje o viac ako 10 % cenu určenú na základe rozpočtu. V tomto prípade je objednávateľ povinný nahradiť zhotoviteľovi časť ceny zodpovedajúcu rozsahu čiastočného vykonania diela podľa rozpočtu.

Zhotoviteľovi zaniká nárok na určenie zvýšenia ceny, ak neoznámí potrebu prekročenia rozpočtovanej sumy a výšku požadovaného zvýšenia ceny bez zbytočného odkladu po tom, čo sa ukázalo, že je nevyhnutné prekročenie ceny, ktorá bola určená na základe rozpočtu.

Objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi cenu v čase dojednanom v zmluve.

Pokiaľ zo zmluvy alebo zo zákona nevyplýva niečo iné, vzniká nárok na cenu vykonaním diela.

Ak zhotoviteľ odstúpil od zmluvy pre omeškanie objednávateľa a ak prekážka pre splnenie povinnosti objednávateľa nespočíva v okolnostiach vylučujúcich zodpovednosť, patrí zhotoviteľovi cena, na ktorú má nárok na základe zmluvy. Od tejto ceny sa však odpočíta to, čo zhotoviteľ ušetril nevykonaním diela v plnom rozsahu.

Ak sa strany po uzavretí zmluvy dohodnú na obmedzení rozsahu diela a ak nedojednávajú jeho dôsledky na výšku ceny, je objednávateľ povinný zaplatiť len cenu primerane zníženú; ak sa týmto spôsobom dohodnú na rozšírení diela, je objednávateľ povinný zaplatiť cenu primerane zvýšenú.

Ak sa strany po uzavretí zmluvy dohodnú na zmene diela a ak nedojednávajú jej dôsledky na výšku ceny, je objednávateľ povinný zaplatiť cenu zvýšenú alebo zníženú s prihliadnutím na rozdiel v rozsahu potrebnej činnosti a v účelných nákladoch spojených so zmeneným vykonávaním diela.

14.6 Spôsob vykonávania diela

Objednávateľ je oprávnený kontrolovať vykonávanie diela. Ak objednávateľ zistí, že zhotoviteľ vykonáva dielo v rozpore so svojimi povinnosťami, je objednávateľ oprávnený dožadovať sa toho, aby zhotoviteľ odstránil vady vzniknuté vadným vykonávaním a dielo vykonával riadnym spôsobom. Ak tak zhotoviteľ diela neurobí ani v primeranej lehote mu na to poskytnutej a postup zhotoviteľa by viedol nepochybne k podstatnému porušeniu zmluvy, je objednávateľ oprávnený odstúpiť od zmluvy.

Zhotoviteľ je povinný upozorniť objednávateľa bez zbytočného odkladu na nevhodnú povahu vecí prevzatých od objednávateľa alebo pokynov daných mu objednávateľom na vykonanie diela, ak zhotoviteľ mohol túto nevhodnosť zistiť pri vynaložení odbornej starostlivosti. Ak nevhodné veci alebo pokyny prekážajú v riadnom vykonávaní diela, je zhotoviteľ povinný jeho vykonávanie v nevyhnutnom rozsahu prerušiť do doby výmeny vecí

alebo zmeny pokynov objednávateľa alebo písomného oznámenia, že objednávateľ trvá na vykonávaní diela s použitím odovzdaných vecí a daných pokynov. O dobu, po ktorú bolo potrebné vykonávanie diela prerušiť, sa predlžuje lehota určená na jeho dokončenie. Zhotoviteľ má takisto nárok na úhradu nákladov spojených s prerušením vykonávania diela alebo s použitím nevhodných vecí do doby, keď sa ich nevhodnosť mohla zistiť.

Zhotoviteľ, ktorý splnil povinnosť vyššie uvedenú, nezodpovedá za nemožnosť dokončenia diela alebo za vady dokončeného diela spôsobené nevhodnými vecami alebo pokynmi, ak objednávateľ na ich použití pri vykonávaní diela písomne trval. Pri nedokončení diela má zhotoviteľ nárok na cenu zníženú o to, čo ušetril tým, že nevykonal dielo v plnom rozsahu.

Zhotoviteľ, ktorý nespĺnil povinnosť vyššie uvedenú, zodpovedá za vady diela spôsobené použitím nevhodných vecí odovzdaných objednávateľom alebo pokynov daných mu objednávateľom.

Ak zhotoviteľ zistí pri vykonávaní diela skryté prekážky týkajúce sa vecí, na ktorej sa má vykonať oprava alebo úprava, alebo miesta, kde sa má dielo vykonať, a tieto prekážky znemožňujú vykonanie diela dohodnutým spôsobom, je zhotoviteľ povinný oznámiť to bez zbytočného odkladu objednávateľovi a navrhnúť mu zmenu diela. Do dosiahnutia dohody o zmene diela je zhotoviteľ oprávnený vykonávanie diela prerušiť. Ak sa strany v primeranej lehote nedohodnú na zmene zmluvy, môže ktorákoľvek zo strán od zmluvy odstúpiť.

Ak zhotoviteľ neporušil svoju povinnosť zistiť pred začatím vykonávania diela prekážky vyššie uvedené, nemá žiadna zo strán nárok na náhradu škody; zhotoviteľ má nárok na cenu za časť diela, ktoré bolo vykonané do doby, než prekážky mohol odhaliť pri vynaložení odbornej starostlivosti.

Ak zmluva určuje, že objednávateľ je oprávnený skontrolovať predmet diela na určitom stupni jeho vykonávania, je zhotoviteľ povinný včas objednávateľa pozvať na vykonanie kontroly.

Ak zhotoviteľ nespĺní povinnosť vyššie uvedenú, je povinný umožniť objednávateľovi vykonanie dodatočnej kontroly a znášať náklady s tým spojené.

Ak sa objednávateľ nedostavil na kontrolu, na ktorú bol riadne pozvaný alebo ktorá sa mala konať podľa dohodnutého časového rozvrhu, môže zhotoviteľ pokračovať vo vykonávaní diela. Ak však účasť na kontrole znemožnila objednávateľovi prekážka, ktorú nemohol odvrátiť, môže objednávateľ bez zbytočného odkladu požadovať vykonanie dodatočnej kontroly, je však povinný zhotoviteľovi nahradiť náklady spôsobené oneskorením kontroly.

14.7 Vykonanie diela

Zhotoviteľ splní svoju povinnosť vykonať dielo jeho riadnym ukončením a odovzdaním predmetu diela objednávateľovi v dohodnutom mieste, inak v mieste ustanovenom týmto zákonom. Ak je miestom odovzdania iné miesto, než je uvedené v zákone, vyzve zhotoviteľ objednávateľa, aby prevzal dielo.

Ak toto miesto nie je dohodnuté a zmluva zahŕňa povinnosť zhotoviteľa odoslať predmet diela, uskutočňuje sa odovzдание predmetu diela jeho odovzdaním prvému dopravcovi, ktorý má uskutočniť prepravu do miesta určenia. Zhotoviteľ umožní objednávateľovi uplatnenie práv z prepravnej zmluvy, pokiaľ tieto práva nemá objednávateľ už na základe tejto zmluvy.

Ak zmluva neurčuje miesto odovzdania a ani povinnosť zhotoviteľa odoslať predmet diela, uskutočňuje sa odovzдание v mieste, v ktorom sa podľa zmluvy malo dielo vykonávať; ak v zmluve nie je toto miesto určené, uskutočňuje sa odovzдание v mieste, o ktorom objednávateľ vedel alebo musel vedieť v čase uzavretia zmluvy, že v ňom bude zhotoviteľ dielo vykonávať.

V prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú vyššie uvedené, uskutočňuje sa odovzдание diela v mieste, kde má zhotoviteľ sídlo alebo miesto podnikania, prípadne bydlisko alebo organizačnú zložku, ak jej miesto včas objednávateľovi oznámi.

Odovzdaním zhotovenej veci nadobúda k nej objednávateľ vlastnícke právo, ak ho do tejto doby mal zhotoviteľ a na objednávateľa prechádza nebezpečenstvo škody na zhotovenej veci, ak ho do tejto doby znášal zhotoviteľ.

Ak o to požiadajú ktorákoľvek strana, spíše sa o odovzdaní predmetu diela zápisnica, ktorú podpíšu obe strany.

Ak zmluva nezahŕňa povinnosť zhotoviteľa predmet diela odoslať, splní zhotoviteľ svoju povinnosť vykonať dielo, ak umožní objednávateľovi nakladať s predmetom diela riadne vykonaným v mieste uvedenom vyššie. Ak záväzok zhotoviteľa zahŕňa vykonať montáž ním zhotovenej, opravenej alebo upravenej veci, je záväzok splnený riadnym vykonaním tejto montáže.

Ak sa podľa zmluvy má riadne vykonanie diela preukázať vykonaním dohodnutých skúšok, považuje sa vykonanie diela za dokončené až vtedy, keď sa tieto skúšky úspešne vykonali. Na účasť na nich je zhotoviteľ povinný objednávateľa včas pozvať.

Neúčasť objednávateľa na skúškach, na ktorých vykonanie bol objednávateľ včas pozvaný, nebráni vykonaniu skúšok. Ustanovenie zákona o opakovaní skúšok platí obdobne.

Výsledok skúšok sa zachytí v zápisnici podpísanej oboma stranami. Ak objednávateľ nie je prítomný, podpíše zápisnicu namiesto neho hodnoverná a nestranná osoba, ktorá sa na skúškach zúčastnila.

Ak dielo spočíva v inom výsledku činnosti než v zhotovení veci, montáži, údržbe, oprave alebo úprave veci, je zhotoviteľ povinný pri tejto činnosti postupovať v rámci určenom zmluvou s odbornou starostlivosťou tak, aby sa dosiahol hmotne zachytený výsledok činnosti určený v zmluve. Zhotoviteľ je povinný hmotne zachytený výsledok odovzdať objednávateľovi.

Výsledok činnosti, ktorá je predmetom diela, je zhotoviteľ oprávnený poskytnúť aj iným osobám než objednávateľovi, pokiaľ to zmluva dovoľuje. Ak zmluva neobsahuje zákaz tohto poskytnutia, je naň zhotoviteľ oprávnený, ak to vzhľadom na povahu diela nie je v rozpore so záujmami objednávateľa.

Ak je predmetom diela výsledok činnosti, ktorý je chránený právom z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva, je objednávateľ oprávnený použiť ho len na účel vyplývajúci z uzavretej zmluvy o dielo. Na iné účely je oprávnený ho použiť len so súhlasom zhotoviteľa.

Zhotoviteľ zodpovedá za porušenie práva inej osoby z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva v dôsledku použitia predmetu diela, ak k tomuto porušeniu dôjde podľa slovenského právneho poriadku alebo podľa právneho poriadku štátu, kde sa má predmet diela využiť, a zhotoviteľ o tom vedel v čase uzavretia zmluvy.

14.8 Vady diela

Dielo má vady, ak vykonanie diela nezodpovedá výsledku určenému v zmluve.

Zhotoviteľ zodpovedá za vady, ktoré má dielo v čase jeho odovzdania; ak však nebezpečenstvo škody na zhotovenej veci prechádza na objednávateľa neskôr, je rozhodujúci čas tohto prechodu. Za vady diela, na ktoré sa vzťahuje záruka za akosť, zodpovedá zhotoviteľ v rozsahu tejto záruky.

Zhotoviteľ zodpovedá za vady diela vzniknuté po jeho odovzdaní, ak boli spôsobené porušením jeho povinností.

Zhotoviteľ nezodpovedá za vady diela, ak tieto vady spôsobilo použitie vecí odovzdaných mu na spracovanie objednávateľom v prípade, že zhotoviteľ ani pri vynaložení odbornej starostlivosti nevhodnosť týchto vecí nemohol zistiť alebo na ne objednávateľa upozornil a objednávateľ na ich použití trval. Zhotoviteľ takisto nezodpovedá za vady spôsobené dodržaním nevhodných pokynov daných mu objednávateľom, ak zhotoviteľ na nevhodnosť týchto pokynov upozornil a objednávateľ na ich dodržaní trval alebo ak zhotoviteľ túto nevhodnosť nemohol zistiť.

Objednávateľ je povinný predmet diela prezrieť alebo zariadiť jeho prehliadku podľa možnosti čo najskôr po odovzdaní predmetu diela.

Súd neprizná objednávateľovi právo z väd diela, ak objednávateľ neoznámí vady

diela:

- a) bez zbytočného odkladu po tom, čo ich zistí,
- b) bez zbytočného odkladu po tom, čo ich mal zistiť pri vynaložení odbornej starostlivosti pri prehliadke uskutočnenej podľa zákona,
- c) bez zbytočného odkladu po tom, čo mohli byť zistené neskôr pri vynaložení odbornej starostlivosti, najneskôr však do dvoch rokov a pri stavbách do piatich rokov od odovzdania predmetu diela. Pri vadách, na ktoré sa vzťahuje záruka, platí namiesto tejto lehoty záručná doba.

Záručná doba týkajúca sa diela začína plynúť odovzdaním diela.

Pri vadách diela platia primerane ustanovenia o kúpnej zmluve, predmetom ktorej sú hnutelné veci. Objednávateľ však nie je oprávnený požadovať vykonanie náhradného diela, ak predmet diela vzhľadom na jeho povahu nemožno vrátiť alebo odovzdať zhotoviteľovi.

14.8.1 Nároky z väd tovaru podľa kúpnej zmluvy, ktoré sa aplikujú na zmluvu o dielo

V kontexte tejto problematiky sa kupujúci bude označovať aj ako objednávateľ a predávajúci ako zhotoviteľ. Z rovnakého dôvodu sa pojem tovar bude označovať aj ako dielo.

Ak je dodaním tovaru s vadami porušená zmluva podstatným spôsobom, môže kupujúci (objednávateľ):

- a) požadovať odstránenie väd dodaním náhradného tovaru(diela) za vadný tovar (dielo), dodanie chýbajúceho tovaru (diela) a požadovať odstránenie právnych väd,
- b) požadovať odstránenie väd opravou tovaru (diela), ak sú vady opraviteľné,
- c) požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny,
- d) odstúpiť od zmluvy.

Voľba medzi nárokmi vyššie uvedenými patrí kupujúcemu /objednávateľovi/, len ak ju oznámi predávajúcemu (zhotoviteľovi) vo včas zaslanom oznámení väd alebo bez zbytočného odkladu po tomto oznámení. Uplatnený nárok nemôže kupujúci (objednávateľ) meniť bez súhlasu predávajúceho (zhotoviteľa). Ak sa však ukáže, že vady tovaru (diela) sú neopraviteľné alebo že s ich opravou by boli spojené neprimerané náklady, môže kupujúci (objednávateľ) požadovať dodanie náhradného tovaru (diela), ak o to predávajúceho (zhotoviteľa) požiada bez zbytočného odkladu po tom, čo mu predávajúci oznámil túto skutočnosť. Ak predávajúci (zhotoviteľ) neodstráni vady tovaru (diela) v primeranej dodatočnej lehote alebo ak oznámi pred jej uplynutím, že vady neodstráni, môže kupujúci (objednávateľ) odstúpiť od zmluvy alebo požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny.

Ak kupujúci (objednávateľ) neoznámi voľbu svojho nároku v lehote uvedenej v zákone, má nároky z väd tovaru (diela) ako pri nepodstatnom porušení zmluvy.

Popri nárokoch vyššie uvedených má kupujúci (objednávateľ) nárok na náhradu škody, ako aj na zmluvnú pokutu, ak je medzi zmluvnými stranami dohodnutá.

Ak je dodaním tovaru (diela) s vadami zmluva porušená nepodstatným spôsobom, môže kupujúci (objednávateľ) požadovať buď dodanie chýbajúceho tovaru (diela) a odstránenie ostatných väd tovaru (diela), alebo zľavu z kúpnej ceny (ceny diela).

Dokiaľ kupujúci (objednávateľ) neuplatní nárok na zľavu z kúpnej ceny (ceny diela) alebo neodstúpi od zmluvy, je predávajúci (zhotoviteľ) povinný dodať chýbajúci tovar (dielo) a odstrániť právne vady tovaru (diela). Ostatné vady je povinný odstrániť podľa svojej voľby opravou tovaru (diela) alebo dodaním náhradného tovaru (diela); zvoleným spôsobom odstránenia väd však nesmie spôsobiť kupujúcemu (objednávateľovi) vynaloženie neprímeraných nákladov.

Ak kupujúci (objednávateľ) požaduje odstránenie väd tovaru (diela), nemôže pred uplynutím dodatočnej primeranej lehoty, ktorú je povinný poskytnúť na tento účel predávajúcemu (zhotoviteľovi), uplatniť iné nároky z väd tovaru (diela), okrem nároku na náhradu škody a na zmluvnú pokutu, ibaže predávajúci oznámi kupujúcemu (objednávateľovi), že nesplní svoje povinnosti v tejto lehote.

Dokiaľ kupujúci (objednávateľ) neurčí lehotu podľa zákona alebo neuplatní nárok na zľavu z kúpnej ceny (diela), môže predávajúci (zhotoviteľ) oznámiť kupujúcemu (objednávateľovi), že vady odstráni v určitej lehote. Ak kupujúci (objednávateľ) bez zbytočného odkladu po tom, čo dostal toto oznámenie, neoznámi predávajúcemu (zhotoviteľovi) svoj nesúhlas, má toto oznámenie účinok určenia lehoty podľa zákona.

Ak predávajúci (zhotoviteľ) neodstráni vady tovaru (diela) v lehote podľa zákona, môže kupujúci (objednávateľ) uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny (diela) alebo od zmluvy odstúpiť, ak upozorní predávajúceho (zhotoviteľa) na úmysel odstúpiť od zmluvy pri určení lehoty podľa zákona alebo v primeranej lehote pred odstúpením od zmluvy. Zvolený nárok nemôže kupujúci (objednávateľ) bez súhlasu predávajúceho (zhotoviteľa) meniť.

Pri dodaní náhradného tovaru (diela) je predávajúci (zhotoviteľ) oprávnený požadovať, aby mu na jeho náklady kupujúci (objednávateľ) vrátil vymieňaný tovar (dielo) v stave, v akom sa mu dodal.

Nárok na zľavu z kúpnej ceny (ceny diela) zodpovedá rozdielu medzi hodnotou, ktorú by mal tovar (dielo) bez väd, a hodnotou, ktorú mal tovar (dielo) dodaný s vadami, pričom pre určenie hodnôt je rozhodujúci čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie.

Kupujúci (objednávateľ) môže o zľavu znížiť kúpnu cenu (cenu za dielo) platenú predávajúcemu (zhotoviteľovi); ak kúpna cena/cena za dielo/ bola už zaplatená, môže kupujúci (objednávateľ) požadovať jej vrátenie do výšky zľavy spolu s úrokmi dojednanými v zmluve, inak s určenými obdobne podľa zákona.

Ak vada nebola včas oznámená, môže kupujúci (objednávateľ) iba so súhlasom predávajúceho (zhotoviteľa) vykonať práva podľa predchádzajúceho odseku alebo použiť právo na zľavu na započítanie s pohľadávkou predávajúceho (zhotoviteľa). Toto obmedzenie neplatí, ak predávajúci (zhotoviteľ) o vadách vedel v čase dodania tovaru (diela); pri právnych vadách je rozhodujúca doba ustanovená v zákone.

Do doby odstránenia väd nie je kupujúci (objednávateľ) povinný platiť časť kúpnej ceny (ceny za dielo), ktorá by zodpovedala jeho nároku na zľavu, ak by vady neboli odstránené.

Nároky z väd tovaru (diela) sa nedotýkajú nároku na náhradu škody alebo na zmluvnú pokutu. Kupujúci (objednávateľ), ktorému vznikol nárok na zľavu z kúpnej ceny (ceny diela), nie je oprávnený požadovať náhradu zisku ušlého v dôsledku nedostatku vlastnosti tovaru (diela), na ktorý sa zľava vzťahuje.

Uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého z nárokov z väd tovaru (diela) podľa zákona, nemožno dosiahnuť uplatnením nároku z iného právneho dôvodu.

Kupujúci (objednávateľ) nemôže odstúpiť od zmluvy, ak vady včas neoznámil predávajúcemu (zhotoviteľovi).

Účinky odstúpenia od zmluvy nevzniknú alebo zaniknú, ak kupujúci (objednávateľ) nemôže vrátiť tovar (dielo) v stave, v akom ho dostal.

Predchádzajúce ustanovenie však neplatí:

- a) ak nemožnosť vrátenia tovaru (diela) v stave tam uvedenom nie je spôsobená konaním alebo opomenutím kupujúceho (objednávateľa), alebo
- b) ak k zmene stavu tovaru došlo v dôsledku prehliadky riadne vykonanej za účelom zistenia väd tovaru (diela).

Ustanovenie takisto neplatí, ak pred objavením väd kupujúci (objednávateľ) tovar (dielo) alebo jeho časť predal alebo tovar úplne alebo sčasti spotreboval alebo ho pozmenil pri jeho obvyklom použití. V tomto prípade je povinný vrátiť nepredaný alebo nespotrebovaný tovar (dielo) alebo pozmenený tovar (dielo) a poskytnúť predávajúcemu (zhotoviteľovi) náhradu do výšky, v ktorej mal z uvedeného použitia tovaru (diela) prospech.

Ak objednávateľ využije právo odstúpiť od zmluvy týkajúcej sa predmetu diela, ktorý nemožno vrátiť alebo odovzdať zhotoviteľovi, vyššie uvedené ustanovenia neplatia. Objednávateľ však nie je oprávnený odstúpiť od zmluvy, ak vady diela neoznámil včas zhotoviteľovi.

B Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov

1 Živnosť

Živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Zákon explicitne uvádza prípady, ktoré nie sú živnosti, napr. živnosťou nie je: činnosť autorizovaných architektov, autorizovaných krajinných architektov a autorizovaných stavebných inžinierov, autorizovaných geodetov a kartografov.

Prenájom nehnuteľností, bytových a nebytových priestorov je živnosťou, pokiaľ sa popri prenájme poskytujú aj iné než základné služby spojené s prenájmom.

Prevádzkovanie garáží alebo odstavných plôch pre motorové vozidlá je živnosťou, ak sú splnené podmienky podľa vyššie uvedeného odseku alebo ak garáže, prípadne odstavné plochy slúžia na umiestnenie najmenej piatich vozidiel patriacich iným osobám než majiteľovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti.

2 Osoby oprávnené prevádzkovať živnosť

Živnosť môže prevádzkovať fyzická osoba (živnostník) alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené zákonom.

Fyzické osoby a právnické osoby môžu prevádzkovať živnosť, ak to neobmedzujú alebo nevylučujú osobitné zákony.

2.1 Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti

Všeobecné podmienky prevádzkovania živnosti fyzickými osobami sú:

- a) dosiahnutie veku 18 rokov,
- b) spôsobilosť na právne úkony,
- c) bezúhonnosť, ak tento zákon neustanovuje inak.

Za bezúhonného sa na účely tohto zákona nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za trestný čin hospodársky, trestný čin proti majetku alebo iný trestný čin spáchaný úmyselne, ktorého skutková podstata súvisí s predmetom podnikania, ak sa naňho nehľadí, akoby nebol odsúdený.

2.2 Osobitné podmienky prevádzkovania živnosti

Osobitnými podmienkami prevádzkovania živnosti sú odborná alebo iná spôsobilosť podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov, ak ju zákon vyžaduje.

U právnickej osoby musí osobitné podmienky spĺňať jej zodpovedný zástupca, ak zákon neustanovuje inak.

3 Prekážky prevádzkovania živnosti

Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba ani právnická osoba, na ktorej majetok bol ukončený konkurz, po dobu troch rokov po ukončení konkurzu alebo po opätovnom potvrdení núteného vyrovnania, nie však skôr ako po jednom roku od vyporiadania jej záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu. Ak podnikateľ spôsobil konkurz alebo nútené vyrovnanie úmyselne, môže prevádzkovať živnosť najskôr po piatich rokoch od úplného vyporiadania jeho záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu.

Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba, ktorej uložil súd alebo správny orgán zákaz činnosti týkajúci sa prevádzkovania živnosti, dokiaľ zákaz trvá.

4 Druhy živností

Živnosti sú:

- a) remeselné, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná vyučením v odbore,
- b) viazané, ak je podmienkou prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť získaná inak,
- c) voľné, ak nie je ako podmienka prevádzkovania živnosti odborná spôsobilosť ustanovená.

4.1 Remeselné živnosti

Remeselné živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 1 zákona.

4.2 Viazané živnosti

Viazané živnosti sú živnosti uvedené v prílohe č. 2 zákona.

4.3 Voľné živnosti

Voľné živnosti sú živnosti, ktoré nie sú uvedené v prílohách č. 1 a 2 a ich označenie nezodpovedá obsahu živností uvedených v týchto prílohách.

Pre prevádzkovanie týchto živností musia byť splnené všeobecné podmienky. Preukazovanie odbornej ani inej spôsobilosti sa nevyžaduje.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky zverejní na svojej internetovej stránke zoznam odporúčaných označení najčastejšie používaných voľných živností a ich obsahové vymedzenie. Ohlasovateľ živnosti si môže zvoliť aj inú živnosť, ktorá nie je uvedená v zozname.

Rozsah živnostenského oprávnenia sa posudzuje podľa znenia predmetu podnikania s prihliadnutím na ustanovenia tejto časti.

Živnostenské oprávnenie zahŕňa aj oprávnenie na cestnú dopravu nákladu a osôb súvisiacu s vykonávaním živnosti.

5 Druhy živnosti podľa predmetu podnikania

Z hľadiska predmetu podnikania sú živnosti:

a) obchodné:

- kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod),
- pohostinská činnosť.

b) výrobné:

podnikateľ má právo v rámci živnostenského oprávnenia:

- vykonávať súbor navzájom súvisiacich činností súvisiacich so zabezpečením výroby finálneho produktu,
- zhotovovať stroje, náradie a prípravky určené na výrobu finálneho produktu,
- predávať a opravovať výrobky, ak zostane zachovaná povaha živnosti.

podnikateľ má ďalej právo:

- nakupovať za účelom ďalšieho predaja a predávať výrobky aj iných výrobcov a príslušenstvo, pokiaľ sú rovnakého druhu ako výrobky vlastnej výroby, alebo v jednotlivých prípadoch sprostredkovať predaj cudzích výrobkov a príslušenstva,
- vyrábať a potláčať obaly, etikety a iné pomocné prostriedky umožňujúce predaj výrobkov, ktoré vyrába,
- prenajímať výrobky vlastnej výroby i výrobky iných výrobcov rovnakého druhu, ako aj príslušenstvo,
- vykonávať montáž, nastavenie a údržbu výrobkov.

Nákup, predaj, sprostredkovanie predaja a prenájom cudzích výrobkov možno vykonávať len v rozsahu, pri ktorom zostane zachovaná povaha výrobnej živnosti.

c) poskytujúce služby:

službami sa na účel zákona rozumie poskytovanie opráv a údržby vecí, preprava osôb a tovaru, iné práce a výkony na uspokojovanie ďalších potrieb.

Podnikateľ poskytujúci služby je oprávnený poskytovať aj malé občerstvenie. Malým občerstvením sa rozumie predaj nealkoholických nápojov (káva, čaj, limonády), ak sú určené na priamu konzumáciu na mieste.

Podnikateľ oprávnený na prepravu osôb a tovaru môže vykonávať činnosti súvisiace so zaistením bezpečnosti a pohodlia cestujúcich, prekladať, skladovať a baliť zásielky,

prevádzkovať úschovu a poskytovať pohostinstvo v dopravných prostriedkoch.

Podnikateľ oprávnený na prevádzkovanie garáží a odstavných plôch môže predávať za podmienok ustanovených osobitnými predpismi pohonné látky, mastivá a súčasti výzbroje a výstroja pre vozidlá. Obdobné právo má podnikateľ prevádzkujúci opravy motorových vozidiel.

6 Ohlásenie živnosti

Kto hodlá prevádzkovať živnosť, je povinný to ohlásiť živnostenskému úradu miestne príslušnému podľa sídla právnickej osoby alebo bydliska fyzickej osoby. Pre zahraničnú osobu je príslušným živnostenský úrad v sídle kraja podľa adresy miesta činnosti podniku zahraničnej osoby alebo adresy miesta činnosti organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby. Ak je na území Slovenskej republiky zriadených niekoľko organizačných zložiek podniku zahraničnej osoby, príslušnosť živnostenského úradu v sídle kraja sa riadi podľa voľby zahraničnej osoby.

7 Zánik živnostenského oprávnenia

Živnostenské oprávnenie zaniká:

- a) smrťou fyzickej osoby (živnostníka), ak nepokračujú v živnosti dedičia alebo správca dedičstva,
- b) zánikom právnickej osoby, ak nejde o prípady podľa zákona,
- c) uplynutím času, ak živnostenské oprávnenie bolo vydané na určitý čas,
- d) rozhodnutím živnostenského úradu o zrušení živnostenského oprávnenia podľa zákona,
- e) ak to ustanoví osobitný zákon,
- f) uplynutím lehoty povoleného prechodného alebo trvalého pobytu podnikateľa alebo jeho zrušením,
- g) dňom uvedeným v oznámení o ukončení podnikania; to neplatí, ak živnostenský úrad začal konanie o zrušení živnostenského oprávnenia podľa zákona.

8 Živnostenský register

Živnostenský register tvorí súbor týmto zákonom určených údajov o podnikateľoch. Údaje do registra zapisujú obvodné úrady prostredníctvom informačného systému živnostenského podnikania, ktorého správcom je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Register sa člení na verejnú časť a neverejnú časť. Neverejnú časť registra tvoria rodné priezvisko, rodné číslo, dátum a miesto narodenia, údaje potrebné na vyžiadanie výpisu z registra trestov a iné údaje poskytnuté podľa osobitných zákonov na účely daňovej

registrácie a prihlásenia sa do systému povinného zdravotného poistenia. Údaje zapísané do registra na účely daňovej registrácie, prihlásenia sa do systému povinného zdravotného poistenia a výpisu z registra trestov sa poskytujú iba dotknutým orgánom alebo inštitúciám.

Údaje zapísané do verejnej časti registra sa zverejňujú bez zbytočného odkladu.

Ak kontrolóri živnostenského úradu zistia, že v registri zapísaná prevádzkareň bola zrušená, živnostenský úrad adresu prevádzkarne v registri vymaže.

9 Výpis z registra a prehľad zapísaných údajov

Každý má právo vyžadovať od živnostenského úradu výpis z verejnej časti registra. Výpis z verejnej časti registra obsahuje zapísané údaje platné v deň jeho vydania.

Ak vo verejnej časti registra určitý zápis nie je, živnostenský úrad vydá o tom na požiadanie potvrdenie.

Ak zákon neustanovuje inak, údaje z neverejnej časti registra možno poskytnúť iba fyzickej osobe, ktorej sa údaje týkajú. Takejto osobe živnostenský úrad vydá na požiadanie výpis v rozsahu údajov zapísaných vo verejnej i neverejnej časti registra platných v deň jeho vydania.

Na požiadanie možno fyzickej osobe, ktorej sa údaje týkajú, vydať prehľad zapísaných údajov obsahujúci informácie o údajoch platných v deň jeho vydania a informácie o zapísaných, ale v deň jeho vydania už neplatných údajoch.

10 Neoprávnené podnikanie

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom voľnej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 1659 eur.

Fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá prevádzkuje bez živnostenského oprávnenia činnosť, ktorá je predmetom remeselnej živnosti alebo viazanej živnosti, živnostenský úrad uloží pokutu až do 3319 eur.

11 Živnostenské úrady

Štátnu správu v živnostenskom podnikaní vykonávajú:

- a) živnostenské úrady, ktorými sú obvodné úrady,
- b) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

11.1 Pôsobnosť obvodného úradu

Obvodný úrad vykonáva pôsobnosť živnostenského úradu v prvom stupni a zapisuje

do informačného systému živnostenského podnikania podnikateľov, ktorým vydal doklady o živnostenskom oprávnení.

Obvodný úrad plní úlohy jednotného kontaktného miesta podľa zákona pre činnosti, ktoré sú:

- a) živnosťou,
- b) podnikaním na základe iného ako živnostenského oprávnenia, ak tak ustanovujú osobitné zákony,
- c) poskytovaním služieb podľa osobitného zákona.

Obvodný úrad v sídle kraja vydáva doklad o povahe a dĺžke praxe v činnostiach, ktoré sú živnosťou.

11.2 Pôsobnosť Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre živnostenské podnikanie:

- a) riadi a kontroluje výkon štátnej správy v živnostenskom podnikaní,
- b) spolupracuje s ústrednými orgánmi a s inými právnickými osobami vo veciach živnostenského podnikania a pri zabezpečovaní jednotného uplatňovania právnych predpisov,
- c) zabezpečuje jednotný informačný systém v živnostenskom podnikaní a v rozsahu zodpovedajúcom vecnej pôsobnosti ústredných kontrolných, inšpekčných, dozorných a vyhľadávacích orgánov im na požiadanie poskytuje z tohto zoznamu jednorazové údaje,
- d) zabezpečuje zvyšovanie odbornosti zamestnancov obvodných úradov v živnostenskom podnikaní,
- e) rozhoduje o uznaní odbornej praxe podľa zákona a o uznaní odbornej kvalifikácie podľa zákona,
- f) spolupracuje so Slovenskou živnostenskou komorou.

12 Konanie vo veciach upravených zákonom

Konanie vo veciach upravených týmto zákonom sa spravuje zákonom o správnom konaní (správny poriadok), pokiaľ jednotlivé ustanovenia tohto zákona neustanovujú inak.

Právoplatné rozhodnutia vo veciach upravených týmto zákonom sú preskúmateľné súdom podľa osobitných predpisov.

C Vybrané právne inštitúty upravené v zákone č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, znení neskorších predpisov

1 Právna úprava konkurzu a reštrukturalizácie

Zákon upravuje riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov alebo postupným uspokojením veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne; zákon upravuje aj riešenie hroziaceho úpadku dlžníka a oddĺženie fyzickej osoby.

Zákon sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií.

Dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na povolenie reštrukturalizácie alebo návrh na vyhlásenie konkurzu rozumie sa tým, že je v úpadku.

Platobne neschopný je ten, kto má viac ako jedného veriteľa a nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden peňažný záväzok. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi.

Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho splatných záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku.

2 Návrh na vyhlásenie konkurzu

Návrh na vyhlásenie konkurzu sa podáva na príslušnom súde. Návrh na vyhlásenie konkurzu môže podať dlžník, veriteľ, likvidátor dlžníka alebo iná osoba, ak to ustanovuje tento zákon.

Dlžník v úpadku je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Veriteľ je oprávnený podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ak je dlžník voči nemu viac ako 30 dní v omeškaní s plnením peňažného záväzku a zároveň možno odôvodnene predpokladať platobnú neschopnosť tohto dlžníka. Platobnú neschopnosť dlžníka možno

odôvodnene predpokladať vtedy, ak je dlžník viac ako 30 dní v omeškaní s plnením aspoň dvoch vykonateľných alebo písomne uznaných peňažných pohľadávok aspoň dvoch veriteľov, napriek tomu, že bol veriteľmi týchto pohľadávok písomne vyzvaný na ich zaplatenie.

Ak súd zistí, že návrh na vyhlásenie konkurzu spĺňa zákonom ustanovené náležitosti, najneskôr do 15 dní od doručenia návrhu rozhodne o začatí konkurzného konania. Inak návrh na vyhlásenie konkurzu v rovnakej lehote uznesením odmietne.

Ak sa konkurzné konanie začalo na základe návrhu dlžníka, súd najneskôr do piatich dní od začatia konkurzného konania vyhlási na majetok dlžníka konkurz alebo dlžníkovi v rovnakej lehote ustanoví predbežného správcu, ak má pochybnosti o jeho majetnosti.

3 Funkcia predbežného správcu a správcu konkurznej podstaty

Predbežný správca zisťuje, či majetok dlžníka bude postačovať aspoň na úhradu nákladov konkurzu. Súd môže v súvislosti so zisťovaním majetnosti dlžníka ukladať predbežnému správcovi pokyny, ktorými je predbežný správca viazaný. Predbežný správca je povinný bezodkladne po zistení dlžníkovej majetnosti alebo nemajetnosti informovať o tejto skutočnosti súd.

Správcu v konkurznom konaní ustanovuje súd uznesením; za správcu môže ustanoviť len osobu zapísanú do zoznamu správcov. Súd ustanoví správcu na základe náhodného výberu pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom; to neplatí, ak ide o ustanovenie správcu na návrh schôdze veriteľov. Uznesenie o ustanovení správcu súd bezodkladne zverejní v Obchodnom vestníku; uznesenie tiež doručí úpadcovi (dlžníkovi) a správcovi.

Správca počas konkurzu vykonáva správu majetku podliehajúceho v konkurzu, speňažuje majetok podliehajúci konkurzu a z výťažku zo speňaženia tohto majetku v súlade s týmto zákonom uspokojuje veriteľov úpadcu a vykonáva aj ďalšie práva a povinnosti v priebehu konkurzu v súlade so zákonom.

4 Malý konkurz

Súd uznesením o otvorení malého konkurzu uzná konkurz za malý, ak je vyhlásený na fyzickú osobu, ktorá nie je podnikateľom.

Súd môže uznesením o otvorení malého konkurzu uznať konkurz za malý, ak sú splnené aspoň dva nasledujúce predpoklady:

a) majetok podliehajúci konkurzu pravdepodobne neprevyšuje 5000000 Sk (prepočet na EUR),

- b) obrat úpadcu dosiahnutý v poslednom uzatvorenom účtovnom období pred vyhlásením konkurzu neprevýšil 10000000 Sk (prepočet na EUR),
- c) úpadca pravdepodobne nemá viac ako 50 veriteľov.

5 Reštrukturalizácia

Ak dlžníkovi hrozí úpadok alebo je v úpadku, môže poveriť správcu vypracovaním reštrukturalizačného posudku na účely zistenia, či sú splnené predpoklady na jeho reštrukturalizáciu. Tým nie je dotknutá povinnosť dlžníka včas podať návrh na vyhlásenie konkurzu.

Ak sa jeden veriteľ alebo viacerí veritelia dohodli s dlžníkom na poskytnutí potrebnej súčinnosti, môžu poveriť správcu vypracovaním posudku aj sami.

Poveriť vypracovaním posudku možno len osobu zapísanú do zoznamu správcov. Správca pri príprave posudku zisťuje finančnú situáciu a obchodnú situáciu dlžníka a podľa týchto zistení vo vypracovanom posudku odporučí alebo neodporučí reštrukturalizáciu dlžníka. Ak správca reštrukturalizáciu dlžníka odporučí, v posudku navrhne aj možný spôsob jej uskutočnenia.

IV. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Správneho a Finančného práva

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov.

1 Vláda Slovenskej republiky

Činnosť vlády Slovenskej republiky (vláda) riadi predseda vlády, ktorý zvoláva a vedie jej schôdze.

Vymedzené úseky činnosti vlády koordinuje jej podpredseda, ktorý plní aj úlohy, ktorými ho poverí vláda alebo predseda vlády.

Počas neprítomnosti predsedu vlády ho zastupuje podpredseda vlády, ktorého určí predseda vlády. Zastupujúci podpredseda vlády zvoláva a vedie schôdze vlády.

Schôdze vlády sú neverejné. Tým nie je dotknutá povinnosť vlády zverejňovať texty materiálov podľa osobitného predpisu.

Úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením činnosti vlády plní Úrad vlády Slovenskej republiky.

Na plnenie konkrétnych úloh môže vláda vymenúvať a odvolávať svojich splnomocnencov. Rozsah oprávnenia splnomocnenca určí vláda pri jeho vymenovaní.

Vláda môže zriaďovať svoje poradné orgány (rady). Poradné orgány vlády plnia úlohy koordinačné, konzultatívne alebo odborné.

Stálymi poradnými orgánmi vlády sú Legislatívna rada vlády Slovenskej republiky, Hospodárska rada vlády Slovenskej republiky, Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a Rada vlády Slovenskej republiky pre vedu, techniku a inovácie.

Členom poradného orgánu vlády môže byť člen vlády, štátny tajomník, volení a vymenovaní funkcionári orgánov verejnej moci, zamestnanci orgánov štátnej správy, zástupcovia územnej samosprávy, zástupcovia sociálnych partnerov a významní odborníci z teórie a praxe.

Členmi poradných medziministerských orgánov vlády sú členovia vlády. Účasť na poradnom medziministerskom orgáne vlády je nezastupiteľná.

Členmi ďalších poradných orgánov vlády sú členovia vlády a na ich čele je člen vlády alebo štátny tajomník.

Úlohy, zloženie poradných orgánov vlády a zásady rokovania určujú štatúty, ktoré schvaľuje vláda.

2 Ministerstvá

V Slovenskej republike pôsobia tieto ministerstvá, na ktorých čele je člen vlády:

- a) Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky,
- b) Ministerstvo financií Slovenskej republiky,
- c) Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky,
- d) Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky,
- e) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- f) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky,
- g) Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky,
- h) Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky,
- i) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- j) Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
- k) Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,
- l) Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky,
- m) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky.

Ministerstvo riadi a za jeho činnosť zodpovedá minister.

Ministra v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností štátny tajomník. Minister môže poveriť aj v iných prípadoch štátneho tajomníka, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Štátny tajomník má pri zastupovaní ministra na rokovaní vlády poradný hlas.

Štátneho tajomníka vymenúva a odvoláva vláda na návrh príslušného ministra. V odôvodnených prípadoch, najmä ak ide o viacodvetvové ministerstvá, môže vláda určiť, že na ministerstve pôsobia dvaja štátni tajomníci; minister určí, v ktorých otázkach a v akom poradí ho štátni tajomníci zastupujú.

Ministerstvo sa člení na sekcie a odbory, prípadne iné organizačné útvary.

Sekcie sa zriaďujú najmä pre jednotlivé úseky činnosti ministerstva. Sekciu riadi generálny riaditeľ.

Sekcie sa môžu členíť na úrady, odbory alebo iné na ich úroveň postavené organizačné zložky. Úrad, odbor alebo inú organizačnú zložku riadi riaditeľ.

Na ministerstve pôsobia poradné orgány zriadené podľa osobitných predpisov. Minister môže zriaďovať aj ďalšie poradné orgány.

Organizačnú štruktúru ministerstva určuje organizačný poriadok ministerstva, ktorý vydáva minister.

Jednotlivé kompetencie ministerstiev upravuje zákon.

3 Ostatné ústredné orgány štátnej správy

V Slovenskej republike pôsobia aj tieto ústredné orgány štátnej správy:

- a) Úrad vlády Slovenskej republiky,
- b) Protimonopolný úrad Slovenskej republiky,
- c) Štatistický úrad Slovenskej republiky,
- d) Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky,
- e) Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky,
- f) Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky,
- g) Úrad pre verejné obstarávanie,
- h) Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky,
- i) Správa štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky,
- j) Národný bezpečnostný úrad.

Na čele Úradu vlády Slovenskej republiky je vedúci, ktorý je za výkon svojej funkcie zodpovedný predsedovi vlády. Vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva vláda.

Na čele Protimonopolného úradu Slovenskej republiky a Štatistického úradu Slovenskej republiky je predseda, ktorého vymenúva a odvoláva prezident Slovenskej republiky na návrh vlády. Funkčné obdobie predsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky je päť rokov.

Na čele Národného bezpečnostného úradu je riaditeľ, ktorého volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu.

Na čele Úradu pre verejné obstarávanie je predseda, ktorého na návrh vlády volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu.

Na čele ostatných ústredných orgánov štátnej správy uvedených v písm. d) až f), h) a i) je predseda, ktorého vymenúva a odvoláva vláda. Predseda je za výkon svojej funkcie zodpovedný vláde.

Predseda v čase jeho neprítomnosti zastupuje v rozsahu jeho práv a povinností podpredseda. Predseda môže poveriť aj v iných prípadoch podpredsedu, aby ho zastupoval v rozsahu jeho práv a povinností. Podpredsedu vymenúva a odvoláva vláda na návrh príslušného predsedu, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Podpredsedu Protimonopolného úradu Slovenskej republiky vymenúva a odvoláva predseda Protimonopolného úradu Slovenskej republiky.

Organizačnú štruktúru ústredného orgánu štátnej správy určuje organizačný poriadok, ktorý vydáva vedúci, predseda alebo riaditeľ príslušného ústredného orgánu štátnej správy.

Úlohy jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy upravuje zákon.

Pre potreby technikov je najdôležitejšia informácia o úlohach Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť priemyselného vlastníctva.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vykonáva ústrednú štátnu správu v oblasti ochrany vynálezu, úžitkového vzoru, dizajnu, topografie polovodičového výrobku, ochrannej známky, označenia pôvodu výrobku a zemepisného označenia výrobku.

Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky vedie ústredný fond patentovej literatúry a zabezpečuje výmenu a sprístupňovanie informácií v oblasti priemyselných práv.

4 Spoločné ustanovenia

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sú právnické osoby.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sa podieľajú na tvorbe jednotnej štátnej politiky v jednotlivých oblastiach, uskutočňujú túto politiku, vykonávajú v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a plnia ďalšie úlohy ustanovené v ústavných zákonoch, zákonoch a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti zodpovedajú aj za úlohy obrany a vytváranie podmienok na realizáciu požiadaviek zabezpečovania príprav na obranu a ochranu.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti zabezpečujú aj úlohy súvisiace s dojednávaním a vykonávaním medzinárodných zmlúv, s rozvojom medzištátnych vzťahov a medzinárodnej spolupráce vrátane úloh, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú z medzinárodných zmlúv, ako aj z jej členstva v medzinárodných organizáciách.

Ak to vyžaduje postup ustanovený orgánmi Európskej únie pri čerpaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vláda rozhodne, ktorý ústredný orgán štátnej správy bude riadiacim orgánom vo vzťahu k iným ústredným orgánom štátnej správy.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečujú realizáciu pomoci poskytovanej Európskou úniou a zodpovedajú za využívanie finančných prostriedkov určených v rámci tejto pomoci.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v rozsahu vymedzenej pôsobnosti plnia voči orgánom Európskej únie informačnú a oznamovaciu povinnosť, ktorá im vyplýva z právne záväzných aktov týchto orgánov.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy skúmajú problematiku vo veciach, ktoré sú v ich pôsobnosti, a analyzujú dosahované výsledky. Robia opatrenia na riešenie

aktuálnych otázok a spracúvajú koncepcie rozvoja zverených oblastí a riešenia základných otázok, ktoré po zverejnení a po pripomienkovom konaní predkladajú vláde. V prípadoch ustanovených zákonom alebo na základe rozhodnutia vlády sa pripomienkové konanie nemusí uskutočniť.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sa starajú o náležitú právnu úpravu vecí patriacich do ich pôsobnosti. Pripravujú návrhy zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, zverejňujú ich a po prerokovaní v pripomienkovom konaní predkladajú vláde; dbajú aj o dodržiavanie zákonnosti v oblasti svojej pôsobnosti.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy pri plnení svojich úloh úzko spolupracujú. Vymieňajú si potrebné informácie a podklady a prerokúvajú s inými ministerstvami opatrenia, ktoré sa ich dotýkajú.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy využívajú podnety a skúsenosti orgánov verejnej moci, ako aj podnety verejnosti.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy využívajú poznatky verejných inštitúcií, vedeckých inštitúcií, výskumných pracovísk a stavovských a profesijných organizácií; zapájajú ich najmä do práce na riešení otázok koncepcnej povahy a legislatívnej povahy.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy prerokúvajú s odborovými orgánmi a organizáciami zamestnávateľov návrhy závažných opatrení týkajúcich sa životnej úrovne, sociálnych a hospodárskych potrieb obyvateľstva.

Činnosť ministerstiev prostredníctvom ministrov a činnosť ostatných ústredných orgánov štátnej správy prostredníctvom ich štatutárnych orgánov riadi, koordinuje a kontroluje vláda.

Vláda schvaľuje:

- a) štatúty ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktoré podrobnejšie vymedzia ich úlohy a zásady ich činnosti,
- b) limity počtov zamestnancov ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy,
- c) zahraničné cesty predsedu vlády, podpredsedov vlády, ministrov, štátnych tajomníkov a predsedov ostatných ústredných orgánov štátnej správy a vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky.

Sídlom ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy je Bratislava; sídlom Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky je Banská Bystrica.

5 Platové náležitosti

Plat, funkčné príplatky, paušálne náhrady a ďalšie náležitosti členov vlády určuje vláda podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti štátneho tajomníka určuje minister podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky určuje predseda vlády podľa osobitného predpisu.

Platové náležitosti predsedov ostatných ústredných orgánov štátnej správy okrem riaditeľa Národného bezpečnostného úradu určuje vláda podľa osobitného predpisu.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet a pôsobnosť zákona

Zákon upravuje:

- a) ochranu osobných údajov fyzických osôb pri ich spracúvaní,
- b) zásady spracúvania osobných údajov,
- c) bezpečnosť osobných údajov,
- d) ochranu práv dotknutých osôb,
- e) cezhraničný tok osobných údajov,
- f) registráciu a evidenciu informačných systémov,
- g) zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (úrad).

Zákon sa vzťahuje na orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci, ako aj na ostatné právnické osoby a fyzické osoby, ktoré spracúvajú osobné údaje, určujú účel a prostriedky spracúvania alebo poskytujú osobné údaje na spracúvanie.

Zákon sa vzťahuje aj na prevádzkovateľov, ktorí nemajú sídlo alebo trvalý pobyt na území:

- a) Slovenskej republiky, ale sú umiestnení v zahraničí na mieste, kde sa uplatňuje právny poriadok Slovenskej republiky prednostne na základe medzinárodného práva verejného,
- b) členského štátu Európskej únie, ak na účely spracúvania osobných údajov využívajú úplne alebo čiastočne automatizované alebo iné ako automatizované prostriedky spracúvania umiestnené na území Slovenskej republiky, pričom tieto prostriedky spracúvania nie sú využívané výlučne len na prenos osobných údajov cez územie členských štátov Európskej únie; v takomto prípade prevádzkovateľ postupuje podľa zákona.

Zákon sa vzťahuje na osobné údaje systematicky spracúvané úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami spracúvania alebo inými ako automatizovanými prostriedkami spracúvania, ktoré sú súčasťou informačného systému alebo sú určené na spracúvanie v informačnom systéme.

Presne vymenované ustanovenia zákona sa nevzťahujú na spracúvanie osobných údajov nevyhnutných na zabezpečenie verejného záujmu, ak prevádzkovateľ plní povinnosti výslovne ustanovené osobitným zákonom určené na zaistenie:

- a) bezpečnosti Slovenskej republiky,
- b) obrany Slovenskej republiky,
- c) verejného poriadku a bezpečnosti,
- d) predchádzania, zamedzovania, odhaľovania a dokumentovania trestnej činnosti, zisťovania jej páchatel'ov, vyšetrovania a stíhania trestných činov,
- e) významného ekonomického alebo finančného záujmu Slovenskej republiky alebo Európskej únie vrátane menových, rozpočtových a daňových záležitostí,
- f) výkonu kontroly, dohľadu, dozoru alebo uplatňovania regulácie v súvislosti s výkonom verejnej moci vo veciach uvedených v písmenách c), d) a e), alebo
- g) ochrany dotknutej osoby alebo práv a slobôd iných osôb.

Prevádzkovateľom registra o osobách právoplatne odsúdených súdmi v trestnom konaní, ako aj o osobách, proti ktorým bolo prokurátormi alebo súdmi právoplatne rozhodnuté o podmienечnom zastavení trestného stíhania alebo o schválení zmiery, môže byť len štátny orgán ustanovený osobitným zákonom.

Zákon sa nevzťahuje na ochranu osobných údajov, ktoré:

- a) spracúva fyzická osoba pre vlastnú potrebu v rámci výlučne osobných alebo domácich činností, ako je vedenie osobného adresára alebo korešpondencia,
- b) boli získané náhodne bez predchádzajúceho určenia účelu a prostriedkov spracúvania, bez zámeru ich ďalšieho spracúvania v usporiadanom systéme podľa osobitných kritérií a nie sú ďalej systematicky spracúvané.

2 Vymedzenie pojmov

Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.

Spracúvaním osobných údajov vykonávanie akýchkoľvek operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, napr. ich získavanie, zhromažďovanie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, likvidácia, ich prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie.

Poskytovaním osobných údajov odovzdávanie osobných údajov na spracúvanie inému prevádzkovateľovi alebo inému zástupcovi prevádzkovateľa, alebo jeho sprostredkovateľovi.

Sprístupňovaním osobných údajov oznámenie osobných údajov alebo umožnenie prístupu k nim inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe s výnimkou dotknutej osoby alebo oprávnenej osoby, ktorá ich nebude spracúvať ako prevádzkovateľ, zástupca prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľ.

Zverejňovaním osobných údajov publikovanie, uverejnenie alebo vystavenie osobných údajov na verejnosti prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov, verejne prístupných počítačových sietí, verejným vykonaním alebo vystavením diela, verejným vyhlásením, uvedením vo verejnom zozname, v registri alebo v operáte, ich umiestnením na úradnej tabuli alebo na inom verejne prístupnom mieste.

Likvidáciou osobných údajov zrušenie osobných údajov rozložením, vymazaním alebo fyzickým zničením hmotných nosičov tak, aby sa z nich osobné údaje nedali reprodukovať.

Blokovaním osobných údajov uvedenie osobných údajov do takého stavu, v ktorom sú neprístupné a je zabránené akejkoľvek manipulácii s nimi.

Informačným systémom akýkoľvek usporiadaný súbor, sústava alebo databáza obsahujúca jeden alebo viac osobných údajov, ktoré sú systematicky spracúvané na potreby dosiahnutia účelu podľa osobitných kritérií a podmienok s použitím automatizovaných, čiastočne automatizovaných alebo iných ako automatizovaných prostriedkov spracúvania bez ohľadu na to, či ide o systém centralizovaný, decentralizovaný alebo distribuovaný na funkčnom alebo geografickom základe, napríklad kartotéka, zoznam, register, operát, záznam alebo sústava obsahujúca spisy, doklady, zmluvy, potvrdenia, posudky, hodnotenia a testy.

Účelom spracúvania osobných údajov vopred jednoznačne vymedzený alebo ustanovený zámer spracúvania osobných údajov, ktorý sa viaže na určitú činnosť.

Súhlasom dotknutej osoby akýkoľvek slobodne daný výslovný a zrozumiteľný prejav vôle, ktorým dotknutá osoba na základe poskytnutých informácií vedome vyjadruje súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov.

Cezhraničným tokom osobných údajov prenos osobných údajov mimo územia Slovenskej republiky subjektom so sídlom alebo s trvalým pobytom v cudzine alebo ich výmena s týmito subjektmi.

Anonymizovaným údajom osobný údaj upravený do takej formy, v ktorej ho nemožno priradiť dotknutej osobe, ktorej sa týka.

Adresou súbor údajov o pobyte fyzickej osoby, do ktorého patria názov ulice, orientačné, prípadne súpisné číslo domu, názov obce, prípadne názov časti obce, poštové smerovacie číslo, názov okresu a názov štátu.

Všeobecne použiteľným identifikátorom trvalý identifikačný osobný údaj dotknutej osoby, ktorý zabezpečuje jej jednoznačnosť v informačných systémoch.

Biometrickým údajom osobný údaj fyzickej osoby, na základe ktorého je jednoznačne a nezameniteľne určiteľná, napr. odtlačok prsta, odtlačok dlane, analýza deoxyribonukleovej kyseliny a profil deoxyribonukleovej kyseliny.

Auditom bezpečnosti informačného systému nezávislé odborné posúdenie spoľahlivosti a celkovej bezpečnosti informačného systému z hľadiska zabezpečenia dôvernosti, integrity a dostupnosti spracúvaných osobných údajov.

Treťou krajinou štát, ktorý nie je členským štátom Európskej únie.

Verejným záujmom dôležitý záujem štátu realizovaný pri výkone verejnej moci, ktorý prevažuje nad oprávneným záujmom fyzickej osoby alebo viacerých fyzických osôb, prináša majetkový prospech alebo iný prospech ostatným fyzickým osobám alebo mnohým z nich a bez jeho realizácie by mohli vzniknúť rozsiahle alebo nenahraditeľné škody.

Podmienkami spracúvania osobných údajov prostriedky a spôsoby spracúvania osobných údajov, ako aj ďalšie požiadavky, kritériá alebo pokyny súvisiace so spracúvaním osobných údajov alebo vykonanie úkonov, ktoré slúžia na dosiahnutie účelu spracúvania či už pred začatím spracúvania osobných údajov, alebo v priebehu ich spracúvania.

Prevádzkovateľom je orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá sama alebo spoločne s inými určuje účel a prostriedky spracúvania osobných údajov. Ak účel, prípadne aj prostriedky spracúvania osobných údajov ustanovuje osobitný zákon, prevádzkovateľom je ten, koho na plnenie účelu spracúvania ustanoví zákon alebo kto splní zákonom ustanovené podmienky. To platí aj vtedy, ak tak ustanovuje právny akt Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Sprostredkovateľom je orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa alebo zástupcu prevádzkovateľa.

Oprávnenou osobou je každá fyzická osoba, ktorá prichádza do styku s osobnými údajmi v rámci svojho pracovnoprávneho vzťahu, štátnozamestnaneckého pomeru, služobného pomeru, členského vzťahu, na základe poverenia, zvolenia alebo vymenovania alebo v rámci výkonu verejnej funkcie, ktorá môže osobné údaje spracúvať len na základe pokynu prevádzkovateľa, zástupcu prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa, ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

Dotknutou osobou je každá fyzická osoba, o ktorej sa spracúvajú osobné údaje.

Zástupcom prevádzkovateľa je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá na území Slovenskej republiky zastupuje prevádzkovateľa so sídlom alebo s trvalým pobytom v tretej krajine.

Tretou stranou je orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba iná ako dotknutá osoba, vlastný prevádzkovateľ alebo zástupca prevádzkovateľa, jeho sprostredkovateľ a ich oprávnené osoby.

Príjemcom je orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorej sú osobné údaje poskytnuté alebo sprístupnené; prevádzkovateľ, ktorý je oprávnený spracúvať osobné údaje na základe zákona a úrad pri plnení úloh ustanovených týmto zákonom, sa nepovažuje za príjemcu.

3 Práva, povinnosti a zodpovednosť pri spracúvaní osobných údajov

Osobné údaje môže spracúvať iba prevádzkovateľ a sprostredkovateľ.

Sprostredkovateľ je oprávnený spracúvať osobné údaje len v rozsahu a za podmienok dojednaných s prevádzkovateľom v písomnej zmluve alebo v písomnom poverení. Sprostredkovateľ je oprávnený spracúvať osobné údaje len v rozsahu a za podmienok dojednaných s prevádzkovateľom alebo so súhlasom prevádzkovateľa aj so sprostredkovateľom v písomnej zmluve, alebo v písomnom poverení.

Prevádzkovateľ dbá pri výbere sprostredkovateľa najmä na jeho záruky, pokiaľ ide o opatrenia v oblasti technickej, organizačnej a personálnej bezpečnosti. Prevádzkovateľ nesmie zveriť spracúvanie osobných údajov sprostredkovateľovi, ak by tým mohli byť ohrozené práva a právom chránené záujmy dotknutých osôb.

Ak prevádzkovateľ poveril spracúvaním sprostredkovateľa až po získaní osobných údajov, oznámi to dotknutým osobám pri najbližšom kontakte s nimi, najneskôr však do troch mesiacov od poverenia sprostredkovateľa. To platí aj vtedy, ak spracúvanie osobných údajov prevezme iný prevádzkovateľ.

Zástupca prevádzkovateľa je povinný konať v rozsahu práv a povinností ustanovených týmto zákonom prevádzkovateľovi. Ustanovenia tohto zákona, podľa ktorých ukladá úrad prevádzkovateľovi, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo strpel, sa rovnako vzťahujú aj na zástupcu prevádzkovateľa.

Prevádzkovateľ je povinný:

- a) pred začatím spracúvania osobných údajov jednoznačne a konkrétne vymedziť účel spracúvania osobných údajov; účel spracúvania musí byť jasný a nesmie byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná,
- b) určiť prostriedky a spôsob spracúvania osobných údajov, prípadne ďalšie podmienky spracúvania osobných údajov,

- c) získavať osobné údaje výlučne na vymedzený alebo ustanovený účel; je neprípustné získavať osobné údaje pod zámienkou iného účelu alebo inej činnosti,
- d) zabezpečiť, aby sa spracúvali len také osobné údaje, ktoré svojím rozsahom a obsahom zodpovedajú účelu ich spracúvania a sú nevyhnutné na jeho dosiahnutie,
- e) získavať osobné údaje na rozdielne účely osobitne a zabezpečiť, aby sa osobné údaje spracúvali a využívali výlučne spôsobom, ktorý zodpovedá účelu, na ktorý boli zhromaždené; je neprípustné združovať osobné údaje, ktoré boli získané na rozdielne účely,
- f) spracúvať len správne, úplné a podľa potreby aktualizované osobné údaje vo vzťahu k účelu spracúvania; nesprávne a neúplné osobné údaje je prevádzkovateľ povinný blokovať a bez zbytočného odkladu opraviť alebo doplniť; nesprávne a neúplné osobné údaje, ktoré nemožno opraviť alebo doplniť tak, aby boli správne a úplné, prevádzkovateľ zreteľne označí a zlikviduje ihneď, ako to okolnosti dovoľia,
- g) zabezpečiť, aby zhromaždené osobné údaje boli spracúvané vo forme umožňujúcej identifikáciu dotknutých osôb počas doby nie dlhšej, ako je nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania,
- h) zlikvidovať tie osobné údaje, ktorých účel spracúvania sa skončil; po skončení účelu spracúvania možno osobné údaje ďalej spracúvať len za podmienok ustanovených v zákone,
- i) spracúvať osobné údaje v súlade s dobrými mravmi a konať spôsobom, ktorý neodporuje tomuto zákonu ani iným všeobecne záväzným právnym predpisom a ani ich neobchádza; súhlas dotknutej osoby si nesmie prevádzkovateľ vynucovať a ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.

Výnimky z vyššie uvedených povinností stanovuje zákon.

V prípade pochybností o tom, či spracúvané osobné údaje svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania alebo využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, či sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, rozhodne úrad. Stanovisko úradu je záväzné.

Osobné údaje možno spracúvať len so súhlasom dotknutej osoby, ak tento zákon neustanovuje inak.

Ak prevádzkovateľ spracúva osobné údaje na základe súhlasu dotknutej osoby, je povinný v prípade pochybností preukázať úradu kedykoľvek na jeho žiadosť, že súhlasom disponuje. Súhlas sa preukazuje zvukovým alebo zvukovo-obrazovým záznamom alebo čestným vyhlásením toho, kto poskytol osobné údaje do informačného systému, prípadne iným hodnoverným spôsobom. Písomný súhlas preukazuje prevádzkovateľ úradu dokladom, ktorý potvrdzuje poskytnutie súhlasu. Dôkaz o súhlase obsahuje najmä údaj o tom, kto súhlas poskytol, komu sa tento súhlas dáva, na aký účel, zoznam alebo rozsah osobných údajov,

dobu platnosti súhlasu a podmienky jeho odvolania. Súhlas daný v písomnej forme je bez vlastnoručného podpisu toho, kto súhlas dáva, neplatný.

Súhlas sa nevyžaduje, ak sa osobné údaje spracúvajú na základe osobitného zákona, ktorý ustanovuje zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania a okruh dotknutých osôb. Spracúvané osobné údaje o dotknutej osobe možno z informačného systému poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť len vtedy, ak osobitný zákon ustanovuje účel poskytovania, sprístupňovania alebo zverejňovania, zoznam osobných údajov, ktoré možno poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť, ako aj tretie strany, ktorým sa osobné údaje poskytujú, prípadne okruh príjemcov, ktorým sa osobné údaje sprístupňujú, ak tento zákon neustanovuje inak.

Výnimky týkajúce sa spracovania osobných údajov bez súhlasu upravuje zákon.

Ten, kto mieni zverejniť osobné údaje dotknutej osoby, nesmie svojím konaním neoprávnené zasahovať do práva na ochranu jej osobnosti a súkromia; ich zverejnenie nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami dotknutej osoby.

Ak dotknutá osoba nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, súhlas vyžadovaný podľa tohto zákona môže poskytnúť jej zákonný zástupca.

Ak dotknutá osoba nežije, súhlas vyžadovaný podľa tohto zákona môže poskytnúť jej blízka osoba. Súhlas nie je platný, ak čo len jedna blízka osoba písomne vyslovila nesúhlas.

Osobné údaje dotknutej osoby možno poskytnúť z informačného systému inej právnickej osobe, fyzickej osobe, prípadne subjektu v cudzine len spolu s písomným dokladom o danom súhlase, ak tento zákon takýto súhlas vyžaduje; ten, kto osobné údaje takto poskytuje, môže písomný doklad o danom súhlase nahradiť písomným vyhlásením prevádzkovateľa o udelení súhlasu dotknutými osobami, ak prevádzkovateľ vie preukázať, že písomný súhlas dotknutých osôb bol daný.

Ten, kto tvrdí, že spracúva zverejnené osobné údaje, na požiadanie preukáže úradu, že spracúvané osobné údaje boli už zverejnené.

Užívateľ môže sprístupnené osobné údaje o dotknutej osobe spracúvať len pre vlastnú potrebu výlučne v rámci osobných alebo domácich činností.

Spracúvať osobné údaje, ktoré odhaľujú rasový alebo etnický pôvod, politické názory, náboženskú vieru alebo svetonázor, členstvo v politických stranách alebo politických hnutiach, členstvo v odborových organizáciách a údaje týkajúce sa zdravia alebo pohlavného života, sa zakazuje.

Pri spracúvaní osobných údajov možno využiť na účely určenia fyzickej osoby všeobecne použiteľný identifikátor ustanovený osobitným zákonom len vtedy, ak jeho použitie je nevyhnutné na dosiahnutie daného účelu spracúvania. Spracúvať iný identifikátor, ktorý v sebe skrýva charakteristiky dotknutej osoby, alebo zverejňovať všeobecne použiteľný identifikátor sa zakazuje.

Spracúvanie osobných údajov o porušení ustanovení predpisov trestného práva, priestupkového práva alebo občianskeho práva, ako aj o výkone právoplatných rozsudkov alebo rozhodnutí môže vykonávať len ten, komu to umožňuje osobitný zákon.

Spracúvanie biometrických údajov možno vykonávať len za podmienok ustanovených v osobitnom zákone, ak:

- a) to prevádzkovateľovi vyplýva výslovne zo zákona, alebo
- b) na spracúvanie dala písomný súhlas dotknutá osoba.

Spracúvanie osobných údajov o psychickej identite fyzickej osoby alebo o jej psychickej pracovnej spôsobilosti môže vykonávať len psychológ alebo ten, komu to umožňuje osobitný zákon.

Zákon stanovuje podmienky z obmedzenia pri spracúvaní osobitných kategórií osobných údajov.

Prevádzkovateľ, ktorý mieni získať od dotknutej osoby jej osobné údaje, je povinný najneskôr pri ich získavaní informovať dotknutú osobu a bez vyzvania jej vopred oznámiť:

- a) názov a sídlo alebo trvalý pobyt prevádzkovateľa; ak za prevádzkovateľa so sídlom alebo s trvalým pobytom v tretej krajine koná na území Slovenskej republiky zástupca prevádzkovateľa, aj jeho názov a sídlo alebo trvalý pobyt,
- b) názov a sídlo alebo trvalý pobyt sprostredkovateľa, ak v mene prevádzkovateľa alebo zástupcu prevádzkovateľa získava osobné údaje sprostredkovateľ; v takomto prípade je povinný včas oznámiť dotknutej osobe informácie podľa tohto odseku sprostredkovateľ,
- c) účel spracúvania osobných údajov,
- d) ďalšie doplňujúce informácie v takom rozsahu, v akom sú s ohľadom na všetky okolnosti spracúvania osobných údajov potrebné pre dotknutú osobu na zaručenie jej práv a právom chránených záujmov, najmä právo byť informovaná o podmienkach spracúvania svojich osobných údajov:

1. preukázanie totožnosti oprávnenej osoby, ktorá získava osobné údaje alebo preukázanie príslušnosti oprávnenej osoby hodnoverným dokladom k tomu subjektu, v mene ktorého koná; oprávnená osoba je povinná takejto žiadosti dotknutej osoby bez zbytočného odkladu vyhovieť,

2. poučenie o dobrovoľnosti alebo povinnosti poskytnúť požadované osobné údaje; ak sa dotknutá osoba sama rozhoduje o poskytnutí svojich osobných údajov, prevádzkovateľ oznámi dotknutej osobe, na základe akého právneho podkladu mieni spracúvať jej osobné údaje; ak dotknutej osobe povinnosť poskytnúť osobné údaje vyplýva z osobitného zákona, prevádzkovateľ oznámi dotknutej osobe zákon, ktorý jej túto povinnosť ukladá a upovedomí ju o následkoch odmietnutia poskytnúť osobné údaje,

3. tretie strany, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že im budú osobné údaje poskytnuté,

4. okruh príjemcov, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že im budú osobné údaje sprístupnené,
5. formu zverejnenia, ak majú byť osobné údaje zverejnené,
6. tretie krajiny, ak sa predpokladá alebo je zrejmé, že sa do týchto krajín uskutoční prenos osobných údajov,
7. poučenie o existencii práv dotknutej osoby.

Prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ, ktorý v priestoroch prístupných verejnosti získava, poskytuje alebo sprístupňuje osobné údaje, zabezpečí diskretnosť pri ich spracúvaní.

Získavať osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií možno len vtedy, ak s tým dotknutá osoba písomne súhlasí alebo ak to osobitný zákon výslovne umožňuje bez súhlasu dotknutej osoby. Súhlas dotknutej osoby si prevádzkovateľ ani sprostredkovateľ nesmú vynucovať ani podmieňovať hrozbou odmietnutia zmluvného vzťahu, služby, tovaru alebo povinnosti ustanovenej prevádzkovateľovi alebo sprostredkovateľovi zákonom.

Priestor prístupný verejnosti možno monitorovať pomocou videozáznamu alebo audiozáznamu len na účely verejného poriadku a bezpečnosti, odhaľovania kriminality alebo narušenia bezpečnosti štátu, a to len vtedy, ak priestor je zreteľne označený ako monitorovaný. Označenie monitorovaného priestoru sa nevyžaduje, ak tak ustanovuje osobitný zákon. Vyhotovený záznam možno využiť len na účely trestného konania alebo konania o priestupkoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Do informačného systému možno poskytnúť len pravdivé osobné údaje. Za nepravdivosť osobných údajov zodpovedá ten, kto ich do informačného systému poskytol. Správnosť a aktuálnosť osobných údajov zabezpečuje prevádzkovateľ. Za správny sa považuje taký osobný údaj, ktorý sa poskytol v súlade so zákonom.

Osobný údaj sa považuje za správny, kým sa nepreukáže opak. Prevádzkovateľ po splnení účelu spracúvania zabezpečí bezodkladne likvidáciu osobných údajov, okrem prípadov určených zákonom.

Opravu alebo likvidáciu osobných údajov oznámi prevádzkovateľ do 30 dní od ich vykonania dotknutej osobe a každému, komu ich poskytol.

Od oznámenia možno upustiť, ak sa neoznámením opravy alebo likvidácie osobných údajov neporušia práva dotknutej osoby.

Za bezpečnosť osobných údajov zodpovedá prevádzkovateľ a sprostredkovateľ tým, že ich chráni pred náhodným, ako aj nezákonným poškodením a zničením, náhodnou stratou, zmenou, nedovoleným prístupom a sprístupnením, ako aj pred akýmkoľvek inými neprípustnými formami spracúvania. Na tento účel prijme primerané technické, organizačné a

personálne opatrenia zodpovedajúce spôsobu spracúvania, pričom berie do úvahy najmä:

- a) použiteľné technické prostriedky,
- b) rozsah možných rizík, ktoré sú spôsobilé narušiť bezpečnosť alebo funkčnosť informačného systému,
- c) dôvernosť a dôležitosť spracúvaných osobných údajov.

Opatrenia prijme prevádzkovateľ a sprostredkovateľ vo forme bezpečnostného projektu informačného systému (bezpečnostný projekt) a zabezpečí jeho vypracovanie podľa zákona.

Bezpečnostný projekt vymedzuje rozsah a spôsob technických, organizačných a personálnych opatrení potrebných na eliminovanie a minimalizovanie hrozieb a rizík pôsobiacich na informačný systém z hľadiska narušenia jeho bezpečnosti, spoľahlivosti a funkčnosti.

Bezpečnostný projekt sa spracúva v súlade so základnými pravidlami bezpečnosti informačného systému vydanými bezpečnostnými štandardmi, právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Bezpečnostný projekt obsahuje najmä:

- a) bezpečnostný zámer,
- b) analýzu bezpečnosti informačného systému,
- c) bezpečnostné smernice.

Bezpečnostný zámer vymedzuje základné bezpečnostné ciele, ktoré je potrebné dosiahnuť na ochranu informačného systému pred ohrozením jeho bezpečnosti, a obsahuje najmä:

- a) formuláciu základných bezpečnostných cieľov a minimálne požadovaných bezpečnostných opatrení,
- b) špecifikáciu technických, organizačných a personálnych opatrení na zabezpečenie ochrany osobných údajov v informačnom systéme a spôsob ich využitia,
- c) vymedzenie okolia informačného systému a jeho vzťah k možnému narušeniu bezpečnosti,
- d) vymedzenie hraníc určujúcich množinu zvyškových rizík.

Analýza bezpečnosti informačného systému je podrobný rozbor stavu bezpečnosti informačného systému, ktorá obsahuje najmä:

- a) kvalitatívnu analýzu rizík, v rámci ktorej sa identifikujú hrozby pôsobiace na jednotlivé aktíva informačného systému spôsobilé narušiť jeho bezpečnosť alebo funkčnosť; výsledkom kvalitatívnej analýzy rizík je zoznam hrozieb, ktoré môžu ohroziť dôvernosť, integritu a dostupnosť spracúvaných osobných údajov, s uvedením rozsahu možného rizika, návrhov opatrení, ktoré eliminujú alebo minimalizujú vplyv rizík, a s vymedzením súpisu nepokrytých rizík,

b) použitie bezpečnostných štandardov a určenie iných metód a prostriedkov ochrany osobných údajov; súčasťou analýzy bezpečnosti informačného systému je posúdenie zhody navrhnutých bezpečnostných opatrení s použitými bezpečnostnými štandardmi, metódami a prostriedkami.

Bezpečnostné smernice upresňujú a aplikujú závery vyplývajúce z bezpečnostného projektu na konkrétne podmienky prevádzkovaného informačného systému a obsahujú najmä:

- a) popis technických, organizačných a personálnych opatrení vymedzených v bezpečnostnom projekte a ich využitie v konkrétnych podmienkach,
- b) rozsah oprávnení a popis povolených činností jednotlivých oprávnených osôb, spôsob ich identifikácie a autentizácie pri prístupe k informačnému systému,
- c) rozsah zodpovednosti oprávnených osôb a osoby zodpovednej za dohľad nad ochranou osobných údajov,
- d) spôsob, formu a periodicitu výkonu kontrolných činností zameraných na dodržiavanie bezpečnosti informačného systému,
- e) postupy pri haváriách, poruchách a iných mimoriadnych situáciách vrátane preventívnych opatrení na zníženie vzniku mimoriadnych situácií a možností efektívnej obnovy stavu pred haváriou.

Prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ je povinný poučiť oprávnené osoby o právach a povinnostiach ustanovených týmto zákonom a o zodpovednosti za ich porušenie. Poučenie vykoná prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ pred vydaním prvého pokynu oprávnenej osobe na vykonanie akejkoľvek spracovateľskej operácie s osobnými údajmi. Oprávnená osoba poučenie potvrdí svojím podpisom; o poučení prevádzkovateľ alebo sprostredkovateľ vedie písomný záznam.

Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch, ktoré spracúvajú. Povinnosť mlčanlivosti trvá aj po ukončení spracovania. Povinnosť mlčanlivosti nemajú, ak je to podľa osobitného zákona nevyhnutné na plnenie úloh orgánov činných v trestnom konaní; tým nie sú dotknuté ustanovenia osobitných zákonov.

Oprávnená osoba je povinná zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch, s ktorými príde do styku; tie nesmie využiť ani pre osobnú potrebu a bez súhlasu prevádzkovateľa ich nesmie zverejniť a nikomu poskytnúť ani sprístupniť.

Povinnosť mlčanlivosti podľa zákona platí aj pre iné fyzické osoby, ktoré v rámci svojej činnosti (napr. údržba a servis technických prostriedkov) prídu do styku s osobnými údajmi u prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa.

Povinnosť mlčanlivosti podľa zákona trvá aj po zániku funkcie oprávnenej osoby alebo po skončení jej pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu, ako aj štátnozamestnaneckého pomeru alebo vzťahu podľa zákona.

Za výkon dohľadu nad ochranou osobných údajov spracúvaných podľa tohto zákona zodpovedá prevádzkovateľ.

Ak prevádzkovateľ zamestnáva viac ako päť osôb, výkonom dohľadu písomne poverí zodpovednú osobu alebo viaceré zodpovedné osoby, ktoré dozerajú na dodržiavanie zákonných ustanovení pri spracúvaní osobných údajov podľa podmienok zákona.

Dotknutá osoba má právo na základe písomnej žiadosti od prevádzkovateľa vyžadovať povinnosti ustanovené v zákone.

Ak tretia krajina zaručuje primeranú úroveň ochrany osobných údajov, prenos osobných údajov do tejto tretej krajiny možno vykonať za podmienok ustanovených v zákone.

Voľný pohyb osobných údajov medzi Slovenskou republikou a členskými štátmi Európskej únie sa zaručuje; Slovenská republika neobmedzí ani nezakáže prenos osobných údajov z dôvodov ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb, najmä ich práva na súkromie v súvislosti so spracúvaním ich osobných údajov.

Prevádzkovateľ so sídlom alebo s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorý zároveň spracúva osobné údaje prostredníctvom svojej organizačnej zložky alebo viacerých organizačných zložiek na území jedného alebo viacerých členských štátov Európskej únie, je povinný prijať opatrenia a zabezpečiť, aby každá jeho organizačná zložka spracúvala osobné údaje v súlade s právnym poriadkom platným v tom členskom štáte, v ktorom má príslušná organizačná zložka sídlo.

Prevádzkovateľ, ktorý nemá sídlo alebo trvalý pobyt na území členského štátu Európskej únie, a na účely spracúvania osobných údajov využíva úplne alebo čiastočne automatizované alebo iné ako automatizované prostriedky spracúvania umiestnené na území Slovenskej republiky, pričom tieto prostriedky spracúvania nie sú využívané výlučne len na prenos osobných údajov cez územie členských štátov Európskej únie, je povinný pred začatím spracúvania osobných údajov vymenovať svojho zástupcu, ktorý má sídlo alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky; tým nie je dotknuté vnútroštátne právo tretej krajiny, v ktorej má prevádzkovateľ sídlo alebo trvalý pobyt. Zástupca prevádzkovateľa je povinný preukázať úradu kedykoľvek na jeho žiadosť originál dokladu svojho vymenovania za zástupcu prevádzkovateľa. Pravosť podpisov a odtlačku pečiatky prevádzkovateľa na origináli dokladu musí byť overená orgánom štátu príslušným na jeho overenie alebo notárom v príslušnom štáte s odtlačkom pečiatky zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v tomto štáte.

Prevádzkovateľ registruje informačné systémy alebo vedie o nich evidenciu v rozsahu a za podmienok ustanovených zákonom.

Registráciu informačných systémov vykonáva úrad bezplatne.

Povinnosť registrácie sa vzťahuje na všetky informačné systémy, v ktorých sa spracúvajú osobné údaje úplne alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami spracúvania s výnimkou tých informačných systémov, ktoré vymedzuje zákon.

Súčasťou registrácie je pridelenie registračného čísla informačnému systému a vydanie potvrdenia o jeho registrácii, okrem výnimky, ktorú ustanovuje zákon.

V prípade pochybnosti o tom, či informačný systém podlieha registrácii, rozhodne úrad. Stanovisko úradu je záväzné.

Za prihlásenie informačného systému na registráciu zodpovedá jeho prevádzkovateľ.

Prevádzkovateľ prihlási informačný systém na registráciu pred začatím spracúvania osobných údajov.

Osobitnú registráciu informačných systémov vykonáva úrad bezplatne za podmienok stanovených v zákone.

Prevádzkovateľ do 15 dní písomne oznámi úradu akékoľvek zmeny údajov podľa zákona s výnimkou vecí, ktoré nastanú v priebehu spracúvania.

Prevádzkovateľ do 15 dní odo dňa skončenia spracúvania osobných údajov v informačnom systéme tento z registrácie písomne odhlási. Súčasťou odhlásenia je dátum skončenia spracúvania osobných údajov.

Evidencia vedená podľa zákona je verejná. Údaje z evidencie prevádzkovateľ sprístupní bezplatne komukoľvek, kto o to požiada.

4 Úrad

Zriaďuje sa Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky, ktorý je orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou so sídlom v Bratislave.

Úrad ako štátny orgán vykonáva dozor nad ochranou osobných údajov nezávisle a podieľa sa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov.

Ak osobné údaje spracúvajú spravodajské služby, dozor nad ochranou osobných údajov podľa zákona vykonáva Národná rada Slovenskej republiky podľa osobitného zákona.

Úrad plní oznamovaciu povinnosť voči Európskej komisii v oblasti ochrany osobných údajov.

Úrad prijíma opatrenia na vykonanie rozhodnutí Európskej komisie vydaných v oblasti ochrany osobných údajov.

Úrad spolupracuje pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov s obdobnými orgánmi dozoru v zahraničí.

Úrad je rozpočtovou organizáciou. Návrh rozpočtu predkladá úrad ako súčasť kapitoly Všeobecná pokladničná správa. Schválený rozpočet úradu môže znížiť v priebehu kalendárneho roku iba Národná rada Slovenskej republiky.

Podrobnosti o organizácii úradu upraví organizačný poriadok.

Na čele úradu je predseda úradu, ktorého volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky podľa podmienok uvedených v zákone.

Predseda úradu v čase jeho neprítomnosti zastupuje podpredseda úradu. Podpredseda úradu okrem toho plní úlohy, ktorými ho poverí predseda úradu.

Podpredsedu úradu vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky na návrh predsedu úradu.

Od povinnosti mlčanlivosti môže podpredsedu úradu pre konkrétny prípad oslobodiť predseda úradu.

Činnosť inšpektorov riadi vrchný inšpektor.

Inšpektori vykonávajú kontrolnú činnosť a sú vecne príslušní na plnenie úloh úradu.

Inšpektorov vymenúva a odvoláva vláda Slovenskej republiky na návrh predsedu úradu podľa podmienok uvedených v zákone.

Úrad pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov plní tieto úlohy:

- a) priebežne sleduje stav ochrany osobných údajov, registráciu informačných systémov a vedenie evidencie o informačných systémoch,
- b) odporúča prevádzkovateľom opatrenia na zabezpečenie ochrany osobných údajov v informačných systémoch; na tento účel vydáva v rozsahu svojej pôsobnosti odporúčania pre prevádzkovateľov,
- c) pri pochybnostiach o tom, či spracúvané osobné údaje svojím rozsahom, obsahom a spôsobom spracúvania a využívania zodpovedajú účelu ich spracúvania, sú s daným účelom spracúvania zlučiteľné alebo sú časovo a vecne neaktuálne vo vzťahu k tomuto účelu, vydáva záväzné stanovisko,
- d) pri pochybnostiach o cezhraničnom toku osobných údajov vydáva záväzné stanovisko,
- e) pri pochybnostiach o registrácii informačného systému vydáva záväzné stanovisko,
- f) prešetruje oznámenia podané podľa § 45, alebo koná na základe podnetu alebo z vlastnej iniciatívy podľa zákona a na odstránenie nedostatkov vydáva opatrenia na nápravu,
- g) pri podozrení z porušenia povinností uložených týmto zákonom môže predvolať prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa s cieľom podať vysvetlenia,
- h) kontroluje spracúvanie osobných údajov v informačných systémoch,
- i) ukladá sankcie pri zistení porušenia povinností uvedených v tomto zákone,
- j) podáva oznámenie orgánom činným v trestnom konaní pri podozrení, že ide o trestný čin,

- k) vykonáva registráciu informačných systémov a zabezpečuje prístupnosť stavu registrácie,
- l) podieľa sa na príprave všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany osobných údajov,
- m) v rozsahu svojej pôsobnosti vydáva všeobecne záväzné právne predpisy,
- n) vyjadruje sa k návrhom zákonov a k návrhom ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, v ktorých sa upravuje spracúvanie osobných údajov,
- o) predkladá Národnej rade Slovenskej republiky správu o stave ochrany osobných údajov najmenej raz za dva roky.

Predmetom dozoru nad ochranou osobných údajov nie sú spory zo zmluvných alebo predzmluvných vzťahov prevádzkovateľov alebo sprostredkovateľov a dotknutých osôb alebo iných fyzických osôb alebo právnických osôb, na ktorých prejednávanie a rozhodovanie sú príslušné súdy alebo iné orgány podľa osobitných predpisov.

Ak úrad zistí skutočnosti nasvedčujúce tomu, že zákon, iný všeobecne záväzný právny predpis alebo prevádzkovateľom vydaný vnútorný predpis porušuje základné práva a slobody fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov, predseda úradu môže podať podnet na jeho zmenu alebo zrušenie príslušnému orgánu.

Vrchný inšpektor a ostatní inšpektori (kontrolný orgán), ako aj predseda úradu a podpredseda úradu sú oprávnení na činnosti uvedené v zákone.

Ak je to odôvodnené osobitou povahou kontrolnej úlohy, môže kontrolný orgán prizvať na vykonanie kontroly iné fyzické osoby. Účasť týchto fyzických osôb na kontrole sa považuje za iný úkon vo všeobecnom záujme.

Kontrolu nemôžu vykonávať prizvané osoby, o ktorých so zreteľom na ich vzťah k predmetu kontroly alebo na vzťah ku kontrolovanej osobe možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Prizvané osoby, ktoré samy vedia o skutočnostiach zakladajúcich pochybnosti o ich nepredpojatosti, oznámia tieto skutočnosti bez zbytočného odkladu úradu.

Kontrolovaná osoba môže písomne vzniesť preukázateľné námietky o zaujatosti prizvanej osoby. Prizvaná osoba môže do rozhodnutia o námietkach zaujatosti vykonať pri kontrole len úkony, ktoré nedovoľujú odklad.

O námietkach zaujatosti a o oznámení predpojatosti rozhodne predseda úradu. Rozhodnutie predsedu úradu v tejto veci je konečné.

Plnením konkrétnej úlohy pri výkone kontroly možno poveriť ďalších zamestnancov úradu.

Inšpektori a poverení zamestnanci úradu, ktorí samy vedia o skutočnostiach zakladajúcich pochybnosti o ich nepredpojatosti vo vzťahu k predmetu kontroly alebo ku kontrolovanej osobe, oznámia tieto skutočnosti bez zbytočného odkladu predsedovi úradu. Ak predseda úradu uzná, že k predpojatosti došlo, osobu z konania vo veci vylúči.

Na výkon kontroly sa nevzťahujú predpisy o kontrole v štátnej správe.

Orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, iné orgány verejnej moci, prevádzkovatelia a sprostredkovatelia poskytujú úradu potrebnú pomoc pri plnení jeho úloh.

Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ poskytujú úradu pri plnení jeho úloh všetky ním požadované údaje v určenej lehote.

Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sa dostavia na predvolanie úradu s cieľom podať vysvetlenia v určenej lehote.

Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ sú povinní strpieť všetky úkony úradu smerujúce k vyšetrovaniu okolností potrebných na objektívne posúdenie prešetrovanej veci.

Konanie vo veciach upravených týmto zákonom, na ktoré sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, je začaté dňom, keď voči prevádzkovateľovi, sprostredkovateľovi alebo inej právnickej osobe alebo fyzickej osobe (účastník konania) urobil úrad prvý úkon. Ak sa konanie začína na podnet účastníka konania, dňom začatia konania je deň doručenia podnetu úradu.

Účastníkom konania je ten, o koho právach alebo povinnostiach sa má konať. Za účastníka konania, ktorým nie je fyzická osoba, koná štatutárny orgán, prípadne jeho zamestnanec alebo člen, ktorý sa preukáže písomným poverením štatutárneho orgánu, že je oprávnený za neho konať, pokiaľ jednotlivé ustanovenia tohto zákona neustanovujú inak. Účastník konania sa môže nechať v konaní zastupovať. V tej istej veci môže mať účastník konania súčasne len jedného zástupcu, ktorému udelí písomne splnomocnenie na celé konanie, alebo len na určité úkony. Splnomocnenie na zastupovanie účastníka konania, ktorým nie je fyzická osoba, musí byť udelené osobou, ktorá je oprávnená konať v jeho mene.

Konanie je neverejné.

Na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi. Dôkazmi sú najmä vyjadrenia účastníkov konania, výpovede svedkov, listiny, znalecké posudky alebo odborné posudky, správy, vyjadrenia a potvrdenia orgánov alebo iných právnických osôb a fyzických osôb, zverejnené informácie, obhliadky a kontrolné zistenia. Ako dôkaz možno použiť namiesto originálu listiny alebo originálu akéhokoľvek záznamu aj ich rozmnoženinu v tlačenej, fotografickej, zvukovej, zvukovo-obrazovej alebo v inej všeobecne zrozumiteľnej forme, ak je umiestnená na bežne dostupnom nosiči informácií.

Úrad môže namiesto dôkazu pripustiť čestné vyhlásenie fyzickej osoby. Čestné vyhlásenie úrad nepripustí, ak tomu bráni všeobecný záujem alebo ak by tým bola porušená rovnosť medzi účastníkmi konania. Čestným vyhlásením nemožno nahradiť znalecký posudok. V čestnom vyhlásení je fyzická osoba povinná uviesť pravdivé údaje. Úrad musí upozorniť fyzickú osobu na právne následky nepravdivého čestného vyhlásenia.

Úrad môže ustanoviť znalca alebo znalcov podľa osobitného predpisu, ak je na odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie vo veci potrebný znalecký posudok a uložiť ustanovenému znalcovi, aby samostatne písomne vypracoval znalecký posudok, alebo aby sa v znaleckom posudku vyjadril k otázkam, ktoré mu položil úrad. Na tento účel úrad ustanovenému znalcovi sprístupní potrebné údaje zo spisu. V súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku môže úrad uložiť účastníkovi konania, aby poskytol ustanovenému znalcovi všetky podstatné informácie, predložil alebo sprístupnil všetky potrebné listiny, podklady alebo predmety, alebo umožnil prístup k technickému a programovému vybaveniu informačného systému, podal mu potrebné vysvetlenia, alebo aby niečo vykonal alebo znášal, ak je to potrebné na podanie znaleckého posudku.

Účastník konania je povinný navrhnuť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Úrad rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov sa vykonajú a vykoná aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhl, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci. Skutočnosti všeobecne známe alebo známe úradu z jeho činnosti netreba dokazovať.

Úrad hodnotí dôkazy podľa svojej voľnej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom prihliada na všetko, čo v konaní vyšlo najavo.

Dôležité písomnosti, najmä opatrenia a rozhodnutia sa účastníkovi konania, adresátovi, alebo osobe, ktorá sa preukáže jeho splnomocnením na preberanie zásielok, doručujú poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou do vlastných rúk. Písomnosti, ktoré sú určené účastníkovi konania, ktorým nie je fyzická osoba, doručujú sa osobám alebo členom oprávneným za tento subjekt prijímať písomnosti alebo tomu, kto je oprávnený za tento subjekt konať. Písomnosti určené advokátovi možno doručovať tiež advokátskym koncipientom a iným pracovníkom, ktorí sú u advokáta pracovne činní a sú advokátom poverení na prijímanie zásielok.

Ak nebol adresát zásielky, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržiava, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že zásielku príde znovu doručiť v určený deň a hodinu. Ak nový pokus o doručenie zostane bezvýsledný, doručovateľ uloží zásielku na pošte a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát nevyzdvihne zásielku do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Ak si adresát vyhradí doručovanie zásielok do poštového priečinka, pošta adresátovi oznámi príchod zásielky, možnosť prevzatia a odbernú lehotu na predpísanom tlačive, ktoré vloží do poštového priečinka. Ak si adresát na základe dohody preberá zásielky na pošte a nemá pridelený poštový priečinok, pošta tieto zásielky neoznamuje. V oboch prípadoch sa dátum príchodu zásielky považuje za dátum uloženia. Ak si adresát nevyzdvihne zásielku do troch dní od uloženia, posledný deň tejto lehoty sa považuje za deň doručenia, aj keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Účastník konania, ktorý sa zdržiava v cudzine alebo tam má sídlo alebo trvalý pobyt, je povinný na doručovanie zásielok určiť si svojho zástupcu so sídlom alebo s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky a včas písomne úradu oznámiť jeho meno, priezvisko a adresu.

Písomnosť je doručená ihneď, ako ju účastník konania prevezme alebo pošta doporučenú zásielku vrátila ako nedoručiteľnú alebo ak doručenie zásielky bolo zmarené konaním alebo opomenutím účastníka konania. Ak adresát bezdôvodne odoprel zásielku prijať, písomnosť je doručená dňom, keď sa jej prijatie odoprelo; na to musí doručovateľ adresáta upozorniť.

Ak je to potrebné, úrad určí na vykonanie úkonu v konaní lehotu, ak ju neustanovuje tento zákon. Do lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak taký deň v mesiaci nie je, lehota sa končí posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty podanie podá na úrad alebo ak sa odovzdá na poštovú prepravu. V pochybnostiach sa považuje lehota za zachovanú, ak sa nepreukáže opak.

Trovy, ktoré v konaní vznikli účastníkovi konania, znáša účastník konania. Trovy konania, ktoré vznikli úradu, znáša úrad.

Konanie začaté z vlastnej iniciatívy úradu možno zastaviť, ak odpadol dôvod konania alebo ak sa v priebehu konania preukázalo, že nie sú dostatočné dôvody na jeho pokračovanie, alebo ak účastník konania zomrel.

V konaní o uložení sankcie za porušenie zákona sa vzťahujú pravidlá uvedené v zákone.

Úrad pri výkone dozoru nad ochranou osobných údajov využíva aj oznámenia a podnety právnických osôb a fyzických osôb (oznámenie) týkajúce sa podozrenia z porušovania povinností alebo podmienok určených týmto zákonom. Oznámenie sa úradu podáva písomne. Podrobnú právnu úpravu o oznámeniach upravuje zákon, rovnako upravuje aj správne delikty a ukládanie pokút.

C Vybrané právne inštitúty zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov

1 Kataster nehnuteľností

Kataster nehnuteľností je geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Súčasťou katastra sú údaje o právach k týmto nehnuteľnostiam a to o vlastníckom práve, záložnom práve, vecnom bremene, a o predkupnom práve, ak má mať účinky vecného práva, ako aj o právach vyplývajúcich zo správy majetku štátu, zo správy majetku obcí, zo správy majetku vyšších územných celkov, o nájomných právach k pozemkom, ak nájomné práva trvajú alebo majú trvať najmenej päť rokov.

Kataster tvoria katastrálne operáty usporiadané podľa katastrálnych území.

Kataster slúži aj ako informačný systém, najmä na ochranu práv k nehnuteľnostiam, na daňové účely a poplatkové účely, na oceňovanie nehnuteľností, najmä pozemkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu, na tvorbu a ochranu životného prostredia, na ochranu nerastného bohatstva, na ochranu národných kultúrnych pamiatok a ostatných kultúrnych pamiatok, ako aj chránených území a prírodných výtvorov a na budovanie ďalších informačných systémov o nehnuteľnostiach.

2 Vymedzenie niektorých pojmov

Pozemkom sa rozumie časť zemskeho povrchu oddelená od susedných častí hranicou územnej správnej jednotky, katastrálneho územia, zastavaného územia obce, hranicou vymedzenou právom k nehnuteľnosti, hranicou držby alebo hranicou druhu pozemku, alebo rozhraním spôsobu využívania pozemku.

Hranicu pozemku určujú lomové body. Za hranicu susedných pozemkov vymedzenú vlastníckym právom sa považuje hranica podľa skutočnej držby, ak ju vlastníci susedných pozemkov uznávajú a ak nie je medzi nimi sporná.

Parcelou sa rozumie geometrické určenie a polohové určenie a zobrazenie pozemku v katastrálnej mape, v mape určeného operátu alebo v geometrickom pláne s vyznačením jej parcelného čísla.

Geometrickým určením nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia sa rozumie vymedzenie tvaru a rozmerov nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia ich hranicami.

Polohovým určením nehnuteľnosti alebo katastrálneho územia sa rozumie ich definovanie v zobrazovacom systéme.

Lomový bod je bod, v ktorom sa lomí hranica územnej správnej jednotky, katastrálneho územia, zastavaného územia obce, hranica vymedzená právom k nehnuteľnosti, hranica držby, hranica druhov pozemkov alebo rozhrania spôsobu využívania pozemkov.

Výmerou parcely sa rozumie vyjadrenie plošného obsahu priemetu pozemku do zobrazovacej roviny v plošných metrických mierach. Veľkosť výmery parcely vyplýva z geometrického určenia a polohového určenia pozemku a zaokrúhľuje sa na celé štvorcové metre.

Katastrálnym územím sa rozumie územno-technická jednotka, ktorú tvorí územne uzavretý a v katastri spoločne evidovaný súbor pozemkov.

Katastrálnym operátom sa rozumie súbor dokumentačných materiálov obsahujúcich údaje katastra z jedného katastrálneho územia.

Katastrálnou mapou sa rozumie polohopisná mapa veľkej mierky, zobrazujúca všetky nehnuteľnosti a katastrálne územia evidované v katastri. Pozemky sa v katastrálnej mape zobrazujú priemetom svojich hraníc do zobrazovacej roviny a označujú sa parcelnými číslami a spravidla značkami druhov pozemkov.

Mapou určeného operátu sa rozumie mapa, na ktorej sú zobrazené pozemky vymedzené vlastníckymi hranicami v nájme právnických osôb a fyzických osôb a sú zlúčené do väčších celkov.

Identifikáciou parcely sa rozumie porovnanie zápisu a zákresu tej istej nehnuteľnosti vo verejnej listine a inej listine a v iných operátoch so zápisom a zákresom v súbore popisných informácií a v súbore geodetických informácií katastra.

Základné štátne mapové dielo je mapa alebo súhrn mapových listov, ktoré súvisle pokrývajú územie, so základným, všeobecne využiteľným obsahom; jeho vydavateľom je štátny orgán. Ak toto dielo tvorí súhrn mapových listov, tieto listy majú jednotný klad, označenie, značkový kľúč, kartografické zobrazenie a spravidla jednotnú mierku.

Geodetickými prácami sa rozumejú meračské práce, zaznamenávanie a spracúvanie výsledkov merania, zobrazovacie práce a aktualizácia súboru geodetických informácií.

Rozostavaná stavba na evidovanie v katastri je stavba, na ktorú nebolo vydané kolaudačné rozhodnutie a pridelené súpisné číslo a je aspoň v takom stupni rozostavanosti, že už z predloženého znaleckého posudku je zrejmé stavebnotechnické a funkčné usporiadanie jej prvého nadzemného podlažia.

Rozostavaný byt alebo rozostavaný nebytový priestor je miestnosť alebo súbor miestností určených v súlade so stavebným povolením na bývanie alebo na iný účel ako bývanie, ak sa nachádza v dome, ktorý je aspoň v takom stupni rozostavanosti, že navonok je uzavretý obvodovými stenami a strešnou konštrukciou.

3 Zápis práv k nehnuteľnostiam

Práva k nehnuteľnostiam sa do katastra zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra, záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri.

Zápisom práv k nehnuteľnostiam sa rozumie vklad, záznam a poznámka.

Zápisy práv k nehnuteľnostiam majú právotvorné, evidenčné alebo predbežné účinky podľa tohto zákona.

Vklad je úkon správy katastra; vkladom vzniká, mení sa alebo zaniká právo k nehnuteľnostiam.

Záznam je úkon správy katastra plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

Poznámka je úkon správy katastra, ktorý je určený na vyznačenie skutočností alebo pomeru vzťahujúceho sa na nehnuteľnosti alebo na osobu a ktorý nemá vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

4 Predmet a obsah katastra

4.1 Predmet katastra

V katastri sa evidujú:

- a) katastrálne územia;
- b) pozemky, ktoré sú vymedzené:
 1. vlastníckou hranicou,
 2. vlastníckou hranicou a sú zlúčené do väčších celkov,
 3. hranicou držby,
 4. hranicou druhu pozemku,
 5. rozhraním spôsobu využívania,
 6. hranicou katastrálneho územia,
 7. hranicou zastavaného územia obce;
- c) stavby spojené so zemou pevným základom, ktoré:
 1. sú označené súpisným číslom,
 2. nie sú označené súpisným číslom,
 3. sú rozostavanými stavbami v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim,
 4. sú podzemnými stavbami, a to v miestach ich prienikov so zemským povrchom,
 5. sú nadzemnými stavbami, a to prienikom ich vonkajšieho obvodu so zemským povrchom alebo priemetom ich vonkajšieho obvodu na zemský povrch;

d) byty, rozostavané byty, nebytové priestory a rozostavané nebytové priestory v súvislosti so vznikom, zmenou alebo zánikom práva k nim; tieto sa evidujú len v súbore popisných informácií katastra, a to údajmi o číslovaní, vlastníkoch a vlastníckych vzťahoch;

e) chránené časti prírody a krajiny a kultúrne pamiatky;

f) práva k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri, práva k stavbám, bytom a nebytovým priestorom na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe a nadstavbe domu, ako aj iné skutočnosti súvisiace s právami k nehnuteľnostiam, a to najmä vyhlásenie konkurzu voči vlastníkovi nehnuteľnosti, začatie konania o výkon rozhodnutia predajom nehnuteľnosti, začatie vyvlastňovacieho konania a začatie exekúcie predajom nehnuteľnosti (skutočnosť súvisiaca s právom k nehnuteľnosti).

V katastri sa spravidla nezapisujú inžinierske stavby a drobné stavby; tieto sú v katastri zobrazené na katastrálnej mape parcelným číslom pozemku, na ktorom je stavba postavená, alebo mapovou značkou a sú označené kódom druhu pozemku a kódom spôsobu využívania pozemku.

V pochybnostiach, či ide o predmet evidovania v katastri uvedený rozhoduje správa katastra.

Nehnutel'nosti významné z hľadiska obrany, vnútorného poriadku a bezpečnosti štátu, ako aj práva k týmto nehnuteľnostiam sa v katastri evidujú po dohode s Ministerstvom obrany Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky, Správou štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky, Národným bezpečnostným úradom a Slovenskou informačnou službou.

4.2 Obsah katastra

Kataster obsahuje tieto údaje:

a) geometrické určenie a polohové určenie nehnuteľností a katastrálnych území,

b) parcelné čísla, údaje o parcelách registra "C" evidovaných na katastrálnej mape, údaje o parcelách registra "E" evidovaných na mape určeného operátu, druhy a výmery pozemkov, súpisné čísla stavieb, údaje o príslušnosti pozemkov k zastavanému územiu obce, údaje o druhoch chránených nehnuteľností, o cenách poľnohospodárskych a lesných pozemkov a údaje o využívaní nehnuteľností, vybrané údaje na začlenenie pozemkov do poľnohospodárskeho pôdneho fondu alebo do lesného pôdneho fondu, údaje o bonitovaných pôdnoekologických jednotkách, vybrané údaje na tvorbu a ochranu životného prostredia a vybrané údaje pre iné informačné systémy o nehnuteľnostiach,

c) údaje o právach k nehnuteľnostiam, údaje o vlastníkoch nehnuteľností (vlastník) a o iných oprávnených z práv k nehnuteľnostiam (oprávnená osoba), ak ide o fyzickú osobu, meno,

priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ako aj údaje o skutočnostiach súvisiacich s právami k nehnuteľnostiam,

d) údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach alebo údaje o bodových poliach,

e) sídelné a nesídelné geografické názvy.

5 Katastrálny operát

Katastrálny operát tvoria dokumentačné materiály potrebné na spravovanie katastra a obnovu katastrálneho operátu. Katastrálny operát sa vedie v papierovej podobe alebo v elektronickej podobe. Katastrálny operát obsahuje tieto časti:

a) súbor geodetických informácií, ktorý tvoria katastrálne mapy, mapy určeného operátu, geometrické plány, záznamy podrobného merania zmien, zoznamy súradníc, údaje o spojení lomových bodov a ďalšia geodetická dokumentácia;

b) súbor popisných informácií, ktorý tvoria:

1. údaje o katastrálnych územiach, parcelách, právach k nehnuteľnostiam, vlastníkoch a iných oprávnených osobách, a to, ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ak ho má pridelené, prípadne iné identifikačné údaje o skutočnostiach súvisiacich s právami k nehnuteľnostiam, o ohlásených zmenách, ako aj o zmenách zistených pri prešetrovaní zmien, pri revízii údajov katastra a pri obnove katastrálneho operátu,

2. vybrané údaje o nehnuteľnostiach, údaje o vlastníkoch alebo iných oprávnených osobách a iné údaje, ktoré sa zapisujú do listu vlastníctva. List vlastníctva obsahuje číslo listu vlastníctva, názov okresu, názov obce a názov katastrálneho územia a skladá sa z časti „A - majetková podstata”, ktorá obsahuje všetky nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom práv k nehnuteľnostiam (majetkové teleso), a údaje o nich, a to výmeru, druh pozemku, kód spôsobu využívania pozemku, príslušnosť k zastavanému územiu obce a iné údaje obsahujúce bližšie vysvetlenia časti A,

z časti „B - vlastník alebo iná oprávnená osoba”, ktorá obsahuje meno, priezvisko, rodné priezvisko alebo názov vlastníka nehnuteľnosti alebo inej oprávnenej osoby, dátum narodenia, rodné číslo alebo identifikačné číslo organizácie, spoluvlastnícky podiel, titul nadobudnutia podľa verejnej listiny alebo inej listiny, miesto trvalého pobytu alebo sídlo, iné údaje obsahujúce bližšie vysvetlenia časti B, byty a nebytové priestory, nájomné práva k pozemkom, poznámky o skutočnostiach súvisiacich s nehnuteľnosťami alebo s právami k nehnuteľnostiam, z časti „C - ťarcha”, ktorá obsahuje vecné bremeno (obsah vecného

bremena, označenie oprávneného z vecného bremena vrátane zápisu vecného bremena v liste vlastníctva oprávneného), záložné práva (označenie záložného veriteľa), predkupné práva, ak majú mať účinky vecných práv (označenie oprávneného z predkupného práva), iné práva, ak boli dohodnuté ako vecné práva, a iné údaje obsahujúce bližšie vysvetlenia časti C; v časti C sa výška dlhu neuvádza,

3. údaje o sídelných a nesídelných názvoch;

c) zbierku listín, ktorá obsahuje najmä písomné vyhotovenia zmlúv, dohôd a písomných vyhlásení vkladateľov o vložení nehnuteľnosti do majetku právnických osôb (zmluva), písomné vyhotovenia rozhodnutí štátnych orgánov a notárskych osvedčení (verejná listina) a iných listín, ktoré podľa zákona potvrdzujú práva k nehnuteľnostiam (iná listina), a dokumentáciu sídelných a nesídelných geografických názvov;

d) sumárne údaje katastra o pôdnom fonde;

e) pozemkové knihy, železničnú knihu a ich operát; pozemkové knihy a železničná kniha slúžia ako zdroj údajov o katastrálnych územiach, parcelách, vlastníkoch a o právach k nehnuteľnostiam;

Duplikát katastrálneho operátu alebo jeho časti možno vyhotoviť len z dôvodov uvedených v tomto zákone. Duplikát obsahuje všetky údaje a náležitosti platného katastrálneho operátu a možno ho vyhotoviť len z platného katastrálneho operátu.

Neplatný katastrálny operát je dokumentom s trvalou dokumentárnou hodnotou. Na neplatnom katastrálnom operáte musí byť vyznačené, z akého dôvodu a od ktorého dňa sa stal neplatným.

Pozemkové knihy a železničná kniha sú dokumenty s trvalou dokumentárnou hodnotou.

6 Druhy pozemkov

Pozemky sa v katastri členia na:

- a) ornú pôdu,
- b) chmeľnice,
- c) vinice,
- d) záhrady,
- e) ovocné sady,
- f) trvalé trávne porasty,
- g) lesné pozemky,
- h) vodné plochy,
- i) zastavané plochy a nádvoría,
- j) ostatné plochy.

7 Vydanie časti katastrálneho operátu

Z katastrálneho operátu možno vydať jeho časti súdom a orgánom činným v trestnom konaní, a to iba na nevyhnutne potrebný čas. Originál katastrálnej mapy alebo mapy určeného operátu možno vydať len osobe, ktorá vykonáva geodetické činnosti pre pozemkové úpravy podľa osobitného predpisu, osobe, ktorá vykonáva obnovu evidencie pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa osobitného predpisu, osobe, ktorá vykonáva geodetické činnosti pri obnove katastrálneho operátu, alebo osobe, ktorá vykonáva znaleckú činnosť z odboru geodézie, kartografie a katastra, ako aj osobe, ktorá vyhotovuje geometrické plány alebo vytyčuje hranice pozemkov. Originál listu vlastníctva nemožno vydať nikomu.

Dokumentáciu a listiny vyhotovené správou katastra možno vydať len po vyhotovení ich duplikátov.

Dokumentáciu a listiny vyhotovené inými štátnymi orgánmi a účastníkmi právnych úkonov možno vydať len po vyhotovení overených kópií.

8 Orgány štátnej správy na úseku katastra

Ústredným orgánom štátnej správy na úseku katastra je Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

Zriaďujú sa miestne orgány štátnej správy na úseku katastra. Miestnymi orgánmi štátnej správy na úseku katastra sú správy katastra, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

9 Katastrálne konanie

V katastrálnom konaní sa zapisujú práva k nehnuteľnostiam, rozhoduje sa o zmenách hraníc katastrálnych území, o prešetrovaní zmien údajov katastra, o oprave chýb v katastrálnom operáte a o obnove katastrálneho operátu.

Na katastrálne konanie je príslušná správa katastra, v ktorej územnom obvode sa nachádza nehnuteľnosť.

Ak sa zápis práv k nehnuteľnostiam vkladom týka nehnuteľností nachádzajúcich sa v územnom obvode viacerých správ katastra, je príslušná konať o celom návrhu ktorákoľvek z príslušných správ katastra. Správa katastra, ktorá o návrhu koná, bezodkladne upovedomí o začatí konania dotknutú správu katastra. Správa katastra, ktorá o povolení vkladu rozhodla, jedno vyhotovenie zmluvy s vyznačením rozhodnutia o povolení vkladu zašle dotknutej správe katastra.

Katastrálne konanie možno vykonať aj elektronicky.

V katastrálnom konaní sa postupuje podľa všeobecných predpisov o správnom konaní, ak tento zákon alebo iný zákon neustanovuje inak. Náležitosti elektronického podania

sú rovnaké ako pri písomnom podaní. Pri elektronickom podaní sa podáva jeden rovnopis návrhu a jeden rovnopis príloh. Pri elektronickom podaní musia byť všetky prílohy podané v elektronickej podobe a podpísané zaručeným elektronickým podpisom; ak sa v písomnom podaní vyžaduje osvedčený podpis, v elektronickom podaní mu zodpovedá zaručený elektronický podpis opatrený časovou pečiatkou.

10 Zápis práv k nehnuteľnostiam

10.1 Vklad

Práva k nehnuteľnostiam zo zmlúv uvedené v zákone sa zapisujú do katastra vkladom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Práva k nehnuteľnostiam uvedené v zákone vznikajú, menia sa alebo zanikajú vkladom do katastra, ak tento zákon neustanovuje inak.

Právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra o jeho povolení.

Právne účinky vkladu pri prevode majetku štátu na iné osoby podľa osobitného predpisu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia o jeho povolení ku dňu určenému v návrhu na vklad. Návrh na vklad sa musí podať najneskôr v deň, ktorý je určený v návrhu ako deň vzniku vlastníctva.

Právne účinky vkladu zo zmluvy o prevode bytu a nebytového priestoru do vlastníctva nájomcu podľa osobitného predpisu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia o jeho povolení ku dňu doručenia návrhu na vklad.

Každý má právo nahliadnuť do evidencie doručených návrhov na vklad.

Vklad možno vykonať iba na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra.

Účastníkom konania o povolení vkladu je účastník právneho úkonu, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti.

Konanie o povolení vkladu sa začína na návrh účastníka konania.

Pred podaním návrhu na vklad môžu účastníci konania podať oznámenie o zamýšľanom návrhu na vklad v elektronickej podobe tlačiva, ktoré sa zverejní na internetovej stránke úradu. Oznámenie sa zašle elektronicke na príslušnú správu katastra. Ak do 90 dní od doručenia oznámenia účastník konania nepodá návrh na vklad, oznámenie správa katastra vymaže z evidencie.

Návrh na vklad sa podáva písomne a obsahuje:

- a) meno, priezvisko a miesto trvalého pobytu, ak ide o účastníka konania fyzickú osobu; obchodné meno, názov a sídlo, ak ide o účastníka konania právnickú osobu,
- b) označenie správy katastra, ktorej je návrh adresovaný,

c) označenie právneho úkonu, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo k nehnuteľnosti; ak sú predmetom návrhu na vklad právne vzťahy z viacerých právnych úkonov, označia sa všetky právne úkony.

Prílohou k návrhu na vklad je zmluva, na ktorej základe má byť zapísané právo k nehnuteľnosti do katastra, v dvoch vyhotoveniach.

Ďalšími prílohami sú:

- a) verejná listina alebo iná listina, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, ak toto právo k nehnuteľnosti nie je vpísané na liste vlastníctva,
- b) identifikácia parciel, ak vlastnícke právo k nehnuteľnosti nie je vpísané na liste vlastníctva,
- c) geometrický plán, ak sa pozemok rozdeľuje alebo zlučuje alebo pri zriadení vecného bremena k pozemku,
- d) dohoda o splnomocnení, ak je účastník konania zastúpený splnomocnencom; podpis splnomocniteľa musí byť osvedčený, ak sa osvedčenie podpisu vyžaduje podľa zákona,
- e) oznámenie v papierovej podobe.

Správa katastra na návrhu na vklad vyznačí dátum, hodinu a minútu doručenia návrhu na vklad.

Správa katastra preskúma zmluvu z hľadiska, či obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, či je úkon urobený v predpísanej forme, či je prevodca oprávnený nakladať s nehnuteľnosťou, či sú prejavy vôle dostatočne určité a zrozumiteľné, či zmluvná voľnosť alebo právo nakladať s nehnuteľnosťou nie sú obmedzené, či zmluva neodporuje zákonu, či zákon neobchádza a či sa neprieči dobrým mravom. Pri rozhodovaní o vklade prihliada správa katastra aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu.

Ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorá bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovaná advokátom, správa katastra posudzuje zmluvu iba z pohľadu, či je súladná s katastrálnym operátom a či sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu.

Ak sú podmienky na vklad splnené, správa katastra vklad povolí; inak návrh zamietne.

Rozhodnutie, ktorým sa vklad povoľuje, obsahuje:

- a) označenie správy katastra, ktorá o vklade rozhodla,
- b) číslo vkladu,
- c) označenie účastníkov konania,
- d) označenie právneho úkonu a nehnuteľností, ktorých sa právny úkon týka,
- e) deň, keď správa katastra o vklade rozhodla,
- f) deň, keď nastali právne účinky vkladu,
- g) meno, priezvisko a podpis osoby, ktorá vklad povolila,

h) odtlačok okrúhlej pečiatky správy katastra.

Rozhodnutie o povolení vkladu nadobúda právoplatnosť dňom vydania rozhodnutia. Proti rozhodnutiu, ktorým sa vklad povoľuje, nemožno podať odvolanie, návrh na obnovu konania a ani ho nemožno preskúmať mimo odvolacieho konania.

Rovnopis rozhodnutia o povolení vkladu správa katastra zašle účastníkom konania do 15 dní odo dňa rozhodnutia.

Správa katastra doručí rozhodnutie o zamietnutí vkladu všetkým účastníkom konania. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie. Odvolanie sa podáva na správu katastra, ktorá rozhodnutie vydala, v lehote 30 dní odo dňa jeho doručenia. Ak správa katastra podanému odvolaniu nevyhoví v celom rozsahu, o odvolaní rozhodne súd.

10.1.1 Prerušenie konania o návrhu na vklad

Konanie o návrhu na vklad sa preruší, ak:

- a) sa začalo konanie o predbežnej otázke,
- b) nebol zaplatený správny poplatok,
- c) bol účastník konania vyzvaný, aby v určenej lehote predložil verejnú listinu alebo inú listinu, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti, alebo aby odstránil nedostatky návrhu, prípadne jeho príloh,
- d) to zhodne navrhli všetci účastníci konania, a to najdlhšie na 60 dní,
- e) bolo účastníkovi predbežným opatrením nariadené, aby nenakladal s určitou nehnuteľnosťou,
- f) právo nakladať s nehnuteľnosťami je obmedzené podľa osobitného predpisu,

10.1.2 Zastavenie konania o návrhu na vklad

Konanie o návrhu na vklad sa zastaví, ak:

- a) návrh nepodal účastník konania,
- b) účastník konania odstúpil od zmluvy pred vydaním rozhodnutia o návrhu na vklad,
- c) už bol vo veci zamietnutý návrh na vklad z dôvodu uvedeného v zákone,
- d) účastník konania vzal návrh späť a ostatní účastníci konania s tým súhlasili,
- e) v určenej lehote nebol zaplatený správny poplatok,
- f) účastník konania v určenej lehote neodstránil nedostatky návrhu na vklad, prípadne jeho príloh,
- g) vo veci koná iná príslušná správa katastra.

Proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa písm. d), e) a g) sa nemožno odvolať. Rozhodnutie o zastavení konania podľa predchádzajúceho odseku d) sa vyznačí v spise.

Správa katastra rozhodne o návrhu na vklad do 30 dní odo dňa doručenia návrhu na vklad.

Ak zmluva o prevode nehnuteľnosti bola vyhotovená vo forme notárskej zápisnice alebo bola autorizovaná advokátom, nie je v rozpore s katastrálnym operátom a sú splnené procesné podmienky na povolenie vkladu, správa katastra rozhodne o návrhu na povolenie vkladu do 20 dní.

Správa katastra môže rozhodnúť na základe žiadosti o urýchlené konanie o návrhu na vklad a zaplatení správneho poplatku do 15 dní odo dňa doručenia návrhu na vklad. Ak v tejto lehote nerozhodne, rozhodne v lehote 30 dní.

10.1.3 Spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad

O návrhu na vklad rozhoduje zamestnanec katastrálneho úradu s vysokoškolským vzdelaním, ktorý má na to osobitnú odbornú spôsobilosť.

Osobitná odborná spôsobilosť je súhrn teoretických vedomostí, praktických skúseností a znalostí všeobecne záväzných právnych predpisov a ostatných predpisov upravujúcich oblasť katastra a súvisiacich s katastrom.

Overovanie spôsobilosti rozhodovať o návrhu na vklad vykonáva komisia na overovanie spôsobilosti rozhodovať o návrhu na vklad.

Predseda, podpredseda a ďalších členov komisie na overovanie vymenúva predseda úradu zo zamestnancov úradu, zo zamestnancov katastrálnych úradov a z ďalších odborníkov z vysokých škôl, vedeckých inštitúcií, zo stavovských organizácií a štátnych orgánov.

Po úspešnom vykonaní skúšky pred komisiou na overovanie vydá predseda úradu na návrh komisie na overovanie zamestnancovi katastrálneho úradu oprávnenie na spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad.

Komisia na overovanie odporučí na návrh katastrálneho inšpektora, katastrálneho úradu alebo príslušnej správy katastra predsedovi úradu odobrať oprávnenie na spôsobilosť rozhodovať o návrhu na vklad zamestnancovi, ktorý obzvlášť hrubým spôsobom porušil všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce práva k nehnuteľnostiam, alebo zamestnancovi, ktorý úmyselne porušil všeobecne záväzné právne predpisy.

Podrobnosti o spôsobe, organizácii, ako aj o priebehu skúšky upravuje skúšobný poriadok, ktorý vydal predseda úradu.

10.2 Záznam

Práva k nehnuteľnostiam, ktoré vznikli, zmenili sa alebo zanikli zo zákona, rozhodnutím štátneho orgánu, príklopom licitátora na verejnej dražbe, vydržaním, prírastkom a spracovaním, práva k nehnuteľnostiam osvedčené notárom, ako aj práva k nehnuteľnostiam vyplývajúce z nájomných zmlúv, zo zmlúv o prevode správy majetku štátu alebo z iných

skutočností svedčiacich o zverení správy majetku obce alebo správy majetku vyššieho územného celku sa do katastra zapisujú záznamom, a to na základe verejných listín a iných listín. Záznamom sa zapisuje i zmena poradia záložných práv z dohody záložných veriteľov o poradí ich záložných práv rozhodujúcim na ich uspokojenie.

Ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby, správa katastra vyznačí stav pred týmto právnym úkonom alebo pred dobrovoľnou dražbou; to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka.

Na vykonanie záznamu sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Správa katastra vykoná záznam bez návrhu, prípadne na návrh vlastníka alebo inej oprávnenej osoby.

Návrh na vykonanie záznamu sa musí podať písomne a musí obsahovať:

- a) meno (obchodný názov) a miesto trvalého pobytu (sídlo) navrhovateľa,
- b) označenie správy katastra, ktorej je návrh adresovaný,
- c) verejnú listinu alebo inú listinu, ktorá potvrdzuje právo k nehnuteľnosti,
- d) označenie príloh.

Správa katastra posúdi, či je predložená verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní alebo počítaní a bez iných zrejmych nesprávností a či obsahuje náležitosti podľa tohto zákona.

Ak je verejná listina alebo iná listina spôsobilá na vykonanie záznamu, správa katastra vykoná záznam do katastra.

Ak je vlastnícke právo k nehnuteľnosti zapísané na liste vlastníctva a na vykonanie záznamu je predložená ďalšia verejná listina alebo iná listina, ktorá nevychádza z údajov katastra, správa katastra nevykoná záznam a vráti verejnú listinu alebo inú listinu tomu, v koho prospech právo k nehnuteľnosti svedčí podľa listiny, alebo tomu, kto ju predložil a vyzve dotknuté osoby, aby uzavreli dohodu alebo podali na súde návrh na určenie práva k nehnuteľnosti.

Správa katastra oznámi tým osobám, ktorých právo k nehnuteľnosti bolo zápisom dotknuté, že vykonala zápis do katastra záznamom, a to do 15 dní odo dňa zápisu práva do katastra.

10.3 Poznámka

Poznámka vyjadruje skutočnosti, ktoré obmedzujú oprávnenie vlastníka nakladať s nehnuteľnosťou, alebo informuje o nehnuteľnosti alebo o práve k nehnuteľnosti.

Na základe oznámenia súdu alebo iného štátneho orgánu, alebo na návrh iného oprávneného podľa osobitných predpisov správa katastra zapíše do katastra najmä poznámku

o začatí konania o súdnom výkone rozhodnutia predajom nehnuteľnosti, o začatí exekúcie predajom nehnuteľnosti, o vyhlásení konkurzu proti vlastníkovi nehnuteľnosti, o začatí vyvlastňovacieho konania a o predbežnom opatrení, ktorým sa zakazuje nakladať s nehnuteľnosťou.

Správa katastra vyznačí v katastri poznámku aj o tom, že hodnovernosť údajov katastra o práve k nehnuteľnosti bola spochybnená.

Správa katastra zruší poznámku bez návrhu alebo na návrh toho, kto podal návrh na jej zápis, ak sa preukáže, že pominuli dôvody jej zápisu.

Na zápis poznámky sa nevzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

11 Spoločné ustanovenia o zápise práv k nehnuteľnostiam

11.1 Spôsob zápisu práv k nehnuteľnostiam

Práva k nehnuteľnostiam sa vpisujú do listu vlastníctva a do súboru popisných informácií katastra; tým sa stávajú hodnovernými, prípadne aj záväznými údajmi katastra.

Práva k tej istej nehnuteľnosti sa zapisujú v poradí, v akom sa správe katastra doručili zmluvy, verejné listiny alebo iné listiny o vzniku, zmene alebo zániku práva k nehnuteľnosti na zápis do katastra.

11.2 Spôsobilosť zmlúv, verejných listín a iných listín na zápis do katastra

Na zápis práva k nehnuteľnosti do katastra je spôsobilá v štátnom jazyku, českom jazyku alebo v úradne osvedčenom preklade písomne vyhotovená zmluva, verejná listina alebo iná listina bez chýb v písaní a počítaní a bez iných zrejmých nesprávností.

Zmluva, verejná listina alebo iná listina obsahujú označenie:

- a) účastníkov práv k nehnuteľnostiam; ak ide o fyzickú osobu, meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo a miesto trvalého pobytu, ak ide o právnickú osobu, názov, sídlo a identifikačné číslo, ak ho má pridelené, prípadne iné identifikačné údaje,
- b) právneho úkonu a jeho predmet, miesto a čas právneho úkonu,
- c) nehnuteľnosti podľa katastrálneho územia, pozemku podľa parcelného čísla evidovaného v súbore popisných informácií, pozemku evidovaného ako parcela registra "C" alebo parcela registra "E", druhu pozemku a výmery pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je stavba postavená, čísla bytu alebo nebytového priestoru, čísla poschodia, čísla vchodu a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a na pozemku, prípadne na príľahlom pozemku, súpisného čísla stavby a parcelného čísla pozemku, na ktorom je dom postavený; ak je nehnuteľnosť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov, uvádza sa i podiel vyjadrený zlomkom k celku.

Podpis prevodcu na zmluve, podpis povinného z predkupného práva, podpis povinného v prípade vzniku vecného bremena alebo podpis oprávneného v prípade zániku vecného bremena na zmluve, podpisy spoluvlastníkov na zmluve o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva alebo pri vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov musia byť osvedčené podľa osobitných predpisov; ak sú tieto osoby zastúpené, ich podpis na splnomocnení musí byť tiež osvedčený. To neplatí, ak je účastníkom zmluvy štátny orgán, Fond národného majetku Slovenskej republiky, Slovenský pozemkový fond, obec alebo vyšší územný celok alebo ak ide o zmluvu o prevode nehnuteľnosti vyhotovenú vo forme notárskej zápisnice alebo autorizovanú advokátom.

Ak zmluva po podaní návrhu na vklad obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, vykoná sa jej oprava dodatkom k zmluve alebo doložkou na zmluve, ak s tým účastníci súhlasia. V doložke sa uvedie nesprávnosť, správne znenie s vyznačením dátumu vykonania opravy, podpisy účastníkov zmluvy, ako aj podpis konajúceho zamestnanca a odtlačok okrúhlej pečiatky.

Ak verejná listina alebo iná listina obsahuje chyby v písaní alebo počítaní alebo iné zrejme nesprávnosti, alebo ak neobsahuje náležitosti podľa zákona, správa katastra ju vráti vyhotoviteľovi alebo tomu, kto podal návrh na záznam, a určí lehotu na vykonanie opravy.

11.3 Lehoty na vykonanie zápisu

Správa katastra vykoná zápis:

- a) v deň, ktorým rozhodnutie o povolení vkladu nadobudlo právoplatnosť, najneskôr však v nasledujúci deň,
- b) do 60 dní od doručenia verejnej listiny alebo inej listiny spôsobilých na záznam, ktoré potvrdzujú alebo osvedčujú vznik, zmenu alebo zánik práva k nehnuteľnosti,
- c) v deň doručenia verejnej listiny alebo inej listiny na zápis poznámky, najneskôr však v nasledujúci pracovný deň.

Ak ide o dražbu podľa osobitného zákona, ktorej predmetom je byt, dom alebo iná nehnuteľnosť, správa katastra vyznačí údaj o dražbe najmenej počas troch mesiacov odo dňa doručenia zápisnice o dražbe, a ak bolo začaté súdne konanie o určenie neplatnosti dražby, tak až do skončenia tohto konania.

11.4 Plomba o zmene práva k nehnuteľnosti

Správa katastra najneskôr v pracovný deň nasledujúci po dni, keď jej bola doručená zmluva, verejná listina alebo iná listina na zápis vkladom alebo záznamom, alebo ak sa začalo katastrálne konanie o oprave chyby v katastrálnom operáte alebo konanie o proteste prokurátora, vyznačí plombu o zmene práva k nehnuteľnosti alebo o začatí katastrálneho

konania o oprave chyby alebo o začatí konania o proteste prokurátora na liste vlastníctva alebo v pozemkovej knihe, alebo v železničnej knihe; túto plombu zruší vykonaním vkladu alebo záznamu, alebo právoplatným rozhodnutím o zamietnutí návrhu na vklad, alebo právoplatným rozhodnutím o zastavení konania, alebo právoplatným rozhodnutím o oprave chyby v katastrálnom operáte alebo právoplatným rozhodnutím, ktorým sa nevyhovuje protestu prokurátora. Plomba sa vyznačí v poradí, v akom sa správe katastra doručili návrhy na zápis do katastra.

K zmluve, verejnej listine alebo inej listine o právach k nehnuteľnostiam, ktoré vznikli reálnym rozdelením alebo zlúčením nehnuteľností, ako aj k zmluve, verejnej listine alebo inej listine o vecnom bremene k časti nehnuteľnosti treba pripojiť aj geometrický plán.

Pri zápise údajov o právach k nehnuteľnostiam sa ako vlastník zapíše osoba uvedená vo verejnej listine alebo v inej listine, ak sa nepreukáže nič iné.

Pri zápise údajov o práve k novej stavbe (stavby spojené so zemou pevným základom) sa ako vlastník zapíše osoba uvedená v rozhodnutí o udelení súpisného čísla, ak sa nepreukáže nič iné. Právo k nehnuteľnosti sa do katastra zapíše na návrh, ktorého prílohou je údaj o rodnom čísle, ak ide o fyzickú osobu, alebo údaj o identifikačnom čísle, ak ide o právnickú osobu, a rozhodnutie o určení súpisného čísla. K návrhu sa pripája aj geometrický plán, ak stavba alebo pozemok zastavaný stavbou nie sú evidované v súbore geodetických informácií.

Pri zápise údajov o práve k rozostavanej stavbe sa predkladá právoplatné stavebné povolenie, geometrický plán a znalecký posudok o stupni rozostavanosti a ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v právoplatnom stavebnom povolení, ak sa nepreukáže nič iné.

Pri zápise údajov o práve k bytom alebo nebytovým priestorom, ktoré vznikli na základe zmluvy o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu, sa predkladá zmluva o výstavbe spolu s geometrickým plánom a rozhodnutie o určení súpisného čísla, zmluva o vstavbe alebo nadstavbe domu spolu s kolaudačným rozhodnutím; ako vlastník bytu alebo nebytového priestoru sa zapíše osoba uvedená v zmluve.

Pri zápise údajov o práve k rozostavanému bytu alebo rozostavanému nebytovému priestoru sa predkladá zmluva o výstavbe domu spolu s geometrickým plánom, zmluva o vstavbe alebo nadstavbe domu a znalecký posudok o stupni ich rozostavanosti; ako vlastník sa zapíše osoba uvedená v zmluve.

Pri zápise údajov o práve k novej stavbe (stavby spojené so zemou pevným základom-nadzemných a podzemných) sa ako vlastník zapíše osoba uvedená v kolaudačnom rozhodnutí, ak sa nepreukáže nič iné.

Pri zápise údajov o práve k stavbám uskutočneným prestavbou alebo novou výstavbou vojnou zničených a poškodených stavieb sa ako vlastník zapíše osoba uvedená v osvedčení vydanom notárom.

Pri výmaze údajov o stavbe, ktorá zanikla, sa predkladá rozhodnutie o zrušení súpisného čísla. Pri výmaze údajov o stavbe, ktorej nebolo pridelené súpisné číslo, sa predkladá právoplatné rozhodnutie o odstránení stavby.

12 Verejnosť katastrálneho operátu

Katastrálny operát je verejný. Každý má právo doň nahliadať a robiť si z neho výpisy, odpisy alebo náčrty.

Pri nahliadaní do katastrálneho operátu alebo pri poskytovaní osobných údajov z katastra sa osobné údaje sprístupňujú alebo poskytujú v rozsahu meno, priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia a miesto trvalého pobytu. Tento rozsah osobných údajov sa vzťahuje aj na zverejňovanie osobných údajov z katastrálneho operátu.

Zverejňovať rodné číslo a údaj o cene poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov sa zakazuje.

Vlastníkovi nehnuteľnosti sa z katastrálneho operátu sprístupní na nahliadnutie alebo sa poskytne na jeho žiadosť okrem osobných údajov aj jeho rodné číslo a údaj o cene poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov.

Verejnosť zbierky listín je obmedzená a umožňuje sa len vlastníkom, ich právnym predchodcom alebo iným oprávneným osobám, alebo osobe vykonávajúcej geodetické činnosti súvisiace s pozemkovými úpravami podľa osobitného predpisu, alebo osobe, ktorá vyhotovuje geometrické plány alebo vytyčuje hranice pozemkov, alebo osobe vykonávajúcej znaleckú činnosť v odbore geodézie, kartografie a katastra alebo osobe, ktorá vyhotovuje cenové mapy.

Údaje o cenách poľnohospodárskych pozemkov a lesných pozemkov sa poskytujú štátnym orgánom na budovanie ich informačných systémov alebo osobám, ktoré vyhotovujú cenové mapy.

12.1 Poskytovanie údajov katastra

Správa katastra vyhotoví na požiadanie výpis alebo kópiu zo súboru geodetických informácií, výpis alebo kópiu zo súboru popisných informácií, kópiu z pozemkových kníh, ako aj identifikáciu parcely. Výpis alebo kópia, ako aj identifikácia parcely sú verejné listiny. Výpis alebo kópia z listu vlastníctva vydaná fyzickej osobe, ktorá je vlastníkom, môže na jej žiadosť obsahovať okrem osobných údajov uvedených v zákone aj jej rodné číslo.

Údaje zo súboru popisných informácií a zo súboru geodetických informácií môže poskytnúť na požiadanie aj právnická osoba zriadená úradom. Tieto údaje majú informatívny charakter.

Vyhotovenie výpisu alebo kópie si môže vyžiadať každý od ktorejkoľvek správy katastra.

Správa katastra nevyhotoví výpis alebo kópiu z listu vlastníctva k nehnuteľnosti, na ktorej je vyznačená plomba. Výpis z listu vlastníctva alebo kópiu listu vlastníctva s označením, že na liste vlastníctva je plomba o zmene práva k nehnuteľnosti, správa katastra vydá vlastníčkovi alebo inej oprávnenej osobe alebo osobe oprávnenej podľa osobitného predpisu.

Katastrálny operát je verejne prístupný aj prostredníctvom prístupového miesta v internetovej sieti, ktorým je katastrálny portál. Údaje poskytované prostredníctvom katastrálneho portálu sú bezplatne prístupné a majú informatívny charakter.

Výpis alebo kópia obsahujú údaje platné v deň ich vydania.

12.2 Hodnovernosť a záväznosť údajov katastra

Údaje katastra uvedené v zákone sú hodnoverné, ak sa nepreukáže opak.

Údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra "E".

12.3 Používanie záväzných údajov katastra

Záväzné údaje katastra sa používajú najmä na ochranu práv k nehnuteľnostiam, na účely správy daní a poplatkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ochranu lesného pôdneho fondu, tvorbu a ochranu životného prostredia, hospodársku činnosť a na informačné systémy o nehnuteľnostiach.

Záväzné údaje katastra slúžia ako podklad na písomné vyhotovenie verejných listín a iných listín.

Údaje katastra, ktorých hodnovernosť je vyvrátená, sa nesmú používať.

13 Poplatky a sankcie

Správy katastra vyberajú správne poplatky za návrh na začatie katastrálneho konania, za vyhotovenie potvrdeného výpisu alebo kópie z katastrálneho operátu, za vyhotovenie identifikácie parcely, vyhotovenie odpisu alebo kópie z katastrálneho operátu, ktoré nie sú verejnými listinami, za nahliadnutie do katastrálneho operátu, poskytnutie ďalších údajov,

overenie ďalších údajov a za overenie geometrického plánu.

Správne poplatky sa vyberajú podľa osobitného predpisu.

14 Náhrada trov katastrálneho konania

Ak sa vlastník alebo iná oprávnená osoba bez ospravedlniteľného dôvodu nezúčastní na katastrálnom konaní napriek upozorneniu, že ich účasť je nevyhnutná, a predvolanie im bolo doručené, a tým znemožní alebo sťažuje katastrálne konanie, sú povinní nahradiť trovy katastrálneho konania, ktoré zavinieli.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

1 Pôsobnosť zákona

Zákon upravuje:

- a) spôsob ustanovovania technických požiadaviek na výrobky, ktoré by mohli ohroziť zdravie, bezpečnosť alebo majetok osôb, alebo životné prostredie,
- b) práva a povinnosti právnickej osoby určenej na činnosti podľa tohto zákona, ktoré súvisia s tvorbou, so schvaľovaním a s vydávaním slovenských technických noriem,
- c) postupy posudzovania zhody výrobkov s technickými požiadavkami,
- d) práva a povinnosti podnikateľov a iných právnických osôb zriadených podľa osobitného predpisu a poverených činnosťami podľa tohto zákona, ktoré súvisia s posudzovaním zhody,
- e) práva a povinnosti podnikateľov, ktorí vyrábajú, dovážajú alebo uvádzajú výrobky na trh,
- f) pôsobnosť ústredného orgánu štátnej správy a ďalších orgánov štátnej správy na úseku technickej normalizácie a posudzovania zhody,
- g) dohľad nad dodržiavaním zákona vrátane ukladania pokút.

Na účely zákona sa rozumie:

- a) výrobkom každá vec, ktorá bola vyrobená, vyťažená alebo inak získaná bez ohľadu na stupeň jej spracovania a je určená na uvedenie na trh alebo uvedenie do prevádzky,
- b) výrobcom podnikateľ, ktorý vyťažil, vyrobil alebo iným postupom získal výrobok alebo sa za výrobcu označuje tým, že k výrobku pripája svoje obchodné meno, výrobnú značku alebo iný identifikačný znak, ktorý ho identifikuje ako výrobcu alebo ktorý ho odlišuje od iného výrobcu; výrobcom môže byť aj dovozca,
- c) dovozcom podnikateľ, ktorý uvedie na trh výrobok z iného štátu alebo uvedenie takého výrobku na trh sprostredkuje,

- d) splnomocnencom právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorú výrobca poveril svojim zastupovaním vo veciach týkajúcich sa povinností vyplývajúcich z tohto zákona,
- e) distribútorom podnikateľ, ktorý výrobky predáva, sprostredkúva ich predaj alebo ich iným spôsobom poskytuje používateľom, ale svojou činnosťou priamo neovplyvňuje vlastnosti výrobku (distribuuje); distribútorom je aj dodávateľ,
- f) notifikovanou osobou podnikateľ alebo iná právnická osoba, ktorá bola členským štátom Európskej únie alebo Slovenskou republikou oznámená orgánom Európskych spoločenstiev a všetkým členským štátom Európskej únie ako osoba poverená na vykonávanie posudzovania zhody,
- g) uvedením výrobku na trh okamih, keď výrobok prvýkrát prechádza odplatne alebo bezodplatne z etapy výroby alebo dovozu do etapy distribúcie, a to aj v prípade, ak je určený pre vlastnú potrebu,
- h) uvedením výrobku do prevádzky okamih, keď výrobok prvýkrát prechádza odplatne alebo bezodplatne z etapy výroby alebo dovozu do etapy prevádzky, a to najmä po jeho dokončenej inštalácii, alebo do etapy používania, či už je určený pre potreby iných osôb, alebo pre vlastnú potrebu,
- i) technickými požiadavkami na výrobok požadované charakteristiky výrobku obsiahnuté v technickom predpise alebo v technickej norme, ktorými sú technické špecifikácie, a to:
 - 1. úroveň kvality,
 - 2. úžitkové vlastnosti,
 - 3. bezpečnosť,
 - 4. rozmery,
 - 5. názov, pod ktorým sa predáva,
 - 6. značky,
 - 7. skúšanie výrobku a skúšobné metódy,
 - 8. balenie,
 - 9. označovanie výrobku alebo vybavenie štítkom,
 - 10. postupy posudzovania zhody výrobku s právnymi predpismi alebo s technickými normami,
 - 11. výrobné metódy a procesy, ktoré majú vplyv na charakteristiky výrobku,
- j) iné požiadavky nevyhnutné z dôvodov ochrany oprávneného záujmu alebo ochrany spotrebiteľa, ktoré sa týkajú životného cyklu použitia alebo zneškodnenia výrobku alebo zmeny účelu jeho použitia, ak tieto podmienky môžu významne ovplyvniť zloženie alebo povahu výrobku, alebo jeho uvedenie na trh alebo jeho uvedenia do prevádzky

Na účely tohto zákona sa za výrobok považuje aj služba, ak ju poskytuje informačná spoločnosť za úhradu, na diaľku, elektronickým spôsobom a na základe individuálnej žiadosti

prijímateľa služby; za službu sa nepovažujú služby rozhlasového a televízneho vysielania.

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky je ústredný orgán štátnej správy na úseku technickej normalizácie a posudzovania zhody.

2 Technické predpisy a technické normy

2.1 Technické predpisy

Technický predpis na účely tohto zákona je všeobecne záväzný právny predpis, ktorý obsahuje technické požiadavky na výrobky, ktorých dodržiavanie je povinné pri uvádzaní výrobku na trh, pri jeho používaní, alebo ktorý zakazuje alebo obmedzuje výrobu, dovoz, predaj alebo používanie určitého výrobku.

2.2 Technické normy

Technická norma obsahuje pravidlá, usmernenia, charakteristiky alebo výsledky činností, ktoré sú zamerané na dosiahnutie ich najvhodnejšieho usporiadania v danej oblasti a pri všeobecnom a opakovanom použití. Technická norma je:

- a) medzinárodná norma, ktorú prijala medzinárodná organizácia pre normalizáciu a ktorá je verejne prístupná,
- b) európska norma, ktorú prijala európska organizácia pre normalizáciu a ktorá je verejne prístupná,
- c) slovenská technická norma, ktorá je verejne prístupná.
- d) zahraničná norma, ktorú prijala zahraničná národná normalizačná organizácia a ktorá je verejne prístupná.

Slovenská technická norma je vytvorená a schválená podľa zákona a jej vydanie sa oznamuje vo Vestníku Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.

Slovenská technická norma sa označuje značkou STN. Názov slovenská technická norma a značka STN sa nesmú použiť na označenie iných dokumentov.

Medzinárodné normy a európske normy podľa zákona sa vydávajú v Slovenskej republike iba ako slovenské technické normy a sú súčasťou sústavy slovenských technických noriem. Pri ich preberaní možno použiť všetky formy preberania určené medzinárodnými normalizačnými organizáciami a európskymi normalizačnými organizáciami.

Harmonizovanou sa stáva slovenská technická norma, ak úplne preberá harmonizovanú európsku normu, ktorá tvorí predpoklad zhody s technickými požiadavkami príslušných smerníc Európskych spoločenstiev a na tieto účely bola publikovaná v úradnom

vestníku Európskych spoločenstiev. Úrad oznámi vo svojom vestníku, že harmonizovanú slovenskú technickú normu možno použiť na posudzovanie splnenia technických požiadaviek na výrobky, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením transponujúcim príslušnú smernicu Európskych spoločenstiev, alebo na posudzovanie splnenia požiadaviek na výrobky ustanovené osobitným predpisom.

Tvorbu, schvaľovanie a vydávanie slovenských technických noriem podľa tohto zákona zabezpečuje úrad.

2.3 Zhoda so slovenskými technickými normami

Zhoda so slovenskými technickými normami je dobrovoľná okrem prípadov, keď ich dodržiavanie vyžaduje tento zákon alebo iný technický predpis. Odkaz na slovenské technické normy, s ktorými je zhoda povinná, sa uvádza priamo v technickom predpise. Slovenské technické normy citované v technických predpisoch sa vyhotovujú v štátnom jazyku a sú verejne prístupné podľa zákona.

3 Určené výrobky

Určené výrobky sú také výrobky, ktoré predstavujú zvýšené riziko ohrozenia oprávneného záujmu, na ktorého zmiernenie alebo odstránenie sú ustanovené technické požiadavky uvedené v zákone a posudzovanie zhody podľa zákona, ak nie sú určené osobitným predpisom.

Určené výrobky sa nesmú uviesť na trh, ak nie je preukázaná zhoda ich vlastností s technickými predpismi.

Výrobca alebo jeho splnomocnenec alebo dovozca môže uvádzať na trh iba bezpečné výrobky, a to bez ohľadu na to, či sú určené na osobnú potrebu alebo na profesijné použitie. Ak nemožno identifikovať výrobcu alebo dovozcu, za splnenie podmienok uvedenia výrobku na trh zodpovedá distribútor.

Výrobca alebo dovozca určeného výrobku posudzuje pred uvedením na trh zhodu jeho vlastností s technickými požiadavkami ustanovenými technickými predpismi.

4 Autorizácia a posudzovanie zhody určených výrobkov

4.1 Autorizácia

Autorizácia je rozhodnutie úradu podľa zákona alebo príslušného ministerstva podľa osobitného predpisu o poverení podnikateľa alebo inej právnickej osoby na vykonávanie posudzovania zhody. Rozhodnutím určený subjekt (autorizovaná osoba) môže byť podľa

obsahu a rozsahu činnosti autorizovaný na certifikáciu, posudzovanie zhody, posudzovanie činností súvisiacich s výrobou určeného výrobku, vykonávanie inšpekcie a skúšanie určených výrobkov.

Na autorizáciu podľa zákona nie je právny nárok.

V rozhodnutí o autorizácii sa určia podmienky a rozsah dodržiavania jednotného postupu autorizovaných osôb.

4.2 Posudzovanie zhody

Posudzovanie zhody je zisťovanie, či skutočné vlastnosti určeného výrobku zodpovedajú ustanoveným technickým požiadavkám na určený výrobok postupmi uvedenými v zákone.

Zhoda sa považuje za preukázanú, ak určený výrobok spĺňa všetky technické požiadavky, ktoré sa naň vzťahujú.

Pri posudzovaní zhody sa môže použiť certifikát alebo závery a výsledky inšpekcie.

Náklady spojené s posúdením zhody hradí podnikateľ, ktorý žiada o posúdenie zhody.

4.3 Vyhlásenie o zhode

Výrobca alebo dovozca určeného výrobku zodpovedá za obsah písomného vyhlásenia o zhode s technickými predpismi vrátane spôsobu posudzovania zhody.

Výrobca alebo dovozca je oprávnený označiť určený výrobok, na ktorý bolo vydané vyhlásenie o zhode, slovenskou značkou zhody.

Dokumentáciu o použitom postupe posudzovania zhody a vyhlásenia o zhode a podklady k nemu je výrobca alebo dovozca povinný uchovávať na území Slovenskej republiky a na vyžiadanie kedykoľvek poskytnúť orgánom dohľadu do desiatich rokov od skončenia výroby, dovozu alebo uvedenia na trh.

Povinnosť zabezpečiť uchovanie dokumentov prechádza z výrobcov a dovozcov, ktorí zanikli v dôsledku likvidácie, konkurzu alebo vyrovnania, na správcu konkurznej podstaty alebo na likvidátora. Na dovážaný výrobok označený podľa zákona označením CE nemá dovozca povinnosť dokumenty o použitom spôsobe posudzovania zhody uchovávať na území Slovenskej republiky, je však povinný predložiť ich orgánu dohľadu podľa podmienok ustanovených osobitným predpisom.

Vyhlásenie o zhode nezbavuje výrobcu alebo dovozcu zodpovednosti za vadný výrobok ani za škody spôsobené vadným výrobkom.

Vyhlásenie o zhode alebo písomné potvrdenie, že výrobca alebo dovozca vydal vyhlásenie o zhode, je distribútor povinný každému na jeho žiadosť:

- a) predložiť na nahliadnutie,
- b) vydať overený rovnopis do 20 dní od doručenia žiadosti na náklady žiadateľa.

Vyhlásenie o zhode môže výrobca alebo dovozca nahradiť označením CE , ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, a v súlade s podmienkami podľa osobitného predpisu.

5 Certifikácia

Certifikácia je podľa tohto zákona činnosť autorizovanej osoby, ktorá vydaním certifikátu osvedčí, že vlastnosti určeného výrobku a činnosti súvisiace s výrobou alebo vlastnosti určeného výrobku alebo činnosti súvisiace s výrobou sú v súlade s technickými požiadavkami na určené výrobky v technických predpisoch.

6 Značky zhody a označenia

6.1 Značky zhody

Určený výrobok, na ktorom sa vykonalo posúdenie zhody podľa zákona, možno označiť značkou zhody.

Značky zhody sú:

- a) slovenská značka zhody,
- b) ostatné značky zhody,
- c) označenie CE,
- d) zahraničné značky zhody.

Podnikateľ podľa zákona je povinný označiť určený výrobok značkou zhody pred jeho uvedením na trh, ak to ustanovuje technický predpis.

7 Slovenská značka zhody určeného výrobku

Slovenská značka zhody CSK pozostáva zo štylizovaného písmenového označenia uvedeného v prílohe.

Slovenská značka zhody určeného výrobku CSK osvedčuje, že:

- a) vlastnosti určeného výrobku spĺňajú technické požiadavky na výrobok a v prípade stavebných výrobkov aj technické požiadavky podľa osobitného predpisu,
- b) boli dodržané postupy posudzovania zhody ustanovené týmto zákonom alebo iným osobitným predpisom.

K slovenskej značke zhody CSK značkár pripája identifikačný kód autorizovanej osoby v prípade, ak to vyžaduje použitý postup posudzovania zhody.

Určený výrobok, pri ktorom nebola preukázaná zhoda vlastností podľa zákona, nemôže značkár označiť slovenskou značkou zhody CSK.

Úrad uverejní vo vestníku identifikačné kódy autorizovaných osôb.

Slovenskú značku zhody určeného výrobku môže značkár vyhotoviť:

- a) tlačou priamo na výrobok, na obal alebo uviesť v sprievodnej dokumentácii,
- b) štítkom alebo samolepiacou fóliou,
- c) reliéfne alebo vyrazením na výrobok, alebo odliatím do výrobku,
- d) ak to nie je možné podľa písmen a) až c), iným spôsobom určeným autorizovanou osobou.

8 Označenie CE

Osobitné postavenie má označenie CE. Označenie možno umiestniť na výrobok, len ak bolo vydané na výrobok alebo ak je ku každému výrobku priložené vyhlásenie o zhode s technickými predpismi Európskych spoločností.

Označenie CE pozostáva zo štylizovaného písmenového označenia uvedeného v prílohe.

Pri vyhotovovaní a umiestňovaní označenia CE postupuje značkár obdobne ako pri umiestňovaní slovenskej značky zhody;

Podrobnosti o používaní označenia CE a o náležitostiach vyhlásenia o zhode ustanoví nariadenie vlády Slovenskej republiky.

Ak značkár označí výrobky označením CE, nesmie už na takto označený výrobok použiť slovenskú značku zhody.

Označenie CE môže byť nahradené ostatnou značkou zhody, ak tak ustanoví osobitný predpis.

9 Uznávanie zahraničných dokladov a značiek

Slovenskou značkou zhody môže byť podľa tohto zákona aj zahraničná značka. Zahraničný doklad môže byť dokladom o zhode, protokolom o skúškach, certifikátom zhody, certifikátom zhody typu alebo vyhlásením o zhode podľa tohto zákona vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Slovenské technické normy označené značkou STN schválené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa považujú za slovenské technické normy podľa tohto zákona.

Príloha k zákonu č. 264/1999 Z. z. obsahuje:

1. značky zhody
2. Slovenská značka zhody určených výrobkov
3. Značka zhody so slovenskou technickou normou

Značka zhody s európskou normou prevzatou do sústavy slovenských technických noriem:

1. Označenie CE

E Vybrané právne inštitúty zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov

1 Predmet právnej úpravy a posudzovanie vplyvov činnosti na životné prostredie

Zákon vymedzuje základné pojmy a ustanovuje základné zásady ochrany životného prostredia a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane a zlepšovaní stavu životného prostredia a pri využívaní prírodných zdrojov; vychádza pritom z princípu trvalo udržateľného rozvoja. Posudzovanie vplyvov činnosti na životné prostredie bolo zo zákona vypustené a upravuje ho teraz samostatný zákon.

2 Základné pojmy zákona

Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.

Ekosystém je funkčná sústava živých a neživých zložiek životného prostredia, ktoré sú navzájom spojené výmenou látok, tokom energie a odovzdávaním informácií a ktoré sa vzájomne ovplyvňujú a vyvíjajú v určitom priestore a čase.

Ekologická stabilita je schopnosť ekosystému vyrovnávať zmeny spôsobené vonkajšími činiteľmi a zachovávať svoje prirodzené vlastnosti a funkcie.

Únosné zaťaženie územia je také zaťaženie územia ľudskou činnosťou, pri ktorom nedochádza k poškodzovaniu životného prostredia, najmä jeho zložiek, funkcií ekosystémov alebo ekologickej stability.

Trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

Prírodné zdroje sú tie časti živej alebo neživej prírody, ktoré človek využíva alebo môže využívať na uspokojovanie svojich potrieb.

Obnoviteľné prírodné zdroje majú schopnosť sa pri postupnom spotrebovaní čiastočne alebo úplne obnovovať, a to samy alebo za prispenia človeka. Neobnoviteľné prírodné zdroje spotrebovaním zanikajú.

Znečisťovanie životného prostredia je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo

biologických činiteľov do životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie.

Poškodzovanie životného prostredia je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi.

Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku.

Ekologická ujma je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej činnosti.

3 Povinnosti pri ochrane životného prostredia

a)Každý je povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, prechádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.

b)Každý, kto využíva územia alebo prírodné zdroje, projektuje, vykonáva alebo odstraňuje stavby, je povinný také činnosti vykonávať len po zhodnotení ich vplyvov na životné prostredie a zaťaženie územia, a to v rozsahu ustanovenom zákonom a osobitnými predpismi.

c)Každý, kto hodlá zaviesť do výroby, obehu alebo spotreby technológie, výrobky a látky, alebo kto ich hodlá dovážať, je povinný zabezpečiť, aby spĺňali podmienky ochrany životného prostredia a aby v prípadoch ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi boli posúdené z hľadiska ich možných vplyvov na životné prostredie.

d)Každý, kto svojou činnosťou znečisťuje alebo poškodzuje životné prostredie alebo kto využíva prírodné zdroje, je povinný na vlastné náklady zabezpečiť sledovanie tohto pôsobenia a poznať jeho možné dôsledky.

e)Každý, kto zistí, že hrozí poškodenie životného prostredia alebo že k nemu už došlo, je povinný urobiť v medziach svojich možností nevyhnutné opatrenia na odvrátenie hrozby alebo na zmiernenie následkov a bez meškania ohlásiť tieto skutočnosti orgánu štátnej správy; povinnosť zasiahnuť nemá ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.

4 Informácie o životnom prostredí

Fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá je podľa osobitných predpisov alebo rozhodnutí vydaných na ich základe povinná merať množstvo

určeného druhu vypúšťanej látky (emisie) do ovzdušia alebo do vôd alebo sledovať iný vplyv ňou prevádzkovaného zariadenia na životné prostredie, je povinná zverejňovať výsledky týchto meraní a sledovaní vo všeobecne zrozumiteľnej forme a na všeobecne ľahko prístupnom mieste pravidelne do 10 dní po uplynutí každého mesiaca, v ktorom mala takúto povinnosť, a súhrne do 30 dní po uplynutí kalendárneho roka.

Zo zverejnených výsledkov meraní a sledovaní musí byť zrejmé, aké znečistenie životného prostredia príslušné zariadenie spôsobilo a v akom vzťahu boli namerané hodnoty k zákonným alebo povoleným limitným hodnotám.

Povinnosť neodkladne informovať verejnosť má aj fyzická osoba oprávnená na podnikanie alebo právnická osoba, ktorá spôsobila vážne ohrozenie alebo poškodenie životného prostredia najmä v dôsledku prevádzkovej nehody (havárie), požiaru alebo dopravnej nehody. V informácii uvedie v rozsahu, v akom jej je známy, stručný opis nehodovej udalosti, príčiny jej vzniku, mieru a rozsah poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia, prípadne jeho jednotlivých zložiek, a prijaté nápravné opatrenia. Forma a rozsah informovania verejnosti musia zodpovedať druhu, vážnosti a rozsahu ohrozenia alebo poškodenia životného prostredia a možnostiam povinnej osoby.

Splnením vyššie uvedených povinností nie je dotknutá oznamovacia povinnosť ani iné povinnosti podľa osobitných predpisov.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky za každý rok zverejní správu o stave životného prostredia v Slovenskej republike. Príslušné ústredné orgány štátnej správy Slovenskej republiky mu poskytnú potrebné podklady.

Správu vydá ministerstvo do 15. decembra nasledujúceho roka. Príslušné ústredné orgány mu poskytnú podklady do 31. augusta nasledujúceho roka.

Správa bude prístupná na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, na Slovenskej inšpekcii životného prostredia, ako aj na krajských úradoch životného prostredia a na obvodných úradoch životného prostredia.

5 Zodpovednosť za porušenie povinností pri ochrane životného prostredia a sankcie za poškodzovanie životného prostredia

Každý, kto poškodzovaním životného prostredia alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné alebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie); ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch. Súbeh týchto náhrad sa nevyklučuje. Spôsob výpočtu ekologickej ujmy a ďalšie podrobnosti ustanoví osobitný predpis.

O uložení povinností rozhodne príslušný orgán štátnej správy.

Oprávneným zo spôsobenej ekologickej ujmy je štát
Pre ekologickú ujmu sa použijú všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody, pokiaľ zákon neustanovuje inak.

Ustanoveniami zákona nie sú dotknuté všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody.

Sankcie /pokuty/ za poškodzovanie životného prostredia upravuje zákon o životnom prostredí. Postih priestupkov podľa zákona o priestupkoch na úseku životného prostredia nie je dotknutý.

F Vybrané právne inštitúty zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov

1 Rozsah pôsobnosti zákona

Zákon sa vzťahuje na konanie, v ktorom v oblasti verejnej správy správne orgány rozhodujú o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Správnym orgánom je štátny orgán, orgán územnej samosprávy, orgán záujmovej samosprávy, fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

2 Základné pravidlá konania

Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

Správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prieťahov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne mu vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa, má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmiernu vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby

konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

Správne orgány sú povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti.

Ustanovenia o základných pravidlách konania sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.

Účastníci konania spolupracujú so správnymi orgánmi v priebehu celého konania.

Všetci účastníci majú v konaní rovnaké procesné práva a povinnosti. Ten, komu osobitný zákon priznáva postavenie účastníka konania len na časť konania, má v konaní procesné práva a povinnosti len v tej časti konania, pre ktorú má priznané postavenie účastníka konania.

3 Správne orgány, účastníci konania a zúčastnené osoby

3.1 Príslušnosť

Na konanie sú vecne príslušné správne orgány, ktoré určuje osobitný zákon; ak osobitný zákon neustanovuje, ktorý orgán je vecne príslušný, rozhoduje obec.

Ak je na konanie vecne príslušný orgán, ktorý sa vnútorne člení na útvary oprávnené podľa zákona samostatne konať, správnym orgánom príslušným konať v prvom stupni je útvar, ktorý ustanovuje zákon.

Ak je na konanie vecne príslušný správny orgán, ktorý sa vnútorne člení, orgánom príslušným konať v mene tohto správneho orgánu v prvom stupni je útvar určený zákonom, inak útvar určený štatútom alebo iným predpisom upravujúcim jeho vnútorné pomery. Ak štatút takýto útvar neurčuje, príslušným na konanie je štatutárny orgán správneho orgánu.

Osobitné zákony ustanovia, v ktorých veciach sú na konanie príslušné komisie, rady alebo inak označené kolektívne orgány.

V konaní, v ktorom ide o činnosť účastníka, spravuje sa miestna príslušnosť miestom tejto činnosti; ak sa konanie týka nehnuteľnosti, miestom, kde je nehnuteľnosť.

Ak nemožno miestnu príslušnosť určiť podľa predchádzajúceho odseku ani podľa

osobitného zákona, spravuje sa miestna príslušnosť trvalým pobytom účastníka konania a ak účastníkom konania je právnická osoba jej sídlom alebo miestom umiestnenia jej organizačnej zložky, ktorej sa konanie týka. Ak účastník konania nemá v Slovenskej republike trvalý pobyt, spravuje sa miestna príslušnosť jeho iným pobytom podľa osobitného zákona a ak nemá taký pobyt, jeho posledným trvalým pobytom v Slovenskej republike; ak nemá ani taký pobyt, spravuje sa miestna príslušnosť miestom, kde sa obvykle zdržiava. Ak účastníkom konania je právnická osoba, ktorá nemá v Slovenskej republike sídlo, spravuje sa miestna príslušnosť jej posledným sídlom v Slovenskej republike alebo posledným miestom umiestnenia jej organizačnej zložky, ktorej sa konanie týka, v Slovenskej republike.

Ak je miestne príslušných niekoľko správnych orgánov, uskutočňuje konanie správny orgán, ktorý konanie začal prvý, pokiaľ sa príslušné orgány nedohodli inak.

Ak je miestne príslušných niekoľko správnych orgánov a pokiaľ každý z nich odmieta uskutočniť konanie, správny orgán vyššieho stupňa im najbližšie nadriadený určí, ktorý z nich konanie uskutoční.

Ak nemožno miestnu príslušnosť určiť podľa predchádzajúcich ustanovení, určí ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého vec patrí, ktorý vecne príslušný správny orgán konanie uskutoční.

Na žiadosť účastníka konania alebo s jeho súhlasom môže správny orgán príslušný postúpiť vec na vybavenie inému vecne príslušnému správne orgánu toho istého stupňa, v obvode ktorého má účastník konania pracovisko alebo prechodný pobyt, ak s tým súhlasia ostatní účastníci konania i orgán, ktorému sa má vec postúpiť.

3.2 Účastník konania a zúčastnená osoba

Účastníkom konania je ten, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté; účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.

Účastníkom konania je aj ten, komu osobitný zákon také postavenie priznáva.

Účastník môže samostatne konať v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Osobitný zákon môže ustanoviť, za akých podmienok sa na konaní alebo na jeho časti má právo zúčastniť aj iná osoba než účastník konania.

Zúčastnená osoba má právo byť upovedomená o začatí konania a o iných podaniach účastníkov konania, zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej obhliadke, navrhovať dôkazy a doplnenie podkladu rozhodnutia. Osobitný zákon môže ustanoviť zúčastnenej osobe viac práv.

3.3 Zastupovanie

Účastníka konania, ktorý nemôže konať samostatne, zastupuje zákonný zástupca; ak nemá zákonného zástupcu a ak je to potrebné na obhajovanie jeho práv, správny orgán mu ustanoví opatrovníka.

Správny orgán ustanoví opatrovníka aj účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy alebo ktorému sa nepodarilo doručiť písomnosť na známu adresu v cudzine a ktorý si neustanovil zástupcu, ako aj účastníkovi konania, ktorý je postihnutý duševnou alebo inou poruchou, pre ktorú nemôže konať, a nemá zákonného zástupcu.

Účastníci konania, ich zákonní zástupcovia a opatrovníci sa môžu dať zastupovať advokátom alebo iným zástupcom, ktorého si zvolia.

Právnická osoba koná prostredníctvom svojich orgánov alebo prostredníctvom svojho zástupcu.

Splnomocnenie na zastupovanie treba preukázať písomným plnomocenstvom alebo plnomocenstvom vyhláseným do zápisnice. Správny orgán môže v nepochybných prípadoch od preukazu plnomocenstvom upustiť.

Ak niekoľko účastníkov konania urobilo spoločné podanie, zvolia si spoločného splnomocnenca pre doručovanie; inak ho určí správny orgán. Proti rozhodnutiu o určení spoločného splnomocnenca na doručovanie sa nemožno odvolať.

3.4 Začatie konania

Konanie sa začína na návrh účastníka konania alebo na podnet správneho orgánu.

Konanie je začaté dňom, keď podanie účastníka konania došlo správne mu orgánu príslušnému vo veci rozhodnúť. Pokiaľ sa konanie začína na podnet správneho orgánu, je konanie začaté dňom, keď tento orgán urobil voči účastníkovi konania prvý úkon.

O začatí konania správny orgán upovedomí všetkých známych účastníkov konania; ak mu účastníci konania alebo ich pobyt nie sú známi, alebo pokiaľ to ustanovuje osobitný zákon, upovedomí ich o začatí konania verejnou vyhláškou.

3.5 Lehoty

Ak je to potrebné, správny orgán určí na vykonanie úkonu v konaní primeranú lehotu, pokiaľ ju neustanovuje tento zákon alebo osobitný zákon.

Do lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak taký deň v mesiaci nie je, končí sa lehota posledným dňom mesiaca. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty podanie podá na správnom orgáne alebo ak sa podanie odovzdá na poštovú prepravu.

V pochybnostiach sa považuje lehota za zachovanú, pokiaľ sa nepreukáže opak.

Správny orgán zo závažných dôvodov odpustí zmeškanie lehoty, ak o to účastník konania požiada do 15 dní odo dňa, keď pominula príčina zmeškania, a ak v tej istej lehote urobí zmeškaný úkon. Správny orgán môže tejto žiadosti priznať odkladný účinok.

Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť, ak odo dňa, keď sa mal úkon urobiť, uplynul jeden rok.

Proti rozhodnutiu o návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty sa nemožno odvolať.

3.6 Prerušenie konania

Správny orgán konanie preruší, ak sa začalo konanie o predbežnej otázke alebo ak bol účastník konania vyzvaný, aby v určenej lehote odstránil nedostatky podania, alebo ak účastník konania nemá zákonného zástupcu alebo ustanoveného opatrovníka, hoci ho má mať, alebo ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Správny orgán môže tiež konanie prerušiť najdlhšie na dobu 30 dní, ak to z dôležitých dôvodov zhodne navrhnú účastníci konania.

Proti rozhodnutiu o prerušení konania sa nemožno odvolať.

Správny orgán v konaní pokračuje z vlastného podnetu alebo na podnet účastníka konania, len čo pominuli prekážky, pre ktoré sa konanie prerušilo, prípadne len čo uplynula lehota uvedená v zákone.

Pokiaľ je konanie prerušené, lehoty podľa zákona neplynú.

3.7 Zastavenie konania

Správny orgán konanie zastaví, ak:

- a) zistí, že ten, kto podal návrh na začatie konania, nie je účastníkom konania a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- b) účastník konania vzal svoj návrh na začatie konania späť a konanie sa netýka iného účastníka konania alebo ostatní účastníci konania súhlasia so späťvzatím návrhu a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán,
- c) účastník konania zomrel, bol vyhlásený za mŕtveho alebo zanikol bez právneho nástupcu a konanie sa týkalo len tohto účastníka konania,
- d) účastník konania na výzvu správneho orgánu v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený,
- e) zistí, že nie je príslušným na konanie a vec nemožno postúpiť príslušnému orgánu,
- f) zistí, že vo veci už začal konať iný príslušný správny orgán, ak sa správne orgány nedohodli inak,

- g) zistí, že pred podaním návrhu vo veci začal konať súd, ak osobitný zákon neustanovuje inak,
- h) odpadol dôvod konania začatého na podnet správneho orgánu,
- i) v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa podstatne nezmenil,
- j) tak ustanoví osobitný zákon.

Proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa písm. b), c), f), g) a h) sa nemožno odvolať. Rozhodnutie o zastavení konania podľa písm. b) a c) sa iba vyznačí v spise.

3.8 Trovy konania

Trovy konania, ktoré vznikli správne orgánu, znáša tento orgán. Trovy, ktoré v konaní vznikli účastníkovi konania, znáša účastník. Trovy, ktoré v konaní vznikli zúčastnenej osobe, znáša zúčastnená osoba.

Správny orgán môže účastníkom konania, zúčastneným osobám, svedkom a znalcom uložiť, aby nahradili trovy, ktoré vznikli správne orgánu ich zavinením; môže im tiež uložiť, aby nahradili trovy, ktoré vznikli ich zavinením, ostatným účastníkom konania.

Správny orgán nahradí svedkovi hotové výdavky a mzdu, ktorá mu preukázateľne ušla. Nárok treba uplatniť do 3 dní po výsluchu, inak zaniká.

Náklady spojené s predložením listiny alebo s ohliadkou, ktoré vznikli tomu, kto nie je účastníkom konania, uhrádza správny orgán.

Náhrada hotových výdavkov a poskytovanie odmien znalcom a tlmočníkom sa spravuje osobitnými právnymi predpismi.

3.9 Zisťovanie podkladov pre rozhodnutie

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán.

Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie.

Účastník konania a zúčastnená osoba má právo navrhnúť dôkazy a ich doplnenie a klásť svedkom a znalcom otázky pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke.

Správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť,

aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

3.10 Dokazovanie

Na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi.

Dôkazmi sú najmä výsluch svedkov, znalecké posudky, listiny a ohliadka.

Účastník konania je povinný navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Vykonávanie dôkazov patrí správneho orgánu.

Správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

Skutočnosti všeobecne známe alebo známe správneho orgánu z úradnej činnosti netreba dokazovať.

3.11 Predbežné otázky

Ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol príslušný orgán, je správny orgán takým rozhodnutím viazaný; inak si správny orgán môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

Správny orgán si nemôže ako o predbežnej otázke urobiť úsudok o tom, či a kto spáchal trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt, alebo o osobnom stave fyzickej osoby, alebo o existencii právnickej osoby, ak patrí o tom rozhodovať súdu.

3.12 Zabezpečenie priebehu a účelu konania

Správny orgán predvolá osoby, osobná účasť ktorých pri prejednávaní veci je nevyhnutná. V predvolaní správny orgán upozorní na právne následky nedostavenia sa.

Účastník konania alebo svedok, ktorý sa bez náležitého ospravedlnenia alebo bez závažných dôvodov na opätovné predvolanie nedostaví na správny orgán a bez osobnej účasti ktorého nemožno konanie uskutočniť, môže byť predvedený.

Predvedenie vykoná Policajný zbor na základe písomnej žiadosti správneho orgánu.

Správny orgán môže pred skončením konania v rozsahu nevyhnutne potrebnom pre zabezpečenie jeho účelu:

- a) uložiť účastníkom, aby niečo vykonali, niečoho sa zdržali alebo niečo strpeli;
- b) nariadiť zabezpečenie vecí, ktoré sa majú zničiť alebo urobiť nepotrebnými, alebo ktoré sú potrebné na vykonanie dôkazov.

Správny orgán predbežné opatrenie zruší, len čo pominie dôvod, pre ktorý bolo nariadené; inak stráca účinnosť dňom, keď rozhodnutie vo veci nadobudlo právoplatnosť.

Odvolaie proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení nemá odkladný účinok.

Správne orgány vykonávajú procesné úkony v obvode svojej pôsobnosti.

Ak správny orgán nemôže vykonať niektorý procesný úkon v obvode svojej pôsobnosti alebo ak je to účelné z iných dôvodov, je oprávnený dožiadať o jeho vykonanie iný správny orgán toho istého alebo nižšieho stupňa.

Dožiadaný správny orgán je povinný v medziach svojej pôsobnosti dožiadaniu vyhovieť najneskôr v lehote 15 dní, ak v dožiadaní nie je určená dlhšia lehota.

3.13 Poriadkové opatrenia

Tomu, kto sťažuje postup konania, najmä tým, že sa bez závažných dôvodov nedostaví na výzvu na správny orgán, ruší napriek predchádzajúcemu napomenutiu poriadok, bezdôvodne odmieta svedeckú výpoveď, predloženie listiny alebo vykonanie ohliadky, môže správny orgán uložiť poriadkovú pokutu do 165 eur, a to aj opakovane.

Toho, kto hrubo ruší poriadok, môže správny orgán tiež vykázať z miesta pojednávania; ak je vykázaný účastník konania, môže sa konať v jeho neprítomnosti.

Správny orgán, ktorý poriadkovú pokutu uložil, môže ju odpustiť.

3.14 Rozhodnutie

Rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade).

3.14.1 Lehota pre rozhodnutie

V jednoduchých veciach, najmä ak možno rozhodnúť na podklade dokladov predložených účastníkom konania, správny orgán rozhodne bezodkladne.

V ostatných prípadoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak, je správny orgán povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začatia konania; vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do 60 dní; ak nemožno vzhľadom na povahu veci rozhodnúť ani v tejto lehote, môže ju primerane predĺžiť odvolací orgán (orgán príslušný rozhodnúť o rozklade). Ak správny orgán nemôže rozhodnúť do 30, prípadne do 60 dní, je povinný o tom účastníka konania s uvedením dôvodov upovedomiť.

3.14.2 Oznámenie rozhodnutia

Rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia, ak zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je dňom jeho oznámenia.

Účastníkovi konania, ktorý je prítomný, môže sa rozhodnutie oznámiť ústnym vyhlásením; deň ústneho vyhlásenia rozhodnutia je dňom oznámenia rozhodnutia len vtedy, pokiaľ sa prítomný účastník konania vzdal nároku na doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia.

Ak sa namiesto doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia vydáva osobitný doklad, je dňom oznámenia rozhodnutia deň prevzatia dokladu. Ak sa namiesto doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia poskytuje plnenie, je dňom oznámenia rozhodnutia deň prijatia prvého poskytnutého plnenia.

3.14.3 Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia

Rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať (podať rozklad), je právoplatné.

Rozhodnutie je vykonateľné, ak sa proti nemu nemožno odvolať (podať rozklad) alebo ak odvolanie (rozklad) nemá odkladný účinok.

4 Preskúmanie rozhodnutí

4.1 Odvolacie konanie

Proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať odvolanie, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo pokiaľ sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal.

Odvolanie sa podáva na správnom orgáne, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Odvolanie treba podať v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia, ak inú lehotu neustanovuje osobitný zákon.

Pokiaľ účastník konania v dôsledku nesprávneho poučenia alebo pre to, že nebol poučený vôbec, podal opravný prostriedok po lehote, predpokladá sa, že ho podal včas, ak tak urobil najneskôr do 3 mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Účastník konania môže odvolanie vziať späť, kým sa o ňom nerozhodlo. Ak účastník konania vzal odvolanie späť, nemôže sa znova odvolať.

Pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, včas podané odvolanie má odkladný účinok.

Ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu, môže správny orgán odkladný účinok vylúčiť; naliehavosť treba riadne odôvodniť. Odkladný účinok nemožno vylúčiť, ak tak ustanovuje osobitný zákon.

Proti rozhodnutiu o vylúčení odkladného účinku sa nemožno odvolať.

Správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, upovedomí ostatných účastníkov konania o obsahu podaného odvolania, vyzve ich, aby sa k nemu vyjadrili, a podľa potreby doplní konanie vykonaním novonavrnutých dôkazov.

Správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, môže o odvolaní sám rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako odvolateľa alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.

Ak nerozhodne správny orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal o odvolaní, predloží ho spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo a upovedomí o tom účastníka konania.

Ak osobitný zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom je správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správneho orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

O odvolaní proti rozhodnutiu orgánu právnickej osoby rozhoduje útvar ustanovený zákonom, a ak ho zákon neustanovuje, útvar určený jej štatútom; ak taký útvar nie je, rozhoduje orgán, ktorý ju zriadil alebo založil.

Ak nemožno odvolací orgán určiť podľa zákona, rozhoduje vedúci správneho orgánu na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie.

Odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu; ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené vady odstráni.

Ak sú pre to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

Odvolací orgán rozhodnutie zruší a vec vráti správneho orgánu, ktorý ho vydal, na nové prejednanie a rozhodnutie, pokiaľ je to vhodnejšie najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti; správny orgán je právnym názorom odvolacieho orgánu viazaný.

Proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať.

Odvolací orgán je povinný preskúmať i oneskorené odvolanie z toho hľadiska, či neodôvodňuje obnovu konania alebo zmenu alebo zrušenie rozhodnutia mimo odvolacieho konania.

Proti rozhodnutiu ústredného orgánu štátnej správy, vydanému v prvom stupni, možno podať na tomto orgáne v lehote 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia rozklad; včas podaný rozklad má odkladný účinok.

O rozklade rozhoduje vedúci ústredného orgánu štátnej správy na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie. Proti tomuto rozhodnutiu sa nemožno odvolať.

Ustanovenia o odvolacom konaní sa primerane vzťahujú aj na konanie o rozklade.

4.2 Obnova konania

Konanie pred správnym orgánom ukončené rozhodnutím, ktoré je právoplatné, sa na návrh účastníka konania obnoví, ak

- a) vyšli najavo nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať podstatný vplyv na rozhodnutie a nemohli sa v konaní uplatniť bez zavinenia účastníka konania;
- b) rozhodnutie záviselo od posúdenia predbežnej otázky, o ktorej príslušný orgán rozhodol inak;
- c) nesprávnym postupom správneho orgánu sa účastníkovi konania odňala možnosť zúčastniť sa na konaní, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;
- d) rozhodnutie vydal vylúčený orgán, ak to mohlo mať podstatný vplyv na rozhodnutie a ak sa náprava nemohla urobiť v odvolacom konaní;
- e) rozhodnutie sa opiera o dôkazy, ktoré sa ukázali ako nepravdivé, alebo rozhodnutie sa dosiahlo trestným činom.

Správny orgán nariadi obnovu konania z dôvodov vyššie uvedených, ak je na preskúmaní rozhodnutia všeobecný záujem.

Obnova konania nie je prípustná, ak bol rozhodnutím účastníkovi konania udelený súhlas na občianskoprávne alebo pracovnoprávne konanie, alebo ak sa rozhodlo vo veci osobného stavu a účastník konania nadobudol práva dobromyseľne.

Obnovu konania povolí na návrh účastníka konania alebo nariadi správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v poslednom stupni.

V návrhu na obnovu konania treba uviesť dôvody obnovy konania a skutočnosti svedčiace o tom, že návrh je podaný včas.

Návrh sa podáva na správnom orgáne v lehote 3 mesiacov odo dňa, keď sa účastník dozvedel o dôvodoch obnovy, najneskôr však do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia; v rovnakej lehote môže správny orgán obnovu konania nariadiť. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť.

Po uplynutí troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia možno podať návrh na obnovu konania alebo obnovu konania nariadiť len vtedy, ak sa rozhodnutie dosiahlo trestným činom.

Proti rozhodnutiu o obnove konania možno podať odvolanie (rozklad). Rozhodnutie o povolení alebo nariadení obnovy má odkladný účinok, pokiaľ sa napadnuté rozhodnutie ešte nevykonalo.

Nové konanie vo veci uskutoční správny orgán, ktorého rozhodnutia sa dôvod obnovy konania týka; ak sa dôvod obnovy konania týka rozhodnutia správnych orgánov prvého i druhého stupňa, nové konanie uskutoční správny orgán prvého stupňa.

Pokiaľ sa dôvod obnovy konania týka iba konania pred odvolacím orgánom, spojí sa

rozhodnutie o obnove konania s novým rozhodnutím vo veci.

Novým rozhodnutím vo veci sa pôvodné rozhodnutie zrušuje.

Proti novému rozhodnutiu vo veci sa možno odvolať (podať rozklad).

4.3 Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania

Rozhodnutie, ktoré je právoplatné, môže z vlastného alebo iného podnetu preskúmať správny orgán najbližšie vyššieho stupňa nadriadený správnomu orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal, ak ide o rozhodnutie ústredného orgánu štátnej správy, jeho vedúci na základe návrhu ním ustavenej osobitnej komisie.

Správny orgán príslušný na preskúmanie rozhodnutia ho zruší alebo zmení, ak bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením. Pri zrušení alebo zmene rozhodnutia dbá na to, aby práva nadobudnuté dobromyseľne boli čo najmenej dotknuté.

Pri preskúvaní rozhodnutia vychádza správny orgán z právneho stavu a skutkových okolností v čase vydania rozhodnutia. Nemôže preto zrušiť alebo zmeniť rozhodnutie, ak sa po jeho vydaní dodatočne zmenili rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo.

Podnetu účastníka konania na preskúmanie rozhodnutia môže v plnom rozsahu vyhovieť aj správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal, ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania alebo ak s tým súhlasia ostatní účastníci konania.

Rozhodnutie, ktorým sa účastníkovi konania dal súhlas na občianskoprávny alebo pracovnoprávny úkon alebo ktorým sa rozhodlo vo veci osobného stavu, nemožno mimo odvolacieho konania zrušiť alebo zmeniť, ak účastník konania nadobudol práva dobromyseľne.

Správny orgán nemôže mimo odvolacieho konania rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť po uplynutí troch rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

Proti rozhodnutiu, ktorým sa zrušuje alebo mení rozhodnutie mimo odvolacieho konania, sa možno odvolať (podať rozklad). Ak správny orgán oznámil, že začal preskúmať rozhodnutie mimo odvolacieho konania, na preskúmanie a na rozhodnutie o odvolaní sa nevzťahuje lehota podľa zákona.

4.4 Konanie o proteste prokurátora

Ak sa protest prokurátora podal na správnom orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, môže tento orgán sám svoje rozhodnutie, proti ktorému protest smeruje, zrušiť alebo nahradiť rozhodnutím zodpovedajúcim zákonu.

Ak takto správny orgán plne nevyhoví protestu sám, je povinný predložiť ho spolu so

spisovým materiálom v lehote určenej v proteste, a ak lehota nie je určená, do 30 dní na rozhodnutie nadriadenému správne mu orgánu najbližšie vyššieho stupňa; ak ide o ústredný orgán štátnej správy, predloží protest svojmu vedúcemu, ktorý rozhodne na základe návrhu ním ustavenej osobitnej komisie.

Rozhodnutie o proteste prokurátora sa doručí prokurátorovi a účastníkom konania.

Proti rozhodnutiu o proteste prokurátora sa môžu účastníci konania odvolať (podať rozklad).

4.5 Preskúvanie rozhodnutí správnych orgánov súdom

Osobitné zákony (napr. Občiansky súdny poriadok) ustanovujú, v ktorých prípadoch súdy preskúvajú rozhodnutia správnych orgánov.

5 Výkon rozhodnutí

Ak účastník konania nesplní v určenej lehote dobrovoľne povinnosť uloženú mu rozhodnutím, ktoré je vykonateľné, alebo zmierom schváleným správne m orgánom alebo ním zostaveným výkazom nedoplatkov, ich výkon sa uskutoční. Ak v rozhodnutí nebola určená lehota na plnenie, určí ju orgán, ktorý uskutočňuje výkon rozhodnutia; lehota nesmie byť kratšia, než ustanovuje osobitný zákon.

Výkaz nedoplatkov možno vykonať, ak bol zostavený na základe vykonateľného rozhodnutia alebo na základe povinnosti dlžníka ustanovenej zákonom zaplatiť bez vydania osobitného rozhodnutia.

Výkon rozhodnutia možno nariadiť najneskôr do 3 rokov po uplynutí lehoty určenej pre splnenie uloženej povinnosti.

Výkon rozhodnutia sa uskutočňuje na návrh účastníka konania alebo na podnet správneho orgánu, ktorý v prvom stupni vydal rozhodnutie, schválil zmier alebo vyhotovil výkaz nedoplatkov (vymáhajúci správny orgán). Pokiaľ tento orgán nie je sám na výkon rozhodnutia oprávnený, postúpi vec orgánu príslušnému orgánu.

Účastník konania alebo vymáhajúci správny orgán alebo ten, o kom to ustanovuje zákon, môžu podať návrh na súdny výkon rozhodnutia alebo návrh na vykonanie exekúcie súdnym exekútorom.

Výkon rozhodnutia uskutočňuje správny orgán, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia je povinný oznámiť účastníkovi konania, ktorého sa výkon týka, začatie výkonu rozhodnutia; ak treba určiť lehotu na plnenie, uvedie sa v tomto oznámení.

Orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia môže zo závažných dôvodov na návrh

účastníka konania alebo z vlastného, prípadne iného podnetu výkon rozhodnutia odložiť.

Na návrh účastníka konania alebo z vlastného podnetu orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia od výkonu upustí, ak

- a) vymáhaný nárok zanikol alebo sa jeho vymáhanie stalo bezpredmetným,
- b) podklad pre výkon rozhodnutia bol zrušený,
- c) splnenie tej istej povinnosti vymáha súd,
- d) výkon rozhodnutia je neprípustný,
- e) na predmet, ktorého sa výkon rozhodnutia týka, úspešne sa uplatnilo právo, ktoré výkon rozhodnutia nepripúšťa.

O zastavení výkonu rozhodnutia, proti ktorému prokurátor podal protest, platia ustanovenia zákona o prokuratúre.

Proti jednotlivým úkonom a opatreniam spojeným s výkonom rozhodnutia možno podať námietky.

Námietky majú odkladný účinok len vtedy,

- a) ak smerujú proti povoleniu odkladu alebo upusteniu od výkonu rozhodnutia,
- b) ak smerujú proti začatiu výkonu rozhodnutia pri výkone rozhodnutia vypratáním,
- c) ak sa v nich uplatňuje, že vymáhané plnenie sa už vykonalo alebo že ešte neuplynula lehota na plnenie,
- d) ak sa v nich uplatňuje na predmet, ktorého sa výkon rozhodnutia týka, právo, ktoré výkon rozhodnutia nepripúšťa.

O námietkach rozhoduje orgán uskutočňujúci výkon rozhodnutia. Proti rozhodnutiu o námietkach sa nemožno odvolať.

Výkon rozhodnutia možno uskutočniť len prostriedkami uvedenými v zákone. Pri výkone rozhodnutia sa použije prostriedok, ktorý účastníka konania čo najmenej postihuje a vedie ešte k cieľu.

Výkon rozhodnutia sa uskutočňuje na základe exekučného príkazu.

5.1 Vymáhanie peňažných plnení

Výkon rozhodnutia ukladajúceho peňažné plnenie sa uskutočňuje zrážkami zo mzdy, prikázaním pohľadávky alebo predajom hnutelných vecí alebo nehnuteľnosti.

Príkaz na vykonanie zrážok zo mzdy vydá správny orgán tomu, kto vypláca dlžníkovi mzdu, inú odmenu za prácu alebo náhradu za pracovný príjem.

Príkázanie pohľadávky správny orgán vykoná tak, že tomu, voči komu má dlžník pohľadávku, prikáže, aby pohľadávku do výšky dlžnej sumy zaplatil správne orgánu.

Výkon rozhodnutia prikázaním pohľadávky z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky sa uskutoční jej odpísaním z účtu dlžníka.

Pri výkone rozhodnutia sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

5.2 Vymáhanie nepeňažných plnení

Rozhodnutie ukladajúce nepeňažné plnenie sa vykoná náhradným výkonom, ukladaním peňažných pokút alebo priamym vynútením uloženej povinnosti.

Náhradný výkon spočíva v tom, že uložené práce a výkony sa uskutočnia na náklad a nebezpečenstvo povinného, ak uloženú prácu alebo výkon môže uskutočniť aj niekto iný ako povinný.

Ak náhradný výkon nie je podľa povahy veci možný alebo účelný, vymáha sa splnenie povinnosti uloženej rozhodnutím postupným ukladaním pokút; jednorazovo uložená pokuta nesmie prevýšiť sumu 1659 eur.

Priame vynútenie povinnosti sa vykoná najmä vypratáním bytu, nebytového priestoru, nehnuteľnosti alebo jej časti, odňatím veci alebo listiny a predvedením osoby.

Pri vynútení povinnosti vypratáním sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Výkon rozhodnutia odňatím veci alebo listiny sa uskutoční za prítomnosti plnoletej osoby.

Zamestnanec poverený uskutočnením výkonu rozhodnutia robí jednotlivé úkony podľa písomného príkazu, ktorý vydá príslušný orgán uvedený v zákone. Týmto príkazom je povinný sa preukázať.

Ak účastník konania preukáže, že vymáhaná povinnosť bola už splnená alebo že sa na vymáhaní netrvá, alebo že uskutočnenie výkonu rozhodnutia bolo odložené alebo zastavené, lebo že boli podané námietky, ktoré majú odkladný účinok, zamestnanec poverený uskutočnením výkonu rozhodnutia úkon neurobí.

G Vybrané právne inštitúty zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Tento zákon upravuje:

a) rozsah, spôsob a preukázateľnosť vedenia účtovníctva:

1. právnických osôb, ktoré majú sídlo na území Slovenskej republiky,
2. zahraničných osôb, ak na území Slovenskej republiky podnikajú alebo vykonávajú inú činnosť podľa osobitných predpisov,
3. fyzických osôb, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak

preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov podľa osobitného predpisu s výnimkou fyzických osôb, ktoré vedú daňovú evidenciu podľa osobitného predpisu.

b) rozsah, obsah a preukázateľnosť účtovnej závierky,

c) register účtovných závierok (register).

Osoby podľa predchádzajúceho odseku sa považujú za účtovnú jednotku.

Účtovná jednotka účtuje v sústave podvojného účtovníctva alebo v sústave jednoduchého účtovníctva.

Predmetom účtovníctva je účtovanie skutočností o:

a) stave a pohybe majetku,

b) stave a pohybe záväzkov,

c) rozdiel majetku a záväzkov,

d) výnosoch,

e) nákladoch,

f) príjmoch,

g) výdavkoch,

h) výsledku hospodárenia účtovnej jednotky, (účtovné prípady).

Predmetom účtovníctva je aj vykazovanie skutočností o účtovných prípadoch v účtovnej závierke, pričom predmetom vykazovania v účtovnej závierke sú aj iné aktíva a iné pasíva.

Na účely zákona sa rozumie:

a) majetkom sú tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je takmer isté, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa zákona; vykazujú sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch,

b) záväzkom existujúca povinnosť účtovnej jednotky, ktorá vznikla z minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zníži ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dá sa spoľahlivo oceniť podľa zákona; vykazuje sa v účtovnej závierke v súvahe alebo vo výkaze o majetku a záväzkoch,

c) výnosom zvýšenie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť,

d) ekonomickým úžitkom možnosť priamo alebo nepriamo prispieť k toku peňažných prostriedkov a ekvivalentov peňažných prostriedkov,

e) nákladom zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť,

f) príjmom prírastok peňažných prostriedkov alebo prírastok ekvivalentov peňažných

prostriedkov účtovnej jednotky,

g) výdavkom úbytok peňažných prostriedkov alebo úbytok ekvivalentov peňažných prostriedkov účtovnej jednotky,

h) výsledkom hospodárenia ocenený výsledný efekt činnosti účtovnej jednotky dosiahnutý v účtovnom období,

i) aktívami ekonomické prostriedky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, od ktorých sa očakáva, že v budúcnosti povedú k zvýšeniu ekonomických úžitkov; aktíva tvoria majetok a iné aktíva,

j) iným aktívom časť aktív účtovnej jednotky, ktoré nespĺňajú podmienky na ich zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy a ktoré sa vykazujú v účtovnej závierke v poznámkach,

k) pasívami zdroje majetku, ktoré predstavujú celkovú sumu záväzkov účtovnej jednotky vrátane iných pasív a rozdielu majetku a záväzkov,

l) iným pasívom povinnosť účtovnej jednotky, ktorá nespĺňa podmienky na jej zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy a ktorá sa vyказuje v účtovnej závierke v poznámkach.

Účtovná jednotka účtuje a vyказuje účtovné prípady v období, s ktorým časovo a vecne súvisia (účtovné obdobie). Ak túto zásadu nemožno dodržať, účtovná jednotka ich zaúčtuje a vykáže v období, keď sa tieto skutočnosti zistili.

Účtovná jednotka postupuje v účtovnom období v účtovníctve podľa zákona. Náklady a výnosy účtuje účtovná jednotka v tom účtovnom období, v ktorom vznikli, bez ohľadu na deň ich úhrady, inkasa alebo na deň vyrovnania iným spôsobom. Výdavky a príjmy účtuje účtovná jednotka vždy v tom účtovnom období, v ktorom dôjde k ich úhrade alebo inkasu.

Účtovným obdobím je kalendárny rok, ak zákon neustanovuje inak.

Účtovným obdobím môže byť aj hospodársky rok. Hospodárskym rokom je obdobie nepretržite po sebe idúcich 12 kalendárnych mesiacov, ktoré nie je zhodné s kalendárnym rokom.

K zmene účtovného obdobia môže dôjsť len k prvému dňu kalendárneho mesiaca. Pri zmene účtovného obdobia je obdobie od skončenia predchádzajúceho účtovného obdobia do začatia iného účtovného obdobia účtovným obdobím, ktoré je kratšie ako 12 kalendárnych mesiacov. To primerane platí aj pri vzniku alebo zániku účtovnej jednotky, pričom pri vzniku účtovnej jednotky začína prvé účtovné obdobie dňom vzniku účtovnej jednotky a pri zániku účtovnej jednotky končí posledné účtovné obdobie dňom zániku účtovnej jednotky.

Účtovné obdobie, ktoré je hospodárskym rokom, uplatní účtovná jednotka písomným oznámením miestne príslušnému daňovému úradu

a) do 30 dní odo dňa vzniku účtovnej jednotky alebo

b) najmenej 15 dní pred zmenou účtovného obdobia účtovnej jednotky.

Ak oznámenie nie je miestne príslušnému daňovému úradu doručené v ustanovenej lehote, účtovná jednotka nesmie uplatniť účtovné obdobie, ktoré je hospodárskym rokom. Účtovné obdobie, ktoré je hospodárskym rokom, musí účtovná jednotka uplatňovať minimálne jedno účtovné obdobie. Obdobne postupuje účtovná jednotka aj pri zmene hospodárskeho roka na kalendárny rok alebo pri zmene hospodárskeho roka na iný hospodársky rok.

Účtovné obdobie, ktoré je hospodárskym rokom, nemôže uplatniť účtovná jednotka, ktorou je subjekt verejnej správy (účtovná jednotka verejnej správy), a účtovná jednotka uvedená v zákone.

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou, vedie účtovníctvo odo dňa svojho vzniku až do dňa svojho zániku s výnimkou podľa zákona; fyzická osoba vedie účtovníctvo po dobu, počas ktorej podniká alebo vykonáva inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazuje svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov.

Podrobnosti o rámcových účtovných osnovách pre jednotlivé skupiny účtovných jednotiek účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, dni uskutočnenia účtovného prípadu, postupoch účtovania, usporiadaní a označovanií položiek individuálnej účtovnej závierky a konsolidovanej účtovnej závierky vo verejnej správe a o obsahovom vymedzení týchto položiek, rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie, termínoch, spôsoboch postupoch a mieste ukladania účtovnej závierky a výročnej správy, obsahovom vymedzení účtovných kníh v sústave jednoduchého účtovníctva a v sústave podvojného účtovníctva a tiež o účtovných zásadách a účtovných metódach určujúcich spôsoby oceňovania a ich použitia, o zásadách pre tvorbu a zúčtovanie opravných položiek, odpisovaní, zásadách pre tvorbu a použitie rezerv, zásadách pre členenie majetku a záväzkov, zásadách pre vytváranie analytických účtov a analytickej evidencie, metódach a postupoch konsolidácie vo verejnej správe a účtovných sústavách ustanoví Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ministerstvo) opatrením. Opatrenie vyhlasuje ministerstvo oznámením o jeho vydaní v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a účtovná jednotka je povinná ho dodržiavať.

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou a zrušuje sa bez likvidácie, vedie účtovníctvo do dňa, ktorý predchádza rozhodnému dňu. Rozhodný deň na účely účtovníctva je deň určený podľa osobitného predpisu, ktorý nesmie byť neskorší ako deň nadobudnutia účinkov zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia. Od rozhodného dňa skutočnosti, ktoré sú predmetom účtovníctva zanikajúcej právnickej osoby, sú súčasťou účtovníctva a účtovnej závierky účtovnej jednotky, ktorá sa stane právnym nástupcom (nástupnícka účtovná jednotka). Ak táto ešte nevznikla, vedie účtovníctvo a zostavuje účtovnú závierku za nástupnícku účtovnú jednotku, a to do dňa nadobudnutia účinkov splynutia alebo rozdelenia

zanikajúca právnická osoba. Od rozhodného dňa sa vedie účtovníctvo tak, aby bolo možné jednoznačne vyčíslit' majetok, záväzky a výsledok hospodárenia zanikajúcej právnickej osoby, ak nenastanú účinky zlúčenia, splynutia alebo rozdelenia.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku za účtovnú jednotku ako celok. Prípady, v ktorých účtovná jednotka musí viesť za seba a za majetok a záväzky iných osôb, s ktorými nakladá vo vlastnom mene, oddelené samostatné účtovníctvo a zostavovať oddelene účtovnú závierku, môže ustanoviť osobitný predpis.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo ako sústavu účtovných záznamov podľa zákona. Účtovným záznamom sa rozumie údaj, ktorý je nositeľom informácie týkajúcej sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia. Každú informáciu týkajúcu sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia je účtovná jednotka povinná zaznamenávať len účtovnými záznamami.

Účtovnými záznamami sú najmä účtovné doklady, účtovné zápisy, účtovné knihy, odpisový plán, inventúrne súpisy, účtový rozvrh, účtovná závierka a výročná správa. Jednotlivé účtovné záznamy sa môžu zoskupovať do účtovných záznamov obsahujúcich súhrnnú informáciu (súhrnné účtovné záznamy). Účtovná jednotka je povinná účtovné záznamy viesť v rozsahu ustanovenom zákonom.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostavovať účtovnú závierku v peňažných jednotkách meny euro. V prípade pohľadávok a záväzkov, podielov, cenných papierov, derivátov, cenín a peňažných prostriedkov, ak sú vyjadrené v cudzej mene, je účtovná jednotka povinná účtovať v eurách aj v cudzej mene; táto povinnosť platí aj pri opravných položkách, rezervách a technických rezervách, ak majetok a záväzky, ktorých sa týkajú, sú vyjadrené v cudzej mene.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo a zostaviť účtovnú závierku v štátnom jazyku. Účtovný doklad vyhotovený v inom ako štátnom jazyku musí spĺňať podmienku zrozumiteľnosti podľa zákona.

Účtovná jednotka môže poveriť vedením svojho účtovníctva aj inú právnickú osobu alebo fyzickú osobu.

Poverením sa účtovná jednotka nezbavuje zodpovednosti za vedenie účtovníctva, zostavenie a predloženie účtovnej závierky a za preukázateľnosť účtovníctva v rozsahu podľa tohto zákona.

Účtovná jednotka je povinná doložiť účtovné prípady účtovnými dokladmi.

Účtovanie účtovných prípadov v účtovných knihách vykoná účtovná jednotka účtovným zápisom iba na základe účtovných dokladov.

Účtovná jednotka je povinná inventarizovať majetok, záväzky a rozdiel majetku a záväzkov podľa zákona.

Účtovná jednotka je povinná zostavovať individuálnu účtovnú závierku za účtovnú jednotku podľa zákona alebo podľa zákona. V prípadoch podľa zákona a zostavuje účtovnú závierku aj za skupinu účtovných jednotiek, bez ohľadu na ich sídlo (konsolidovaný celok), ako konsolidovanú účtovnú závierku.

Účtovná jednotka zostavuje:

- a) riadnu účtovnú závierku,
- b) mimoriadnu účtovnú závierku,
- c) priebežnú účtovnú závierku, ak tak ustanovuje osobitný predpis.

Účtovná jednotka je povinná účtovať tak, aby účtovná závierka poskytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré sú predmetom účtovníctva, a o finančnej situácii účtovnej jednotky.

Zobrazenie v účtovnej závierke je verné, ak obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti a je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami. Zobrazenie v účtovnej závierke je pravdivé, ak sú pri ňom použité účtovné zásady a účtovné metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočností v účtovnej závierke.

Účtovná jednotka musí používať v jednom účtovnom období rovnaké účtovné metódy a účtovné zásady; ak účtovná jednotka zmení doterajšie účtovné zásady a účtovné metódy v priebehu účtovného obdobia, nové účtovné zásady a účtovné metódy musí používať od prvého dňa tohto účtovného obdobia. O zmene účtovných zásad a účtovných metód je účtovná jednotka povinná informovať v účtovnej závierke v poznámkach. Ak účtovná jednotka zistí, že účtovné zásady a účtovné metódy použité v účtovnom období sú nezlučiteľné s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia skutočností, je povinná zostaviť účtovnú závierku tak, aby poskytla verný a pravdivý obraz skutočností. O tom je účtovná jednotka povinná informovať v účtovnej závierke v poznámkach.

Účtovná jednotka je povinná použiť účtovné zásady a účtovné metódy spôsobom, ktorý vychádza z predpokladu, že bude nepretržite pokračovať vo svojej činnosti a že u nej nenastáva žiadna skutočnosť, ktorá by ju obmedzovala alebo jej zabraňovala v tejto činnosti pokračovať aj v blízkej budúcnosti, minimálne 12 mesiacov od dátumu, ku ktorému sa zostavila riadna účtovná závierka. V prípade, že účtovná jednotka má informáciu o tom, že u nej takáto skutočnosť nastáva, je povinná použiť tomu zodpovedajúci spôsob účtovania, pričom je povinná uviesť informáciu o použitom spôsobe v účtovnej závierke v poznámkach.

Účtovná jednotka účtuje majetok a záväzky, náklady a výnosy, výdavky a príjmy v účtovných knihách a zobrazuje ich v účtovnej závierke samostatne bez ich vzájomného započítania s výnimkou niektorých prípadov upravených účtovnými zásadami pre účtovné jednotky zriadené podľa osobitných predpisov.

Účtovná jednotka je povinná viesť účtovníctvo správne, úplne, preukázateľne, zrozumiteľne a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov.

Účtovníctvo účtovnej jednotky je správne, ak účtovná jednotka vedie účtovníctvo podľa zákona a ostatných osobitných predpisov.

Účtovníctvo účtovnej jednotky je úplné, ak účtovná jednotka zaúčtovala v účtovnom období v účtovných knihách všetky účtovné prípady podľa zákona a za toto účtovné obdobie zostavila individuálnu účtovnú závierku, prípadne konsolidovanú účtovnú závierku, vyhotovila výročnú správu podľa zákona, prípadne konsolidovanú výročnú správu, zverejnila údaje podľa zákona a má o týchto skutočnostiach všetky účtovné záznamy.

Účtovníctvo účtovnej jednotky je preukázateľné, ak všetky účtovné záznamy sú preukázateľné a účtovná jednotka vykonala inventarizáciu.

Účtovníctvo účtovnej jednotky je zrozumiteľné, ak umožňuje podľa zákona jednotlivo aj v súvislostiach spoľahlivo a jednoznačne určiť obsah účtovných prípadov v nadväznosti na použité účtovné zásady a účtovné metódy a obsah účtovných záznamov v nadväznosti na použité formy účtovných záznamov.

Účtovníctvo účtovnej jednotky sa vedie spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov, ak účtovná jednotka je schopná zabezpečiť trvalosť po celú dobu spracovania a úschovy podľa zákona.

2 Účtovné systavy, účtovné doklady, účtovné zápisy a účtovné knihy

Účtovná jednotka je povinná účtovať v sústave podvojného účtovníctva s nižšie uvedenou výnimkou.

V sústave jednoduchého účtovníctva môže účtovať:

- a) podnikateľ, ktorému to umožňuje osobitný predpis,
- b) fyzická osoba,
- c) občianske združenie, ich organizačné zložky, ktoré majú právnu subjektivitu, organizačné zložky Matice slovenskej, ktoré majú právnu subjektivitu, združenia právnických osôb, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov, neinvestičné fondy, poľovnícke organizácie a neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby; ak nepodnikajú a ak ich príjmy nedosiahli v predchádzajúcom účtovnom období 200 000 eur,
- d) cirkev a náboženská spoločnosť, ich orgány a cirkevné inštitúcie, ktoré majú právnu subjektivitu; ak nepodnikajú,

Prechod zo sústavy jednoduchého účtovníctva do sústavy podvojného účtovníctva je povinný, ak účtovná jednotka nespĺňa podmienky pre účtovanie v sústave jednoduchého účtovníctva. Prechod zo sústavy jednoduchého účtovníctva do sústavy podvojného účtovníctva a zo sústavy podvojného účtovníctva do sústavy jednoduchého účtovníctva sa

uskutočňuje vždy len k prvému dňu účtovného obdobia nasledujúceho po účtovnom období, v ktorom účtovná jednotka zistila skutočnosti, ktoré sú dôvodom na zmenu účtovnej sústavy.

Účtovný doklad je preukázateľný účtovný záznam, ktorý musí obsahovať:

- a) slovné a číselné označenie účtovného dokladu,
- b) obsah účtovného prípadu a označenie jeho účastníkov,
- c) peňažnú sumu alebo údaj o cene za mernú jednotku a vyjadrenie množstva,
- d) dátum vyhotovenia účtovného dokladu,
- e) dátum uskutočnenia účtovného prípadu, ak nie je zhodný s dátumom vyhotovenia,
- f) podpisový záznam osoby zodpovednej za účtovný prípad v účtovnej jednotke a podpisový záznam osoby zodpovednej za jeho zaúčtovanie,
- g) označenie účtov, na ktorých sa účtovný prípad zaúčtuje v účtovných jednotkách účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, ak to nevyplýva z programového vybavenia.

Účtovná jednotka je povinná vyhotoviť účtovný doklad bez zbytočného odkladu po zistení skutočnosti, ktorá sa ním preukazuje, a to tak, aby bolo možno určiť obsah každého jednotlivého účtovného prípadu spôsobom podľa zákona.

Účtovný zápis sa zaznamenáva v účtovných knihách.

Účtovná jednotka je povinná podľa zákona zaznamenávať účtovné zápisy v účtovnom období priebežne.

Účtovný zápis nemôžu účtovné jednotky vykonať mimo účtovných kníh.

Účtovná jednotka účtujúca v sústave podvojného účtovníctva účtuje v týchto účtovných knihách:

- a) v denníku, v ktorom sa účtovné zápisy usporadúvajú chronologicky a ktorým sa preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov v účtovnom období,
- b) v hlavnej knihe, v ktorej sa účtovné zápisy usporadúvajú z vecného hľadiska systematicky a v ktorej sa preukazuje zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov na účty majetku, záväzkov, rozdielu majetku a záväzkov, nákladov a výnosov v účtovnom období.

Hlavná kniha zahŕňa syntetické účty a analytické účty podľa účtovného rozvrhu a obsahuje najmä tieto údaje:

- a) stavy účtov ku dňu, ku ktorému sa otvára hlavná kniha,
- b) súhrnné obraty strany Má dať a strany Dal jednotlivých účtov, minimálne za kalendárny mesiac,
- c) zostatky a stavy účtov ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Účtovný zápis zaznamenaný na syntetickom účte sa podrobne rozvádza na analytických účtoch.

V hlavnej knihe musia byť zaúčtované všetky účtovné prípady, o ktorých sa účtovalo v denníku.

Účtovný zápis, ktorý sa nevykonáva v účtovných knihách, sa vykonáva na podsúvahových účtoch.

Účtovná jednotka nesmie účtovať na účtoch, ktoré nie sú uvedené v účtovom rozvrhu, ani zriaďovať účty mimo účtovných kníh.

Rámcová účtová osnova obsahuje usporiadanie účtovných tried, prípadne účtových skupín alebo syntetických účtov na účtovanie účtovných prípadov a ich číselné a slovné označenie a podsúvahové účty; toto usporiadanie musí rešpektovať požiadavky na zostavenie účtovnej závierky.

V súlade s rámcovou účtovou osnovou je účtovná jednotka povinná zostaviť účtový rozvrh, v ktorom uvedie syntetické účty, analytické účty potrebné na zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov účtovného obdobia a na zostavenie účtovnej závierky a podsúvahové účty. V priebehu účtovného obdobia možno účtový rozvrh dopĺňať podľa potrieb účtovnej jednotky. Ak nedochádza k prvému dňu účtovného obdobia k zmene účtového rozvrhu platného v predchádzajúcom účtovnom období, môže postupovať účtovná jednotka podľa tohto účtového rozvrhu aj v nasledujúcom účtovnom období.

Peňažné sumy analytických účtov musia zodpovedať príslušným súhrnným peňažným sumám začiatkových stavov, obrátov strany Má dať a strany Dať, konečných zostatkov a konečných stavov syntetických účtov, ku ktorým sa analytické účty vedú.

Analytické účty sú súčasťou analytickej evidencie, ktorá sa vedie v peňažných jednotkách. Ak to povaha majetku vyžaduje, vedie sa analytická evidencia aj v jednotkách množstva a obsahuje aj iné údaje pre potreby účtovnej jednotky.

Účtovná jednotka je povinná viesť zoznam účtovných kníh a zoznam číselných znakov alebo iných symbolov a skratiek použitých v účtovných knihách a v ostatných účtovných záznamoch s uvedením ich významu.

Účtovná jednotka účtujúca v sústave jednoduchého účtovníctva účtuje v týchto účtovných knihách:

- a) v peňažnom denníku,
- b) v knihe pohľadávok,
- c) v knihe záväzkov,
- d) v pomocných knihách, ak je ich vedenie potrebné na preukázanie a vykazovanie predmetu účtovníctva v účtovnej závierke, napríklad pomocná kniha o zložkách majetku, o záväzkoch z pracovnoprávných vzťahov.

Peňažný denník obsahuje najmä údaje o:

- a) stave peňažných prostriedkov účtovnej jednotky v hotovosti a na účtoch v bankách,
- b) príjmoch v účtovnom období a v členení potrebnom na zistenie základu dane z príjmov,
- c) výdavkoch v účtovnom období a v členení potrebnom na zistenie základu dane z príjmov,

d) priebežných položkách zachytávajúcich pohyby peňažných prostriedkov, ktoré nie sú ešte príjmom alebo výdavkom podľa písmen b) a c).

Kniha pohľadávok obsahuje najmä údaje o:

- a) dlžníkoch,
- b) pohľadávkach v peňažnom vyjadrení,
- c) poskytnutých preddavkoch,
- d) poskytnutých úveroch,
- e) pohľadávkach dane z príjmov,
- f) pohľadávkach nepriamych daní,
- g) pohľadávkach voči Sociálnej poisťovni, a príslušnej zdravotnej poisťovni.

Kniha záväzkov obsahuje najmä údaje o:

- a) veriteľoch,
- b) výške záväzku v peňažnom vyjadrení,
- c) prijatých preddavkoch,
- d) prijatých úveroch,
- e) záväzkoch dane z príjmov,
- f) záväzkoch nepriamych daní,
- g) záväzkoch voči Sociálnej poisťovni, a príslušnej zdravotnej poisťovni.

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou, otvorí účtovné knihy vždy:

- a) ku dňu svojho vzniku, s výnimkou nižšie uvedeného odseku,
- b) k prvému dňu účtovného obdobia,
- c) k rozhodnému dňu.

K rozhodnému dňu otvorí účtovné knihy nástupnícka účtovná jednotka. Ak táto ešte nevznikla, zostaví otváraciu súvahu a otvorí účtovné knihy za nástupnícku účtovnú jednotku zanikajúca právnická osoba. Pri zlúčení nástupnícka účtovná jednotka pokračuje vo vedení svojich účtovných kníh po doplnení účtov z podkladov otváracej súvahy.

Účtovná jednotka, ktorá je fyzickou osobou, otvorí účtovné knihy vždy:

- a) ku dňu začatia podnikania alebo inej zárobkovej činnosti,
- b) k prvému dňu účtovného obdobia.

Účtovná jednotka, ktorá je právnickou osobou, uzavrie účtovné knihy vždy

- a) ku dňu zániku v prípadoch, ktoré ustanovuje osobitný predpis,
- b) k poslednému dňu účtovného obdobia,
- c) ku dňu predchádzajúcemu rozhodnému dňu,
- d) ku dňu predchádzajúcemu deň vstupu do likvidácie alebo deň účinnosti vyhlásenia konkurzu.

Pri zmene právnej formy obchodnej spoločnosti sa neuzavrú účtovné knihy, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Účtovná jednotka, ktorá je fyzickou osobou, uzavrie účtovné knihy vždy:

- a) k poslednému dňu účtovného obdobia,
- b) ku dňu skončenia podnikania alebo inej zárobkovej činnosti,
- c) ku dňu predchádzajúcemu deň účinnosti vyhlásenia konkurzu.

Účtovná jednotka v účtovnom období odo dňa vstupu do likvidácie do dňa skončenia likvidácie otvorí účtovné knihy ku dňu vstupu do likvidácie a uzavrie účtovné knihy ku dňu skončenia likvidácie.

Účtovná jednotka v účtovnom období odo dňa účinnosti vyhlásenia konkurzu do dňa právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu otvorí účtovné knihy ku dňu účinnosti vyhlásenia konkurzu a uzavrie účtovné knihy ku dňu právoplatnosti uznesenia o zrušení konkurzu.

Po zostavení účtovnej závierky nemožno otvárať uzavreté účtovné knihy s výnimkou podľa zákona, ak zákon neustanovuje inak.

Do schválenia účtovnej závierky možno uzavreté účtovné knihy opäť otvoriť v prípade, ak sa má zabezpečiť pravdivý a verný obraz účtovníctva.

Ak sa zistí po schválení účtovnej závierky, že údaje za predchádzajúce účtovné obdobie nie sú porovnateľné, účtovná jednotka ich opraví v účtovnom období, keď tieto skutočnosti zistila, a uvedie to v účtovnej závierke v poznámkach.

V účtovnej jednotke účtujúcej v sústave podvojného účtovníctva sa musí dodržať zásada, že konečné zostatky účtov, ktoré sa vykazujú v súvahe k poslednému dňu účtovného obdobia, musia byť zhodné so začiatočnými stavmi týchto účtov k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho účtovného obdobia. To platí aj pre účty vedené v knihe podsúvahových účtov.

V účtovnej jednotke účtujúcej v sústave jednoduchého účtovníctva sa musí dodržať zásada, že konečné zostatky majetku a záväzkov v jednotlivých účtovných knihách ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa rovnajú začiatočným stavom majetku a záväzkov v jednotlivých účtovných knihách k prvému dňu bezprostredne nasledujúceho účtovného obdobia.

3 Účtovná závierka

Účtovná závierka je štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, poskytovaná osobám, ktoré tieto informácie využívajú (používatelia). Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku v prípadoch ustanovených zákonom v štruktúre, ktorá nadväzuje na sústavu účtovníctva používanú v účtovnej jednotke. Účtovná závierka tvorí jeden celok.

Účtovná závierka obsahuje tieto všeobecné náležitosti:

- a) obchodné meno alebo názov účtovnej jednotky; právnické osoby uvedú sídlo, fyzické osoby bydlisko a miesto podnikania, ak sa líši od miesta bydliska,
- b) identifikačné číslo, ak ho má účtovná jednotka pridelené,
- c) deň, ku ktorému sa zostavuje,
- d) deň jej zostavenia,
- e) obdobie, za ktoré sa zostavuje,
- f) podpisový záznam štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu účtovnej jednotky alebo podpisový záznam fyzickej osoby, ďalej podpisový záznam osoby zodpovednej za jej zostavenie a osoby zodpovednej za vedenie účtovníctva.

Účtovná závierka v sústave podvojného účtovníctva okrem všeobecných náležitostí obsahuje tieto súčasti:

- a) súvahu,
- b) výkaz ziskov a strát,
- c) poznámky.

Účtovná závierka v sústave jednoduchého účtovníctva okrem všeobecných náležitostí obsahuje tieto súčasti:

- a) výkaz o príjmoch a výdavkoch,
- b) výkaz o majetku a záväzkoch.

Účtovná jednotka je povinná zostaviť účtovnú závierku najneskôr do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Účtovná závierka sa považuje za zostavenú po pripojení podpisových záznamov k požadovaným údajom a k jednotlivým súčastiam účtovnej závierky.

Účtovná jednotka zostavuje účtovnú závierku vždy, keď uzavrie účtovné knihy podľa zákona. Pri zlúčení nástupnícka účtovná jednotka neuzavrie účtovné knihy, pričom zisťuje konečné stavy účtov na účely zostavenia otváracej súvahy. Ak uzavrie účtovné knihy k poslednému dňu účtovného obdobia, zostavuje účtovnú závierku ako riadnu, v ostatných prípadoch uzavretia účtovných kníh uvedených v zákone zostavuje účtovnú závierku ako mimoriadnu. Ak deň, ku ktorému sa zostavuje riadna účtovná závierka alebo mimoriadna účtovná závierka, je totožný s dňom priebežnej účtovnej závierky, priebežná účtovná závierka sa nezostavuje. Ak deň, ku ktorému sa zostavuje mimoriadna účtovná závierka, je totožný s dňom riadnej účtovnej závierky, zostavená účtovná závierka sa považuje aj za riadnu účtovnú závierku.

Účtovná jednotka zostavuje otváraciu súvahu:

- a) ku dňu svojho vzniku, s výnimkou účtovnej jednotky, ktorej otváracia súvaha bola zostavená k rozhodnému dňu,

- b) ku dňu vstupu do likvidácie,
- c) ku dňu účinnosti vyhlásenia konkurzu,
- d) k rozhodnému dňu.

Účtovná jednotka je povinná uvádzať v účtovnej závierke informácie podľa stavu ku dňu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje; to platí obdobne aj pre všetky účtovné zápisy, ktoré sa uskutočňujú iba ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, ak tento zákon ďalej neustanovuje inak. Účtovná jednotka pritom zohľadňuje aj informácie týkajúce sa stavu ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a ktoré účtovná jednotka získala do dňa zostavenia účtovnej závierky.

Informácie v účtovnej závierke musia byť pre používateľa užitočné, posudzujú sa z hľadiska ich významnosti a musia byť zrozumiteľné, porovnateľné a spoľahlivé. Informácia sa považuje za významnú, ak by jej neuvedenie v účtovnej závierke alebo jej chybné uvedenie v účtovnej závierke mohlo ovplyvniť úsudok alebo rozhodovanie používateľa. Informácie v účtovnej závierke sú zrozumiteľné, ak spĺňajú požiadavky podľa zákona; informácie nemôžu byť vylúčené iba z dôvodu, že sú nezrozumiteľné pre používateľa. Informácie sú porovnateľné, ak spĺňajú požiadavky podľa zákona. Informácie v účtovnej závierke sú spoľahlivé, ak spĺňajú požiadavky podľa zákona a ak sú úplné a včasné. Úplnosť informácií v účtovnej závierke sa zabezpečuje s dodržaním významnosti a so zohľadnením nákladov na ich získanie. Informácie v účtovnej závierke sú včasné, ak spĺňajú požiadavky podľa zákona.

Účtovnou závierkou nie je zhromažďovanie alebo vyžadovanie informácií vykonávané na základe osobitného predpisu.

Individuálnu účtovnú závierku podľa osobitných predpisov zostavuje účtovná jednotka, ktorá je uvedená v zákone.

Okrem riadnej a mimoriadnej účtovnej závierky zostavuje účtovná jednotka v priebehu účtovného obdobia aj priebežnú účtovnú závierku, ak to vyžaduje osobitný predpis. Pravidlá priebežnej účtovnej závierky stanovuje zákon.

V súvahe riadnej účtovnej závierky a mimoriadnej účtovnej závierky sa vykazujú informácie o majetku, záväzkoch a rozdiel majetku a záväzkov účtovnej jednotky ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, a ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. V súvahe priebežnej účtovnej závierky sa v časti bežné účtovné obdobie vykazujú informácie podľa prvej vety ku dňu, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka, a v časti bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sa vykazujú informácie podľa prvej vety ku dňu, ku ktorému sa zostavuje riadna účtovná závierka alebo mimoriadna účtovná závierka za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie.

Vo výkaze ziskov a strát riadnej účtovnej závierky a mimoriadnej účtovnej závierky sa vykazujú náklady, výnosy a výsledok hospodárenia za účtovné obdobie a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Vo výkaze ziskov a strát priebežnej účtovnej závierky sa vykazujú informácie podľa prvej vety ku dňu, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka za vykazovanú časť účtovného obdobia, a kumulatívne od začiatku účtovného obdobia do dňa, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka, a k tomu porovnateľné informácie podľa prvej vety ku dňu, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka za vykazovanú časť účtovného obdobia, a kumulatívne od začiatku účtovného obdobia do dňa, ku ktorému sa zostavuje priebežná účtovná závierka za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobia.

V poznámkach sa uvádzajú informácie, ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje v súvahe a výkaze ziskov a strát, prípadne ďalšie výkazy a údaje, ktoré ich vysvetľujú a dopĺňajú. V poznámkach sa uvádzajú aj informácie, ktoré sa týkajú použitia účtovných zásad a účtovných metód, a ďalšie informácie podľa požiadaviek ustanovených týmto zákonom. V poznámkach uvedie účtovná jednotka tiež informácie o skutočnostiach, ktoré ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, nevykazuje v ostatných súčiastiach účtovnej závierky, ale ich dôsledky menia významným spôsobom pohľad na finančnú situáciu účtovnej jednotky.

V poznámkach sa uvedie aj vymedzenie a suma vzniknutých nákladov voči audítorovi alebo audítorskej spoločnosti za účtovné obdobie v členení na náklady za:

- a) overenie účtovnej závierky,
- b) uisťovacie audítorské služby s výnimkou overenia účtovnej závierky,
- c) súvisiace audítorské služby,
- d) daňové poradenstvo,
- e) ostatné neaudítorské služby.

Riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku musí mať overenú audítorom účtovná jednotka,

a) ktorá je obchodnou spoločnosťou, ak povinne vytvára základné imanie a družstvom, ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie sú splnené aspoň dve z týchto podmienok:

1. celková suma majetku presiahla 1000000 eur, pričom sumou majetku sa rozumie suma majetku zistená zo súvahy v ocenení neupravenom o položky podľa zákona,
 2. čistý obrat presiahol 2000000 eur, pričom čistým obratom na tento účel sú výnosy dosiahnuté z predaja výrobkov, tovarov, poskytnutých služieb a iné výnosy súvisiace s bežnou činnosťou účtovnej jednotky po odpočítaní zliav,
 3. priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30,
- b) obchodná spoločnosť a družstvo, ktorých cenné papiere sú prijaté na obchodovanie na

regulovanom trhu,

c) ktorej túto povinnosť ustanovuje osobitný predpis,

d) ktorá zostavuje účtovnú závierku podľa zákona.

Audítora účtovnej jednotky podľa zákona schvaľuje a odvoláva valné zhromaždenie alebo členská schôdza. V účtovných jednotkách, ktoré majú zriadený výbor pre audit alebo v ktorých dozorná rada vykonáva funkcie výboru pre audit, predkladá predstavenstvo valnému zhromaždeniu alebo členskej schôdzi návrh na schválenie alebo odvolanie audítora na základe odporúčania výboru pre audit alebo dozornej rady. Ak účtovná jednotka nemá predstavenstvo, valné zhromaždenie alebo členskú schôdzu, postup schvaľovania a odvolávania audítora účtovnej jednotky ustanoví osobitný predpis. Odvolanie audítora musí byť riadne odôvodnené, pričom rozdielnosť názorov na použitie postupov pri zostavovaní účtovnej závierky podľa tohto zákona alebo na použitie audítorských postupov nemôže byť dôvodom na odvolanie audítora. Účtovná jednotka je povinná informovať Úrad pre dohľad nad výkonom auditu o odvolaní alebo odstúpení audítora v priebehu vykonávania auditu a vysvetliť dôvody, ktoré k odstúpeniu viedli.

Účtovná závierka účtovnej jednotky musí byť audítorom overená do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, za ktoré sa zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom majú aj právnické osoby vymedzené v osobitnom predpise, ktorých suma ročného podielu prijatej dane je vyššia ako 33 193, 92 eura, a to za účtovné obdobie, v ktorom boli tieto finančné prostriedky použité; táto účtovná závierka musí byť overená audítorom do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Individuálnu priebežnú účtovnú závierku a konsolidovanú priebežnú účtovnú závierku nemusí mať účtovná jednotka overenú audítorom.

Zákon upravuje podmienky pre konštituovanie výboru pre audit.

Výbor pre audit:

- a) sleduje zostavovanie účtovnej závierky a dodržiavanie osobitných predpisov,
- b) sleduje efektivitu vnútornej kontroly a systémy riadenia rizík v účtovnej jednotke,
- c) sleduje audit individuálnej účtovnej závierky a audit konsolidovanej účtovnej závierky,
- d) preveruje a sleduje nezávislosť audítora, predovšetkým služieb poskytovaných audítorom podľa osobitného predpisu,
- e) odporúča na schválenie audítora na výkon auditu pre účtovnú jednotku,
- f) určuje termín audítorovi na predloženie čestného vyhlásenia o jeho nezávislosti.

Účtovná jednotka, ktorá musí mať účtovnú závierku overenú audítorom podľa zákona, je povinná vyhotovovať výročnú správu, ktorej súlad s účtovnou závierkou zostavenou za to isté účtovné obdobie musí byť overený audítorom, s výnimkou výročnej

správy podľa osobitného predpisu. Výročná správa obsahuje účtovnú závierku za účtovné obdobie, za ktoré sa vyhotovuje výročná správa, a správu audítora k tejto účtovnej závierke, ak osobitný predpis neustanovuje inak, a najmä informácie o:

- a) vývoji účtovnej jednotky, o stave, v ktorom sa nachádza, a o významných rizikách a neistotách, ktorým je účtovná jednotka vystavená; informácia sa poskytuje vo forme vyváženej a obsiahlej analýzy stavu a prognózy vývoja a obsahuje dôležité finančné a nefinančné ukazovatele vrátane informácie o vplyve činnosti účtovnej jednotky na životné prostredie a na zamestnanosť, s poukázaním na príslušné údaje uvedené v účtovnej závierke,
- b) udalostiach osobitného významu, ktoré nastali po skončení účtovného obdobia, za ktoré sa vyhotovuje výročná správa,
- c) predpokladanom budúcom vývoji činnosti účtovnej jednotky,
- d) nákladoch na činnosť v oblasti výskumu a vývoja,
- e) nadobúdání vlastných akcií, dočasných listov, obchodných podielov a akcií, dočasných listov a obchodných podielov materskej účtovnej jednotky podľa zákona,
- f) návrhu na rozdelenie zisku alebo vyrovnanie straty,
- g) údajoch požadovaných podľa osobitných predpisov,
- h) tom, či účtovná jednotka má organizačnú zložku v zahraničí.

Obsah výročnej správy inak, ako je uvedené, môže určiť osobitný predpis.

Výročná správa účtovnej jednotky musí poskytovať verný a pravdivý obraz a súlad výročnej správy s účtovnou závierkou účtovnej jednotky musí byť overený audítorm do jedného roka od skončenia účtovného obdobia.

K priebežnej účtovnej závierke sa vyhotovuje priebežná správa, ak tak ustanoví osobitný predpis.

Ak je to pre posúdenie aktív, pasív a finančnej situácie účtovnej jednotky, ktorá používa nástroje podľa osobitného predpisu významné, účtovná jednotka je povinná uviesť vo výročnej správe tiež informácie o:

- a) cieľoch a metódach riadenia rizík v účtovnej jednotke vrátane jej politiky pre zabezpečenie hlavných typov plánovaných obchodov, pri ktorých sa použijú zabezpečovacie deriváty,
- b) cenových rizikách, úverových rizikách, rizikách likvidity a rizikách súvisiacich s tokom hotovosti, ktorým je účtovná jednotka vystavená.

Účtovná jednotka, ktorá emitovala cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, je povinná vo výročnej správe uviesť ako osobitnú časť výročnej správy vyhlásenie o správe a riadení, ktoré obsahuje:

- a) odkaz na kódex o riadení spoločnosti, ktorý sa na ňu vzťahuje alebo ktorý sa rozhodla dodržiavať pri riadení, a údaj o tom, kde je kódex o riadení spoločnosti verejne dostupný,
- b) všetky významné informácie o metódach riadenia a údaj o tom, kde sú informácie o

metódach riadenia zverejnené,

c) informácie o odchýlkach od kódexu o riadení spoločnosti a dôvody týchto odchýlok alebo informáciu o neuplatňovaní žiadneho kódexu riadenia spoločnosti a dôvody, pre ktoré sa tak rozhodla,

d) opis systémov vnútornej kontroly a riadenia rizík,

e) informácie o činnosti valného zhromaždenia, jeho právomociach, opis práv akcionárov a postupu ich vykonávania,

f) informácie o zložení a činnosti orgánov spoločnosti a ich výborov,

g) informácie podľa zákona.

Účtovná jednotka, ktorá emitovala cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, je povinná vo výročnej správe zverejniť aj údaje o:

a) štruktúre základného imania vrátane údajov o cenných papieroch, ktoré neboli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu v žiadnom členskom štáte alebo štáte Európskeho hospodárskeho priestoru s uvedením druhov akcií, opisu práv a povinností s nimi spojených pre každý druh akcií a ich percentuálny podiel na celkovom základnom imaní,

b) obmedzeniach prevoditeľnosti cenných papierov,

c) kvalifikovanej účasti na základnom imaní podľa osobitného predpisu,

d) majiteľoch cenných papierov s osobitnými právami kontroly s uvedením opisu týchto práv,

e) obmedzeniach hlasovacích práv,

f) dohodách medzi majiteľmi cenných papierov, ktoré sú jej známe a ktoré môžu viesť k obmedzeniam prevoditeľnosti cenných papierov a obmedzeniam hlasovacích práv,

g) pravidlách upravujúcich vymenovanie a odvolanie členov jej štatutárneho orgánu a zmenu stanov,

h) právomociach jej štatutárneho orgánu, najmä ich právomoci rozhodnúť o vydaní akcií alebo spätnom odkúpení akcií,

i) všetkých významných dohodách, ktorých je zmluvnou stranou a ktoré nadobúdajú účinnosť, menia sa alebo ktorých platnosť sa skončí v dôsledku zmeny jej kontrolných pomerov, ku ktorej došlo v súvislosti s ponukou na prevzatie, a o jej účinkoch s výnimkou prípadu, ak by ju ich zverejnenie vážne poškodilo; táto výnimka sa neuplatní, ak je povinná zverejniť tieto údaje v rámci plnenia povinností ustanovených osobitnými predpismi,

j) všetkých dohodách uzatvorených medzi ňou a členmi jej orgánov alebo zamestnancami, na ktorých základe sa im má poskytnúť náhrada, ak sa ich funkcia alebo pracovný pomer skončí vzdaním sa funkcie, výpoveďou zo strany zamestnanca, ich odvolaním, výpoveďou zo strany zamestnávateľa bez uvedenia dôvodu alebo sa ich funkcia alebo pracovný pomer skončí v dôsledku ponuky na prevzatie.

Členovia predstavenstva účtovnej jednotky, ktorá emitovala cenné papiere a tie boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu, predložia valnému zhromaždeniu vysvetľujúcu správu k obsahovým náležitostiam výročnej správy podľa zákona.

Riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku povinne ukladajú do zbierky listín obchodného registra samostatne alebo ako súčasť výročnej správy tieto účtovné jednotky:

- a) akciová spoločnosť, spoločnosť s ručením obmedzeným, družstvo a štátny podnik, a to do 30 dní po schválení účtovnej závierky alebo do lehoty ustanovenej osobitným predpisom,
- b) Exportno-importná banka Slovenskej republiky, a to do 30 dní po schválení účtovnej závierky,
- c) verejná obchodná spoločnosť a komanditná spoločnosť, a to do siedmich mesiacov po uplynutí účtovného obdobia.

Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť overovania podľa zákona, zverejňuje v obchodnom vestníku súvahu a výkaz ziskov a strát z riadnej individuálnej účtovnej závierky a mimoriadnej individuálnej účtovnej závierky do 30 dní po schválení účtovnej závierky. Účtovná jednotka súčasne uvedie, že zverejňuje neúplnú účtovnú závierku. V obchodnom vestníku sa nesmie zverejniť názor audítora, zverejňuje sa len informácia, aký názor správa audítora obsahuje. Ak správa audítora obsahuje skutočnosti, ktoré nemali vplyv na vyjadrenie názoru audítora uvedeného v správe, ale ktoré chcel audítor zdôrazniť, musí byť táto informácia zverejnená.

Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku podľa zákona, je povinná uložiť riadnu konsolidovanú účtovnú závierku a mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku a konsolidovanú výročnú správu do zbierky listín obchodného registra do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, pričom konsolidovaná účtovná závierka môže byť uložená ako súčasť konsolidovanej výročnej správy.

Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku podľa zákona, zverejňuje v obchodnom vestníku súvahu a výkaz ziskov a strát z riadnej konsolidovanej účtovnej závierky a mimoriadnej konsolidovanej účtovnej závierky do jedného roka od skončenia účtovného obdobia. Účtovná jednotka súčasne uvedie, že zverejňuje neúplnú účtovnú závierku. V obchodnom vestníku sa nesmie zverejniť názor audítora, zverejňuje sa len informácia, aký názor správa audítora obsahuje. Ak správa audítora obsahuje skutočnosti, ktoré nemali vplyv na vyjadrenie názoru audítora uvedeného v správe, ale ktoré chcel audítor zdôrazniť, musí byť táto informácia zverejnená.

Účtovná jednotka uvedená v § 17a zákona, okrem zverejnenia podľa zákona, súčasne zverejní na internete úplnú účtovnú závierku v tom istom rozsahu a v tej istej lehote ako bola

uložená do zbierky listín obchodného registra a v obchodnom vestníku oznámi internetovú adresu, na ktorej je účtovná závierka zverejnená. Takýmto spôsobom musí byť účtovná závierka zverejnená minimálne jeden rok od uverejnenia.

Účtovná jednotka, ktorej činnosť je zaradená do kategórie priemyselnej výroby podľa osobitného predpisu a ktorej čistý obrat za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie bol väčší ako 250 000 000 eur, je povinná predkladať ministerstvu výročnú správu a záznamy z valných zhromaždení, ktoré sa uskutočnili v účtovnom období, za ktoré sa predkladá výročná správa, a to do piatich dní odo dňa prerokovania výročnej správy, najneskôr však do konca ôsmeho mesiaca po skončení účtovného obdobia, za ktoré sa predkladá výročná správa; taká účtovná jednotka je povinná bez zbytočného odkladu poskytnúť ministerstvu na jeho požiadanie aj ďalšie súvisiace informácie. Ministerstvo predloží Európskej komisii výročnú správu účtovnej jednotky a záznamy z jej valných zhromaždení, ktoré sa uskutočnili v účtovnom období, za ktoré sa predkladá výročná správa, do konca deviateho mesiaca nasledujúceho po skončení účtovného obdobia, za ktoré sa predkladá výročná správa.

Predchádzajúci odsek sa vzťahuje na účtovnú jednotku, v ktorej má orgán verejnej moci väčšinový podiel na hlasovacích právach preto, že má podiel na účtovnej jednotke alebo akcie účtovnej jednotky, s ktorými je spojená väčšina hlasovacích práv, a to i nepriamo prostredníctvom iných osôb, v ktorých má orgán verejnej moci väčšinový podiel na hlasovacích právach.

Konsolidovanou účtovnou závierkou sa rozumie účtovná závierka, ktorá poskytuje informácie o konsolidovanom celku podľa zákona. Konsolidovaná účtovná závierka sa zostavuje podľa metód a zásad ustanovených osobitnými predpismi.

Konsolidovanú účtovnú závierku a konsolidovanú výročnú správu zostavuje materská účtovná jednotka.

Materskou účtovnou jednotkou sa na účely tohto zákona rozumie účtovná jednotka, ktorá je obchodnou spoločnosťou, štátnym podnikom družstvom alebo účtovnou jednotkou verejnej správy, ktorá v inej účtovnej jednotke, ktorá je obchodnou spoločnosťou:

- a) má väčšinu hlasovacích práv v účtovnej jednotke,
- b) má právo vymenúvať alebo odvolávať väčšinu členov štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu účtovnej jednotky a súčasne je jej spoločníkom alebo jej akcionárom, alebo
- c) má právo ovládať účtovnú jednotku, ktorej je spoločníkom alebo akcionárom na základe dohody uzavretej s touto účtovnou jednotkou alebo na základe spoločenskej zmluvy alebo stanov tejto účtovnej jednotky, ak to umožňuje právo štátu, ktorým sa riadi táto účtovná jednotka,

d) je spoločníkom alebo akcionárom účtovnej jednotky a väčšina členov štatutárneho orgánu alebo dozorného orgánu účtovnej jednotky vykonávajúcich svoju funkciu v priebehu účtovného obdobia a v bezprostredne predchádzajúcom účtovnom období až do zostavenia konsolidovanej účtovnej závierky bola vymenovaná výlučne prostredníctvom výkonu hlasovacích práv spoločníka alebo akcionára, ktorý je materskou účtovnou jednotkou,

e) je spoločníkom alebo akcionárom a na základe dohody s inými jej spoločníkmi alebo akcionármi má väčšinu hlasovacích práv.

Účtovná jednotka, v ktorej materská účtovná jednotka má práva podľa zákona, je dcérska účtovná jednotka.

Konsolidovaná účtovná závierka musí byť overená audítorom.

Materská účtovná jednotka je povinná včas oznámiť dcérskym účtovným jednotkám a ostatným účtovným jednotkám zahrnovaným do konsolidovanej účtovnej závierky informáciu, že má povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku.

Dcérske účtovné jednotky a ostatné účtovné jednotky zahrnované do konsolidovanej účtovnej závierky sú povinné včas poskytnúť svoju individuálnu účtovnú závierku a požadované informácie potrebné na zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky materskej účtovnej jednotke.

Konsolidovanú účtovnú závierku účtovnej jednotky verejnej správy zostavuje správca kapitoly štátneho rozpočtu (kapitola), obec alebo vyšší územný celok za nimi zriadené rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie alebo dcérske účtovné jednotky podľa zákona na základe ich individuálnych účtovných závierok.

Konsolidovanú účtovnú závierku ústrednej správy zostavuje ministerstvo za všetky kapitoly na základe konsolidovaných účtovných závierok zostavených správcami kapitol. Ak správca kapitoly nie je povinný zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku, použije sa ako základ na zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky ústrednej správy individuálna účtovná závierka správcu kapitoly.

Súhrnnú účtovnú závierku verejnej správy zostavuje ministerstvo na základe konsolidovanej účtovnej závierky ústrednej správy, konsolidovaných účtovných závierok obcí, konsolidovaných účtovných závierok vyšších územných celkov, účtovných závierok subjektov verejnej správy, ktoré nezostavujú konsolidovanú účtovnú závierku, a účtovných závierok právnických osôb s majetkovou účasťou štátu založených podľa osobitných predpisov.

Konsolidované účtovné závierky účtovných jednotiek verejnej správy, konsolidovaná účtovná závierka ústrednej správy a súhrnná účtovná závierka verejnej správy sa zostavujú podľa metód a zásad konsolidácie ustanovených zákonom.

Konsolidované účtovné závierky účtovných jednotiek verejnej správy, konsolidované

účetnú závierku ústrednej správy a súhrnnú účetnú závierku verejnej správy overuje audítor.

Účetná jednotka zostavujúca konsolidovanú účetnú závierku má povinnosť zostaviť konsolidovanú výročnú správu. Ak má účetná jednotka povinnosť zostaviť aj individuálnu výročnú správu, môže údaje z individuálnej výročnej správy uviesť v konsolidovanej výročnej správe a individuálnu výročnú správu nezostavovať ako samostatný dokument.

Účetné jednotky zahrnuté do konsolidovanej účtovnej závierky a účetné jednotky zahrnuté do súhrnnej účtovnej závierky verejnej správy sú povinné poskytnúť svoju individuálnu účetnú závierku a ostatné informácie potrebné na zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky a súhrnnej účtovnej závierky v termíne a v štruktúre stanovenej účtovnou jednotkou, ktorá zostavuje konsolidovanú účetnú závierku a súhrnnú účetnú závierku, okrem informácií a individuálnej účtovnej závierky, ktorých obsahom sú utajované skutočnosti podľa osobitného predpisu.

4 Register

Register je informačným systémom verejnej správy, správcom ktorého je ministerstvo (správca registra).

Do registra sa ukladajú:

- a) riadne individuálne účtovné závierky,
- b) mimoriadne individuálne účtovné závierky,
- c) priebežné individuálne účtovné závierky,
- d) riadne konsolidované účtovné závierky,
- e) mimoriadne konsolidované účtovné závierky,
- f) priebežné konsolidované účtovné závierky,
- g) súhrnné účtovné závierky verejnej správy,
- h) výkazy vybraných údajov z účtovných závierok podľa zákona,
- i) správy audítora,
- j) individuálne výročné správy obcí,
- k) konsolidované výročné správy obcí,
- l) individuálne výročné správy vyšších územných celkov a
- m) konsolidované správy vyšších územných celkov.

Do registra môže účetná jednotka uložiť aj účetnú závierku, ktorú zostavila z vlastného podnetu.

Správca registra:

- a) vytvára, udržiava a prevádzkuje register,

- b) zhromažďuje a spracováva údaje z účtovných závierok,
- c) zhromažďuje a spracováva údaje z výročných správ obcí a výročných správ vyšších územných celkov,
- d) vykonáva formálnu kontrolu údajov uvádzaných v účtovnej závierke,
- e) poskytuje a sprístupňuje dokumenty v súlade so zákonom orgánom verejnej správy a iným osobám.

Dokumenty sa uchovávajú v súlade so zákonom. Dokumenty musia byť vyhotovené a uložené v štátnom jazyku a na základe rozhodnutia účtovnej jednotky môžu byť uložené aj v cudzom jazyku.

Register sa člení na verejnú časť a neverejnú časť. Verejnú časť registra tvoria dokumenty len:

- a) účtovnej jednotky, ktorá zostavuje účtovnú závierku podľa zákona,
- b) obchodnej spoločnosti,
- c) družstva,
- d) štátneho podniku,
- e) subjektu verejnej správy,
- f) inej účtovnej jednotky, ak osobitný predpis ustanovuje, že účtovná závierka týchto osôb má byť verejne prístupná.

Správca registra vedie zoznam účtovných jednotiek a aktualizuje ho.

Dokumenty podľa zákona sa ukladajú v elektronickej forme alebo v listinnej forme.

Účtovná jednotka je povinná uložiť v registri dokumenty podľa zákona; v elektronickej forme sú povinné uložiť ich osoby podľa osobitného predpisu, ostatné účtovné jednotky ich ukladajú v listinnej forme alebo elektronickej forme. Výročná správa obcí a výročná správa vyšších územných celkov sa ukladajú v elektronickej forme. Povinnosť uložiť dokumenty sa nevzťahuje na Slovenskú informačnú službu, účtovnú jednotku, ktorá nie je založená alebo zriadená na účel podnikania a ktorá nemá povinnosť predkladať daňové priznanie podľa osobitného predpisu alebo nemá povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom podľa osobitného predpisu.

Účtovná jednotka ukladá riadnu individuálnu účtovnú závierku a mimoriadnu individuálnu účtovnú závierku v registri najneskôr do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa účtovná závierka zostavuje, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť zostavovať riadnu konsolidovanú účtovnú závierku alebo mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku podľa zákona, je povinná uložiť riadnu konsolidovanú účtovnú závierku a mimoriadnu konsolidovanú účtovnú závierku spolu so správou audítora v registri do jedného roka od skončenia účtovného obdobia. Účtovná jednotka ukladá priebežnú individuálnu účtovnú závierku a priebežnú konsolidovanú účtovnú

závierku v súlade s osobitným predpisom. Ak osobitný predpis neustanovuje inú lehotu, ukladá sa priebežná individuálna účtovná závierka do troch mesiacov odo dňa, ku ktorému sa priebežná individuálna účtovná závierka zostavuje, a priebežná konsolidovaná účtovná závierka do šiestich mesiacov odo dňa, ku ktorému sa priebežná konsolidovaná účtovná závierka zostavuje.

Ak účtovná jednotka nemá schválenú účtovnú závierku v lehote podľa zákona, uvedie, že ukladá neschválenú účtovnú závierku a dátum schválenia účtovnej závierky oznámi správcovi registra dodatočne, najneskôr do piatich pracovných dní od jej schválenia.

Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť overovania účtovnej závierky audítorom podľa zákona, ukladá v registri aj správu audítora. Ak účtovná jednotka nemá účtovnú závierku overenú v lehote podľa zákona, uvedie, že ukladá neoverenú účtovnú závierku a správu audítora uloží v registri dodatočne, najneskôr do jedného roka od skončenia účtovného obdobia, za ktoré sa účtovná závierka zostavuje. Ak účtovná jednotka ukladá správu audítora dodatočne, uvedie, ku ktorej účtovnej závierke sa správa audítora ukladá.

Ak po uložení účtovnej závierky v registri účtovná jednotka otvorí účtovné knihy v súlade so zákonom, uloží do registra novú schválenú účtovnú závierku bez zbytočného odkladu, najneskôr do piatich pracovných dní od jej schválenia.

Účtovná jednotka je zodpovedná za správnosť uložených dokumentov podľa zákona. Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť overovania podľa zákona, nesmie zverejniť informácie, ktoré predtým neboli overené audítorom, spôsobom, ktorý by mohol používateľa uviesť do omylu, že audítorom overené boli.

5 Spôsoby oceňovania

Účtovná jednotka je povinná oceňovať majetok a záväzky ku dňu ocenenia, a to:

- a) ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu spôsobmi podľa zákona,
- b) ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, spôsobom podľa zákona,
- c) k inému dňu v priebehu účtovného obdobia spôsobom podľa zákona, ak sa to vyžaduje podľa osobitného predpisu.

Ustanovenie zákona o oceňovaní majetku a záväzkov sa použije primerane aj na oceňovanie iných aktív a iných pasív.

Z jednotlivých zložiek majetku a záväzkov, ak zákon neustanovuje inak, sa oceňuje:

a) obstarávacou cenou:

1. hmotný majetok s výnimkou hmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou,
2. zásoby s výnimkou zásob vytvorených vlastnou činnosťou,
3. podiely na základnom imaní obchodných spoločností, deriváty a cenné papiere okrem cenných papierov podľa písmena e) tretieho bodu,

4. pohľadávky pri odplatnom nadobudnutí alebo pohľadávky nadobudnuté vkladom do základného imania,
 5. nehmotný majetok s výnimkou nehmotného majetku vytvoreného vlastnou činnosťou,
 6. záväzky pri ich prevzatí.
- b) vlastnými nákladmi:
1. hmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou,
 2. zásoby vytvorené vlastnou činnosťou,
 3. nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou,
 4. príchovky a prírastky zvierat.
- c) menovitou hodnotou:
1. peňažné prostriedky a ceniny,
 2. pohľadávky pri ich vzniku,
 3. záväzky pri ich vzniku.
- d) reprodukčnou obstarávacou cenou:
1. majetok v prípade bezodplatného nadobudnutia s výnimkou peňažných prostriedkov a cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
 2. nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou, ak sú vlastné náklady vyššie ako reprodukčná obstarávacía cena tohto majetku,
 3. príchovky a prírastky zvierat, ak nie je možné zistiť vlastné náklady,
 4. majetok preradený z osobného vlastníctva do podnikania s výnimkou peňažných prostriedkov a cenín a pohľadávok ocenených menovitými hodnotami,
 5. nehmotný a hmotný majetok novozistený pri inventarizácii a v účtovníctve doteraz nezachytený,
 6. majetok obstaraný verejným obstarávateľom bezodplatne od koncesionára za plnenie vo forme koncesie na stavebné práce podľa osobitného predpisu.
- e) reálnou hodnotou podľa zákona:
1. majetok a záväzky nadobudnuté kúpou podniku alebo jeho časti,
 2. majetok a záväzky nadobudnuté vkladom podniku alebo jeho časti a majetok a záväzky nadobudnuté zámenou s výnimkou účtovnej jednotky účtujúcej v sústave jednoduchého účtovníctva,
 3. cenné papiere určené na obchodovanie, cenné papiere v majetku fondu, ak osobitný predpis neustanovuje inak, a cenné papiere určené na predaj u obchodníka s cennými papiermi, ktorý nepostupuje podľa zákona,
 4. komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, ktoré účtovná jednotka sama nevyrobila a nadobudla ich na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu (komodity),
 5. drahé kovy v majetku fondu.

- f) reálnou hodnotou určenou podľa zákona majetok a záväzky prevzaté nástupníckou účtovnou jednotkou od obchodnej spoločnosti alebo družstva zanikajúcich bez likvidácie,
- g) reálnou hodnotou určenou podľa zákona nehmotný majetok účtovaný u koncesionára pri koncesii na stavebné práce podľa osobitného predpisu; takýto nehmotný majetok účtuje koncesionár, ak v prevažnej miere preberá riziko dopytu a verejný obstarávateľ nadobúda vlastnícke právo na začiatku realizácie diela alebo jeho uvedením do užívania.

Nástupnícka účtovná jednotka ocení reálnou hodnotou podľa zákona preberaný majetok a záväzky od zahraničnej zanikajúcej obchodnej spoločnosti alebo družstva, ak ho zanikajúca obchodná spoločnosť alebo družstvo nemá takto ocenený.

Pohľadávky a záväzky v majetku fondu sa oceňujú súčasnou hodnotou. Pohľadávky a záväzky fondu, ktoré nie sú splatné v splátkach a ich dohodnutá doba splatnosti je kratšia ako jeden rok, sa môžu oceniť menovitou hodnotou.

Súčasná hodnota budúcich peňažných príjmov sa vypočítava ako súčet súčinov budúcich peňažných príjmov a príslušných diskontných faktorov. Súčasná hodnota budúcich peňažných výdavkov sa vypočítava ako súčet súčinov budúcich peňažných výdavkov a príslušných diskontných faktorov.

Ak je to v súlade s požiadavkou verného a pravdivého zobrazenia podľa zákona, pri majetku, ktorým je rovnaký druh zásob vedený na sklade a rovnaký druh cenných papierov vedený v portfóliu účtovnej jednotky, možno za spôsob ocenenia považovať aj ocenenie úbytku cenou zistenou váženým aritmetickým priemerom alebo spôsobom, keď prvá cena na ocenenie prírastku príslušného druhu majetku sa použije ako prvá cena na ocenenie úbytku tohto majetku. Rovnaký druh cenného papiera možno uvedeným spôsobom oceniť len v prípade, ak sú od rovnakého emitenta a znejú na rovnakú menu.

Na účely tohto zákona sa rozumie:

- a) obstarávacou cenou cena, za ktorú sa majetok obstaral, a náklady súvisiace s jeho obstaraním,
- b) reprodukčnou obstarávacou cenou cena, za ktorú by sa majetok obstaral v čase, keď sa o ňom účtuje,
- c) vlastnými nákladmi:
 - 1. pri zásobách vytvorených vlastnou činnosťou priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť, prípadne aj časť nepriamych nákladov, ktorá sa vzťahuje na výrobu alebo na inú činnosť,
 - 2. pri hmotnom majetku okrem zásob a nehmotnom majetku okrem pohľadávok vytvorenom vlastnou činnosťou priame náklady vynaložené na výrobu alebo inú činnosť a nepriame náklady, ktoré sa vzťahujú na výrobu alebo inú činnosť.

d) menovitou hodnotou cena, ktorá je uvedená na peňažných prostriedkoch a ceninách, alebo suma, na ktorú pohľadávka alebo záväzok znie.

Ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sú budúce ekonomické úžitky zásob nižšie ako ich ocenenie v účtovníctve, ocenia sa v čistej realizačnej hodnote. Čistou realizačnou hodnotou sa rozumie predpokladaná predajná cena zásob znížená o predpokladané náklady na ich dokončenie a náklady súvisiace s ich predajom.

Ak ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, je suma záväzkov vyššia ako ich výška v účtovníctve, uvedú sa záväzky v účtovnej závierke vo zvýšenom ocenení a pri dlhodobých záväzkoch fondu sa prehodnotí diskontný faktor.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, je účtovná jednotka povinná upraviť ocenenie hodnoty majetku, vytvoriť rezervy a odpisovať majetok v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami.

Ocenenie majetku sa upraví opravnými položkami, ak existuje opodstatnený predpoklad zníženia hodnoty majetku pod jeho účtovnú hodnotu. Opravné položky sa zrušia alebo sa zmení ich výška, ak nastane zmena predpokladu zníženia hodnoty.

Rezervy sú záväzky s neistým časovým vymedzením alebo výškou.

Na účely zákona sa škodou na majetku rozumie neodstrániteľné poškodenie, zničenie, odcudzenie alebo strata majetku. Inventarizáciou zistené odcudzenie alebo zistená strata majetku je manko.

Predchádzajúce odseky nepoužije účtovná jednotka, ktorá účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva s výnimkou odpisovania majetku a tvorby rezerv, ktoré sú uznaným daňovým výdavkom podľa osobitného predpisu.

Ku dňu ocenenia podľa zákona sa jednotlivé zložky majetku a záväzkov oceňujú takto:

- a) cenné papiere trhovou cenou alebo kvalifikovaným odhadom s výnimkou cenných papierov držaných do splatnosti, cenných papierov emitovaných účtovnou jednotkou a podielov na základnom imaní v obchodných spoločnostiach, pre ktoré je účtovná jednotka materskou účtovnou jednotkou alebo v ktorých účtovná jednotka má podstatný vplyv, ktorým sa rozumie najmenej dvadsaťpercentný podiel na jej hlasovacích právach okrem majetkovej účasti v realitnej spoločnosti podľa osobitného predpisu,
- b) deriváty trhovou cenou alebo kvalifikovaným odhadom,
- c) nehnuteľnosti, v ktorých sú umiestnené prostriedky technických rezerv posudkom znalca a technické rezervy kvalifikovaným odhadom v účtovných jednotkách, ktoré sú poisťovňami alebo zaist'ovňami podľa osobitných predpisov,
- d) v obchodných spoločnostiach alebo v družstvách zanikajúcich bez likvidácie trhovou cenou, kvalifikovaným odhadom alebo posudkom znalca alebo v iných prípadoch podľa osobitného predpisu,

- e) ak sú zabezpečené derivátmi, trhovou cenou alebo kvalifikovaným odhadom,
- f) nehnuteľnosti v špeciálnom podielovom fonde nehnuteľností a nehnuteľnosti, v ktorých sú umiestnené prostriedky technických rezerv účtovných jednotiek, ktoré sú poisťovňami podľa osobitného predpisu, reálnou hodnotou,
- g) komodity trhovou cenou,
- h) drahé kovy v majetku fondu trhovou cenou.

Na účely tohto zákona sa reálnou hodnotou rozumie:

- a) trhovú cenu,
- b) ocenenie kvalifikovaným odhadom alebo posudkom znalca v prípade, že trhovú cenu nie je k dispozícii alebo nevyjadruje správne reálnu hodnotu,
- c) ocenenie ustanovené podľa osobitného predpisu, ak nie je možné postupovať podľa písmen a) a b),
- d) hodnota zhotovovaného diela poskytnutá koncesionárom verejnému obstarávateľovi, za ktorú koncesionár nadobúda nehmotný majetok uvedený v zákone.

Trhovú cenu je:

- a) záverečná cena vyhlásená na burze v deň ocenenia podľa zákona, ak trh s príslušným majetkom, ktorý burza organizuje, je aktívnym trhom; ak v tento deň cena vyhlásená nebola, použije sa bezprostredne predchádzajúca záverečná cena vyhlásená najskôr desiaty deň pred týmto dňom, alebo ak taká cena nie je dostupná,
- b) najpočetnejšia cena ponuky na inom aktívnom trhu v deň ocenenia podľa zákona; ak v tento deň na trhu nebola cena ponuky, použije sa cena z bezprostredne predchádzajúceho dňa, v ktorom bola cena ponuky, najskôr z desiateho dňa pred dňom podľa zákona.

Aktívny trh je trh, na ktorom:

- a) sa obchoduje s majetkom podľa druhu majetku s podobnými vlastnosťami za obdobných podmienok,
- b) sú obvykle osoby ochotné kúpiť alebo predať, a
- c) informácia o cenách na ňom je dostupná verejnosti.

Ak sa s majetkom neobchoduje na tuzemskej burze, ale obchoduje sa s ním na zahraničných regulovaných verejných trhoch, rozumie sa trhovou cenou podľa zákona záverečná cena vyhlásená na rozhodujúcom regulovanom trhu. Ak sa na rozhodujúcom regulovanom trhu s majetkom, ktorý je predmetom ocenenia, v deň ocenenia neobchodovalo, rozumie sa trhovou cenou podľa odseku 3 písm. a) najvyššia cena zo záverečných cien, vyhlásená na zahraničných regulovaných verejných trhoch, na ktorých je účtovnej jednotke dostupná účasť na obchodovaní.

Ak trhovú cenu nemožno spoľahlivo určiť, reálna hodnota sa stanoví kvalifikovaným odhadom, ktorý predstavuje súhrn všetkých budúcich výdavkov alebo príjmov pri použití

najčastejšie sa vyskytujúcej úrokovej miery pre podobný nástroj emitenta s podobným ohodnotením alebo úrokovej miery, ktorá menovitú hodnotu tohto nástroja znižuje o úrokovú zrážku tohto nástroja na cenu, za ktorú by sa tento nástroj predal.

V prípadoch neuvedených v predchádzajúcom odseku sa pod kvalifikovaným odhadom rozumie aj iný odborný odhad.

Účtovná jednotka pri oceňovaní reálnou hodnotou postupuje primerane podľa zákona.

Ak nie je možné ku dňu ocenenia spoľahlivo určiť reálnu hodnotu, považuje sa za reálnu hodnotu ocenenie spôsobmi podľa zákona. Pri cenných papieroch držaných do splatnosti sa ich ocenenie odo dňa vyrovnania ich nákupu do dňa ich splatnosti postupne zvyšuje o úrokové výnosy. Podiel na základnom imaní v obchodných spoločnostiach, pre ktoré je účtovná jednotka materskou účtovnou jednotkou alebo v ktorých účtovná jednotka má podstatný vplyv, môže byť ocenený metódou vlastného imania. Ak účtovná jednotka použije túto metódu ocenenia, je povinná ju použiť na ocenenie všetkých takýchto podielov. Pri cenných papieroch emitovaných účtovnou jednotkou sa ich ocenenie odo dňa vyrovnania emisie do dňa splatnosti postupne zvyšuje o úrokové náklady na emitované cenné papiere.

Podielový list v majetku fondu sa oceňuje jeho podielom na hodnote čistého majetku v príslušnom fonde.

Účtovná jednotka, ak nie je ďalej ustanovené inak, odpisuje hmotný majetok okrem zásob a nehmotný majetok okrem pohľadávok v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Ak ide o zmluvu o výpožičke počas doby zabezpečenia záväzku prevodom práva alebo ak sa vlastnícke právo k veciam nadobúda iným spôsobom ako prevzatím veci, ako aj v ďalších prípadoch ustanovených osobitnými predpismi, o majetku účtuje a odpisuje ho účtovná jednotka, ktorá ho používa.

Pozemky, predmety z drahých kovov a iný majetok vymedzený osobitnými predpismi sa neodpisujú.

Účtovná jednotka je povinná zostaviť si odpisový plán, na základe ktorého vykonáva odpisovanie majetku. Uvedený majetok sa odpisuje len do výšky jeho ocenenia v účtovníctve. Účtovná jednotka účtujúca v sústave jednoduchého účtovníctva, si môže určiť v odpisovom pláne odpisy podľa osobitného predpisu, ak sú v tomto osobitnom predpise určené inak ako podľa zákona.

Hmotný majetok okrem zásob a nehmotný majetok okrem pohľadávok odpisuje účtovná jednotka počas predpokladanej doby používania zodpovedajúcej spotrebe budúcich ekonomických úžitkov z majetku. Nehmotný majetok, ktorým sú náklady na vývoj, musí účtovná jednotka odpísať najneskôr do piatich rokov od jeho obstarania. Ak neboli náklady na vývoj úplne odpísané, môže účtovná jednotka vyplácať dividendy, podiely a tantiémy iba vtedy, ak úhrnná výška výsledku hospodárenia a fondov tvorených zo zisku určeného na

vyplácanie je vyššia ako celková výška neodpísaných nákladov na vývoj. Nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou sa neaktivuje okrem softvéru a nákladov na vývoj, ktoré sa aktivujú v súlade s postupmi účtovania.

6 Inventarizácia

Inventarizáciou overuje účtovná jednotka, či stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov v účtovníctve zodpovedá skutočnosti.

Inventarizáciu účtovná jednotka vykonáva ku dňu, ku ktorému zostavuje riadnu alebo mimoriadnu účtovnú závierku. Účtovná jednotka pre potreby zostavenia priebežnej účtovnej závierky vykonáva inventarizáciu len na účely vyjadrenia ocenenia podľa zákona. Ustanovenia o vykonávaní inventarizácií podľa osobitných predpisov nie sú týmto dotknuté.

Pri hmotnom majetku okrem zásob a peňažných prostriedkov v hotovosti môže účtovná jednotka vykonať inventarizáciu v inej lehote, ako je ustanovená v zákone, ktorá však nesmie prekročiť dva roky. Peňažné prostriedky v hotovosti musí účtovná jednotka inventarizovať najmenej štyrikrát za účtovné obdobie.

Skutočný stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov sa zisťuje inventúrou. Pri majetku hmotnej povahy a nehmotnej povahy sa skutočný stav zisťuje fyzickou inventúrou; pri záväzkoch, rozdiel majetku a záväzkov a pri tých druhoch majetku, pri ktorých nemožno vykonať fyzickú inventúru, sa skutočný stav zisťuje dokladovou inventúrou; ak je to možné, používa sa kombinácia fyzickej a dokladovej inventúry.

Zákon stanovuje obligatórne náležitosti pre inventúrny súpis.

Inventarizačný rozdiel zaúčtuje účtovná jednotka do účtovného obdobia, za ktoré sa inventarizáciou overuje stav majetku, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov.

7 Účtovná dokumentácia

Účtovnú dokumentáciu účtovnej jednotky tvorí súhrn všetkých účtovných záznamov vytváraných podľa zákona.

Na účely zákona sa považuje za:

- a) písomnú formu účtovný záznam vykonaný rukopisom, písacím strojom, tlačiarenskými alebo reprografickými technikami, alebo tlačiarenským výstupným zariadením výpočtovej techniky, ktorého obsah je pre fyzickú osobu čitateľný,
- b) technickú formu účtovný záznam vykonaný elektronickým, optickým alebo iným spôsobom neuvedeným v písmene a), ktorý umožňuje jeho prevedenie do písomnej formy; prevedenie do písomnej formy sa nevyžaduje pri podpisovom zázname podľa zákona.

Účtovná jednotka môže vykonať prevod účtovného záznamu z jednej formy do druhej formy. V tomto prípade je povinná zabezpečiť, aby obsah účtovného záznamu v novej forme bol zhodný s obsahom účtovného záznamu v pôvodnej forme. Táto povinnosť sa považuje za splnenú, ak účtovná jednotka predloží účtovný záznam v pôvodnej aj novej forme a ich obsah je zhodný alebo to preukáže iným spôsobom, ktorý nespochybní žiadna z osôb, ktoré s prevedeným záznamom pracujú. Účtovná jednotka je povinná mať k dispozícii účtovné záznamy, ktorými dokladuje formu vedenia účtovníctva.

Všetky formy účtovného záznamu sú rovnocenné; obsah všetkých účtovných záznamov má rovnaké dôsledky, ak sú vykonané vo forme podľa zákona.

Ak účtovná jednotka vedie účtovné záznamy v technickej forme, je povinná disponovať takými prostriedkami, nosičmi a vybavením, ktoré umožňujú vykonať prevod účtovných záznamov do formy, v ktorej je ich obsah pre fyzickú osobu čitateľný. Pre potreby overovania účtovnej závierky audítorom, jej zverejňovania a pre potreby orgánov podľa zákona je účtovná jednotka povinná na požiadanie umožniť oprávneným osobám zoznámiť sa s obsahom nimi určených účtovných záznamov v písomnej forme a v technickej forme, ak účtovná jednotka vedie účtovné záznamy v technickej forme. Túto povinnosť má účtovná jednotka po dobu, počas ktorej je povinná viesť alebo uchovávať uvedené účtovné záznamy.

Účtovná jednotka je povinná na žiadosť audítora poskytnúť účtovné záznamy vo forme požadovanej audítorom, ak účtovné záznamy v takejto požadovanej forme vedie.

Na účely zákona sa za preukázateľný účtovný záznam považuje iba účtovný záznam:

- a) ktorého obsah priamo dokazuje skutočnosť,
- b) ktorého obsah dokazuje skutočnosť nepriamo obsahom iných preukázateľných účtovných záznamov,
- c) prenesený spôsobom podľa zákona, ak splňa požiadavky podľa písmena a) alebo písmena b).

Ak účtovná jednotka prenáša účtovný záznam mimo účtovnej jednotky prostredníctvom informačného systému, považuje sa účtovný záznam za preukázateľný, ak sa prenášal spôsobom podľa zákona. Účtovný záznam určený na prenášanie musí obsahovať podpisový záznam, ktorým môže byť účtovnými jednotkami vzájomne uznávaný obdobný preukázateľný účtovný záznam v technickej forme. Účtovný záznam musí byť podpísaný najneskôr v okamihu jeho odovzdania na prenos.

Podpisovým záznamom sa rozumie účtovný záznam, ktorého obsahom je vlastnoručný podpis, alebo obdobný preukázateľný účtovný záznam nahrádzajúci vlastnoručný podpis v technickej forme. Na obidve formy podpisového záznamu sa pritom prihliada rovnako a obidve sa môžu použiť na mieste, kde sa vyžaduje vlastnoručný podpis.

K jednému účtovnému záznamu môže byť pripojených viac podpisových záznamov.

Prenos účtovného záznamu musí účtovná jednotka zabezpečiť pred jeho zneužitím, poškodením, zničením, neoprávnenými zásahmi doň a neoprávneným prístupom k nemu.

Ak účtovná jednotka zistí, že niektorý účtovný záznam jej účtovníctva je neúplný, nepreukázateľný, nesprávny alebo nezrozumiteľný, je povinná vykonať bez zbytočného odkladu jeho opravu spôsobom podľa zákona.

Oprava sa musí vykonať tak, aby bolo možné určiť zodpovednú osobu, ktorá vykonala príslušnú opravu, deň jej vykonania a obsah opravovaného účtovného záznamu pred opravou aj po oprave. Oprava v účtovnom zázname nesmie viesť k neúplnosti, nepreukázateľnosti, nesprávnosti, nezrozumiteľnosti alebo neprehľadnosti účtovníctva.

Na opravu účtovného zápisu treba vždy vyhotoviť účtovný doklad.

Deň v účtovnom zázname treba zaznamenať s takou presnosťou, aby neistota v určení času nemala za následok neistotu v určení obsahu účtovných prípadov.

Účtovný záznam, ktorý je nečitateľný alebo ho nemožno previesť do čitateľnej podoby, sa hodnotí, ako keby ho účtovná jednotka nevedla.

Účtovná jednotka je povinná zabezpečiť ochranu účtovnej dokumentácie proti strate, odcudzeniu, zničeniu alebo poškodeniu. Účtovná jednotka je tiež povinná zabezpečiť ochranu použitých technických prostriedkov, nosičov informácií a programového vybavenia pred ich zneužitím, poškodením, zničením, neoprávnenými zásahmi do nich, neoprávneným prístupom k nim, stratou alebo odcudzením.

Účtovná jednotka je povinná uchovávať účtovnú dokumentáciu počas doby ustanovenej v zákone. Na nakladanie s účtovnou dokumentáciou sa vzťahujú všeobecné predpisy o archívnictve.

Účtovné záznamy sa uchovávajú takto:

- a) účtovná závierka, výkazy vybraných údajov z účtovných závierok podľa zákona a výročná správa počas desiatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú,
- b) účtovné doklady, účtovné knihy, zoznamy účtovných kníh, zoznamy číselných znakov alebo iných symbolov a skratiek použitých v účtovníctve, odpisový plán, inventúrne súpisy, inventarizačné zápisy, účtový rozvrh počas piatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú,
- c) účtovné záznamy, ktoré sú nositeľmi informácie týkajúcej sa spôsobu vedenia účtovníctva a ktorými účtovná jednotka dokladuje formu vedenia účtovníctva počas piatich rokov nasledujúcich po roku, v ktorom sa naposledy použili,
- d) ostatné účtovné záznamy počas doby určenej v registratúrnom pláne účtovnej jednotky tak, aby neboli porušené ostatné ustanovenia tohto zákona a osobitných predpisov.

Účtovná jednotka, na ktorú sa vzťahuje povinnosť overovania účtovnej závierky audítorom podľa zákona, je povinná uchovávať správu audítora počas desiatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa overovanie audítorom týka.

Účtovná jednotka je povinná pred svojím zánikom alebo pred skončením podnikania alebo inej zárobkovej činnosti zabezpečiť uchovanie účtovných záznamov.

Účtovné záznamy, ktoré sa týkajú správneho konania, trestného konania, občianskeho súdneho konania alebo iného konania, ktoré sa neskončilo, uchováva účtovná jednotka do konca účtovného obdobia nasledujúceho po účtovnom období, v ktorom sa skončila lehota na ich preskúmanie. Účtovné záznamy, podľa ktorých sa zisťuje alebo preveruje základ dane alebo inej skutočnosti rozhodujúcej pre správne určenie dane alebo vznik daňovej povinnosti, sa uchovávajú v lehote podľa tohto zákona, najmenej však v lehote na zánik práva vyrubiť daň alebo rozdiel dane podľa osobitného predpisu alebo v lehote ustanovenej osobitnými predpismi.

Účtovná jednotka môže ako účtovné záznamy použiť aj mzdové listy, daňové doklady alebo inú dokumentáciu vyplývajúcu z osobitných predpisov. Takto použitá dokumentácia musí spĺňať požiadavky kladené týmto zákonom na účtovné záznamy. Túto dokumentáciu uchováva účtovná jednotka počas doby ustanovenej v zákone podľa toho, akú funkciu plní pri vedení účtovníctva.

Účtovné doklady a iné účtovné záznamy, ktoré sa týkajú záručných lehôt a reklamačných konaní, uchováva účtovná jednotka počas doby, počas ktorej záručné lehoty alebo reklamačné konania trvajú; účtovné záznamy, ktoré sa týkajú nezinkasovaných pohľadávok alebo nezaplatených záväzkov, uchováva účtovná jednotka do konca účtovného obdobia nasledujúceho po účtovnom období, v ktorom došlo k ich inkasu alebo zaplateniu.

Knihy analytickej evidencie pohľadávok a knihy analytickej evidencie záväzkov, účtovné doklady a iné účtovné záznamy, ktoré vyplývajú z priameho styku s cudzinou z doby pred 1. januárom 1949, a účtovnú závierku vzťahujúcu sa na prevod majetku na iné právnické osoby alebo fyzické osoby, vykonaný podľa osobitného predpisu, uchováva účtovná jednotka do doby, kým ministerstvo z vlastného podnetu alebo na žiadosť účtovnej jednotky nedá súhlas na vyradenie tejto dokumentácie.

8 Správne delikty účtovných jednotiek

Správneho deliktu sa dopustí účtovná jednotka, ak:

- a) nezostavila účtovnú závierku podľa zákona,
- b) neotvorila účtovné knihy alebo neuzavrela účtovné knihy podľa zákona,
- c) neuložila dokumenty podľa zákona a alebo neuložila výročnú správu podľa zákona,
- d) nedala overiť účtovnú závierku alebo súlad údajov účtovnej závierky s výročnou správou audítorom a tým porušila ustanovenia zákona,
- e) nedala schváliť alebo nedala odvolať audítora podľa zákona,
- f) nemala zriadený výbor pre audit podľa zákona,

- g) nevedla účtovníctvo podľa zákona a toto porušenie malo vplyv na nesprávne vykázanie skutočností v účtovnej závierke,
- h) nevedla účtovníctvo podľa zákona a toto porušenie nemalo vplyv na vykázanie skutočností v účtovnej závierke,
- i) porušila ustanovenia § 9 zákona,
- j) porušila ustanovenia § 17 zákona,
- k) nedodržala oceňovanie podľa zákona,
- l) porušila ustanovenia § 31 zákona,
- m) porušila ustanovenia § 34 zákona,
- n) porušila ustanovenia § 35 zákona.

Daňový úrad uloží pokutu za správny delikt

- a) podľa písm. a) do 1 000 000 eur,
- b) podľa písm. b) až g) do 2 % z celkovej sumy majetku vykázanej
 1. v súvahe zostavenej za kontrolované účtovné obdobie v ocenení upravenom o položky podľa zákona; najviac však 1 000 000 eur,
 2. vo výkaze o majetku a záväzkoch zostavenom za kontrolované účtovné obdobie; najviac 1000000 eur,
- c) podľa písm. i) až n) do 2 % z celkovej sumy majetku vykázanej
 1. v súvahe zostavenej za kontrolované účtovné obdobie v ocenení upravenom o položky podľa zákona; najviac 100000 eur,
 2. vo výkaze o majetku a záväzkoch zostavenom za kontrolované účtovné obdobie; najviac však 100000 eur,
- d) podľa písm. h) do 2 % z celkovej sumy majetku vykázanej
 1. v súvahe zostavenej za kontrolované účtovné obdobie v ocenení upravenom o položky podľa zákona; najviac 1000 eur,
 2. vo výkaze o majetku a záväzkoch zostavenom za kontrolované účtovné obdobie; najviac však 1000 eur.

Porušením povinností ustanovených zákonom nie je účtovanie a vykazovanie, ktoré je v súlade s osobitným predpisom, v účtovných jednotkách, ktorým táto povinnosť vyplýva zo zákona.

Daňový úrad je oprávnený vykonávať v účtovnej jednotke kontrolu dodržiavania ustanovení zákona. Na vykonávanie kontroly, na konanie o uložení pokuty vrátane jej vymáhania a na opravné prostriedky proti rozhodnutiu o uložení pokuty sa primerane vzťahuje daňový poriadok.

Pri ukladaní pokuty daňový úrad prihliada na závažnosť, mieru zavinenia, čas trvania, následky a okolnosti spáchania správneho deliktu. Daňový úrad pri ukladaní pokuty za

kontrolované účtovné obdobia prihliada na skutočnosť, či účtovná jednotka v súlade so zákonom vykonala účtovanie opravy chyby za kontrolované účtovné obdobie v iných účtovných obdobiach. Daňový úrad prihliada aj na to, ak účtovná jednotka do začatia kontroly podľa osobitného predpisu písomne oznámi miestne príslušnému daňovému úradu obsah a sumu vykonanej opravy chyby za kontrolované účtovné obdobie účtovanej v bežnom účtovom období.

Daňový úrad uloží pokutu do jedného roka odo dňa, keď sa o správnom delikte dozvedel, najneskôr však do piatich rokov od skončenia účtovného obdobia, v ktorom k správnomu deliktu došlo.

Výnos pokút je príjmom štátneho rozpočtu.

H Vybrané právne inštitúty zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov

1 Predmet úpravy

Tento zákon upravuje:

- a) daň z príjmov fyzickej osoby alebo právnickej osoby (daň),
- b) spôsob platenia a vyberania dane,

Medzinárodná zmluva, ktorá bola schválená, ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo dohoda, ktorá bola uzatvorená alebo schválená vládou Slovenskej republiky a ktorá upravuje zdanenie a s tým súvisiace právne vzťahy vo vzťahu k nesamosprávnym územiám, ktoré v medzinárodných vzťahoch vystupujú samostatne (medzinárodná zmluva), má prednosť pred týmto zákonom.

Na účely tohto zákona sa rozumie:

- a) daňovníkom fyzická osoba alebo právnická osoba,
- b) predmetom dane príjem (výnos) z činnosti daňovníka a z nakladania s majetkom daňovníka okrem osobitne vymedzeného predmetu dane podľa zákona,
- c) príjmom peňažné plnenie a nepeňažné plnenie dosiahnuté aj zámenou, ocenené cenami bežne používanými v mieste a v čase plnenia alebo spotreby, a to podľa druhu, kvality, prípadne miery opotrebenia predmetného plnenia, ak tento zákon neustanovuje inak; za nepeňažné plnenie fyzickej osoby, ktorá účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva alebo vedie evidenciu podľa zákona, sa považuje aj prijatie zmenky ako platobného prostriedku, ktorou dlžník uhradil pohľadávku veriteľovi, ktorý je fyzickou osobou,
- d) daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou:
 - 1. fyzická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt alebo sa tu obvykle

zdržiava; fyzická osoba sa obvykle zdržiava na území Slovenskej republiky, ak na území Slovenskej republiky nemá trvalý pobyt, 1a) ale sa tu zdržiava aspoň 183 dní v príslušnom kalendárnom roku, a to súvisle alebo v niekoľkých obdobiach; do tohto obdobia sa započítava každý, aj začatý deň pobytu,

2. právnická osoba, ktorá má na území Slovenskej republiky sídlo alebo miesto skutočného vedenia; miestom skutočného vedenia je miesto, kde sa prijímajú riadiace a obchodné rozhodnutia štatutárnych orgánov a dozorných orgánov právnickej osoby, aj ak adresa tohto miesta nie je zapísaná v obchodnom registri.

e) daňovníkom s obmedzenou daňovou povinnosťou:

1. fyzická osoba neuvedená v písmene d) prvom bode,

2. fyzická osoba uvedená v písmene d) prvom bode, ktorá sa na území Slovenskej republiky obvykle zdržiava len na účely štúdia alebo liečenia alebo ktorá hranice do Slovenskej republiky prekračuje denne alebo v dohodnutých časových obdobiach len na účely výkonu závislej činnosti, ktorej zdroj je na území Slovenskej republiky,

3. právnická osoba neuvedená v písmene d) druhom bode.

f) predmetom dane daňovníka s neobmedzenou daňovou povinnosťou príjem (výnos) plynúci zo zdrojov na území Slovenskej republiky a zo zdrojov v zahraničí,

g) predmetom dane daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou príjem (výnos) plynúci zo zdrojov na území Slovenskej republiky ,

h) zdaniteľným príjmom príjem, ktorý je predmetom dane a nie je oslobodený od dane podľa tohto zákona ani medzinárodnej zmluvy,

i) daňovým výdavkom výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v účtovníctve1) daňovníka alebo zaevidovaný v evidencii daňovníka podľa zákona, ak tento zákon neustanovuje inak,

j) základom dane rozdiel, o ktorý zdaniteľné príjmy prevyšujú daňové výdavky pri rešpektovaní vecnej a časovej súvislosti zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov v príslušnom zdaňovacom období, ak tento zákon neustanovuje inak,

k) daňovou stratou rozdiel, o ktorý daňové výdavky prevyšujú zdaniteľné príjmy pri rešpektovaní vecnej a časovej súvislosti zdaniteľných príjmov a daňových výdavkov v príslušnom zdaňovacom období,

l) zdaňovacím obdobím kalendárny rok, ak tento zákon neustanovuje inak,

m) obchodným majetkom súhrn majetkových hodnôt, a to vecí, pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených iných hodnôt, ktoré má fyzická osoba s príjmami podľa zákona vo vlastníctve a ktoré sa využívajú na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie týchto príjmov, o ktorých táto fyzická osoba účtuje alebo účtovala, eviduje alebo evidovala podľa zákona; obchodným majetkom podľa tohto ustanovenia je aj hmotný majetok obstarávaný formou finančného prenájmu,

n) závislou osobou blízka osoba alebo ekonomicky, personálne alebo inak prepojená osoba,
o) ekonomickým alebo personálnym prepojením účasť osoby na majetku, kontrole alebo vedení inej osoby alebo vzájomný vzťah medzi osobami, ktoré sú pod kontrolou alebo vedením tej istej osoby alebo v ktorých má táto osoba priamy alebo nepriamy majetkový podiel, pričom účasťou na:

1. majetku alebo kontrole sa rozumie viac ako 25 % priamy alebo nepriamy podiel alebo nepriamy odvodený podiel na základnom imaní alebo na hlasovacích právach, pričom nepriamy podiel sa vypočíta súčinom percentuálnej výšky priamych podielov vydelených stomi a takto vypočítaný výsledok sa vynásobí stomi a nepriamy odvodený podiel sa vypočíta súčtom nepriamych podielov; nepriamy odvodený podiel sa použije len na výpočet výšky účasti jednej osoby na majetku alebo kontrole inej osoby, ak táto jedna osoba má účasť na majetku alebo kontrole niekoľkých osôb, z ktorých každá má účasť na majetku alebo kontrole tej istej inej osoby; ak výška nepriameho odvodeného podielu presahuje 50 %, všetky osoby, prostredníctvom ktorých sa jeho výška počítala, sú ekonomicky prepojené bez ohľadu na skutočnú výšku ich podielu,

2. vedení sa rozumie vzťah členov štatutárnych orgánov alebo členov dozorných orgánov obchodnej spoločnosti alebo družstva k tejto obchodnej spoločnosti alebo družstvu.

p) iným prepojením obchodný vzťah vytvorený len na účel zníženia základu dane alebo zvýšenia daňovej straty,

r) zahraničnou závislou osobou vzájomne prepojená tuzemská fyzická osoba alebo tuzemská právnická osoba so zahraničnou fyzickou osobou alebo zahraničnou právnickou osobou spôsobom podľa písmena n); rovnako sa posudzuje aj vzťah medzi daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou a jeho stálymi prevádzkarňami v zahraničí, ako aj vzťah medzi daňovníkom s obmedzenou daňovou povinnosťou a jeho stálou prevádzkarňou na území Slovenskej republiky,

s) finančným prenájomom obstaranie hmotného majetku na základe nájomnej zmluvy s dojednaným právom kúpy prenajatej veci, pri ktorom cena, za ktorú prechádza vlastnícke právo k prenajatému majetku z prenajímateľa na daňovníka, ktorý obstaráva hmotný majetok formou finančného prenájmu, je súčasťou celkovej sumy dohodnutých platieb, ak:

1. vlastnícke právo má prejsť bez zbytočného odkladu po skončení nájmu na nájomcu a
2. doba trvania nájmu je najmenej 60% doby odpisovania podľa zákona a nie menej ako tri roky alebo ak je predmetom prenájmu pozemok, doba trvania nájmu pozemku je najmenej 60% doby odpisovania hmotného majetku zaradeného do odpisovej skupiny 4, pričom pri postúpení nájomnej zmluvy bez zmeny podmienok na nového nájomcu táto podmienka platí na nájomnú zmluvu ako celok.

t) daňovníkom členského štátu Európskej únie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá

podlieha zdaneniu na území tohto členského štátu Európskej únie z príjmov plynúcich zo zdrojov na území tohto členského štátu Európskej únie, ako aj zo zdrojov mimo územia tohto členského štátu Európskej únie a ktorá na území Slovenskej republiky nie je daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou,

u) preddavkom na daň povinná platba na daň, ktorá sa platí v priebehu zdaňovacieho obdobia, ak skutočná výška dane za toto obdobie nie je ešte známa,

v) platiteľom dane fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá je povinná zraziť alebo vybrať daň alebo preddavok na daň od daňovníka, a ktorá je povinná daň alebo preddavok na daň vybrané od daňovníka alebo zrazené daňovníkovi odvádzať správcovi dane a majetkovo za ne zodpovedá.

2 Daň fyzických osôb

Predmetom dane sú:

- a) príjmy zo závislej činnosti,
- b) príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu,
- c) príjmy z kapitálového majetku ,
- d) ostatné príjmy.

Predmetom dane nie sú príjmy, ktoré zákon vymenúva.

Základ dane sa zistí ako súčet

- a) čiastkových základov dane z príjmov podľa zákona, ktoré sa znižujú o nezdaniteľné časti základu dane, a
- b) čiastkových základov dane z príjmov podľa zákona.

Osobitné prípady zákon upravuje podľa jednotlivých skutkových podstát.

2.1 Príjmy zo závislej činnosti

Príjmami zo závislej činnosti sú:

- a) príjmy zo súčasného alebo z predchádzajúceho pracovnoprávneho vzťahu, služobného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru alebo členského pomeru, alebo z obdobného vzťahu, v ktorom je daňovník pri výkone práce pre platiteľa príjmu povinný dodržiavať pokyny alebo príkazy platiteľa príjmu, ako aj príjmy za prácu žiakov a študentov v rámci praktického vyučovania,
- b) príjmy za prácu likvidátorov, prokuristov, nútených správcov, členov družstiev, spoločníkov a konateľov spoločností s ručením obmedzeným a komanditistov komanditných spoločností, a to aj keď nie sú povinní pri výkone práce pre družstvo alebo pre spoločnosť dodržiavať príkazy inej osoby,
- c) platy a funkčné príplatky ústavných činiteľov Slovenskej republiky, verejného ochrancu

práv, poslancov Európskeho parlamentu, ktorí boli zvolení na území Slovenskej republiky, prokurátorov Slovenskej republiky a vedúcich ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky ustanovené osobitnými predpismi,

d) odmeny za výkon funkcie v štátnych orgánoch, v orgánoch územnej samosprávy a v orgánoch iných právnických osôb alebo spoločenstiev, ak nejde o príjmy podľa písmena a) alebo písmena b), alebo odmeny za výkon funkcie, ak nejde o príjmy uvedené v písmenách a), b) a g),

e) odmeny obvinených vo väzbe a odmeny odsúdených vo výkone trestu odňatia slobody poskytované podľa osobitného predpisu,

f) príjmy z prostriedkov sociálneho fondu poskytované podľa osobitného predpisu,

g) príjmy plynúce v súvislosti s minulým, súčasným alebo budúcim výkonom závislej činnosti alebo funkcie bez ohľadu na to, či daňovník pre platiteľa príjmu skutočne vykonával, vykonáva alebo bude vykonávať túto závislú činnosť alebo funkciu,

h) obslužné,

i) vrátené poistné zo zaplateného poistného na verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie a sociálne zabezpečenie, o ktoré si daňovník znížil podľa zákona v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach príjmy zo závislej činnosti.

Príjmami sú bez ohľadu na ich právny dôvod pravidelné, nepravidelné alebo jednorazové príjmy, ktoré sa vyplácajú, poukazujú alebo pripisujú k dobru, alebo spočívajú v inej forme plnenia daňovníkovi s týmito príjmami (zamestnanec) od platiteľa týchto príjmov (zamestnávateľ) alebo v súvislosti s výkonom závislej činnosti. Takýmito príjmami sú aj príjmy, ktoré poberá osoba, na ktorú prešlo zo zamestnanca právo na tieto príjmy.

Zákon upravuje ďalšie osobitne druhy príjmov zamestnanca zo závislej činnosti a prípady, ktoré do závislej činnosti nemožno započítať, resp. sú oslobodené od dane.

Základom dane (čiastkovým základom dane) sú zdaniteľné príjmy zo závislej činnosti znížené o poistné a príspevky, ktoré je povinný platiť zamestnanec, alebo príspevky na zahraničné poistenie zamestnanca, na ktorého sa vzťahuje povinné zahraničné poistenie rovnakého druhu.

2.2 Príjmy z podnikania z inej samostatne zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu

Príjmami z podnikania sú:

a) príjmy z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva,

b) príjmy zo živnosti,

c) príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov neuvedené v písmenách a) a b),

d) príjmy spoločníkov verejnej obchodnej spoločnosti a komplementárov komanditnej spoločnosti podľa zákona.

Príjmami z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ak nepatria do príjmov uvedených v predchádzajúcom odseku, sú príjmy:

- a) z vytvorenia diela a umeleckého výkonu a z použitia alebo poskytnutia práv z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva,
- b) z činností, ktoré nie sú živnosťou ani podnikaním,
- c) znalcov a tlmočníkov za činnosť podľa osobitného predpisu,
- d) z činností sprostredkovateľov podľa osobitných predpisov, ktoré nie sú živnosťou.

Príjmami z prenájmu, ak nejde o príjmy uvedené v zákone, sú príjmy z prenájmu nehnuteľností vrátane príjmov z prenájmu hnutel'ných vecí, ktoré sa prenajímajú ako príslušenstvo nehnuteľnosti.

Príjmami z použitia diela a použitia umeleckého výkonu sú príjmy vyplácané podľa osobitného predpisu, ak nepatria do príjmov uvedených v zákone.

Príjmom z podnikania alebo z inej samostatnej zárobkovej činnosti je aj:

- a) príjem z akéhokoľvek nakladania s obchodným majetkom daňovníka,
- b) úroky z peňažných prostriedkov na bežných účtoch, ktoré sa používajú v súvislosti s dosahovaním príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti,
- c) príjem z predaja podniku alebo jeho časti na základe zmluvy o predaji podniku,
- d) výška odpusteného dlhu alebo jeho časti u dlžníka, ktorá súvisí a je dôsledkom nakladania s jeho obchodným majetkom.

Zákon ďalej stanovuje ďalšie prípady, ktoré treba za príjmy považovať, eventuálne stanovuje prípady, ktoré znižujú príjmy na účely zistenia základu dane.

Ak daňovník uplatňuje pri príjmoch uvedených zákone preukázateľne vynaložené daňové výdavky, vedie počas celého zdaňovacieho obdobia evidenciu o:

- a) príjmoch a daňových výdavkoch v časovom slede,
- b) hmotnom majetku a nehmotnom majetku, ktorý možno odpisovať,
- c) zásobách, pohľadávkach a záväzkoch.

Evidenciu je daňovník povinný uchovávať po dobu, v ktorej zanikne právo daň vyrubiť alebo dodatočne vyrubiť podľa osobitného predpisu.

Ak sa daňovník, ktorý má príjmy, rozhodne účtovať v sústave jednoduchého účtovníctva alebo podvojného účtovníctva, aj keď táto povinnosť daňovníkovi nevyplýva z osobitných predpisov, je povinný týmto spôsobom postupovať počas celého zdaňovacieho obdobia.

Daňovník vykonávajúci podnikanie alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť alebo dosahujúci príjmy z použitia diela a použitia umeleckého výkonu podľa zákona za

podmienok, že túto činnosť vykonáva samostatne bez zamestnanca, dosiahol z tejto činnosti v bezprostredne predchádzajúcom zdaňovacom období príjmy (výnosy) nepresahujúce sumu 170000 eur a uplatňuje pri týchto príjmoch (výnosoch) preukázateľné daňové výdavky, môže viesť počas celého zdaňovacieho obdobia daňovú evidenciu o:

- a) príjmoch a daňových výdavkoch v časovom slede vrátane prijatých a vydaných dokladov, ktoré spĺňajú náležitosti účtovných dokladov,
- b) hmotnom majetku a nehmotnom majetku, využívaných na podnikanie alebo inú samostatnú zárobkovú činnosť,
- c) zásobách, pohľadávkach a záväzkoch.

Ak daňovník v priebehu zdaňovacieho obdobia nedodrží podmienky ustanovené v zákone, pokračuje vo vedení daňovej evidencie už len v tomto zdaňovacom období. V bezprostredne nasledujúcom zdaňovacom období je tento daňovník povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu alebo evidenciu podľa zákna. Daňovník, ktorý sa rozhodne viesť evidenciu podľa zákona, je povinný túto evidenciu viesť počas celého zdaňovacieho obdobia a uchovávať ju po dobu, v ktorej zanikne právo vyrubiť daň alebo dodatočne vyrubiť daň.

Ak daňovník v podanom daňovom priznaní za príslušné zdaňovacie obdobie uplatnil preukázateľné daňové výdavky, nemôže ich po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania za toto zdaňovacie obdobie zmeniť na výdavky uplatňované spôsobom podľa zákona. Ak daňovník v podanom daňovom priznaní za príslušné zdaňovacie obdobie uplatnil výdavky spôsobom podľa zákona, nemôže ich po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania za toto zdaňovacie obdobie zmeniť na preukázateľné daňové výdavky.

Hnuteľné veci a nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ktoré využívajú na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov podľa zákona obaja manželia, zahŕňajú do obchodného majetku jeden z manželov. Výdavky súvisiace s využívaním týchto hnuteľných vecí a nehnuteľností sa rozdelia medzi oboch manželov v pomere, v akom ich využívajú pri svojej činnosti; v takomto pomere sa rozdelí aj príjem z ich predaja.

2.3 Príjmy z kapitálového majetku

Príjmami z kapitálového majetku, ak nejde o príjmy podľa zákona, sú:

- a) úroky a ostatné výnosy z cenných papierov,
- b) úroky, výhry a iné výnosy z vkladov na vkladných knižkách vrátane úrokov z peňažných prostriedkov na vkladovom účte, na účte stavebného sporiteľa a z bežného účtu okrem úrokov uvedených v zákone,
- c) úroky a iné výnosy z poskytnutých úverov a pôžičiek a úroky z hodnoty splateného vkladu v dohodnutej výške spoločníkov verejných obchodných spoločností,

- d) dávky z doplnkového dôchodkového sporenia podľa osobitného predpisu; rovnako sa posudzuje aj odstupné vyplácané podľa osobitného predpisu,
- e) plnenia z poistenia pre prípad dožitia určitého veku; rovnako sa posudzuje aj jednorazové vyrovnanie alebo odbytné vyplácané v prípade poistenia osôb pri predčasnom skončení poistenia,
- f) výnosy zo zmeniek okrem príjmov z ich predaja,
- g) príjmy z podielových listov dosiahnuté z ich vyplatenia (vrátenia).

Príjmom z kapitálového majetku je aj výnos, ktorý vzniká pri splatnosti cenného papiera z rozdielu medzi menovitou hodnotou cenného papiera a emisným kurzom pri jeho vydaní; v prípade predčasného splatenia cenného papiera sa namiesto menovitej hodnoty použije cena, za ktorú sa cenný papier kúpi späť.

Z príjmov uvedených v písm. a), b), d), e) a g) a v predchádzajúcom odseku, plynúcich zo zdrojov na území Slovenskej republiky sa daň vyberá podľa zákona. V prípade dlhopisov a pokladničných poukážok predávaných pod ich menovitou hodnotu sa príjem vo výške rozdielu medzi ich menovitou hodnotou a nižšou obstarávacou cenou u majiteľa zahrnie do základu dane pri ich splatnosti. Ak príjmy uvedené v písm. a), b), d), e) a g) a v predchádzajúcom odseku plynú zo zdrojov v zahraničí, zahŕňajú sa do základu dane (čiastkového základu dane).

Do základu dane (čiastkového základu dane) sa zahŕňajú príjmy uvedené v písm. c) a f) neznížené o výdavky.

Do základu dane (čiastkového základu dane) sa zahrnie suma, o ktorú úhrn príjmov podľa písm. g) prevyšuje úhrn vkladov podielníka; za vklad podielníka sa považuje predajná cena vyplateného (vráteného) podielového listu pri jeho vydaní. Ak úhrn vkladov podielníka prevyšuje úhrn príjmov podľa písm. g), na rozdiel sa neprihliada.

Ak daňovník využije možnosť odpočítať daň vybranú zrážkou podľa zákona ako preddavok na daň podľa zákona, základ dane (čiastkový základ dane) sa zistí podľa vyššie uvedeného odseku.

2.4 Ostatné príjmy

Ostatnými príjmami, ak nejde o príjmy podľa predchádzajúcich odsekov, sú najmä:

- a) príjmy z príležitostných činností vrátane príjmov z príležitostnej poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva a z príležitostného prenájmu hnutel'ných vecí,
- b) príjmy z prevodu vlastníctva nehnuteľností,
- c) príjmy z predaja hnutel'ných vecí,
- d) príjmy z prevodu opcí,
- e) príjmy z prevodu cenných papierov,

- f) príjmy z prevodu účasti (podielu) na spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti alebo z prevodu členských práv družstva,
- g) príjmy zo zdedených práv z priemyselného a iného duševného vlastníctva vrátane autorských práv a práv príbuzných autorskému právu,
- h) dôchodky a podobné opakujúce sa požitky,
- i) výhry v lotériách a iných podobných hrách a výhry z reklamných súťaží a žrebovaní,
- j) ceny z verejných súťaží, ceny zo súťaží, v ktorých je okruh súťažiacich obmedzený podmienkami súťaže, alebo ak ide o súťažiacich vybratých usporiadateľom súťaže, a ceny zo športových súťaží, ak nejde o daňovníka, ktorý športovú činnosť vykonáva v rámci inej samostatnej zárobkovej činnosti,
- k) príjmy z derivátových operácií,
- l) peňažné a nepeňažné plnenie, ktoré bolo poskytnuté poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, jeho zamestnancovi alebo zdravotníckemu pracovníkovi od držiteľa registrácie lieku, držiteľa povolenia na veľkodistribúciu liekov, držiteľa povolenia na výrobu liekov, výrobcu zdravotníckej pomôcky, výrobcu dietetickej potraviny alebo prostredníctvom tretej osoby.

Zákon upravuje aj ďalšie prípady posudzovania príjmov v rámci vyššie uvedenej klasifikácie.

2.5 Príjmy oslobodené od dane

Od dane je oslobodený príjem:

- a) z predaja nehnuteľnosti, na ktorú sa nevzťahuje oslobodenie podľa písmena b), a to po uplynutí piatich rokov odo dňa jej nadobudnutia alebo jej vyradenia z obchodného majetku, ak bola táto nehnuteľnosť zahrnutá do obchodného majetku, okrem príjmov, ktoré plynú daňovníkovi podľa zmluvy o budúcom predaji nehnuteľnosti uzavretej do piatich rokov od jej nadobudnutia alebo od jej vyradenia z obchodného majetku, aj keď kúpna zmluva bude uzatvorená až po piatich rokoch od jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku,
- b) z predaja nehnuteľnosti nadobudnutej dedením (postupným dedením) v priamom rade alebo niektorým z manželov, ak uplynie aspoň päť rokov odo dňa nadobudnutia tejto nehnuteľnosti preukázateľne do vlastníctva alebo spoluvlastníctva poručiťľa (poručiťľov) alebo vyradenia z obchodného majetku, ak bola táto nehnuteľnosť zahrnutá do obchodného majetku, okrem príjmov, ktoré plynú daňovníkovi podľa zmluvy o budúcom predaji nehnuteľnosti uzavretej do piatich rokov od jej nadobudnutia alebo od jej vyradenia z obchodného majetku, aj keď kúpna zmluva bude uzatvorená až po piatich rokoch od jej nadobudnutia alebo vyradenia z obchodného majetku,
- c) z predaja hnutel'nej veci okrem príjmov z predaja hnutel'nej veci, ktorá bola zahrnutá do

obchodného majetku, a to do piatich rokov od jej vyradenia z obchodného majetku; za hnutelnú vec sa na účely tohto zákona nepovažuje cenný papier,

d) z predaja nehnuteľnosti alebo hnutelnej veci vydanaj oprávnenej osobe podľa osobitných predpisov, prijatý touto osobou,

e) z predaja majetku zahrnutého do konkurznej podstaty a z odpisu záväzkov pri konkurze alebo reštrukturalizácii, ktoré sú vykonané podľa osobitného predpisu, vrátane odpisu záväzkov voči veriteľom, ktorí v konkurze neuplatnili svoje pohľadávky voči daňovníkovi; obdobne sa postupuje aj pri odpise záväzkov u daňovníka, ktorý sa zrušuje zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, a u daňovníka, ktorý sa zrušuje zrušením konkurzu z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty,

f) prijatý v rámci plnenia vyživovacej povinnosti podľa osobitného predpisu, a obdobné plnenie poskytované zo zahraničia

g) podľa zákona, ak úhrn týchto príjmov nepresiahne v zdaňovacom období 500 eur, pričom ak takto vymedzené príjmy presiahnu 500 eur, do základu dane sa zahrnú len príjmy nad takto ustanovenú sumu; výdavky k príjmom zahrnovaným do základu dane sa zistia rovnakým pomerom, ako je pomer príjmov zahrnovaných do základu dane k celkovým príjmom,

h) z prevodu členských práv a povinností v bytovom družstve súvisiacich s prevodom práva užívania nájomného družstevného bytu, ak daňovník užíval tento byt na bývanie aspoň päť rokov odo dňa uzavretia nájomnej zmluvy s bytovým družstvom, okrem príjmov, ktoré plynú daňovníkovi zo zmluvy o budúcom prevode členských práv a povinností v bytovom družstve súvisiacich s prevodom práva užívania nájomného družstevného bytu, uzavretej v čase do piatich rokov odo dňa uzavretia nájomnej zmluvy s bytovým družstvom,

i) podľa zákona, ak úhrn týchto príjmov znížený o výdavok podľa zákona nepresiahne v zdaňovacom období 500 eur; ak takto vymedzený rozdiel medzi úhrnom príjmov a úhrnom výdavkov presiahne 500 eur, do základu dane sa zahrnie len rozdiel nad takto ustanovenú sumu.

j) získaný nadobudnutím vlastníctva bytu ako náhrady za uvoľnený byt alebo prijatá náhrada za uvoľnený byt užívateľom bytu od oprávnenej osoby, ktorej bola vydaná nehnuteľnosť podľa osobitných predpisov alebo od dediča oprávnenej osoby, ktorej bola vydaná táto nehnuteľnosť, v ktorej sa takýto byt nachádza.

Zákon stanovuje aj ďalšie osobitne prípady oslobodenia od dane. Medzi osobitnú právnu úpravu výpočtu dane možno zaradiť aj výpočet príjmov a výdavkov spoluvlastníka a účastníka združenia, ktoré nie je právnickou osobou, ďalej problematiku nezdaniteľných časti základu dane,

3 Daň právnickej osoby

Predmetom dane daňovníka, ktorý je:

- a) správcovskou spoločnosťou a vytvára podielové fondy, sú len príjmy správcovskej spoločnosti,
- b) doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou a vytvára doplnkové dôchodkové fondy, sú len príjmy doplnkovej dôchodkovej spoločnosti,
- c) dôchodkovou správcovskou spoločnosťou a vytvára a spravuje dôchodkové fondy, sú len príjmy dôchodkovej správcovskej spoločnosti.

Predmetom dane daňovníkov, ktorí nie sú založení alebo zriadení na podnikanie, sú príjmy z činností, ktorými dosahujú zisk alebo ktorými sa dá zisk dosiahnuť, a to vrátane príjmov z predaja majetku, príjmov z nájomného, príjmov z reklám, príjmov z členských príspevkov a príjmov, z ktorých sa daň vyberá podľa zákona.

Daňovníkmi podľa predchádzajúceho odseku sú záujmové združenia právnických osôb, profesijné komory, občianske združenia vrátane odborových organizácií, politické strany a politické hnutia, štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti, spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov, obce, vyššie územné celky, rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie, štátne fondy, vysoké školy, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Sociálna poisťovňa, Národný úrad práce, Fond ochrany vkladov, Slovenská kancelária poisťovateľov, Slovenský pozemkový fond, Slovenský rozhlas, Slovenská televízia, Fond na podporu zahraničného obchodu, Garančný fond investícií, neinvestičné fondy, nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, organizácie, ktorých nezisková činnosť vyplýva z osobitného predpisu, na základe ktorého vznikli; za daňovníkov, ktorí nie sú založení alebo zriadení na podnikanie, sa na účely tohto zákona nepovažujú obchodné spoločnosti nezaložené na účel podnikania.

Predmetom dane daňovníka, ktorý je verejnou obchodnou spoločnosťou, Národnou bankou Slovenska a Fondom národného majetku Slovenskej republiky, sú iba príjmy, z ktorých sa daň vyberá podľa zákona.

Predmetom dane daňovníka, ktorý je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti, je aj príjem podľa zákona.

Predmetom dane daňovníka, ktorý je komplementárom komanditnej spoločnosti, je aj príjem podľa zákona.

Predmetom dane nie je:

- a) príjem podľa zákona,
- b) príjem získaný darovaním alebo dedením,
- c) podiel na zisku, vyrovnací podiel, podiel na likvidačnom zostatku alebo podiel na výsledku podnikania, ak nie sú predmetom dane podľa zákona a sú vyplácané právnickej osobe,

d) príjem plynúci z dôvodu nadobudnutia nových akcií a podielov ako aj príjem plynúci z dôvodu ich výmeny pri zrušení daňovníka bez likvidácie, a to aj vtedy, ak súčasťou splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti je aj majetok spoločnosti so sídlom v členských štátoch Európskej únie.

Od dane sú oslobodené príjmy, ktoré sú uvedené v zákone.

Základ dane sa zistí podľa zákona.

Základom dane daňovníkov, ktorí sa zrušujú s likvidáciou alebo na ktorých bol vyhlásený konkurz, alebo ktorí sa zrušujú zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku v zdaňovacom období podľa zákona, je výsledok hospodárenia zistený podľa osobitného predpisu, upravený podľa zákona. Na zníženie základu dane počas týchto zdaňovacích období sa nepoužije § 30 zákona. Ak zdaňovacie obdobie je dlhšie ako kalendárny rok alebo presahuje koniec kalendárneho roka, celkový základ dane sa rovná súčtu jednotlivých základov dane vypočítaných za jednotlivé kalendárne roky alebo obdobie kratšie ako kalendárny rok. Tento základ dane sa určí z výsledku hospodárenia vykazaného v priebežnej účtovnej závierke zostavenej ku koncu každého kalendárneho roka, ktorý je súčasťou zdaňovacieho obdobia počas trvania likvidácie alebo konkurzu. Ak daňovníkovi bola povolená reštrukturalizácia, nedochádza z tohto dôvodu k zmene zdaňovacieho obdobia ku dňu povolenia reštrukturalizácie alebo počas reštrukturalizácie.

Základ dane daňovníka, ktorý je správcovskou spoločnosťou vytvárajúcou podielové fondy sa zisťuje len za správcovskú spoločnosť. Základ dane daňovníka, ktorý je doplnkovou dôchodkovou spoločnosťou vytvárajúcou doplnkové dôchodkové fondy, sa zisťuje len za doplnkovú dôchodkovú spoločnosť. Základ dane daňovníka, ktorý je dôchodkovou správcovskou spoločnosťou vytvárajúcou a spravujúcou dôchodkové fondy, sa zisťuje len za dôchodkovú správcovskú spoločnosť.

Základ dane daňovníka, ktorý je verejnou obchodnou spoločnosťou, sa zisťuje za spoločnosť ako celok podľa zákona. Tento základ dane sa medzi jednotlivých spoločníkov delí v takom pomere, v akom sa medzi nich rozdeľuje zisk podľa spoločenskej zmluvy. Ak v spoločenskej zmluve nie je rozdelenie zisku určené, základ dane sa delí medzi jednotlivých spoločníkov rovným dielom. Daňová strata sa delí rovnako ako základ dane vypočítaný podľa zákona.

Základ dane daňovníka, ktorý je komanditnou spoločnosťou, sa zisťuje za spoločnosť ako celok podľa zákona. Od takto zisteného základu dane sa odpočíta podiel pripadajúci na komplementárov, ktorý sa určí v rovnakom pomere, v akom sa delí zisk pred zdanením medzi komanditistov a komplementárov. Zostávajúci základ dane je základom dane komanditnej spoločnosti. Daňová strata sa delí rovnako ako základ dane vypočítaný podľa zákona.

Súčasťou základu dane daňovníka, ktorý je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti, je aj časť základu dane alebo časť daňovej straty verejnej obchodnej spoločnosti pripadajúca na spoločníka podľa zákona. Táto časť základu dane alebo časť daňovej straty sa zahrnuje do základu dane v tom zdaňovacom období, za ktoré verejná obchodná spoločnosť podala daňové priznanie.

Súčasťou základu dane daňovníka, ktorý je komplementárom komanditnej spoločnosti, je aj časť základu dane alebo daňovej straty komanditnej spoločnosti pripadajúca na jednotlivého komplementára; pritom táto časť základu dane alebo časť daňovej straty sa určí v rovnakom pomere, v akom sa rozdeľuje časť zisku pred zdanením pripadajúca na komplementárov medzi jednotlivých komplementárov.

4 Sadzba dane

Sadzba dane je 19 % zo základu dane:

- a) fyzických osôb zisteného podľa zákona,
- b) právnických osôb zníženého o daňovú stratu.

Zákon upravuje zdroj príjmov daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou, kde taxatívne vypočítava jednotlivé prípady. V tejto časti sú aj všeobecné ustanovenia týkajúce sa zisťovania základu dane, potom osobitné prípady zisťovania základu dane pri predaji a kúpe podniku alebo jeho časti v reálnych hodnotách, nepeňažný vklad v reálnych hodnotách, výpočet dane daňovníka zrušeného zlúčením, splynutím alebo rozdelením obchodných spoločností alebo družstiev v reálnych hodnotách a v pôvodných cenách, zisťovanie základu dane pri nepeňažnom vklade v pôvodných cenách, úpravu základu dane zahraničných závislých osôb.

Pri daňových výdavkoch je jednoznačne konštatované, že je ich možné uplatniť len v rozsahu a za podmienok ustanovených v zákone podľa jednotlivých prípadov.

Zásady pre tvorbu, čerpanie a rozpustenie rezerv a opravných položiek ustanovuje zákon a pre stanovené prípady osobitný predpis.

Odpisovaním sa na účely zákona rozumie postupné zahrňovanie odpisov z hmotného majetku a nehmotného majetku do daňových výdavkov, ktorý je účtovaný alebo evidovaný podľa zákona a je používaný na zabezpečenie zdaniteľných príjmov. Postup pri odpisovaní hmotného majetku je určený v zákone a nehmotného majetku v určený v zákone, ak nejde o hmotný majetok a nehmotný majetok vylúčený z odpisovania podľa zákona.

Hmotným majetkom odpisovaným na účely tohto zákona sú:

- a) samostatné hnutelné veci, prípadne súbory hnutelných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie, ktorých vstupná cena je vyššia ako 1700 eur a prevádzkovo-technické funkcie dlhšie ako jeden rok,

b) budovy a iné stavby okrem:

1. prevádzkových banských diel,

2. drobných stavieb na lesnej pôde slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva a oplození slúžiacich na zabezpečovanie lesnej výroby a poľovníctva.

c) pestovateľské celky trvalých porastov podľa zákona s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky,

d) zvieratá uvedené v prílohe č. 1,

e) iný majetok podľa zákona.

Samostatnou hnutel'nou vecou je aj výrobné zariadenie, zariadenie a predmet slúžiaci na poskytovanie služieb, účelový predmet a iné zariadenie, ktoré s budovou alebo so stavbou netvorí jeden funkčný celok, aj keď je s ňou pevne spojené.

Súborom hnutel'ných vecí je súhrn samostatných hnutel'ných vecí, ktoré majú samostatné technicko-ekonomické určenie. Súborom hnutel'ných vecí so samostatným technicko-ekonomickým určením je aj časť výrobného alebo iného celku. Súbor hnutel'ných vecí sa účtuje alebo eviduje podľa zákona samostatne tak, aby boli preukázateľne zabezpečené technické a hodnotové údaje o jednotlivých veciach zaradených do súboru, o určení hlavnej funkčnej veci a o všetkých zmenách súboru, napríklad prírastkoch a úbytkoch vrátane údajov o dátume vykonanej zmeny, o rozsahu zmeny, o vstupných a zostatkových cenách jednotlivých prírastkov a úbytkov, o celkovej cene súboru hnutel'ných vecí, o sume odpisov vrátane ich zmien vyplývajúcich zo zmeny vstupnej ceny súboru hnutel'ných vecí.

Pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky sú:

a) ovocné stromy vysádzané na súvislom pozemku s výmerou nad 0,25 ha v hustote najmenej 90 stromov na 1 ha,

b) ovocné kríky vysádzané na súvislom pozemku s výmerou nad 0,25 ha v hustote najmenej 1000 kríkov na 1 ha,

c) chmeľnice a vinice.

Iným majetkom na účely tohto zákona sú

a) otvárký nových lomov, pieskovní, hlinísk, skládok odpadov, ak sa nezahrnujú do vstupnej ceny alebo zostatkovej ceny hmotného majetku,

b) technické rekultivácie, ak osobitný predpis neustanovuje inak,

c) technické zhodnotenie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky vyššie ako 1700 eur,

d) technické zhodnotenie prenajatého majetku vyššie ako 1700 eur vykonané a odpisované nájomcom,

e) technické zhodnotenie plne odpísaného hmotného majetku vyššie ako 1700 eur,

f) technické zhodnotenie hmotného majetku obstarávaného formou finančného prenájmu.

Nehmotným majetkom na účely tohto zákona je dlhodobý nehmotný majetok podľa osobitného predpisu, ktorého vstupná cena je vyššia ako 2400 eur a použiteľnosť alebo

prevádzkovo-technické funkcie sú dlhšie ako jeden rok vrátane dlhodobého nehmotného majetku zaúčtovaného právnym nástupcom daňovníka zrušeného bez likvidácie vyčleneného z goodwillu alebo záporného goodwillu podľa osobitného predpisu, len pri uplatnení reálnych hodnôt podľa zákona.

Nehmotný majetok sa odpíše v súlade s účtovnými predpismi, najviac do výšky vstupnej ceny s výnimkou goodwillu a záporného goodwillu, ktorý sa zahrnuje do základu dane podľa zákona.

Daňovník môže uplatňovanie odpisov hmotného majetku prerušiť, a to len na jedno celé zdaňovacie obdobie alebo viac celých zdaňovacích období; v ďalšom zdaňovacom období daňovník pokračuje v odpisovaní tak, ako by nebolo prerušené, pričom celková doba odpisovania sa predlžuje o dobu prerušenia odpisovania. Prerušenie odpisovania nemôže uplatniť daňovník, ak uplatňuje výdavky podľa zákona; v takom prípade daňovník vedie odpisy len evidenčne a o túto dobu nemôže lehotu určenú na odpisovanie hmotného majetku predĺžiť. Daňovník, s výnimkou daňovníka, ktorý uplatňuje úľavu na dani podľa zákona, je povinný prerušiť uplatňovanie odpisov hmotného majetku v tom zdaňovacom období, v ktorom nedôjde k predĺženiu platnosti povolenia na predčasné užívanie stavby alebo k predĺženiu dočasného užívania stavby na skúšobnú prevádzku, a to až do toho zdaňovacieho obdobia, v ktorom stavebný úrad rozhodne o ďalšom predĺžení platnosti povolenia na predčasné užívanie stavby, o ďalšom predĺžení dočasného užívania stavby na skúšobnú prevádzku alebo vydá kolaudačné rozhodnutie.

Hmotným majetkom na účely zákona nie sú zásoby.

Odpis vo výške vypočítaného ročného odpisu z hmotného majetku podľa zákona k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia, okrem majetku vylúčeného z odpisovania, môže daňovník uplatniť k poslednému dňu zdaňovacieho obdobia.

Pri vyradení hmotného majetku a nehmotného majetku odpisovaného podľa zákona, uplatní daňovník odpis vo výške pripadajúcej na počet celých mesiacov, počas ktorých daňovník majetok účtoval alebo majetok evidoval podľa zákona.

Daňovník pri prevode správy majetku štátu, majetku obce alebo majetku vyššieho územného celku uplatní z ročného odpisu pomernú časť vo výške pripadajúcej na počet celých kalendárnych mesiacov od začiatku zdaňovacieho obdobia do dňa prevodu, počas ktorých majetok účtoval a používal na zabezpečenie zdaniteľných príjmov. Zvyšnú časť ročného odpisu uplatní daňovník, ktorý nadobudol právo správy majetku štátu, majetku obce alebo majetku vyššieho územného celku, počnúc kalendárnym mesiacom, v ktorom táto skutočnosť nastala.

U daňovníka, u ktorého zdaňovacie obdobie je kratšie ako kalendárny rok z dôvodu úmrtia, sa uplatní z vypočítaného ročného odpisu alikvotná časť pripadajúca na celé mesiace,

počas ktorých daňovník majetok účtoval ako obchodný majetok. Zvyšnú časť ročného odpisu prepočítaného na kalendárne mesiace uplatní daňovník pokračujúci v činnosti po zomretom daňovníkovi, pričom zvyšná časť odpisu sa uplatní už v mesiaci, v ktorom bol majetok zaevidovaný v majetku daňovníka pokračujúceho v činnosti po zomretom daňovníkovi.

Hmotný majetok stanovený v zákone je možné rozložiť na jednotlivé oddeliteľné súčasti hmotného majetku (jednotlivá oddeliteľná súčasť), ak vstupná cena každej jednotlivéj oddeliteľnej súčasti je vyššia ako 1700 eur. Jednotlivé oddeliteľné súčasti sa evidujú samostatne tak, aby boli preukázateľne zabezpečené technické a hodnotové údaje o jednotlivých oddeliteľných súčastiach a všetky zmeny jednotlivých oddeliteľných súčastí, napríklad ich prírastky a úbytky vrátane údajov o dátume vykonanej zmeny, o rozsahu zmeny, o vstupných cenách a zostatkových cenách jednotlivých oddeliteľných súčastí, o celkovej cene hmotného majetku a o sume odpisov vrátane ich zmien vyplývajúcich zo zmeny vstupnej ceny tohto majetku. Z hmotného majetku podľa zákona je možné vyčleniť na samostatné odpisovanie len tie jednotlivé oddeliteľné súčasti, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1.

Z odpisovania sú vylúčené:

- a) pozemky,
- b) pestovateľské celky trvalých porastov s dobou plodnosti dlhšou ako tri roky, ktoré nedosiahli plodonosnú starobu,
- c) ochranné hrádze,
- d) umelecké diela, ktoré nie sú súčasťou stavieb a budov,
- e) hnutel'né národné kultúrne pamiatky,
- f) povrchové a podzemné vody, lesy, jaskyne, meračské značky, signály a iné zariadenia vybraných geodetických bodov a tlačové podklady štátnych mapových diel,
- g) predmety múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty.

Z odpisovania je ďalej vylúčený:

- a) preložky energetických diel u ich vlastníkov, ak boli financované fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá potrebu tejto preložky vyvolala,
- b) nehmotný majetok vložený ako vklad do obchodnej spoločnosti alebo členský vklad do základného imania družstva, ak ho vkladateľ nadobudol bezodplatne, napríklad know-how, obchodná značka alebo ak podľa podmienok vkladu bolo obchodnej spoločnosti alebo družstvu poskytnuté len právo na použitie bez prevodu vlastníckych práv k nehmotnému majetku a bez možnosti poskytnutia práva na použitie iným osobám,
- c) inventúrne prebytky hmotného majetku a nehmotného majetku zistené pri inventarizácii,
- d) hmotný majetok u veriteľa, ktorý nadobudol vlastnícke právo v dôsledku zabezpečenia záväzku prevodom práva počas zabezpečenia tohto záväzku,
- e) hmotný majetok bezodplatne nadobudnutý organizáciou zabezpečujúcou jeho ďalšie

využitie podľa osobitného predpisu, ak výdavky vynaložené na jeho vybudovanie sú u odovzdávajúceho daňovníka súčasťou obstarávacej ceny stavby alebo boli zahrnuté pri bezplatnom odovzdaní do výdavkov.

Hmotný majetok a nehmotný majetok odpisuje daňovník, ktorý má k tomuto majetku vlastnícke právo. Hmotný majetok a nehmotný majetok odpisuje aj daňovník, ktorý nemá vlastnícke právo k tomuto majetku, ak účtuje alebo vedie evidenciu podľa zákona o:

- a) hmotnom majetku pri prevode vlastníckeho práva z dôvodu zabezpečenia záväzku prevodom práva na veriteľa, ak sa pôvodný vlastník (dlžník) písomne dohodne s veriteľom na výpožičke tohto majetku počas trvania zabezpečenia záväzku,
- b) dlhodobom hmotnom hnutel'nom majetku, ku ktorému vlastnícke právo prechádza na kupujúceho až úplným zaplatením kúpnej ceny a do nadobudnutia vlastníckeho práva majetok kupujúci užíva,
- c) nehnuteľnej veci obstaranej na základe zmluvy, pri ktorej sa vlastnícke právo nadobúda povolením vkladu do katastra nehnuteľností, ak do nadobudnutia vlastníckeho práva nehnuteľnosť užíva,
- d) hmotnom majetku prenajatom formou finančného prenájmu,
- e) hmotnom majetku a nehmotnom majetku štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorý bol zverený do správy rozpočtovej organizácie, príspevkovej organizácie alebo inej právnickej osobe.

Technické zhodnotenie prenajatého hmotného majetku uhradené nájomcom môže odpisovať nájomca na základe písomnej zmluvy s vlastníkom, ak vlastník nezvýšil vstupnú cenu hmotného majetku o tieto výdavky. Pri odpisovaní technického zhodnotenia postupuje nájomca spôsobom ustanoveným pre hmotný majetok. Nájomca zaradí technické zhodnotenie do odpisovej skupiny, v ktorej je zaradený prenajatý hmotný majetok. Rovnakým spôsobom sa odpisuje iný majetok uvedený v zákone.

Hmotný majetok a nehmotný majetok, ktorý je v spoluvlastníctve, odpisuje každý zo spoluvlastníkov zo vstupnej ceny, a to pomerne podľa výšky spoluvlastníckeho podielu.

Pri odpisovaní hmotného majetku a nehmotného majetku, ktorý sa iba sčasti používa na zabezpečenie zdaniteľného príjmu, sa do výdavkov na zabezpečenie zdaniteľného príjmu zahŕňa pomerná časť odpisov.

Daňovník, ktorý je fyzickou osobou, pri preradení hmotného majetku a nehmotného majetku z osobného užívania do obchodného majetku a daňovník nezaložený alebo nezriadený na podnikanie pri začatí používania majetku na činnosť, z ktorej príjmy sú predmetom dane, odpisujú tento majetok ako v ďalších rokoch odpisovania zo vstupnej ceny ustanovenej v zákone.

Hmotný majetok a nehmotný majetok individuálne určený a poskytnutý združeniu bez právnej subjektivity na spoločné využitie účastníkov združenia odpisuje ten účastník združenia, ktorý majetok poskytol na spoločné užívanie účastníkom združenia.

Nehmotný majetok okrem vlastníka môže odpisovať aj daňovník, ktorý k nemu nadobudol právo na jeho užívanie za odplatu.

Zákon stanovuje pojem vstupnej ceny hmotného a nehmotného majetku.

Postup pri odpisovaní

V prvom roku odpisovania zaradí daňovník hmotný majetok v triedení podľa Klasifikácie produkcie a klasifikácie stavieb do odpisových skupín uvedených v prílohe č. 1. Doba odpisovania je:

Odpisová skupina Doba odpisovania

1	4 roky
2	6 rokov
3	12 rokov
4	20 rokov.

Hmotný majetok, ktorý nemožno zaradiť do odpisových skupín podľa prílohy a ktorého doba použiteľnosti nevyplýva z iných predpisov, sa na účely odpisovania zaradí do odpisovej skupiny 2. Z tohto pravidla zákon stanovuje aj výnimky.

Daňovník odpisuje hmotný majetok metódou rovnomerného odpisovania alebo metódou zrýchleného odpisovania. Spôsob odpisovania určí daňovník pre každý novoobstaraný hmotný majetok a nemožno ho zmeniť po celú dobu jeho odpisovania.

Ročný odpis sa určuje s presnosťou na celé kalendárne mesiace, počnúc mesiacom, v ktorom boli splnené podmienky na začatie odpisovania. Mesiacom, v ktorom boli splnené podmienky na začatie odpisovania, je mesiac, v ktorom sa majetok začal účtovať alebo evidovať podľa zákona.

Rovnomerné odpisovanie hmotného majetku

Pri rovnomernom odpisovaní sa ročný odpis určí ako podiel vstupnej ceny hmotného majetku a doby odpisovania ustanovenej pre príslušnú odpisovú skupinu v zákone takto:

Odpisová skupina Ročný odpis

1	1/4
2	1/6
3	1/12
4	1/20.

Zrýchlené odpisovanie hmotného majetku

Pri zrýchlenom odpisovaní hmotného majetku sa odpisovým skupinám priradujú koeficienty podľa zákona.

Pri zrýchlenom odpisovaní hmotného majetku sa určia odpisy z hmotného majetku takto:

a) v prvom roku odpisovania hmotného majetku len pomerná časť z ročného odpisu určeného ako podiel vstupnej ceny a priradeného koeficientu pre zrýchlené odpisovanie hmotného majetku platného v prvom roku odpisovania v závislosti od počtu mesiacov, počnúc mesiacom jeho zaradenia do užívania do konca tohto zdaňovacieho obdobia,

b) v ďalších rokoch odpisovania hmotného majetku ako podiel dvojnásobku jeho zostatkovej ceny a rozdielu medzi priradeným koeficientom pre zrýchlené odpisovanie platným v ďalších rokoch odpisovania a počtom rokov, počas ktorých sa už odpisoval; len na účely výpočtu ročných odpisov:

1. v druhom roku odpisovania sa zostatková cena hmotného majetku určí ako rozdiel medzi vstupnou cenou a podielom jeho vstupnej ceny a priradeného koeficientu pre zrýchlené odpisovanie platného v prvom roku odpisovania neskráteným o pomernú časť ročného odpisu neuplatnenú v daňových výdavkoch v prvom roku odpisovania,

2. v ďalších rokoch odpisovania sa zostatková cena určená podľa prvého bodu zníži o daňové odpisy z tohto majetku zahrnuté do daňových výdavkov, počnúc druhým rokom odpisovania.

Technické zhodnotenie hmotného majetku a nehmotného majetku

Technickým zhodnotením hmotného majetku a nehmotného majetku sa na účely tohto zákona rozumejú výdavky na dokončené nadstavby, prístavby a stavebné úpravy, rekonštrukcie a modernizácie prevyšujúce pri jednotlivom hmotnom majetku a nehmotnom majetku 1 700 eur v úhrne za zdaňovacie obdobie.

Za technické zhodnotenie hmotného majetku a nehmotného majetku sa považuje aj technické zhodnotenie neprevyšujúce v úhrne za zdaňovacie obdobie 1 700 eur, ak sa daňovník rozhodne takéto výdavky považovať za výdavky na technické zhodnotenie. V tomto prípade sa takéto výdavky odpisujú ako súčasť vstupnej ceny, zvýšenej vstupnej ceny alebo zvýšenej zostatkovej ceny hmotného majetku a nehmotného majetku.

Za technické zhodnotenie sa považuje aj technické zhodnotenie v sume vyššej ako 1700 eur za zdaňovacie obdobie vykonané na dlhodobom hmotnom majetku, ktorého obstarávacia cena bola 1700 eur a menej. Takéto technické zhodnotenie sa pripočíta k obstarávacej cene dlhodobého hmotného majetku a uplatní sa ročný odpis vypočítaný podľa zákona.

Rekonštrukciou sa na účely tohto zákona rozumejú také zásahy do hmotného majetku, ktoré majú za následok zmenu jeho účelu použitia, kvalitatívnu zmenu jeho výkonnosti alebo

technických parametrov. Za zmenu technických parametrov nemožno považovať zámenu použitého materiálu pri dodržaní jeho porovnateľných vlastností.

Modernizáciou sa na účely tohto zákona rozumie rozšírenie vybavenosti alebo použiteľnosti hmotného majetku a nehmotného majetku o také súčasti, ktoré pôvodný majetok neobsahoval, pričom tvoria neoddeliteľnú súčasť majetku. Za neoddeliteľnú súčasť tohto majetku sa považujú samostatné veci, ktoré sú určené na spoločné použitie s hlavnou vecou a spolu s ňou tvoria jeden majetkový celok.

Zákon ďalej upravuje inštitúty odpočtu daňovej straty, úľavu na dani pre príjemcov investičnej pomoci, úľavu na dani pre prijímateľa stimulov získaných podľa osobitného predpisu.

5 Vyberanie a platenie dane

5.1 Daň fyzických osôb

Zákon ustanovuje podmienky podávania daňového priznania pre fyzické osoby. Daňové priznanie môže podať aj daňovník, ktorému nevyplýva povinnosť podať daňové priznanie podľa zákona.

Daňovník, ktorý podáva daňové priznanie, je povinný uviesť v tomto daňovom priznaní okrem výpočtu daňovej povinnosti alebo zamestnaneckej prémie aj osobné údaje v tomto členení:

- a) priezvisko, meno,
- b) titul, rodné číslo,
- c) adresa trvalého pobytu alebo adresa bydliska, ak ide o daňovníka, ktorý sa na území Slovenskej republiky obvykle zdržiava, a to ulica, číslo, poštové smerové číslo, obec, štát,
- d) priezvisko, meno a rodné čísla osôb, na ktoré daňovník uplatňuje zníženie základu dane a daňový bonus.

Okrem údajov uvedených v predchádzajúcom odseku môže daňovník v daňovom priznaní uviesť aj číslo telefónu a faxu; správca dane je oprávnený tieto údaje spracovať.

Zákon upravuje aj podmienky pre nárok na zamestnaneckú prémie a daňový bonus. Zamestnancovi, ktorému vznikol za príslušné zdaňovacie obdobie nárok na zamestnaneckú prémie a podá daňové priznanie, zamestnaneckú prémie vyplatí na jeho žiadosť správca dane, ktorý pri vyplatení zamestnaneckej prémie postupuje ako pri vrátení daňového preplatku. Rovnako postupuje správca dane aj v prípade, ak boli tomuto zamestnancovi zrazené preddavky na daň z príjmov zo závislej činnosti.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, zodpovedá za vyplatenie zamestnaneckej prémie v správnej výške a v lehote podľa tohto zákona.

Daňový bonus možno uplatniť najviac do výšky dane vypočítanej za príslušné zdaňovacie obdobie podľa zákona. Ak suma dane vypočítaná za príslušné zdaňovacie obdobie je nižšia ako suma uplatňovaného daňového bonusu, daňovník, ktorý podáva daňové priznanie, požiada miestne príslušného správcu dane o vyplatenie sumy vo výške rozdielu medzi sumou daňového bonusu a sumou dane vypočítanou za príslušné zdaňovacie obdobie, pričom pri vrátení tejto sumy správcu dane postupuje ako pri vrátení daňového preplatku

Preddavky na daň v priebehu preddavkového obdobia platí daňovník, ktorého posledná známa daňová povinnosť presiahla 1 659,70 eura, pričom preddavkové obdobie je obdobie od prvého dňa nasledujúceho po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania za predchádzajúce zdaňovacie obdobie do posledného dňa lehoty na podanie daňového priznania v nasledujúcom zdaňovacom období. Po skončení zdaňovacieho obdobia sa preddavky na daň zaplatené na toto zdaňovacie obdobie započítajú na úhradu dane za toto zdaňovacie obdobie.

Daňovník, ktorého posledná známa daňová povinnosť presiahla 1659,70 eur a nepresiahla 16596,96 eur, platí štvrtročné preddavky na daň na bežné zdaňovacie obdobie, a to vo výške 1/4 poslednej známej daňovej povinnosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Štvrtročné preddavky na daň sú splatné do konca každého kalendárneho štvrtroka.

Daňovník, ktorého posledná známa daňová povinnosť presiahla 16596,96 eur, platí mesačné preddavky na daň na bežné zdaňovacie obdobie, a to vo výške 1/12 poslednej známej daňovej povinnosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Mesačné preddavky na daň sú splatné do konca každého kalendárneho mesiaca.

V odôvodnených prípadoch môže správca dane na žiadosť daňovníka určiť platenie preddavkov na daň inak.

Ak daňovník skončil podnikanie, inú samostatnú zárobkovú činnosť, prenájom a výkon závislej činnosti a poberanie príjmov, z ktorých sa platia preddavky na daň, nie je povinný platiť preddavky na daň, a to od platby preddavku, ktorá je splatná po dni, v ktorom došlo k zmene rozhodujúcich skutočností; tieto skutočnosti oznámi daňovník správcovi dane.

Zákon upravuje pravidlá pre vyberanie a platenie preddavkov na daň a dane z príjmov zo závislej činnosti, uplatnenie nezdanieľnej časti základu dane na daňovníka, zamestnaneckej prémie a daňového bonusu. Súčasťou tejto časti zákona sú aj ustanovenia týkajúce sa ročného zúčtovania, povinnosti zamestnávateľa, ktorý je platiteľom dane, Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný viesť pre zamestnancov mzdové listy s výnimkou uvedenou v zákone a výplatné listiny vrátane ich rekapitulácie za každý kalendárny mesiac aj za celé zdaňovacie obdobie.

Mzdový list musí na daňové účely obsahovať:

a) meno a priezvisko zamestnanca, a to aj predchádzajúce,

- b) rodné číslo zamestnanca,
- c) adresu trvalého pobytu zamestnanca,
- d) mená, priezviská a rodné čísla osôb, na ktoré zamestnanec uplatňuje nezdaniteľnú časť základu dane a daňový bonus,
- e) výšku jednotlivých nezdaniteľných častí základu dane s uvedením dôvodu ich priznania,
- f) za každý kalendárny mesiac:
 - 1. počet dní výkonu práce,
 - 2. úhrn vyplatených zdaniteľných miezd bez ohľadu na to, či ide o peňažné plnenie alebo o nepeňažné plnenie,
 - 3. sumy oslobodené od dane,
 - 4. sumy poisťného a príspevku, ktoré je povinný platiť zamestnanec,
 - 5. základ dane, nezdaniteľné časti základu dane, zdaniteľnú mzdu, preddavok na daň,
 - 6. sumu daňového bonusu.
- g) za zdaňovacie obdobie súčet jednotlivých údajov uvedených v písmene f),
- h) sumu vyplatenej zamestnaneckej prémie.

Ak zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, nevedie pre zamestnancov, ktorí poberajú len nepeňažné príjmy uvedené v zákone, mzdové listy, je povinný viesť evidenciu (zoznam) obsahujúcu meno a priezvisko zamestnanca, a to aj predchádzajúce, jeho rodné číslo, adresu trvalého pobytu, údaj o trvaní pracovnej činnosti a úhrn nepeňažných príjmov uvedených v zákone.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný za obdobie, za ktoré zamestnancovi vyplácal zdaniteľnú mzdu, vystaviť doklad o súhrnných údajoch uvedených na mzdovom liste, prípadne v evidencii podľa zákona, ktoré sú rozhodujúce na výpočet zdaniteľnej mzdy, preddavkov na daň, dane a na priznanie zamestnaneckej prémie a na priznanie daňového bonusu za príslušné zdaňovacie obdobie a doručiť zamestnancovi najneskôr do:

- a) 10. marca zdaňovacieho obdobia, v ktorom sa podáva daňové priznanie, alebo
- b) konca apríla roku, v ktorom zamestnancovi zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, vykonal ročné zúčtovanie alebo
- c) do 10. februára po skončení zdaňovacieho obdobia, v ktorom alebo za ktoré zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, vyplatil príjem zo závislej činnosti zamestnancovi, ktorý žiada o vykonanie ročného zúčtovania iného zamestnávateľa, ktorý je platiteľom dane, ak o vystavenie dokladu požiada najneskôr do 5. februára po skončení zdaňovacieho obdobia.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný na žiadosť zamestnanca, ktorému vykonal ročné zúčtovanie, do desiatich dní od doručenia tejto žiadosti vydať doplnený doklad o vykonanom ročnom zúčtovaní, a to o údaj o vysporiadaní daňového nedoplatku alebo preplatku alebo daňového bonusu vyplývajúceho z tohto ročného zúčtovania.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný na žiadosť zamestnanca vystaviť aj potvrdenie o zaplatení dane na účely podľa zákona, pričom vzor tohto potvrdenia určí finančné riaditeľstvo.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný kópie dokladov uvedených v zákone uchovávať po dobu ustanovenú osobitným predpisom.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, je povinný podávať miestne príslušnému správcovi dane v lehotách uvedených v zákone.

Prehľad a hlásenie sa predkladá na tlačive, ktorého vzor určí ministerstvo.

Na hlásenie sa vzťahujú ustanovenia zákona a ustanovenia osobitného predpisu vzťahujúce sa na daňové priznanie, pričom hlásenie sa považuje za daňové priznanie, opravné hlásenie sa považuje za opravné daňové priznanie a dodatočné hlásenie sa považuje za dodatočné daňové priznanie podľa osobitného predpisu.

Prehľad a hlásenie nie je povinný podať len ten zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane alebo zahraničným platiteľom dane podľa zákona, ktorý v príslušnom období nevyplácal príjmy zo závislej činnosti.

Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, podá opravný prehľad v lehote do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom zistil, že podaný prehľad neobsahuje správne údaje za príslušné obdobie. Na podaný prehľad alebo na podané predchádzajúce opravné prehľady sa v tomto prípade neprihliada.

Ak vzniknú pochybnosti o správnosti, pravdivosti alebo úplnosti podaného prehľadu alebo o pravdivosti údajov v ňom uvedených, oznámi správca dane tieto pochybnosti zamestnávateľovi, ktorý je platiteľom dane a vyzve ho, aby sa k nim vyjadril, najmä aby neúplné údaje doplnil, nejasnosti vysvetlil a nepravdivé údaje opravil alebo pravdivosť údajov riadne preukázal. Vo výzve správca dane určí zamestnávateľovi, ktorý je platiteľom dane, primeranú lehotu na vyjadrenie a poučí ho o následkoch spojených s neodstránením pochybností alebo nedodržaním určenej lehoty, ktoré vyplývajú z osobitného predpisu.

Ak zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, zistí po lehote na podanie hlásenia, že podané hlásenie je nesprávne alebo neúplné alebo jeho oprava má za následok zmenu sumy daňového bonusu alebo zamestnaneckej prémie, je povinný za príslušné zdaňovacie obdobie podať správcovi dane dodatočné hlásenie v lehote do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom túto skutočnosť zistil. Zamestnávateľ, ktorý je platiteľom dane, môže zvýšiť alebo znížiť nárok na daňový bonus alebo zvýšiť alebo znížiť nárok na zamestnaneckú prémie na základe dodatočného hlásenia, len ak uplatní skutočnosti, ktoré neboli predmetom daňovej kontroly.

Zákon uvádza aj pravidlá pri nesprávnom zrazení dane a daňového bonusu, preddavku na daň a zamestnaneckej prémie.

5.2 Daň právnických osôb

Daňové priznanie za predchádzajúce zdaňovacie obdobie je povinný podať daňovník v lehote podľa zákona. Daňovník, ktorý nie je založený alebo zriadený na podnikanie, Národná banka Slovenska a Fond národného majetku Slovenskej republiky nemusia podať daňové priznanie, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, a príjmy, z ktorých sa daň vyberá podľa zákona. Občianske združenia nemusia podať daňové priznanie, ak majú iba príjmy, ktoré nie sú predmetom dane, príjmy, z ktorých sa daň vyberá podľa zákona, a príjmy oslobodené od dane podľa zákona. Rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie nemusia podať daňové priznanie, ak majú okrem príjmov, z ktorých sa daň vyberá podľa zákona, len príjmy oslobodené od dane.

Zo zdaniteľných príjmov daňovníka, ktorý zanikol bez likvidácie, podáva daňové priznanie jeho právny nástupca. Ak ide o daňovníka, na ktorého bol vyhlásený konkurz, daňové priznanie podáva správca konkurznej podstaty.

Ak sa daňovník zrušuje s likvidáciou, zdaňovacie obdobie, ktoré sa začalo pred vstupom daňovníka do likvidácie, končí sa dňom predchádzajúcim dňu jeho vstupu do likvidácie.

Zdaňovacie obdobie daňovníka, ktorý vstúpil do likvidácie, sa začína dňom jeho vstupu do likvidácie a končí sa dňom skončenia likvidácie. Ak sa likvidácia neskončí do 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom daňovník vstúpil do likvidácie, končí sa toto zdaňovacie obdobie 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom daňovník vstúpil do likvidácie. Ak daňovník neskončil likvidáciu do 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom daňovník vstúpil do likvidácie, je až do skončenia likvidácie zdaňovacím obdobím kalendárny rok. Ak sa likvidácia skončí v priebehu kalendárneho roka, končí sa toto zdaňovacie obdobie dňom skončenia likvidácie. Ak sa na daňovníka v likvidácii vyhlási konkurz, zdaňovacie obdobie sa končí dňom predchádzajúcim dňu vyhlásenia konkurzu.

Ak je na daňovníka vyhlásený konkurz, končí sa zdaňovacie obdobie dňom predchádzajúcim dňu vyhlásenia konkurzu.

Zdaňovacie obdobie daňovníka, na ktorého bol vyhlásený konkurz, sa začína dňom vyhlásenia konkurzu a končí sa dňom zrušenia konkurzu. Ak konkurz nebol zrušený do 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom bol na daňovníka vyhlásený konkurz, končí sa toto zdaňovacie obdobie 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom bol na daňovníka vyhlásený konkurz. Ak konkurz nebol zrušený do 31. decembra druhého roka nasledujúceho po roku, v ktorom bol na daňovníka vyhlásený konkurz, je až do zrušenia konkurzu zdaňovacím obdobím kalendárny rok. Ak sa konkurz zruší v priebehu kalendárneho roka, končí sa zdaňovacie obdobie dňom zrušenia konkurzu.

Po zrušení konkurzu sa zdaňovacie obdobie začína dňom nasledujúcim po zrušení konkurzu a končí sa 31. decembra kalendárneho roka, v ktorom bol zrušený konkurz.

Pri zmene právnej formy daňovníka sa končí zdaňovacie obdobie dňom predchádzajúcim dňu zápisu zmeny do obchodného registra. Nové zdaňovacie obdobie sa začína dňom zápisu zmeny do obchodného registra a trvá do dňa, keď by sa skončilo zdaňovacie obdobie daňovníka, ak by k zmene právnej formy nedošlo. V týchto prípadoch sa ku dňu predchádzajúcemu dňu zápisu zmeny do obchodného registra zostavuje účtovná závierka podľa osobitného predpisu. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na zmenu právnej formy spoločnosti s ručením obmedzeným na akciovú spoločnosť alebo na družstvo, akciové spoločnosti na spoločnosť s ručením obmedzeným alebo na družstvo, alebo družstva na spoločnosť s ručením obmedzeným alebo na akciovú spoločnosť.

Ak sa po skončení konkurzu:

- a) začne likvidácia, zdaňovacie obdobie daňovníka v likvidácii sa začína dňom jeho vstupu do likvidácie a končí sa podľa zákona,
- b) pokračuje v likvidácii, zdaňovacie obdobie daňovníka v likvidácii sa začína dňom nasledujúcim po skončení konkurzu a končí sa 31. decembra roka, v ktorom sa skončil konkurz.

Pri zrušení daňovníka zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku sa zdaňovacie obdobie končí dňom predchádzajúcim dňu zamietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku daňovníka.

Ak daňovník mení zdaňovacie obdobie z kalendárneho roka na hospodársky rok alebo naopak, je povinný podať daňové priznanie za zdaňovacie obdobie ukončené dňom predchádzajúcim dňu zmeny v lehote podľa zákona.

Ak v súlade s osobitným predpisom došlo k zmene účtovného obdobia na hospodársky rok, je súčasne hospodársky rok aj zdaňovacím obdobím. Na termín predloženia daňového priznania sa v tomto prípade primerane použijú ustanovenia tohto zákona o termínoch predkladania daňového priznania. Pri zmene zdaňovacieho obdobia, ktorým je kalendárny rok, na hospodársky rok sa obdobie od začiatku kalendárneho roka do dňa predchádzajúceho zmene zdaňovacieho obdobia na hospodársky rok považuje za samostatné zdaňovacie obdobie.

Daňovník, ktorého daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie vypočítaná podľa zákona presiahla 16596,96 eur, je povinný platiť, počnúc prvým mesiacom nasledujúceho zdaňovacieho obdobia, mesačné preddavky na daň vo výške 1/12 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie, a to vždy do konca príslušného mesiaca. Daňovník vyrovná celoročnú daň v lehote na podanie daňového priznania.

Daňovník, ktorého daň v predchádzajúcom zdaňovacom období vypočítaná podľa

zákona presiahla 1659,70 eur a nepresiahla 16596,96 eur, platí štvrťročné preddavky na daň na bežné zdaňovacie obdobie, a to vo výške 1/4 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie. Štvrťročné preddavky na daň sú splatné do konca príslušného kalendárneho štvrťroka. Daňovník vyrovná celoročnú daň v lehote na podanie daňového priznania.

Ak správca dane neurčí platenie preddavkov na daň, preddavky na daň neplatí

- a) daňovník, ktorého daň za predchádzajúce zdaňovacie obdobie vypočítaná podľa zákona nepresiahla 1659,70 eur,
- b) daňovník v likvidácii alebo v konkurze v zdaňovacom období podľa zákona,
- c) daňovník podľa zákona.

Zákon upravuje aj osobitné prípady a spôsob platenia preddavkov dane právnických osôb. Ďalej zákon upravuje daň vyberanú zrážkou a spoločné ustanovenia pre fyzické a právnické osoby vo veciach platenia dane.

Ak má daňovník pochybnosti o správnosti zrazenej dane alebo preddavku na daň, môže požiadať o vysvetlenie platiteľa dane v lehote do 12 kalendárnych mesiacov odo dňa, keď k zrážke dane alebo preddavku na daň došlo. V žiadosti uvedie dôvody preukazujúce jeho pochybnosti. Platiteľ dane je povinný písomne oznámiť daňovníkovi požadované údaje v lehote do 30 dní odo dňa doručenia žiadosti a v tej istej lehote prípadnú chybu opraviť. Ak platiteľ dane nesplní túto povinnosť, daňovník je oprávnený podať sťažnosť správcovi dane v lehote do 60 dní odo dňa, keď mal platiteľ dane doručiť daňovníkovi písomné vysvetlenie a prípadnú chybu opraviť.

Ak po doručení písomného vysvetlenia platiteľa dane podľa predchádzajúceho odseku daňovník nesúhlasí s postupom platiteľa dane, môže podať sťažnosť na postup platiteľa dane správcovi dane, a to v lehote do 30 dní odo dňa doručenia písomného vysvetlenia platiteľa dane daňovníkovi.

Správca dane, ktorý je miestne príslušný platiteľovi dane podľa zákona alebo podľa osobitného predpisu, o sťažnosti rozhodne tak, že sťažnosti vyhovie v plnom rozsahu alebo vyhovie čiastočne a súčasne uloží platiteľovi dane povinnosť vykonať nápravu v určenej lehote, alebo sťažnosť zamietne. Rozhodnutie o sťažnosti sa doručí daňovníkovi aj platiteľovi dane, pričom daňovník a platiteľ dane sa môžu proti nemu odvolať v lehote do 30 dní odo dňa jeho doručenia. Odvolanie má odkladný účinok. Ak platiteľ dane nevykoná nápravu v lehote určenej v rozhodnutí, správca dane uloží platiteľovi dane pokutu podľa osobitného predpisu.

Správca dane môže rozhodnutím uložiť fyzickým osobám a právnickým osobám, aby pri peňažnom plnení poskytnutom inému daňovníkovi zrážali na zabezpečenie dane sumu zodpovedajúcu polovici sadzby dane podľa zákona z peňažného plnenia. Suma zabezpečenia dane sa považuje za preddavok na daň.

5.3 Minimálna výška dane

Daň sa nevyrubí a neplatí, ak za zdaňovacie obdobie nepresiahne 16,60 eur alebo celkové zdaniteľné príjmy daňovníka, ktorý je fyzickou osobou, za zdaňovacie obdobie nepresiahnu 50 % sumy podľa zákona. Zákon stanovuje výnimky z vyššie uvedeného pravidla.

Daň sa neplatí, ak daň na úhradu vypočítaná v daňovom priznaní nepresiahne sumu 3,32 eur.

5.4 Lehoty na podávanie daňového priznania, prehľadu a hlásenia

Daňové priznanie, prehľad alebo hlásenie podáva daňovník miestne príslušnému správcovi dane.

Daňové priznanie alebo hlásenie sa podáva do troch kalendárnych mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia, ak zákon neustanovuje inak; prehľad sa podáva do konca kalendárneho mesiaca, za predchádzajúci kalendárny mesiac. V lehote na podanie daňového priznania alebo hlásenia je povinný platiteľ dane, daňovník, dedič alebo osoba podľa osobitného predpisu daň aj zaplatiť. Daňovník, ktorému do lehoty na podanie daňového priznania správca dane neoznámil číslo účtu správcu dane vedeného pre daňovníka, je povinný daň zaplatiť v lehote do ôsmich dní od doručenia tohto oznámenia, ak mu toto oznámenie bolo doručené po lehote na podanie daňového priznania. Rovnaký postup sa použije, ak za osobu, ktorá nemá do termínu na podanie daňového priznania správcom dane oznámené číslo účtu správcu dane vedeného pre daňovníka, podáva daňové priznanie dedič alebo osoba podľa osobitného predpisu.

Zákon stanovuje aj osobitne prípady podávania vyššie uvedených dokumentov.

5.5 Registračná povinnosť a oznamovacia povinnosť

Fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá na území Slovenskej republiky získa povolenie na podnikanie alebo oprávnenie na podnikanie, je povinná požiadať správcu dane o registráciu do konca kalendárneho mesiaca po uplynutí mesiaca, v ktorom získala povolenie alebo oprávnenie na podnikanie. Na účely tohto zákona sa dňom získania povolenia alebo oprávnenia na podnikanie považuje deň, keď je fyzická osoba alebo právnická osoba podľa osobitných predpisov oprávnená začať podnikáť na území Slovenskej republiky.

Fyzická osoba, ktorá nie je registrovaná, je povinná v lehote do konca kalendárneho mesiaca po uplynutí mesiaca, v ktorom na území Slovenskej republiky začala vykonávať inú samostatnú zárobkovú činnosť alebo v ktorom na území Slovenskej republiky prenajala nehnuteľnosť okrem pozemku, požiadať správcu dane o registráciu.

Zákon stanovuje aj osobitne prípady týkajúce sa registračnej povinnosti pre daňové subjekty.

V. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Trestné právo

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona, v znení neskorších predpisov

1 Predmet zákona

Zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

2 Základy trestnej zodpovednosti

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Trestný čin je prečin a zločin.

Prečin je:

- a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti,
- b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

Miesto spáchania trestného činu je každé miesto, na ktorom:

- a) páchatel' konal, alebo
- b) nastal alebo podľa predstavy páchatel'a mal nastať následok predpokladaný týmto zákonom.

Príprava na zločin je konanie, ktoré spočíva v úmyselnom organizovaní zločinu, zadovážovaní alebo prispôsobovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie, v spolčení, zhluknutí, návode, objednávaní alebo pomoci na taký zločin alebo v inom

úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie, ak nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

Príprava na zločin je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za zločin, ku ktorému smerovala.

Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel dobrovoľne:

- a) upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, alebo
- b) urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Ustanovením predchádzajúceho odseku nie je dotknutá trestnosť páchatel'a za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Pokus trestného činu je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel' dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ak nedošlo k dokonaniu trestného činu.

Pokus trestného činu je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin.

Trestnosť pokusu trestného činu zaniká, ak páchatel' dobrovoľne:

- a) upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie trestného činu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, alebo
- b) urobil o pokuse trestného činu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Ustanovením predchádzajúceho odseku nie je dotknutá trestnosť páchatel'a za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel':

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel':

a) vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo

b) nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

Pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Na priťažujúcu okolnosť alebo na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne, ak ide o:

a) ťažší následok, aj vtedy, keď ho páchatel' zaviniť z nedbanlivosti, ak tento zákon nevyžaduje aj v tomto prípade zavinenie úmyselné, alebo

b) inú skutočnosť, aj vtedy, keď o nej páchatel' nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, ak tento zákon nevyžaduje, aby o nej páchatel' vedel.

Páchatel' trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám.

Páchatel'om trestného činu môže byť fyzická osoba.

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchatelia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

Účastník na dokonanom trestnom čine alebo na jeho pokuse je ten, kto úmyselne:

a) zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor),

b) naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca),

c) požiadal iného, aby spáchal trestný čin (objednávateľ), alebo

d) poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predsavzatí, sľubom pomôcť po trestnom čine (pomocník).

Na trestnú zodpovednosť účastníka sa použijú ustanovenia o trestnej zodpovednosti páchatel'a, ak zákon neustanovuje inak.

Kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný.

Pre trestný čin sexuálneho zneužívania nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku.

Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom, nie je trestným činom.

Nejde o krajnú núdzu, ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom za daných okolností odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Rovnako nejde o krajnú núdzu, ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať.

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.

Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v predchádzajúcom odseku, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

Ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu mylne domnieva, že útok hrozí, nevyklučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z nedbanlivosti, ak omyl spočíva v nedbanlivosti.

Použitie zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom.

Za použitie zbrane v súlade so zákonom sa považuje aj jej použitie proti inému vo svojom obydľí na ochranu života, zdravia alebo majetku, ak osoba do obydľia neoprávnene vnikne alebo v ňom neoprávnene zotrvá a nejde o nutnú obranu. To neplatí, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.

V zákone sú ďalej právne upravené pojmy ako dovolené riziko, výkon práva a povinnosti, súhlas poškodeného a plnenie úlohy agenta.

3 Sankcie a druhy trestov

Sankcie podľa zákona sú tresty a ochranné opatrenia, ktoré sú právnym následkom spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného.

Trest je ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú môže uložiť páchatel'ovi len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin.

Ochranné opatrenie je ujma na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd podľa tohto zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.

Za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchatel'ovi, ktorý je fyzickou osobou, len:

- a) trest odňatia slobody,
- b) trest domáceho väzenia,
- c) trest povinnej práce,
- d) peňažný trest,

- e) trest prepadnutia majetku,
- f) trest prepadnutia veci,
- g) trest zákazu činnosti,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- j) trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- k) trest vyhostenia.

Ochranné opatrenia sú:

- a) ochranné liečenie,
- b) ochranná výchova,
- c) ochranný dohľad,
- d) detencia,
- e) zhabanie veci,
- f) zhabanie peňažnej čiastky,
- g) zhabanie majetku.

V tejto časti je aj právna úprava základných zásad ukladania sankcií, poľahčujúcich a priťažujúcich okolností, mimoriadne zníženie trestu, upustenie od potrestania, úhrnný a spoločný trest, ďalší trest, upustenie od súhrnného a ďalšieho trestu, započítanie väzby a trestu, ukladanie a výkon jednotlivých trestov, podmienené prepustenie a podmienené upustenie od výkonu zvyšujúceho niektorých trestov, ochranné opatrenia. V ďalšej časti zákona je právna úprava zániku trestnosti a trestu.

4 Výklad niektorých pojmov

Konaním sa rozumie aj opomenutie takeého konania, na ktoré bol páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný.

Trestný čin je spáchaný verejne, ak je spáchaný:

- a) obsahom tlačoviny alebo rozširovaním spisu, filmom, rozhlasom, televíziou, použitím počítačovej siete alebo iným obdobne účinným spôsobom, alebo
- b) pred viac ako dvoma súčasne prítomnými osobami.

Trestný čin je spáchaný so zbraňou, ak páchatel' alebo s jeho vedomím niektorý zo spolupáchatel'ov použije zbraň na útok, na prekonanie alebo zamedzenie odporu alebo ju má na taký účel pri sebe; zbraňou sa rozumie, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné, každá vec, ktorou možno urobiť útok proti telu dôraznejším. Trestný čin je spáchaný so zbraňou aj vtedy, ak páchatel' použije napodobeninu zbrane alebo ju má pri sebe s úmyslom, aby bola považovaná za pravú.

Trestný čin je spáchaný vlámaním, ak páchatel' vnikol do uzavretého priestoru nedovoleným prekonaním uzamknutia alebo prekonaním inej zabezpečovacej prekážky použitím sily alebo ľst'ou.

Trestný čin je spáchaný v obydlí, ak je spáchaný v dome alebo byte iného alebo v iných priestoroch slúžiacich na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacich, ak sú ako súčasť obydlia uzavreté.

Trestný čin je spáchaný ľst'ou, ak bol spáchaný s využitím omylu, ktorý páchatel' vyvolal, alebo s použitím úskoku.

Trestný čin je spáchaný násilím, ak páchatel' použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel' uviedol do stavu bezbrannosti ľst'ou, alebo ak páchatel' použil násilie proti veci iného.

Trestný čin je spáchaný s použitím nátlaku vtedy, ak páchatel' použije na jeho spáchanie psychické násilie proti inému.

Trestný čin je spáchaný opakovane, ak páchatel' postupne spáchal viac rovnakých trestných činov opakovanými samostatnými činmi, medzi ktorými nie je žiadna objektívna alebo subjektívna súvislosť, pričom trestnosť každého z nich sa posudzuje samostatne.

Za pokračovací trestný čin sa považuje, ak páchatel' pokračoval v páchaní toho istého trestného činu. Trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden trestný čin, ak všetky čiastkové útoky toho istého páchatel'a spája objektívna súvislosť v čase, spôsobuje ich páchania a v predmete útoku, ako aj subjektívna súvislosť, najmä jednotiaci zámer páchatel'a spáchať uvedený trestný čin; to neplatí vo vzťahu k čiastkovým útokom spáchaným mimo územia Slovenskej republiky.

Za hromadný trestný čin sa považuje jeho spáchanie viacerými činmi, ktoré samostatne ešte nie sú trestným činom. Trestnosť všetkých takých činov sa posudzuje spoločne.

Za trváci trestný čin sa považuje vyvolanie a udržiavanie alebo len udržiavanie protiprávneho stavu.

Ak obvinený pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaný, aj po oznámení vznesenia obvinenia, posudzuje sa také konanie od tohto procesného úkonu ako nový skutok; to neplatí, ak ide o trestný čin zanedbania povinnej výživy. V takom prípade ide o pokračovanie konania až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu.

Ujmou na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie akékoľvek poškodenie zdravia iného.

Ublížením na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie také poškodenie zdravia iného, ktoré si objektívne vyžiadalo lekárske vyšetrenie, ošetrovanie alebo liečenie, počas ktorého bol nie iba na krátky čas sťažený obvyklý spôsob života poškodeného.

Ťažkou ujmom na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie len vážna porucha zdravia alebo vážne ochorenie, ktorou je:

- a) zmrzačenie,
- b) strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti,
- c) ochromenie údu,
- d) strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva,
- e) poškodenie dôležitého orgánu,
- f) zohyzdenie,
- g) vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu,
- h) mučivé útrapy, alebo
- i) porucha zdravia trvajúca dlhší čas.

Poruchou zdravia trvajúcou dlhší čas sa na účely zákona rozumie porucha, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj pracovnú neschopnosť, v trvaní najmenej štyridsaťdva kalendárnych dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodeného.

Škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

Škodou sa rozumie aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť.

Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahrnuje aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

Škodou malou sa rozumie škoda prevyšujúca sumu 266 eur. Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy. Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok takej sumy. Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy. Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

Ak tento zákon v osobitnej časti vyžaduje v základnej skutkovej podstate spôsobenie škody ako majetkový následok trestného činu a neuvádza jej výšku, má sa za to, že musí byť spôsobená aspoň škoda malá.

Pri určení výšky škody sa vychádza z ceny, za ktorú sa vec, ktorá bola predmetom útoku, v čase a v mieste činu obvykle predáva. Ak výšku škody nemožno takto zistiť, vychádza sa z účelne vynaložených nákladov na obstaranie rovnakej alebo obdobnej veci alebo na uvedenie veci do predošlého stavu.

Ak ide o ujmu na životnom prostredí, ujmu spôsobenú na chránených druhoch živočíchov a rastlín, exemplároch alebo drevinách alebo škodu na pamiatkovo chránených veciach alebo veciach majúcich historickú, umeleckú alebo vedeckú hodnotu, pri určení ujmy alebo výšky škody sa vychádza aj z hodnoty veci určenej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným na základe zákona.

Ak nemožno určiť výšku škody alebo ujmy ani jedným zo spôsobov podľa predchádzajúcich odsekov alebo ak sú vážne pochybnosti o správnosti výšky škody alebo takto určenej ujmy, určí sa jej výška na podklade odborného vyjadrenia alebo potvrdenia právnickej osoby, ktorej pôsobnosť alebo predmet činnosti poskytuje záruku objektívnosti určenia škody alebo ujmy; inak sa výška škody určí na podklade znaleckého posudku.

Ďalej je vymedzený pojem osoba, verejný činiteľ, vojak, odsúdený, potrestaný, účastník, skupina osôb a organizácia, vec, prostitúcia a pornografia, cudzia moc a cudzí činiteľ, ústavné zariadenie a krízová situácia, prechovávanie drog pre vlastnú potrebu, počítanie času a svojvoľné vzdialenie.

Zákon upravuje aj pojmy závažný spôsob konania, chránená osoba, osobitný motív, trestné činy extrémizmu, nebezpečné zoskupenie, ťažká ujma na zdraví a smrť a smrť viacerých osôb.

5 Osobitná časť Trestného zákona

V Osobitnej časti Trestného zákona sú právne upravené skutkové podstaty jednotlivých trestných činnov.

5.1 Trestné činy proti životu a zdraviu

Príklady: Ublíženie na zdraví

§ 156

(1) Kto inému úmyselne ublíži na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) na chránenej osobe, alebo

b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) za krízovej situácie, alebo
- c) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

§ 157

(1) Kto inému z nedbanlivosti spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

§ 158

Kto inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo uloženú mu podľa zákona, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

5.2 Trestné činy proti slobode a ľudskej dôstojnosti

Príklad: Ochrana súkromia v obydlí

§ 194a

Kto úmyselne poruší právo iného na jeho súkromie v obydlí, právo na jeho súkromný a rodinný život vedený v obydlí tým, že bez jeho súhlasu zadovážuje pre seba alebo iné osoby neoprávneným sledovaním jeho obydlia poznatky o jeho živote a živote osôb, ktoré sa zdržiavajú v jeho obydlí, a s využitím informačno-technických prostriedkov a iných technických prostriedkov vyhotovuje z tohto pozorovania záznamy alebo inú dokumentáciu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až dva roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu do obydlia,
- c) najmenej s dvoma osobami, alebo
- d) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dva až štyri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) voči chránenej osobe, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

5.3 Trestné činy proti rodine a mládeži

Príklad: Zanedbanie povinnej výživy

§ 207

(1) Kto najmenej tri mesiace v období dvoch rokov neplní, čo aj z nedbanlivosti, zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto sa najmenej tri mesiace v období dvoch rokov úmyselne vyhýba plneniu svojej zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

a) a vydá oprávnenú osobu do nebezpečenstva núdze,

b) závažnejším spôsobom konania, alebo

c) hoci bol v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch za taký čin odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený.

5.4 Trestné činy proti majetku

Príklad: Nevyplatenie mzdy a odstupného

§ 214

(1) Kto ako štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnávateľom, alebo ich prokurista nevyplatí svojmu zamestnancovi mzdu, plat alebo inú odmenu za prácu, náhradu mzdy alebo odstupné, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, v deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal peňažné prostriedky na ich výplatu, ktoré nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie činnosti právnickej osoby alebo činnosti zamestnávateľa, ktorý je fyzickou osobou, alebo vykoná opatrenia smerujúce k zmareniu vyplatenia týchto peňažných prostriedkov, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním väčšiu škodu,

b) z osobitného motívu, alebo

c) voči viac ako desiatim zamestnancom.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

5.5 Trestné činy hospodárske

Príklad: Porušovanie priemyselných práva

§ 282

(1) Kto neoprávnene zasiahne do práv k patentu, úžitkovému vzoru, dizajnu, topografii polovodičového výrobku alebo k uznaným odrodám rastlín, alebo k plemenám zvierat, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo

b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

5.6 Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu

Príklad: Neoprávnené uskutočňovanie stavby

§ 299a

(1) Kto bez stavebného povolenia alebo v rozpore s ním postaví stavbu alebo jej časť, pričom nejde o jednoduchú stavbu alebo drobnú stavbu podľa stavebných predpisov, a spôsobí tým vážnu ujmu na právach alebo oprávnených záujmoch vlastníka pozemku alebo viacerých osôb, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, hoci bol za taký alebo obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý.

5.7 Trestné činy proti republike

5.8 Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach

Príklad: Krivé obvinenie

§ 345

(1) Kto iného ľživo obviní z trestného činu v úmysle privodiť jeho trestné stíhanie, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) z osobitného motívu, alebo

b) verejne.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

5.9 Trestné činy proti iným právam a slobodám

Príklad: Ohováranie

§ 373

(1) Kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním značnú škodu,

b) z osobitného motívu,

c) verejne, alebo

d) v podnikaní závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

b) a spôsobí inému stratu zamestnania, úpadok podniku alebo rozvod manželstva.

5.10 Trestné činy proti brannosti, proti civilnej službe proti službe

5.11 Trestné činy vojenské

5.12 Trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, trestné činy terorizmu extrémizmu a trestné činy vojnové.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku, v znení neskorších predpisov

1 Základné ustanovenia zákona

Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní,

pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb. Nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje tento zákon.

Do základných práv a slobôd osôb v prípadoch dovolených zákonom možno zasahovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, pričom treba rešpektovať dôstojnosť osôb a ich súkromie.

Ak zákon neustanovuje inak, pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní o zásahoch do základných práv a slobôd podľa tohto zákona rozhoduje sudca pre prípravné konanie; sudca pre prípravné konanie rozhoduje aj v iných prípadoch ustanovených týmto zákonom.

Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevyssloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Prokurátor v trestnom konaní zastupuje štát. Ak tento zákon, medzinárodná zmluva vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (medzinárodná zmluva) alebo rozhodnutie medzinárodnej organizácie, ktorým je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak, prokurátor je povinný stíhať všetky trestné činy, o ktorých sa dozvedel.

Ak zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

Každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevyklučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Každý, proti komu sa vedie trestné konanie, má právo na obhajobu.

Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

Súd môže vykonať aj dôkazy, ktoré strany nenavrhlí. Strany majú právo nimi navrhnutý dôkaz zabezpečiť.

Orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom

podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Orgány činné v trestnom konaní a súd spolupracujú so záujmovými združeniami občanov a využívajú ich výchovné pôsobenie.

Strany sú si v konaní pred súdom rovné.

Trestné stíhanie pred súdom je možné len na základe návrhu alebo obžaloby podanej prokurátorom, ktorý v konaní pred súdom obžalobu alebo návrh zastupuje.

V trestnom konaní pred súdom rozhoduje senát, samosudca alebo sudca pre prípravné konanie. Predseda senátu, samosudca alebo sudca pre prípravné konanie rozhodujú sami, ak to zákon výslovne ustanovuje.

Trestné veci prejednáva súd verejne. Z hlavného pojednávania alebo verejného zasadnutia môže byť verejnosť vylúčená len v prípadoch ustanovených týmto zákonom. Rozsudok musí byť vždy vyhlásený verejne.

Konanie pred súdom je ústne, výnimky ustanovuje zákon. Dokazovanie riadi súd, ktorý však výsluch obžalovaného, svedkov, poškodeného a znalcov spravidla ponecháva stranám, najprv tej, ktorá dôkaz navrhla či obstarala.

Pri rozhodovaní na hlavnom pojednávaní, na verejnom zasadnutí alebo na neverejnom zasadnutí smie súd prihliadnuť len na tie dôkazy, ktoré boli v tomto konaní vykonané, ak zákon neustanovuje inak.

Ak obvinený, jeho zákonný zástupca, poškodený, zúčastnená osoba alebo svedok vyhlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, má právo na tlmočníka a prekladateľa. Pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu nepodliehajú osoby, ktoré požívajú imunity a výsady podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva.

Na trestné stíhanie sudcu, sudcu ústavného súdu a generálneho prokurátora Slovenskej republiky (generálny prokurátor) je potrebný súhlas ústavného súdu.

Prípady neprípustnosti trestného stíhania upravuje zákon.

Orgány činné v trestnom konaní sú prokurátor a policajt.

Súdnicstvo vykonávajú nezávislé a nestranné súdy na všetkých stupňoch oddelene od iných štátnych orgánov prostredníctvom sudcu pre prípravné konanie, samosudcu, predsedu senátu, senátu alebo v prípadoch ustanovených zákonom aj vyšším súdnym úradníkom, probačným a mediačným úradníkom a súdnym tajomníkom.

Sudca pre prípravné konanie je sudca súdu prvého stupňa, ktorý je rozvrhom práce súdu poverený rozhodovať o:

a) zásahoch do základných práv a slobôd pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní,

- b) sťažnostiach proti rozhodnutiam prokurátora, ak tak ustanovuje zákon,
- c) v iných prípadoch ustanovených týmto zákonom.

Na účely zákona sa súdom rozumie okresný súd, krajský súd, Špecializovaný trestný súd a Najvyšší súd Slovenskej republiky (najvyšší súd).

Krajským súdom sa na účely tohto zákona rozumie aj Špecializovaný trestný súd, ak zákon neustanovuje inak; odvolacím súdom je krajský súd a najvyšší súd.

Predsedom senátu sa na účely zákona rozumie aj samosudca, ak z jednotlivých ustanovení tohto zákona nevyplýva niečo iné.

Krajským prokurátorom sa na účely tohto zákona rozumie, ak zákon neustanovuje inak, aj prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry, ak ide o veci patriace do jej pôsobnosti.

Policajtom sa na účely zákona rozumie:

- a) vyšetrovateľ Policajného zboru,
- b) vyšetrovateľ finančnej správy, ak ide o trestné činy spáchané v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní,
- c) poverený príslušník Policajného zboru,
- d) poverený príslušník vojenskej polície v konaní o trestných činoch príslušníkov ozbrojených síl,
- e) poverený príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže v konaní o trestných činoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže a v objektoch Zboru väzenskej a justičnej stráže aj jeho zamestnancov a o trestných činoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo väzbe,
- f) poverený pracovník finančnej správy, ak ide o trestné činy spáchané v súvislosti s porušením colných predpisov alebo daňových predpisov v oblasti dane z pridanej hodnoty pri dovoze a spotrebných daní,
- g) veliteľ námornej lode v konaní o trestných činoch spáchaných na tejto lodi.

Policajtom sa na účely tohto zákona rozumie v rozsahu poverenia úkonov vyšetrovania aj zástupca príslušného orgánu iného štátu, orgánu Európskej únie alebo orgánu vytvoreného spoločne členskými štátmi Európskej únie, ktorý je zaradený do spoločného vyšetrovacieho tímu vytvoreného na základe dohody. Spoločný vyšetrovací tím sa môže zriadiť najmä, ak vyšetrovanie trestného činu vyžaduje vykonať zložité úkony aj v inom štáte alebo vyšetrovanie trestného činu uskutočňuje niekoľko štátov, pričom okolnosti prípadu vyžadujú ich koordinovaný a spoločný postup. Vedúci spoločného vyšetrovacieho tímu je vždy zástupca orgánu činného v trestnom konaní Slovenskej republiky; ostatné podmienky činnosti spoločného vyšetrovacieho tímu upraví dohoda o jeho vytvorení. Orgánom oprávneným uzavrieť dohodu o vytvorení spoločného vyšetrovacieho tímu je Generálna

prokuratúra Slovenskej republiky (generálna prokuratúra) po predchádzajúcom prerokovaní s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky (minister spravodlivosti).

Policajtom sa na účely zákona rozumie aj príslušník Policajného zboru, ktorý nie je vyšetrovateľom Policajného zboru alebo povereným príslušníkom Policajného zboru uvedeným v predchádzajúcom odseku písm. a) a c) v rozsahu určenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na vykonávanie rozhodnutí, opatrení a úkonov trestného konania vo vyšetrovaní alebo v skrátanom vyšetrovaní.

Subjekt trestného konania je každý, kto má a vykonáva vplyv na priebeh konania a komu tento zákon na uskutočnenie tohto vplyvu priznáva určité procesné práva alebo ukladá povinnosti. V konaní pred súdom je stranou ten, proti komu sa vedie trestné konanie, poškodený, zúčastnená osoba a prokurátor; rovnaké postavenie ako strana má aj zástupca občianskeho združenia, dôveryhodná osoba, ako aj iná osoba, na ktorej návrh alebo žiadosť sa konanie vedie alebo ktorá podala opravný prostriedok a v konaní proti mladistvému aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Ak sa v tomto zákone používa pojem strana, rozumie sa tým v predsúdnom konaní aj subjekt trestného konania, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva niečo iné.

Ak z povahy veci nevyplýva niečo iné, obvineným sa rozumie aj obžalovaný a odsúdený.

Po nariadení hlavného pojednávania sa obvinený označuje ako obžalovaný.

Odsúdený je ten, proti ktorému bol vydaný odsudzujúci rozsudok, ktorý už nadobudol právoplatnosť.

Trestné konanie je konanie podľa zákona, trestné sťažanie úsek od začatia trestného sťažania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej a prípravným konaním sa rozumie úsek od začatia trestného sťažania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu (dohoda o vine a treste) alebo právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.

Skutkom sa rozumie aj čiastkový útok pokračovacieho trestného činu, ak nie je výslovne ustanovené inak.

Neodkladný úkon je taký úkon, ktorého vykonanie vzhľadom na nebezpečenstvo zmarenia alebo zničenia neznesie z hľadiska účelu trestného konania odklad na čas, kým sa začne trestné sťažanie.

Neopakovateľný úkon je taký úkon, ktorý v ďalšom konaní už nemožno vykonať.

Opatrenia sú neformálne ústne alebo písomné rozhodnutia technicko-organizačnej alebo operatívnej povahy.

Agent je príslušník Policajného zboru alebo príslušník polície iného štátu, ktorý na základe príkazu prokurátora alebo súdu prispieva k odhaľovaniu, zisťovaniu a usvedčovaniu páchatel'ov zločinu, trestných činov uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona (korupcia), trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti. Pri odhaľovaní, zisťovaní a usvedčovaní páchatel'ov korupcie môže byť agentom aj iná osoba ako príslušník Policajného zboru ustanovená prokurátorom na návrh policajta alebo príslušníka Policajného zboru povereného ministrom vnútra Slovenskej republiky (minister vnútra).

Informačno-technickými prostriedkami sa na účely tohto zákona rozumejú elektrotechnické, rádiatechnické, fototechnické, optické, mechanické, chemické a iné technické prostriedky a zariadenia alebo ich súbory použité utajovaným spôsobom pri odpočúvaní a zázname prevádzky v elektronických komunikačných sieťach (odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky), obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov alebo pri vyhľadávaní, otváraní a skúmaní zásielok, ak sa ich použitím zasahuje do základných ľudských práv a slobôd. Na spracúvanie informácií získaných použitím informačno-technických prostriedkov, ich evidenciu, dokumentáciu, ukladanie a vyradovanie sa vzťahujú osobitné predpisy, ak tento zákon neustanovuje inak. Prevádzkovatelia verejných telefónnych sietí, poskytovatelia elektronických telekomunikačných sietí, poskytovatelia elektronických telekomunikačných služieb, poštový podnik, dopravcovia a iní zasielateľia a ich zamestnanci sú povinní poskytnúť nevyhnutnú súčinnosť pri použití informačno-technických prostriedkov; pritom sa nemôžu dovoľávať povinnosti mlčanlivosti podľa osobitných zákonov.

Prostriedkami operatívno-pátracej činnosti sa na účely tohto zákona rozumejú kontrolovaná dodávka, zámena obsahu zásielok, agent, predstieraný prevod, sledovanie osôb a vecí.

Organizáciou na pomoc poškodeným sa na účely tohto zákona rozumie mimovládna organizácia zriadená podľa osobitného zákona, ktorá poskytuje bezodplatnú pomoc poškodeným.

1.1 Súd a osoby zúčastnené na konaní

Sústavu súdov, ktoré vykonávajú súdnictvo v trestných veciach, ustanovuje osobitný zákon. Zákon upravuje pôsobnosť špecializovaného trestného súdu.

Zákon určuje vecnú a miestnu príslušnosť súdov.

Spory o príslušnosť medzi súdmi rozhoduje súd im najbližšie spoločne nadriadený.

1.2 Obvinený

Toho, kto je podozrivý zo spáchania trestného činu, možno považovať za obvineného a použiť proti nemu prostriedky určené týmto zákonom proti obvinenému až vtedy, ak bolo proti nemu vznesené obvinenie.

Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

1.3 Obhajca

Obhajcom môže byť len advokát.

Pri úkonoch trestného konania sa môže dať obhajca zastúpiť advokátskym koncipientom, ak s tým obvinený súhlasí

- a) v prípravnom konaní, ak ide o konanie o prečine a zločine s výnimkou obzvlášť závažného zločinu,
- b) v konaní pred súdom, ak ide o konanie o prečine.

Obhajca je povinný poskytovať obvinenému potrebnú právnu pomoc, na obhajovanie jeho záujmov účelne využívať prostriedky a spôsoby obhajoby uvedené v zákone, najmä starať sa o to, aby boli v konaní náležite a včas objasnené skutočnosti, ktoré obvineného zbavujú viny alebo jeho vinu zmierňujú.

1.4 Poškodený

Poškodený je osoba, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. Poškodený má právo v prípadoch ustanovených týmto zákonom sa vyjadriť, či súhlasí s trestným stíhaním, má právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazeráť do spisov a preštudovať ich, zúčastniť sa na hlavnom pojednávaní a na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní alebo o dohode o priznaní viny a prijatí trestu, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, má právo záverečnej reči a právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom zákonom.

Orgán činný v trestnom konaní a súd je povinný poškodeného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

1.5 Väzba

Obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania

alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že:

- a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,
- b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo
- c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

1.6 Zadržanie

Osobu podozrivú zo spáchania trestného činu môže policajt zadržať, ak je tu niektorý z dôvodov väzby podľa zákona alebo ak ide o podozrivú osobu podľa zákona, aj keď proti nej doteraz nebolo vznesené obvinenie. Na zadržanie je potrebný predchádzajúci súhlas prokurátora. Bez takého súhlasu možno zadržanie vykonať, len ak vec neznesie odklad a súhlas vopred nemožno dosiahnuť, najmä ak bola taká osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo zastihnutá na úteku.

1.7 Dokazovanie

V trestnom konaní treba dokazovať najmä:

- a) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu,
- b) kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok,
- c) závažnosť činu vrátane príčin a podmienok jeho spáchania,
- d) osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia,
- e) následok a výšku škody spôsobenú trestným činom,
- f) príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu.

Za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Dôkazy môžu obstarávať aj strany na vlastné náklady. V prípade oslobodenia spod obžaloby podľa zákona nahradí účelne vynaložené náklady obvinenému štát.

Dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia sa nesmie použiť v konaní okrem prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.

1.8 Odborná činnosť a znalecká činnosť

Ak sú na objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie potrebné odborné znalosti, vyžiada orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu odborné vyjadrenie mimo znaleckú činnosť vykonávanú podľa osobitného zákona. V jednoduchých prípadoch sa možno uspokojiť s písomným potvrdením, o ktorého správnosti nie sú pochybnosti.

O vyžiadaní odborného vyjadrenia alebo písomného potvrdenia sa rozhodne opatrením.

Orgán činný v trestnom konaní alebo súd vyžiada odborné vyjadrenie alebo písomné potvrdenie predovšetkým od organizácie špecializovanej na činnosť, ktorá je obsahom odborného vyjadrenia alebo písomného potvrdenia. Táto organizácia v odbornom vyjadrení alebo písomnom potvrdení uvedie meno osoby, ktorú možno vypočúť ako svedka k obsahu odborného vyjadrenia alebo písomného potvrdenia.

Ak to okolnosti prípadu vyžadujú, tomu, kto spracováva odborné vyjadrenie, sa umožní, aby sa v potrebnom rozsahu oboznámil s obsahom spisu, najmä s vykonanými dôkazmi. Na jeho návrh možno tiež vykonať dôkazy, ktoré potrebuje na účely podania odborného vyjadrenia.

Odborné vyjadrenie alebo písomné potvrdenie možno vyžiadať aj od štátneho orgánu, ktorý odborné vyjadrenie alebo písomné potvrdenie predloží vždy bez náhrady.

Ak pre zložitosť objasňovanej skutočnosti nie je postup podľa zákona postačujúci, priberie orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu znalca na podanie znaleckého posudku. Ak ide o objasnenie skutočnosti obzvlášť zložitej, priberú sa dvaja znalci. Dvoch znalcov treba pribratť vždy, ak ide o vyšetrenie duševného stavu a pitvu mŕtvol.

Na prehliadku a pitvu mŕtvoly nesmie byť ako znalec pribratý lekár, ktorý zomrelého ošetroval počas choroby, ktorá smrti predchádzala.

O pribratí znalca sa rozhodne uznesením. Proti uzneseniu možno podať sťažnosť pre vecné dôvody alebo pre osobu znalca.

Orgán činný v trestnom konaní alebo súd priberie do trestného konania na podanie znaleckého posudku podľa zákona predovšetkým znaleckú organizáciu špecializovanú na činnosť, ktorá je obsahom znaleckého posudku. Táto organizácia v znaleckom posudku uvedie meno znalca, ktorého možno vypočúť k obsahu znaleckého posudku.

Ak v príslušnom odbore alebo odvetví nie je zapísaná žiadna osoba alebo osoba zapísaná v zozname znalcov nemôže podať znalecký posudok, alebo podanie znaleckého posudku by bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo nákladmi, možno do konania pribrať aj inú osobu s potrebnými odbornými a občianskymi predpokladmi, ak s tým súhlasí. Taká osoba je povinná pred vykonaním znaleckej činnosti zložiť sľub podľa osobitného zákona; ak ide o právnickú osobu, sľub zloží fyzická osoba poverená touto právnickou osobou vykonaním znaleckej činnosti.

Znalec musí byť pri pribratí upozornený na povinnosť bez odkladu oznámiť skutočnosti, pre ktoré by mohol byť vylúčený alebo ktoré mu vo veci bránia byť činný ako znalec. Musí byť tiež poučený o význame znaleckého posudku z hľadiska všeobecného záujmu a o trestných následkoch vedome nepravdivého znaleckého posudku.

Ak znalecký posudok obstará niektorá zo strán, poučí príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd znalca na okolnosti uvedené v predchádzajúcom odseku.

Úlohy, ktoré má znalec riešiť z hľadiska svojej odbornosti, sa mu určia spravidla v uznesení o pribratí znalca, a to formou otázok. Treba dbať pritom na to, že znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy, ani robiť právne závery.

Znalcovi treba umožniť, aby sa v potrebnom rozsahu oboznámil s obsahom spisu, najmä s vykonanými dôkazmi. Možno mu tiež dovoliť, aby sa zúčastnil na výsluchu obvineného, svedkov alebo pri vykonávaní iných dôkazov. Na návrh znalca možno tiež vykonať dôkazy, ktoré potrebuje na účely podania posudku. Pri takom dokazovaní má právo byť prítomný a vypočúvaným osobám môže klásť otázky. Znalcovi možno zapožičať spis.

Znalec podá posudok spravidla písomne. Len výnimočne, v jednoduchších prípadoch, možno dovoliť, aby ho nadiktoval do zápisnice o výsluchu. Ak znalec spracoval posudok písomne, stačí, aby sa pri výsluchu naň odvolal. Posudok sa doručuje aj obhajcovi, a to na trovy obhajoby.

Ak sa pribralo viac znalcov, ktorí dospeli po vzájomnej porade k súhlasným záverom, stačí, ak podá posudok ten z nich, ktorého sami určili. Ak sa závery znalcov odlišujú, podá posudok každý z nich samostatne.

V prípravnom konaní možno upustiť od výsluchu znalca, ak policajt alebo prokurátor nemá o spoľahlivosti a úplnosti podaného posudku pochybnosti.

Ak posudok obstaral obvinený, poškodený alebo zúčastnená osoba, doručí ho prokurátorovi a ostatným stranám, ktorých záujmov sa dotýka.

Ak vzniknú pochybnosti o správnosti znaleckého posudku alebo ak je znalecký posudok nejasný alebo neúplný, treba požiadať znalca o vysvetlenie alebo doplnenie posudku. Ak by to nevedlo k odstráneniu pochybností alebo nejasností znaleckého posudku alebo k úplnosti znaleckého posudku, treba pribrať iného znalca.

Vo výnimočných a obzvlášť závažných prípadoch vyžadujúcich osobitné vedecké posúdenie alebo na preskúmanie posudku znalca môže orgán činný v trestnom konaní alebo súd pribrať na podanie znaleckého posudku znalecký ústav.

Ak v príslušnom odbore alebo odvetví nie je žiadna právnická osoba zapísaná ako znalecký ústav alebo znalecký ústav zapísaný v zozname nemôže podať znalecký posudok, alebo podanie znaleckého posudku by bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo nákladmi, možno do konania pribrať na podanie znaleckého posudku inú právnickú osobu, ktorá je špecializovaným vedeckým a odborným pracoviskom alebo špecializovaným odborným pracoviskom.

Znalecký ústav alebo právnická osoba pribratá na podanie znaleckého posudku je povinná spracovať znalecký posudok písomne, v ktorom uvedie osoby, ktoré sa na spracovaní znaleckého posudku podieľali, a ich prípadné rozdielne závery. Ak pri spracovaní znaleckého posudku dospeli k zhodným záverom, určí sa v znaleckom posudku osoba, ktorá môže byť ako znalec vypočítaná na účely trestného konania.

Duševný stav vyšetrujú vždy dvaja znalci z odboru psychiatrie.

Na vyšetrenie duševného stavu obvineného je potrebný príkaz súdu a v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie.

Ak na vyšetrenie duševného stavu nepostačí ambulantné vyšetrenie, môže súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie nariadiť, aby obvinený bol pozorovaný v zdravotníckom ústave alebo, ak je vo väzbe, v nemocnici pre obvinených a odsúdených.

Proti uzneseniu možno podať sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Pozorovanie duševného stavu v zdravotníckom ústave môže trvať najviac dva mesiace. Na odôvodnenú žiadosť môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora túto lehotu predĺžiť, avšak nie viac ako o jeden mesiac. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť.

Ak znalci u obvineného zistia príznaky nasvedčujúce jeho nepríčetnosti alebo zmenšenej príčetnosti, musia zaujať stanovisko aj k tomu, či je jeho pobyt na slobode nebezpečný.

Ak sú závažné pochybnosti, či nie je u svedka, ktorého výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá, podstatne znížená schopnosť správne vnímať alebo vypovedať, možno znalecky vyšetriť aj duševný stav svedka. V takom prípade je vždy potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie. Vyšetrenie duševného stavu svedka pozorovaním v zdravotníckom ústave nie je prípustné.

1.9 Rozhodnutia

Súd rozhoduje rozsudkom, trestným rozkazom alebo príkazom, kde to zákon výslovne ustanovuje; v ostatných prípadoch rozhoduje, ak zákon neustanovuje niečo iné alebo ak rozhodnutie nemá technicko-organizačnú alebo operatívnu povahu, uznesením.

Orgány činné v trestnom konaní rozhodujú, ak zákon neustanovuje niečo iné alebo ak rozhodnutie nemá technicko-organizačnú alebo operatívnu povahu, uznesením. Príkazom rozhodujú, kde to zákon výslovne ustanovuje.

1.9.1 Rozsudok

Rozsudok po úvodných slovách „V mene Slovenskej republiky“ musí obsahovať:

- a) označenie súdu, o ktorého rozsudok ide, mená a priezviská sudcov a prísediacich, ktorí sa na rozhodnutí zúčastnili,
- b) dátum a miesto vyhlásenia rozsudku,
- c) výrok rozsudku s uvedením zákonných ustanovení, ktoré sa použili,
- d) odôvodnenie, ak zákon neustanovuje niečo iné,
- e) poučenie o opravnom prostriedku.

Obžalovaný musí byť v rozsudku označený svojím menom a priezviskom, dátumom a miestom narodenia a bydliska, prípadne inými údajmi potrebnými na to, aby nemohol byť zamenený s inou osobou. Ak ide o osobu podliehajúcu pôsobnosti súdov podľa zákona, uvedie sa i hodnosť obžalovaného a útvár, ktorého je príslušníkom.

Výrok, ktorým sa obžalovaný uznáva za vinného alebo ktorým sa spod obžaloby oslobodzuje, musí presne označovať trestný čin, ktorého sa výrok týka, a to nielen zákonným pomenovaním a uvedením právnej kvalifikácie, ale aj uvedením miesta, času a spôsobu spáchania, prípadne aj s uvedením iných skutočností potrebných na to, aby skutok nemohol byť zamenený s iným, ako aj uvedením všetkých zákonných znakov vrátane tých, ktoré odôvodňujú určitú trestnú sadzbu.

V rozsudku, ktorým sa rozhoduje o vine, uvedie súd aj výrok o:

- a) náhrade škody, ak bol nárok na jej náhradu riadne a včas uplatnený,
- b) ochrannom opatrení, ak o ňom bolo na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní rozhodnuté.

Odsudzujúci rozsudok musí obsahovať výrok o treste s uvedením zákonných ustanovení, podľa ktorých bol trest uložený alebo podľa ktorých bolo od potrestania upustené, a to prípadne s poukazom na prijatú záruku. Ak bol uložený trest odňatia slobody, ktorého výkon možno podmiennečne odložiť alebo podmiennečne odložiť s probačným dohľadom, musí rozsudok obsahovať aj výrok o tom, či bol podmiennečný odklad povolený, a prípadne, na aké podmienky je viazaný.

Ak bol uložený trest odňatia slobody na doživotie alebo iný nepodmienečný trest odňatia slobody, rozsudok musí obsahovať výrok o spôsobe výkonu tohto trestu.

Vo výroku oslobodzujúceho rozsudku sa musí uviesť, o ktorý z dôvodov uvedených v zákone sa oslobodenie spod obžaloby opiera uvedením zákonného ustanovenia a slovným vyjadrením tohto dôvodu.

Súd, ktorý rozhoduje znovu vo veci, v ktorej skorší rozsudok bol na základe odvolania, dovolania alebo návrhu na obnovu zrušený len čiastočne, uvedie v novom rozsudku iba tie výroky, pre ktoré o veci znovu rozhoduje. Na súvislosť týchto výrokov s výrokmi, v ktorých zostal skorší rozsudok nedotknutý, pritom poukáže.

V rozsudku, ktorým sa ukladá súhrnný trest, musí súd označiť tie skoršie rozsudky, v ktorých nový rozsudok zrušuje výrok o treste a nahrádza ho výrokom o súhrnnom treste.

Ak rozsudok obsahuje odôvodnenie, súd v ňom stručne uvedie, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Ak rozsudok obsahuje ďalšie výroky, treba odôvodniť aj tieto výroky.

V odôvodnení rozsudku, ktorým sa schválila dohoda o vine a treste, súd stručne uvedie najmä priebeh konania o dohode a jeho výsledok, odpovede obvineného na otázky uvedené v zákone; ak je obvinený mladistvý a v čase konania nedovŕšil osemnásť rok svojho veku, aj vyjadrenie jeho obhajcu a zákonného zástupcu.

Zákon ďalej upravuje inštitút porady a hlasovania o rozsudku, vyhlásenia rozsudku, vyhotovenie rozsudku, doručenie rozsudku, opravu vyhotoveného rozsudku a jeho rovnopisu, účinky opravy.

Rozsudok treba vždy vyhlásiť verejne; vyhlasuje ho predseda senátu.

Vyhlasujú sa úvodné slová "V mene Slovenskej republiky", úplné znenie výroku tak, ako bol odhlasovaný, aspoň podstatná časť odôvodnenia a poučenie o opravnom prostriedku.

Pri vyhlasovaní úvodných slov a výroku rozsudku prítomní povstanú.

V poučení sa uvedie, proti ktorým výrokom rozsudku môže podať odvolanie oprávnená osoba a v akej lehote. Zároveň sa v ňom uvedie, že rozsudok možno napadnúť odvolaním len v niektorej jeho časti alebo sa odvolania výslovne vzdať.

Rozsudok sa vyhlási spravidla ihneď po skončení pojednávania, ktoré rozsudku predchádzalo; ak to nie je možné, možno pre vyhlásenie rozsudku pojednávanie odročiť, najviac však o tri pracovné dni.

Každý rozsudok treba vyhotoviť písomne. Vyhotovenie rozsudku musí byť v zhode s obsahom rozsudku tak, ako bol vyhlásený.

Rozsudok treba písomne vyhotoviť vo väzobných veciach najneskôr do 10 pracovných dní, v ostatných veciach do 30 pracovných dní odo dňa jeho vyhlásenia; ak ho zo závažných dôvodov nemožno v tejto lehote vyhotoviť, predseda súdu môže povoliť dlhšiu lehotu, najviac však dvojnásobok uvedených lehôt; o tomto súd upovedomí strany.

Ak nemôže predseda senátu alebo sudca vyhlásený rozsudok písomne vyhotoviť pre prekážku dlhšieho trvania, vyhotoví ho na príkaz predsedu súdu iný sudca.

Vyhotovený rozsudok podpíše predseda senátu a ten, kto ho vypracoval. Ak nemôže predseda senátu podpísať vyhotovenie rozsudku pre prekážku dlhšieho trvania, podpíše ho za neho iný člen senátu; dôvod treba na vyhotovení rozsudku poznamenať.

Rovnopis rozsudku sa doručí obžalovanému, prokurátorovi, poškodenému, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody, zúčastnenej osobe, a to aj keď boli pri vyhlásení rozsudku prítomní.

Ak má obžalovaný obhajcu alebo zákonného zástupcu, doručí sa rovnopis rozsudku aj jemu.

1.9.2 Uznesenie

Uznesenie musí obsahovať:

- a) označenie orgánu, o ktorého rozhodnutie ide, mená a priezviská osôb, ktoré sa na rozhodnutí zúčastnili,
- b) dátum a miesto rozhodnutia,
- c) výrok uznesenia s uvedením zákonných ustanovení, ktoré boli použité, a ak ide o rozhodnutie vo veci samej, aj skutok a jeho právnu kvalifikáciu,
- d) odôvodnenie, ak zákon neustanovuje niečo iné,
- e) poučenie o opravnom prostriedku.

V odôvodnení treba, ak to prichádza podľa povahy veci do úvahy, uviesť najmä skutočnosti, ktoré sa považujú za dokázané, dôkazy, o ktoré sa skutkové zistenia opierajú, úvahy, ktorými sa rozhodujúci orgán spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, ako aj právne úvahy, na ktorých základe podľa príslušných ustanovení zákona posudzoval dokázané skutočnosti.

Ak sa po vyhlásení uznesenia obvinený alebo iná oprávnená osoba a prokurátor vzdali sťažnosti alebo taký prejav urobili v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia uznesenia, môže sa vyhotoviť zjednodušené písomné uznesenie, ktoré neobsahuje odôvodnenie; to neplatí, ak ide o rozhodnutie o väzbe. Ak ide o mladistvého obvineného, taký prejav je potrebný aj od zákonného zástupcu a zástupcu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Vyhlásiť treba len tie uznesenia, ktoré boli urobené:

- a) pri úkone vykonávanom za účasti osoby, ktorej sa uznesenie dotýka,
- b) na hlavnom pojednávaní,
- c) na verejnom zasadnutí,
- d) na neverejnom zasadnutí.

Zákon upravuje pravidlá vyhotovenia uznesenia, oznámenia uznesenia a použitie ustanovení o rozsudku.

1.9.3 Príkaz

Príkaz musí obsahovať:

- a) označenie orgánu, o ktorého rozhodnutie ide,
- b) dátum a miesto rozhodnutia,
- c) výrok príkazu s uvedením zákonných ustanovení, ktoré boli použité,
- d) skutok s uvedením právnej kvalifikácie trestného činu, ak z povahy veci nevyplýva niečo iné.

Písomné vyhotovenie príkazu musí obsahovať odôvodnenie vtedy, kde to zákon výslovne ustanovuje.

Proti príkazu opravný prostriedok nie je prípustný.

1.10 Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutí

Rozsudok je právoplatný, a ak neustanovuje zákon niečo iné, aj vykonateľný, ak

- a) zákon proti nemu nepripúšťa odvolanie,
- b) zákon síce proti nemu pripúšťa odvolanie, ale
 1. odvolanie v lehote podané nebolo,
 2. oprávnené osoby sa odvolania výslovne vzdali alebo ho výslovne vzali späť, alebo
 3. podané odvolanie bolo zamietnuté.

Odvolanie podané len poškodeným proti výroku o náhrade škody a odvolanie podané len zúčastnenou osobou nebráni tomu, aby ostatné časti rozsudku nadobudli právoplatnosť a boli vykonané. Ani odvolanie týkajúce sa len niektorého z viacerých obžalovaných nebráni tomu, aby rozsudok u ostatných obžalovaných nadobudol právoplatnosť a bol vykonaný.

Ak bola lehota na podanie odvolania zmeškaná, ale oprávnenou osobou bola podaná žiadosť o navrátenie lehoty, nemožno rozsudok vykonať až do právoplatnosti rozhodnutia o tejto žiadosti.

Uznesenie je právoplatné, a ak neustanovuje zákon niečo iné, aj vykonateľné, ak

- a) zákon proti nemu nepripúšťa sťažnosť,
- b) zákon síce proti nemu pripúšťa sťažnosť, ale

1. sťažnosť v lehote podaná nebola,
2. oprávnené osoby sa sťažnosti výslovne vzdali alebo ju výslovne vzali späť, alebo
3. podaná sťažnosť bola zamietnutá.

Uznesenie je vykonateľné, aj keď doteraz nenadobudlo právoplatnosť, ak zákon proti nemu síce pripúšťa sťažnosť, ale nepriznáva jej odkladný účinok.

Sťažnosť, ktorá sa týka len niektorej z viacerých osôb alebo len niektorej z viacerých vecí, o ktorých bolo rozhodnuté tým istým uznesením, nebráni ani v prípade, že má odkladný účinok, tomu, aby uznesenie nadobudlo právoplatnosť a bolo vykonané v ostatných častiach, ak ich možno oddeliť.

Ak bola lehota na podanie sťažnosti, ktorá má odkladný účinok, zmeškaná, ale oprávnenou osobou bola podaná žiadosť o navrátenie lehoty, nemožno uznesenie vykonať až do právoplatného rozhodnutia o tejto žiadosti.

2 Predsúdne konanie

2.1 Postup pred začatím trestného stíhania

Trestné oznámenie sa podáva prokurátorovi alebo policajtovi. Prokurátor a policajt bez meškania upovedomia Úrad špeciálnej prokuratúry o podanom trestnom oznámení, ak sa týka pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu.

2.2 Prípravné konanie

Ak nie je dôvod na postup podľa zákona, policajt začne trestné stíhanie bez meškania, najneskôr však do 30 dní od prijatia trestného oznámenia, ak ho treba doplniť. Trestné stíhanie sa začne vydaním uznesenia. Ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaisťovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie. O začatí trestného stíhania policajt upovedomí oznamovateľa a poškodeného. Policajt doručí také uznesenie prokurátorovi najneskôr do 48 hodín.

Policajt postupuje primerane podľa zákona, ak sa o skutočnostiach odôvodňujúcich začatie trestného stíhania dozvie inak ako z trestného oznámenia.

Uznesenie o začatí trestného stíhania musí obsahovať opis skutku s uvedením miesta, času, prípadne iných okolností, za akých k nemu došlo, o aký trestný čin v tomto skutku ide, a to jeho zákonným pomenovaním a uvedením príslušného ustanovenia Trestného zákona. Uznesenie neobsahuje odôvodnenie.

Trestné stížanie sa začne vykonaním zaistovacieho úkonu, neodkladného úkonu alebo neopakovateľného úkonu aj vtedy, ak ho vykonal miestne nepríslušný policajt, ak nebolo možné dosiahnuť, aby ho vykonal príslušný policajt, a najneskôr do troch dní od jeho vykonania odovzdá vec príslušnému policajtovi spolu s uznesením o začatí trestného stížania.

Policajt je oprávnený po začatí trestného stížania vykonávať všetky úkony podľa tohto zákona.

2.3 Vyšetrowanie

Vyšetrowanie sa vykonáva o zločinoch. Vyšetrowanie vykonáva policajt uvedený v zákone.

Príslušnosť policajta podľa zákona, ktorý vykonáva vyšetrowanie o zločine alebo prečine, sa nekončí, ak v priebehu vyšetrowania zistí, že dôvody, pre ktoré bol príslušný vo veci konať, odpadli.

Policajt vykonáva vyšetrowanie alebo skrátené vyšetrowanie spravidla osobne. Úkony, ktorými sa začalo trestné stížanie alebo ktoré boli vykonané po začatí trestného stížania miestne nepríslušným policajtom, nie je potrebné opakovať, ak boli vykonané podľa zákona.

Policajt postupuje vo vyšetrowaní alebo v skrátenom vyšetrowaní tak, aby čo najrýchlejšie zadovážil podklady na objasnenie skutku v rozsahu potrebnom na posúdenie prípadu a zistenie páchatel'a trestného činu.

Okrem prípadu, na ktorý je potrebné rozhodnutie alebo súhlas sudcu pre prípravné konanie alebo prokurátora, vykonáva policajt všetky úkony samostatne a je povinný ich vykonať v súlade so zákonom a včas.

Policajt zadovážuje dôkazy bez ohľadu na to, či svedčia v prospech alebo v neprospech obvineného; pritom postupuje podľa zákona. Obvinený nesmie byť nijakým spôsobom k výsluchu a k priznaniu nezákonne nútený. Odopretie výpovede sa nesmie použiť ako dôkaz proti obvinenému.

2.4 Skrátené vyšetrowanie

Skrátené vyšetrowanie sa vykonáva o prečinoch, ak nejde o konanie podľa zákona.

2.5 Rozhodnutia v prípravnom konaní

Rozhodnutiami v prípravnom konaní sú:

- a) postúpenie veci inému orgánu,
- b) zastavenie trestného stížania,
- c) podmienené zastavenie trestného stížania,
- d) podmienené zastavenie trestného stížania spolupracujúceho obvineného,

- e) rozhodnutie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania,
- f) prerušenie trestného stíhania.

Zákon presne upravuje podmienky a pravidlá, pre jednotlivé druhy rozhodnutí v prípravnom konaní.

Dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

Pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený na činnosti taxatívne stanovené v zákone a spôsobom upraveným v zákone.

2.6. Obžaloba

Ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd, prokurátor podá obžalobu príslušnému súdu, pripojí k nej spisy, ich prílohy a dôkazné predmety. O podaní obžaloby, ak nejde o konanie podľa zákona, upovedomí prokurátor obvineného, jeho obhajcu a poškodeného a ak je obvinený vo väzbe, aj ústav na výkon väzby.

Obžaloba sa môže podať len pre skutok, pre ktorý sa vznieslo obvinenie. Ak prokurátor mieni tento skutok posudzovať ako iný trestný čin, než ako ho posudzoval policajt, upozorní na to pred podaním obžaloby obvineného, obhajcu a poškodeného a zistí, či so zreteľom na zamýšľanú zmenu navrhujú doplniť vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Ak prokurátor nepovažuje navrhované doplnenie za potrebné, odmietne ho, urobí o tom záznam do spisu a vyrozumie osobu, ktorá návrh podala.

Spis obžaloby obsahuje najmä rozhodnutia orgánov prípravného konania o úkonoch, zápisnicu o výsluchu obvineného, poškodeného, svedka a všetky dôkazy týkajúce sa veci.

Po podaní obžaloby môže prokurátor uložiť policajtovi zabezpečiť dôkaz, ktorý potrebuje vykonať v konaní pred súdom.

Náležitosti obžaloby presne stanovuje zákon.

3 Súdne konanie

Trestné stíhanie pred súdom sa koná len na podklade obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste, ktoré podáva a pred súdom zastupuje prokurátor.

Pri podaní a zastupovaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste sa prokurátor spravuje zákonom a vnútorným presvedčením založeným na uvážení všetkých dôkazov a okolností prípadu.

O obžalobe alebo o návrhu na dohodu o vine a treste koná a vo veci rozhoduje:

- a) sudca pre prípravné konanie, ak ide o skrátené vyšetrovanie podľa zákona; pritom má rovnaké práva a povinnosti ako samosudca,

- b) samosudca o prečinoch a zločinoch, na ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje osem rokov, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak,
- c) predseda senátu alebo senát v ostatných prípadoch.

Podaní obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať.

Po podaní obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste súd rozhoduje samostatne všetky otázky súvisiace s ďalším konaním a je povinný, nečakajúc na ďalšie návrhy, urobiť všetky rozhodnutia a opatrenia upravené týmto zákonom, ktoré sú potrebné na skončenie veci a na výkon súdneho rozhodnutia.

Ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd o väzbe prednostne a urýchlene a ak to okolnosti prípadu umožňujú, tak súčasne s rozhodnutím podľa zákona, najneskôr však tak, aby postupom podľa zákona došlo k právoplatnému rozhodnutiu o väzbe do uplynutia lehoty, ktorá by bola základnou alebo predĺženou lehotou väzby v prípravnom konaní.

Zákon upravuje podrobnosti o späťvzatí obžaloby alebo návrhu dohody o vine a treste a ustúpenie od obžaloby, preskúmanie obžaloby a prebežné prejednanie obžaloby, nové preskúmanie alebo predbežné prejednanie obžaloby.

3.1 Vybrané inštitúty hlavného pojednávania

Termín hlavného pojednávania určí predseda senátu tak, aby obžalovaný od doručenia predvolania, prokurátor a obhajca od upovedomenia mali lehotu aspoň päť pracovných dní. Túto lehotu možno skrátiť len s ich súhlasom a tiež vtedy, ak obžalovaný odmietol účasť na hlavnom pojednávaní alebo požiadal, aby sa hlavné pojednávanie konalo v jeho neprítomnosti. U ostatných osôb, ktoré sa na hlavné pojednávanie predvolávajú alebo o ňom upovedomujú, treba spravidla zachovať aspoň trojdňovú lehotu. Ak sa pri skrátenom vyšetrovaní postupovalo podľa zákona, lehoty uvedené v tomto ustanovení sa nepoužijú.

O hlavnom pojednávaní sa upovedomí aj zákonný zástupca, poškodený a zúčastnená osoba. Ak má zúčastnená osoba alebo poškodený splnomocnenca, upovedomí sa o hlavnom pojednávaní len splnomocnenec. Ak má obžalovaný viac obhajcov, na ich upovedomenie o hlavnom pojednávaní sa použije primerane ustanovenie zákona.

Poškodeného treba v upovedomení upozorniť, že ak sa na hlavné pojednávanie nedostaví, bude sa o jeho nároku na náhradu škody rozhodovať na podklade jeho návrhov obsiahnutých v spise.

Hlavné pojednávanie sa koná spravidla v sídle súdu a v jeho úradných miestnostiach. Ak je to vhodné a účelné, hlavné pojednávanie sa môže konať priamo a bezodkladne na

mieste, kde bol spáchaný prečin, s uplatnením skráteného vyšetrovania. Tento postup možno uplatniť iba v prípade, keď nie sú dané podmienky povinnej obhajoby podľa zákona.

V záujme zabezpečenia ochrany osôb, ktoré sa zúčastnia konania, alebo ak to vyžadujú iné okolnosti prípadu, možno nariadiť vykonanie hlavného pojednávania aj mimo sídla súdu a jeho úradných miestností, ale spravidla v rámci územného obvodu súdu.

Hlavné pojednávanie koná súd zásadne verejne, aby verejnosti bola poskytnutá v čo najširšej miere možnosť sledovať prejednanie veci a aby sa tak čo najúčinnejšie prejavilo výchovné pôsobenie trestného stíhania na verejnosť.

Vylúčiť nemožno prokurátora, obžalovaného a jeho obhajcu, poškodeného, ani úradnú osobu, ktorej úlohou je zabezpečiť riadny priebeh pojednávania.

Rozsudok musí byť vyhlásený vždy verejne.

Zákon ďalej upravuje pravidlá začatia hlavného pojednávania, čo sa týka prítomnosti na hlavnom pojednávaní, vedenia hlavného pojednávania, začiatku hlavného pojednávania a vyhlásenie obžalovaného.

Po prednesení obžaloby predseda senátu poučí obžalovaného o jeho práve urobiť niektoré z vyhlásení, že:

- a) je nevinný,
- b) je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe,
- c) nepopiera spáchanie skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe.

Predseda senátu súčasne obžalovaného poučí o následkoch vyhlásenia podľa zákona.

Ak má obžalovaný obhajcu, môže sa s ním pred vyhlásením radiť.

Ak to vyžadujú okolnosti prípadu, záujem verejnosti alebo obžalovaného, môže súd obžalovanému povoliť, aby namiesto vyhlásenia, že je vinný, vyhlásil, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, ktoré súd pre potreby ďalšieho konania a rozhodnutia bude považovať za priznanie spáchania skutku. O tom musí byť obžalovaný poučený.

Ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe alebo urobil vyhlásenie podľa zákona, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa zákona a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa zákona.

Pred rozhodnutím súdu o prijatí vyhlásenia obžalovaného, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, ako aj pred rozhodnutím o prijatí vyhlásenia obžalovaného podľa zákona, súd zistí stanovisko prokurátora, poškodeného a zúčastnenej osoby, ak sú prítomní na hlavnom pojednávaní.

Súd po vyhlásení obžalovaného rozhodne uznesením, či toto vyhlásenie obžalovaného prijíma alebo neprijíma.

Ak súd rozhodol, že vyhlásenie obžalovaného prijíma, zároveň vyhlási, že dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku, sa nevykoná, a vykoná dôkazy súvisiace s nepriznaným skutkom, výrokom o treste, náhrade škody alebo ochranného opatrenia. To nevyklučuje možnosť výsluchu obžalovaného o účasti inej osoby na žalovanej trestnej činnosti.

3.2 Dokazovanie

Zákon v tejto časti upravuje inštitút dokazovania, ktorý sa v rámci súdneho konania uplatňuje výsluchom obžalovaného, výsluchom svedka a znaleckým dokazovaním.

Zákon upravuje aj presne pravidlá pre záver hlavného pojednávania.

Ak niet ďalších dôkazov alebo súd rozhodol, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebude, vyhlási predseda senátu dokazovanie za skončené a udelí slovo na záverečné reči.

Po záverečnej reči prokurátora, zástupcu záujmového združenia občanov prehovorí poškodený, zúčastnená osoba, obhajca obžalovaného a obžalovaný. Ak má poškodený alebo zúčastnená osoba splnomocnenca, prehovorí len splnomocnenec. Ak treba, určí predseda senátu poradie, v ktorom sa po záverečnej reči prokurátora ujmú slova jednotlivé oprávnené osoby. Obhajca obžalovaného a obžalovaný hovoria však vždy poslední; zástupca záujmového združenia občanov, poškodený a zúčastnená osoba alebo ich splnomocnenec môžu prehovoriť len v rozsahu uplatnených nárokov.

Ak sa po záverečnej reči obhajcu alebo obžalovaného ujal slova na základe súhlasu predsedu senátu znovu prokurátor, obhajca a obžalovaný majú právo sa k tomu vyjadriť.

Záverečné reči môže predseda senátu prerušiť len vtedy, keď vybočujú zrejme z rámca prejednávanej veci.

Po skončení záverečných rečí a pred odchodom na záverečnú poradu udelí predseda senátu obžalovanému posledné slovo. Počas tohto prejavu nesmú obžalovanému ani súd, ani nikto iný klásť otázky.

Ak zistí súd so zreteľom na záverečné reči alebo pri záverečnej porade, že treba ešte niektorú okolnosť objasniť, rozhodne uznesením, že dokazovanie bude doplnené, a v hlavnom pojednávaní pokračuje.

3.3 Odvolanie a konanie o ňom

Opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie. Odvolanie má odkladný účinok.

Ak tento zákon neustanovuje inak, rozsudok môže odvolaním napadnúť:

- a) prokurátor pre nesprávnosť ktoréhokoľvek výroku,
- b) obžalovaný pre nesprávnosť výroku, ktorý sa ho priamo týka, okrem výroku o vine v rozsahu, v ktorom súd prijal jeho vyhlásenie, že je vinný alebo vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe,
- c) poškodený pre nesprávnosť výroku o náhrade škody,
- d) zúčastnená osoba pre nesprávnosť výroku o zhabaní veci.

Osoba oprávnená podať odvolanie proti niektorému výroku rozsudku môže ho napadnúť aj preto, že taký výrok nebol urobený, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba.

V neprospech obžalovaného môže rozsudok napadnúť odvolaním prokurátor; len čo do povinnosti na náhradu škody má toto právo aj poškodený, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.

V prospech obžalovaného môžu rozsudok odvolaním napadnúť okrem obžalovaného a prokurátora i príbuzní obžalovaného v priamom rade, jeho súrodenci, osvojiteľ, osvojenec, manžel a druh. Prokurátor môže tak urobiť i proti vôli obžalovaného. Ak je obžalovaný pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená, môže i proti vôli obžalovaného za neho v jeho prospech odvolanie podať aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca.

Odvolanie sa podáva na súde, proti ktorého rozsudku smeruje, a to do 15 dní od oznámenia rozsudku. Oznámením rozsudku je jeho vyhlásenie v prítomnosti toho, komu treba rozsudok doručiť. Ak sa rozsudok vyhlásil v neprítomnosti takejto osoby, oznámením je až doručenie rozsudku.

Ak sa rozsudok oznamuje tak obžalovanému, ako aj jeho obhajcovi a zákonnému zástupcovi, plynie lehota od toho oznámenia, ktoré bolo vykonané najneskoršie.

Orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately plynie lehota samostatne.

Iným osobám uvedeným v zákone okrem prokurátora sa končí lehota tým istým dňom ako obžalovanému.

Ak osoba oprávnená podať odvolanie je prítomná pri vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa a poučená podľa zákona, predseda senátu umožní osobám oprávneným podať odvolanie vyjadriť sa a ich vyhlásenie o opravnom prostriedku sa zaznamená do zápisnice o hlavnom pojednávaní. Ak má obžalovaný obhajcu, môže urobiť také vyhlásenie po porade s obhajcom. Osoba oprávnená podať odvolanie môže oznámiť, že zatiaľ sa k možnosti využitia odvolania nevyjadruje. Do zápisnice o hlavnom pojednávaní sa zaznamená, proti ktorému výroku rozsudku odvolanie smeruje, alebo že odvolanie smeruje aj proti konaniu, ktoré rozsudku predchádzalo.

Z odvolania prokurátora, ktoré podal na hlavnom pojednávaní, musí byť zrejmé, či odvolanie smeruje v prospech alebo neprospech obžalovaného.

Zákon upravuje podmienky pre obsah odvolania, vzdanie sa odvolania a vzatie odvolanie späť.

Predseda senátu doručí rovnopis odvolania ostatným stranám, ktoré by mohli byť rozhodnutím o odvolaní priamo dotknuté, s upozornením, že sa môžu k odvolaniu vyjadriť; len čo lehota na podanie odvolania všetkým oprávneným osobám uplynula, predloží spisy odvolaciemu súdu.

O odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd. O odvolaní proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu rozhoduje najvyšší súd.

Odvolací súd zamietne odvolanie, ak bolo podané oneskorene, osobou neoprávnenou alebo osobou, ktorá sa odvolania výslovne vzdala alebo znovu podala odvolanie, ktoré v tej istej veci už predtým výslovne vzala späť alebo bolo podané proti výroku, proti ktorému nie je prípustné.

Ako oneskorené nemôže byť zamietnuté odvolanie, ktoré oprávnená osoba podala oneskorene len preto, že sa riadila nesprávnym poučením súdu.

Odvolací súd zruší napadnutý rozsudok a vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, ak zistí, že:

- a) súd rozhodol v nezákonnom zložení,
- b) obžalovaný nemal obhajcu, hoci išlo o prípad povinnej obhajoby, alebo
- c) hlavné pojednávanie bolo vykonané v neprítomnosti obžalovaného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky.

Ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa zákona alebo nezruší rozsudok podľa zákona, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa zákona.

Ak bolo podané odvolanie v prospech obžalovaného proti výroku, ktorým bol uznaný za vinného, a odvolací súd tento výrok nezrušuje, preskúma v celom rozsahu aj zákonnosť a odôvodnenosť výroku o treste a ďalších výrokov, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad.

Ak bola odvolaním napadnutá časť rozsudku týkajúca sa len niektorej z viacerých osôb, o ktorých bolo rozhodnuté tým istým rozsudkom, preskúma odvolací súd len tú časť rozsudku a predchádzajúceho konania, ktorá sa týka tejto osoby.

Zákon ďalej upravuje, kedy odvolací súd preruší trestné stíhanie z dôvodov uvedených v zákone.

Odvolací súd odvolanie zamietne, ak zistí, že nie je dôvodné.

Zákon stanovuje podmienky pre zrušenie napadnutého rozsudku.

Zákon upravuje konanie na odvolacom súde.

Konanie na súde prvého stupňa po zrušení rozsudku

Súd, ktorému vec bola vrátená na nové prejednanie a rozhodnutie, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí odvolací súd, a je povinný vykonať úkony a dôkazy, ktorých vykonanie odvolací súd nariadil.

Ak bol napadnutý rozsudok zrušený len v dôsledku odvolania podaného v prospech obžalovaného, nemôže v novom konaní dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech.

Na základe postupu odvolacieho súdu podľa zákona súd prvého stupňa na verejnom zasadnutí rozhodne rozsudkom.

Súd prvého stupňa rozhodne v rovnakom zložení senátu alebo rozhodne ten istý samosudca, iba ak by to pre závažné prekážky nebolo možné.

Proti rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré má odkladný účinok.

Ak sa rozsudok stal právoplatným, stáva sa súčasťou pôvodného rozsudku.

Ak zruší odvolací súd napadnutý rozsudok len vo výroku o náhrade škody a ak nerozhodne sám vo veci rozsudkom, odkáže poškodeného na občianske súdne konanie, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom.

3.4 Osobitné spôsoby konania

3.4.1 Dohoda o vine a treste

Návrh dohody o vine a treste na súde preskúma predseda senátu a podľa jeho obsahu a podľa obsahu spisu:

- a) určí termín verejného zasadnutia na rozhodnutie o návrhu dohody o vine a treste, alebo
- b) návrh dohody o vine a treste odmietne, ak zistí závažné porušenie procesných predpisov, najmä porušenie práva na obhajobu, alebo ak navrhovaná dohoda o vine a treste je zrejme neprimeraná.

Ak sa koná o zločine, na ktoré zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje osem rokov, rozhodnutie o zrejmej neprimeranosti dohody o vine a treste robí senát na neverejnom zasadnutí.

V uznesení podľa písm. b) treba uviesť, o ktoré konkrétne zistenia sa rozhodnutie opiera. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť.

Ak uznesenie o odmietnutí návrhu dohody o vine a treste nadobudlo právoplatnosť, vracia sa vec do štádia prípravného konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

Návrh dohody o vine a treste sa prejedná na verejnom zasadnutí, ak zákon neustanovuje inak.

Ak súd neodmietol návrh prokurátora na dohodu o vine a treste podľa zákona, doručí návrh obvinenému, jeho obhajcovi, poškodenému a jeho splnomocnencom. Ak mladistvý v čase konania verejného zasadnutia nedovŕši devätnásť rok svojho veku, doručí sa návrh aj jeho zákonnému zástupcovi a orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Rovnopis návrhu na dohodu o vine a treste spolu s upovedomením alebo s predvolaním na verejné zasadnutie treba doručiť tak, aby prokurátor, obvinený a jeho obhajca mali na prípravu na verejné zasadnutie od doručenia návrhu na dohodu o vine a treste aspoň päť pracovných dní. Túto lehotu možno skrátiť len s ich súhlasom. U ostatných osôb, ktoré sa na verejné zasadnutie predvolávajú alebo sa o ňom upovedomujú, treba zachovať aspoň trojdňovú lehotu.

Verejné zasadnutie o návrhu na dohodu o vine a treste sa vykoná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu, zapisovateľa, prokurátora, obvineného, a ak má obvinený obhajcu, aj za stálej prítomnosti obhajcu.

Po otvorení verejného zasadnutia prokurátor prednesie návrh na dohodu o vine a treste.

Po prednesení návrhu dohody o vine a treste predseda senátu zistí formou otázok, či obvinený:

- a) rozumie podanému návrhu na dohodu o vine a treste,
- b) súhlasí, aby sa jeho trestná vec prejedнала touto skrátenou formou, čím sa vzdáva práva na verejný súdny proces,
- c) rozumie, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa mu kladie za vinu,
- d) bol ako obvinený poučený o svojich právach, najmä o práve na obhajobu, či mu bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohol radiť o spôsobe obhajoby,
- e) rozumel podstate konania o návrhu na dohodu o vine a treste,
- f) rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu,
- g) bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy jemu kladené za vinu,
- h) sa dobrovoľne priznal a uznal vinu za spáchaný skutok, ktorý sa v návrhu dohody o vine a treste kvalifikuje ako určitý trestný čin,
- i) súhlasí s navrhovaným trestom, trest prijíma a v stanovených lehotách sa podriadi výkonu trestu a ochrannému opatreniu a nahradí škodu v rozsahu dohody,
- j) si uvedomuje, že ak súd prijme návrh na dohodu o vine a treste a vynesie rozsudok, ktorý nadobudne právoplatnosť vyhlásením, nebude možné proti tomuto rozsudku podať odvolanie.

Ak súd dohodu o vine a treste odmietne podľa zákona a po podaní obžaloby sa koná hlavné pojednávanie, priznanie spáchania skutku obvineným v konaní o dohode o vine a treste nemožno na hlavnom pojednávaní použiť ako dôkaz.

Ak mladistvý v čase konania nedovŕšil osemnásť rokov svojho veku, súd zistí, či jeho obhajca a zákonný zástupca súhlasia s dohodou o vine a treste.

Po vyjadrení obvineného ku všetkým otázkam, ako aj po vyjadrení strán k otázkam, ktoré sa ich priamo týkajú, súd sa odoberie na záverečnú poradu.

Súd môže rozhodovať len o skutku, jeho právnej kvalifikácii, primeranosti trestu, ochrannom opatrení vo vzťahu k obvinenému, ako aj o výroku na náhradu škody v rozsahu uvedenom v návrhu na dohodu o vine a treste, ak obvinený odpovedal na všetky otázky „áno“.

Ak súd dohodu o vine a treste, ktorá v navrhnutom znení nie je zrejme neprimeraná, ale ju nepovažuje za spravodlivú, oznámi svoje výhrady stranám, ktoré môžu navrhnúť nové znenie dohody o vine a treste. Na ten účel súd preruší verejné zasadnutie na potrebný čas. Ak sa strany dohodnú, postupuje sa primerane podľa zákona; ak s dohodou o vine a treste nesúhlasí poškodený, postupuje sa primerane podľa zákona. Ak sa strany nedohodnú, postupuje súd podľa zákona.

Ak súd dohodu o vine a treste v navrhnutom rozsahu neschváli alebo obvinený odpovedal na niektorú otázku „nie“, uznesením vráti vec prokurátorovi do prípravného konania, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak je obvinený vo väzbe a súd zároveň nerozhodol o prepustení obvineného na slobodu, pokračuje väzba v prípravnom konaní, ktorá však nesmie spolu s väzbou už vykonanou v prípravnom konaní presiahnuť lehotu uvedenú v zákone.

Ak súd dohodu o vine a treste schváli, potvrdí to rozsudkom, ktorý verejne vyhlási.

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie ani dovolanie okrem dovolania podľa zákona.

Rozsudok nadobudne právoplatnosť vyhlásením.

Ak je obvinený vo väzbe, po vyhlásení rozsudku súd urobí bez meškania opatrenia na výkon trestu; ak obvinený nie je vo väzbe, postupuje sa podľa príslušných ustanovení zákona.

3.4.2 Trestný rozkaz

Samosudca môže bez prejednávania veci na hlavnom pojednávaní vydať trestný rozkaz, ak je skutkový stav spoľahlivo preukázaný vykonanými dôkazmi.

Trestným rozkazom možno uložiť:

- a) trest odňatia slobody do troch rokov,
- b) trest zákazu činnosti,
- c) peňažný trest,
- d) trest prepadnutia vecí,
- e) trest povinnej práce, ak s tým obvinený súhlasí,

- f) trest domáceho väzenia,
- g) trest vyhostenia,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) ochranné opatrenie; trestným rozkazom však nemožno uložiť ochranné opatrenie zhabania majetku a ochranné opatrenie zhabania peňažnej čiastky vyššej ako 331 930 eur; samosudca postupuje podľa zákona, a ak ukladá ochranné opatrenie zhabania peňažnej čiastky, postupuje podľa zákona.

Náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest nesmie ani s uloženým trestom odňatia slobody presahovať tri roky.

Ak samosudca potrebuje na rozhodnutie o ochrannom opatrení vykonať ešte ďalšie dokazovanie, vyhradí rozhodnutie o ochrannom opatrení verejnému zasadnutiu. Verejnému zasadnutiu nemôže vyhradiť rozhodnutie o zhabaní peňažnej čiastky a zhabaní majetku.

Trestný rozkaz nie je možné vydať:

- a) v konaní proti osobe, ktorá je pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená,
- b) v konaní proti mladistvému, ak v čase jeho vydania mladistvý nedovíšil osemnásť rok svojho veku.

Trestný rozkaz má povahu odsudzujúceho rozsudku. Účinky spojené s vyhlásením rozsudku nastávajú doručením trestného rozkazu obvinenému.

Zákon stanovuje náležitosti trestného rozkazu ako aj podmienky podania opravného prostriedku, ktorým je odpor proti trestnému rozkazu.

Obvinený a osoby, ktoré sú oprávnené podať v jeho prospech odvolanie, ako aj prokurátor môžu podať proti trestnému rozkazu odpor. Odpor sa podáva na súde, ktorý trestný rozkaz vydal, a to do ôsmich dní od jeho doručenia. Osobám, ktoré môžu podať odvolanie v prospech obvineného okrem prokurátora, sa lehota končí tým dňom ako obvinenému. Ak sa trestný rozkaz doručuje obvinenému a aj jeho obhajcovi, plyní lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané neskôr. Na navrátenie lehoty sa primerane použije ustanovenie zákona.

Proti výroku o náhrade škody, ktorým bola priznaná náhrada škody, môže poškodený podať odpor; ak poškodený podal odpor, trestný rozkaz sa ruší vo výroku o náhrade škody. Samosudca odkáže uznesením poškodeného na občianske súdne konanie, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom. Rovnako sa postupuje aj vtedy, ak odpor proti výroku o náhrade škody podá iná oprávnená osoba.

Ak proti trestnému rozkazu podala oprávnená osoba v lehote odpor, samosudca nariadi vo veci hlavné pojednávanie; pri prejednávani veci na hlavnom pojednávaní nie je samosudca viazaný právnou kvalifikáciou ani druhom a výmerou trestu, ani výrokom o

ochrannom opatrení obsiahnutými v trestnom rozkaze. Inak sa trestný rozkaz stane právoplatným a vykonateľným podľa zákona; právoplatný výrok o uložení ochranného opatrenia zhabania peňažnej čiastky sa stane vykonateľným podľa zákona.

Proti výroku, ktorým bolo uložené ochranné opatrenie, môže zúčastnená osoba podať odpor. Odpor sa podáva na súde, ktorý trestný rozkaz vydal, a to do ôsmich dní od jeho doručenia.

Ak samosudca po doručení odporu nenariadi hlavné pojednávanie z dôvodu, že odpor podala neoprávnená osoba alebo bol podaný oneskorene, odmietne odpor uznesením. Ak samosudca po doručení odporu nenariadi hlavné pojednávanie z dôvodu, že odpor bol podaný neoprávnenou osobou, oneskorene alebo z dôvodu jeho späťvzatia, odmietne odpor uznesením. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Zákon upravuje rovnako podmienky späťvzatia súhlasu zo strany poškodeného, späťvzatia obžaloby zo strany prokurátora a späťvzatie odporu.

Trestný rozkaz sa stane právoplatným, a ak neustanovuje zákon niečo iné, aj vykonateľným, ak:

- a) odpor nebol podaný, uplynutím lehoty na podanie odporu,
- b) odpor bol vzatý späť, dňom jeho späťvzatia,
- c) sa oprávnená osoba vzdala práva podať odpor a obvinený súčasne vyhlásil, že nesúhlasí, aby odpor podala v jeho prospech iná oprávnená osoba, dňom vzdania sa práva podať odpor.

Okrem vyššie uvedených inštitútov medzi osobitné spôsoby konania zaraďujeme aj konanie proti mladistvým a konanie proti ušlému.

3.5 Mimoriadne opravné prostriedky

3.5.1 Zrušenie právoplatného rozhodnutia prokurátora alebo policajta

Generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon. Porušením zákona sa rozumie podstatné pochybenie, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci.

Ak sa týka rozhodnutie alebo konanie viacerých osôb alebo skutkov, môže generálny prokurátor zrušiť len tú časť rozhodnutia alebo konania, ktorá sa týka niektorej z týchto osôb alebo skutkov.

Generálny prokurátor v konaní rozhodne uznesením, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok.

Návrh na postup podľa zákona môžu podať do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia:

- a) obvinený vo svoj prospech,

- b) v prospech obvineného osoby, ktoré by mohli podať v jeho prospech odvolanie,
- c) poškodený v neprospech obvineného,
- d) zúčastnená osoba.

Generálny prokurátor môže rozhodnúť aj bez návrhu, a to v prospech alebo v neprospech obvineného, pritom nie je viazaný návrhom podaným podľa zákona.

Generálny prokurátor, ak rozhoduje bez návrhu, môže zrušiť rozhodnutie podľa zákona do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia; ak rozhoduje na základe návrhu, môže rozhodnutie podľa zákona zrušiť do šiestich mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia.

Ak generálny prokurátor po preskúmaní veci na základe návrhu oprávnenej osoby uvedenej v zákone nezistí dôvody na zrušenie napadnutého rozhodnutia alebo ak uplynula lehota uvedená v zákone, upovedomí o tom osobu, ktorá návrh podala.

Ak návrh bol podaný neoprávnenou osobou, generálny prokurátor nie je povinný konať; o tom takú osobu upovedomí.

Ak generálny prokurátor zistí, že zákon bol porušený, vysloví uznesením, že napadnutým rozhodnutím alebo jeho časťou, alebo v konaní, ktoré rozhodnutiu predchádzalo, bol porušený zákon v prospech alebo v neprospech obvineného.

Ak bol zákon porušený, generálny prokurátor súčasne s výrokom zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, prípadne aj chybné konanie, ktoré mu predchádzalo. Ak je nezákonný len niektorý výrok rozhodnutia a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší len tento výrok. Zruší aj ďalšie rozhodnutia policajta a prokurátora, ktoré na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujú, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo jeho časti generálny prokurátor:

- a) rozhodne vo veci sám, alebo
- b) prikáže orgánu, o ktorého rozhodnutie spravidla ide, aby o veci znovu konal a rozhodol.

Ak porušenie zákona spočíva len v tom, že v napadnutom rozhodnutí niektorý výrok chýba alebo je neúplný, môže generálny prokurátor bez toho, aby rozhodnutie zrušil, prikázať orgánu, o ktorého rozhodnutie ide, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

Orgán, ktorému vec bola prikázaná, je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie generálny prokurátor nariadil, a je viazaný jeho právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil, okrem ak sa zmenili skutkové alebo právne okolnosti, z ktorých právny názor generálneho prokurátora vychádzal.

3.5.2 Dovolanie

Dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený

zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa zákona.

Ak zákon neustanovuje inak, rozhodnutím sa rozumie:

- a) rozsudok a trestný rozkaz,
- b) uznesenie o postúpení veci okrem uznesenia o postúpení veci inému súdu,
- c) uznesenie o zastavení trestného stíhania,
- d) uznesenie o podmieňanom zastavení trestného stíhania,
- e) uznesenie o podmieňanom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného,
- f) uznesenie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania,
- g) rozhodnutie o uložení ochranného opatrenia,
- h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

Smrť obvineného alebo vyhlásenie obvineného za mŕtveho neprekáža uskutočneniu dovolacieho konania, ak dovolanie má byť alebo bolo podané v prospech obvineného. Ak také dovolanie podala osoba uvedená v zákone, písomný súhlas obvineného nie je potrebný.

Ak sa v dovolacom konaní zruší napadnuté rozhodnutie, smrť obvineného alebo jeho vyhlásenie za mŕtveho neprekáža vykonaniu ďalšieho konania a trestné stíhanie nemožno zastaviť preto, že obvinený zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho.

Dovolanie nemá odkladný účinok.

Dovolanie z dôvodov uvedených v zákone podá minister spravodlivosti len na podnet. Podnet môže podať osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v zákone.

Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v zákone

- a) generálny prokurátor proti ktorémukol'vek výroku,
- b) obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

Osoba oprávnená podať dovolanie proti niektorému výroku napadnutého rozhodnutia môže podať dovolanie aj preto, že taký výrok nebol urobený.

Ak sa týka rozhodnutie uvedené v zákone viacerých osôb, možno dovolanie podať tiež len proti tej časti rozhodnutia, ktoré sa týka niektorej z týchto osôb.

V prospech obvineného, s jeho výslovným písomným súhlasom, môže dovolanie podať aj príbuzný obvineného v priamom pokolení, jeho súrodenec, osvojiteľ, osvojenec, manžel alebo druh. Ak je obvinený mladistvý, osoba pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba, ktorej spôsobilosť na právne úkony je obmedzená, môže i proti vôli obvineného za neho v jeho prospech podať dovolanie aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca.

Ak podnet podala osoba, ktorej zákon právo na jeho podanie nepriznáva, minister spravodlivosti o podnete nekoná; toho, kto podnet podal, o tom upovedomí.

Ak sa dovolanie podáva v neprospech obvineného, možno ho podať do šiestich mesiacov od doručenia rozhodnutia súdu prokurátorovi. Ak sa dovolanie podáva v prospech obvineného, možno ho podať do troch rokov od doručenia rozhodnutia obvinenému; ak sa rozhodnutie doručuje obvinenému aj jeho obhajcovi alebo zákonnému zástupcovi, plynie lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

Ministrovi spravodlivosti plynie lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané najneskôr.

Dovolanie sa podáva na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni.

Dovolanie možno podať, ak:

- a) vo veci rozhodol nepríslušný súd,
- b) súd rozhodol v nezákonnom zložení,
- c) zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu,
- d) hlavné pojednávanie alebo verejné zasadnutie bolo vykonané v neprítomnosti obvineného, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky,
- e) vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania,
- f) trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje,
- g) rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom,
- h) bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa,
- i) rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť,
- j) bolo uložené ochranné opatrenie, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky,
- k) proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo neprípustné,
- l) odvolací súd zamietol odvolanie podľa zákona, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, alebo zobral na vedomie späťvzatie odvolania obhajcom alebo osobou uvedenou v zákone napriek tomu, že obvinený nedal výslovný súhlas na späťvzatie odvolania,
- m) pred podaním obžaloby generálny prokurátor zrušil právoplatné rozhodnutie prokurátora po lehote uvedenej v zákone,
- n) bol obvinenému uložený trest odňatia slobody na doživotie a súd rozhodol, že podmienené prepustenie z výkonu tohto trestu nie je prípustné.

Minister spravodlivosti podá dovolanie okrem dôvodov uvedených v predchádzajúcom odseku aj vtedy, ak napadnutým rozhodnutím bolo porušené ustanovenie Trestného poriadku alebo osobitného predpisu o väzbe, Trestného zákona alebo Trestného poriadku o podmienечnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody, o výkone trestu, ktorého výkon bol podmienечne odložený, o výkone zvyšku trestu po podmienечnom prepustení alebo o výkone náhradného trestu odňatia slobody, ktorý bol uložený popri peňažnom treste.

Minister spravodlivosti podá dovolanie aj proti právoplatnému rozhodnutiu vychádzajúceho zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci.

Dôvody podľa písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Podnet podľa zákona nemožno použiť na podanie dovolania, ak ho podala osoba uvedená v zákone, namietaná okolnosť bola tejto osobe známa už v pôvodnom konaní a nebola namietaná najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

Dôvody podľa písm. i) a podľa zákona nemožno použiť, ak zistené porušenie zákona zásadne neovplyvnilo postavenie obvineného.

Dovolanie v neprospech obvineného nemožno podať len z toho dôvodu, že súd postupoval podľa zákona.

Dovolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Oprávnené osoby okrem ministra spravodlivosti môžu podať dovolanie len vtedy, ak využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok a o ňom bolo rozhodnuté. Obvinený a osoby uvedené v zákone môžu podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal prokurátor alebo poškodený a odvolací súd rozhodol v neprospech obvineného. Generálny prokurátor môže podať dovolanie aj vtedy, ak riadny opravný prostriedok podal obvinený a odvolací súd rozhodol v jeho prospech.

Ten, koho dovolanie bolo zamietnuté, nemôže v tej istej veci podať ďalšie dovolanie; obvinený a osoby uvedené v zákone nemôžu podať dovolanie ani vtedy, ak už bolo zamietnuté dovolanie podané v prospech obvineného.

Obvinený alebo osoby uvedené v zákone môžu podať dovolanie len prostredníctvom obhajcu.

Obvinený musí byť v konaní o dovolaní zastúpený obhajcom.

Ak obvinený alebo osoby uvedené v zákone podali dovolanie inak ako prostredníctvom obhajcu, súd, ktorý rozhodol vo veci v prvom stupni, poučí dovolateľa a určí

primeranú lehotu na odstránenie tohto nedostatku s tým, že ak táto lehota márne uplynie, predloží vec na ďalšie konanie dovolaciemu súdu. Ak však obvinený v lehote podľa predchádzajúcej vety preukáže, že nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby, ustanoví mu obhajcu predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni.

Ak dovolací súd po predložení dovolania zistí, že dovolateľ nie je zastúpený obhajcom, poučí dovolateľa podľa zákona a určí primeranú lehotu na odstránenie tohto nedostatku. Ak táto lehota márne uplynie, rozhodne podľa zákona.

Ak dovolanie podá minister spravodlivosti alebo generálny prokurátor, spolu s doručením rovnopisu dovolania oprávnenej osobe vyzve súd uvedený v zákone túto osobu, aby si zvolila obhajcu, a určí na to primeranú lehotu. Ak táto lehota márne uplynie, obhajcu jej ustanoví predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni.

Zákon ďalej upravuje podmienky obsahu dovolania, vzatie dovolania späť a konanie na súde prvého stupňa.

O dovolaní rozhoduje najvyšší súd.

Dovolanie a predložené spisy predbežne preskúma predseda senátu dovolacieho súdu.

Ak podanie nie je úplné alebo má iné odstrániteľné chyby, predseda senátu vyzve osobu oprávnenú podať dovolanie alebo obhajcu obvineného, aby tieto nedostatky odstránil. Predseda senátu zároveň určí primeranú lehotu na ich odstránenie.

Ak na rozhodnutie o dovolaní treba objasniť nejakú okolnosť, vykoná potrebné vyšetrovanie predseda senátu alebo ním určený člen senátu dovolacieho súdu, alebo na jeho žiadosť iný orgán činný v trestnom konaní. Pre také vyšetrovanie platia ustanovenia šiestej hlavy prvej časti. V naliehavých prípadoch neodkladných alebo neopakovateľných úkonov možno na zaistenie dôkazného materiálu použiť na základe rozhodnutia predsedu senátu dovolacieho súdu aj prostriedky uvedené v príslušnej časti zákona.

Zákon ďalej upravuje pravidlá väzby a prerušenie výkonu trestu, postup na neverejnom zasadnutí, rozhodnutie o dovolaní na neverejnom zasadnutí, postup a rozhodnutie na verejnom zasadnutí,

Na verejnom zasadnutí súd preskúma zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na dôvody dovolania podľa zákona, ktoré sú uvedené v dovolaní.

Ak bola dovolaním napadnutá časť rozhodnutia týkajúca sa len niektorej z viacerých osôb, o ktorých bolo rozhodnuté tým istým rozhodnutím, preskúma dovolací súd len tú časť rozhodnutia a predchádzajúceho konania, ktoré sa týka tejto osoby.

Dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Dovolací súd predchádzajúceho odseku nepoužije, ak by dôvod dovolania bol v neprospech obvineného a dovolanie je podané v prospech obvineného.

Ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa zákona, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera.

Súčasne s výrokom dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Ak je napadnuté rozhodnutie nesprávne len v tom, že niektorý výrok v ňom chýba alebo je neúplný, môže dovolací súd bez vyslovenia výroku podľa zákona a zrušenia rozhodnutia podľa zákona uznesením prikázať súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

Dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Ak prikazuje dovolací súd vec na nové prerokovanie a rozhodnutie, môže súčasne nariadiť, aby ju súd rozhodol v inom zložení senátu alebo aby ju rozhodol iný sudca. Z dôležitých dôvodov môže tiež vec prikázať na prerokovanie a rozhodnutie inému súdu toho istého druhu a stupňa.

Dovolací súd môže po rozhodnutí vrátiť vec do prípravného konania, ak o vrátenie veci požiadal generálny prokurátor.

Dovolací súd ustanovenie predchádzajúceho odseku nepoužije, ak koná o dovolaní podanom v prospech obvineného a vrátenie veci do prípravného konania by bolo v neprospech obvineného.

Ak nemožno upovedomenie o verejnom zasadnutí doručiť osobe, ktorá rozhodnutím o dovolaní môže byť priamo dotknutá, stačí o konaní verejného zasadnutia upovedomiť jej obhajcu alebo splnomocnenca.

Orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil.

Ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené len v dôsledku dovolania podaného v prospech obvineného, nemôže v novom konaní dôjsť ku zmene rozhodnutia v jeho neprospech.

Ak dovolací súd zistí, že dôvody dovolania nie sú preukázané, dovolanie zamietne. Proti rozhodnutiu o dovolaní opravný prostriedok nie je prípustný.

3.5.3 Obnova konania

Ak sa skončilo trestné stíhanie vedené proti určitej osobe právoplatným rozsudkom, právoplatným trestným rozkazom alebo právoplatným uznesením, možno v trestnom stíhaní tej istej osoby pre ten istý skutok pokračovať, len ak bola povolená obnova konania.

Pred povolením obnovy konania možno na zaistenie dôkazného materiálu alebo na zaistenie osoby obvineného vykonávať úkony len v medziach ustanovení tohto dielu.

Obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením súdu o zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo podmiennečnom zastavení trestného stíhania, spolupracujúceho obvineného sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi viesť k záveru, že dôvody na zastavenie alebo podmiennečné zastavenia tu neboli a že je namieste v konaní o obžalobe pokračovať.

Obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením prokurátora o zastavení trestného stíhania, právoplatným uznesením prokurátora o podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo o podmiennečnom zastavení trestného stíhania, spolupracujúceho obvineného sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy prokurátorovi skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi viesť k záveru, že dôvody na zastavenie alebo podmiennečné zastavenie tu neboli a že je namieste podať proti obvinenému obžalobu, alebo konať o dohode.

Skutočnosťou skôr neznámou je aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli porušené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť.

Obnova konania, ktoré sa skončilo niektorým zo spôsobov uvedených v predchádzajúcich odsekoch, sa povolí aj vtedy, ak sa právoplatným rozsudkom zistí, že

policajt alebo prokurátor, sudca alebo prísediaci v pôvodnom konaní porušením povinnosti spáchal trestný čin.

Obnova konania v neprospech obvineného je vylúčená, ak:

- a) trestnosť činu zanikla,
- b) sa na trest vzťahuje amnestia prezidenta Slovenskej republiky,
- c) obvinený zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho.

Obnovu konania možno povoliť len na návrh oprávnenej osoby.

V neprospech obvineného môže návrh na povolenie obnovy konania podať len prokurátor.

V prospech obvineného môžu návrh na povolenie obnovy konania podať okrem obvineného aj osoby, ktoré by mohli podať v jeho prospech odvolanie. Ak by tak mohli urobiť i proti vôli obvineného, môžu proti jeho vôli podať i návrh na povolenie obnovy konania. Taký návrh môžu urobiť aj po smrti obvineného.

Ak sa dozvie súd alebo iný štátny orgán o okolnosti, ktorá by mohla odôvodniť návrh na povolenie obnovy konania, je povinný oznámiť ju prokurátorovi. Ak ide o okolnosť, ktorá by mohla odôvodniť návrh na povolenie obnovy konania v prospech obvineného, je prokurátor povinný upovedomiť o nej bez odkladu obvineného, alebo ak to nie je možné, inú osobu oprávnenú na podanie návrhu, ak taký návrh nepodá sám.

Osoba, ktorá návrh na obnovu konania podala, môže ho výslovným vyhlásením vziať späť, a to až dovtedy, kým sa súd, ktorý vo veci koná, odoberie na záverečnú poradu.

Návrh na obnovu konania podaný prokurátorom môže vziať späť aj nadriadený prokurátor.

Návrh na obnovu konania podaný v prospech obvineného inou oprávnenou osobou alebo za obvineného obhajcom môže byť vzatý späť len s výslovným súhlasom obvineného.

Vzatie návrhu na obnovu konania späť vezme, ak niet prekážok, uznesením na vedomie predseda senátu súdu, ktorý vo veci koná.

O návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením prokurátora o zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo podmiennečným zastavením trestného stíhania, spolupracujúceho obvineného rozhoduje súd, ktorý by bol príslušný konať o obžalobe.

O návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni. Ak pre rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania treba na preverenie jeho dôvodnosti niektorú okolnosť vopred objasniť, vykoná potrebné vyšetrovanie predseda senátu alebo na jeho žiadosť niektorý iný orgán činný v trestnom konaní. Pre takéto vyšetrovanie platia ustanovenia o dokazovaní podľa zákona.

V prípadoch obzvlášť naliehavých možno na zaistenie dôkazného materiálu na podklade uznesenia predsedu senátu použiť aj prostriedky uvedené v štvrtej hlave prvej časti. Zaistiť osobu obvineného vydaním príkazu na zatknutie a vzatím do väzby možno však pred povolením obnovy konania len vtedy, keď to navrhne prokurátor, podávajúc návrh na obnovu konania v neprospech obvineného, a keď to považuje súd za nevyhnutné vzhľadom na povahu nových skutočností a dôkazov, ktoré vyšli najavo, na závažnosť trestného činu a na naliehavosť väzobných dôvodov.

Ak bol podaný návrh na povolenie obnovy konania v prospech obvineného, môže súd vzhľadom na povahu skutočností a dôkazov, ktoré novo vyšli najavo, odložiť alebo prerušiť výkon trestu, právoplatne uloženého v pôvodnom konaní.

Súd návrh na povolenie obnovy konania odmietne, ak:

- a) bol podaný neoprávnenou osobou,
- b) smeruje len proti rozhodnutiu alebo výroku, ohľadne ktorého obnova konania nie je prípustná,
- c) ak je obnova konania vylúčená podľa zákona.

Súd návrh na povolenie obnovy konania zamietne, ak nezistí podmienky obnovy konania podľa zákona.

Ak vyhovie súd návrhu na povolenie obnovy konania, zruší napadnuté rozhodnutie celkom alebo v časti, v ktorej je návrh dôvodný. Ak zruší čo i len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej zrušením došlo, stratili podklad.

Ak súd povolí obnovu konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením súdu o zastavení trestného stíhania, právoplatným uznesením súdu o podmiennečnom zastavení trestného stíhania, právoplatným uznesením súdu o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, alebo ak povolí v otázke viny obnovu konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom, môže súčasne so zrušením rozhodnutia vec vrátiť prokurátorovi do prípravného konania, ak to považuje za potrebné na objasnenie veci a doplnenie dokazovania pred súdom by bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami.

Ak súd povolí obnovu konania v prospech obvineného z dôvodov, ktoré sú na prospech aj niektorému spoluobvinenému alebo zúčastnenej osobe, povolí súčasne obnovu konania aj v ich prospech.

O návrhu na povolenie obnovy konania rozhoduje súd na verejnom zasadnutí.

Odmietnuť návrh z dôvodov uvedených v zákone môže aj na neverejnom zasadnutí. Z dôvodu uvedeného v zákone môže návrh odmietnuť na neverejnom zasadnutí iba v tom prípade, ak návrh uvádza tie isté skutočnosti a dôkazy, ktoré už boli skôr právoplatne zamietnuté, a návrh nanovo podaný je len jeho opakovaním.

Proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Ak obvinený vykonáva trest odňatia slobody uložený mu v pôvodnom rozsudku, rozhodne súd po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia, ktorým spolu s povolením obnovy konania zrušil výrok o tomto treste, bez odkladu o väzbe.

Ak bola právoplatne povolená obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným uznesením prokurátora o zastavení trestného stíhania, podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo o podmiennečnom zastavení trestného stíhania spolupracujúceho obvineného, pokračuje sa v prípravnom konaní.

V ostatných prípadoch pokračuje súd po právoplatnom povolení obnovy konania v konaní na podklade pôvodnej obžaloby, ak sa nevyslovilo, že vec sa vracia prokurátorovi do prípravného konania. Ak súd zrušil právoplatný rozsudok, ktorý bol vyhlásený na základe konania o dohode o vine a treste, vždy vráti vec prokurátorovi do prípravného konania.

Ak bola povolená obnova konania a ide o niektorý z trestných činov, za ktoré bol právoplatne uložený úhrnný alebo súhrnný trest, a súd vrátil vec prokurátorovi do prípravného konania, určí po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia povoľujúceho obnovu konania na verejnom zasadnutí rozsudkom primeraný trest za ostávajúce trestné činy.

Ak bola povolená obnova konania len v prospech obvineného,

- a) čas od právoplatnosti pôvodného rozsudku do právoplatnosti uznesenia povoľujúceho obnovu konania sa do premlčacej doby nezapočítava,
- b) nesmie mu byť novým rozsudkom uložený trest prísnejší, než aký mu bol uložený v pôvodnom rozsudku,
- c) neprekáža jeho smrť vykonaniu ďalšieho konania a trestné stíhanie nemožno zastaviť preto, že obvinený zomrel.

Obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu v konaní o návrhu prokurátora na uloženie ochranného opatrenia zhabania peňažnej čiastky alebo zhabania majetku podanom podľa zákona, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami alebo s dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o ochrannom opatrení; to neplatí, ak by mohli odôvodniť len zvýšenie zhabanej peňažnej čiastky. Na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania a na konanie po povolení obnovy tohto konania sa primerane použijú ostatné ustanovenia zákona, ak nie je ustanovené inak.

V neprospech zúčastnenej osoby môže podať návrh na povolenie obnovy konania len prokurátor. V prospech zúčastnenej osoby môže podať návrh na povolenie obnovy konania prokurátor, zúčastnená osoba alebo jej právny nástupca. Návrh nemožno podať, a ak bol podaný, súd ho odmietne, ak zúčastnená osoba zanikla bez právneho nástupcu.

Návrh na povolenie obnovy konania v neprospech zúčastnenej osoby nemožno podať, a ak bol podaný, súd ho odmietne, ak od posledného rozhodnutia v pôvodnom konaní do podania návrhu na povolenie obnovy konania už uplynula doba, ktorá zodpovedá premlčacej dobe ustanovenej na trestný čin uvedený v zákone, v súvislosti s ktorým bolo v pôvodnom konaní uložené ochranné opatrenie alebo podaný návrh na jeho uloženie; rovnako postupuje súd, ak bol podaný návrh na obnovu konania v neprospech zúčastnenej osoby a v ňom uvedené skutočnosti alebo dôkazy by mohli odôvodniť len zvýšenie zhabanej peňažnej čiastky.

4 Niektoré inštitúty vykonávacieho konania

Rozhodnutie vykonáva, prípadne jeho výkon zariaďuje ten orgán, ktorý rozhodnutie vydal. V prípravnom konaní môže výkonom rozhodnutia alebo zariadením jeho výkonu prokurátor poveriť asistenta prokurátora. V konaní pred súdom rozhodnutie senátu vykonáva alebo jeho výkon zariaďuje predseda senátu, ktorý tým môže poveriť vyššieho súdneho úradníka.

Rozhodnutia súvisiace s výkonom trestov a ochranných opatrení robí, ak nie je ďalej ustanovené inak, súd, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

Opatrenia potrebné na výkon trestov a ochranných opatrení a na vymáhanie trov trestného konania robí, ak nie je ďalej ustanovené inak, predseda senátu súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

Vykonávacieho konania sa zúčastňujú tiež orgány štátnej správy, obce a záujmové združenia občanov, a to podľa povahy vykonávacieho konania.

4.1 Výkon trestov

4.1.1 Výkon trestu odňatia slobody

Spôsob výkonu trestu odňatia slobody upravuje osobitný zákon.

U osôb, ktoré sú vo výkone trestu odňatia slobody, robí rozhodnutie súvisiace s výkonom tohto trestu súd, v ktorého obvode sa trest odňatia slobody vykonáva.

Ak je pri postupne uložených trestoch odňatia slobody ustanovený rôzny spôsob výkonu trestu, určí spoločný spôsob výkonu postupne uložených trestov súd, v ktorého obvode sa trest odňatia slobody vykonáva.

Návrh na rozhodnutie súdu je povinný podať riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom odsúdený vykonáva trest odňatia slobody, bezodkladne po tom, čo sa o postupne uložených trestoch odňatia slobody s rôznym spôsobom ich výkonu dozvie. O návrhu rozhodne súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia.

Zákon upravuje podmienky nariadenia výkonu trestu, odklad výkonu trestu, rozhodnutie o zmene spôsobu výkonu trestu, prerušenie výkonu trestu, upustenie od výkonu trestu, započítanie väzby a trestu, podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, výkon podmieneného trestu odňatia slobody s probačným dohľadom a nakoniec pravidlá výkonu podmieneného trestu odňatia slobody a výkon podmienené zastaveného trestného stíhania.

4.1.2 Výkon trest povinnej práce

Výkon trestu povinnej práce upravuje osobitný zákon.

4.1.3 Výkon trestu prepadnutia majetku

Len čo sa stal rozsudok, ktorým bol uložený trest prepadnutia majetku, vykonateľným, zašle predseda senátu konkurznému súdu, v ktorého obvode má sídlo súd, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni, rovnopis rozsudku bez odôvodnenia na postup podľa osobitného zákona.

4.1.4 Výkon trestu prepadnutia veci

Len čo sa stal rozsudok, ktorým bol uložený trest prepadnutia veci, vykonateľným, zašle predseda senátu orgánu, ktorý podľa osobitného predpisu vykonáva správu majetku štátu, rovnopis rozsudku bez odôvodnenia na prevzatie majetku do správy.

Ak je obvinený stíhaný pre trestný čin, za ktorý vzhľadom na povahu a závažnosť činu a na pomery obvineného možno očakávať uloženie trestu prepadnutia veci, a je obava, že výkon tohto trestu bude zmarený alebo sťažený, môže súd a v prípravnom konaní prokurátor vec obvineného zaistiť.

Proti rozhodnutiu o zaistení je prípustná sťažnosť.

Predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor zruší zaistenie, ak zanikne dôvod, pre ktorý bola vec zaistená.

4.1.5 Výkon peňažného trestu

Len čo sa stal vykonateľným rozsudok, podľa ktorého je odsúdený povinný zaplatiť peňažný trest, vyzve predseda senátu odsúdeného, aby ho zaplatil do pätnástich dní, a upozorní ho, že inak bude nariadený výkon náhradného trestu odňatia slobody. Zákon ustanovuje ďalšie podrobnosti k výkonu peňažného trestu.

4.1.6 Výkon trestu zákazu pobytu

O právoplatnom uložení trestu zákazu pobytu upovedomí predseda senátu obec a útvar Policajného zboru, na ktorých obvod sa zákaz vzťahuje, ako aj obec a útvar Policajného zboru, v ktorých obvode má odsúdený trvalé bydlisko.

Ak odsúdený pracuje v obvode, na ktorý sa vzťahuje zákaz pobytu, upovedomí predseda senátu aj zamestnávateľa, u ktorého je obvinený v pracovnom pomere alebo v inom obdobnom pracovnom vzťahu.

Z dôležitých dôvodov môže útvar Policajného zboru, v ktorého obvode má odsúdený bydlisko alebo pobyt, povoliť odsúdenému návštevu miesta alebo obvodu, na ktorý sa vzťahuje zákaz pobytu.

Po dobu, po ktorú odsúdený vykonáva vojenskú službu, sa trest zákazu pobytu nevykonáva. Ak odsúdený nespáchal vo výkone tejto služby trestný čin a riadne vykonával vojenskú službu, súd od výkonu trestu zákazu pobytu alebo jeho zvyšku upustí.

Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Na konanie o podmieňnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu, ako aj na konanie o nariadení výkonu zvyšku tohto trestu sa primerane použijú ustanovenia zákona.

O uložení primeraných obmedzení a povinností podľa Trestného zákona osobe, ktorej sa trest zákazu pobytu neuložil popri nepodmieňnom treste odňatia slobody, rozhodne uznesením na verejnom zasadnutí súd, v ktorého obvode sa trest odňatia slobody naposledy vykonával. Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

4.1.7 Výkon trestu domáceho väzenia

Výkon trestu domáceho väzenia nariadi súd bez meškania po tom, ako sa rozsudok, ktorým bol uložený, stal vykonateľným. Súd súčasne odsúdeného upozorní na obmedzenia a povinnosti, ktoré z uloženého trestu vyplývajú, ako aj na hrozbu premeny tohto trestu na trest odňatia slobody. Kontrolou výkonu trestu domáceho väzenia predseda senátu poverí orgán spravujúci technické prostriedky kontroly odsúdeného alebo probačného a mediačného úradníka.

Ak odsúdený neplní obmedzenia alebo povinnosti vyplývajúce z trestu domáceho väzenia, súd na verejnom zasadnutí uznesením premení tento trest alebo jeho zvyšok na nepodmieňný trest odňatia slobody; pred týmto rozhodnutím musí byť odsúdený vypočutý.

Ak odsúdený po výkone polovice trestu domáceho väzenia požiada o upustenie od výkonu zvyšku tohto trestu, súd najneskôr do 30 dní o tom rozhodne uznesením.

Proti uzneseniu súdu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Na návrh odsúdeného môže orgán poverený kontrolou výkonu trestu domáceho

väzenia alebo probačný a mediačný úradník povoliť odsúdenému výnimky z trestu na nevyhnutne potrebný čas.

4.1.8 Výkon trestu zákazu činnosti

Len čo sa rozsudok, ktorým bol uložený trest zákazu činnosti, stal právoplatným, zašle predseda senátu na zabezpečenie výkonu trestu zákazu činnosti rovnopis výroku rozsudku:

- a) zamestnávateľovi, u ktorého je odsúdený v pracovnom pomere alebo v inom obdobnom vzťahu,
- b) ministerstvu spravodlivosti, ak ide o znalca, tlmočníka alebo prekladateľa,
- c) príslušnému štátnemu orgánu podľa bydliska odsúdeného, ak ide o oprávnenie na vedenie motorového vozidla,
- d) príslušnému útvaru Policajného zboru podľa bydliska odsúdeného, ak ide o oprávnenie na držanie a nosenie strelnej zbrane,
- e) registrovému súdu, živnostenskému úradu a profesijnej komore, ak bol uložený trest zákazu podnikateľskej činnosti.

Ak bol uložený trest zákazu činnosti na čas dlhší ako jeden rok, predseda senátu spravidla raz ročne požiada organizáciu alebo orgán, ktorý je uvedený v písm. c), d) a e), o oznámenie, či odsúdený porušil súdom uložený zákaz.

Predseda senátu môže poveriť kontrolou výkonu trestu zákazu činnosti probačného a mediačného úradníka.

Ak súd zistí porušovanie alebo marenie výkonu trestu zákazu činnosti, predseda senátu to bez meškania oznámi okresnému prokurátorovi.

Ak súd rozhodol o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, predseda senátu to bez meškania oznámi štátnemu orgánu alebo inej osobe príslušnej podľa zákona, a to zaslaním rovnopisu právoplatného uznesenia.

Na konanie o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, ako aj na konanie o nariadení výkonu zvyšku tohto trestu sa primerane použijú ustanovenia zákona. Príslušným na vydanie rozhodnutí je súd, ktorý vo veci konal v prvom stupni.

Predseda senátu po právoplatnosti rozsudku, ktorým bol uložený trest zákazu činnosti, bez meškania rozhodne o započítaní času, po ktorý bolo odsúdenému pred právoplatnosťou rozsudku odňaté oprávnenie na činnosť, ktorá je predmetom zákazu, do výkonu trestu zákazu činnosti.

Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

4.1.9 Výkon trestu straty čestných titulov a vyznamení

4.1.10 Výkon trestu staty vojenskej a inej hodnosti

4.1.11 Výkon trestu vyhostenia

4.2 Výkon ochranných opatrení

4.2.1 Výkon ochranného liečenia

Výkon ochranného liečenia nariadi predseda senátu liečebnému ústavu, v ktorom sa má ochranné liečenie vykonať. Ak však bolo ochranné liečenie uložené popri nepodmienečnom treste odňatia slobody a v ústave na výkon trestu odňatia slobody alebo v nemocnici pre obvinených a odsúdených sú na výkon takého liečenia dané podmienky, môže predseda senátu nariadiť, aby sa ochranné liečenie vykonávalo v priebehu výkonu trestu odňatia slobody.

Ak je osoba, ktorej bolo uložené ochranné liečenie, pri pobyte na slobode nebezpečná pre svoje okolie, zariadi predseda senátu bez meškania jej dodanie do liečebného ústavu; ináč jej môže poskytnúť primeranú lehotu na obstaranie jej záležitostí.

Ak ide o príslušníka ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, požiada predseda senátu jeho nadriadeného alebo služobný orgán, aby zariadil jeho dopravenie do liečebného ústavu.

Predseda senátu požiada liečebný ústav, aby oznámil súdu, ktorý ochranné liečenie uložil, kedy sa začalo s výkonom ochranného liečenia. Súčasne požiada ústav, aby okresnému súdu, v ktorého obvode sa ochranné liečenie vykonáva, podal bez odkladu správu, ak zaniknú dôvody na ďalšie trvanie ochranného liečenia.

Zákon ďalej upravuje zmenu spôsobu výkonu ochranného liečenia, pokračovanie v ochrannom liečení, upustenie od výkonu ochranného liečenia, prepustenie z ochranného liečenia a jeho ukončenie, príkaz na vypátranie osoby na účel rozhodovania o ochrannom liečení a príkaz na vypátranie a predvedenie osoby na účel rozhodovania o ochrannom liečení.

4.2.2 Výkon ochrannej výchovy

Výkon ochrannej výchovy nariadi predseda senátu výchovnému zariadeniu, v ktorom sa má výkon začať.

Ak mladistvý nie je vo väzbe a niet obavy, že ujde, môže mu predseda senátu poskytnúť pred nástupom primeranú lehotu na obstaranie jeho záležitostí.

Zákon ďalej upravuje upustenie od výkonu ochrannej výchovy, podmienené umiestnenie mimo výchovného ústavu, prepustenie z ochrannej výchovy a predĺženie ochrannej výchovy.

4.2.3 Výkon ochranného dohľadu

Výkon ochranného dohľadu nariadi predseda senátu súčasne s nariadením výkonu trestu odňatia slobody podľa zákona s tým, že s výkonom ochranného dohľadu sa začne po výkone trestu odňatia slobody.

Ak predseda senátu odloží výkon trestu odňatia slobody na čas dlhší ako tri mesiace, rozhodne zároveň o tom, či sa má s výkonom ochranného dohľadu začať pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody.

Ak predseda senátu preruší výkon trestu odňatia slobody na čas dlhší ako tri mesiace, rozhodne zároveň o tom, či sa má ochranný dohľad vykonávať počas prerušenia výkonu trestu odňatia slobody.

Ochranný dohľad vykonáva probačný a mediačný úradník okresného súdu, v ktorého obvode je miesto pobytu osoby, ktorej bol ochranný dohľad uložený, a to v rozsahu určenom v rozhodnutí súdu. Pritom dbá, aby sa do práv odsúdeného zasahovalo len v miere nevyhnutne potrebnej na dosiahnutie účelu ochranného dohľadu.

Zákon ďalej upravuje prerušenie výkonu ochranného dohľadu, upustenie od výkonu ochranného dohľadu, prepustenie z výkonu ochranného dohľadu, zánik ochranného dohľadu a uloženie ochranného dohľadu mimo hlavného pojednávania.

4.2.4 Výkon zhabania vecí

Len čo sa stal rozsudok, ktorým bolo uložené zhabanie vecí, vykonateľným, zašle predseda senátu rovnopis rozsudku bez odôvodnenia na prevzatie majetku do správy orgánu, ktorý podľa osobitného predpisu vykonáva správu majetku štátu, v ktorého obvode mal odsúdený alebo iná osoba naposledy bydlisko, a ak nie je ich bydlisko známe, v ktorého obvode sa zhabaná vec nachádza.

4.2.5 Výkon zhabania peňažnej čiastky

Len čo nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie, ktorým bolo uložené zhabanie peňažnej čiastky, zašle predseda senátu jeho rovnopis bez odôvodnenia orgánu štátnej správy príslušnému podľa osobitného predpisu o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok. Tento orgán je oprávnený prijať peňažné plnenie zodpovedajúce nároku štátu zo zhabania peňažnej

čiastky alebo v prípade omeškania zúčastnenej osoby s jeho dobrovoľným plnením v lehote určenej v rozhodnutí je oprávnený s nárokom alebo s jeho časťou nakladať spôsobom ustanoveným osobitným predpisom o správe a vymáhaní súdnych pohľadávok.

4.2.6 Výkon zhabania majetku

Na výkon zhabania majetku sa primerane použijú ustanovenia zákona, ak zákon neustanovuje inak.

Ak sa zaisťuje majetok právnickej osoby používaný na účely podnikania alebo zabezpečenia verejného záujmu, môže súd na návrh prokurátora alebo zúčastnenej osoby a v prípravnom konaní prokurátor aj bez návrhu súčasne s rozhodnutím o zaistení majetku alebo v priebehu tohto zaistenia rozhodnúť, že zúčastnená osoba je oprávnená zaistený majetok používať na určený účel v rámci bežnej činnosti právnickej osoby; právne úkony zúčastnenej osoby prekračujúce tento rozsah sú neplatné.

Ak zúčastnená osoba nedodržiava podmienky zákona, súd na návrh prokurátora a v prípravnom konaní prokurátor oprávnenie podľa zákona zruší.

Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť.

4.2.7 Výkon detencie

Pred skončením výkonu trestu odňatia slobody odsúdeného, ktorý znovu spáchal obzvlášť závažný zločin alebo zločin zo sexuálneho motívu, môže minister spravodlivosti navrhnúť jeho umiestnenie do detenčného ústavu po výkone trestu odňatia slobody. V ostatných prípadoch návrh na umiestnenie odsúdeného v detenčnom ústave môže podať prokurátor alebo riaditeľ ústavu na výkon trestu, v ktorom odsúdený vykonáva trest odňatia slobody.

Pri rozhodovaní o návrhu sa postupuje primerane podľa zákona.

Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť. Ak predseda senátu rozhodne o umiestnení odsúdeného v detenčnom ústave, postupuje sa primerane podľa zákona; ak je potrebné prepraviť odsúdeného späť do ústavu na výkon trestu odňatia slobody, prepravu zabezpečia príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže. Ak predseda senátu návrh zamietne a nadriadený súd jeho rozhodnutie zruší a rozhodne o umiestnení odsúdeného v detenčnom ústave a odsúdený bol už po skončení výkonu trestu prepustený na slobodu, postupuje predseda senátu súdu prvého stupňa primerane podľa zákona.

Súd, v ktorého obvode sa detencia vykonáva, najmenej jedenkrát ročne, ale vždy na návrh detenčného ústavu alebo na žiadosť odsúdeného na verejnom zasadnutí, preskúma, či dôvody detencie trvajú. Odsúdený môže žiadosť o preskúmanie dôvodnosti detencie podať

najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od rozhodnutia o umiestnení v detenčnom ústave alebo do šiestich mesiacov od rozhodnutia o pokračovaní v detencii. Ak dôvody detencie pominuli, súd odsúdeného z výkonu detencie uznesením prepustí, inak uznesením rozhodne, že vo výkone detencie sa bude pokračovať.

Proti uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má v prípade, ak ju podal prokurátor proti uzneseniu o prepustení z detencie, odkladný účinok.

Prokurátor, v ktorého obvode sa vykonáva ochranné liečenie, ochranná výchova, ochranný dohľad alebo detencia, dozerá na ich výkon podľa osobitného zákona.

4.3 Výkon niektorých iných rozhodnutí

Zákon ďalej upravuje pravidlá upustenia od potrestania a podmienené upustenie od potrestania a vymáhanie poriadkovej pokuty a trov trestného konania.

Len čo sa stane rozhodnutie, ktorým bola uložená poriadková pokuta, vykonateľným, vyzve policajt, prokurátor, predseda senátu, ktorý pokutu uložil, osobu, ktorej bola uložená, aby pokutu zaplatila do pätnástich dní, a upozorní ju, že inak sa bude zaplatenie vymáhať.

Zaplatená poriadková pokuta pripadá štátu.

Trovy trestného konania určené paušálnou sumou vymáhajú orgány štátnej správy súdov.

4.4 Zahladenie odsúdenia

O zahladení odsúdenia rozhoduje súd na žiadosť odsúdeného, osôb, ktoré by mohli v prospech odsúdeného podať odvolanie, alebo na návrh záujmového združenia občanov uvedeného v zákone; pred uplynutím doby uvedenej v zákone Trestného zákona môže podať žiadosť o zahladenie odsúdenia len odsúdený. O zahladení odsúdenia mladistvého rozhodne súd aj bez návrhu alebo žiadosti.

O zahladení odsúdenia rozhoduje predseda senátu okresného súdu, v ktorého obvode odsúdený v čase podania návrhu má bydlisko alebo kde naposledy mal bydlisko.

Predseda senátu okresného súdu rozhoduje aj o zahladení odsúdenia cudzozemským súdom, ktoré je zaznamenané v evidencii registra trestov; účinky v cudzine môže takéto rozhodnutie mať len vtedy, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

O zahladení odsúdenia mladistvého rozhodne predseda senátu súdu, ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni.

Proti rozhodnutiu o zahladení odsúdenia je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok.

Len čo rozhodnutie o zahladení odsúdenia nadobudlo právoplatnosť, predseda senátu o tom upovedomí odsúdeného, navrhovateľa a orgán, ktorý vedie register trestov.

Ak bola žiadosť o zahľadenie odsúdenia zamietnutá, možno ju znovu podať až po uplynutí jedného roka, okrem prípadu, ak by bola zamietnutá len preto, že doteraz neuplynula doba zákonom ustanovená na zahľadenie. Žiadosť podanú napriek tomu zamietne súd bez preskúmania.

4.5 Udelenie milosti a použitie amnestie

Prezident Slovenskej republiky (prezident) na základe práva daného mu ústavou udeľuje milosť.

Podklady na rozhodovanie prezidenta v konaní o udelení milosti zabezpečuje minister spravodlivosti.

Ak to nariadi počas konania, výkon trestu sa odloží alebo preruší. Tieto úkony podľa nariadenia prezidenta zabezpečuje minister spravodlivosti.

Rozhodnutie o tom, či a do akej miery je osoba, ktorej bol právoplatne uložený trest, účastná amnestie, urobí súd, ktorý rozhodol v prvom stupni. Ak je taká osoba v čase rozhodovania vo výkone trestu odňatia slobody, urobí rozhodnutie súd, v ktorého obvode sa

VI. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Pracovné právo a Právo sociálneho zabezpečenia

A Vybrané právne inštitúty zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce, v znení neskorších predpisov

1 Vymedzenie právnej úpravy Zákonníka práce

Zákonník práce upravuje individuálne pracovnoprávne vzťahy v súvislosti s výkonom závislej práce fyzických osôb pre právnické osoby alebo fyzické osoby a kolektívne pracovnoprávne vzťahy.

Závislá práca je práca vykonávaná vo vzťahu nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, osobne zamestnancom pre zamestnávateľa, podľa pokynov zamestnávateľa, v jeho mene, v pracovnom čase určenom zamestnávateľom, za mzdu alebo odmenu.

Závislá práca môže byť vykonávaná výlučne v pracovnom pomere, v obdobnom pracovnom vzťahu alebo výnimočne za podmienok ustanovených v tomto zákone aj v inom pracovnoprávnom vzťahu. Závislá práca nemôže byť vykonávaná v zmluvnom občianskoprávnom vzťahu alebo v zmluvnom obchodnoprávnom vzťahu podľa osobitných predpisov.

Ak zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na tieto právne vzťahy Občiansky zákonník.

Pracovnoprávne vzťahy vznikajú najskôr od uzatvorenia pracovnej zmluvy alebo dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Podmienky, za ktorých môže byť prijatý do pracovnoprávneho vzťahu cudzinec alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ustanovuje osobitný predpis.

Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti v pracovnoprávnych vzťahoch ako zamestnávateľ vzniká dovŕšením 18 rokov veku; dovedy za ňu koná zákonný zástupca.

Spôsobilosť fyzickej osoby mať v pracovnoprávnych vzťahoch práva a povinnosti ako zamestnanec a spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať tieto práva a brať na seba tieto povinnosti vzniká, ak ďalej nie je ustanovené inak, dňom, keď fyzická osoba dovŕši 15 rokov veku; zamestnávateľ však nesmie dohodnúť ako deň nástupu do práce deň, ktorý by predchádzal dňu, keď fyzická osoba skončí povinnú školskú dochádzku.

Zamestnanec môže uzatvoriť dohodu o hmotnej zodpovednosti najskôr v deň, keď dovŕši 18 rokov veku.

Práca fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práca fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky je zakázaná. Tieto fyzické osoby môžu vykonávať ľahké práce, ktoré svojím charakterom a rozsahom neohrozujú ich zdravie, bezpečnosť, ich ďalší vývoj alebo školskú dochádzku len pri:

- a) účinkovaní alebo spoluúčinkovaní na kultúrnych predstaveniach a umeleckých predstaveniach,
- b) športových podujatiach,
- c) reklamných činnostiach.

Výkon ľahkých prác povoľuje na žiadosť zamestnávateľa príslušný inšpektorát práce po dohode s príslušným orgánom verejného zdravotníctva. V povolení sa určí počet hodín a podmienky, za ktorých sa ľahké práce môžu vykonávať. Príslušný inšpektorát práce odoberie povolenie, ak podmienky povolenia nie sú dodržiavané.

2 Vymedzenie zásad Zákonníka práce

1. Fyzické osoby majú právo na prácu a na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti nezamestnanosti. Tieto práva im patria bez akýchkoľvek obmedzení a priamej diskriminácie alebo nepriamej diskriminácie podľa pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, rasy, farby pleti, jazyka, veku, zdravotného stavu, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, viery a náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia s výnimkou prípadu, ak to ustanovuje zákon alebo ak je na výkon prác vecný dôvod, ktorý spočíva v predpokladoch alebo požiadavkách a v povahe práce, ktorú má zamestnanec vykonávať.

2. Pracovnoprávne vzťahy podľa tohto zákona môžu vzniknúť len so súhlasom fyzickej osoby a zamestnávateľa. Výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi; nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spoluzamestnancov.

3. Zamestnanci majú právo na mzdu za vykonanú prácu, na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na odpočinok a zotavenie po práci. Zamestnávateľia sú povinní poskytovať zamestnancom mzdu a utvárať pracovné podmienky, ktoré zamestnancom umožňujú čo najlepší výkon práce podľa ich schopností a vedomostí, rozvoj tvorivej iniciatívy a prehlbovanie kvalifikácie.

4. Zamestnanci alebo zástupcovia zamestnancov majú právo na poskytovanie informácií o hospodárskej a finančnej situácii zamestnávateľa a o predpokladanom vývoji jeho činnosti, a to zrozumiteľným spôsobom a vo vhodnom čase. Zamestnanci sa môžu vyjadrovať a

predkladať svoje návrhy k pripravovaným rozhodnutiam zamestnávateľa, ktoré môžu ovplyvniť ich postavenie v pracovnoprávných vzťahoch.

5. Zamestnanci a zamestnávateľa sú povinní riadne plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov.

6. Ženy a muži majú právo na rovnaké zaobchádzanie, ak ide o prístup k zamestnaniu, odmeňovanie a pracovný postup, odborné vzdelávanie a o pracovné podmienky. Ženám sa zabezpečujú pracovné podmienky umožňujúce im účasť na práci s ohľadom na ich fyziologické predpoklady a s ohľadom na ich spoločenskú funkciu v materstve a ženám a mužom s ohľadom na ich rodinné povinnosti pri výchove detí a starostlivosti o ne.

7. Mladiství majú právo na prípravu na povolanie a zabezpečenie pracovných podmienok umožňujúcich rozvoj ich telesných a duševných schopností.

8. Zamestnávateľa sú povinní robiť opatrenia v záujme ochrany života a zdravia zamestnancov pri práci a zodpovedajú podľa tohto zákona za škody spôsobené zamestnancom pracovným úrazom alebo chorobou z povolania. Zamestnanci majú právo na hmotné zabezpečenie pri neschopnosti na prácu, v starobe a v súvislosti s tehotenstvom a rodičovstvom na základe predpisov o sociálnom zabezpečení. Zamestnancom so zmenenou pracovnou schopnosťou zamestnávateľ zabezpečuje pracovné podmienky umožňujúce im uplatniť a rozvíjať ich schopnosti na prácu s ohľadom na ich zdravotný stav. Pracovnoprávne vzťahy sú v čase neschopnosti zamestnancov na prácu z dôvodov choroby, úrazu, tehotenstva alebo materstva a rodičovstva vo zvýšenej miere chránené zákonom.

9. Zamestnanci a zamestnávateľa, ktorí sú poškodení porušením povinností vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov, môžu svoje práva uplatniť na súde. Zamestnávateľa nesmú znevýhodňovať a poškodzovať zamestnancov preto, že zamestnanci uplatňujú svoje práva vyplývajúce z pracovnoprávných vzťahov.

10. Zamestnanci a zamestnávateľa majú právo na kolektívne vyjednávanie; v prípade rozporu ich záujmov zamestnanci majú právo na štrajk a zamestnávateľa majú právo na výluky. Odborové orgány sa zúčastňujú na pracovnoprávných vzťahoch vrátane kolektívneho vyjednávania. Zamestnanecká rada alebo zamestnanecký dôverník sa zúčastňujú na pracovnoprávných vzťahoch za podmienok ustanovených zákonom. Zamestnávateľ je povinný umožniť odborovému orgánu, zamestnaneckej rade alebo zamestnaneckému dôverníkovi pôsobiť na pracoviskách.

11. Zamestnávateľ môže o zamestnancovi zhromažďovať len osobné údaje súvisiace s kvalifikáciou a profesionálnymi skúsenosťami zamestnanca a údaje, ktoré môžu byť významné z hľadiska práce, ktorú zamestnanec má vykonávať, vykonáva alebo vykonával.

3 Vznik pracovného pomeru – náležitosti pracovnej zmluvy

Pred uzatvorením pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný oboznámiť fyzickú osobu s právami a povinnosťami, ktoré pre ňu vyplývajú z pracovnej zmluvy, s pracovnými podmienkami a mzdovými podmienkami, za ktorých má prácu vykonávať. Pre zamestnávania mladistvých platia osobitné pravidlá uvedené v zákone.

Pracovný pomer sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Jedno písomné vyhotovenie pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Ak osobitný predpis ustanovuje voľbu alebo vymenovanie ako predpoklad vykonávania funkcie štatutárneho orgánu alebo vnútorný predpis zamestnávateľa ustanovuje voľbu alebo vymenovanie ako požiadavku vykonávania funkcie vedúceho zamestnanca v priamej riadiacej pôsobnosti štatutárneho orgánu, pracovný pomer s týmto zamestnancom sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou až po jeho zvolení alebo vymenovaní.

V pracovnej zmluve je zamestnávateľ povinný so zamestnancom dohodnúť podstatné náležitosti, ktorými sú:

- a) druh práce, na ktorý sa zamestnanec prijíma, a jeho stručná charakteristika,
- b) miesto výkonu práce (obec a organizačnú časť alebo inak určené miesto),
- c) deň nástupu do práce,
- d) mzdové podmienky, ak nie sú dohodnuté v kolektívnej zmluve.

Zamestnávateľ v pracovnej zmluve uvedie okrem vyššie uvedených náležitostí aj ďalšie pracovné podmienky, a to výplatné termíny, pracovný čas, výmeru dovolenky a dĺžku výpovednej doby.

Ak písomná pracovná zmluva neobsahuje podmienky vyššie uvedené, je zamestnávateľ povinný najneskôr do jedného mesiaca od vzniku pracovného pomeru vyhotoviť zamestnancovi písomné oznámenie obsahujúce tieto podmienky.

Ak sa má pracovný pomer skončiť pred uplynutím jedného mesiaca od nástupu do zamestnania, musí zamestnávateľ zamestnancovi vydať písomné oznámenie o prijatí do zamestnania najneskôr do skončenia pracovného pomeru.

Ak je miesto výkonu práce v cudzine, zamestnávateľ je povinný písomné oznámenie o prijatí do zamestnania vydať pred odchodom zamestnanca do cudziny.

V pracovnej zmluve možno dohodnúť skúšobnú dobu, ktorá je najviac tri mesiace. Skúšobnú dobu nemožno predlžovať.

Skúšobná doba sa predlžuje o čas prekážok v práci na strane zamestnanca.

Skúšobná doba sa musí dohodnúť písomne, inak je neplatná. Skúšobnú dobu nie je možné dohodnúť v prípade opätovne uzatváraných pracovných pomerov na určitú dobu.

Pracovný pomer vzniká odo dňa, ktorý bol dohodnutý v pracovnej zmluve ako deň nástupu do práce.

Pracovný pomer je dohodnutý na neurčitý čas, ak nebola v pracovnej zmluve výslovne určená doba jeho trvania alebo ak v pracovnej zmluve alebo pri jej zmene neboli splnené zákonné podmienky na uzatvorenie pracovného pomeru na určitú dobu. Pracovný pomer je uzatvorený na neurčitý čas aj vtedy, ak pracovný pomer na určitú dobu nebol dohodnutý písomne.

Pracovný pomer na určitú dobu možno dohodnúť najdlhšie na dva roky. Pracovný pomer na určitú dobu možno predĺžiť alebo opätovne dohodnúť v rámci dvoch rokov najviac dvakrát.

Zamestnávateľ môže so zamestnancom dohodnúť v pracovnej zmluve kratší pracovný čas, ako je ustanovený týždenný pracovný čas.

Kratší pracovný čas nemusí byť rozvrhnutý na všetky pracovné dni.

Zamestnancovi v pracovnom pomere na kratší pracovný čas patrí mzda zodpovedajúca dohodnutému kratšiemu pracovnému času.

3.1 Vzor pracovnej zmluvy

Pracovná zmluva

Zamestnávateľ: ABC s.r.o., so sídlom Rajska 25, Bratislava, IČO: 43 789 123
(ďalej len „zamestnávateľ“)

a

zamestnanec: Ing. Jozef Muška, narodený: 15.03.1954, OP: SK 234356,
rodné číslo: 5403156787,
trvale bytom: Fraňova 78, Bratislava

(ďalej len „zamestnanec“)

uzatvárajú podľa § 42 a nasl. Zákonníka práce túto pracovnú zmluvu:

1. Zamestnanec nastúpi do práce dňa: 01.11.2012
2. Zamestnávateľ prijíma zamestnanca do pracovného pomeru na funkciu: odborný manažér pre faktoring a forfaiting.
3. Miesto výkonu práce: sídlo zamestnávateľa.
4. Pracovný pomer je dohodnutý na dobu neurčitú.
5. Mzdové podmienky: 1.200,-EUR/mesačne, odmena vo výške 30% z finančných výnosov mesačne, výplatný termín: 13 dňa v mesiaci.

6. Pracovný čas: od 7.00 hod. 15.30 hod. denne
7. Dovoľenka vo výmere 5 týždňov za kalendárny rok.
8. Dĺžka výpovednej lehoty: 3 mesiace.
9. Zamestnanec prehlasuje, že bol pred uzatvorením pracovnej zmluvy oboznámený s právami a povinnosťami, ktoré pre neho vyplývajú z tejto zmluvy a s pracovnými a mzdovými podmienkami, za ktorých bude prácu vykonávať.
10. Zamestnanec potvrdzuje, že bol riadne oboznámený s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, rovnako z protipožiarňami predpismi a predpismi o práci na pracovisku, ktoré musí pri svojej práci dodržiavať.
11. Obsah tejto zmluvy môže byť zmenený len vtedy, ak sa na jeho zmene dohodnú účastníci písomne, formou dohody o zmene obsahu pracovných podmienok.
12. Ostatné práva a povinnosti zmluvných strán vyplývajúce z tejto zmluvy sa riadia ustanoveniami Zákonníka práce a ostatnými súvisiacimi predpismi, ktoré upravujú pracovnoprávne vzťahy.
13. Ostatné dohodnuté podmienky:

V Bratislave, dňa 28.10.2012

zamestnávateľ

zamestnanec

4 Zmeny pracovných podmienok

Dohodnutý obsah pracovnej zmluvy možno zmeniť len vtedy, ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na jeho zmene. Zamestnávateľ je povinný zmenu pracovnej zmluvy vyhotoviť písomne.

Vykonávať prácu iného druhu alebo na inom mieste, ako boli dohodnuté v pracovnej zmluve, je zamestnanec povinný len výnimočne, a to v prípadoch ustanovených v zákone.

Zamestnávateľ je povinný preradiť zamestnanca na inú prácu, ak:

- a) zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobo stratil spôsobilosť naďalej vykonávať doterajšiu prácu, alebo ak ju nesmie vykonávať pre chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou, alebo ak na pracovisku dosiahol najvyššiu prípustnú expozíciu určenú rozhodnutím príslušného orgánu verejného zdravotníctva,
- b) tehotná žena alebo matka dieťaťa mladšieho ako deväť mesiacov vykonáva prácu, ktorou sa nesmú tieto ženy zamestnávať alebo ktorá podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotenstvo alebo materské poslanie,

- c) je to nevyhnutné podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu na ochranu zdravia v záujme ochrany zdravia iných osôb pred prenosnými chorobami,
- d) je to nevyhnutné podľa právoplatného rozhodnutia súdu alebo iného príslušného orgánu,
- e) zamestnanec pracujúci v noci na základe lekárskeho posudku je uznaný za nespôsobilého na nočnú prácu,
- f) tehotná žena alebo matka dieťaťa mladšieho ako deväť mesiacov pracujúca v noci požiada o preradenie na dennú prácu.

Ak nemožno dosiahnuť účel preradenia preradením zamestnanca v rámci pracovnej zmluvy, môže zamestnávateľ preradiť zamestnanca v týchto prípadoch po dohode aj na prácu iného druhu, ako bol dohodnutý v pracovnej zmluve.

Zamestnávateľ môže preradiť zamestnanca aj bez jeho súhlasu na čas nevyhnutnej potreby na inú prácu, ako bola dohodnutá, ak je to potrebné na odvrátenie mimoriadnej udalosti alebo na zmiernenie jej bezprostredných následkov.

Práca, na ktorú zamestnávateľ preraduje zamestnanca musí zodpovedať zdravotnej spôsobilosti zamestnanca na prácu. Zamestnávateľ je povinný prihliadnuť aj na to, aby táto práca bola pre zamestnanca vhodná vzhľadom na jeho schopnosti a kvalifikáciu.

Zamestnávateľ je povinný vopred prerokovať so zamestnancom dôvod preradenia na inú prácu a dobu, počas ktorej má preradenie trvať. Ak preradením zamestnanca dochádza k zmene pracovnej zmluvy, zamestnávateľ je povinný vydať mu písomné oznámenie o dôvode preradenia na inú prácu a o jeho trvaní.

Zamestnávateľ môže zamestnanca vyslať na pracovnú cestu mimo obvodu obce pravidelného pracoviska alebo bydliska zamestnanca na nevyhnutne potrebné obdobie len s jeho súhlasom. To neplatí, ak vyslanie na pracovnú cestu vyplýva priamo z povahy dohodnutého druhu práce alebo miesta výkonu práce alebo ak možnosť vyslania na pracovnú cestu je dohodnutá v pracovnej zmluve. Na pracovnej ceste zamestnanec vykonáva prácu podľa pokynov vedúceho zamestnanca, ktorý ho na pracovnú cestu vyslal.

5 Skončenie pracovného pomeru – spôsoby a ich charakteristika

Pracovný pomer možno skončiť:

1. dohodou,
2. výpoveďou,
3. okamžitým skončením,
4. skončením v skúšobnej dobe.

Pracovný pomer dohodnutý na určitú dobu sa skončí uplynutím dohodnutej doby.

Pracovný pomer zaniká smrťou zamestnanca.

5.1 Dohoda

Ak sa zamestnávateľ a zamestnanec dohodnú na skončení pracovného pomeru, pracovný pomer sa skončí dohodnutým dňom.

Dohodu o skončení pracovného pomeru zamestnávateľ a zamestnanec uzatvárajú písomne. V dohode musia byť uvedené dôvody skončenia pracovného pomeru, ak to zamestnanec požaduje alebo ak sa pracovný pomer skončil dohodou z dôvodov organizačných zmien.

Jedno vyhotovenie dohody o skončení pracovného pomeru vydá zamestnávateľ zamestnancovi.

5.2 Výpoveď

Výpoveďou môže skončiť pracovný pomer zamestnávateľ aj zamestnanec. Výpoveď musí byť písomná a doručená, inak je neplatná.

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov ustanovených v zákonníku práce. Dôvod výpovede sa musí vo výpovedi skutkovo vymedziť tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, inak je výpoveď neplatná. Dôvod výpovede nemožno dodatočne meniť.

Výpoveď, ktorá bola doručená druhému účastníkovi, možno odvolať len s jeho súhlasom. Odvolanie výpovede, ako aj súhlas s jej odvolaním treba urobiť písomne. Ak je daná výpoveď, pracovný pomer sa skončí uplynutím výpovednej doby. Výpovedná doba je najmenej jeden mesiac, okrem výpovede z organizačných dôvodov a z dôvodu, že zamestnanec stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku dlhodobu spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, kde je výpovedná lehota najmenej dva mesiace, ak pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede trval najmenej jeden rok a menej ako päť rokov. Tri mesiace je výpovedná doba zamestnanca, ak pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede trval najmenej päť rokov. V prípade, že je daná výpoveď u iných dôvodov ako je vyššie uvedené, je najmenej dva mesiace, ak pracovný pomer zamestnanca u zamestnávateľa ku dňu doručenia výpovede trval najmenej jeden rok.

Výpovedná doba začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede a skončí sa uplynutím posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, ak nie je ustanovené inak.

Zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov uvedených v zákone.

Výpoveď nemožno dať v ochrannej dobe podľa zákona.

Ak je daná výpoveď, pracovný pomer sa skončí uplynutím výpovednej doby. Výpovedná doba začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po

doručení výpovede a skončí sa uplynutím posledného dňa príslušného kalendárneho mesiaca, ak nie je ustanovené inak.

Ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľ má právo na peňažnú náhradu v sume priemerného zárobku tohto zamestnanca za jeden mesiac, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve; dohoda o peňažnej náhrade musí byť písomná, inak je neplatná.

Zamestnanec môže dať zamestnávateľovi výpoveď z akéhokoľvek dôvodu alebo bez uvedenia dôvodu.

5.3 Okamžité skončenie

Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer výnimočne a to iba vtedy, ak zamestnanec:

- a) bol právoplatne odsúdený pre úmyselný trestný čin,
- b) porušil závažne pracovnú disciplínu.

Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer iba v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa o dôvode na okamžité skončenie dozvedel, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď tento dôvod vznikol.

Zamestnávateľ nemôže okamžite skončiť pracovný pomer s tehotnou zamestnankyňou, so zamestnankyňou na materskej dovolenke alebo so zamestnankyňou a zamestnancom na rodičovskej dovolenke, s osamelou zamestnankyňou alebo s osamelým zamestnancom, ak sa stará o dieťa mladšie ako tri roky, alebo so zamestnancom, ktorý sa osobne stará o blízku osobu, ktorá je osobou s ťažkým zdravotným postihnutím. Môže však s nimi s výnimkou zamestnankyne na materskej dovolenke a zamestnanca na rodičovskej dovolenke skončiť pracovný pomer výpoveďou.

Zamestnanec môže pracovný pomer okamžite skončiť, ak:

- a) podľa lekárskeho posudku nemôže ďalej vykonávať prácu bez vážneho ohrozenia svojho zdravia a zamestnávateľ ho nepreradil do 15 dní odo dňa predloženia tohto posudku na inú pre neho vhodnú prácu,
- b) zamestnávateľ mu nevyplatil mzdu, náhradu mzdy, cestovné náhrady, náhradu za pracovnú pohotovosť, náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca alebo ich časť do 15 dní po uplynutí ich splatnosti,
- c) je bezprostredne ohrozený jeho život alebo zdravie.

Zamestnanec môže okamžite skončiť pracovný pomer iba v lehote jedného mesiaca odo dňa, keď sa o dôvode na okamžité skončenie pracovného pomeru dozvedel.

Zamestnanec, ktorý okamžite skončil pracovný pomer, má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného mesačného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Okamžité skončenie pracovného pomeru musí zamestnávateľ aj zamestnanec urobiť písomne, musia v ňom skutkovo vymedziť jeho dôvod tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, a musia ho v ustanovenej lehote doručiť druhému účastníkovi, inak je neplatné. Uvedený dôvod sa nesmie dodatočne meniť.

Pracovný pomer uzatvorený na určitú dobu sa skončí uplynutím tejto doby.

Ak zamestnanec pokračuje po uplynutí dohodnutej doby s vedomím zamestnávateľa ďalej vo výkone práce, platí, že sa tento pracovný pomer zmenil na pracovný pomer uzatvorený na neurčitý čas, ak sa zamestnávateľ nedohodne so zamestnancom inak. Zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer na určitú dobu aj bez uvedenia dôvodu; v takomto prípade má zamestnanec nárok na náhradu mzdy v sume priemerného mesačného zárobku za dobu, po ktorú mal trvať pracovný pomer.

Zamestnanec, ktorý okamžite skončil pracovný pomer, má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného mesačného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

5.4 Skúšobná doba

V skúšobnej dobe môže tak zamestnávateľ, ako aj zamestnanec skončiť pracovný pomer písomne z akéhokoľvek dôvodu alebo bez uvedenia dôvodu.

Písomné oznámenie o skončení pracovného pomeru sa má doručiť druhému účastníkovi spravidla aspoň tri dni pred dňom, keď sa má pracovný pomer skončiť.

Výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa je zamestnávateľ povinný vopred prerokovať so zástupcami zamestnancov, inak je neplatná.

Zástupca zamestnancov je povinný prerokovať výpoveď alebo okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa do desiatich kalendárnych dní odo dňa doručenia písomnej žiadosti zamestnávateľom. Ak v uvedenej lehote nedôjde k prerokovaniu, platí, že k prerokovaniu došlo.

6 Lehota pre uplatnenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru na súde

Neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým skončením, skončením v skúšobnej dobe alebo dohodou môže zamestnanec, ako aj zamestnávateľ uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

1. Ak dal zamestnanec neplatnú výpoveď alebo ak skončil neplatne pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a zamestnávateľ mu oznámil, že trvá na tom, aby naďalej vykonával prácu, jeho pracovný pomer sa nekončí.

Ak nevykonával zamestnanec prácu v súvislosti s neplatným skončením pracovného pomeru, môže od neho zamestnávateľ požadovať náhradu škody, ktorá mu tým vznikla, odo dňa, keď oznámil zamestnancovi, že trvá na ďalšom vykonávaní práce.

Ak skončil zamestnanec pracovný pomer neplatne a zamestnávateľ netrvá na tom, aby zamestnanec u neho naďalej pracoval, platí, ak sa zamestnávateľ so zamestnancom písomne nedohodne inak, že pracovný pomer sa skončil dohodou, ak:

- a) bola daná neplatná výpoveď, uplynutím výpovednej doby,
- b) bol pracovný pomer neplatne skončený okamžite, dňom, keď mal pracovný pomer skončiť,
- c) bol pracovný pomer neplatne skončený v skúšobnej dobe, dňom, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

2. Ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne skončil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho naďalej zamestnával, jeho pracovný pomer sa nekončí, s výnimkou, ak súd rozhodne, že nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával.

Zamestnávateľ je povinný zamestnancovi poskytnúť náhradu mzdy. Táto náhrada patrí zamestnancovi v sume jeho priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do času, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo ak súd rozhodne o skončení pracovného pomeru.

Ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

Ak zamestnávateľ skončil pracovný pomer neplatne a zamestnanec netrvá na tom, aby ho zamestnávateľ ďalej zamestnával, platí, ak sa so zamestnávateľom nedohodne písomne inak, že sa jeho pracovný pomer skončil dohodou, ak:

- a) bola daná neplatná výpoveď, uplynutím výpovednej doby,
- b) bol pracovný pomer neplatne skončený okamžite alebo v skúšobnej dobe, dňom, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

V tomto prípade zamestnanec má nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Pri neplatnej dohode o skončení pracovného pomeru sa postupuje pri posudzovaní nároku zamestnanca na náhradu ušlej mzdy obdobne ako pri neplatnej výpovedi danej zamestnancovi zamestnávateľom. Zamestnávateľ nemôže uplatňovať nárok na náhradu škody pre neplatnosť dohody.

7 Pracovný čas a prestávka na odpočinok a jedenie

Pracovný čas je časový úsek, v ktorom je zamestnanec k dispozícii zamestnávateľovi, vykonáva prácu a plní povinnosti v súlade s pracovnou zmluvou.

Doba odpočinku je akákoľvek doba, ktorá nie je pracovným časom.

Na účely určenia rozsahu pracovného času a rozvrhnutia pracovného času je týždňom sedem po sebe nasledujúcich dní.

Pracovný čas v priebehu 24 hodín nesmie presiahnuť osem hodín, ak zákon neustanovuje inak.

Pracovný čas zamestnanca je najviac 40 hodín týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 38 a 3/4 hodiny týždenne a vo všetkých zmenách v trojzmennej prevádzke alebo v nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne.

Pracovný čas zamestnanca, ktorý pracuje s dokázaným chemickým karcinogénom pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity alebo, ktorý vykonáva činnosti vedúce k ožiareniu zdrojom ionizujúceho žiarenia kategórie A v kontrolovanom pásme pracoviska so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, je najviac 33 a 1/2 hodiny týždenne.

Mladistvý zamestnanec mladší ako 16 rokov má pracovný čas najviac 30 hodín týždenne, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov. Mladistvý zamestnanec starší ako 16 rokov má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne, aj keď pracuje pre viacerých zamestnávateľov. Pracovný čas mladistvého zamestnanca nesmie v priebehu 24 hodín presiahnuť osem hodín.

Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín.

Pracovný čas zamestnanca môže byť viac ako 48 hodín týždenne v priemere, za obdobie najviac štyroch mesiacov po sebe nasledujúcich, len v prípade, ak ide o zdravotníckeho zamestnanca podľa osobitného predpisu a ak zamestnanec s takým rozsahom pracovného času súhlasí a rozsah týždenného pracovného času neprekročí 56 hodín v priemere.

Zamestnávateľ je povinný pri dohodnutí pracovného času:

- a) upovedomiť o tejto skutočnosti príslušný inšpektorát práce alebo príslušný orgán dozoru v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak o to požiadajú,
- b) viesť aktuálne záznamy o zamestnancoch, ktorých pracovný čas je takto dohodnutý, a predložiť tieto záznamy príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ak o ne požiadajú.

Zamestnanec nesmie byť zo strany zamestnávateľa prenasledovaný alebo inak

postihovaný za to, že nesúhlasí s rozsahom pracovného času nad 48 hodín týždenne v priemere.

Zákon zaviedol aj nový inštitút konto pracovného času. Je to spôsob nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času, ktorý zamestnávateľa však môže zaviesť len na základe kolektívnej zmluvy alebo po dohode so zástupcami zamestnancov. Dohoda musí mať písomnú formu a súhlas zamestnanca.

8 Dĺžka dovolenky a jej druhy

Zamestnancovi vzniká za podmienok ustanovených zákonom nárok na

1. dovolenku za kalendárny rok alebo jej pomernú časť,
2. dovolenku za odpracované dni,
3. dodatkovú dovolenku.

8.1 Dovolenka za kalendárny rok alebo jej pomernú časť

Zamestnanec, ktorý počas nepretržitého trvania pracovného pomeru k tomu istému zamestnávateľovi vykonával u neho prácu aspoň 60 dní v kalendárnom roku, má nárok na dovolenku za kalendárny rok, prípadne na jej pomernú časť, ak pracovný pomer netrval nepretržite počas celého kalendárneho roka.

Za odpracovaný deň sa považuje deň, v ktorom zamestnanec odpracoval prevažnú časť svojej zmeny. Časti zmien odpracované v rôznych dňoch sa nesčítajú. Pomerná časť dovolenky je za každý celý kalendárny mesiac nepretržitého trvania toho istého pracovného pomeru jedna dvanástina dovolenky za kalendárny rok. Základná výmera dovolenky je najmenej štyri týždne.

Dovolenka vo výmere najmenej piatich týždňov patrí zamestnancovi, ktorý do konca kalendárneho roka dovŕši aspoň 15 rokov pracovného pomeru po 18. roku veku.

Dovolenka učiteľov vrátane riaditeľov škôl a ich zástupcov, učiteľov materských škôl vrátane riaditeľov týchto škôl a ich zástupcov, asistentov učiteľov, majstrov odbornej výchovy a vychovávateľov je najmenej osem týždňov v kalendárnom roku.

8.2 Dovolenka za odpracované dni

Zamestnancovi, ktorému nevznikol nárok na dovolenku za kalendárny rok ani na jej pomernú časť, pretože nevykonával v kalendárnom roku u toho istého zamestnávateľa prácu aspoň 60 dní, patrí dovolenka za odpracované dni v dĺžke jednej dvanástiny dovolenky za kalendárny rok za každých 22 odpracovaných dní v príslušnom kalendárnom roku.

8.3 Dodatková dovolenka

Zamestnanec, ktorý pracuje po celý kalendárny rok pod zemou pri ťažbe nerastov alebo pri razení tunelov a štôlní, a zamestnanec, ktorý vykonáva práce zvlášť ťažké alebo zdraviu škodlivé, má nárok na dodatkovú dovolenku v dĺžke jedného týždňa. Ak zamestnanec za týchto podmienok pracuje len časť kalendárneho roka, patrí mu za každých 22 takto odpracovaných dní jedna dvanástina dodatkovej dovolenky.

Za zamestnanca, ktorý pracuje v sťažených alebo zdraviu škodlivých podmienkach alebo ktorý vykonáva práce zvlášť ťažké alebo zdraviu škodlivé, sa na účely dodatkovej dovolenky podľa tohto zákona považuje zamestnanec, ktorý:

- a) trvale pracuje v zdravotníckych zariadeniach alebo na ich pracoviskách, kde sa ošetrujú chorí s nákazlivou formou tuberkulózy a syndrómom získanej imunitnej nedostatočnosti (HIV/AIDS),
- b) je pri práci na pracoviskách s infekčnými materiálmi vystavený priamemu nebezpečenstvu nákazy,
- c) je pri práci vo významnej miere vystavený nepriaznivým účinkom ionizujúceho žiarenia,
- d) pracuje pri priamom ošetrovaní alebo pri obsluhu duševne chorých alebo mentálne postihnutých aspoň v rozsahu polovice určeného týždenného pracovného času,
- e) pracuje nepretržite aspoň jeden rok v tropických alebo iných zdravotne obťažných oblastiach,
- f) vykonáva mimoriadne namáhavé práce, pri ktorých je vystavený pôsobeniu škodlivých fyzikálnych alebo chemických vplyvov v takom rozsahu, že môžu vo významnej miere nepriaznivo pôsobiť na zdravie zamestnanca,
- g) pracuje s dokázanými chemickými karcinogénmi alebo pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity.

Druhy prác zvlášť ťažkých alebo zdraviu škodlivých, pracoviská a oblasti, kde sa také práce vykonávajú, ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky.

Za dodatkovú dovolenku nemožno poskytnúť náhradu mzdy; táto dovolenka sa musí vyčerpať, a to prednostne.

Ak nepracoval zamestnanec, ktorý splnil podmienku odpracovania aspoň 60 dní v kalendárnom roku, za ktorý sa dovolenka poskytuje, z dôvodu výkonu mimoriadnej služby v období krízovej situácie alebo alternatívnej služby v čase vojny a vojnového stavu, z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky a pre dôležité osobné prekážky v práci podľa zákona, kráti sa mu dovolenka za prvých 100 takto zameškaných pracovných dní o jednu dvanástinu a za každých ďalších 22 dní rovnako o jednu dvanástinu. Dovoľenka sa zamestnancovi nekráti

za obdobie pracovnej neschopnosti vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, za ktorú zamestnávateľ zodpovedá.

Za každú neospravedlnene zameškanú zmenu (pracovný deň) môže zamestnávateľ krátiť zamestnancovi dovolenku o jeden až dva dni. Neospravedlnené zameškania kratších častí jednotlivých zmien sa sčítajú.

Pri krátení dovolenky sa musí zamestnancovi, ktorého pracovný pomer u toho istého zamestnávateľa trval počas celého kalendárneho roka, poskytnúť dovolenka aspoň v dĺžke jedného týždňa, mladistvému zamestnancovi v dĺžke dvoch týždňov.

Zamestnancovi, ktorý nepracoval pre výkon trestu odňatia slobody, sa za každých 22 takto zameškaných pracovných dní kráti dovolenka za kalendárny rok o jednu dvanástinu. Rovnako sa kráti dovolenka za výkon väzby, ak bol zamestnanec právoplatne odsúdený alebo ak bol zamestnanec spod obžaloby oslobodený, prípadne ak bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný.

Týždňom dovolenky je sedem po sebe nasledujúcich dní.

Za nepretržité trvanie pracovného pomeru sa považuje aj skončenie doterajšieho pracovného pomeru a bezprostredne nadväzujúci vznik nového pracovného pomeru zamestnanca k tomu istému zamestnávateľovi. Čerpanie dovolenky určuje zamestnávateľ po prerokovaní so zamestnancom podľa plánu dovoleniak určeného s predchádzajúcim súhlasom zástupcov zamestnancov tak, aby si zamestnanec mohol dovolenku vyčerpať spravidla vcelku a do konca kalendárneho roka. Pri určovaní dovolenky je potrebné prihliadať na úlohy zamestnávateľa a na oprávnené záujmy zamestnanca.

Zamestnávateľ môže po dohode so zástupcami zamestnancov určiť hromadné čerpanie dovolenky, ak je to nevyhnutné z prevádzkových dôvodov a zlučiteľné so záujmom zamestnancov. Hromadné čerpanie dovolenky nesmie byť viac ako dva týždne a v umeleckých súboroch z povolania štyri týždne. V divadle a v inej umeleckej ustanovizni, ktorej predmetom činnosti je interpretovať hudobné diela, možno určiť hromadné čerpanie dovolenky v celej výmere.

Ak sa poskytuje dovolenka v niekoľkých častiach, musí byť aspoň jedna časť najmenej dva týždne, ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak. Čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca.

Zamestnávateľ môže určiť zamestnancovi čerpanie dovolenky, aj keď doposiaľ nesplnil podmienky na vznik nároku na dovolenku, ak možno predpokladať, že zamestnanec tieto podmienky splní do konca kalendárneho roka alebo do skončenia pracovného pomeru.

Zamestnancovi patrí za vyčerpanú dovolenku náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

Náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku možno zamestnancovi poskytnúť len vtedy, ak nemohol vyčerpať dovolenku z dôvodu skončenia pracovného pomeru.

Za dovolenku alebo jej časť, ktorú zamestnanec nemohol vyčerpať, patrí zamestnancovi náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku. Zamestnanec je povinný vrátiť vyplatenú náhradu mzdy za dovolenku alebo jej časť, na ktorú stratil nárok alebo na ktorú mu nárok nevznikol.

9 Osobitná zodpovednosť za škodu zamestnanca – druhy a prezumpcia viny

Zamestnávateľ je povinný vždy preukázať zamestnancovo zavinenie pri škode spôsobenej zamestnancom (prezumpcia neviny – predpoklad neviny) okrem prípadov osobitnej zodpovednosti za škodu zamestnanca.

9.1 Zodpovednosť za schodok na hodnotách, ktoré je povinný zamestnanec

Ak zamestnanec prevzal na základe dohody o hmotnej zodpovednosti zodpovednosť za zverené hotovosti, ceniny, tovar, zásoby materiálu alebo iné hodnoty určené na obeh alebo obrat, ktoré je povinný vyúčtovať, zodpovedá za vzniknutý schodok. V dohodách sa môže so zamestnancami súčasne dohodnúť, že ak budú pracovať na pracovisku s viacerými zamestnancami, ktorí uzatvorili dohodu o hmotnej zodpovednosti, zodpovedajú s nimi za schodok spoločne (spoločná hmotná zodpovednosť).

Dohoda o hmotnej zodpovednosti sa musí uzatvoriť písomne, inak je neplatná.

Zamestnanec sa zbaví zodpovednosti celkom alebo sčasti, ak preukáže, že schodok vznikol celkom alebo sčasti bez jeho zavinenia.

Ak nedostatky vzniknú v pracovných podmienkach zamestnancov so spoločnou hmotnou zodpovednosťou v súvislosti s tým, že bol na ich pracovisko zaradený iný zamestnanec alebo iný vedúci, prípadne zástupca vedúceho, alebo s tým, že niektorý zo zamestnancov od dohody o hmotnej zodpovednosti odstúpil, zamestnávateľ je povinný nedostatky odstrániť bez zbytočného odkladu.

Zamestnanec, ktorý uzatvoril dohodu o hmotnej zodpovednosti, môže od nej odstúpiť, ak sa preraďuje na inú prácu, zaraďuje na iné pracovisko, prekladá alebo ak zamestnávateľ v čase do jedného mesiaca po tom, čo dostal jeho písomné upozornenie, neodstráni nedostatky v pracovných podmienkach, ktoré bránia riadnemu hospodáreniu so zverenými hodnotami.

Pri spoločnej hmotnej zodpovednosti môže zamestnanec od dohody odstúpiť, ak je na pracovisko zaradený iný zamestnanec alebo ustanovený iný vedúci, prípadne jeho zástupca.

Odstúpenie sa musí oznámiť zamestnávateľovi písomne.

Dohoda o hmotnej zodpovednosti zaniká dňom skončenia pracovného pomeru alebo dňom odstúpenia od tejto dohody.

Inventarizácia sa musí vykonať pri uzatvorení dohody o hmotnej zodpovednosti, pri jej zániku, pri preradení zamestnanca na inú prácu alebo na iné pracovisko, pri jeho preložení a pri skončení pracovného pomeru.

Na pracoviskách, kde pracujú zamestnanci so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, musí sa inventarizácia vykonať pri uzatvorení dohôd o hmotnej zodpovednosti so všetkými spoločne zodpovednými zamestnancami:

- a) pri skončení všetkých týchto dohôd,
- b) pri preradení na inú prácu alebo preložení všetkých spoločne zodpovedných zamestnancov,
- c) pri zmene vo funkcii vedúceho alebo jeho zástupcu,
- d) na žiadosť ktoréhokoľvek zo spoločne zodpovedných zamestnancov pri zmene v ich kolektíve,
- e) pri odstúpení niektorého z nich od dohody o hmotnej zodpovednosti.

Ak zamestnanec so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, ktorého pracovný pomer sa skončil alebo ktorý bol preradený na inú prácu alebo iné pracovisko, alebo bol preložený, zároveň nepožiada o vykonanie inventarizácie, zodpovedá za prípadný schodok zistený najbližšou inventarizáciou na jeho predchádzajúcom pracovisku.

Ak zamestnanec, ktorý sa zaraďuje na pracovisko, kde pracujú zamestnanci so spoločnou hmotnou zodpovednosťou, zároveň nepožiada o vykonanie inventarizácie, zodpovedá, ak od dohody o hmotnej zodpovednosti neodstúpil, za prípadný schodok zistený najbližšou inventarizáciou.

9.2 Zodpovednosť zamestnanca za stratu zverených predmetov

Zamestnanec zodpovedá za stratu nástrojov, ochranných pracovných prostriedkov a iných podobných predmetov, ktoré mu zamestnávateľ zveril na základe písomného potvrdenia.

Zamestnanec sa zbaví zodpovednosti úplne alebo sčasti, ak sa preukáže, že strata vznikla úplne alebo sčasti bez jeho zavinenia.

V zákone sú stanovené pravidlá za ktorých je možné poistiť predmet, ktorý môže byť predmetom zverenia pre prípad straty a zničenia.

Zamestnanec, ktorý zodpovedá za schodok alebo za stratu predmetov, je povinný nahradiť schodok alebo stratu v plnej sume.

Pri spoločnej zodpovednosti za schodok sa jednotlivým zamestnancom určí podiel náhrady podľa pomeru ich priemerných zárobkov, pričom zárobok ich vedúceho a jeho zástupcu sa započítava v dvojnásobnej sume.

Podiel náhrady nesmie u jednotlivých zamestnancov s výnimkou vedúceho a jeho zástupcu presiahnuť sumu rovnajúcu sa ich priemernému mesačnému zárobku pred vznikom škody. Ak sa takto určenými podielmi neuhradí celá škoda, zvyšok je povinný uhradiť vedúci a jeho zástupca podľa pomeru svojich priemerných zárobkov.

Ak sa zistí, že schodok alebo jeho časť zaviniť niektorý zo spoločne zodpovedných zamestnancov, uhradí schodok tento zamestnanec podľa miery svojho zavinenia. Zvyšnú časť schodku uhradia všetci spoločne zodpovední zamestnanci podielmi určenými podľa zákona.

10 Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovný pomer

Zamestnávateľ môže na plnenie svojich úloh alebo na zabezpečenie svojich potrieb výnimočne uzatvárať s fyzickými osobami dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohodu o vykonaní práce, dohodu o pracovnej činnosti a dohodu o brigádnickej práci študentov), ak ide o prácu, ktorá je vymedzená výsledkom (dohoda o vykonaní práce) alebo ak ide o príležitostnú činnosť vymedzenú druhom práce (dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študentov). Na pracovnoprávny vzťah založený dohodami o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru sa vzťahujú ustanovenia prvej časti Zákonníka práce a taxatívne ustanovenia zákona.

Tieto dohody nemožno uzatvárať na činnosti, ktoré sú predmetom ochrany podľa autorského zákona.

10.1 Dohoda o vykonaní práce

Dohodu o vykonaní práce zamestnávateľ môže uzatvoriť s fyzickou osobou, ak predpokladaný rozsah práce (pracovnej úlohy), na ktorý sa táto dohoda uzatvára, nepresahuje 350 hodín v kalendárnom roku. Do predpokladaného rozsahu práce sa započítava aj práca vykonávaná zamestnancom pre zamestnávateľa na základe inej dohody o vykonaní práce.

Dohoda o vykonaní práce sa uzatvára písomne, inak je neplatná. V dohode o vykonaní práce musí byť vymedzená pracovná úloha, dohodnutá odmena za jej vykonanie, doba, v ktorej sa má pracovná úloha vykonať, a predpokladaný rozsah práce, ak jej rozsah nevyplýva priamo z vymedzenia pracovnej úlohy. Písomná dohoda o vykonaní práce sa uzatvára najneskôr deň pred dňom začatia výkonu práce.

10.2 Dohoda o brigádnickej práci študentov

Dohodu o brigádnickej práci študentov môže zamestnávateľ uzatvoriť s fyzickou osobou, ktorá má štatút študenta strednej školy alebo štatút študenta dennej formy vysokoškolského štúdia podľa osobitného predpisu a ktorá nedovršila 26 rokov veku. Práce

podľa tejto formy je možné vykonávať najneskôr do konca kalendárneho roka, v ktorom fyzická osoba dovŕšila 26 rokov veku.

Na základe dohody o brigádnickej práci študentov možno vykonávať prácu v rozsahu najviac 20 hodín týždenne v priemere, pričom priemer najviac prípustného rozsahu pracovného času sa posudzuje za celú dobu, na ktorú bola dohoda uzatvorená, najdlhšie však za 12 mesiacov.

Dohodu o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný uzatvoriť písomne, inak je neplatná. V dohode musí byť uvedené: dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára.

Jedno vyhotovenie dohody o brigádnickej práci študentov je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Dohoda o brigádnickej práci študentov sa uzatvára na určitú dobu, prípadne na neurčitý čas. V dohode možno dohodnúť spôsob jej skončenia. Neoddeliteľnou súčasťou dohody je potvrdenie štatútu študenta podľa uvedenej dohody. Okamžité zrušenie dohody možno dohodnúť len pre prípady, v ktorých možno okamžite skončiť pracovný pomer. Ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody, možno ju skončiť dohodou účastníkov k dohodnutému dňu a jednostranne len výpoveďou bez uvedenia dôvodu s 15-dennou výpovednou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom bola písomná výpoveď doručená.

10.3 Dohoda o pracovnej činnosti

Na základe dohody o pracovnej činnosti možno vykonávať pracovnú činnosť v rozsahu najviac 10 hodín týždenne.

Dohodu o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný uzatvoriť písomne, inak je neplatná. V dohode o pracovnej činnosti musí byť uvedená dohodnutá práca, dohodnutá odmena za vykonávanú prácu, dohodnutý rozsah pracovného času a doba, na ktorú sa dohoda uzatvára. Jedno vyhotovenie dohody o pracovnej činnosti je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.

Dohoda o pracovnej činnosti sa uzatvára na určitú dobu alebo na neurčitý čas. V dohode možno dohodnúť spôsob jej skončenia. Okamžité skončenie dohody možno dohodnúť len na prípady, v ktorých možno okamžite skončiť pracovný pomer. Ak spôsob skončenia nevyplýva priamo z uzatvorenej dohody, možno ju skončiť dohodou účastníkov k dohodnutému dňu a jednostranne len výpoveďou bez uvedenia dôvodu s 15-dennou výpovednou dobou, ktorá sa začína dňom, v ktorom sa písomná výpoveď doručila.

B Vybrané právne inštitúty zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov

1 Základné ustanovenia

Zákon vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia.

Zákon upravuje aj výber, registráciu a postúpenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie.

Zákon sa nevzťahuje na príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, colníkov (policajt), profesionálnych vojakov ozbrojených síl, vojakov mimoriadnej služby (profesionálny vojak), ktorých sociálne zabezpečenie je upravené osobitným predpisom, ak zákon neustanovuje inak.

Sociálne poistenie podľa zákona je:

- a) nemocenské poistenie ako poistenie pre prípad straty alebo zníženia príjmu zo zárobkovej činnosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku dočasnej pracovnej neschopnosti, tehotenstva a materstva,
- b) dôchodkové poistenie, a to:
 1. starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia,
 2. invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia,
- c) úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (pracovný úraz) a choroby z povolania,
- d) garančné poistenie ako poistenie pre prípad platobnej neschopnosti zamestnávateľa na uspokojovanie nárokov zamestnanca a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie,
- e) poistenie v nezamestnanosti ako poistenie pre prípad straty príjmu z činnosti zamestnanca v dôsledku nezamestnanosti a na zabezpečenie príjmu v dôsledku nezamestnanosti.

Zákon vymedzuje pojmy zárobková činnosť, zamestnanec, samostatne zárobková činná osoba, poistenec, zamestnávateľ, pracovný úraz a choroba z povolania, nezaopatrené dieťa, sústavná príprava na povolanie, všeobecný vymeriavací základ a platobná neschopnosť zamestnávateľa.

Z nemocenského poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú nemocenské dávky, a to:

- a) nemocenské,
- b) ošetrovné,
- c) vyrovnávacía dávka,
- d) materské.

Z dôchodkového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú dôchodkové dávky, a to:

- a) zo starobného poistenia:
 - 1. starobný dôchodok,
 - 2. predčasný starobný dôchodok,
 - 3. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
 - 4. sirotský dôchodok.
- b) z invalidného poistenia:
 - 1. invalidný dôchodok,
 - 2. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
 - 3. sirotský dôchodok.

Z úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytujú úrazové dávky, a to:

- a) úrazový príplatok,
- b) úrazová renta,
- c) jednorazové vyrovnanie,
- d) pozostalostná úrazová renta,
- e) jednorazové odškodnenie,
- f) pracovná rehabilitácia a rehabilitačné,
- g) rekvalifikácia a rekvalifikačné,
- h) náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia,
- i) náhrada nákladov spojených s liečením,
- j) náhrada nákladov spojených s pohrebom.

Z garančného poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje dávka garančného poistenia.

Z poistenia v nezamestnanosti sa za podmienok ustanovených zákonom poskytuje dávka v nezamestnanosti.

Zákon ustanovuje osobný rozsah nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti.

Zákon rovnako ustanovuje vznik a zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca. Osobitne je právne upravené povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby ako aj vznik a zánik povinné dôchodkového poistenia iných fyzických osôb. Ďalej je upravený vznik a zánik dobrovoľného nemocenského poistenia, dobrovoľného dôchodkového poistenia a dobrovoľného poistenia v nezamestnanosti.

Úrazové poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jednu fyzickú osobu uvedenú v zákone, a zaniká dňom, v ktorom nezamestnáva ani jednu takúto fyzickú osobu.

Garančné poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jedného zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu, a zaniká dňom, v ktorom už nezamestnáva ani jedného zamestnanca v pracovnoprávnom vzťahu a člena družstva, ktorý je v pracovnom vzťahu k družstvu.

1.1 Nemocenské dávky

Zákon upravuje všeobecné podmienky nároku na nemocenské dávky zamestnanca, povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovej činnnej osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby.

Ochranná lehota je sedem dní po zániku nemocenského poistenia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Ochranná lehota:

- a) poistenca, ktorý bol nemocensky poistený menej ako sedem dní, je toľko dní, koľko trvalo nemocenské poistenie,
- b) poistenkyne, ktorej nemocenské poistenie zaniklo v období tehotenstva, je osem mesiacov.

Ak poistencovi vznikne nemocenské poistenie v ochrannej lehote, počet dní ochrannej lehoty získaný z nového nemocenského poistenia sa pripočíta k nevyčerpanému počtu dní ochrannej lehoty z predchádzajúceho nemocenského poistenia. Ochranná lehota nemôže byť viac ako sedem dní.

Plynutie ochrannej lehoty sa skončí, ak neuplynula skôr, dňom, v ktorom poistencovi:

- a) vzniklo nemocenské poistenie,
- b) vznikol nárok na výplatu starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku.

1.1.1 Nemocenské

Zamestnanec a povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba

majú nárok na nemocenské, ak boli pre chorobu alebo úraz uznaní za dočasne práceneschopných na výkon zárobkovej činnosti alebo im bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu (dočasná pracovná neschopnosť).

Dobrovoľne nemocensky poistená osoba má nárok na nemocenské, ak jej vznikla dočasná pracovná neschopnosť a v posledných dvoch rokoch pred vznikom dočasnej pracovnej neschopnosti bola nemocensky poistená najmenej 270 dní.

Zamestnancovi vzniká nárok na nemocenské od 11. dňa dočasnej pracovnej neschopnosti. Povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnejši osobe a dobrovoľne nemocensky poistenej osobe vzniká nárok na nemocenské od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti. Nárok na nemocenské zaniká dňom nasledujúcim po skončení dočasnej pracovnej neschopnosti, najneskôr uplynutím 52. týždňa od vzniku dočasnej pracovnej neschopnosti (podporné obdobie), ak zákon neustanovuje inak.

Zamestnancovi vzniká nárok na nemocenské od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak dočasná pracovná neschopnosť vznikla v ochrannej lehote.

Ak zamestnancovi zaniklo nemocenské poistenie v období dočasnej pracovnej neschopnosti, v ktorom má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitného predpisu, má nárok na nemocenské odo dňa nasledujúcho po dni zániku nemocenského poistenia.

Do podporného obdobia sa započítavajú aj predchádzajúce obdobia dočasnej pracovnej neschopnosti, ak patria do obdobia 52 týždňov pred jej vznikom.

Predchádzajúce obdobia dočasnej pracovnej neschopnosti sa nezapočítavajú do podporného obdobia, ak nemocenské poistenie trvalo aspoň 26 týždňov od skončenia poslednej dočasnej pracovnej neschopnosti a poistencovi počas tohto obdobia nemocenského poistenia nevznikla dočasná pracovná neschopnosť. Do podporného obdobia sa nezapočítava obdobie nariadeného karanténneho opatrenia.

Poistenkyňi, ktorá je dočasne práceneschopná v období šiestich týždňov pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, zaniká nárok na nemocenské od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, ak jej vznikol nárok na materské.

Poistenec nemá nárok na výplatu nemocenského za dni, počas ktorých má nárok na výplatu materského.

Nemocenské sa poskytuje za dni.

Výška nemocenského zamestnanca je 55 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona, ak zákon neustanovuje inak.

Výška nemocenského zamestnanca, ktorému dočasná pracovná neschopnosť vznikla v ochrannej lehote, zamestnanca, ktorému zaniklo nemocenské poistenie v období dočasnej

pracovnej neschopnosti, povinne nemocensky poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby a dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, ak tento zákon neustanovuje inak, je v období:

- a) od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti do tretieho dňa dočasnej pracovnej neschopnosti 25 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona a
- b) od štvrtého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti 55 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona.

Poistenec nemá nárok na výplatu nemocenského odo dňa porušenia liečebného režimu určeného lekárom do skončenia dočasnej pracovnej neschopnosti, najviac v rozsahu 30 dní odo dňa porušenia liečebného režimu určeného lekárom.

1.1.2 Ošetrovné

Poistenec má nárok na ošetrovné, ak osobne a celodenne:

- a) ošetruje choré dieťa, chorého manžela, chorú manželku, chorého rodiča alebo chorého rodiča manžela (manželky), ktorého zdravotný stav podľa potvrdenia príslušného lekára nevyhnutne vyžaduje ošetrovanie inou fyzickou osobou, alebo
- b) sa stará o dieťa do desiatich rokov veku, ak
 1. dieťaťu bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu,
 2. predškolské zariadenie alebo zariadenie sociálnych služieb, v ktorých sa poskytuje dieťaťu starostlivosť, alebo škola, ktorú dieťa navštevuje, boli rozhodnutím príslušných orgánov uzavreté alebo v nich bolo nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu alebo
 3. fyzická osoba, ktorá sa inak o dieťa stará, ochorela, bolo jej nariadené karanténne opatrenie podľa osobitného predpisu alebo bola prijatá do ústavnej starostlivosti zdravotníckeho zariadenia, a preto sa nemôže o dieťa starať.

Dieťa na účely poskytovania ošetrovného je:

- a) vlastné dieťa alebo osvojené dieťa poistenca alebo jeho manžela (manželky),
- b) dieťa, ktoré bolo poistencovi zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu.

Ošetrovné sa poskytuje za dni.

Výška ošetrovného je 55 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona.

Poistencovi vzniká nárok na ošetrovné od prvého dňa potreby ošetrovania fyzickej osoby uvedenej v zákone alebo starostlivosti o dieťa uvedené v zákone a zaniká dňom skončenia potreby osobného a celodenného ošetrovania alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti, najneskôr uplynutím desiateho dňa.

1.1.3 Vyrovňavacia dávka

Zamestnankyňa má nárok na vyrovňavaciu dávku, ak je počas tehotenstva preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je podľa osobitného predpisu zakázaná tehotným ženám alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej tehotenstvo, a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem alebo náhradu príjmu podľa osobitného predpisu ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením.

Zamestnankyňa má nárok na vyrovňavaciu dávku, ak počas materstva do konca deviateho mesiaca po pôrode je preradená na inú prácu, pretože práca, ktorú predtým vykonávala, je podľa osobitného predpisu zakázaná matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode alebo podľa lekárskeho posudku ohrozuje jej zdravie alebo materstvo, a pri práci, na ktorú je preradená, dosahuje bez svojho zavinenia nižší príjem ako pri práci, ktorú vykonávala pred preradením.

Vyrovňavacia dávka sa poskytuje za kalendárny mesiac, a to aj vtedy, ak zamestnankyňa bola preradená na inú prácu alebo sa preradenie skončilo počas kalendárneho mesiaca.

Vyrovňavacia dávka sa poskytuje v období, v ktorom zamestnankyňa mala po preradení na inú prácu príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa zákona.

Počas tehotenstva sa vyrovňavacia dávka poskytuje najdlhšie do nástupu na materskú dovolenku a po skončení materskej dovolenky najdlhšie do konca deviateho mesiaca po pôrode.

Výška vyrovňavacej dávky je 55 % z rozdielu medzi mesačným vymeriavacím základom určeným podľa zákona a vymeriavacím základom, z ktorého zamestnankyňa platí poisťné na nemocenské poistenie v jednotlivých kalendárnych mesiacoch po preradení na inú prácu.

Výška vyrovňavacej dávky je 55 % z rozdielu medzi pomernou časťou mesačného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona a vymeriavacím základom, z ktorého zamestnankyňa platí poisťné na nemocenské poistenie v jednotlivých kalendárnych mesiacoch po preradení na inú prácu, ak zamestnankyňa v kalendárnom mesiaci, za ktorý má nárok na vyrovňavaciu dávku, nevykonávala počas celého kalendárneho mesiaca prácu, za ktorú má príjem, ktorý sa považuje za vymeriavací základ podľa zákona.

1.1.4 Materské

Poistenkyňa, ktorá je tehotná alebo ktorá sa stará o narodené dieťa, má nárok na materské, ak v posledných dvoch rokoch pred pôrodom bola nemocensky poistená najmenej 270 dní.

Poistenkyni vzniká nárok na materské od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom, najskôr od začiatku ôsmeho týždňa pred týmto dňom, a ak porodila skôr, odo dňa pôrodu. Nárok na materské zaniká uplynutím 34. týždňa od vzniku nároku na materské, ak tento zákon neustanovuje inak.

Poistenkyňa má nárok na materské aj po uplynutí 34. týždňa od vzniku nároku na materské, ak porodila zároveň dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará alebo je osamelá. Nárok na materské osamelej poistenkyni zaniká uplynutím 37. týždňa od vzniku nároku na materské a poistenkyni, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, nárok na materské zaniká uplynutím 43. týždňa od vzniku nároku na materské.

Podmienka starostlivosti o narodené dieťa sa považuje za splnenú v období, v ktorom je dieťa prijaté do ústavnej starostlivosti zdravotníckeho zariadenia.

Ak sa poistenkyni vyplácalo materské pred očakávaným dňom pôrodu menej ako šesť týždňov alebo materské sa jej nevyplácalo, pretože pôrod nastal skôr ako určil lekár, má nárok na materské do konca 34. týždňa od vzniku nároku na materské; osamelá poistenkyňa má nárok na materské do konca 37. týždňa od vzniku nároku na materské a poistenkyňa, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské do konca 43. týždňa od vzniku nároku na materské.

Ak sa poistenkyni vyplácalo materské pred očakávaným dňom pôrodu menej ako šesť týždňov z iného dôvodu, ako je uvedený v odseku 5, má nárok na materské do konca 28. týždňa odo dňa pôrodu, ale najdlhšie do konca 34. týždňa od vzniku nároku na materské; osamelá poistenkyňa má nárok na materské do konca 31. týždňa odo dňa pôrodu, najdlhšie do konca 37. týždňa od vzniku nároku na materské a poistenkyňa, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské do konca 37. týždňa odo dňa pôrodu, najdlhšie do konca 43. týždňa od vzniku nároku na materské.

Poistenkyňa, ktorej sa narodilo mŕtve dieťa, má nárok na materské do konca 14. týždňa od vzniku nároku na materské.

Poistenkyňa, ktorej dieťa zomrelo v období trvania nároku na materské, má nárok na materské do konca druhého týždňa odo dňa úmrtia dieťaťa, najdlhšie do konca 34. týždňa od vzniku nároku na materské; osamelá poistenkyňa má nárok na materské najdlhšie do konca 37. týždňa od vzniku nároku na materské a poistenkyňa, ktorá porodila zároveň dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, má nárok na materské najdlhšie do konca 43. týždňa od vzniku nároku na materské.

Obdobie nároku na materské poistenkyne, ktorá dieťa porodila, nesmie byť kratšie ako 14 týždňov od vzniku nároku na materské a nesmie zaniknúť pred uplynutím šiestich týždňov odo dňa pôrodu.

Do obdobia 270 dní sa započítava obdobie prerušenia povinného nemocenského poistenia zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky podľa osobitného predpisu a obdobie prerušenia povinného nemocenského poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorá má nárok na rodičovský príspevok podľa osobitného predpisu a nevykonáva činnosť povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby.

Ak poistenkyni zaniklo nemocenské poistenie v období tehotenstva, má nárok na materské od začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom alebo odo dňa pôrodu, ak porodila skôr, ak jej trvala ochranná lehota ku dňu začiatku šiesteho týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom alebo skutočným dňom pôrodu.

Ak dieťa prevzala do starostlivosti iná fyzická osoba alebo právnická osoba z dôvodu, že sa poistenec podľa lekárskeho posudku nemôže alebo nesmie starať o dieťa pre svoj nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské tomuto poistencovi zaniká dňom prevzatia dieťaťa do tejto starostlivosti a opätovne vzniká odo dňa prevzatia dieťaťa zo starostlivosti inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Nárok na materské trvá do uplynutia celkového obdobia trvania nároku na materské, najdlhšie do dovŕšenia troch rokov veku dieťaťa.

Ak sa poistenec prestal starať o dieťa z iného dôvodu, ako je jeho nepriaznivý zdravotný stav, nárok na materské zaniká dňom skončenia jeho starostlivosti o dieťa a opätovne vzniká odo dňa pokračovania v starostlivosti o toto dieťa. Obdobie, počas ktorého sa poistenec prestal starať o dieťa z iných dôvodov, sa započítava do celkového obdobia trvania nároku na materské.

Materské sa poskytuje za dni.

Materské sa poskytuje za to isté obdobie len raz a len jednému poistencovi. To neplatí v prípadoch uvedených v zákone.

Výška materského je 65 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona alebo pravdepodobného denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona.

Zákon upravuje rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu, denný vymeriavací základ na určenie výšky nemocenskej dávky, mesačný vymeriavací základ na určenie výšky vyrovnávacej dávky, pomerný denný vymeriavací základ na určenie výšky nemocenských dávok a nároky z nemocenského poistenia v osobitných prípadoch.

1.2 Dôchodkové dávky

1.2.1 Obdobie dôchodkového poistenia

Obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období

uvedených v zákone bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnávateľ nesplnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú; to neplatí, ak si túto povinnosť nesplnil zamestnávateľ uvedený v zákone.

Obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Obdobie dôchodkového poistenia nie je obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka, ak toto obdobie bolo zhodnotené na nárok na vdovský výsluhový dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký výsluhový dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotsky výsluhový dôchodok alebo sirotsky dôchodok podľa osobitného predpisu.

Obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie poberania invalidného dôchodku priznaného a vyplácaného Sociálnou poisťovňou, a to do dovŕšenia dôchodkového veku alebo priznania predčasného starobného dôchodku.

Obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie podľa zákona, za ktoré bolo dodatočne zaplatené poistné na dôchodkové poistenie.

Obdobie dôchodkového poistenia zamestnanca podľa zákona nie je obdobie, v ktorom bol povinne dôchodkovo poistený a nemal vymeriavací základ na platenie poistného na dôchodkové poistenie.

Ak má poistenec v tom istom období viacero dôchodkových poistení, započítava sa takéto obdobie dôchodkového poistenia len raz.

To isté obdobie riadnej starostlivosti o dieťa do šiestich rokov jeho veku alebo o dieťa s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom do 18 rokov jeho veku sa započítava ako obdobie dôchodkového poistenia len jednej fyzickej osobe uvedenej v zákone.

Rok dôchodkového poistenia je 365 dní dôchodkového poistenia.

Osobný vymeriavací základ

Osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa zákona považuje za zaplatené.

Zákon určuje čo je osobný mzdový bod, priemerný osobný mzdový bod a dôchodkovú hodnotu za roky 2004 až 2005, pričom výšku dôchodkovej hodnoty po roku 2005 na príslušný kalendárny rok ustanoví opatrenie, ktoré vydá ministerstvo a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov najneskôr do 31. decembra kalendárneho roka.

1.2.2 Starobný dôchodok

Poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak zákon neustanovuje inak.

Mužovi, ktorý v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2005 dovŕšil vek 60 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 60 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov.

Žene, ktorá vychovala päť detí alebo viac detí a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2014 dovŕšila vek 53 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 53 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov,
- e) v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov,
- f) v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov,
- g) v roku 2010 šesťdesiattri kalendárnych mesiacov,
- h) v roku 2011 sedemdesiatdva kalendárnych mesiacov,
- i) v roku 2012 osemdesiatjeden kalendárnych mesiacov,
- j) v roku 2013 deväťdesiat kalendárnych mesiacov,
- k) v roku 2014 deväťdesiatdeväť kalendárnych mesiacov.

Žene, ktorá vychovala tri deti alebo štyri deti a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2013 dovŕšila vek 54 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 54 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov,
- e) v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov,
- f) v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov,
- g) v roku 2010 šesťdesiattri kalendárnych mesiacov,
- h) v roku 2011 sedemdesiatdva kalendárnych mesiacov,
- i) v roku 2012 osemdesiatjeden kalendárnych mesiacov,
- j) v roku 2013 deväťdesiat kalendárnych mesiacov.

Žene, ktorá vychovala dve deti a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2012 dovŕšila vek 55 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 55 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov,
- e) v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov,
- f) v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov,
- g) v roku 2010 šesťdesiattri kalendárnych mesiacov,
- h) v roku 2011 sedemdesiatdva kalendárnych mesiacov,
- i) v roku 2012 osemdesiatjeden kalendárnych mesiacov.

Žene, ktorá vychovala jedno dieťa a v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2010 dovŕšila vek 56 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 56 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov,
- e) v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov,
- f) v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov,
- g) v roku 2010 šesťdesiattri kalendárnych mesiacov.

Žene, ktorá v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2009 dovŕšila vek 57 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 57 rokov sa pripočíta:

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov,
- c) v roku 2006 dvadsaťsedem kalendárnych mesiacov,
- d) v roku 2007 tridsaťšesť kalendárnych mesiacov,
- e) v roku 2008 štyridsaťpäť kalendárnych mesiacov,
- f) v roku 2009 päťdesiatštyri kalendárnych mesiacov.

Dôchodkový vek určený podľa zákona je vek dovŕšený v kalendárnom mesiaci v deň, ktorý sa číslom zhoduje s dňom narodenia poistenca.

Ak deň dovŕšenia dôchodkového veku určeného podľa zákona pripadne na deň, ktorý sa číselne nezhoduje s dňom narodenia poistenca, za deň dovŕšenia dôchodkového veku sa považuje posledný deň posledného pripočítaného kalendárneho mesiaca.

Zákon určuje výpočet starobného dôchodku.

1.2.3 Predčasný starobný dôchodok

Poistenec má nárok na predčasný starobný dôchodok, ak ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie:

- a) bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov,
- b) chýbajú mu najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a
- c) suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu.

Poistenec, ktorý je sporiteľ podľa osobitného predpisu, má nárok na predčasný starobný dôchodok aj vtedy, ak ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie:

- a) bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov,
- b) získal obdobie starobného dôchodkového sporenia najmenej päť rokov,
- c) chýbajú mu najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a
- d) suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 0,6-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu.

Nárok na predčasný starobný dôchodok podľa predchádzajúcich odsekov vzniká najskôr odo dňa podania žiadosti o predčasný starobný dôchodok. Žiadosť o predčasný starobný dôchodok môže poistenec podať v kalendárnom roku najviac dvakrát.

Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku nevzniká, ak poistenec ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

Nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku zaniká odo dňa jeho splátky splatnej po dni vzniku dôchodkového poistenia zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnej osoby a opätovne vzniká odo dňa nasledujúceho po dni zániku tohto dôchodkového poistenia.

Zákon určuje výpočet sumy predčasného starobného dôchodku.

Poistenec, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok, nemá nárok na starobný dôchodok.

Predčasný starobný dôchodok po dovŕšení dôchodkového veku je starobný dôchodok.

1.2.4 Invalidný dôchodok

Poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v zákone a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý

pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

Zákon upravuje inštitút poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe:

- a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby,
- b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 zákona.

Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú.

Ak v prílohe č. 4 zákona nie je uvedené zdravotné postihnutie, ktoré je príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, určí sa miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách podľa takého zdravotného postihnutia uvedeného v tejto prílohe, ktoré je s jeho funkčným dopadom najviac porovnateľné.

Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav na účely invalidity sa posúdi opätovne, ak sa

predpokladá zmena vo vývoji zdravotného stavu a zmena schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku:

- a) do 20 rokov je menej ako jeden rok,
- b) nad 20 rokov do 24 rokov je najmenej jeden rok,
- c) nad 24 rokov do 28 rokov je najmenej dva roky,
- d) nad 28 rokov do 34 rokov je najmenej päť rokov,
- e) nad 34 rokov do 40 rokov je najmenej osem rokov,
- f) nad 40 rokov do 45 rokov je najmenej 10 rokov,
- g) nad 45 rokov je najmenej 15 rokov.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity.

Poistencovi, ktorý sa stal invalidný v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, a fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidná v období, v ktorom je nezaopatrené dieťa alebo doktorand v dennej forme štúdia a nedovršila 26 rokov veku, sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia považuje za splnenú.

Zákon ustanovuje pravidlá na výpočet sumy invalidného dôchodku poistenca.

1.2.5 Vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok

Vdova má nárok na vdovský dôchodok po manželovi, ktorý:

- a) ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku,
- b) ku dňu smrti splnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok, alebo
- c) zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Vdova má nárok na výplatu vdovského dôchodku počas jedného roka od smrti manžela.

Po uplynutí obdobia uvedeného v predchádzajúcom odseku má vdova nárok na výplatu vdovského dôchodku, ak

- a) sa stará o nezaopatrené dieťa,
- b) je invalidná z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % alebo
- c) vychovala aspoň tri deti,
- d) dovŕšila vek 52 rokov a vychovala dve deti,
- e) dovŕšila dôchodkový vek.

Nezaopatrené dieťa podľa zákona je dieťa, ktoré má po zomretom rodičovi nárok na sirotsky dôchodok, a dieťa, ktoré bolo v rodine zomretého vychovávané, ak ide o vlastné dieťa alebo osvojené dieťa vdovy alebo ak bolo dieťa vdove alebo zomretému manželovi zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu počas trvania manželstva.

Nárok na vdovský dôchodok zaniká

- a) uzatvorením manželstva,
- b) dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého vdova úmyselným trestným činom spôsobila smrť manžela.

Na nárok vdovca na vdovecký dôchodok po manželke platia vyššie uvedené odseky rovnako.

Suma vdovského dôchodku je 60 % starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti. Ak sú splnené podmienky nároku na dva dôchodky, vdovský dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

Suma vdovského dôchodku po poistencovi, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok, je 60 % predčasného starobného dôchodku, na ktorý mal nárok zomretý manžel ku dňu smrti.

Na určenie sumy vdoveckého dôchodku platia predchádzajúce odseky rovnako.

1.2.6 Sirotsky dôchodok

Nárok na sirotsky dôchodok má nezaopatrené dieťa, ktorému zomrel rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ak rodič alebo osvojiteľ ku dňu smrti bol poberateľom starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku alebo ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok, alebo splnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Nárok na sirotsky dôchodok nevzniká nezaopatrenému dieťaťu v pestúnskej starostlivosti po pestúnovi alebo po jeho manželovi.

Nárok na výplatu sirotského dôchodku zaniká osvojením nezaopatreného dieťaťa. Zrušením osvojenia nárok na výplatu sirotského dôchodku vznikne znovu. Nárok na výplatu sirotského dôchodku zaniká aj dňom, ktorým dieťa prestalo byť nezaopatreným dieťaťom.

Nárok na výplatu sirotského dôchodku sa obnoví odo dňa, ktorým dieťa znovu začalo byť nezaopatreným dieťaťom.

Nárok na sirotsky dôchodok zaniká dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého nezaopatrené dieťa úmyselne spôsobilo smrť fyzickej osoby, po ktorej vznikol nárok na sirotsky dôchodok.

Nárok na sirotsky dôchodok zaniká vždy dovŕšením 26. roku veku dieťaťa. Suma sirotského dôchodku je 40 % starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok rodič alebo osvojiteľ dieťaťa, ktorého smrťou vznikol nezaopatrenému dieťaťu nárok na sirotsky dôchodok.

Suma sirotského dôchodku po poistencovi, ktorému bol priznaný predčasný starobný dôchodok, je 40 % predčasného starobného dôchodku, na ktorý mal nárok zomretý rodič alebo osvojiteľ dieťaťa ku dňu smrti.

Ak zomretý rodič alebo osvojiteľ dieťaťa splnil podmienky nároku na dva dôchodky, sirotsky dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

Zákon ďalej ustanovuje pravidlá týkajúce sa súbehu nárokov na výplatu dôchodkových dávok, zvyšovanie dôchodkových dávok, prevod dôchodkových práv vo vzťahu k dôchodkovému systému Európoskej únie.

1.3 Úrazové dávky

Poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa zákona a fyzická osoba uvedená v zákone, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

Zákon upravuje pojem denný vymeriavací základ na určenie sumy úrazových dávok.

Úrazový príplatok

Zamestnanec zamestnávateľa podľa zákona, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania bol uznaný za dočasne práceneschopného, má nárok na úrazový príplatok od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti, ak má nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti podľa osobitného predpisu alebo nárok na výplatu nemocenského z nemocenského poistenia.

Úrazový príplatok sa poskytuje za dni.

Suma úrazového príplatku je:

- a) 55 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona od prvého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania do tretieho dňa tejto dočasnej pracovnej neschopnosti,
- b) 25 % denného vymeriavacieho základu určeného podľa zákona od štvrtého dňa dočasnej pracovnej neschopnosti vzniknutej v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

1.3.1 Úrazová renta

Poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu

činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v zákone (pokles pracovnej schopnosti) a nedovŕšil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Poškodený nemá nárok na úrazovú rentu v období, počas ktorého má nárok na úrazový príplatok, a v období, počas ktorého má nárok na rehabilitačné alebo rekvalifikačné. Poškodený nemá nárok na úrazovú rentu ani v období, počas ktorého sa mu neposkytuje rehabilitačné alebo rekvalifikačné z dôvodu jeho neúčasti na pracovnej rehabilitácii alebo rekvalifikácii bez vážneho dôvodu uznaného Sociálnou poisťovňou alebo v ktorom maril priebeh pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

Pokles pracovnej schopnosti sa posudzuje v súvislosti s plnením pracovných úloh uvedených v zákone alebo s činnosťami uvedenými v zákone, alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami. Pokles pracovnej schopnosti sa opätovne posúdi, ak sa predpokladá zmena vo vývoji pracovnej schopnosti. Pri posudzovaní poklesu pracovnej schopnosti sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

Suma úrazovej renty sa určí ako súčin 30, 4167-násobku sumy zodpovedajúcej 80 % denného vymeriavacieho základu poškodeného a koeficientu určeného ako podiel čísla zodpovedajúceho percentuálnemu poklesu pracovnej schopnosti a čísla 100.

Ak sa poškodenému vypláca invalidný dôchodok, zníži sa suma úrazovej renty určená o sumu tohto dôchodku. Úrazová renta sa vypláca v sume zníženej podľa prvej vety aj vtedy, ak zanikol nárok na výplatu dôchodkovej dávky.

Na zníženie úrazovej renty je rozhodujúca suma dôchodku, na ktorú má poškodený nárok ku dňu priznania úrazovej renty, a ak bol dôchodok priznaný po priznaní úrazovej renty, rozhodujúca je suma dôchodku, na ktorú má nárok ku dňu jeho priznania.

Ak u poškodeného došlo k zmene poklesu pracovnej schopnosti z dôvodu toho istého pracovného úrazu alebo tej istej choroby z povolania, doterajšia suma úrazovej renty sa upraví v pomere novej percentuálnej miery poklesu pracovnej schopnosti k doterajšej percentuálnej miere poklesu pracovnej schopnosti odo dňa zmeny poklesu pracovnej schopnosti.

Pri opätovnom vzniku nároku na úrazovú rentu z dôvodu toho istého pracovného úrazu alebo tej istej choroby z povolania sa suma úrazovej renty určí z denného vymeriavacieho základu, z ktorého bola určená jej suma pri prvom vzniku nároku vynásobená koeficientom určeným ako podiel všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom znovu vznikol nárok na úrazovú rentu, a všeobecného vymeriavacieho základu, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom vznikol nárok na úrazovú rentu prvýkrát.

Ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu viacerých úrazových rent z dôvodu viacerých pracovných úrazov alebo chorôb z povolania, vypláca sa iba jedna úrazová renta, a to tá, ktorej suma je vyššia alebo najvyššia.

Ak sú splnené podmienky nároku na výplatu úrazovej renty z dôvodu viacerých pracovných úrazov alebo chorôb z povolania, zníži sa suma úrazovej renty určenej ako súčet percentuálneho poklesu pracovnej schopnosti z dôvodu viacerých pracovných úrazov alebo chorôb z povolania o sumu invalidného dôchodku. Úrazová renta sa vypláca v sume zníženej o sumu invalidného dôchodku aj vtedy, ak zanikol nárok na jeho výplatu. Suma úrazovej renty vypočítaná podľa prvej vety nesmie byť vyššia ako suma zodpovedajúca 100-percentnému poklesu pracovnej schopnosti.

Nárok na úrazovú rentu zaniká dňom dovŕšenia dôchodkového veku alebo dňom priznania predčasného starobného dôchodku.

1.3.2 Jednorázové vyrovnanie

Poškodený má nárok na jednorázové vyrovnanie, ak:

- a) v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má pokles pracovnej schopnosti najmenej 10 % a najviac 40 %,
- b) mu zanikol nárok na úrazovú rentu z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, nemá nárok na starobný dôchodok a má pokles pracovnej schopnosti najmenej 10 %, alebo
- c) mu nevznikol nárok na úrazovú rentu z dôvodu priznania predčasného starobného dôchodku alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku a má pokles pracovnej schopnosti najmenej 10 %.

Suma jednorázového vyrovnania sa určí ako súčin 365-násobku denného vymeriavacieho základu a koeficientu určeného ako podiel čísla zodpovedajúceho percentuálnemu poklesu pracovnej schopnosti a čísla 100.

1.3.3 Pozostalostná úrazová renta

Fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom a v čase úmrtia nedovŕšil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu.

Pozostalostná úrazová renta sa vypláca v období, počas ktorého mala trvať vyživovacia povinnosť uvedená v predchádzajúcom odseku.

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorázové odškodnenie.

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu zaniká dňom, v ktorom by poškodený dovŕšil dôchodkový vek.

Mesačná suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí vo výške výživného alebo príspevku na výživu, ktoré bol poškodený povinný platiť ku dňu svojej smrti.

Suma pozostalostnej úrazovej renty alebo úhrn súm pozostalostných úrazových rent po tom istom poškodenom nesmie presiahnuť sumu úrazovej renty, na ktorú mal alebo by mal poškodený nárok pri 100-percentnej strate pracovnej schopnosti. To platí aj vtedy, ak poškodený bol poberateľ úrazovej renty z dôvodu nižšieho percentuálneho poklesu pracovnej schopnosti.

1.3.4 Jednorázové odškodnenie

Manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, majú nárok na jednorázové odškodnenie.

Suma jednorázového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46 485, 40 eura.

Suma jednorázového odškodnenia na každé nezaopatrené dieťa je polovica sumy jednorázového odškodnenia manžela alebo manželky poškodeného. Úhrn súm jednorázového odškodnenia nezaopatrených detí nesmie presiahnuť 46 485, 40 eura. Ak úhrn jednorázových odškodnení presiahne túto sumu, znížia sa sumy jednorázových odškodnení nezaopatrených detí pomerne tak, aby ich úhrn bol najviac 46 485, 40 eura.

Sumy uvedené v predchádzajúcich odsekoch platné k 31. decembru kalendárneho roka sa zvyšujú vždy od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka o percento zvýšenia dôchodkovej dávky podľa zákona.

1.3.5 Pracovná rehabilitácia

Pracovná rehabilitácia môže byť poskytnutá poškodenému, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má pokles pracovnej schopnosti, ak podľa posudku posudkového lekára možno predpokladať opätovné zaradenie poškodeného do pracovného procesu, ak zákon neustanovuje inak.

Pracovná rehabilitácia sa neposkytuje, ak poškodený je poberateľ starobného dôchodku.

Pracovná rehabilitácia je výcvik potrebný na získanie pracovnej schopnosti na výkon doterajšej činnosti poškodeného alebo inej vhodnej činnosti poškodeného. Iná vhodná činnosť poškodeného je činnosť zamestnanca alebo činnosť fyzickej osoby uvedenej v zákone zodpovedajúca zdravotnej spôsobilosti na prácu s prihliadnutím na vek, pracovné schopnosti a na kvalifikáciu.

Pracovnú rehabilitáciu zabezpečuje Sociálna poisťovňa u zamestnávateľa, v zdravotníckom zariadení podľa osobitného predpisu alebo v inom odbornom zariadení na poskytovanie pracovnej rehabilitácie. O vykonaní pracovnej rehabilitácie uzatvára so zamestnávateľom alebo so zariadením na pracovnú rehabilitáciu písomnú dohodu, ktorá obsahuje najmä zameranie, rozsah a náklady spojené s poskytovaním pracovnej rehabilitácie. Náklady spojené s pracovnou rehabilitáciou uhrádza Sociálna poisťovňa; ich súčasťou sú aj výdavky na stravovanie, ubytovanie a cestovné výdavky podľa osobitného predpisu.

Z dôvodu toho istého pracovného úrazu alebo tej istej choroby z povolania sa pracovná rehabilitácia môže poskytovať v rozsahu najviac šiestich mesiacov. V odôvodnených prípadoch, ak možno predpokladať, že poškodený získa pracovnú schopnosť na výkon jeho doterajšej činnosti alebo inej vhodnej činnosti poškodeného po uplynutí šiestich mesiacov, pracovná rehabilitácia sa môže poskytnúť aj po uplynutí tohto obdobia, najviac v rozsahu ďalších šiestich mesiacov.

Pracovnú rehabilitáciu možno prerušiť z vážnych dôvodov poškodeného na základe jeho písomnej žiadosti. Obdobie prerušenia pracovnej rehabilitácie sa nezapočítava do obdobia podľa zákona.

1.3.6 Rehabilitačné

Poškodený, ktorému sa poskytuje pracovná rehabilitácia, má nárok na rehabilitačné.

Rehabilitačné sa poskytuje za dni trvania pracovnej rehabilitácie okrem dní,

- a) v ktorých sa poškodený nezúčastnil pracovnej rehabilitácie bez vážneho dôvodu uznaného Sociálnou poisťovňou alebo v ktorých maril priebeh pracovnej rehabilitácie,
- b) za ktoré mal poškodený nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu alebo nárok na nemocenské a úrazový príplatok, alebo
- c) počas ktorých bola pracovná rehabilitácia prerušená.

Suma rehabilitačného je 80 % denného vymeriavacieho základu poškodeného.

Ak sa poberateľovi rehabilitačného súčasne vypláca predčasný starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok, suma rehabilitačného sa určí ako rozdiel sumy rehabilitačného určeného podľa zákona a sumy predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku pripadajúcej na jeden deň.

1.3.7 Rekvalifikácia

Rekvalifikácia môže byť poskytnutá poškodenému, ktorý v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má pokles pracovnej schopnosti, ak podľa posudku

posudkového lekára možno predpokladať opätovné zaradenie poškodeného do pracovného procesu.

Rekvalifikácia je zmena doterajšej kvalifikácie poškodeného, ktorú treba zabezpečiť získaním nových znalostí a zručností, teoretickou alebo praktickou prípravou umožňujúcou jeho pracovné uplatnenie v inej vhodnej činnosti poškodeného.

Rekvalifikáciu zabezpečuje Sociálna poisťovňa vo vzdelávacom zariadení na výkon rekvalifikácie, ktoré spĺňa podmienky podľa osobitného predpisu. Na zabezpečenie jej vykonávania uzatvára Sociálna poisťovňa s týmto zariadením písomnú dohodu, ktorá obsahuje najmä zameranie, rozsah a sumu nákladov spojených s poskytovaním rekvalifikácie.

Rekvalifikácia sa neposkytuje, ak poškodený je poberateľ starobného dôchodku.

1.3.8 Rekvalifikačné

Poškodený, ktorému sa poskytuje rekvalifikácia, má nárok na rekvalifikačné.

Na poskytnutie rekvalifikačného a na určenie jeho sumy platí ustanovenie zákona o rehabilitačnom.

1.3.9 Náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia

Poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu.

1.3.10 Náhrada nákladov spojených s liečením

Poškodený má nárok na náhradu nákladov spojených s liečením, ktoré účelne vynaložil na svoje liečenie v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania na základe odporúčania odborného lekára a ktoré sa neuhrádzajú z povinného zdravotného poistenia na základe vyjadrenia revízného lekára.

Suma náhrady nákladov spojených s liečením je najviac 23 242,70 eur.

Náhrada nákladov spojených s pohrebom

Ak poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, má ten, kto uhradil náklady spojené s pohrebom, nárok na ich náhradu.

Za náklady spojené s pohrebom sa podľa zákona považujú najmä:

- a) náklady účtované pohrebnou službou, ktorá poskytla služby spojené so zabezpečením pohrebu,
- b) náklady na spolopnienie, ak nie sú súčasťou nákladov účtovaných pohrebnou službou,
- c) cintorínske poplatky,
- d) náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule,

e) náklady na úpravu hrobu.

Suma náhrady nákladov je najviac 2 324,40 eur.

Fyzická osoba, ktorá s poškodeným, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, žila ku dňu jeho smrti v domácnosti, a nezaopatrené dieťa poškodeného majú nárok na náhradu

a) jednej tretiny výdavkov vynaložených na smútočné ošatenie, najviac v sume 99,60 eur pre každú fyzickú osobu a nezaopatrené dieťa, a

b) cestovných výdavkov vynaložených na ich prepravu z miesta trvalého pobytu na miesto pohrebu a späť.

Suma náhrady výdavkov vyššie uvedených pre všetky fyzické osoby a nezaopatrené deti je najviac 2 324,40 eur.

1.4 Dávka garančného poistenia

Zamestnanec zamestnávateľa podľa zákona má nárok na dávku garančného poistenia, ak jeho zamestnávateľ sa stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky tohto zamestnanca, ktorými sú:

a) nárok na mzdu a náhradu za čas pracovnej pohotovosti,

b) nárok na príjem plynúci členovi družstva z pracovného vzťahu k družstvu,

c) nárok na odmenu dohodnutú v dohode o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,

d) nárok na náhradu mzdy za sviatky a pri prekážkach v práci,

e) nárok na náhradu mzdy za dovolenku, na ktorú vznikol nárok počas kalendárneho roka, v ktorom vznikla platobná neschopnosť zamestnávateľa, ako aj za predchádzajúci kalendárny rok,

f) nárok na odstupné, ktoré patrí zamestnancovi pri skončení pracovného pomeru,

g) nárok na náhradu mzdy pri okamžitom skončení pracovného pomeru,

h) nárok na náhradu mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru,

i) nároky cestovných, sťahovacích a iných výdavkov, ktoré vznikli pri plnení pracovných povinností,

j) nárok na náhradu vecnej škody v súvislosti s pracovným úrazom alebo chorobou z povolania,

k) nárok na náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu,

l) súdne trovy v súvislosti s uplatnením nárokov z pracovného pomeru zamestnanca na súde z dôvodu zrušenia zamestnávateľa vrátane trov právneho zastúpenia.

Zamestnanec nemá nárok na dávku garančného poistenia, ak pracovnoprávny vzťah uzatvoril po vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa, ak bol na platobnú neschopnosť zamestnávateľa písomne upozornený.

Dávka garančného poistenia podľa zákona sa poskytne v sume príslušného nároku zníženého o poistné na zdravotné poistenie, poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na poistenie v nezamestnanosti, ktoré je povinný platiť zamestnanec, a preddavok na daň alebo daň z príjmov zo závislej činnosti a funkčných požitkov, vypočítaných podľa podmienok platných v kalendárnom mesiaci, za ktorý zamestnancovi vznikol uvedený nárok.

Dávka garančného poistenia sa poskytne najviac v rozsahu troch mesiacov z posledných 18 mesiacov trvania pracovnoprávneho vzťahu predchádzajúcich začiatku platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo dňu skončenia pracovnoprávneho vzťahu z dôvodu platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

Dávka garančného poistenia je najviac v sume trojnásobku jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu určeného ku dňu vzniku platobnej neschopnosti zamestnávateľa. Ak platobná neschopnosť vznikla v období od 1. januára do 30. júna kalendárneho roka, použije sa všeobecný vymeriavací základ, ktorý platil v kalendárnom roku dva roky predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikla platobná neschopnosť. Ak platobná neschopnosť vznikla v období od 1. júla do 31. decembra kalendárneho roka, použije sa všeobecný vymeriavací základ, ktorý platil v kalendárnom roku predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikla platobná neschopnosť.

Ak je platobne neschopný zamestnávateľ, ktorým je právnická osoba so sídlom alebo adresou organizačnej zložky na území Slovenskej republiky a súčasne s adresou organizačnej zložky alebo sídlom na území najmenej jedného iného členského štátu Európskej únie alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore, inštitúciou zodpovednou za uspokojovanie nárokov zamestnanca z garančného poistenia je inštitúcia členského štátu Európskej únie alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore, na ktorého území fyzická osoba vykonáva činnosť zamestnanca alebo zvyčajne vykonáva činnosť zamestnanca. Ak inštitúciou podľa prvej vety je Sociálna poisťovňa, o nároku na dávku garančného poistenia zamestnanca uvedeného v prvej vete rozhodne podľa tohto zákona. To platí aj vtedy, ak je platobne neschopný zamestnávateľ, ktorým je fyzická osoba s trvalým pobytom, povolením na prechodný pobyt alebo povolením na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a s bydliskom na území najmenej jedného iného členského štátu Európskej únie alebo štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore.

V konaní o dávku garančného poistenia zamestnanca je Sociálna poisťovňa viazaná návrhom na vyhlásenie konkurzu zamestnávateľa podaným v inom členskom štáte Európskej únie alebo v štáte, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore.

1.5 Dávky v nezamestnanosti

Poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie (evidencia nezamestnaných občanov) bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, ak zákon neustanovuje inak.

Pravidlá pre dávky v nezamestnanosti ustanovuje zákon.

Poistenec nemá nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti za dni, počas ktorých:

- a) má nárok na výplatu nemocenského,
- b) má nárok na výplatu ošetrovného,
- c) má nárok na výplatu materského,
- d) sa mu vypláca rodičovský príspevok podľa osobitného predpisu.

Dávka v nezamestnanosti sa poskytuje za dni.

Výška dávky v nezamestnanosti je 50 % denného vymeriavacieho základu. Denný vymeriavací základ určuje zákon.

1.6 Spoločné ustanovenia k bodu 1.1 až 1.5

Nárok na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku, dávku garančného poistenia a dávku v nezamestnanosti (dávka) vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených zákonom, ak zákon neustanovuje inak. Nárok na dávku zamestnanca nezávisí od plnenia povinností zamestnávateľa platiť a odvádzať poistné na nemocenské poistenie, poistné na starobné poistenie, poistné na invalidné poistenie, poistné na úrazové poistenie, poistné na garančné poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti; to neplatí na nárok na dávku zamestnanca zamestnávateľa uvedeného v zákone.

Nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených zákonom na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky.

Nárok na nemocenské a invalidný dôchodok zaniká dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého bol poistenec právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, v dôsledku ktorého sa stal dočasne práceneschopným alebo invalidným.

Nárok na úrazové dávky nevzniká, ak sa zamestnávateľ alebo právnická osoba podľa osobitného predpisu celkom zbaví zodpovednosti za poškodenie zdravia alebo smrť poškodeného podľa osobitného predpisu.

Dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznala alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku na dávku alebo nároku na jej zvýšenie, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka:

- a) priznala v nižšej sume, ako patrí,
- b) vypláca v nižšej sume, ako patrí,
- c) odoprela neprávom alebo
- d) priznala od neskoršieho dátumu, než od ktorého patrí.

Dávka sa odníme, ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že sa dávka priznala neprávom.

Dávka sa zníži, ak sa zistí, že sa dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí.

Výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

Nárok na dávku nezaniká uplynutím času.

Nárok na dávku a nárok na jej výplatu zaniká dňom smrti fyzickej osoby, ktorá splnila podmienky nároku na dávku a podmienky nároku na výplatu dávky, ak tento zákon neustanovuje inak.

Nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili.

Lehota neplynie počas konania o dávke a v období, v ktorom účastníkovi konania, ktorý musí mať opatrovníka, nebol opatrovník ustanovený.

Nemocenské dávky, úrazový príplatok, rekvalifikačné, rehabilitačné a dávka v nezamestnanosti sa vyplácajú mesačne pozadu v lehotách určených Sociálnou poisťovňou.

Dôchodkové dávky, úrazová renta a pozostalostná úrazová renta sa vyplácajú vopred v pravidelných mesačných lehotách. Deň splatnosti dávky určí Sociálna poisťovňa.

Dôchodkové dávky, úrazová renta a pozostalostná úrazová renta sa vyplácajú do cudziny, ktorá nie je členským štátom Európskej únie, štátom, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore, a Švajčiarskou konfederáciou, pozadu v trojmesačných lehotách po predchádzajúcom potvrdení o žití poberateľa dávky, ak medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak.

Ak sú splnené podmienky na vznik nároku na nemocenskú dávku, dôchodkovú dávku, úrazovú dávku a dávku v nezamestnanosti, dávky sa môžu vyplácať preddavkovo. Dávka garančného poistenia sa vyplatí najneskôr do 60 dní od doručenia žiadosti o priznanie tejto dávky.

Dávky sa poukazujú na účet príjemcu dávky v banke alebo v pobočke zahraničnej

banky. Na žiadosť príjemcu dávky sa dávka vypláca v hotovosti, ak zákon neustanovuje inak. Na písomnú žiadosť poberateľa dávky sa dávka poukazuje na účet manžela (manželky) v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ak má v čase poberania dávky právo disponovať s finančnými prostriedkami na tomto účte a ak s týmto spôsobom poukazovania dávky manžel (manželka) súhlasí; manžel (manželka) poberateľa dávky je povinný vrátiť splátky dôchodku, úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty poukázané na tento účet po dni smrti poberateľa dávky.

Fyzickej osobe vo výkone väzby a fyzickej osobe vo výkone trestu odňatia slobody sa dávky poukazujú prostredníctvom ústavu na výkon väzby alebo ústavu na výkon trestu odňatia slobody.

Nárok na dávku nemožno postúpiť.

2 Výkon sociálneho poistenia a orgány Sociálnej poisťovne

Sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa.

Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia zriadená na výkon sociálneho poistenia.

Sociálna poisťovňa je právnická osoba so sídlom v Bratislave.

Sociálna poisťovňa pri výkone sociálneho poistenia plní funkciu prístupového bodu, príslušnej inštitúcie, inštitúcie miesta bydliska, inštitúcie miesta pobytu, styčného orgánu a je kontaktná inštitúcia na komunikáciu medzi príslušnými inštitúciami a príjemcami dávok a medzi inštitúciami členských štátov Európskej únie, inštitúciami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a inštitúciou Švajčiarskej konfederácie.

Orgány Sociálnej poisťovne sú:

- a) generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne,
- b) Dozorná rada Sociálnej poisťovne,
- c) riaditeľ pobočky Sociálnej poisťovne.

Kompetencie orgánov Sociálnej poisťovne upravuje zákon.

Organizačné zložky Sociálnej poisťovne sú ústredie a pobočky.

Územné obvody a sídla organizačných zložiek Sociálnej poisťovne určí štatút Sociálnej poisťovne.

Poistné na nemocenské poistenie platí:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

Poistné na starobné poistenie platí:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát,
- f) Sociálna poisťovňa.

Poistné na invalidné poistenie platí, ak zákon neustanovuje inak:

- a) zamestnanec,
- b) zamestnávateľ,
- c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- e) štát.

Poistné na invalidné poistenie neplatí poistenec, ktorý je dôchodkovo poistený po priznaní starobného dôchodku alebo predčasného starobného dôchodku. Poistné na invalidné poistenie neplatí zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý je poistenec zákona.

Štát platí poistné na starobné poistenie, invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity za fyzické osoby uvedené v zákone a za fyzickú osobu uvedenú v zákone v období, v ktorom sa jej poskytuje materské.

Sociálna poisťovňa platí poistné na starobné poistenie za poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona do dovŕšenia dôchodkového veku alebo do priznania predčasného starobného dôchodku zo základného fondu úrazového poistenia do základného fondu starobného poistenia.

Poistné na úrazové poistenie platí zamestnávateľ.

Poistné na garančné poistenie platí zamestnávateľ, ktorý je povinne garančne poistený.

Poistné na poistenie v nezamestnanosti platí:

- a) zamestnanec, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- b) zamestnávateľ, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- c) dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti.

Poistné do rezervného fondu solidarity platí:

- a) zamestnávateľ,
- b) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba,
- c) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba,
- d) štát.

Suma poistného na nemocenské poistenie, suma poistného na starobné poistenie, suma poistného na invalidné poistenie, suma poistného na úrazové poistenie, suma poistného na garančné poistenie, suma poistného na poistenie v nezamestnanosti a suma poistného do rezervného fondu solidarity (poistné) sa určujú percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu dosiahnutého v rozhodujúcom období (vymeriavací základ).

Jednotlivé sumy poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na úrazové poistenie vrátane prirážky k poistnému na úrazové poistenie a zľavy z poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti a poistného do rezervného fondu solidarity sa zaokrúhľujú na najbližší eurocent nadol.

Sadzba poistného na nemocenské poistenie je pre

- a) zamestnanca 1,4 % z vymeriavacieho základu,
- b) zamestnávateľa 1,4 % z vymeriavacieho základu,
- c) povinne nemocensky poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu 4,4 % z vymeriavacieho základu,
- d) dobrovoľne nemocensky poistenú osobu 4,4 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na starobné poistenie je pre:

- a) zamestnanca, ktorý nie je sporiteľ podľa osobitného predpisu, 4 % z vymeriavacieho základu,
- b) zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý nie je sporiteľ podľa osobitného predpisu, 14 % z vymeriavacieho základu,
- c) povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá nie je sporiteľ podľa osobitného predpisu, 18 % z vymeriavacieho základu,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu, ktorá nie je sporiteľ podľa osobitného predpisu, 18 % z vymeriavacieho základu,
- e) štát za fyzické osoby uvedené v zákone, ktoré nie sú sporitelia podľa osobitného predpisu, 18 % z vymeriavacieho základu,
- f) Sociálnu poisťovňu za poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona, ktorí do 31. júla 2006 nedovršili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí nie sú sporitelia podľa osobitného predpisu, 18 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na starobné poistenie je pre:

- a) zamestnanca, ktorý je sporiteľ podľa osobitného predpisu, 4 % z vymeriavacieho základu,
- b) zamestnávateľa za zamestnanca, ktorý je sporiteľ podľa osobitného predpisu,
 1. od 1. septembra 2012 do 31. decembra 2016 10 % z vymeriavacieho základu,
 2. v roku 2017 9,75 % z vymeriavacieho základu,

3. v roku 2018 9,50 % z vymeriavacieho základu,
 4. v roku 2019 9,25 % z vymeriavacieho základu,
 5. v roku 2020 9 % z vymeriavacieho základu,
 6. v roku 2021 8,75 % z vymeriavacieho základu,
 7. v roku 2022 8,50 % z vymeriavacieho základu,
 8. v roku 2023 8,25 % z vymeriavacieho základu,
 9. v roku 2024 a nasledujúcich rokoch 8 % z vymeriavacieho základu,
- c) povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá je sporiteľ podľa osobitného predpisu, dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu, ktorá je sporiteľ podľa osobitného predpisu, štát za fyzické osoby uvedené v zákone, ktoré sú sporitelia podľa osobitného predpisu, a Sociálnu poisťovňu za poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona, ktorí do 31. júla 2006 nedovŕšili dôchodkový vek alebo im nebol priznaný predčasný starobný dôchodok a ktorí sú sporitelia podľa osobitného predpisu,
1. od 1. septembra 2012 do 31. decembra 2016 14 % z vymeriavacieho základu,
 2. v roku 2017 13,75 % z vymeriavacieho základu,
 3. v roku 2018 13,50 % z vymeriavacieho základu,
 4. v roku 2019 13,25 % z vymeriavacieho základu,
 5. v roku 2020 13 % z vymeriavacieho základu,
 6. v roku 2022 12,50 % z vymeriavacieho základu,
 7. v roku 2023 12,25 % z vymeriavacieho základu,
 8. v roku 2024 a nasledujúcich rokoch 12 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na invalidné poistenie je pre:

- a) zamestnanca 3 % z vymeriavacieho základu,
- b) zamestnávateľa 3 % z vymeriavacieho základu,
- c) povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu 6 % z vymeriavacieho základu,
- d) dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu 6 % z vymeriavacieho základu,
- e) štát 6 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na úrazové poistenie je pre zamestnávateľa zaradeného do:

- 1) prvej nebezpečnostnej triedy 0,3 % z vymeriavacieho základu,
- 2) druhej nebezpečnostnej triedy 0,5 % z vymeriavacieho základu,
- 3) tretej nebezpečnostnej triedy 0,7 % z vymeriavacieho základu,
- 4) štvrtej nebezpečnostnej triedy 0,9 % z vymeriavacieho základu,
- 5) piatej nebezpečnostnej triedy 1,1 % z vymeriavacieho základu,
- 6) šiestej nebezpečnostnej triedy 1,3 % z vymeriavacieho základu,
- 7) siedmej nebezpečnostnej triedy 1,5 % z vymeriavacieho základu,

- 8) ôsmej nebezpečnostnej triedy 1,7 % z vymeriavacieho základu,
- 9) deviatej nebezpečnostnej triedy 1,9 % z vymeriavacieho základu,
- 10) desiatej nebezpečnostnej triedy 2,1 % z vymeriavacieho základu.

Nebezpečnostná trieda sa určuje v závislosti od bezpečnostného rizika jednotlivých skupín ekonomických činností podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností.

Hodnotenie bezpečnostného rizika sa vykonáva pre každú skupinu ekonomických činností podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností na základe údajov súvisiacich s výkonom úrazového poistenia za hodnotené roky s prihliadnutím na sumu nákladov vynaložených na úrazové dávky z úrazového poistenia, a to vypočítaním priemerných štatistických ukazovateľov počtu:

- a) pracovných úrazov na 1000 zamestnancov,
- b) smrteľných pracovných úrazov na 1000 zamestnancov,
- c) chorôb z povolania na 1000 zamestnancov,
- d) závažných pracovných úrazov a chorôb z povolania, v ktorých dôsledku bola priznaná úrazová renta, na 1000 zamestnancov,
- e) zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v prepočte na 1000 zamestnancov.

Zaradenie zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy určí Sociálna poisťovňa podľa prevažujúcej skupiny ekonomických činností vykonávaných zamestnávateľom.

Zaradenie skupín ekonomických činností podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností do nebezpečnostných tried ustanoví opatrenie, ktoré vydá ministerstvo a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov.

Prirážku k poistnému na úrazové poistenie a zľavu z poistného na úrazové poistenie upravuje zákon.

Sadzba poistného na garančné poistenie pre zamestnávateľa je 0,25 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného na poistenie v nezamestnanosti je pre:

- a) zamestnanca 1 % z vymeriavacieho základu,
- b) zamestnávateľa 1 % z vymeriavacieho základu,
- c) dobrovoľne poistenú osobu v nezamestnanosti 2 % z vymeriavacieho základu.

Sadzba poistného do rezervného fondu solidarity je pre

- a) zamestnávateľa 4,75 % z vymeriavacieho základu,
- b) povinne dôchodkovo poistenú samostatne zárobkovo činnú osobu 4,75 % z vymeriavacieho základu,
- c) dobrovoľne dôchodkovo poistenú osobu 4,75 % z vymeriavacieho základu,
- d) štát 2 % z vymeriavacieho základu.

Výšku vymeriavacieho základu pre jednotlivé subjekty ako aj rozhodujúce obdobie na určenie vymeriavacieho základu týchto subjektov určuje zákon.

Fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak zákon neustanovuje inak, podľa pravidiel určených v zákone.

Poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak zákon neustanovuje inak.

Ak poistencovi trvalo poistenie len časť kalendárneho mesiaca, poistné sa platí len za túto časť.

Platenie poistného v osobitných prípadoch určuje zákon.

Dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba a dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti môže zmeniť vymeriavací základ najskôr po uplynutí šiestich mesiacov od posledného určenia vymeriavacieho základu touto osobou.

Fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné odvádzať poistné, sú povinné pri platení poistného platbu poistného identifikovať a uviesť k nej variabilný symbol a špecifický symbol. Bez uvedenia variabilného symbolu a špecifického symbolu k platbe poistného spôsob zaevidovania a priradenia platby poistného k obdobiu určí Sociálna poisťovňa.

Variabilný symbol je číslo fyzickej osoby a právnickej osoby povinnej odvádzať poistné, ktoré prideliuje Sociálna poisťovňa.

Špecifický symbol je číselné označenie príslušného kalendárneho mesiaca a kalendárneho roka. Pri platení poistného predpísaného rozhodnutím Sociálnej poisťovne je špecifický symbol uvedený vo výrokovej časti rozhodnutia.

Poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné. Pre osobitné prípady určuje splatnosť poistného zákon.

Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu, fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnemu nástupcovi do 30 dní od:

- a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo
- b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu.

Poistencovi, ktorý vykonáva viacero činností zamestnanca, Sociálna poisťovňa vráti poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti zaplatené bez právneho dôvodu do 30 dní od:

- a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo
- b) doručenia písomnej žiadosti tohto poistenca.

Právo na vrátenie poistného sa premlčí do desiatich rokov od posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola platba uvedená v zákone zúčtovaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici.

Poistné, ktoré je Sociálna poisťovňa povinná vrátiť, sa použije na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo voči jej právnenému nástupcovi.

Právo predpísať poistné sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

Právo predpísať poistné sa nepremlčuje, ak nebola splnená povinnosť ustanovená v zákone.

Právo vymáhať poistné sa premlčí za šesť rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa poistné predpísalo.

Lekárska posudková činnosť pri výkone sociálneho poistenia sa člení na lekársku posudkovú činnosť:

- a) nemocenského poistenia,
- b) dôchodkového poistenia,
- c) úrazového poistenia.

Lekárska posudková činnosť nemocenského poistenia so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov na nemocenské poistenie zahŕňa kontrolu:

- a) posudzovania spôsobilosti na prácu ošetrojúcim lekárom,
- b) dodržiavania liečebného režimu dočasne práceneschopného poistenca.

Lekárska posudková činnosť dôchodkového poistenia zahŕňa posudzovanie:

- a) dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť,
- b) dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu nezaopatreného dieťaťa, choroby a stavu nezaopatreného dieťaťa, ktoré si vyžadujú osobitnú starostlivosť.

Lekárska posudková činnosť úrazového poistenia zahŕňa:

- a) posudzovanie poklesu pracovnej schopnosti,
- b) posudzovanie zdravotnej spôsobilosti poškodeného absolvovať pracovnú rehabilitáciu alebo rekvalifikáciu na účely opätovného zaradenia do pracovného procesu,
- c) kontrolu bodového ohodnotenia pracovného úrazu a choroby z povolania na účely náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sporných prípadoch,
- d) posudzovanie účelnosti vynaložených nákladov spojených s liečením, za ktoré sa považujú náklady na liečivá a lieky, zdravotnícke pomôcky, dietetické potraviny a doprava poškodeného spojená s liečením.

Lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (posudkový lekár) a podľa zákona aj určený zamestnanec Sociálnej poisťovne za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného.

Posudkový lekár posudzuje na účely sociálneho poistenia pri kontrolných lekárskych prehliadkach zdravotný stav, schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť a pracovnú schopnosť poistenca a poškodeného:

- a) v lehote určenej pri predchádzajúcom posudzovaní alebo aj skôr, ak zistí posudkovo významné skutočnosti, ktoré odôvodňujú vykonanie kontrolnej lekárskej prehliadky,
- b) na podnet inej fyzickej osoby alebo právnickej osoby.

Trvanie invalidity sa nepreskúmava, ak pri kontrolnej lekárskej prehliadke nebola určená lehota jej ďalšieho uskutočnenia.

Posudkový lekár pri výkone lekárskej posudkovej činnosti spolupracuje s praktickým lekárom, ošetroujúcim lekárom a s revíznym lekárom zdravotnej poisťovne. Posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia môže posúdiť dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav poistenca v prítomnosti prísediaceho lekára so špecializáciou v príslušnom špecializačnom odbore.

Posudkový lekár kontroluje zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia, vykazované pobočke zdravotníckymi zariadeniami, so zreteľom na účelné vynakladanie prostriedkov sociálneho poistenia.

Kontrola posudzovania spôsobilosti na prácu zahŕňa kontrolu:

- a) odbornej úrovne posudzovania spôsobilosti na prácu ošetroujúcim lekárom,
- b) diagnostického a liečebného procesu vo vzťahu k dĺžke dočasnej pracovnej neschopnosti,
- c) potreby osobného a celodenného ošetrovania alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti na poskytovanie ošetrovného v sporných prípadoch,
- d) potreby preradenia na inú prácu na poskytovanie vyrovnávacej dávky v sporných prípadoch.

Dodržiavanie liečebného režimu dočasne práceneschopného poistenca, ktorý určil ošetrojúci lekár, organizuje posudkový lekár a kontroluje určený zamestnanec Sociálnej poisťovne podľa zákona.

Zdravotné výkony na účely sociálneho poistenia sú:

- a) vystavenie potvrdenia o dočasnej pracovnej neschopnosti,
- b) vystavenie potvrdenia o potrebe osobného a celodenného ošetrovania alebo potreby osobnej a celodennej starostlivosti,
- c) vystavenie potvrdenia o potrebe preradenia na inú prácu,
- d) vystavenie potvrdenia o očakávanom dni pôrodu,
- e) vystavenie bodového ohodnotenia pracovného úrazu alebo choroby z povolania na účely

náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia,

f) vystavenie nálezu o zdravotnom stave na písomné vyžiadanie posudkového lekára,

g) zdravotná starostlivosť poskytnutá na písomné vyžiadanie posudkového lekára,

h) vystavenie tlačiva "Hlásenie o úraze" a tlačiva "Hlásenie choroby z povolania",

i) vystavenie preukazu o trvaní dočasnej pracovnej neschopnosti.

Úhrada zdravotných výkonov sa vykonáva podľa osobitného predpisu.

Sociálna poisťovňa uhrádza zdravotné výkony priamo poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.

Sociálna poisťovňa hospodári s finančnými prostriedkami a s vlastným majetkom. Sociálna poisťovňa môže mať v správe majetok štátu. Majetok štátu spravuje podľa osobitného predpisu.

Sociálna poisťovňa zostavuje rozpočet Sociálnej poisťovne v členení na:

a) základný fond nemocenského poistenia,

b) základný fond starobného poistenia,

c) základný fond invalidného poistenia,

d) základný fond úrazového poistenia,

e) základný fond garančného poistenia,

f) základný fond poistenia v nezamestnanosti,

g) rezervný fond solidarity,

h) správny fond.

Príjmy a výdavky Sociálnej poisťovne sú stanovené v zákone.

Základný fond nemocenského poistenia je určený na výplatu nemocenských dávok.

Základný fond nemocenského poistenia sa tvorí:

a) z poistného na nemocenské poistenie,

b) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a penále,

c) z odplaty za postúpenú pohľadávku z nemocenského poistenia,

d) z úrokov,

e) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,

f) z ostatných príjmov.

Základný fond starobného poistenia je určený na výplatu:

a) starobného dôchodku,

b) predčasného starobného dôchodku,

c) vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku po poberateľovi starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku a po poistencovi, ktorý ku dňu smrti splnil podmienky nároku na starobný dôchodok.

Základný fond starobného poistenia sa tvorí:

- a) z poistného na starobné poistenie; poistné na starobné poistenie je aj finančná suma podľa zákona a suma podľa osobitného predpisu prevedená dôchodkovou správcovskou spoločnosťou na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za sporiteľa, ktorému zaniklo právne postavenie sporiteľa z dôvodu, že prejavil vôľu nebyť zúčastnený na starobnom dôchodkovom sporení podľa osobitného predpisu,
- b) z poistného na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu prevedeného podľa zákona, a to vo výške 79,13 % sumy prevedeného poistného,
- c) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a z penále,
- d) z odplaty za postúpenú pohľadávku zo starobného poistenia,
- e) z úrokov,
- f) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,
- g) z ostatných príjmov.

Základný fond invalidného poistenia je určený na:

- a) výplatu invalidného dôchodku,
- b) výplatu vdovského dôchodku, vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku po poberateľovi invalidného dôchodku, po poistencovi, ktorý ku dňu smrti získal počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok, a po poistencovi, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Základný fond invalidného poistenia sa tvorí:

- a) z poistného na invalidné poistenie,
- b) z poistného na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu prevedeného podľa zákona, a to vo výške 20,87 % sumy prevedeného poistného,
- c) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a z penále,
- d) z odplaty za postúpenú pohľadávku z invalidného poistenia,
- e) z úrokov,
- f) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,
- g) z ostatných príjmov.

Základný fond úrazového poistenia je určený na výplatu úrazových dávok, úhradu poistného na starobné poistenie za poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za poberateľov úrazovej renty priznanej podľa zákona, ktorí sú sporitelia podľa osobitného predpisu.

Základný fond úrazového poistenia sa tvorí:

- a) z poistného na úrazové poistenie,
- b) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a z penále,
- c) z odplaty za postúpenú pohľadávku z úrazového poistenia,

- d) z úrokov,
- e) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,
- f) z ostatných príjmov.

Základný fond garančného poistenia je určený na výplatu dávky garančného poistenia a na úhradu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie nezaplatených zamestnávateľom do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie. Sociálna poisťovňa je povinná uhradiť príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré nezaplatil zamestnávateľ podľa osobitného predpisu zo základného fondu garančného poistenia do základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do 60 dní odo dňa splatnosti týchto príspevkov.

Základný fond garančného poistenia sa tvorí:

- a) z poistného na garančné poistenie,
- b) z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, ktoré zamestnávateľ zaplatil po uplynutí 60 dní odo dňa splatnosti týchto príspevkov, a z penále súvisiace s príspevkami na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neboli odvedené včas alebo boli odvedené v nižšej sume,
- c) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a z penále,
- d) z odplaty za postúpenú pohľadávku z garančného poistenia,
- e) z úrokov,
- f) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,
- g) z príjmov z uspokojovania pohľadávok voči zamestnávateľom za vyplatené dávky garančného poistenia,
- h) z ostatných príjmov.

Základný fond poistenia v nezamestnanosti je určený na výplatu dávky v nezamestnanosti.

Základný fond poistenia v nezamestnanosti sa tvorí:

- a) z poistného na poistenie v nezamestnanosti,
- b) z poistného na výsluhový príspevok podľa osobitného predpisu prevedeného podľa zákona,
- c) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a z penále,
- d) z odplaty za postúpenie pohľadávky z poistenia v nezamestnanosti,
- e) z úrokov,
- f) z darov, ak spôsob ich využitia darca neurčil inak,
- g) z ostatných príjmov.

Rezervný fond solidarity je určený na dávky, na ktorých úhradu nie je dostatok finančných prostriedkov v príslušnom základnom fonde, a na úhradu škody podľa osobitného predpisu. Rezervný fond solidarity nesmie byť použitý na iný účel, než na ktorý je určený podľa prechádzajúcej vety.

Rezervný fond solidarity sa tvorí:

- a) z poistného do rezervného fondu solidarity,
- b) z pokuty, ak tento zákon neustanovuje inak, a penále,
- c) z odplaty za postúpenie pohľadávky na poistnom do rezervného fondu solidarity, z odplaty za postúpenie pohľadávky na príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, z odplaty za postúpenie pohľadávky na pokute a z odplaty za postúpenie pohľadávky na penále,
- d) z úrokov,
- e) z darov, ak spôsob ich využitia nie je darcom určený inak,
- f) z ostatných príjmov.

Sociálna poisťovňa vedie osobitný účet základného fondu príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v Štátnej pokladnici.

Základný fond príspevkov na starobné dôchodkové sporenie je určený na postúpenie príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a penále podľa osobitného predpisu Sociálnou poisťovňou na bežný účet dôchodkového fondu príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti.

Základný fond príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sa tvorí z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a z penále podľa zákona.

Správny fond je určený na krytie výdavkov súvisiacich s činnosťou orgánov Sociálnej poisťovne a jej organizačných zložiek pri vykonávaní sociálneho poistenia, výbere, registrácii a postúpení príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a výdavkov uvedených v zákone. Pri nakladaní s finančnými prostriedkami správneho fondu Sociálna poisťovňa je povinná zabezpečiť ich hospodárne a efektívne použitie.

Správny fond sa tvorí podľa zákona, rovnako sa z neho platia výdavky podľa zákona.

Sociálna poisťovňa vedie účtovníctvo podľa osobitného predpisu. Informačný systém Sociálnej poisťovne funguje podľa pravidiel uvedených v zákone.

3 Konanie vo veciach sociálneho poistenia

Na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom.

V konaní vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov právnych vzťahov sociálneho poistenia a účastníkov právnych vzťahov starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom Sociálna poisťovňa.

Konanie vo veciach podľa predchádzajúceho odseku je:

- a) konanie v dávkových veciach sociálneho poistenia (dávkové konanie),

b) iné konanie (nedávkové konanie).

Predmetom dávkového konania je rozhodovanie o dávkach.

Predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Zákon právne upravuje kto je účastníkom konania, zastupovanie,

Na konanie vo veciach sociálneho poistenia a vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne.

Dávkové konanie prebieha podľa pravidiel uvedených v zákone.

Ak organizačná zložka Sociálnej poisťovne nie je príslušná na rozhodnutie, je povinná podanie bez meškania postúpiť príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne a upovedomiť o tom účastníka konania.

Proti rozhodnutiu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne má účastník konania právo podať odvolanie, ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak sa účastník konania nevzdal odvolania písomne alebo ústne do zápisnice.

Odvolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu o povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty a penále.

Odvolanie sa podáva na organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala.

Odvolanie možno podať v lehote do 30 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia; odvolanie proti rozhodnutiu vo veciach uvedených v zákone možno podať v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Odvolanie je podané včas a riadne aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty uvedenej v zákone alebo na nepríslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preto, že sa účastník konania riadil nesprávnym poučením, alebo preto, že nebol poučený vôbec. V tomto prípade možno podať odvolanie do troch mesiacov odo dňa oznámenia účastníkovi konania.

O odvolaní proti rozhodnutiu ústredia rozhoduje generálny riaditeľ.

Včas podané odvolanie má odkladný účinok, ak zákon neustanovuje inak.

Účastník konania, ktorý podal odvolanie, môže toto odvolanie vziať späť. Ak účastník konania vzal odvolanie späť, nemôže podať odvolanie znovu.

Ak účastník konania vzal odvolanie späť, odvolací orgán konanie zastaví.

Organizačná zložka Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala, upovedomí ostatných účastníkov konania o obsahu podaného odvolania, vyzve ich, aby sa k nemu v

určenej lehote vyjadřili, a podľa potreby doplní konanie vykonaním nových dôkazov.

Organizačná zložka Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala, môže o odvolaní sama rozhodnúť, ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako účastníka konania, ktorý sa odvolal, alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia.

Ak o odvolaní nerozhodne organizačná zložka Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala, predloží odvolanie spolu s výsledkami doplneného konania a so spisovým materiálom odvolaciemu orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa, keď mu odvolanie došlo.

Odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni.

Ak sú na to dôvody, odvolací orgán rozhodnutie zmení alebo zruší, inak odvolanie zamietne a rozhodnutie potvrdí.

Odvolací orgán rozhodnutie zruší a vec vráti organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodnutie vydala, na nové prejednanie a rozhodnutie, ak je to vhodnejšie najmä z dôvodov rýchlosti alebo hospodárnosti. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je viazaná právnym názorom odvolacieho orgánu.

Proti rozhodnutiu o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať.

Proti rozhodnutiu ústredia podľa zákona možno podať opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd podľa osobitného predpisu.

Opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd, môže účastník konania, ktorý podal opravný prostriedok, vziať späť bez súhlasu súdu, ak ústredie novým rozhodnutím opravnému prostriedku v celom rozsahu vyhovel.

Ak ústredie opravnému prostriedku v celom rozsahu nevyhovie, predloží opravný prostriedok spolu so svojím vyjadrením a spisovým materiálom súdu najneskôr do 60 dní odo dňa doručenia opravného prostriedku.

Ak účastník konania pred uplynutím lehoty na podanie opravného prostriedku požiada o oznámenie podkladov, na ktorých základe ústredie rozhodovalo, začína plynúť nová lehota na podanie opravného prostriedku odo dňa, keď sa tieto podklady doručili účastníkovi konania.

Súd preskúmava neprávoplatné rozhodnutia vo veciach uvedených v zákone, o ktorých v prvom stupni rozhodovalo ústredie, a právoplatné rozhodnutia organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v ostatných veciach.

Nedávkové konanie sa vykonáva podľa pravidiel, ktoré sú uvedené v zákone.

Právoplatné rozhodnutie Sociálnej poisťovne je vykonateľné podľa osobitných predpisov.

Dohoda o zrážkach z dávok sa môže uzatvoriť iba na pohľadávky na výživnom, na príspevkoch na výživu a na úhradu preplatku na dávke, a to až do sumy, ktorú možno postihnúť výkonom rozhodnutia.

Na výkon rozhodnutia zrážkami z dávok sa vzťahujú osobitné predpisy.

4 Práva a povinnosti, zodpovednosť, pokuty a penále v sociálnom poistení a v starobnom dôchodkovom sporení

Sociálna poisťovňa je povinná:

- a) viesť individuálny účet poistenca a prostredníctvom svojej internetovej stránky bezplatne umožniť poistencovi pasívny prístup k informácii o zmenách stavu individuálneho účtu; Sociálna poisťovňa sprístupní poistencovi informáciu o zmenách stavu individuálneho účtu za kalendárne roky 2004 až 2007 najneskôr od 1. júla 2008,
- b) vydávať na žiadosť poberateľa dávky potvrdenie o nároku na dávku, o nároku na jej výplatu a o jej sume,
- c) určiť dni splatnosti pravidelných výplat pre dôchodkové dávky, úrazovú rentu a pozostalostnú úrazovú rentu,
- d) kontrolovať plnenie povinností vyplývajúcich ostatným účastníkom právnych vzťahov sociálneho poistenia,
- e) viesť register zamestnávateľov, register poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia a register zmlúv o starobnom dôchodkovom sporení, v ktorých sa zhromažďujú údaje potrebné na výkon sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia; register poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia zahŕňa na účely zákona aj fyzické osoby v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru,
- f) postúpiť príspevky na starobné dôchodkové sporenie na bežný účet pre nepriradené platby príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do desiatich dní od priradenia platby príspevkov na starobné dôchodkové sporenie sporiteľovi a do 60 dní od ich priradenia na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, najskôr však odo dňa splatnosti týchto príspevkov, alebo postúpiť príspevky na starobné dôchodkové sporenie100a) na bežný účet dôchodkového fondu príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do piatich dní od ich uhradenia zo základného fondu garančného poistenia a postúpiť penále podľa zákona na bežný účet dôchodkového fondu príslušnej dôchodkovej správcovskej spoločnosti do piatich dní od uhradenia tohto penále zo správneho fondu,
- g) informovať príslušný daňový úrad o vyplatených dávkach garančného poistenia v členení podľa jednotlivých zamestnancov,
- h) zverejniť na svojej internetovej stránke národnou radou schválené strategické zámery

- činnosti Sociálnej poisťovne a správu o ich plnení a materiály prerokované dozornou radou,
- i) poskytovať subjektu podľa osobitného predpisu informácie potrebné na posudzovanie nároku na osobitný príspevok baníkom,
 - j) vydávať na žiadosť fyzickej osoby potvrdenie o období nemocenského poistenia získanom v posledných dvoch rokoch pred narodením dieťaťa na účely rodičovského príspevku,
 - k) písomne elektronickými prostriedkami oznámiť dôchodkovej správcovskej spoločnosti bezodkladne zánik právneho postavenia sporiteľa podľa osobitného predpisu,
 - l) previesť finančnú sumu zodpovedajúcu dôchodkovým právam podľa zákona,
 - m) zverejňovať na svojej internetovej stránke priemernú mesačnú sumu starobného dôchodku platnú k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, do 31. augusta kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.
 - n) písomne oznámiť fyzickej osobe a právnickej osobe povinnej odvádzať poistné jej variabilný symbol, a to do ôsmich dní odo dňa doručenia prihlášky do registra zamestnávateľov alebo do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia.

Poistenec a poberateľ dávky majú právo:

- a) uplatniť si nárok na dávku a nárok na jej výplatu,
- b) požiadať Sociálnu poisťovňu o vydanie potvrdenia o nároku na dávku, o nároku na jej výplatu a o jej sume.

Poistenec a poberateľ dávky sú povinní

- a) preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia,
- b) zúčastniť sa na kontrole posudzovania spôsobilosti na prácu počas trvania dočasnej pracovnej neschopnosti,
- c) zúčastniť sa na posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na účely poskytovania dôchodkových dávok a poklesu pracovnej schopnosti na účely poskytovania úrazových dávok,
- d) zúčastniť sa na posudzovaní predpokladov na opätovné zaradenie do pracovného procesu na účely pracovnej rehabilitácie a rekvalifikácie,
- e) dodržiavať liečebný režim určený ošetrovujúcim lekárom počas trvania dočasnej pracovnej neschopnosti,
- f) zdržiavať sa počas dočasnej pracovnej neschopnosti na adrese uvedenej v žiadosti o priznanie nemocenského,
- g) oznámiť Sociálnej poisťovni ukončenie dočasnej pracovnej neschopnosti do troch dní odo dňa skončenia dočasnej pracovnej neschopnosti, ak dočasná pracovná neschopnosť trvala viac ako desať dní,

h) plniť ďalšie povinnosti ustanovené týmto zákonom.

Poistenec má aj ďalšie povinnosti, ktoré sú uvedené v zákone.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná prihlásiť sa na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie najneskôr do ôsmich dní od vzniku týchto poistení a odhlásiť sa z týchto poistení do ôsmich dní od ich zániku.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná oznámiť príslušnej pobočke prerušenie nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu uvedeného v zákone do 30 dní od prerušenia, a to prostredníctvom ústavu na výkon väzby alebo ústavu na výkon trestu odňatia slobody a prerušenie nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu uvedeného v zákone do ôsmich dní od prerušenia; splnenie povinnosti podľa odseku 1 sa nevyžaduje.

Samostatne zárobkovo činná osoba je povinná oznámiť príslušnej pobočke zmenu mena, priezviska, trvalého pobytu a zrušenie povolenia na trvalý pobyt alebo povolenia na prechodný pobyt do ôsmich dní od zmeny týchto skutočností.

Fyzická osoba uvedená v zákone je povinná odhlásiť sa z dôchodkového poistenia do ôsmich dní od vzniku skutočnosti zakladajúcej zánik dôchodkového poistenia v pobočke príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu.

Zamestnávateľ je povinný:

a) prihlásiť sa do registra zamestnávateľov vedeného príslušnou pobočkou do ôsmich dní odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jedného zamestnanca, a odhlásiť sa z tohto registra do ôsmich dní odo dňa, v ktorom nezamestnáva už žiadneho zamestnanca,

b) prihlásiť do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia

1. zamestnanca podľa zákona na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti a zamestnanca podľa zákona na dôchodkové poistenie pred vznikom týchto poistení najneskôr pred začatím výkonu činnosti zamestnanca, odhlásiť zamestnanca najneskôr v deň nasledujúci po zániku týchto poistení, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak poistný vzťah podľa zákona nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v zákone,

2. zamestnanca v právnom vzťahu na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru na účely úrazového poistenia, garančného poistenia a na účely osobitného predpisu pred vznikom tohto právneho vzťahu najneskôr pred začatím výkonu práce, odhlásiť tohto zamestnanca z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia najneskôr v deň nasledujúci po skončení tohto právneho vzťahu, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak pracovnoprávny vzťah nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v zákone,

c) oznámiť pobočke prerušenie nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia

v nezamestnanosti zamestnanca do ôsmich dní od tohto prerušenia; splnenie povinnosti podľa písmena b) sa nevyžaduje,

d) oznámiť pobočke začiatok a skončenie čerpania materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky zamestnancom do ôsmich dní od začiatku čerpania a do ôsmich dní od skončenia čerpania materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky,

e) odstúpiť pobočke tlačivo, na ktorom sa preukazuje dočasná pracovná neschopnosť zamestnanca, ak trvá dlhšie ako desať dní, do troch dní po 10. dni trvania dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca,

f) predkladať pobočke výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac v lehote splatnosti ním odvádzaného poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie v členení na jednotlivých zamestnancov a na nemocenské poistenie, starobné poistenie a starobné dôchodkové sporenie, 1) invalidné poistenie, úrazové poistenie, garančné poistenie, poistenie v nezamestnanosti a rezervný fond solidarity a predkladať na výzvu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne podklady na zistenie správnej sumy poistného a príspevku na starobné dôchodkové sporenie,

g) poskytovať organizačným zložkám Sociálnej poisťovne súčinnosť pri vykonávaní sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom bezplatne,

h) oznámiť písomne pobočke pracovný úraz, ktorý si vyžiadal lekárske ošetrovanie alebo dočasnú pracovnú neschopnosť, najneskôr do troch dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel,

i) predkladať pobočke záznam o pracovnom úraze, ktorý podlieha evidencii a registrácii podľa osobitného predpisu, najneskôr do ôsmich dní odo dňa, keď sa o tomto pracovnom úraze dozvedel, a výsledky vyšetrovania pracovných úrazov a hlásenia o zistení chorôb z povolania do ôsmich dní od ich doručenia,

j) viesť o svojich zamestnancoch evidenciu na účely sociálneho poistenia a predložiť túto evidenciu pobočke do troch dní od uplatnenia nároku na dávku alebo od skončenia pracovného pomeru alebo iného právneho vzťahu k zamestnávateľovi,

k) umožniť povereným zamestnancom organizačných zložiek Sociálnej poisťovne vstup do svojich objektov, vykonanie kontroly a nazeranie do záznamov o príjmoch zamestnancov a do iných záznamov dôležitých na účely sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom,

l) vydávať zamestnancom na ich žiadosť potvrdenia o rozhodujúcich skutočnostiach na účely sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom,

m) oznámiť pobočke zmenu svojho názvu, sídla a dňa určeného na výplatu príjmov, ktoré sú vymeriavacím základom zamestnanca, do ôsmich dní od tejto zmeny,

n) oznámiť organizačnej zložke zmenu mena a priezviska zamestnanca do ôsmich dní odo dňa, v ktorom sa o tejto zmene dozvedel.

Zamestnávateľ je povinný viesť evidenciu zamestnanca na účely sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom zákonom; táto evidencia sa vedie od vzniku sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia zamestnanca po celé obdobie, počas ktorého toto poistenie a sporenie trvá. Náležitosti evidencie upravuje zákon.

Zamestnávateľ, predbežný správca konkurznej podstaty alebo správca konkurznej podstaty sú povinní oznámiť pobočke Sociálnej poisťovne platobnú neschopnosť zamestnávateľa do ôsmich dní od jej vzniku.

Zamestnávateľ, predbežný správca konkurznej podstaty alebo správca konkurznej podstaty a zamestnanec sú povinní oznámiť príslušnej pobočke všetky informácie súvisiace s poskytnutím dávky garančného poistenia.

Zamestnávateľ, predbežný správca konkurznej podstaty alebo správca konkurznej podstaty sú povinní potvrdiť zamestnancovi nároky z pracovnoprávneho vzťahu podľa zákona za posledné tri mesiace pracovnoprávneho vzťahu pred vznikom platobnej neschopnosti zamestnávateľa alebo za posledné tri mesiace pred skončením pracovnoprávneho vzťahu. Potvrdenie o nárokoch zamestnanca z pracovnoprávneho vzťahu súčasne predloží príslušnej pobočke.

Príslušná pobočka je povinná doručiť zamestnávateľovi, predbežnému správcovi konkurznej podstaty alebo správcovi konkurznej podstaty tlačivá na získanie údajov potrebných na poskytovanie dávky garančného poistenia do piatich pracovných dní od doručenia oznámenia o platobnej neschopnosti zamestnávateľa.

Zamestnávateľ, predbežný správca konkurznej podstaty alebo správca konkurznej podstaty po vyplnení všetkých požadovaných údajov na tlačive sú povinní potvrdiť ich správnosť a doručiť ho príslušnej pobočke do desiatich pracovných dní od doručenia tlačiva.

Ak súd rozhodol o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo zastavil konkurzné konanie z iného dôvodu ako pre nedostatok majetku, zamestnávateľ je povinný vrátiť Sociálnej poisťovni sumu vyplatenej dávky garančného poistenia zvýšenú o úrok vo výške diskontnej úrokovej sadzby platnej v deň jej vrátenia, a to do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo o zastavení konkurzného konania.

Príjemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak:

a) nesplnil povinnosť uloženú zákonom,

- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo
- c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Neprávom prijaté sumy sa môžu zrážať z bežne vyplácanej alebo neskôr priznanej dávky alebo zo mzdy poberateľa dávky; pritom primerane platia predpisy o výkone rozhodnutí zrážkami zo mzdy.

Právo na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej sume sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, keď Sociálna poisťovňa túto skutočnosť zistila, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa dávka vyplatila. Tieto lehoty neplynú počas konania o opravnom prostriedku, počas výkonu rozhodnutia alebo ak sa na úhradu preplatku vykonávajú zrážky z dávky.

Ak fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá plní povinnosti podľa zákona, nesprávne potvrdila skutočnosti rozhodujúce na nárok na dávku, nárok na jej výplatu alebo jej sumu a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila, je povinná nahradiť neprávom vyplatené sumy.

Za porušenie povinností ustanovených v zákone môže Sociálna poisťovňa uložiť pokutu až do 16 596,96 eur. Pri ukladaní pokuty Sociálna poisťovňa zohľadní závažnosť porušenia povinnosti ustanovenej týmto zákonom. Sociálna poisťovňa neuloží pokutu za porušenie povinnosti ustanovenej v zákone, ak už bola uložená pokuta podľa osobitného predpisu.

Fyzickým osobám a právnickým osobám povinným odvádzať poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré neodviedli poistné a príspevky na starobné dôchodkové sporenie za príslušný kalendárny mesiac včas alebo ich odviedli v nižšej sume, Sociálna poisťovňa predpíše penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici, zaplatená v hotovosti alebo do dňa začatia kontroly, ak zákon neustanovuje inak.

Predpísané penále nemôže presiahnuť dlžnú sumu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za kontrolované obdobie. Sociálna poisťovňa penále nepredpíše, ak penále za kontrolované obdobie nie je vyššie ako 3,32 eur.

5 Kontrolná činnosť sociálnej poisťovne

Kontrolná činnosť Sociálnej poisťovne podľa zákona je kontrola plnenia povinností ustanovených zákonom (vonkajšia kontrola).

Kontrolnú činnosť vykonávajú poverení zamestnanci organizačných zložiek Sociálnej poisťovne.

Ak majú kontrolované subjekty pochybnosti o nezaujatosti zamestnancov kontroly alebo prizvaných osôb so zreteľom na ich vzťah k predmetu kontroly, ku kontrolovaným subjektom alebo k ich zamestnancom, môžu vzniesť proti ich účasti na kontrole písomné námietky s uvedením dôvodu. Podanie námietok nemá odkladný účinok. Zamestnanci kontroly, ktorí vedia o skutočnostiach zakladajúcich pochybnosti o ich nezaujatosti, sú povinní tieto skutočnosti bez zbytočného odkladu oznámiť vedúcemu zamestnancovi kontroly. Zamestnanci kontroly sú oprávnení vykonať pri kontrole len také úkony, ktoré nedovoľujú odklad.

Vedúci zamestnanec kontroly je povinný rozhodnúť o námietkach najneskôr do troch dní od ich uplatnenia a písomne oboznámiť s rozhodnutím toho, kto námietku uplatnil. Zákon upravuje oprávnenia a povinnosti zamestnancov kontroly ako aj kontrolovaného subjektu.

O výsledku vykonanej kontroly vypracujú zamestnanci kontroly protokol, ktorý musí obsahovať označenie kontrolovaného subjektu, miesto a dátum vykonania kontroly, predmet kontroly, kontrolované obdobie, kto kontrolu vykonal, preukázané kontrolné zistenia, dátum vypracovania protokolu, vlastnoručné podpisy zamestnancov kontroly, podpisy zodpovedných zamestnancov, ktorí boli s protokolom oboznámení a dátum oboznámenia sa s protokolom. Súčasťou protokolu je vyjadrenie vedúceho kontrolovaného subjektu, vyjadrenia zodpovedných zamestnancov ku kontrolným zisteniam a ďalšie písomnosti a materiály potvrdzujúce kontrolné zistenia vrátane priebežného protokolu a čiastkového protokolu.

Ak sú proti kontrolným zisteniam podané námietky, zamestnanci kontroly vypracujú dodatok k protokolom alebo k záznamu o kontrole, ktorý je jeho súčasťou.

O prerokovaní protokolu vypracujú zamestnanci kontroly zápisnicu, ktorá musí obsahovať dátum oboznámenia sa kontrolovaného subjektu a zodpovedných zamestnancov s protokolom, dátum prerokovania protokolu, mená prítomných na prerokovaní a ich vlastnoručné podpisy. V zápisnici sa uloží povinnosť vedúcemu kontrolovaného subjektu v určenej lehote:

- a) prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin a predložiť ich vedúcemu zamestnancovi kontroly,
- b) predložiť vedúcemu zamestnancovi kontroly správu o splnení opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin,
- c) uplatniť právnu zodpovednosť za zistené nedostatky voči zamestnancom zodpovedným za tieto nedostatky.

Ak sa kontrolou nezistí porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov alebo interných predpisov, vypracuje sa len záznam o kontrole.

Kontrola je skončená v deň prerokovania protokolu o kontrole alebo podpísania záznamu.

Hlavného kontrolóra volí a odvoláva dozorná rada podľa ustanovení uvedených v zákone.

6 Dozor štátu nad vykonávaním sociálneho poistenia a starobného dôchodkového sporenia

Štát vykonáva dozor nad vykonávaním nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia, poistenia v nezamestnanosti a starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom, a nad registrom zmlúv o starobnom dôchodkovom sporení podľa osobitného predpisu prostredníctvom orgánov dozoru štátu, ktorými sú ministerstvo a ministerstvo financií. Kontrolné oprávnenia iných orgánov podľa osobitných predpisov tým nie sú dotknuté.

Orgán dozoru štátu je povinný dozerať na dodržiavanie tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov Sociálnou poisťovňou a na hospodárenie Sociálnej poisťovne podľa rozpočtu na príslušný kalendárny rok. Povinnosti orgánov dozoru štátu upravuje zákon.

Sociálna poisťovňa je na požiadanie povinná poskytnúť orgánu dozoru štátu najmä potrebné doklady, písomnosti, informácie a vysvetlenia, ktoré súvisia s činnosťou Sociálnej poisťovne.

Sociálna poisťovňa je na požiadanie povinná poskytnúť orgánu dozoru štátu súčinnosť, ktorá zodpovedá povinnostiam podľa zákona a utvoriť primerané materiálne a technické podmienky na výkon dozoru štátu.

Ak Sociálna poisťovňa poruší povinnosti ustanovené zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom, alebo nesplní opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v určenej lehote alebo v určenom rozsahu, orgán dozoru štátu jej uloží pokutu až do

- a) 66 387,80 eur za nesplnenie povinnosti nepeňažnej povahy,
- b) 165 969,50 eur za nesplnenie povinnosti peňažnej povahy.

Pokutu môže uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa orgán dozoru štátu o porušení povinnosti dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa porušenia povinnosti. Pokutu nemožno uložiť, ak už bola Sociálnej poisťovni za to isté porušenie povinnosti uložená pokuta iným orgánom dozoru štátu. Orgány dozoru štátu sa vzájomne informujú o uložení pokuty. Na rozhodovanie o pokute sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Orgán dozoru štátu je za nesplnenie povinnosti podľa zákona oprávnený uložiť Sociálnej poisťovni poriadkovú pokutu od 33, 10 eura do 663, 8 eura. Ak povinnosť nebola splnená v určenej lehote alebo v požadovanom rozsahu, poriadkovú pokutu možno uložiť aj opakovane, najviac 1 659, 60 eura.

Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa neuplatní v prípade porušenia finančnej disciplíny podľa osobitného predpisu.

Výnos z pokút je príjmom štátneho rozpočtu.

VII. Vybrané právne predpisy z právneho odvetvia Medzinárodné právo

A Vybrané medzinárodné zmluvy týkajúce sa práv duševného vlastníctva

Ide o tieto medzinárodné zmluvy:

Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva (vznik 1967, Československá socialistická republika – ďalej len „ČSSR“ viazaná od 1975 a SR od jej vzniku), Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva (vznik 1883, ČSSR viazaná od 1975, SR od jej vzniku), Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel (vznik 1886, ČSSR viazaná od 1980, SR od jej vzniku), Všeobecný dohovor o autorskom práve (vznik 1952, ČSSR viazaná od 1980, SR od jej vzniku), Madridská dohoda o medzinárodnom zápise tovarových a obchodných známk (vznik 1891, ČSSR viazaná od 1975, SR od jej vzniku), Rímsky dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a organizácií rozhlasu a televízie (vznik 1961, ČSSR viazaná od 1964, SR od jej vzniku), Haagska dohoda o medzinárodnom zápise priemyselných vzorov a modelov (vznik 1925, SR je viazaná iba cez Európsku úniu, teda nie samostatným medzinárodným záväzkom), Ženevský dohovor o ochrane výrobcov zvukových záznamov proti nedovolenému rozmnožovaniu ich zvukových záznamov (vznik 1971, ČSSR viazaná od 1985, SR od jej vzniku), Dohoda o obchodných aspektoch práv na duševné vlastníctvo –TRIPS (vznik 1994, SR viazaná od 2000), Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve (WCT) vznik 1996, SR viazaná od 2002).

B Vybrané právne inštitúty vyhlášky č. 69/1975 Zb. Dohovoru o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov

1 Zriadenie organizácie

Dohovorom sa zriaďuje Svetová organizácia duševného vlastníctva.

2 Pojmy

V Dohovore sa rozumie:

–„Organizáciou” Svetová organizácia duševného vlastníctva;

–„Medzinárodným úradom” Medzinárodný úrad duševného vlastníctva;

- „Parížskym dohovorom“ Dohovor na ochranu priemyslového vlastníctva, podpísaný 20. marca 1883, včítane všetkých jeho revidovaných znení;
 - „Bernským dohovorom“ Dohovor na ochranu literárnych a umeleckých diel, podpísaný 9. septembra 1886, včítane všetkých jeho revidovaných znení;
 - „Parížskou úniou“ Medzinárodná únia utvorená Parížskym dohovorom;
 - „Bernskou úniou“ Medzinárodná únia utvorená Bernským dohovorom;
 - „úniami“ Parížska únia Osobitná únia a osobitné dohody zriadené v spojitosti s touto úniou, Bernská únia, ako aj všetky medzinárodné záväzky smerujúce k podpore ochrany duševného vlastníctva, ktorých správu zabezpečuje Organizácia;
 - „duševným vlastníctvom“ práva
 - k literárnym, umeleckým a vedeckým dielam,
 - k výkonu výkonných umelcov, zvukovým záznamom a rozhlasovému vysielaniu,
 - k vynálezom zo všetkých oblastí ľudskej činnosti,
 - k vedeckým objavom,
 - k priemyslovým vzorom a modelom,
 - k továrenským, obchodným známkam a známkam služieb, ako aj k obchodným menám a obchodným názvom,
 - na ochranu proti nekalej súťaži
- a všetky ostatné práva vzťahujúce sa na duševnú činnosť v priemyselnej, vedeckej, literárnej a umeleckej oblasti.

3 Ciel' organizácie

Cieľom Organizácie je:

- podporovať ochranu duševného vlastníctva v celom svete spoluprácou medzi štátmi v účelnej súčinnosti s ostatnými medzinárodnými organizáciami;
- zabezpečiť správnu spoluprácu medzi úniami.

4 Členstvo

Členom Organizácie sa môže stať každý štát, ktorý je členom niektorej z únií uvedených v článku 2.

Členom Organizácie sa môže stať aj ten štát, ktorý nie je členom žiadnej z únií, za podmienok uvedených v Dohovore.

5 Orgány

5.1 Valné zhromaždenie

Zriaďuje sa Valné zhromaždenie zložené zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, ktoré sú členmi aspoň jednej z únií.

Vládu každého členského štátu zastupuje delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhradza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.2 Konferencia

Zriaďuje sa Konferencia zložená zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú členmi niektorej z únií.

Vládu každého štátu zastupuje jeden delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhradza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.3 Koordinačný výbor

Zriaďuje sa Koordinačný výbor zložený zo štátov zúčastnených na tomto Dohovore, ktoré sú členmi Výkonného výboru Parížskej únie a Výkonného výboru Bernskej únie alebo oboch týchto výkonných výborov. Ak však niektorý z týchto výkonných výborov má viac než štvrtinu členských krajín Zhromaždení, ktoré ho zvolili, určí tento Výkonný výbor zo svojich členov tie štáty, ktoré budú členmi Koordinačného výboru, a to tak, aby ich počet neprevyšoval uvedenú štvrtinu, s tým, že krajina, na území ktorej má Organizácia sídlo, sa do tejto štvrtiny nepočíta.

Vládu každého členského štátu Koordinačného výboru zastupuje jeden delegát, ktorého môžu sprevádzať jeho zástupcovia, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie uhradza vláda, ktorá ju vymenovala.

5.4 Medzinárodný úrad

Medzinárodný úrad je sekretariátom Organizácie.

Medzinárodný úrad riadi generálny riaditeľ s dvoma alebo viacerými námestníkmi generálneho riaditeľa.

Generálny riaditeľ sa vymenúva na určené obdobie, ktoré nesmie byť kratšie ako šesť rokov. Môže byť znovu vymenovaný na určené obdobia. Trvanie prvého a prípadných

d'alších období, ako aj všetky ostatné podmienky jeho vymenovania určí Valné zhromaždenie.

Generálny riaditeľ je najvyšším úradníkom Organizácie. Zastupuje Organizáciu. Zodpovedá Valnému zhromaždeniu a spravuje sa jeho pokynmi vo vnútorných i vonkajších veciach Organizácie.

Generálny riaditeľ pripravuje návrhy rozpočtu a programu, ako aj periodické správy o činnosti. Predkladá ich vládam zainteresovaných štátov, ako aj príslušným orgánom únií a Organizácie.

Generálny riaditeľ a ním určení pracovníci sa zúčastňujú bez hlasovacieho práva na všetkých schôdzach Valného zhromaždenia, Konferencie, Koordinačného výboru, ako aj všetkých ostatných výborov alebo pracovných skupín. Generálny riaditeľ alebo ním určený pracovník je z úradnej povinnosti sekretárom týchto orgánov.

Generálny riaditeľ vymenúva pracovníkov nevyhnutných pre dobrý chod Medzinárodného úradu. Vymenúva námestníkov generálneho riaditeľa po schválení Koordinačným výborom. Pracovné podmienky určuje pracovný poriadok, ktorý schvaľuje Koordinačný výbor na návrh generálneho riaditeľa. Pri výbere pracovníkov a pri určení ich pracovných podmienok sa musí brať prvoradý zreteľ na nevyhnutnosť zabezpečiť služby pracovníkov nanajvyš kvalifikovaných z hľadiska ich výkonnosti, odbornosti a bezúhonnosti. Patričnú pozornosť treba venovať tomu, aby sa výber pracovníkov uskutočňoval na čo najširšom zemepisnom základe.

Funkcie generálneho riaditeľa a pracovníkov Medzinárodného úradu sú prísne medzinárodnej povahy. Pri výkone svojich funkcií nesmú vyžadovať alebo prijímať pokyny žiadnej vlády ani orgánu stojaceho mimo Organizáciu. Musia sa zdržať akéhokoľvek konania, ktoré by mohlo poškodiť ich postavenie medzinárodných úradníkov. Každý členský štát sa zaväzuje rešpektovať výlučne medzinárodnú povahu funkcií generálneho riaditeľa a pracovníkov Medzinárodného úradu a nesnažiť sa ich pri výkone týchto funkcií ovplyvňovať.

6 Sídlo

Sídlom Organizácie je Ženeva.

O zmene sídla sa môže rozhodnúť za podmienok uvedených v dohovore.

7 Ďalšie ustanovenia

V ďalších článkoch sú upravené finančné otázky, právna spôsobilosť; výsady a imunity, vzťahy k iným organizáciám, spôsob, akým sa štáty môžu stať účastníkmi

Dohovoru, nadobudnutie platnosti Dohovoru, výhrady a zmeny dohovoru, záverečné a prechodné ustanovenia.

Vyhláška č. 80/1985 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa táto vyhláška nadobúda platnosť na základe článku 17 ods.3 Dohovoru 1. júnom 1984 a týmto dňom nadobúda platnosť aj pre Československú socialistickú republiku. Po rozdelení spoločného štátu predmetný dohovor je platný pre Slovenskú republiku.

C Vybrané právne inštitúty Oznámenia č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve

1 Predmet právnej úpravy

Právna úprava podľa oznámenia č. 189/2006 Zb., v ktorom Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky oznamuje, že dňa 20. decembra 1996 bola v Ženeve uzavretá Zmluva Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve (WCT).

Národná rada Slovenskej republiky so zmluvou vyslovila súhlas svojím uznesením č. 469 z 30. septembra 1999. Prezident Slovenskej republiky podpísal ratifikačnú listinu 9. decembra 1999. Ratifikačná listina bola 14. januára 2000 uložená u generálneho riaditeľa Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO), ktorý je deponitárom zmluvy.

Zmluva nadobudla platnosť pre Slovenskú republiku 6. marca 2002.

2 Vzťah k Bernskému dohovoru

Zmluva je osobitnou dohodou v zmysle článku 20 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel vo vzťahu k zmluvným stranám, ktoré sú krajinami Únie zriadenej týmto dohovorom. Táto zmluva nemá nijakú spojitosť s inými zmluvami než s Bernským dohovorom ani nijaký vplyv na práva a povinnosti vyplývajúce z iných zmlúv.

"Bernským dohovorom" sa na účely tejto zmluvy rozumie Parížsky akt Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel z 24. júla 1971.

Zmluvné strany budú dodržiavať články 1 až 21 a Dodatok (Prílohu) Bernského dohovoru.

3 Rozsah autorskoprávnej ochrany

Autorskoprávna ochrana sa vzťahuje na vyjadrenia a nie na myšlienky, spôsoby, pracovné postupy alebo matematické koncepty ako také.

3.1 Aplikácia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru

Ak ide o ochranu ustanovenú zmluvou, zmluvné strany budú uplatňovať ustanovenia článkov 2 až 6 Bernského dohovoru primerane (*mutatis mutandis*).

3.2 Počítačové programy

Počítačové programy sú chránené ako literárne diela podľa článku 2 Bernského dohovoru. Takáto ochrana sa uplatní na počítačové programy bez ohľadu na spôsob alebo formu ich vyjadrenia.

3.3 Kompilácie dát (databázy)

Kompilácie dát alebo iných materiálov v akejkoľvek forme, ktoré sú z dôvodu výberu alebo usporiadania svojho obsahu duševnými výtvormi, sú chránené samy osebe. Táto ochrana sa nevzťahuje na vlastné dáta alebo materiály a nie je na ujmu autorského práva k dátam alebo materiálom obsiahnutým v kompilácii.

3.4 Právo rozširovania

Autori literárnych a umeleckých diel majú výhradné právo udeliť súhlas na prístupnosť originálu a rozmnoženín svojich diel verejnosti predajom alebo iným prevodom vlastníctva.

Nič v zmluve nesmie ovplyvniť slobodu zmluvných strán, prípadne stanoviť podmienky, za akých dôjde k vyčerpaniu práva podľa zmluvy po prvom predaji alebo inom prevode vlastníctva originálu či rozmnoženiny diela so súhlasom autora.

3.5 Trvanie ochrany fotografických diel

Ak ide o fotografické diela, zmluvné strany nebudú uplatňovať ustanovenia článku 7 ods. 4 Bernského dohovoru /doba ochrany 25 rokov/.

3.6 Obmedzenia a výnimky

Zmluvné strany môžu vo svojich národných právnych poriadkoch ustanoviť obmedzenia a výnimky z práv poskytnutých autorom literárnych a umeleckých diel podľa tejto zmluvy v určitých osobitných prípadoch, ktoré nie sú v rozpore s bežným využitím diela a neodôvodnene nezasahujú do oprávnených záujmov autora.

Zmluvné strany pri uplatňovaní Bernského dohovoru ohraničia akékoľvek obmedzenia a výnimky z práv ustanovených týmto dohovorom na určité osobitné prípady, ktoré nie sú v rozpore s bežným využitím diela a neodôvodnene nezasahujú do oprávnených záujmov autora.

3.7 Povinnosti týkajúce sa technologických opatrení

Zmluvné strany zabezpečia primeranú právnu ochranu a účinné právne prostriedky proti nedovolenému odstraňovaniu účinných technologických opatrení, ktoré autori používajú v spojitosti s výkonom svojich práv podľa tejto zmluvy alebo podľa Bernského dohovoru a ktoré obmedzujú také zaobchádzanie s ich dielami, na ktoré neudelili súhlas, alebo ktoré nedovolil zákon.

3.8 Povinnosti týkajúce sa informácií na správu práv

Zmluvné strany zabezpečia primerané a účinné právne prostriedky proti každému, kto vedome vykonáva niektoré z nasledujúcich činností, uvedomujúc si, alebo v prípade občianskoprávných prostriedkov, majú dostatočné dôvody vedieť, že uvádza, umožňuje, uľahčuje alebo zatajuje porušovanie akéhokoľvek práva zahrnutého v tejto zmluve alebo v Bernskom dohovore tým, že

-nedovolené odstraňuje alebo mení akúkoľvek informáciu na správu práv v elektronickej forme;

-nedovolené rozširuje, dovádza na rozširovanie, vysiela, uskutočňuje verejný prenos diel alebo rozmnoženín diel s vedomím, že informácie na správu práv v elektronickej forme boli bez súhlasu odstránené alebo zmenené.

Na účely tohto článku "informácie na správu práv" sú informácie, ktoré identifikujú dielo, autora diela, majiteľa akéhokoľvek práva k dielu, informáciu o termíne a podmienkach použitia diela a akékoľvek číslice alebo kódy, ktoré predstavujú také informácie, ak je ktorákoľvek z týchto informačných položiek pripojená k rozmnoženine diela alebo sa objaví v súvislosti s verejným prenosom diela.

4 Aplikácia v čase

Zmluvné strany budú uplatňovať ustanovenia článku 18 Bernského dohovoru na ochranu poskytnutú touto zmluvou.

5 Ustanovenia o presadzovaní práv

Zmluvné strany sa zaväzujú prijať v súlade so svojimi právnymi poriadkami opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie uplatňovania tejto zmluvy.

Zmluvné strany zabezpečia, aby metódy presadzovania práv boli prístupné podľa ich zákonov tak, aby sa zaručili účinné opatrenia proti akémukoľvek porušovaniu práv obsiahnutých v tejto zmluve vrátane rýchlo uskutočniteľných opatrení na zabránenie porušovania a prostriedkov, ktoré budú pôsobiť odradzujúco na ďalšie porušovanie.

6 Zhromaždenie

Zmluvné strany budú mať zhromaždenie.

Každú zmluvnú stranu bude reprezentovať jeden delegát, ktorému môžu pomáhať striedajúci sa delegáti, poradcovia a experti.

Výdavky každej delegácie bude znášať zmluvná strana, ktorá delegáciu vymenovala. Zhromaždenie môže požiadať Svetovú organizáciu duševného vlastníctva (WIPO) o udelenie finančnej pomoci na uľahčenie účasti delegácií zmluvných strán, ktoré sa pokladajú za rozvojové krajiny v súlade so zaužívanou praxou Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov alebo za krajiny s prechodom na trhové hospodárstvo.

Každá zmluvná strana, ktorá je štátom, má len jeden hlas a môže hlasovať len vo svojom vlastnom mene.

Zhromaždenie sa bude schádzať na riadnych zasadnutiach raz za dva roky; zvoláva ich generálny riaditeľ WIPO.

Zhromaždenie si ustanoví vlastné procedurálne pravidlá, ktoré budú zahŕňať spôsob zvolávania mimoriadnych zasadnutí, podmienky uznášaniaschopnosti a v zmysle ustanovení tejto zmluvy majority požadované na prijatie rôznych druhov rozhodnutí.

7 Medzinárodný úrad

Medzinárodný úrad WIPO bude vykonávať administratívne úlohy týkajúce sa tejto zmluvy.

8 Spôsobilosť stať sa zmluvnou stranou tejto zmluvy

Každý členský štát WIPO sa môže stať zmluvnou stranou tejto zmluvy.

Zhromaždenie môže rozhodnúť o prijatí ktorejkoľvek medzivládnej organizácie za zmluvnú stranu, ak táto organizácia deklaruje, že je vo veci otázok obsiahnutých v tejto zmluve kompetentnou, má v nej vlastnú legislatívu záväznú pre všetky svoje členské štáty a v súlade so svojimi vnútornými postupmi bola riadne splnomocnená stať sa zmluvnou stranou.

Európske spoločenstvo sa môže stať zmluvnou stranou, ak urobí vyhlásenie podľa predchádzajúceho odseku na diplomatickej konferencii, ktorá prijala túto zmluvu.

9 Práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy

Ak nie je v tejto zmluve ustanovené inak, každá zmluvná strana má všetky práva a berie na seba všetky povinnosti podľa tejto zmluvy.

10 Podpis zmluvy

Táto zmluva je otvorená na podpis do 31. decembra 1997 ktorémukoľvek členskému štátu WIPO a Európskemu spoločenstvu.

11 Nadobudnutie platnosti tejto zmluvy

Táto zmluva nadobudne platnosť tri mesiace po tom, ako štáty uložia do depozitu 30 ratifikačných listín alebo listín o pristúpení u generálneho riaditeľa WIPO.

12 Deň, odkedy sa zmluva stáva účinnou pre zmluvné strany

Zmluva zaväzuje:

- 30 štátov uvedených v článku 20, a to odo dňa, keď nadobudla platnosť;
- každý ďalší štát od uplynutia troch mesiacov odo dňa, keď štát uložil svoju listinu u generálneho riaditeľa WIPO;
- Európske spoločenstvo po uplynutí troch mesiacov od uloženia jeho ratifikačnej listiny alebo listiny o pristúpení, ak takáto listina bola uložená po nadobudnutí platnosti tejto zmluvy podľa článku 20, alebo tri mesiace po nadobudnutí platnosti tejto zmluvy, ak takáto listina bola uložená pred nadobudnutím platnosti tejto zmluvy;
- akúkoľvek ďalšiu medzivládnu organizáciu spôsobilú stať sa zmluvnou stranou, a to po uplynutí troch mesiacov po uložení listiny o pristúpení.

12.1 Výhrady k zmluve

Výhrady k zmluve sú neprípustné.

12.2 Vypovedanie zmluvy

Túto zmluvu môže vypovedať ktorákoľvek zo zmluvných strán oznámením adresovaným generálnemu riaditeľovi WIPO. Akékoľvek vypovedanie nadobudne účinnosť jeden rok odo dňa, keď generálny riaditeľ WIPO dostal oznámenie.

13 Jazyky zmluvy

Zmluva je podpísaná v jednom origináli v anglickom, arabskom, čínskom, francúzskom, ruskom a španielskom jazyku, pričom verzie vo všetkých týchto jazykoch sú rovnocenné.

Oficiálny text v akomkoľvek inom jazyku ako tie, ktoré sa uvádzajú v odseku 1, vyhotoví generálny riaditeľ WIPO na žiadosť zainteresovanej strany po konzultácii s

ostatnými zainteresovanými stranami. Na účely tohto odseku "zainteresovaná strana" označuje ktorýkoľvek členský štát WIPO, ak ide o jeho úradný jazyk alebo o jeden z jeho úradných jazykov, Európske spoločenstvo a akúkoľvek ďalšiu medzivládnu organizáciu, ktorá sa môže stať zmluvnou stranou, ak ide o jeden z jej úradných jazykov.

14 Depozitár

Depozitárom tejto zmluvy je generálny riaditeľ WIPO.

D Vybrané právne inštitúty zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov

1 Účel zákona

Účelom zákona je ustanoviť, ktorým právnym poriadkom sa spravujú občianskoprávne obchodné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom, upraviť právne postavenie cudzincov, ako aj ustanoviť postup slovenských justičných orgánov pri úprave týchto vzťahov a rozhodovanie o nich a tým napomáhať medzinárodnej spolupráci.

Ustanovenia zákona sa použijú, len pokiaľ neustanovuje niečo iné medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná alebo zákon vydaný na vykonanie medzinárodnej zmluvy.

2 Kolízne normy

Spôsobilosť osoby na práva a na právne úkony sa spravuje, ak sa v zákone neustanovuje niečo iné, právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušníkom.

Ak právny úkon v Slovenskej republike robí cudzinec, stačí, ak nie je ďalej uvedené niečo iné, ak je na úkon spôsobilý podľa slovenského práva.

Pokiaľ nie je ustanovené alebo pre rozumné usporiadanie vzťahov nevyhnutné niečo iné, spravuje sa platnosť právneho úkonu, ako aj následky jeho neplatnosti tým istým právnym poriadkom ako účinky právneho úkonu; pokiaľ však ide o formu, postačí, ak sa urobilo zadosť právu miesta, kde došlo k prejavu vôle, vyjmúc, že by právny poriadok, ktorým sa spravuje zmluva, predpisoval písomnú formu úkonu ako podmienku jeho platnosti.

Vecné práva k nehnuteľnostiam i k hnutelným veciam sa spravujú, pokiaľ v zákone alebo v osobitných predpisoch nie je ustanovené inak, právom miesta, kde je vec.

Vznik a zánik práv k hnutelným veciam sa spravuje právom miesta, kde vec bola v čase, keď nastala skutočnosť, ktorá zakladá vznik alebo zánik tohto práva. Ak ide o vec, ktorá

sa podľa zmluvy prepravuje, posudzuje sa vznik a zánik týchto práv podľa práva miesta, odkiaľ bola vec odoslaná.

Ustanovenia o zápisoch do verejných kníh platné v mieste, kde nehnuteľnosť je, sa použijú i vtedy, keď právny dôvod vzniku, obmedzenia alebo prevodu knihového práva sa posudzuje podľa iného právneho poriadku.

Vydržanie sa spravuje právom miesta, kde bola vec na začiatku vydržacej doby. Vydržateľ sa však môže dovolať právneho poriadku štátu, na území ktorého sa vydržanie vykonalo, ak od času, keď vec bola v tomto štáte, sú podľa právneho poriadku tohto štátu splnené všetky podmienky vydržania.

Účastníci zmluvy môžu si zvoliť právo, ktorým sa majú spracovať ich vzájomné majetkové vzťahy, ak osobitný zákon neustanovuje inak; môžu tak urobiť i mlčky, ak nie je vzhľadom na okolnosti pochybnosť o prejavenej vôli.

Pokiaľ z prejavu vôle účastníkov nevyplýva nič iné, neprizerá sa na kolízne ustanovenia zvoleného právneho poriadku.

Ak si účastníci spotrebiteľskej zmluvy zvolili právo, ktoré poskytuje spotrebiteľovi menšiu ochranu jeho práv ako slovenský právny poriadok, ich vzťahy sa spravujú slovenským právnym poriadkom.

Ak účastníci nezvolia rozhodujúce právo, ich záväzkové vzťahy sa spravujú právnym poriadkom, použitie ktorého zodpovedá rozumnému usporiadaniu daného vzťahu.

Vzhľadom na to, pokiaľ osobitný predpis neustanovuje inak, sa spravidla spravuje:

- a) kúpne zmluvy a zmluvy o diele právom miesta, kde je sídlo (bydlisko) predávajúceho alebo zhotoviteľa diela v čase uzavretia zmluvy;
- b) zmluvy o nehnuteľnostiach právom miesta, kde je nehnuteľnosť;
- c) zmluvy o doprave (zmluvy o preprave, zasielateľské zmluvy a pod.) právom miesta, kde má dopravca alebo zasielateľ sídlo alebo bydlisko v čase uzavretia zmluvy;
- d) poisťovacie zmluvy, vrátane zmluvy o poistení nehnuteľností, právom miesta sídla (bydliska) poisťovateľa v čase uzavretia zmluvy;
- e) príkazné zmluvy a im podobné právom miesta, kde má sídlo (bydlisko) ten, kto vykonáva príkaz, v čase uzavretia zmluvy;
- f) zmluvy o obchodnom zastúpení a zmluvy o sprostredkovaní právom miesta, kde má sídlo (bydlisko) osoba, pre ktorú zástupca alebo sprostredkovateľ vykonáva činnosť, v čase uzavretia zmluvy;
- g) zmluvy o viacstranných výmenných obchodoch právnym poriadkom, použitie ktorého najlepšie zodpovedá usporiadaniu týchto vzťahov ako celku.

Iné zmluvy sa spravujú, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak, spravidla právnym poriadkom štátu, v ktorom obidve strany majú sídlo (bydlisko); ak nemajú sídlo (bydlisko) v

tom istom štáte a ak sa zmluva uzaviera medzi prítomnými, právnym poriadkom miesta, kde bola zmluva uzavretá; ak sa zmluva uzavrela medzi neprítomnými, právnym poriadkom sídla (bydliska) príjemcu návrhu na uzavretie zmluvy.

Právny poriadok vyššie určený platí aj o zmenách, zabezpečení a následkoch porušenia záväzkov tam uvedených, pokiaľ z úmyslu účastníkov alebo z povahy vecí nevyplýva niečo iné.

Pokiaľ ide o hnutelnosti, spravujú sa vo vzťahu medzi stranami právnym poriadkom vyššie určeným aj tieto otázky:

- a) okamih, od ktorého na nadobúdateľa prechádza oprávnenie nakladať vecou,
- b) okamih, od ktorého má nadobúdateľ právo na plody a úžitky prevádzanej veci,
- c) okamih, ktorým nebezpečenstvo škody na prevádzanej veci prechádza na nadobúdateľa,
- d) okamih, ktorým právo na náhradu škody vzniknuté v súvislosti s prevádzanou vecou prechádza na nadobúdateľa,
- e) výhrada vlastníckeho práva k prevádzanej veci.

Premĺčanie záväzkových práv sa spravuje tým istým právnym poriadkom ako záväzkové právo samo.

Započítanie sa spravuje, pokiaľ z požiadavky rozumného usporiadania právneho pomeru nevyplýva iné, tým istým právnym poriadkom ako pohľadávka, proti ktorej smeruje započítania.

Právne pomery vzniknuté z jednostranných právnych úkonov sa spravuje právnym poriadkom štátu, v ktorom má dlžník bydlisko (sídlo).

Nároky na náhradu škody, ak nejde o porušenie povinnosti vyplývajúcej zo zmlúv a iných právnych úkonov, sa spravujú právom miesta, kde škoda vznikla, alebo miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody.

Pomery z pracovnej zmluvy sa spravujú - pokiaľ sa účastníci nedohodnú na niečom inom - právom miesta, kde pracovník vykonáva prácu. Ak však pracovník vykonáva prácu v jednom štáte na základe pracovného pomeru s organizáciou, ktorá má sídlo v inom štáte, je rozhodujúce právo sídla organizácie, okrem ak by šlo o osobu, ktorá má bydlisko v štáte, kde sa práca vykonávala.

Pracovné pomery pracovníkov dopravných podnikov sa v železničnej a cestnej doprave spravujú právom sídla podniku, v riečnej a leteckej doprave právom miesta registrácie a v námornej doprave právom štátu, pod vlajkou ktorého sa doprava vykonáva.

Dedičské právne pomery sa spravujú právnym poriadkom štátu, ktorého bol poručiteľ príslušníkom v čase smrti.

Spôsobilosť zriadiť alebo zrušiť závet, ako aj účinky väd vôle a jej prejavu sa spravujú právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase prejavu vôle. To isté právo

je rozhodujúce i pre určenie, ktoré ďalšie druhy robenia poriadku pre prípad smrti sú prípustné.

Forma závetu sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého bol poručiteľ v čase, keď závet urobil; stačí však, ak vyhovie právu štátu, na území ktorého bol závet urobený. To isté platí o forme zrušenia závetu.

Spôsobilosť osoby uzavrieť manželstvo, ako aj podmienky pre jeho platnosť sa spravujú právom štátu, ktorého je táto osoba príslušníkom. Forma uzavretia manželstva sa spravuje právom miesta, kde sa manželstvo uzaviera. Manželstvo, ktoré v cudzine uzavrel slovenský občan pred iným orgánom ako pred orgánom Slovenskej republiky na to splnomocneným, je platné v Slovenskej republike, ak je platné v štáte, pred orgánom ktorého sa uzavrelo, a ak neexistovala žiadna okolnosť vylučujúca uzavretie manželstva podľa slovenského hmotného práva.

Osobné a majetkové vzťahy manželov sa spravujú právom štátu, ktorého sú príslušníkmi. Ak sú manželia príslušníkmi rôznych štátov, spravujú sa tieto vzťahy právom slovenským.

Dojednaná úprava manželského majetkového práva sa posudzuje podľa právneho poriadku, ktorý bol pre majetkové vzťahy manželov rozhodujúci v čase, keď k úprave došlo.

Zrušenie manželstva rozvodom sa spravuje právnym poriadkom štátu, občanmi ktorého sú manželia v čase začatia konania. Ak sú manželia príslušníkmi rôznych štátov, spravuje sa zrušenie manželstva rozvodom právnym poriadkom slovenským.

Ak by bolo potrebné použiť cudzí právny poriadok, ktorý by zrušenie manželstva rozvodom nedovoľoval alebo len za okolností mimoriadne obťažných, avšak manželia alebo aspoň jeden z nich žije v Slovenskej republike dlhší čas, použije sa slovenské právo.

Vyššie uvedené ustanovenia sa použijú i pri vyhlásení manželstva za neplatné alebo pri zistení, či tu manželstvo je alebo nie je.

Určenie (zistenie alebo zapretie) rodičovstva sa spravuje právnym poriadkom štátu, ktorého príslušnosť nadobudlo dieťa narodením.

Ak dieťa, ktoré narodením nadobudlo slovenské občianstvo, sa narodilo a žije v cudzine, spravuje sa určenie (zistenie alebo zapretie) rodičovstva právnym poriadkom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt.

Ak dieťa žije v Slovenskej republike, môže sa rodičovstvo určiť (zistiť alebo zaprieť) podľa slovenského práva, ak je to v záujme dieťaťa.

Na platnosť uznania rodičovstva postačí, ak sa stane podľa práva štátu, v ktorom k uznaniu došlo.

Vzťahy medzi rodičmi a deťmi vrátane vzniku alebo zániku práv a povinností rodičov sa spravujú právom štátu, na ktorého území má dieťa obvyklý pobyt. Ak si to vyžiada

ochrana osoby alebo majetku dieťaťa, súd môže pri rozhodovaní výnimočne prihliadnuť aj na právo iného štátu, s ktorým má vec podstatnú väzbu.

Rodičovské práva a povinnosti, ktoré vznikli v štáte pôvodného obvyklého pobytu dieťaťa, zostávajú zachované aj po zmene obvyklého pobytu dieťaťa. Ak niektorému z rodičov nevznikli rodičovské práva a povinnosti, ktoré priznáva rodičovi slovenské právo, vzniknú mu okamihom, keď sa územie Slovenskej republiky stane obvyklým pobytom dieťaťa. Výkon rodičovských práv a povinností sa spravuje právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Na účely tohto ustanovenia sa za obvyklý pobyt maloletých utečencov a detí, ktoré sa dostali na územie Slovenskej republiky v dôsledku nepokojov v ich domovskom štáte, ako aj detí, ktorých obvyklý pobyt nemožno určiť, považuje územie Slovenskej republiky.

Vyživovacia povinnosť rodičov k deťom sa spravuje právom štátu, v ktorom má dieťa obvyklý pobyt. Iné vyživovacie povinnosti sa spravujú právom štátu, v ktorom má bydlisko oprávnený na výživné.

Nároky matky dieťaťa voči jeho otcovi, za ktorého nie je vydatá, spravujú sa právom štátu, príslušníčkou ktorého je matka v čase narodenia dieťaťa.

Ak matka dieťaťa, ktorá je cudzou štátnou príslušníčkou, má bydlisko v Slovenskej republike a otec dieťaťa je slovenským príslušníkom, nároky matky dieťaťa sa spravujú podľa slovenského práva.

Osvojenie sa spravuje právom štátu, príslušníkom ktorého je osvojiteľ.

Ak osvojujúci manželia majú rôznu štátnu príslušnosť, osvojenie sa spravuje právom štátu spoločného obvyklého pobytu manželov. Ak manželia spoločný obvyklý pobyt nemajú, spravuje sa osvojenie právnym poriadkom, s ktorým majú najužšiu väzbu.

Ak by bolo potrebné použiť cudzí právny poriadok, ktorý by osvojenie nedovoľoval alebo len za okolností mimoriadne obťažných, avšak osvojiteľ alebo aspoň jeden z osvojujúcich manželov žije v Slovenskej republike dlhší čas, použije sa slovenské právo.

Zverenie dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti budúcich osvojiteľov sa spravuje právom štátu obvyklého pobytu dieťaťa.

Či pri osvojení a podobných vzťahoch je potrebné privolenie dieťaťa alebo iných osôb a orgánov, treba posúdiť podľa právneho poriadku štátu, ktorého je príslušníkom dieťa.

Podmienky vzniku a zániku poručníctva a opatrovníctva nad maloletými sa spravujú právnym poriadkom štátu, v ktorom má maloletý obvyklý pobyt. Poručnícka a opatrovnícka starostlivosť sa týka zásadne maloletého a jeho majetku, nech je jeho majetok kdekoľvek.

Povinnosť prijať a vykonávať poručníctvo, prípadne opatrovníctvo nad maloletými sa spravuje právnym poriadkom štátu, ktorého je poručník, prípadne opatrovník príslušníkom.

Právne pomery medzi poručníkom, prípadne opatrovníkom a maloletým sa spravujú právnym poriadkom štátu, v ktorom je poručnícky, prípadne opatrovnícky súd alebo úrad.

Ustanovenia o poručníctve a opatrovníctve nad maloletými platia obdobne, ak ide o podobné ochranné opatrenia vo vzťahu k osobám nespôsobilým na právne úkony.

3 Právne postavenie cudzincov

Cudzinci majú v oblasti svojich osobných a majetkových práv, pokiaľ zákonom alebo osobitnými predpismi nie je ustanovené inak, rovnaké práva a rovnaké povinnosti ako slovenskí občania.

V prípade, že cudzí štát nakladá so slovenskými štátnymi občanmi inak ako so svojimi príslušníkmi, môže Ministerstvo zahraničných vecí po dohode s príslušnými slovenskými orgánmi rozhodnúť, že predchádzajúce ustanovenie sa nepoužije.

Ustanovenia rovnako platia aj pre právnické osoby.

Ak je niekto v rozhodujúcom čase slovenským štátnym občanom a ak ho za svojho príslušníka považuje aj iný štát, je rozhodujúce štátne občianstvo slovenské.

Ak je niekto v rozhodujúcom čase zároveň príslušníkom niekoľkých cudzích štátov, rozhoduje štátna príslušnosť nadobudnutá naposledy.

Na toho, kto v rozhodujúcom čase nie je príslušníkom žiadneho štátu alebo štátnu príslušnosť ktorého nemožno určiť alebo nemožno zistiť, ktorú príslušnosť nadobudol naposledy, je potrebné hľadiť, ako by bol príslušníkom tohto štátu, na území ktorého mal v rozhodujúcom čase bydlisko, a ak to nemožno zistiť, na území ktorého mal pobyť. Ak nemožno ani to zistiť, treba postupovať, ako by išlo o slovenského občana.

4 Spoločné právne normy

Ak sa má použiť právny poriadok štátu, ktorý má viac právnych oblastí, rozhodujú o použití práva niektorej z nich predpisy tohto štátu.

Ak sa má podľa ustanovení zákona použiť právny poriadok, ustanovenia ktorého odkazujú späť na právo slovenské alebo ďalej na právo iného štátu, možno takýto odkaz prijať, ak to zodpovedá rozumnému a spravodlivému usporiadaniu vzťahu, o ktorý ide.

Právny predpis cudzieho štátu nemožno použiť, pokiaľ by sa účinky tohto použitia priečili takým zásadám spoločenského a štátneho zriadenia Slovenskej republiky a jej právneho poriadku, na ktorých je potrebné bez výhrady trvať.

5 Medzinárodne právo procesné

Ak nie je v zákone ustanovené inak, právomoc slovenských súdov je daná, ak osoba, proti ktorej smeruje návrh (žaloba), má na území Slovenskej republiky bydlisko alebo sídlo a ak ide o majetkové práva, ak tu má majetok.

Právomoc slovenského súdu je daná aj:

- a) vo veciach týkajúcich sa pracovných zmlúv, ak je žalobcom zamestnanec, ktorý má bydlisko na území Slovenskej republiky,
- b) vo veciach týkajúcich sa poisťných zmlúv, ak je žalobcom poisťník alebo osoba oprávnená z poistenia a žalobca má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky,
- c) vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv, ak je žalobcom spotrebiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky,
- d) vo veciach ostatných zmlúv, ak tovar mal byť alebo bol odovzdaný, služby poskytnuté alebo práce vykonané na území Slovenskej republiky; inak ak miesto plnenia malo byť alebo bolo na území Slovenskej republiky.

Právomoc slovenského súdu je daná aj:

- a) vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu, ak ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, došlo alebo by mohlo dôjsť na území Slovenskej republiky,
- b) vo veciach nárokov na náhradu škody, ktorá bola spôsobená trestným činom, ak trestné konanie vedú slovenské orgány činné v trestnom konaní,
- c) v sporoch, ktoré sa týkajú podnikania alebo činnosti podniku alebo organizačnej zložky právnickej osoby, ak má podnik alebo organizačnú zložku umiestnenú na území Slovenskej republiky.

Právomoc slovenského súdu môže byť vo vzťahu k osobe založená i návrhom účastníka konania:

- a) ak v konaní ide o také súvisiace práva a povinnosti, že je potrebné o nich konať spoločne, ak sa má predísť možnosti nezlučiteľných rozhodnutí,
- b) ak ide o vzájomný nárok, ktorý skutkovo súvisí s pôvodným nárokom, o ktorom má právomoc konať slovenský súd.

Právomoc slovenského súdu je výlučne daná:

- a) v konaní, ktorého predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, ak je nehnuteľnosť na území Slovenskej republiky,
- b) v konaní týkajúcom sa registrácie alebo platnosti patentov, ochranných známkov, dizajnov alebo iných práv, ktoré sa musia registrovať alebo pri ktorých sa musí žiadať o ochranu, ak sa žiadosť o registráciu alebo ochranu podala na území Slovenskej republiky alebo sa za podanú na území Slovenskej republiky považuje podľa noriem medzinárodného práva.

Účastníci si môžu na riešenie sporov zo svojho zmluvného vzťahu alebo z nároku na náhradu škody založiť právomoc súdu dohodou. Ak sa účastníci nedohodli inak, je táto právomoc výlučná. Dohoda o právomoci je vylúčená v prípadoch uvedených v zákone.

Ak si účastníci dohodli právomoc slovenského súdu, nemôžu svojou dohodou zmeniť jeho vecnú príslušnosť.

Dohoda o právomoci musí mať písomnú formu alebo musí byť písomne potvrdená. Ak sa dohoda o právomoci týka zmluvného vzťahu v medzinárodnom obchode, stačí, ak má formu, ktorá sa v súlade s obchodnými zvyklosťami v medzinárodnom obchode všeobecne zachováva a účastníci zmluvného vzťahu ju pre daný zmluvný typ i pravidelne dodržiavajú.

Ak sa dohoda o právomoci uzatvorila výlučne v prospech jedného účastníka, právo tohto účastníka podať návrh na inom súde zostáva zachované.

Vo veciach týkajúcich sa pracovných zmlúv, poisťných zmlúv a spotrebiteľských zmlúv je dohoda o právomoci platná len vtedy, ak nevyklučuje právomoc súdu štátu, na ktorého území má bydlisko žalobca, alebo bola uzatvorená až po vzniku sporu.

Ak dohoda účastníkov zakladá výlučnú právomoc cudzieho súdu, právomoc slovenského súdu ostáva zachovaná, ak zvolený súd odmietol vo veci konať.

V manželských veciach (konanie o zrušenie manželstva rozvodom, o neplatnosť manželstva a o určenie, či tu manželstvo je alebo nie je) je právomoc slovenských súdov daná, ak aspoň jeden z manželov je slovenským občanom.

Ak žiadny z manželov nie je slovenským občanom, právomoc slovenského súdu je daná:

- a) ak má aspoň jeden z manželov tu pobyť a ak sa môže rozhodnutie súdu uznať v domovských štátoch oboch manželov, alebo
- b) ak aspoň jeden z manželov má v Slovenskej republike pobyť dlhší čas, alebo
- c) ak ide o neplatnosť manželstva, ktoré sa má podľa slovenského práva vysloviť i bez návrhu, pokiaľ manželia tu žijú.

Právomoc slovenského súdu na konanie o výživnom je daná, ak má oprávnený alebo povinný bydlisko alebo obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky.

Právomoc slovenských súdov vo veciach starostlivosti o maloletých je daná, ak má maloletý na území Slovenskej republiky svoj obvyklý pobyt alebo jeho obvyklý pobyt nemožno určiť.

Právomoc slovenských súdov je daná aj vo veciach starostlivosti o maloletých utečencov alebo deti, ktoré sa dostali na územie Slovenskej republiky v dôsledku nepokojov v ich domovskom štáte.

Ak právomoc slovenského súdu vo veciach starostlivosti o maloletých nie je daná, slovenský súd urobí len opatrenia potrebné na ochranu osoby alebo majetku maloletého a upovedomí o tom príslušný orgán štátu obvyklého pobytu maloletého. Opatrenia prijme súd podľa slovenského hmotného práva.

Slovenský súd má v konaní o rozvode manželstva, neplatnosti manželstva alebo o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, právomoc upraviť aj práva a povinnosti rodičov k ich spoločnému dieťaťu, ak

a) dieťa má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt alebo

b) aspoň jeden z rodičov má rodičovské práva a povinnosti k tomuto dieťaťu, manželia sa výslovné podrobili právomoci súdu a výkon tejto právomoci je v najlepšom záujme dieťaťa.

Návrh na určenie rodičovstva (zistenie a zapretie) možno podať na slovenskom všeobecnom súde navrhovateľa, ak odporca nemá v Slovenskej republike všeobecný súd. Ak ani navrhovateľ nemá v Slovenskej republike všeobecný súd, ale jeden z rodičov alebo dieťa je slovenským občanom, možno návrh podať na súde, ktorý určí Najvyšší súd.

Rozhodovať vo veciach osvojenia patrí slovenskému súde, ak je osvojiteľ slovenským občanom. Ak sú osvojiteľia manželia, postačí, ak je slovenským občanom jeden z nich a ak má v Slovenskej republike bydlisko.

Ak nie je osvojiteľ alebo ani jeden z osvojujúcich manželov slovenským občanom, právomoc slovenského súdu je daná:

a) ak má tu osvojiteľ alebo aspoň jeden z osvojujúcich manželov pobyt a ak rozhodnutie súdu môže sa uznať v domovskom štáte osvojiteľa alebo osvojujúcich manželov, alebo

b) ak má osvojiteľ alebo aspoň jeden z osvojujúcich manželov v Slovenskej republike pobyt dlhší čas.

Na osvojenie dieťaťa, ktoré je slovenským občanom a má na území Slovenskej republiky obvyklý pobyt, je príslušný len slovenský súd.

Slovenský súd je príslušný rozhodnúť o osvojení aj vtedy, ak v čase jeho rozhodovania dieťa už nemá obvyklý pobyt v Slovenskej republike, ak rozhodol o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti budúcich osvojiteľov.

Vo veciach obmedzenia a pozbavenia spôsobilosti na právne úkony, ako aj v poručníckych a opatrovníckych veciach je daná právomoc slovenských súdov, ak má osoba obvyklý pobyt na území Slovenskej republiky.

Ak právomoc slovenského súdu podľa predchádzajúce odseku nie je daná, slovenský súd urobí len opatrenia potrebné na ochranu osoby alebo jej majetku a upovedomí o tom príslušný orgán štátu obvyklého pobytu osoby. Opatrenia prijme súd podľa slovenského hmotného práva.

Vyhlásiť slovenského občana za mŕtveho patrí vždy len slovenskému súde.

Cudzinca môže slovenský súd vyhlásiť za mŕtveho podľa slovenského hmotného práva s právnymi následkami pre osoby trvale žijúce v Slovenskej republike a pre majetok tu ležiaci.

Právomoc slovenského súdu na prejednanie dedičstva je daná vždy, ak poručiteľ v čase svojej smrti bol slovenským občanom. Ak však ide o majetok, ktorý je v cudzine, slovenský súd prejedná dedičstvo len vtedy, ak sa takýto majetok vydáva slovenským orgánom alebo ak cudzí štát priznáva takýmto rozhodnutiam slovenských justičných orgánov právne následky.

Slovenský súd prejedná dedičstvo po cudzincovi, ktoré je v Slovenskej republike,
a) ak štát, ktorého je poručiteľ príslušníkom, ani nevydáva dedičstvo slovenských občanov slovenským súdom, ani nepriznáva ich rozhodnutiam právne následky, alebo ak cudzí štát odmietne zaoberať sa dedičstvom alebo ak sa nevyjadrí, alebo
b) ak tu mal poručiteľ bydlisko a ak žiada o to dedič, ktorý sa tu zdržuje,
c) tiež vždy, ak ide o nehnuteľnosti ležiace na území Slovenskej republiky.

V ostatných prípadoch sa slovenský súd obmedzí na potrebné opatrenia na zabezpečenie majetku po cudzincovi.

Slovenskému súdu patrí vyhlásiť za umorené listiny vystavené v cudzine len vtedy, ak ich umorenie môže mať podľa povahy veci právne následky v Slovenskej republike.

Právomoci slovenských súdov nie sú podrobené cudzie štáty a osoby, ktoré podľa medzinárodných zmlúv alebo iných pravidiel medzinárodného práva alebo osobitných slovenských právnych predpisov požívajú v Slovenskej republike imunitu.

Ustanovenie i ohľadne doručovania písomností, predvolávania uvedených osôb za svedkov, výkonu rozhodnutí alebo iných procesných úkonov.

Právomoc slovenských súdov je však daná, ak:

- a) predmetom konania je nehnuteľný majetok štátov a osôb uvedených v predchádzajúcom odseku, nachádzajúci sa v Slovenskej republike, alebo ich práva na takýchto nehnuteľných veciach patriacich iným osobám, ako aj práva z nájomného pomeru k takýmto nehnuteľným veciam, pokiaľ nie je predmetom konania platenia nájomného,
- b) predmetom konania je dedičstvo, v ktorom osoby uvedené v predchádzajúcom odseku vystupujú mimo rámca svojich úradných funkcií,
- c) predmet konania sa týka výkonu povolenia alebo obchodnej činnosti, ktoré osoby uvedené v predchádzajúcom odseku vykonávajú mimo rámca svojich úradných funkcií,
- d) cudzí štát alebo osoby uvedené v predchádzajúcom odseku sa dobrovoľne podrobia ich právomoci.

Doručenie v prípadoch uvedených v zákone sprostredkuje Ministerstvo zahraničných vecí. Ak nemožno takto doručiť, súd ustanoví opatrovníka na prijímanie písomností, prípadne na obhájenie práv.

Slovenské súdy postupujú v konaní podľa slovenských procesných predpisov, pričom všetci účastníci majú rovnaké postavenie pri uplatňovaní svojich práv.

Súd preskúma právomoc skôr, ako začne konať o veci samej, na základe skutočností, ktoré existujú v čase podania návrhu. Ak dôjde následne k zmene týchto skutočností, právomoc súdu zostáva zachovaná.

Procesná spôsobilosť cudzinca sa spravuje právom štátu, ktorého je príslušníkom. Stačí však, ak má procesnú spôsobilosť podľa slovenského práva.

Cudzinci majú nárok na oslobodenie od súdnych poplatkov a preddavkov a na ustanovenie bezplatného zástupcu na ochranu ich zájmov, ak je zaručená vzájomnosť.

Cudzincovi, ktorý sa domáha rozhodnutia o majetkovom práve, súd uloží na návrh odporcu, aby zložil súdom určenú zábezpeku za trovy konania s tým, že ak zábezpeku nezloží do určenej lehoty, nebude proti vôli odporcu v konaní pokračovať a konanie zastaví.

Zábezpeku nemožno uložiť, ak:

- a) návrh na jej zloženie bol podaný, až keď odporca vo veci už konal alebo urobil procesný úkon, hoci už vedel, že navrhovateľ nie je slovenským občanom alebo že slovenské občianstvo stratil;
- b) v štáte, ktorého je navrhovateľ príslušníkom, sa v podobných prípadoch od slovenského občana zábezpeka nežiada;
- c) navrhovateľ má v Slovenskej republike nehnuteľný majetok v cene dostačujúcej na úhradu trov, ktoré odporcovi v konaní vzniknú;
- d) návrh na začatie konania sa vybavuje platobným rozkazom, alebo rozkazom na plnenie,
- e) navrhovateľ je oslobodený od súdnych poplatkov a preddavkov.

Listiny vydané súdmi a úradmi v cudzine, ktoré platia na mieste, kde boli vydané, za listiny verejné, majú dôkaznú moc verejných listín aj v Slovenskej republike, ak sú opatrené predpísanými overeniami.

Na zistenie cudzieho práva justičný orgán urobí všetky potrebné opatrenia; pokiaľ mu obsah cudzieho práva nie je známy, môže si za tým účelom vyžiadať aj informáciu od Ministerstva spravodlivosti.

Ak pri prejednávaní vecí uvedených v zákone vzniknú pochybnosti, môžu si justičné orgány vyžiadať od Ministerstva spravodlivosti vyjadrenie.

Vyhlásenie Ministerstva spravodlivosti o vzájomnosti zo strany cudzieho štátu, vydané po dohode s Ministerstvom zahraničných vecí a s inými príslušnými ministerstvami, je pre súdy i iné štátne orgány záväzné.

Pokiaľ nie je ustanovené v zákone inak, stýkajú sa justičné orgány s cudzími orgánmi prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti.

Slovenské justičné orgány poskytujú na dožiadanie cudzím justičným orgánom právnu pomoc za podmienky vzájomnosti. Právnu pomoc možno odoprieť:

- a) ak urobenie dožadovaného úkonu nespadá do právomoci dožiadaného slovenského justičného orgánu; ak však jeho urobenie patrí do právomoci iných slovenských orgánov, dožiadanie sa postúpi na vybavenie orgánu na to povolanému;
- b) ak sa žiada o urobenie úkonu, ktorý sa prieči slovenskému verejnému poriadku.

Žiadaná právna pomoc sa poskytuje podľa slovenských predpisov; na žiadosť cudzieho orgánu možno postupovať podľa cudzieho procesného predpisu, ak sa žiadaný postup neprieči slovenskému verejnému poriadku.

Ak o to žiada cudzí orgán, možno svedkov, znalcov a účastníkov vyslúchať i prísahne. To isté platí, ak je potrebné v cudzine predložiť prísahné vyhlásenie o skutočnostiach rozhodujúcich na uplatnenie alebo zachovanie nárokov.

Prísaha pre svedkov a účastníkov znie: „Prísahám na svoju časť, že o všetkom, na čo sa ma bude súd pýtať, vypoviem úplnú a čistú pravdu a nič nezamlčím.”

Prísaha pre znalcov znie: "Prísahám na svoju časť, že posudok podám podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia."

Ak ide o prísahu následnú, znenie prísahy sa primerane pozmení.

Ak cudzozemská písomnosť nie je opatrená overeným prekladom do jazyka českého alebo slovenského, doručí sa príjemcovi, ak je ochotný ju prijať; príjemcu je potrebné poučiť, že si musí byť vedomý právnych následkov, aké môžu v cudzine nastať, ak odmietne písomnosť prijať.

Na dožiadanie slovenského justičného orgánu vykonáva slovenský zastupiteľský alebo konzulárny úrad:

- a) doručenie osobám v štáte, kde vykonáva pôsobnosť, ak je to prípustné podľa medzinárodných zmlúv alebo iných pravidiel medzinárodného práva alebo ak tomu nebránia predpisy štátu, kde úkon sa má urobiť;
- b) doručenie slovenským občanom v štáte, kde úkon sa má urobiť, ktorí tam požívajú diplomatické výsady a imunity, a výsluch takýchto občanov ako svedkov, znalcov alebo účastníkov konania;
- c) na základe splnomocnenia Ministerstva zahraničných vecí výsluch svedkov, znalcov a účastníkov konania, ako aj iné procesné úkony, ak sa tieto osoby ustanovia dobrovoľne a ak tomu nebránia predpisy platné v štáte, kde sa úkon má urobiť.

Slovenský zastupiteľský alebo konzulárny orgán postupuje primerane podľa predpisov pre dožadujúci justičný orgán a úkony ním urobené majú tie isté účinky, ako keby ich urobil justičný orgán sám.

Doručenia vykonané na dožiadanie slovenského justičného orgánu cudzím orgánom, ako aj dôkazy pred ním vykonané sú účinné, i keď nie sú v súlade s predpismi cudzieho práva, ak vyhovujú slovenským predpisom.

Ministerstvo spravodlivosti vydáva tým, ktorí to potrebujú na uplatnenie svojho práva v cudzine, osvedčenie o práve platnom v Slovenskej republike. V takomto osvedčení nemôže sa podávať výklad zákona alebo výklad o tom, ako je potrebné použiť zákon na určitú právnu vec.

K listinám vydaným justičnými orgánmi alebo k listinám týmito orgánmi osvedčeným, alebo pred nimi podpísaným, ktoré sa majú použiť v cudzine, na žiadosť účastníka pripojí vyššie overenie:

a) krajský súd, ak ide o listiny vydané okresnými súdmi, notármi alebo súdnymi exekútormi so sídlom v územnom obvode krajského súdu, o listiny, ktorých správnosť osvedčili alebo na ktorých osvedčili pravosť podpisu, ako aj o preklady vyhotovené prekladateľmi, alebo o posudky vyhotovené znalcami,

b) ministerstvo spravodlivosti, ak ide o listiny neuvedené v písmene a).

Fyzická osoba, ktorá chce uplatniť nárok na výživné v cudzine podľa medzinárodnej zmluvy, osobitného predpisu alebo na základe vzájomnosti podaním návrhu na určenie výživného alebo výkon rozhodnutia slovenského súdu, môže o spísanie návrhu požiadať okresný súd, v ktorého obvode má bydlisko. Okresný súd je povinný návrh spísať.

Fyzická osoba, ktorá chce svoj právny nárok uplatniť v konaní na súde v cudzine alebo ktorá je v takomto konaní žalovanou stranou, môže požiadať okresný súd, v ktorého obvode má bydlisko, o spísanie žiadosti o priznanie právnej pomoci v konaní v cudzine podľa medzinárodnej zmluvy. Okresný súd je povinný návrh spísať.

Súd na návrh a trovy žiadateľa zabezpečí preklad žiadosti a jej príloh do cudzieho jazyka. Ak žiadateľ splňa podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov, súd vyhotoví preklad na trovy štátu.

Podľa predchádzajúcich odsekov súd postupuje aj vtedy, ak medzinárodná zmluva pripúšťa, aby návrh na výkon tuzemského rozhodnutia v cudzine sa podal súdu, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Rozhodnutia orgánov cudzieho štátu, nimi schválené dohody a zmiery vo veciach uvedených v zákone, ak o nich v Slovenskej republike rozhodujú súdy, rovnako ako cudzie notárske listiny v týchto veciach majú v Slovenskej republike účinnosť, ak boli uznané slovenskými orgánmi.

Cudzie rozhodnutie nemožno uznať alebo vykonať, ak:

a) uznaniu bráni výlučná právomoc slovenských orgánov alebo orgán cudzieho štátu by nemal právomoc rozhodnúť, ak by sa na posúdenie jeho právomoci použili ustanovenia slovenského práva,

b) nie je právoplatné alebo vykonateľné v štáte, v ktorom bolo vydané,

c) nie je rozhodnutím vo veci samej,

d) účastníkovi konania, voči ktorému sa má rozhodnutie uznať, bola postupom cudzieho orgánu odňatá možnosť konať pred týmto orgánom, najmä ak mu nebolo riadne doručené predvolanie alebo návrh na začatie konania; splnenie tejto podmienky súd neskúma, ak sa tomuto účastníkovi cudzie rozhodnutie riadne doručilo a účastník sa proti nemu neodvolal alebo ak tento účastník vyhlásil, že na skúmaní tejto podmienky netrvá,

e) slovenský súd už vo veci právoplatne rozhodol alebo je tu skoršie cudzie rozhodnutie v tej istej veci, ktoré sa uznalo alebo splňa podmienky na uznanie,

f) uznanie by sa priečilo slovenskému verejnému poriadku.

Cudzie rozhodnutia v manželských veciach a vo veciach určenia (zistenia alebo zapretia) rodičovstva, ak aspoň jeden z účastníkov konania je slovenský občan, a cudzie rozhodnutia vo veciach osvojenia dieťaťa, ktoré je slovenským občanom a cudzie rozhodnutia o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony slovenského občana, sa v Slovenskej republike uznávajú, ak tomu nebránia ustanovenia zákona.

Cudzie rozhodnutie o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti alebo o úprave styku s ním nemožno uznať alebo vykonať, ak:

- a) uznaniu bránia ustanovenia zákona,
- b) dieťaťu sa nedala v konaní vo veci samej možnosť vyjadriť sa, ibaže súd od vypočutia upustil z dôvodu, že išlo o naliehavú vec alebo dieťa nebolo schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť svoj názor,
- c) uznanie by bolo s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa v zjavnom rozpore so slovenským verejným poriadkom.

Súd neuzná cudzie rozhodnutie o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti alebo o úprave styku s ním na návrh osoby, ktorá tvrdí, že rozhodnutie zasahuje do jej rodičovských práv a povinností, ak sa rozhodnutie s výnimkou naliehavých prípadov vydalo bez toho, aby táto osoba mala možnosť vyjadriť sa.

Cudzie rozhodnutie v manželských veciach, vo veciach určenia (zistenia alebo zapretia) rodičovstva, osvojenia dieťaťa a vo veciach obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti na právne úkony možno uznať len osobitným výrokom slovenského súdu.

Cudzie rozhodnutie o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti a o úprave styku s dieťaťom možno uznať osobitným výrokom slovenského súdu alebo nariadením jeho výkonu.

Iné cudzie rozhodnutie sa uzná tak, že slovenský súd nariadi jeho výkon alebo vydá poverenie na vykonanie exekúcie; ak také rozhodnutie nevyžaduje výkon, uzná sa tým, že sa naň prihliadne, ako keby šlo o rozhodnutie slovenského súdu.

Na návrh oprávneného alebo povinného z cudzieho rozhodnutia alebo inej osoby, ktorá preukáže, že má na veci právny záujem, súd rozhodne osobitným výrokom o uznaní cudzieho rozhodnutia, aj keď to tento zákon alebo medzinárodná zmluva nevyžaduje.

Cudzie rozhodnutie uznané slovenským súdom má rovnaké právne účinky ako rozhodnutie slovenského súdu.

Aj bez uznania má cudzie rozhodnutie v manželských veciach, vo veciach určenia (zistenia alebo zapretia) rodičovstva, osvojenia dieťaťa a vo veciach obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti na právne úkony rovnaké právne účinky ako rozhodnutie slovenského súdu, ak účastníci nie sú občanmi Slovenskej republiky a ak sa to neprieči slovenskému verejnemu poriadku.

Na konanie o uznaní cudzieho rozhodnutia osobitným výrokom je príslušný:

- a) Krajský súd v Bratislave, ak ide o cudzie rozhodnutie vo veciach uvedených v zákone,
- b) okresný súd, v ktorého obvode má dieťa bydlisko, a ak nemá bydlisko, súd, v ktorého obvode sa zdržuje; ak nie je taký súd, na konanie je príslušný Okresný súd Bratislava I, ak ide o cudzie rozhodnutie o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti alebo o úprave styku s ním,
- c) súd, ktorý je príslušný na nariadenie výkonu rozhodnutia alebo vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak nie je daná jeho príslušnosť podľa písmena b); ak ide o rozhodnutie, ktoré nevyžaduje výkon, je príslušný všeobecný súd osoby, voči ktorej sa rozhodnutie má uznať.

Konanie o uznaní cudzieho rozhodnutia sa začína na návrh, na ktorý je oprávnený ten, kto je v cudzom rozhodnutí označený ako účastník, a vo veciach uvedených v zákone, aj ten, kto preukáže, že má na veci právny záujem.

Účastníkmi konania sú navrhovateľ a tí, voči ktorým sa má cudzie rozhodnutie uznať. Ak ich navrhovateľ neuvedie, účastníkmi konania sú aj tí, ktorí sú v cudzom rozhodnutí označení ako účastníci. Účastníkom konania vo veci uznania cudzieho rozhodnutia o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony je okrem navrhovateľa opatrovník osoby, ktorej sa rozhodnutie týka.

Ak má navrhovateľ bydlisko alebo sídlo v cudzine, musí si na prijímanie písomnosti zvoliť zástupcu s bydliskom alebo so sídlom na území Slovenskej republiky. Ak si ho v určenej lehote nezvolí, budú sa mu písomnosti ukladať na súde s účinkom doručenia; o tom treba navrhovateľa poučiť.

Ustanovenie predchádzajúceho odseku sa použije primerane vo vzťahu k ďalším účastníkom konania, ak nemajú v Slovenskej republike bydlisko alebo sídlo.

Z návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. Návrh musí obsahovať označenie cudzieho rozhodnutia, názov orgánu, ktorý ho vydal, dátum právoplatnosti cudzieho rozhodnutia alebo údaj o jeho vykonateľnosti a zoznam listín, ktoré sa k návrhu pripájajú. Návrh treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník konania dostal jeden rovnopis.

Navrhovateľ je povinný k návrhu pripojiť:

- a) originál alebo úradne osvedčenú kópiu cudzieho rozhodnutia v plnom znení,
- b) potvrdenie príslušného cudzieho orgánu o právoplatnosti alebo vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia alebo o tom, že rozhodnutie už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom,
- c) listinné dôkazy o tom, že nie je daná prekážka uznania uvedená v zákone, alebo vyhlásenie druhého účastníka, že na jej skúmaní netrvá,

d) úradne osvedčené preklady pripojených listín do slovenského jazyka

Súd vyzve navrhovateľa, aby neúplný návrh v určenej lehote nie kratšej ako 15 dní doplnil. Ak sa napriek výzve súdu návrh neopraví alebo nedoplní a pre tento nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd konanie zastaví. O tomto následku musí byť navrhovateľ poučený.

Podaním návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia sa konanie o nariadení jeho výkonu alebo vydaní poverenia na vykonanie exekúcie prerušuje až do právoplatného rozhodnutia o uznaní.

Ak bolo cudzie rozhodnutie v štáte, v ktorom bolo vydané, napadnuté opravným prostriedkom, môže súd, ktorý koná o uznaní cudzieho rozhodnutia alebo o nariadení výkonu cudzieho rozhodnutia (vydaní poverenia na vykonanie exekúcie), prerušiť toto konanie až do právoplatného rozhodnutia o opravnom prostriedku.

Ak žiadny z účastníkov konania nepodá do 15 dní od doručenia návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia námietku proti uznaniu cudzieho rozhodnutia, súd nemusí nariaďovať pojednávanie.

Ak účastníci konania písomne vyhlásia, že s uznaním cudzieho rozhodnutia súhlasia, súd návrh na uznanie nedoručuje a pojednávanie nenariadi. Písomné vyhlásenie sa musí predložiť spolu s úradne osvedčeným prekladom do slovenského jazyka. V konaní o uznaní cudzieho rozhodnutia v manželskej veci, ak odporcom nie je slovenský občan, a v konaní o uznaní cudzieho rozhodnutia o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony, ak navrhovateľom je opatrovník osoby, ktorej sa rozhodnutie týka, súd návrh nedoručuje a pojednávanie nenariadi, aj keď účastníci takéto vyhlásenie nepredložia.

Súd je viazaný skutkovými zisteniami, na ktorých si cudzí orgán založil svoju právomoc.

Preskúmanie cudzieho rozhodnutia vo veci samej sa nepripúšťa.

O uznaní cudzieho rozhodnutia vo veciach uvedených v zákone, rozhoduje súd rozsudkom, inak rozhoduje uznesením.

Ak nie je splnená niektorá z podmienok uznania cudzieho rozhodnutia, súd vysloví, že sa cudzie rozhodnutie neuznáva. Inak cudzie rozhodnutia uzná.

Ak cudzie rozhodnutie obsahuje viaceré výroky a uznanie nie je možné alebo potrebné pre všetky z nich, súd cudzie rozhodnutie uzná len pri tých výrokoch, ktorých uznanie je možné alebo potrebné. Čiastočné uznanie rozhodnutia môže navrhnúť aj navrhovateľ. Ustanovenia vyššie uvedenej časti sa použijú primerane aj na konanie o návrhu na neuznanie cudzieho rozhodnutia v Slovenskej republike.

Ustanovenia týkajúce sa konania o uznaní cudzieho rozhodnutia osobitným výrokom sa použijú primerane aj na konanie o návrhu na vyhlásenie cudzieho rozhodnutia osobitným výrokom za vykonateľné alebo nevykonateľné na území Slovenskej republiky.

LITERATÚRA

1. Zákon č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v znení neskorších predpisov
6. Zákon č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), v znení neskorších predpisov
7. Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v znení neskorších predpisov
8. Zákon č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch, v znení neskorších predpisov
9. Zákon č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, v znení neskorších predpisov
10. Zákon č. 146/2000 Z. z. o ochrane topografií polovodičových výrobkov, v znení neskorších predpisov
11. Zákon č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch, v znení neskorších predpisov
12. Zákon č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označení výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
13. Zákon č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach, v znení neskorších predpisov
14. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, v znení neskorších predpisov
15. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov
16. Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní, v znení neskorších predpisov
17. Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
18. Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení neskorších predpisov
19. Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov, v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
22. Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, v znení neskorších predpisov
23. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), v znení neskorších predpisov

24. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, v znení neskorších predpisov
25. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, v znení neskorších predpisov
26. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov
27. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov
28. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, v znení neskorších predpisov
29. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, v znení neskorších predpisov
30. Vyhláška č. 69/1975 Zb. Dohovor o zriadení Svetovej organizácie duševného vlastníctva podpísanom v Stockholme 14. júla 1967, platný pre Slovenskú republiku od jej vzniku, v znení neskorších predpisov
31. Oznámenia č. 189/2006 Z. z. o uzatvorení Zmluvy Svetovej organizácie duševného vlastníctva o autorskom práve
32. Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, v znení neskorších predpisov